

A DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRITA AND PRAKRTA MANUSCRIPTS
IN THE LIBRARY OF
THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

COMPILED BY
H. D. VELANKAR M.A.
PROFESSOR OF SANSKRIT, WILSON COLLEGE, BOMBAY.

Vol. II
HINDU LITERATURE.

PUBLISHED FOR THE B. B. R. A. SOCIETY
BY
Dr. EDWARD PARKER
HON. SECRETARY.
BOMBAY.

1928.

P R E F A C E.

In preparing the following Catalogue of Saṅskṛta and Prākṛta MSS. of the B. B. R. A. Society, Bombay, I have followed the following principles which have led me to the conclusion that the ideal of a good catalogue is to be a sound help-mate to the history of literature.

The author of a catalogue has (1) to study all that is said about a work under notice, and its author; (2) to note down additional points either confirming or disproving what is already said about them; (3) to give a brief summary of contents when a work is unknown or unpublished and to express an opinion, where possible, regarding its age and author &c.; (4) to prepare lists of authorities quoted by authors of known and unknown dates with a view to settle their relative dates; (5) to mention important editions of a work under notice and (6) to note down all important particulars about the MS. itself.

In preparing my catalogue I have constantly been guided by the well-known Catalogues of Sanskrit MSS. in the India Office and Bodleian Libraries prepared respectively by J. Eggeling and Winternitz and Keith. I also owe a deep debt of gratitude to Geschichte der Indischen Litteratur of Dr. Winternitz, as will be clear from constant references to it in the catalogue.

I received very valuable advice from Dr. Jolly, Wurzburg, Dr. H. Jacobi, Bonn, Dr. Sylvan Levi, Paris, Dr. Winternitz, Prague; Dr. Sten Konow, Oslo, Dr. Zimmermann, Bombay, Prof. P. V. Kane, Bombay and several others. To all these scholars I am greatly obliged. My thanks are also due to all those authors whose works I have used in my catalogue.

The third and fourth volumes of this catalogue, treating of Jain and Vernacular Literature, will soon be out.

H. D. Velankar.

TABLE OF CONTENTS.

(*N. B.* The figures to the right indicate the numbers of MSS. Works under each section are usually arranged in an alphabetical order. In catalogueing manuscripts containing commentaries, no distinction is observed between those that contain only the commentary and those that contain it with the text. Thus a MS. with the heading 'Mādhavanidāna with Tīkā, may or may not contain the text of the Mādhavanidāna.)

Preface	p. I
Table of Contents	pp. II-III
Additions and Corrections.	p. IV

Vol I. Technical Literature.

Linguistic Science.

(A) Phonetics	1-14
(B) Philology	15-20
(C) Grammar	21-88
(1) Kātantra	21-22
(2) Jainendra	23-26
(3) Pāṇiniya	27-53
(4) Sārasvata	54-63
(5) Haima	64-77
(6) Subsidiary treatises	78-88
(D) Dictionary	89-112

Part II   Literary Science.

(A) Prosody	113-124
(B) Rhetoric	125-161

Part III   Medicine

Part IV   Astronomy and Astrology

(A) Astronomy and Mathematics	214-298
(B) Astrology	299-346
(C) Horoscopy	347-378
(D) Prognostication	379-400
(E) Palmistry	401-403

Part V   Architecture

(A) Buildings	404-413
(B) Sacrificial fire-places	414-426

Part VI   Miscellaneous

427-434

Vol II. Hindu Literature.

Part I	Veda and Vedic	
(A)	Sanhita	435-457
(B)	Brāhmaṇas	458-469
(C)	Upanisads	470-482
(D)	Vedic	483-501
(E)	S'rautasūtras	502-541
(F)	Vedic Ritual	542-643
(G)	Grhya Sūtras	644-657
Part II	Dharmaśāstra	
(A)	Smṛti	658-664
(B)	Nibandhas	665-748
(C)	Smārta and Paurāṇika ritual	749-807
Part III	Tantra	808-891
Part IV	Purana	892-1010
Part V	Philosophy	
(A)	Nyāya-Vais'ēsika	1011-1064
(B)	Sāṅkhya and Yoga	1065-1086
(C)	Pūrvamīmāṁsā	1087-1093
(D)	Advaita Vedānta	1094-1131
(E)	Viśistādvaita	1132-1136
(F)	Vallabha Vedānta	1137-1148
(G)	Bhakti	1149-1158
(H)	Miscellaneous	1159-1160
Part VI	Kavya	
(A)	Poems	1161-1242
(B)	Campu	1243-1254
(C)	Prose Compositions	1255-1278
(D)	Drama	1279-1304
Part VII	Stotra	1305-1382
	Index of Works	pp. 360-368
	Index of Authors	„ 369-372
	Index of quoted Authorities	„ 373-379

Additions and Corrections.

P. 38, Nos. 117–118:—Virahāṅka was also the epithet of the well-known Jain Yati Haribhadra, known as the son of Mahattarā Yākinī. The present work, however, cannot be ascribed to him, as it is narrated to a wife, unless we suppose that it was composed by him before the Dikṣā. Haribhadrasūri lived in the middle of the 8th century A. D.; cf. Dalal, Jesalmir Cat. Intro., p. 18.

P. 57 line 7:—For ‘according to the Chinese Tripitaka &c.’, read ‘according to a work included in the Chinese Tripitaka and which has been &c’

P. 72, No. 212:—सुश्रुतसंहिता with इल्हग्ज’s commentary is published by the N. S. Press Bombay.

P. 135, No. 404:—The MS. also contains राजवल्लभमण्डन of सूत्रधार मण्डन. This begins on fol. 100b.

P. 149, No. 442:—For a further discussion on Śāyana and his brothers, see I. A. Vol. 45, pp. 1 and 17.

P. 152, No. 456:—This recension of the Atharva Veda is being edited in the J. A. O. S. by Prof. Le Roy Carr Barret. Thirteen books have already been published. As a result of my communication with him, our MS. is ordered out for him and shall reach him in a few days.

As a rule, I have used the well-known abbreviations. The following exceptions, however, may be noted. Weber=Weber’s catalogue of the Berlin MSS. Also, Dikṣita or Dixit=S. B. Diksita’s ‘A History of Indian Astronomy’ written in Marāthī.

VOLUME II—HINDU LITERATURE.

PART I—VEDA AND VEDIC.

(A.) SAṄHITĀ.

435

ऋग्वेदसंहिता.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 763; nine lines to a page. Dated S'ake 1704.

The Saṅhitāpāṭha of the R̥gveda, complete in eight Aṣṭakas. The first critical edition of the R̥gveda with Sāyaṇa's commentary, by M. Müller appeared during the years 1849–1875; the second during 1890–02. Translated into English by Griffith; into German by Ludwig, Grassmann and Geldner. Annotated and explained in German by Ludwig and Oldenberg. Selections annotated by Geldner. A Marāthi translation together with the Saṅhitā and Pada Pāṭhas appeared in the S'rutibodha, Bombay, 1914–17.

The Aṣṭakas have respectively the following number of folios:—98; 106; 97; 105; 106; 35 (1–35; the rest are missing); 103, 116.

[B. D. 73.

436

ऋग्वेदसंहिता. (I & II.)

$14\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 58; eighteen lines to a page.

Another copy of Aṣṭakas I and II (foll. 28 and 30).

[ZZ. B. 18.

437

ऋग्वेदसंहिता (आप्रीसूक्तानि).

$9\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3. Incomplete.

The Āpri hymns in the R̥gveda Saṅhitā, upto the end of the seventh Maṇḍala.

[B. D. 11.

438

ऋग्वेदपदपाठ.

$15\frac{1}{4} \times 10$ inches; Devanāgarī character. Foll. 241; eighteen lines to a page.

[ZZ. A. 21.

439

ऋग्वेदपदपाठ.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 478; 13 to 15 lines to a page.

Another copy.

[B. D. 175.

440

ऋग्वेदपदपाठ.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 737; nine lines to a page. Dated S'ake 1696.

Another copy. The MS. was partly copied (perhaps the first six chapters) by Nāges'abhaṭṭa Thāle and partly by his son S'esabhaṭṭa Thāle. The number of folios of the Aṣṭakas is respectively as follows:—96; 101; 100; 86; 83; 84; 91 and 96. The Thāle family of Ujjain appears to have possessed many MSS. which usually date from S'ake 1696 to S'ake 1710; many of these are in our collection.

[S. C. 7.

441

ऋग्वेदसंहिता with भाष्य by सायणाचार्य.

(Aṣṭaka I.)

$11 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 943; eight lines to a page. Dated Samivat 1730.

The first Aṣṭaka of the R̥gveda, with the well-known commentary of Sāyaṇa, son of Māyāṇa

and brother of Madhavacarya who was both priest and minister of Bukka Raya and Harihara, sovereigns of Vijayanagar, and who flourished towards the middle of the 14th century ; cf. Colbrooke, Mis. Essays, I. p. 301. Regarding the real authorship of this commentary, Aufrecht, C. C. I. p. 711 remarks :—‘There can be very little doubt, and a thorough examination of all parts enables us to prove, that his comments on the Rgveda were only partially done by himself and carried on by his school.’

Madhavacarya, afterwards known as Vidyāraṇya was perhaps the author of Kālanirnayakarika, Pancadasī, Vedantadhikaraṇamala, Dhaturtti &c. The Vedabhāṣya and Sarvadarsaṇaśāṅgraha appear to be the works of Sāyana ; cf. Hall, p. 98, 161. Sāyana’s Guru was Viṣṇu Sarvajña (Hall, p. 161) and Vidyātīrtha, while Mādhavācarya was a pupil of Saṅkarānanda and Bhāratītīrtha (Hall, p. 98).

But in his commentary on the Rgveda I. 51. 8, Sāyana alludes to Dhatuvṛtti, as his own work. On X. 86. 1, he quotes the opinion of Mādhavabhatta probably the same as Madhavacarya. There are grave doubts regarding the relationship of Mādhava and Sayana. Burnell, in the introduction to his edition of the Vāsabrāhmaṇa advocates the identity of the two. For further information, consult Max Müller, preface to vol. VI, first ed., p. XXV, of the Rgveda.

The introductory verses in this MS. agree exactly with those in the edition of M. Müller. According to these Mādhavācarya and not Sayana, at the command of the king, began his commentary on the Rgveda, after having finished his works on the Purva and Uttara Mīmaṇasas (*i. e.* the two Adhikaraṇamālās) and the commentary on the Yajurveda. In the next number, however, we have two additional verses according to which Mādhavācarya, when commanded by the king, left the work to the care of his younger brother Sāyana.

The com begins :—

वागीशाद्या: सुमवसः सर्वार्थानासुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युसं नमामि गजाननम् ॥ १ ॥
यस्य निश्चित्येष वेदा यो वेदेभ्योखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं बन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥ २ ॥

यस्कटाक्षेण तद्वपं दध्वुक्तमहीपतिः ।
आदिशन्माधवाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥ ३ ॥
ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते आख्यायातिसंग्रहात् ।
कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुच्यतः ॥ ४ ॥
आध्वर्यवस्य यज्ञेषु प्राधान्याद्याकृतः पुरा ।
यज्ञवेदोथ हौत्रार्थमृगवेदो व्याकरिष्यते ॥ ५ ॥
एतस्मिन्प्रथमोध्यायः श्रोतव्यः संप्रदायतः ।
व्युत्पन्नस्तावता सर्वं बोद्धुं शकोति उद्धिमान् ॥ ६ ॥

अत्र केचिदाहुः ॥

End :—

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्तकश्रीवीर-
बुक्तभूपालसाम्राज्यधुरंधरेण सायणाचार्येण विरचिते
माधवीये वेदार्थप्रकाशे प्रथमाष्टकेऽष्टमोध्यायः समाप्तः ।

इति श्रीविद्याशंकरचरणेभ्यो नमः । संवत् १७३० वर्षे
श्रावणवदि ४ भौमे लिखितं पुस्तकं संपूर्णम् ।

The number of folios of the different Adhyayas is respectively as follows :—218; 112; 103; 115; 99; 101; 106 and 89

[B. D. 113.]

442

ऋग्वेदसंहिता with
भाष्य by सायणाचार्य.

(Ast. I.)

14 x 8 $\frac{3}{4}$ inches; Devanagari character.
Foll. 227; about 25 lines to a page.

Another copy.

Begins :—

वागीशाद्या:० ॥ १ ॥ यस्य निश्च० ॥ २ ॥ यस्कटाक्षेण० ॥ ३ ॥
ये पूर्वोत्तर० ॥ ४ ॥

इत्युक्तो माधवार्येण वीरबुक्तमहीपतिः ।
अन्वगाद सायणाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥ ५ ॥
स प्राह नृपतिं राजन् सायणार्यो ममानुजः ।
सर्वं वेद्येष वेदानां व्याख्यातृत्वेन सुन्यताम् ॥ ६ ॥

(Probably the order of the verses is to be changed.)

आध्वर्यवस्य० ॥ एतस्मिन्० ॥ ६ ॥

Can the two verses be regarded as an interpolation as is indicated by the numbering of the verses ? What could be the motive ?

[ZZ. B. 17.]

443

ऋग्वेदसंहिता with
भाष्य by सायणाचार्य.

(Aṣṭ. II.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 142; about 25 lines to a page.

Aṣṭak. II of the R̄gveda with the Bhāṣya of
Sāyaṇācārya.

[ZZ. A. 21.

444

ऋग्वेद with सायणभाष्य.

(Aṣṭ. II.)

11 × 4¾ inches; Devanāgarī character. Foll.
525; eight lines to a page. Dated Saṁvat 1730.

Another copy.

[B. D. 115.

445

ऋग्वेद with सायणभाष्य.

(Aṣṭs. III and IV.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 303; about 20 lines to a page.

Aṣṭakas III and IV of the R̄gveda with the
Bhāṣya of Sāyaṇācārya. The text of Aṣṭaka
III has 24 folios; its com. occupies 167; the
text of Aṣṭ. IV has 28 folios while its com.
has 84.

[ZZ. A. 21.

446

ऋग्वेद with सायणभाष्य.

(Aṣṭs. III, IV and V.)

17 × 7 inches; Devanāgarī character.
Foll. 623; about twelve lines to a page.

Aṣṭakas III, IV, V and a portion of VI of the
R̄gveda with the Bhāṣya of Sāyaṇa. Aṣṭ. III
has foll. 175; Aṣṭ. IV has foll. 206; Aṣṭ. V has
foll. 230; Aṣṭ. VI has foll. 151-162 only.

[B. D. 240.

447

ऋग्वेद with सायणभाष्य.

(Aṣṭs. V and VI.)

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 261; about twenty lines to a page.

Aṣṭakas V and VI of the R̄gveda with the
commentary of Sāyaṇa.

[ZZ. A. 21.

448

शुक्रयजुर्वेद (वाजसनेय) संहिता.

17 × 11 inches; Devanāgarī character.
Foll. 78; ten lines to a page.

Saṁhitā of the White Yajurveda or the
Vājasaneyā Saṁhitā. The Pūrvārdha (Adhys.
1-20) in 48 folios; Uttarārdha (Adhys. 21-40)
in 30 folios.

The N. S. Press, Bombay has published the
text with the commentaries of Uvata and Mahī-
dhara; text also published by the Vaidika
Yantrālaya, Ajmer. Translated into English by
Griffith. For contents, &c, cf. Winternitz, Ges.
chichte, I. p. 147 ff.

[ZZ. A. 4.

449

शुक्रयजुर्वेदसंहिता.

10 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 239; about eight lines to a page.

Another copy. Pūrvārdha in 152 folios;
Uttarārdha in 92 folios of which, however foll. 60
to 64 (both included) are missing.

[S. C. 2.

450

शुक्रयजुर्वेदसंहिता (उत्तरार्ध).

10½ × 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 113; six or seven lines to a page. Dated
Saṁvat 1844.

Another copy of the Uttarārdha of the White
Yajurveda.

[B. D. 216.

451

शुक्लयजुर्वेदपदानि.

17×11 inches; Devanāgarī character. Foll. 89; sixteen lines to a page.

Padas of the White Yajurveda. Purvārdha=foll. 54; Uttarārdha=foll. 35.

[ZZ. A. 4.

452

शुक्लयजुर्वेदपदानि.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 351; eight lines to a page. Dated Śake 1753.

Another copy. Purvārdha=foll. 219; Uttarārdha=foll. 132.

[S. C. 18.

453

रुद्रजप.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 35; seven lines to a page. Dated Śake 1775.

Rudrajapa or Śadāṅgarudra in nine Adhyāyas, according to the Vājasaneyasañhitā; cf. Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 47.

Beg:—

गणानं त्वा गणपतिं हवामहे ।

End:—

सर्वेषामेतद्वेदानां रसेनाभिषिञ्चति ॥ ४९ ॥

[B. D. 179.

454

सामवेदसंहिता.

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 95; ten lines to a page. Dated Śake 1753.

Sañhitā of the Sāma Sañhitā. The text was published by Benfey (1848), and also in the Biblio. Indica (1874-78) with Sāyaṇas commentary. Translated into English by Griffith. The text also published by the Vaidika Yantrālaya, Ajmer. Cf. Winternitz, Geschichte, I. p. 142 ff.

Pūrvārdha=fol. 36; Uttarārdha=fol. 59.

For the isolated parts of the Sāma Sañhitā, cf. Nos. 563, 571, 598-94, 609, 623, 626-27, 634, 637-38, 641 below.

[ZZ. E. 35.

455

**सामवेदसंहिता with
भाष्य by सायणाचार्य.**

$12\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 403; eight lines to a page.

Sañhitā of the Sāma Sañhitā with the commentary of Sāyaṇa. Pūrvārdha in foll. 116; Uttarārdha in foll. 287.

[ZZ. E. 38.

456

अथर्ववेदसंहिता (पैप्पलादशाखा).

$15\frac{1}{4} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting. (Kāśmīr style). Foll. 4-10; 12-172; 176-220; about 12 lines to a page. Dated Sañvat 1925.

This is the *second* known MS. of the Atharvaveda Sañhitā in the Paippalāda recension, which was for the first time discovered by Dr. Roth in 1875 A.D. Our MS. is quite independent of Roth's MS. which is written on birch-bark and belonged to the library of the late Mahārājā of Jammu and Kāśmīr, Raṇavīr Singh. It is incorrect in several places, but on the whole is certainly valuable for collation purposes. It almost invariably marks the Anuvākas and the hymns in each of these, though it rarely marks the number of verses in each hymn.

For a description of this recension, cf. Roth, Die Atharvaveda in Kāśmīr, 1876 and Bloomfield, the Atharvaveda, 1899, sections 11-14, esp. the last.

An edition of this recension, by cromo-photography has been brought out by Bloomfield and R. Garbe in 1901 at Baltimore, from the birch-bark MS. mentioned above.

I give below the beginnings of the different Anuvākas of the several Kāndas together with the number of hymns (enclosed within the bracket), contained in each Anuvāka. An Anuvāka as usual, contains from 3 to 7 or even 10 hymns.

I 4 (3) 5 नामत्रसं (5); 6 सुपर्णो जातः (5);
7 इमं मे कृष्टपौरुषं (4); 8 यः पुरस्तात् (5);
after the first hymn, the following is
written through mistake:—इत्याथर्ववेदिके

- पैष्पलादशाखायां प्रथमः काण्डः 9 अग्निभ्यां वर्ति
 (5); 10 अस्य त्वं ददतः (5); 11 गातोर्हविः
 (5); 12 प्रयतजयतात् (3); 13 यस्त्वा मृत्यु-
 रभ्यधत्त (5); 14 ध्रुवस्तिष्ठ (5); 15 अग्निस्ते
 विषणायात् (fol. 11 missing); 17 विभ्यो
 रुद्रेभ्यो (5); 18 पयो देवेषु पयो (5); 19
 राघस्योर्षं धेहि वो (5); 20 त्रीणि पात्राणि
 प्रथमानि (6); 21 वातस्य तु महिमा (6);
 —fol. 15b.
- II 1 ओं रसं प्राच्यं (5); 2 वेनस्तपश्यन् (5);
 3 दीर्घायुत्वाय (5); 4 यः शत्रून्त्यजयन् (5);
 5 आ नो अग्ने (5); 6 यस्त्वमेतिजगन् (6);
 7 ये उत्तरादजायते (5); 8 चित्ति यत् (5);
 9 घरभक्षेरशभुपुनर्भों यान्ति यादवः? (5);
 10 आ ते सौवीर्यं ददे (at the end of 3rd
 इति अग्निसूक्तम्; 5); 11 ये केशिनः प्रथमासः
 (5); 12 (?) 13 यदीदं दिवो (5); 14
 यस्त्वाराय प्रविवेश (5); 15 अग्निर्द्युम्नेन सूर्यों
 (5); 16 अहं विभर्मि ते मनो (5); 17
 अग्निस्तेहारस्मि (5); 18 मनायी त्वं तु (5);
 —fol. 28b.
- III 1 आ त्वामिराङ्गं (5); 2 अग्निर्नो विद्वान् (5);
 3 अथ रक्षामन्त्रं ऋक्षये स्थास्यां (5); 4 पैद्वोसि
 (5); 5 इममिन्द्र वर्धय (5); 6 गृहानेषि मनसा
 (5), 7 देवा मरुतः (5); 8 मे प्रेहि मापक्रामन्
 (5); —fol. 37.
- IV 1 हिरण्यगर्भः समवर्तत (5); 2 हिरण्यशृङ्गो
 वृषभो (5); 3 येनाचरद्रशना (5); 4 उद्यन्ना-
 दित्यो (5); 5 खनन्ति त्वा (5); 6 कन्या
 वारावायती (5); 7 प्रातरप्नि (5); 8 मन्ये वां
 द्यावा (5); —fol. 46.
- V 1 नमः पिशङ्कवाहवे (5); 2 सप्त सूर्या (5); 3
 अनु ते मन्यतामग्निः (5); 4 द्यौश्चेम यज्ञं (5);
 5 द्यौश्च धाः पिता (5); 6 गद्यावापृथिवी (?)
 अन्त मूलमथो शरः (5); 7 अभ्यासरन्प्रथमा (5);
 8 ये वारुणा उत (5); —fol. 57b.
- VI 1 उदिदास भवेषु (5); 2 मधुमन्मे निष्कर्मणं
 (5) 3 ब्रह्म जज्ञानं (7 ; third being राक्षोऽप्त)
 4 सं मा सिद्धन्तु (5)? —fol. 64.
- VII 1 स्तु(सु)पर्णस्यां न विन्दत् (5); 2 पत्यस्य
 स्थूर्णा पृथिवी (5); 3 ये पर्वताः सोमपृष्ठाः (5);
 4 अग्निर्मा पातु वसुभिः (5); —fol. 69b.
- VIII 1 कया दिव असुराय (5); 2 आपश्यसि प्रति
 पश्यसि (5); the fourth is अब्रूपव्रह्मसूक्त)
 3 चतस्रसे खलस्तकीः (5); 4 नव च या
 नवतिश्र (5); —fol. 75b
- IX 1 ऊर्ध्वा अस्य समिधा (5); 2 इमां स्वनास्योषर्धि
 39
- (6); 3 समानमर्थं पार्यन्ति (after this 19
 hymns, marked as 1-9, 1 and 1-9, are
 given; at the end नवमः अनुवाकः!)
 —fol. 85.
- X 1 हास्य तेजने धेनो लम्बनस्तनि (6); 2 गोभिष्ठा
 पात्वर्षभो (10); —fol. 89b.
- XI 1 वृषा तेहं वृषण्यन्ती [The following hymns
 occur in this काण्डः—वृषाते हं (14 vv.);
 अहं ससो (15 vv.); या कृच्छात् (7 vv.);
 इन्द्रस्य नाम गृह्णन् (5 vv.) प्रति गृहाणि पृथिवी
 (13 vv.); या जाता ओषधयो (10 vv.);
 अति विधाः परिष्टाले (5 vv.); इदं पैद्वो
 अजायत (about 10 vv.). The last two
 cases are doubtful.] —fol. 92.
- XII 1 इमं स्तोममर्हते (5); 2 सहस्रार्थः शतकाण्डः
 the hymns are not well marked.)
 —fol. 94b.
- XIII 1 अग्नित्वक्तानमपवायतामिःसोमो? (not num-
 bered) 2 इन्द्रस्य तु वीर्याणि (not numberd);
 3 अन्तर्हितं मे वृहदन्तरिक्षं (not numbered);
 4 कालो स्यो वहतुसप्तरशिमः सहस्राक्षो अक्षरो
 (not numbered). —fol. 103b.
- XIV 1 इन्द्रो बाहुभ्यां (not numbered); 2 सुपार्णा
 कामदुधा (not numbered). —fol. 106b.
- XV 1 संप(सम्यग्)र्दिष्यः पवते (4); 2 आयुर्दा
 देव जरसं (5); 3 जीमूतस्यैव भवति प्रतीकं (5);
 4 यावत् द्यौर्यावत् (4); —fol. 112b.
- XVI 1 अन्तकाय मृत्यवे नमः (5); 2 रक्षोहणं वाजिनं
 (6); 3 या ब्रह्मवो या च (5); 4 कुतस्तौ जातौ
 (5); 5 एकं पादं (6); 6 इन्द्रो मन्थतु (5); 7
 ..... (7); 8 रात्रीयोर्ब्रातृव्यस्य (7);
 9 यदेवा देवहेष्टनं (10); 10 केन पार्णीयानृते
 (7); 11 अस्य वामस्य (5); 12 द्यौर्जवेना (6);
 13 सपक्षहामृषभेण (5); 14 परिशिष्टं धारयन्तं
 (7); 15 अग्ने जायाः स्वादिति (6); 16
 अनैतुमारभस्त्र (7); 17 भवाशवौ मृडयतमा
 (7); 18 यो वापकं ब्रह्मानुष्टा (16); 19
 इन्द्रस्योजस्येन्द्रस्य (9); 20 अद्यायतामपि (4);
 21 श्रमेण तपसा (10); 22 ब्रह्मजज्ञानमित्येका
 ब्रह्मात्रादगतात् (6); At the end of this
 Kāṇḍa the following curious line is
 found:—‘प्रतिकाण्डं पश्चिमं पदं द्वितीयं द्वितीयं
 लिखेत् २ न तु पूर्वं लिखित्वावश्यं जपेत्’ which
 perhaps means that the last पाद of the
 last verse of a Kāṇḍa need not necessarily
 be indicated by the number 2 ?
 —fol. 152.

XVII 1 सत्यं बृहदतमुग्रं दीक्षातपो (6); 2 कस्मिन्नज्ञे
तपोस्या (5); 3 अन्नपात्रे रिरहंति (4); 4
ददामीत्येव ब्रूयात् (5); 5 असृजं संत्वचं (6);
6 इन्द्रो वज्रमासिं च (3); 7 नडमारोहन तेत्र
लोके (6); 8 पुमान्पुंसो अधितिष्ठ (6);
—fol. 166b.

XVIII 1 सत्येनोत्तमिता भूमिः (6); 2 तुभ्यममे पर्यवह-
स्त्यौर्यं वहतुना सह (8); 3 उदीहि वाजिन्यो
श्वन्तरिदं [foll. 173-175 are missing];
6 विषामर्ख (?) सहसानं (3); —fol. 177.

XIX 1 दोषेगाय बृहद्वायत् (4); 2 ओं नमो
देववधेभ्यो (4); 3 यदा वत्सराय (4); 4
अभि त्वेन्द्र वरमितः (4); 5 यन्तासि यत्र
मेहस्य (4); 6 यथा सूर्यो नक्षत्राणां (4);
7 यूणे (को?) रन्ते विट्टेष्यं देवानां (4);
8 अम्ने रक्षोहा तिग्मः (4); 9 सोमो राजा सविता
राजा (4); 10 अभि त्वा शतपाशायाथो (4);
11 सोमस्य प्राणः पवते (4); 12 प्राप्त्ये
वाचमेरय (4); 13 इन्द्रं वयं वनिजं हवामहे
(4); 14 होमेन प्रतरं प्रजापते (3);
—fol. 203.

XX 1 धीतावायै अनुयन् वाचो अग्रं (6); 2 यन्नो
अभिरशनद्यन्तं इन्द्रः (5); 3 संजानाना उपसी
(6); 4 अभि प्रागात्सहस्राक्षः (7); 5 दूराद्वेष-
जमाइतं (6); 6 दिवितानां उत द्वां (6); 7 विश्वं
विवंसि पृथिवी वसुष्टमा (5); 8.....
समाहम् सर्वमायुर्जिव्यासम् (6); 9 उत आमि
गवां कीरं (7); 10 वेदवैते तक्सन्ना? (8
hymns).

End:—

इत्याथर्वैणिकपैष्पलादशाखायां विश्वतिकाण्डे दश-
मोनुवाकस्समाप्तः। समासेयं पैष्पलादशाखा ॥ श्रीविक्रमा-
दिव्यसंवत् १९२५ वृष्णनामसंवत्सरे मीनमासस्य तृतीये दिने
ध्वलद्वादशयां सार्वक्षेषं सोमवासरे लिखितमिदं पुस्तकं काश्मीरे
भट्टनारायणेनेति भद्रम् ॥

[B. D. 246.]

456 A

अथर्ववेदसंहिता (पैष्पलादशाखा).

13×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 39-138; 175-231; eleven lines to a page.
Dated 1898 A.D.

Another copy; a fragment, probably of a copy of No. 456, prepared for the late Mr. Jackson, I.C.S., Collector, Nasik.

Ends:—

समासेयं पैष्पलादशाखा । चित्तावद् १८९८ आंग्लमासे
जूने १३ त्रयोदश्यां तारिखायां समाप्तिमगमत् । जोशीकुलो-
पन्नेन श्रीघरात्मजेन पंडीताथेन लिखितमिदं सुंवापुयां टाउ-
नहालेति मंदिरे राष्ट्र आश्रियादिक सोसायटीति नान्नि
पुस्तकालये श्रीमज्जाक्षसनानुज्ञयेति यावत् ।

[S. C. 19.]

457

अथर्ववेदपदपाठ.

10×4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 528; about eight lines to a page. Dated
Samvat 1585.

The Padapāṭha of the Atharvaveda in the
ordinary recension. The MS. contains Kāṇḍas
I to X and XVIII to XX.

[B. D. 235.]

(B.) Brāhmaṇas

458

ऐतरेय ब्राह्मण.

8½×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 206;
eleven or twelve lines to a page.

Aitareya Brāhmaṇa, in 8 Pañcikās or chapters,
of the R̄gveda.

Translated into English and annotated by
Keith. (1920; Harward Oriental Series vol.
25.) Also by Haug. Edited with Sāyaṇa's
commentary by Aufrecht and also in the Biblio.
Indica and the A. S. Series.

[B. D. 85.]

459

ऐतरेय ब्राह्मण (I, and IV-VIII).

8½×3¾ inches; Devanāgarī character.
Foll. 210; eight lines to a page. Dated
Saka 1738.

Another copy, containing only chapters I, &
IV-VIII. The first three of these are not accented
while the last three are; three different hands

are detectable in the MS.; the first in chapters I, IV & V; the second in VI and the third in VII and VIII.

[B. D. 293.

460

ऐतरेय ब्राह्मण with सायणभाष्य.

15 × 9½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 342; about 18 lines to a page.

The same with the commentary of Sāyaṇācārya. Each chapter is separately paged.

[ZZ. A. 21.

461

देवताध्याय ब्राह्मण.

8½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

Devatādhya Brāhmaṇa of the Sāmaveda, in four sections; edited by Burnell. Cf. I. O., No. 147.

Begins:—

अग्निरिद्वः प्रजापतिः०

It ends:—

ब्रह्म सत्यं च पातु मामिति देवताध्यायः समाप्तः ।

[ZZ. E. 34.

462

पितृमेघ.

9½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1663.

The Pitṛmedha section of a Brāhmaṇa (?) containing four Brāhmaṇas having (20, 9, 13, 12) 54 sections in all.

Beginning:—

अथासै इमशानं कुर्वन्ति । गृहान्वा प्रजानं वा यो वै कश्चन
नियते स शवस्तसा एतदनं करोति तस्माच्छवाशाश(?)...
हृष्टैतच्छाशानमित्याचक्षते परोक्षं०

The IIInd Brāhmaṇa begins on foll. 6b:—

अंतद्व्ययेहैके निवपन्ति देवाश्रासुराश्रं० The IIIrd begins on fol. 8b:—अथ सर्वौषधं वपति० The IVth begins on fol. 11b:—अथैनं शङ्खभिः परिणिहन्ति पालाशं पुरस्तात्०

End:—

जीवेभ्यश्चैवैतां पितृभ्यश्च मर्यादां करोति असंभेदाय तस्मा
दुहृतज्ञोवाश्च पितृश्च न संदृश्यन्ते ॥ १२ ॥ ब्राह्मणं ॥ ४ ॥
पितृमेघः समाप्तः कण्डिकासंख्या ॥ ५४ ॥

The folios are marked अप्रवर्त.

[B. I. 59.

463

शतपथ ब्राह्मण.

16½ × 10½ inches; Devanāgarī character. Foll. 363; about 12 lines to a page.

S'atapatha Brāhmaṇa of the White Yajurveda. Each of the 14 books is separately paged. The text is published by Weber, 1855. Translated and annotated by J. Eggeling (S. B. E.). The same with Sāyaṇa's Bhāṣya is being published in the Bibliotheca Indica. Another valuable edition by Dr. W. Caland is shortly expected. (Punjab Sk. Series, No. 9.)

Beg:—

व्रतमुपैष्यन् । अन्तरेणाहवनीयं०

End:—

ज्योतिः प्रविशति य एतमनु वा व्रूते भक्षयति वा तस्मा
व्रतचर्या या सृष्टै०

[ZZ. A. 3.

464

शतपथ ब्राह्मण.

12 × 8½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 625; nine lines to a page.

Another copy.

The number of folios of the Khaṇḍas is respectively as follows:—67, 44, 78, 69, 32, 57, 43, 41, 36, 36, 33, 33, 34 and 22.

[S. C. 9.

465

शतपथ ब्राह्मण.

(Adhy. X.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 59; nine lines to a page. Dated Sāmvat 1634.

The Xth or the Agnirahasyakāṇḍa, in four Prapāṭhakas, of the Śatapatha Brāhmaṇa.

Beginning:—

अस्मिरेषु पुरस्त्वाच्चीयते ।

End:—

चतुर्थः प्रपाठकः समाप्तः ॥ कण्डिका ॥ ७५ ॥ एवं काण्डे
कण्डिका संख्या ॥ ३६९ ॥ ब्राह्मणानि संख्या ॥ ३१ ॥ संवत्
१६३४ वर्षे शाके १४९९ प्रवर्तमाने ॥

[B. I. 57.]

466

शाङ्खायन (कौषीतकी) ब्राह्मण.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 9; about 15 lines to a page. Incomplete.

An incomplete copy of the Śāṅkhāyana or Kauśītaki Brāhmaṇa of the Ṛgveda. Cf. I. O., No. 89; Bod., Nos. 944-46. Published by B. Lindner, 1887.

Translated into English by Keith (Harward O. Series).

It begins:—

अस्मिन्वै देवलोके उभये देवमनुष्या आसुः ॥

[B. D. 262.]

467

सामविधान ब्राह्मण.

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 20; eleven lines to a page.

Sāmavidhāna Brāhmaṇa, in three Prapāṭhakas, Edited by A. C. Burnell. Cf. I. O. No. 143.

Beg:—

ब्रह्म ह वा इदमग्र आसीत् । तस्य तेजो रसोत्त्वरिच्यते ॥

End:—

यं कामं कामयते तमाप्नोति तमाप्नोति ॥ २५ ॥
इति तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः । इति सामविधानं
ब्राह्मणं समाप्तम् ।

[ZZ. E. 35.]

468

षेतरेय आरण्यक.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgari character. Foll. 43; ten lines to a page.

Aitareya Āraṇyaka, in five books. Published in the A. S. Series, together with the commentary of Sāyaṇa. Edited with translation by A. B. Keith.

[S. C. 7.]

469

शाङ्खायन आरण्यक.

$8 \times 4\frac{1}{4}$ inches; clear Devanāgari handwriting. Foll. 83; seven lines to a page. Dated Sāmvat 1922.

Published in the A. S. Series. Translated into English by A. B. Keith.

It begins:—

ॐ प्रजापतिवै संवत्सरस्त्वयैष आत्मायन्महावतं तस्मादेन-
त्परस्यै न शंसेत् नेत्सर्वेषां भूतानामात्मानं परस्यैन्दधानी-
स्थो ॥

It ends:—

०देवरातो विश्वामित्रादिश्वामित्र इन्द्रादिन्द्रः प्रजापते:
प्रजापतिर्ब्रह्मणो ब्रह्मा स्वयं भूर्�नमो ब्रह्मणे नमो ब्रह्मणे ॥ १ ॥
इति शाङ्खायनारण्यके पञ्चदशोध्यायः ॥ १५ ॥ समाप्तः ॥

[B. D. 180.]

(C) Upaniṣads.

470

अमृतनाद उपनिषद् with
दीपिका by शंकरानन्द.

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 15; ten lines to a page. Incomplete.

Amṛitanāda Upaniṣad, also called Amṛtabindu by Sāyaṇa on Taitt. Ar. X. 27, even though this

latter is the name of the Brahmabindu Upaniṣad according to its commentator Śaṅkarānanda (see Upaniṣatsamuccaya, A. S. S. vol. 29, p. 71 and Deussen, Sechzig Upaniṣad's, p. 646), together with the commentary of Śaṅkarānanda. The text is published in the '108 Upaniṣads' by the N. S. Press; both the text and commentary are published in the 'Upaniṣatsamuccaya' A. S. S. vol. 29. Translated into German with notes, in Sechzig Upaniṣad's.

The commentary begins:—

अथा(व्या)करिष्येहमसृतनादोपनिषदं शुभाम् ।
असृतब्रह्म सर्वेषामर्पयन्तीं पदे पदे ॥ १ ॥०

[B. I. 62.

471

अल्ला-योगशिख-नादविन्दु-मानस-उपनिषदः

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; twelve lines to a page. Dated S'ake 1782.

The MS. contains:—

(1) अल्ला उपनिषद्, which is an Islamic Upaniṣad and a very recent production of the days of supremacy of the Dehli Emperors;

(2) योगशिख उपनिषद्, published in the '108 Upaniṣads' (N. S. P.) and with Nārāyaṇa's commentary in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S.; translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen;

(3) नादविन्दु उपनिषद्, published in the 108 Upaniṣads, (N. S. P.) and with Nārāyaṇa's commentary, in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S.; translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen;

(4) मानस उपनिषद्, which is not different from the ब्रह्मविन्दु. The Upaniṣad is probably called मानस because its first section (vv. 1-5) teaches control of mind.

Beg:—

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं ॥

The MS. contains only two of the four sections and ends with the first verse of the third.

Published in the '108 Upaniṣads', No. 12.

End:—

एक एवात्मा मन्तव्यो जाग्रत्स्वभूषुषिषु ॥
इति मानसोपनिषद् समाप्तम् ।

[B. D. 262.

472

उपनिषत्समुच्चयः

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; 17 lines to a page. Dated S'ake 1782.

A collection of the Upaniṣads.

It contains:—

सुण्डक, प्रश्न, ब्रह्मविद्या, क्षुरिका, चूलिका, अथर्वशिरस्, अथर्वशिख, गर्भ, महा, ब्रह्म, प्राणाम्भिरोत्र, माण्डूक्यकारिका, नीलहृद, नादविन्दु, ब्रह्मविन्दु, असृतविन्दु, ध्यानविन्दु, तैलविन्दु, योगशिख, तत्त्व, संन्यास, अरुण, कठश्रुति, पिण्ड, आत्मा, नृसिंहतापिनी, कठ, केन, नारायण, बृहत्तारायण, सर्व, हंस, परमहंस, ब्रह्मवल्ली, भृगुवल्ली, गरुड, कालाम्भिरुद्ध, रामतापिनी, कैवल्य, जाबाल and आश्रम.

Almost all of these are published in the '108 Upaniṣads' by the N. S. Press, Bombay, 1925 and a few in the 'Upaniṣatsamuccaya' (A. S. S. vol. 29) as well as in 'The Minor Upaniṣads' by Schrader, vol. 1, Madras, 1912.* For the different 'Collections of the Upaniṣads', consult Deussen, Sechzig Upaniṣad's, pp. 531-543, Schrader, The Minor Upaniṣads, vol. 1, Introduction, and Hume, The Thirteen Principal Upaniṣads, pp. 459-508, where a selected bibliography of the Upaniṣads is given.

[B. D. 272.

473

उपनिषत्समुच्चयः

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 345; about nine lines to a page. Dated S'ake 1754-56.

Another collection of the Upaniṣads. Each is separately paged. This contains:—

कौषीतकी (22=foll. 22), त्रिपाद्विभूतिमहानारायण (56), योगचूडामणि (12), नृसिंहपूर्वतापनीय (5), स्कन्द (2), माण्डूक्यकारिका (अलातशान्तिप्र० 6), अद्वयतारक (5), शारीरक (3), नृसिंहोत्तरतापनीय (15), दक्षिणामूर्ति (4), अक्षनी (अक्षि 6), अध्यात्म (8), मैत्रायणीय (12), योगशिख (1), मण्डलब्राह्मण (10), पाशुपतब्रह्म (8), त्रिपुरातापनीय (22), संहिता (6), शरभ (5), मुक्तिक (15), असृतनाद (4), तेजोविन्दु (39), त्रिपुरातापनीय (another copy; 27), देवी (4), पैङ्गल (2), भिष्मुक (2), लाङ्गल (7), परब्रह्म (7), माण्डूक्यका० (अद्वैतप्र० 4), सर्व (3), ब्रह्म (4), चिद्रूपब्रह्म (1), निरालम्ब (4), स्वसंवेद (2), ऐतरेय (5), आत्मषक्त (i. e. ऐतरेय 7).

[ZZ. E 33.

474

क्षुरिकोपनिषद् with
दीपिका by नारायण.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; about 8 lines to a page.

Ksurikā Upaniṣad with Nārāyaṇa's Dipikā. Both are published in the Upaniṣatsamuccaya, A. S. S. The text is translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen.

The com. begins:—

क्षुरिका शश्विका प्रोक्ता तत्त्वया धारणा यतः ।
तद्वाचकस्त्रिखण्डोयं क्षुरिकाग्रन्थं उच्यते ॥ १ ॥ ०

It ends:—

नारायणेन रचिता क्षुतिमात्राचलभिन्ना ।
अस्पष्टपदवाक्यानां दीपिका क्षुरिकाभिधे ॥
इति क्षुरिकोपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

[B. D. 278.]

475

छान्दोग्योपनिषद्दार्थ of शंकराचार्य with
दीका by आनन्दगिरि.

(Adhys. V-VIII.)

$14\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. (21+24+12+26) 83; about 15 lines to a page.

The Ms. contains Adhys. V-VIII of the Chāndogyopaniṣadbhāṣya of Śaṅkarācārya with the commentary of Ānandagiri. Published in the A. S. Series.

[B. D. 285.]

476

त्रिपुरसुन्दरी उपनिषत्.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; seven lines to a page.

Tripurasundari Upaniṣad of the Atharva Veda. Cf. I. O., No. 491 (7). Published under the title त्रिपुरातापिनी in the '108 Upaniṣads' (p. 470).

Beg:—

अथैतसिस्मन्तरे भगवान्प्राजापत्यं वैष्णवं ॥

End:—

पदं प्राप्नोति इत्येवं वेदेति महोपनिषत् । इत्याथर्वणे पञ्च-
मोपनिषत् ॥५॥ इत्याथर्वणे त्रिपुरसुन्दरीत्रोपनिषत् समाप्ता ॥
[B. D. 179.]

477

नारायण अथर्वशीर्ष उपनिषत्.

$7\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; thirtyone lines to a page. Dated S'ake 1717.

The MS. was scribed by Parashurāma Hari Jogalekar.

Nārāyaṇa Atharvas'īrṣa Upaniṣad is one of the five 'Atharvas'īrṣa' Upaniṣads, i. e. Ganapati, Nārāyaṇa, Śiva, Sūrya and Devī. See I. O., No. 491 (5-9). Published (No. 18) in the '108 Upaniṣads' under the title 'Nārāyaṇa Upaniṣad'.

Beg:—

अथ पुरुषो ह वै नारायणोकामयत । प्रजा(ः)सृजेयेति ॥

End:—

श्रीनारायणः(ण)सायुज्यमवाप्नोति । य एवं वेद । इत्युप-
निषद् । इत्यथर्वशीर्षः समाप्तः ।

[B. D. 213.]

478

नृसिंह-उत्तर-तापनीय उपनिषत्.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; thirteen lines to a page.

Nṛsiṁha Uttara Tāpanīya Upaniṣad. See Jacob, Ind. Anti., vol. XV p. 69. Published in the '108 Upaniṣads', and with Vidyāraṇya's commentary in the A. S. Seris, No. 30. Translated in Sechzig Upaniṣad's by Deussen.

[B. D. 31.]

479

महानारायण उपनिषत्.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; eleven lines to a page.

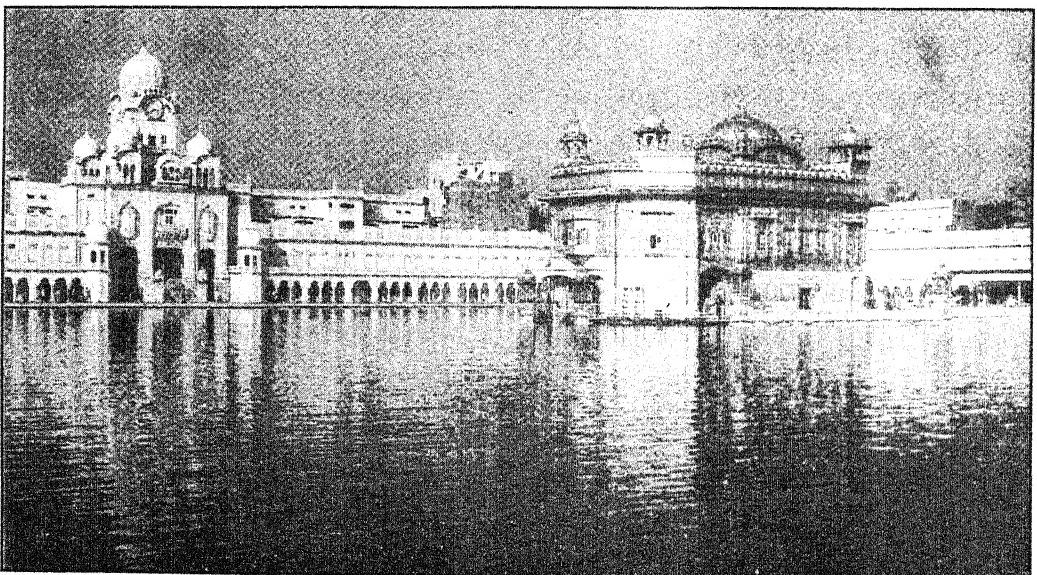
Mahānārāyaṇa Upaniṣad. See Jacob, Ind. Anti., XIV. p. 4. Published in the '108 Upaniṣads' N. S. Press. It is otherwise called 'Yājñiki' and forms the Xth book of the Taittiriya Āraṇyaka.

और जो सिख प्रभु को मिलना चाहे वह 'गुरु ग्रंथ साहिब' के शब्द (पवित्र वाणी) में प्रभु की खोज कर ले।

ग्रन्थालय

शास्त्रिक रूप से गुरुद्वारा का अर्थ है—गुरु का द्वार अथवा गुरु का घर। गुरुवाणी का पवित्र कथन है—‘जित्ये जाए बहे मेरा सतिगुरु सु थान सुहावा’, अर्थात् वह हर स्थान पवित्र है जहाँ मेरे गुरु के चरण पढ़े। सिख गुरुओं का जिस स्थान पर जन्म हुआ, अपने जीवन काल में महान् गुरु जहाँ-जहाँ गए और संगत को उपदेश दिया, गुरुओं ने जहाँ-जहाँ किसीका उद्धार किया, जहाँ-जहाँ गुरुओं ने अपने जीवन का अंतिम समय बिताया और जहाँ-जहाँ वे स्वर्ग सिधारे वे सभी स्थान गुरुओं की याद से जुड़कर पवित्र और सिखों के लिए पूज्य हो गए। पर उस समय ऐसे सभी स्थानों को ‘गुरुद्वारा’ नहीं, ‘धर्मशाला’ कहा जाता था। इसी प्रकार गुरु नानकदेव के समय में धर्म के प्रचार के लिए जो केंद्र स्थापित किए गए, वे केंद्र भी धर्मशाला कहलाए। गुरु गोबिंद सिंह द्वारा सन् १७०८ में ‘गुरु ग्रंथ साहिब’ को गुरु की पदवी देने के बाद जिस किसी स्थान पर भी इस पवित्र ग्रंथ का प्रकाश (स्थापना) हुआ, वह स्थान गुरुद्वारा हो गया।

आज गुरुद्वारा से तात्पर्य सिखों के उस धार्मिक केंद्र से है जहाँ 'गुरु ग्रंथ साहिब' का प्रकाश

स्वर्ण मंदिर—सारी मानव जाति का महान् तीर्थ

Rktantra Vyākarana is a Paris'īṣṭa or rather Prātis'ākhya of the Sāmaveda, and has five Prāpṭhakas. Edited by Burnell, Mangalore, 1879.

Beg:—

ॐ नमो क्रग्वेदाय । अथ वाचोवृत्तिं व्याख्यास्यामो ॥

End:—

इति पञ्चमः । ऋक्तत्रिव्याकरणं समाप्तम् ।

[B. D. 182.]

484

ऋग्वेद प्रातिशाख्य and

ऋग्वेदवर्णक्रम of जगन्नाथ.

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 37; about nine lines to a page.

The MS. contains:—

(1) Rgveda Prātis'ākhya, ascribed to S'aunaka. It was edited with a French translation in the Journal Asiatique, 1856-58 and by M. Müller, with a German translation, Leipzig, 1869. It is also published in the Benaras S. Series, together with Uvāṭa's commentary. Cf. I. O., No. 64; Bod., No. 893.

(2) Rgveda-varṇa-krama is a small treatise containing rules regarding the Padapāṭha, Kramapāṭha &c of the Rgveda. The author is Jagannātha. For another MS., cf. Hultsch, Reports, I. p. 80. The description of this treatise as 'a part of the commentary on the Prātis'ākhya by Jagannātha' (C. C. I. p. 72b) seems to be a mistake, caused by the word 'vyākhya' in v. 1 below. The author seems to be the same as the commentator of that name, of Sarvānukrama. See Mitra, Notices, IV. p. 105. The following is the full text:—

सोमेशादीन्प्रणस्यादौ जगन्नाथेन सद्गुरुन् ।
ऋग्वेदो(ऋचां व)र्णकमज्ञानव्याख्या संतत्यतेऽधुना ॥ १ ॥
पदकमविभागज्ञो वर्णकमविचक्षणः ।
स्वरमात्राविशेषज्ञो(ज्ञः) स गच्छेदार्थं संपदम् ॥ २ ॥
किंचिलक्ष्यं प्रातिशाख्यात् ज्ञेयं व्याकरणादिह ।
उभयानुगतं प्राप्त एवं लक्षणमुच्यते ॥ ३ ॥
ज्ञेया विकारा वर्णानां पञ्चापि स्वरभक्तयः ।
विवृ(कु?)च्यश्चत्त्वोन्या वर्णकमविचक्षणाः(जैः) ॥ ४ ॥
अनुजस्वारहल्दपूर्वं द्वित्वमाप्नोति हव्यपरम् ।
अनुस्वारविसर्गान्यद्विरामे च स्वरेङ्गनौ ॥ ५ ॥

हस्तपूर्वो मकारस्तु विरामे हस्तपूर्वकः ।
सोष्मणो द्वित्वसंप्राप्तौ तत्पूर्वस्यागमो भवेत् ॥ ६ ॥
स्वरे द्वित्वं छकारस्तु मापूर्वाभ्यां परोक्षते ।
पवमानद्वेतने च सहातिहायस्य न(?) ॥ ७ ॥
रेफाद्वल्ल द्वित्वमाप्नोति नान्त्यं रेफोपि न द्विताम् ।
याति स्पर्शे लकारोपि लात्तु स्पर्शो द्विरुच्यते ॥ ८ ॥
अघोष उष्मणो वोषा स्पर्शोन्तस्याश्र वोषिणः ।
अपूर्वं उष्मा संयुक्तो प्रकारो याति हा द्विताम् ॥ ९ ॥
णकारश्च नकारश्च नैत्यूष्मा दृष्मणि द्विताम् ।
तत्वर्गाद्यन्तिमपरः शकारो याति तुच्छताम् ॥ १० ॥
चत्वार(रः) कादयो वर्ग्या वर्ग्यान्तेषु परेषु च ।
प्रयान्ति यमतां स्वेन स्वरूपां सानुनासिकाम् ॥ ११ ॥
स्पर्शे ग्रकारो किञ्चाने याति तस्यान्त्यवर्णताम् ।
यवलत्वं यवलेषु पदादौ सानुनासिकम् ॥ १२ ॥
नकारो(प्य)ति ले लित्वन्यत्वमेवं च वर्गके ।
जकारे च लकारे च याति तद्वप्तां च तः (सः?) ॥ १३ ॥
चछयोः परयोश्चत्वं मोनुस्वारं र ऊष्मणि ।
ऊष्मण्यघोपस्पर्शाग्रे विसर्गो लुप्यते परे ॥ १४ ॥
शत्र्वं नस्य क्वचिच्चेच तत्पूर्वोजनुनासिकः ।
अच्यूर्वाभ्यां रेफलाभ्यां परोष्यसु परेषु च ॥ १५ ॥
जायते स्वरभक्तिः सा ऋलरूपा च पञ्चधा ।
रेफलाभ्यां हकारेस्यां करणी कारिणी तुरा ॥ १६ ॥
शस्योहरिणी रेफालकारा धारिणी शसौ ॥
काससहंसपदाष कारेयते परे ॥ १७ ॥
पाकवयुभयद्वस्त्रा द्वयोदैव्यं पीपिलिका ।
मत्सानुसार्यादौ दीर्घं वत्सानुजतिरन्तिमा ॥ १८ ॥

इति । यादृशं पुस्तकं ॥ इदं पुस्तकं प्रातः शाख्य(!)स्य
गोपालभटेन लिखितम् ॥

[B. D. 221.]

485

चरणव्यूह.

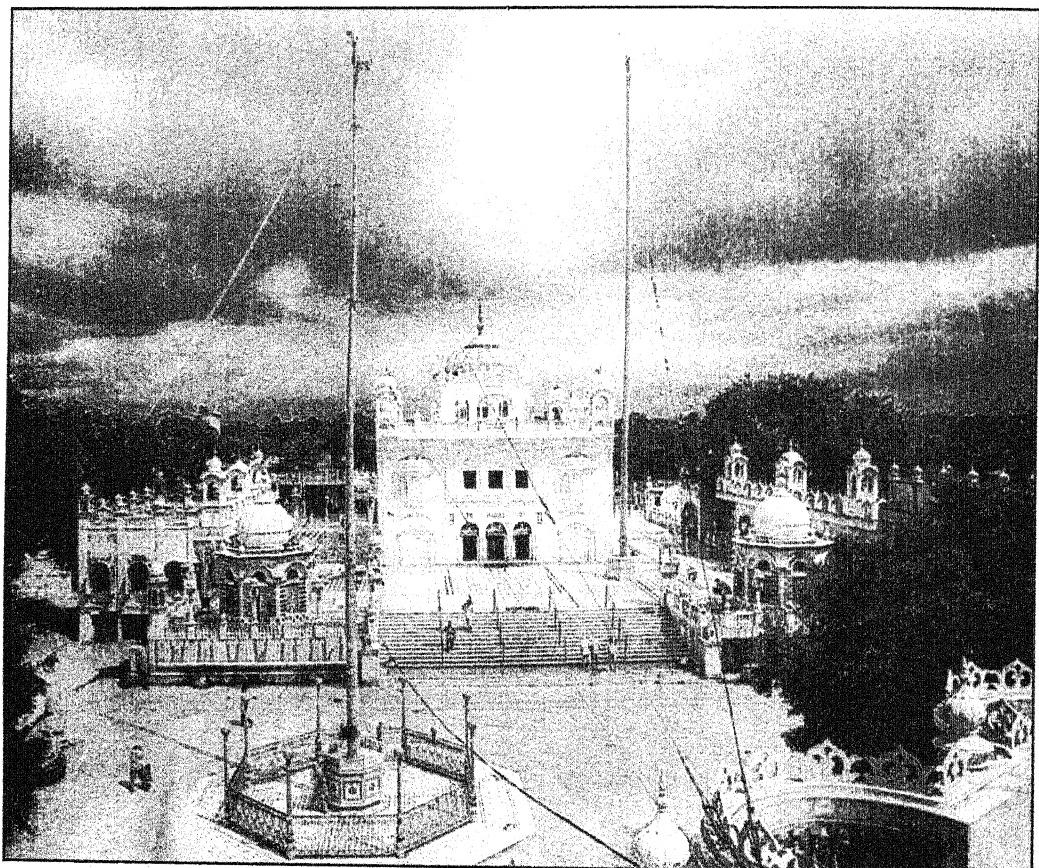
8 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; eleven lines to a page. Dated S'ake 1655.

Caranavyūha, a catalogue of the vedic schools, is counted as the fifth Paris'īṣṭa of the White Yajurveda. It is ascribed to Kātyāyana in this MS. and to S'aunaka (this is concluded from the words 'Namas S'aunakāya' occurring in them) in the next two. Edited by Weber, Ind. Stud., III. p. 247 ff.

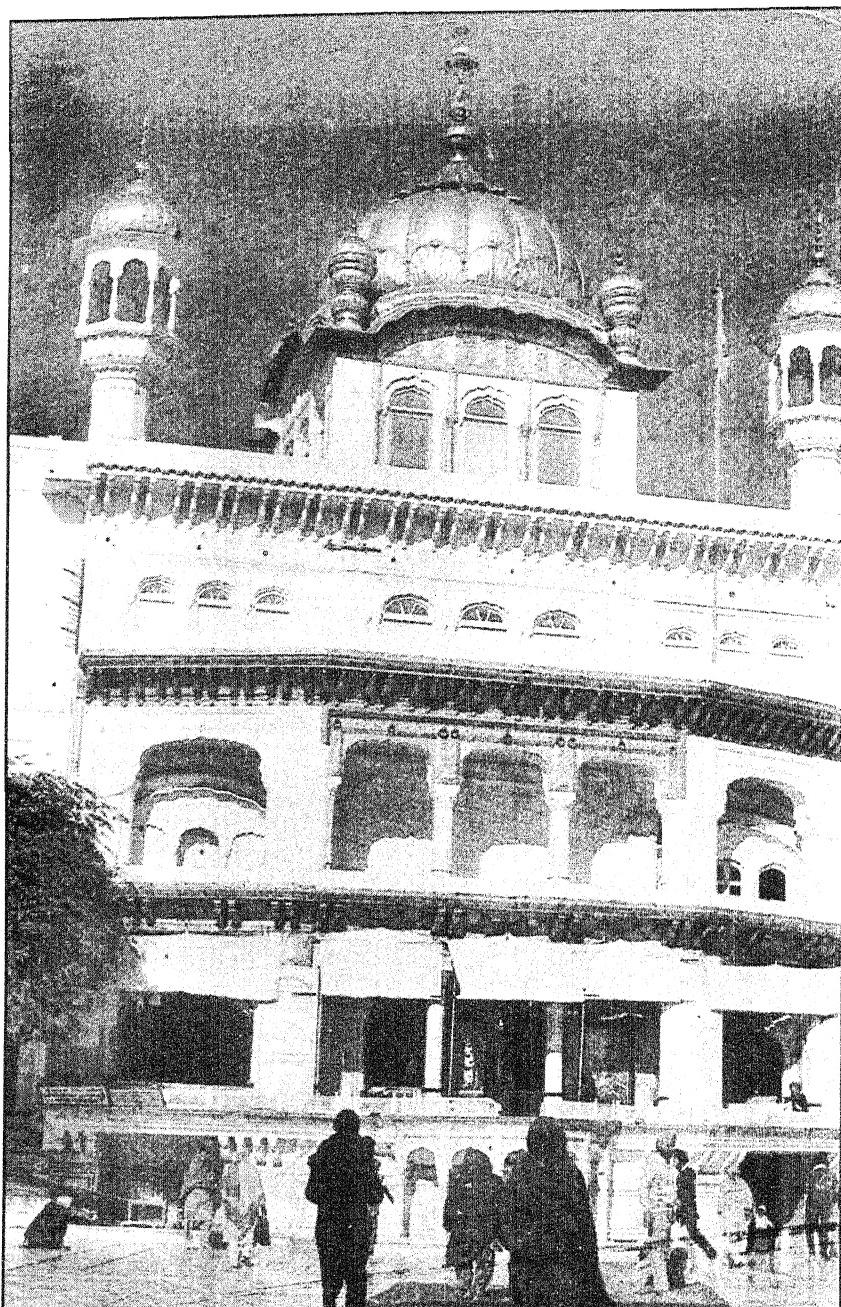
The present MS. agrees with the MS. D of Weber, the text of which is followed by him in

अकाल तख्त, तख्त श्री पटना साहिब, तख्त श्री केसगढ़ साहिब, तख्त श्री हुजूर साहिब तथा तख्त श्री दमदमा साहिब।

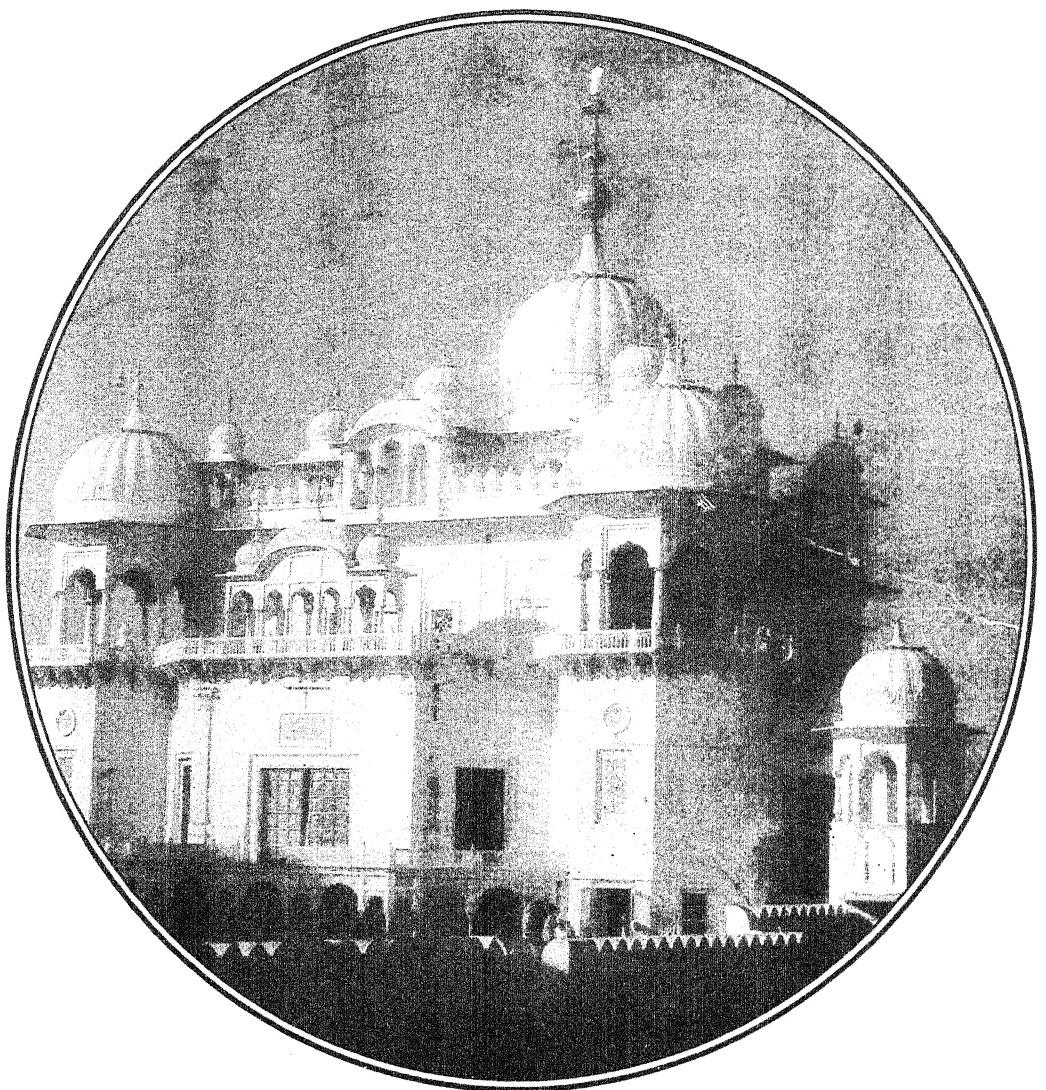
सभी पाँचों तख्तों में सर्वोच्च अकाल तख्त अमृतसर में स्वर्ण मंदिर के ठीक सामने स्थित है। इसका निर्माण छठे गुरु श्री गुरु हरिगोबिंद ने संवत् १६६५ में आरंभ करवाया। गुरुजी ने भक्ति के साथ शक्ति को जोड़ने के लिए अकाल तख्त को शक्ति की प्रेरणा देनेवाला केंद्र बनाया। सिख धर्म की सभी महत्त्वपूर्ण समस्याओं का फैसला अकाल तख्त पर होता है। इस पवित्र स्थल से जारी किए गए हुक्मनामे (धार्मिक आदेश) पूरे सिख पंथ पर लागू होते हैं। बिहार की राजधानी पटना में स्थित तख्त श्री पटना साहिब दूसरा तख्त व गुरु गोबिंद सिंह का जन्म-स्थान है। आनंदपुर साहिब में स्थित केसगढ़ साहिब तीसरा तख्त है। इसी स्थान पर सन् १६९९ में गुरु गोबिंद सिंह ने पाँच

तख्त श्री हुजूर साहिब (नांदेड़, महाराष्ट्र) जहाँ गुरु गोबिंद सिंह परलोक सिधारे

अकाल तख्त साहिब : सिख पंथ का सर्वोच्च तख्त

तख्त केसगढ़ साहिब, जहाँ सन् १६९९ में खालसा पंथ की स्थापना हुई

The text begins:—

शैशिरीये समाज्ञाये व्याडिनैव महर्षिणा ।
जटाद्या विकृतीरष्टौ वक्ष्यन्ते नातिविस्तरम् ॥ १ ॥
जटा माला शिखा रेखा ध्वजो दण्डो रथो घनः ।
अष्टौ विकृतयः प्रोक्ताः क्रमपूर्वा मनीषिभिः ॥ २ ॥
ब्रूयात्क्रमविपर्यासक्रमसीदग्निधां(धं)दिशेत् ।
जटाख्यां विकृतिं धीमान्विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ ३ ॥०

It ends:—

पदद्रुयमनुक्रम्य ब्रुयत्क्रम्योत्क्रम्य संविवत् ।
स्तरलक्षणसंयुक्तं सा जटेत्यभिधीयते ॥ १६ ॥

The commentary begins:—

अथ व्याडिप्रोक्तं जटापटलं लिख्यते ।
चिदानन्दघनं विष्णुं ब्रह्मशर्वादिवनिदत्तम् ।
देशतः कालतश्चैव गुणतौनन्तमाश्रये ॥ १ ॥
सुरलीरवलीलयानंतर(?)शरदिन्दीवरवपवचसम् (?) ।
मधुरं मधुरागतं हरिं कहणादिंश शरणं वजेन्वहम् ॥ २ ॥
याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनीनपि ।
नागदेवात्मजः श्रीमाननन्ताचार्यसंक्षितः ॥ ३ ॥
आद्यशाखी(य?)शाखायां जटाद्यसुलक्षणम् ।
ब्रूते विचार्य बहुशो भृतं व्याडेः समाश्रयन् ॥ ४ ॥
स्त्रप्रातिक्षास्थग्रन्थादौ जटालक्षणवर्जनात् ।
पारक्यमपि तद्वाद्यं यज्ञान्नात्मिति स्मृतेः ॥ ५ ॥

तथा च आडेरादिकारिका लिख्यते । शैशिरीये समाज्ञाये
द्वाकलके क्रमवेदे इति यावत् ॥० विकृतय इति वक्तव्ये
विकृति(ती)रिति प्रयोग आर्षत्वज्ञापनार्थः छन्दोवसूत्राणि
भवन्तीति स्मृतेः यावतीतैँ देवता इत्यादि श्रुतेश्च ॥ एतेनाधु-
निकहयश्रीवादिप्रणीतलक्षणसाधारण्यमपि परास्तम् ॥०

It ends:—

इति श्रीमदनन्ताचार्यविविता व्याडिरचितजटालक्षण-
कारिकाव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 278.]

492

ब्रह्मदेवता of शौनक.

13 $\frac{3}{4}$ × 4 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 42; nine lines to a page.

Bṛhaddevatā of Saunaka. It is edited with
notes by A. A. Macdonell in the Harward
Oriental Series.

[B. D. 145.]

493

मालाध्वजाशुद्धाहरण.

13 $\frac{1}{2}$ × 8 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2;
thirty lines in all. Dated Śaka 1787.

Definitions with examples of the vedic *vakṛtis*
like Mālā, Dhvaja, Jāṭa, Ghraṇa &c.

माला(ला?) प्रारम्भः । विश्वानि देव । सुवेति सुव । देव
सवितः । सुव परा । सवितर्दुरितानि । परा दुरितानि । दुरि-
तानि परा ।०

रेखा ॥ सेधां से । सेधाम् । सेधाम्से । मे वरुणो ददातु ।
ददातु वरुणो मे ।०

ध्वजः ॥ विश्वानि देव । सुवेति सुव । देव सवितः । न
आसुव । सवितर्दुरितानि । आसुव । दुरितानि परा ।०

रथः ॥ विश्वानि देव । यज्ञद्रम् । देव विश्वानि । भद्रं यत्
विश्वानि देव ।०

जटालक्षणमाहः—

ब्रूयात्क्रमविपर्यासं क्रमसीदग्निधां द्विशेत् ।

जटाख्यां विकृतिं धीमान्विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ १ ॥

मालालक्षणमाहः—

माला मालेव पुष्पाणां पदानां ग्रन्थिनी हि सा ।

आवर्तन्ते त्रयस्तस्यां क्रमव्युत्क्रमसंक्रमाः ॥ २ ॥०

घनमाहः—

अन्तालक्रमं पठेत्पूर्वं माहिमधीन्तमानयेत् ।

आदिक्रमं नयेदन्तं घनमाहुर्मनीषिणः ॥ ३ ॥

उदाहरणम् । द्यवीति द्यवि । उप द्यवि । वातजूता उप ।०

It ends:—

इति घनलक्षणं समाप्तम् ।

[B. D. 278.]

494

यजुर्विधान of याज्ञवल्क्य.

8 × 4 $\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting
Foll. 41; eleven lines to a page.

A treatise on the application of the verses of
the Yajurveda as spells to effect various objects
attributed to Yājñyavalkya. It consists of nine
Adhyāyas out of which there are only six in the
present MS.

The MS. bears the name of Kannadagrā-
masta Gajānana Daivajñya. It was written

by Vināyaka son of Hari, grandson of S'iva and great-grand-son of Lakṣmīdhara. About 150 years old.

It begins :—

अथातो मत्रानुकल्पनं वसिष्ठादिभिर्ब्रह्मिभिरनुष्ठितमनु-
व्याख्यास्यामो नान्या ब्राह्मणस्य काचिद्गुपार्जनक्रिया विद्यते
धनानां यज्ञानां चैवावश्यं किया किंतु मत्रानुतीवी-
र्यजातं च वेदे तदुपदिश्यते ।०

अथ गृह्णं भवति याज्ञवल्क्योक्तं यजुर्विधानं व्याख्या-
स्यामोऽथेदानीं महाव्याहृतिप्रमुखानां कर्म व्याख्यास्यामः ।
सर्वत्रौङ्गारपूर्विकाभिर्महाव्याहृतिभिराज्यानुतिसहस्रं ज्ञान्यात् ।
सर्वदेवताराधने समर्थो भवति तेजस्वी भवत्यथ यथेष्ट कर्मक
रणमेताभिरौदुम्बरसमिधो ज्ञान्यात् । पश्चकामामो इषि पयो वा०

—fol. 3b.

सर्वमत्रस्याप्येष एव विधिः । द्विष्टो वधोसीत्यनेनैकाद-
श्या(शा)कुलां लौहीं खादिर्दीं वा पूर्वं सहस्राभिमन्त्रितां कृत्वा
शशुभृग्ने निष(ख)नेदुद्वसति शशुभुवनं शुवनपतये स्वाहेति
मन्त्रस्य प्रतिमत्रं महाव्याहृतिभिः कर्मवस्त्र्यस्त्र्येति पररक्षा-
प्रत्यक्षिरश्च देवं वर्षयितुकाम उदुम्बरविलववेतसवारणानां
द्वयिमधुष्टताक्तानां अयुतं ज्ञान्यात् महावर्षं करोति ॥ व्यन्तु
वय इत्यावाहनशब्दस्य शुतः कार्यश्चाक्षुष्या इति खलवनेन
मत्रेणो(प)हतचक्षुरुदके प्रविश्याहोरात्रं जपेत् । अनुपहतचक्षु-
र्मवति ।

—fol. 4b.

The Adhyāyas end :—Ist on fol. 11; IIInd on 15b; IIIrd on 22; IVth on 27 b; Vth on 37b.

It ends :—

अनेनैव प्रकारेण सर्वमत्राः प्रकीर्तिताः ।
येनोक्तास्ते तु सर्वे यशस्कारा (?)
अथवा सर्वमत्राणां विस्तरेण पृथक् पृथक् ॥

इति श्रीरस्तु । इति यजुर्विधाने षष्ठोध्यायः समाप्तः ॥

[B. D. 162.

495

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; about twelve lines to a page. Dated S'ake 1729.

Sarvānukrama of Kātyāyana is a complete index of metres, deities &c. of the hymns of the Rgveda. It is published by A. A. Macdonell with notes and extracts from Śadgurus'isya's commentary 1886.

42

The MS. was written by Laksmaṇabhaṭṭa
Vādadekara.

[B. D. 182.

496

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

$9 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; nine lines to a page. Dated S'ake 1689.

Another copy.

[B. D. 77.

497

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

(परिभाषा .)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; nine lines to a page.

Another copy containing only the Paribhāṣā sections. The MS. was written by Paras'urāma Jogalekara, who belongs to the latter half of the 18th century.

[B. D. 182.

498

सर्वानुक्रम of कात्यायन.

(परिभाषा .)

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; about eleven lines to a page.

Another copy of the Paribhāṣā sections.

[B. D. 221.

499

सर्वानुक्रम of कात्यायन with

टीका by रघुनाथ चतुर्वेदि.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 103; nine lines to a page. Dated S'ake 1710,
Sāṁvat 1845.

Kātyāyana's Sarvānukramapāni, with a brief commentary by Raghunātha, son of Devadatta Caturvedi and an employ in the service of a certain king Rāmabhadra. A Thāle MS.; see above No. 440.

The com. begins :—

समानद्विदिः परमेदशक्तिः स्वशेषयुक्तिः क्रमकुंतयुक्तिः । (?)
आसेति देशोहसुवाधतत्रो(?)धर्मप्रसङ्गो भुवि रामभद्रः ॥ १॥

यो वेदेषु चतुर्वक्त्रो मीमांसायां च जैमिनिः ।
 तत्के गौतमवद्विप्रो महेन्द्रस्तस्य भूपतेः ॥ २ ॥
 पाकसंस्था हविःसंस्था सोमसंस्था प्रसिद्धये (?)
 दैक्षितचतुर्वेदिसुतो रघुनाथः कुशाग्रधीः ॥ ३ ॥
 अहं करिष्ये व्याख्यानं नत्वा वाचं सुवित्सराम् ।
 अनुक्रमणिकाख्यस्य ग्रन्थस्य सुखबोधकृत् ॥ ४ ॥

वेदवेदार्थदर्शी कात्यायनो महर्षिर्मङ्गलं कुर्वन्कर्तव्यं प्रतिजानीते अथ ऋग्वेदान्नाये शाकलके०

इति देवदत्तचतुर्वेदिपुत्रेण रघुनाथेन मीमांसाचार्येण
 क्रेतेऽनुक्रमणिकाख्याने परिभाषा समाप्ता । fol. 14b.
 इति प्रथमार्थं समाप्तम् ।

अनुक्रमणिकाभाष्यं भद्रशंकरसुतुना ।
 नान्दियाख्येने (?) वकृतं विप्राणामुपकारिकां (कम्) ॥

—fol. 56b.

It ends:—

अन्नाधिकं ग्रन्थान्तरात् ज्ञेयम् । ब्रह्मदेवं तावत् । इति चतुः-
 षट्टिमोध्यायः ।

इति सर्वानुक्रमणिकार्किंचिह्निः समाप्ता ।

[S. C. 4.

500

सर्वानुक्रम of कात्यायन with
 वेदार्थदीपिका by षड्गुरुशिष्य.

14½ × 9 inches; Devanāgarī character. Foll. 66;
 eighteen lines to a page.

Another commentary called Vedārthadīpikā on Sarvānukrama by Śadgurus'isya. It was composed in 1187 A. D. See Weber, Ind. Stud., VIII. p. 160, note and Macdonell, Sarvānukramāṇi, p. XIX. Also see I. O., No. 56.

It begins:—

अथ ऋग्वेदान्नाये शाकलके सूक्तप्रतीकऋक्सङ्क्लायाक्रषि-
 दैवतच्छन्दांस्यानुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मङ्गले
 प्रस्तावे वा ऋग्संशब्दाद्यात् ऋचेदः तत्रान्नाये सम्यगभ्यास-
 युक्ते सिलरहिते शाकलयेन दृष्टः शाकलः०

It ends:—

सर्वानुक्रमणी यदेषा कात्यायनसुनेः कृतिः ।
 समाप्तै(स्मै)काध्ययनकैः षट्सप्तिकद्वयष्टिका ॥
 अस्मा वृत्तिरियं चापि समाप्ता सद्गुरोः कृतिः ।
 वेदार्थदीपिका नामं षड्गुरुणां प्रसादतः ॥

गणांत्यामेषमासेति (खगोत्यान्मेषुमायेति)

किल शुद्धदिन(कल्य)होगणने सति ।

सर्वानुक्रमणीवृत्तिर्जात(ता) वेदार्थदीपिका ॥

लक्षपञ्चदशपदैः पञ्चपृष्ठिसहस्रकम् ।

सद्वात्रिशत्तत्त्वं चेति दिनवाक्यार्थही(ई)रितः ॥

विनायकः शूलपाणिमुर्कुन्दः

सूर्यो व्यासः (शिवयोगीति) षट्ख्यो(द्वै) ।

नमामि तान् सर्वदा पान्तु मां तु

येवै षड्गुरुः सप्त विद्याः प्रदत्ताः ।

आद्या सर्वानुक्रमणी द्वितीया महाव्रतं चोपनिषद्युं च ॥

महाव्रतं सूर्य(न)मासां तृतीयं चत्वारिंशत्राह्यां वै चतुर्थी ॥

तद्वस्तुत्रं पञ्चमी वै निरुक्तं

पष्ठी गृह्णं शाकलस्य संहिता सप्तमि(मी)ति ॥

इमा दत्ताः सप्तविद्यास्तु सद्गुरुः

ये वै षड्ख्यो गुरुभ्यो नमोस्तु तेभ्यः ॥

इति षड्गुरुशिष्येण कृता वेदार्थदीपिका ।

सर्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता चात्मतुष्टये ॥

इति श्रीषट्गुरुशिष्यविरचितायां सर्वानुक्रमणीयवृत्तौ वेदार्थ-
 दीपिकायां प्रथमोध्यायः (?) ।

[ZZ. A. 23.

501

(यजुः) सर्वानुक्रमणी of कात्यायन with
 भाष्य by होलीर.

6 × 5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6;
 nine lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a part of Kātyāyana's Yajus Sarvānukramāṇi, with the commentary of Holira. For another MS., cf. Bik., No. 343 (the text with Yajñika Deva's commentary) and I. O., No. 190 (text only), and Bod., No. 935 (text only). The text is edited with Ananta Deva's commentary, Benaras, 1893-94.

It begins:—

यजुर्वेदस्य मूलं हि वेदो माध्यनिदनीयकः ।

सर्वानुक्रमणी तस्याः (ए) कात्यायनकृता तु या ॥ १ ॥

व्याख्यां तु तस्या होलीरः कृते नत्वा गणाधिपम् ।

विलोक्य सर्वसूत्राणि भाष्यालि विविधालि च ॥ २ ॥

इह भगवान्कात्यायनाचार्यः सर्वानुक्रमसूत्रप्रारम्भे प्रथमं
 मङ्गलाचरणपूर्वकं यजुर्वेदस्य मुख्यत्व-ऋषिच्छन्दोदैवतज्ञानार्थं
 प्रतिज्ञासुत्रमाह । मण्डलं दक्षिणमक्षिं हृदयं चापिष्ठितं वेन
 शुक्लानि यजूषि भगवान्याज्ञवल्कयो यस्मात्प्राप्तं विवस्त्वन्तं

ऋयीमयमर्चिष्मन्तमभिधाय माध्यन्दिनीये वाजसनेयके यजु-
र्वेदान्नाये सर्के सखिले सञ्चुक्रिये ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमि-
द्याम हति ।

The explanation of this passage occupies the whole of the remaining portion of the MS., which ends:—

इति सर्वानुक्रमणीये प्रथमकण्डिकायां होलीरभाष्यं समाप्तम् ।

[B. D. 162.

(E.) S'rautasūtras.

502

आपस्तम्ब शौतसूत्रः.

(XVI-XX.)

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43 (78-120); about 13 lines to a page.

Chapters XVI-XIX and 23 sections of XX of the Āpastamba S'rautasūtra. Edited with Rudradatta's commentary (on I-XV) by Garbe in the Bibliotheca Indica Series. Translated into German by W. Caland. For an analysis, cf. Ind. Anti., Jan. 1872, p. 5.

Begins:—

अग्निं चेष्यमाणोऽ-

[B. D. 176.

503

आपस्तम्ब शौतसूत्र with
प्रयोगवृत्ति by तालवृत्तनिवासी.

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 144; (41-184); about ten lines to a page.

A fragment of the Āpastamba S'rautasūtra with a commentary called Prayogavṛtti by Tālavṛntanivāśī who in his commentary on the Āśvalāyana S'rautasūtra follows Devasvāmī and quotes Kapardī and Kumāra Siddhāntī; see below Nos. 509-10. According to a different reading found at Mitra, Notices, X. p. 327, Kes'ava was the name of Tālavṛntanivāśī; but this is not quite reliable.

The first 40 folios of the MS. are lost.

प्रायश्चित्त ends on foll. 90. सोमप्रायश्चित्तानि on foll. 125b as follows:—

एषा त्रैविद्यवृद्धेन तालवृत्तनिवासिना ।
सोमपैन कृता वृत्तिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ॥
इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्तौ तालवृत्तनिवासिकृतायां
सोमप्रायश्चित्तानि समाप्तानि । समाप्तः प्रश्नः ।

अस्तित्वयन on fol. 159; वाजपेय on fol. 169b.

End:—

अष्टमः पट्टः । समाप्तो राजसूयः ।

[B. D. 55.

504

आश्वलायन शौतसूत्रः.

(I-VI.)

$9\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 61; eight lines to a page. Dated Śaka 1689.

Āśvalāyana S'rautasūtra. The MS. contains only Adhys. I-VI. The whole with Nārāyaṇa's Vṛtti is published in the A. S. Series, Poona as also in the Bibliotheca Indica.

[B. D. 77.

505

आश्वलायन शौतसूत्रः.

(I-VI.)

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 63; nine lines to a page.

Another copy of Adhys. I-VI of the Āśvalāyana S'rautasūtra.

[B. I. 56.

506

आश्वलायन शौतसूत्रः.

(VII-XII.)

15×10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; fifteen lines to a page.

Adhys. VII-XII of the Āśvalāyana S'rautasūtra.

[ZZ. A. 23.

507

आश्वलायन शौतसूत्रः.

(VII-XII.)

$9\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 38; ten lines to a page. Dated Śaka 1689.

Another copy of Adhys. VII-XII of the As'valāyana S'rutasūtra.

[B. D. 77.]

End:—

इति आश्वलायनसूत्रवृत्तौ नारायणीयायां पष्ठोद्धायः
समाप्तः । यादशं ॥

[B. I. 53.]

508

आश्वलायन श्रौतसूत्र.

(A fragment.)

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; nine lines to a page.

A fragment containing Adhy. VII and 13 sections of Adhy. VIII of the As'valāyana S'rutasūtra.

[B. D. 200.]

509

आश्वलायन श्रौतसूत्र with
वृत्ति by नारायण.

(Adhys. I-VI.)

9×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 205; eleven lines to a page.

The MS. is about 400 years old.

Adhys. I-VI of the As'valāyana S'rutasūtra with the commentary of Gārgya Nārāyaṇa, son of Narasiṁha.

Nārāyaṇa is quoted by Kes'avasvāmī in Prayogasāra (No. 612 below), who again is quoted by Bhāskaramis'ra in Trikāṇḍamāṇḍana (cf. Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 28), who in his turn is alluded to by Hemādri in his Caturvargacintāmaṇi (C. C. I. p. 236b). For a discussion of the dates of Nārāyaṇa, Kes'ava and Bhāskara, see Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 30-31.

Nārāyaṇa himself follows an older commentator Devasvāmī.

Beginning:—

प्रज्ञानानन्दमूर्तिं ॥ १ ॥ गुणदोषविनिर्मुकं ॥ २ ॥

आश्वलायनसूत्रस्य भाष्यं भगवता कृतम् ।

देवस्वासिसमाख्येन विस्तीर्णं सदनाकुलम् ॥ ३ ॥

तथाद्वान्मयेदानीं क्रियते वृत्तिरीढशी ।

नारायणेन गार्हण्येण नरसिंहस्य सूत्रना ॥ ४ ॥ ०

510

आश्वलायन श्रौतसूत्र with
वृत्ति by नारायण.

(Adhys. I-VI.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 196; ten lines to a page. Dated Śaka 1695. A Thale MS; see above No. 440.

Another copy of Adhys. I-VI of the As'valāyana S'rutasūtra with Nārāyaṇa's Vṛtti.

[S. C. 1.]

511

आश्वलायन श्रौतसूत्र with
प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.
(I-VI.)

$10 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 87; about 12 lines to a page. Dated Śaka 1667.

A commentary on the first six chapters of the As'valāyana S'rutasūtra by Tālavṛntanivāśī. The commentary is also called Aṇḍvilā Hauṭra or Hauṭrāṇḍvilā as here. See above No. 503.

It begins:—

समस्प्राणिजातस्य हृत्पद्मनिलयस्थितम् ।

वेदार्थविदुपो ज्ञेयं यज्ञात्मानं नमाम्यहम् ॥ १ ॥

आश्वलायनसूत्रस्य देवस्वास्यादिव्याख्यानुसारेण प्रयोगवृत्तिः क्रियते । दर्शपूर्णमासप्रभृतीनामुक्तानां कर्मणाः पदार्थः ०

इति तालवृन्तनिवासिकृतायां हौत्रप्रयोगवृत्तौ दर्शपूर्णमासप्रयोगः ।

—fol 4b.

It ends:—

एषा सर्वस्तोमसर्वपृष्ठस्य रूपिः । समाप्तो(आ)होर्यामः ।

त्रिपदा पार्श्वमानी स्यात् तिर्यक् नानापदं भवेत् ।

तस्याक्षयाया तु या रञ्जुरेषा दशपदा स्मृता ॥

इति श्रीहौत्राणिङ्गला संपूर्णा पूर्वार्धम् ।
आश्वलायनसूत्रस्त्रृत्तिरेषा प्रदीपिका ।
कृता त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ॥ ग्रन्थो ३४०० ॥

This last verse occurs at the end of every Adhyāya. The MS. was written by Kes'ava, son of Dharmarāja, son of Kāśinātha.

[B. D. 176.]

512

आश्वलायन शौतसूत्र with
प्रयोगवृत्ति by तालवृन्तनिवासी.

(I-VI.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 185; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1825.

Another copy. A Thālē MS.; see above No. 440.

कपटि is quoted on fol. 28; कुमारसिद्धान्ति on 50.

[S. C. 4.]

513

कात्यायन शौतसूत्र.

(Adhys. I-V.)

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 76; about six lines to a page.

Kātyāyana S'rāutasūtra. The MS. contains only the first five Adhyāyas. The whole, with extracts from the commentaries of Karka and Yājñika Deva, is published by Weber, Berlin, 1859.

Beginning:—

अथातोधिकारः । फलयुक्तानि कर्माणि सर्वेषामविशेषात् ॥

[B. D. 311.]

514

कात्यायन शौतसूत्र with
व्याख्या by याज्ञिकदेव.

(Adhy. V.)

11×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 104; eight lines to a page. The MS. is about 400 years old.

- Adhyāya V of the Kātyāyana S'rāutasūtra

with the commentary of Yājñika Deva, son of Prajāpati. See I. O., Nos. 322-348; Bod., Nos. 864 (4), 1043, 1044 (2). Yājñikavallabhā is another work of Yājñika Deva; cf. Weber, I. p. 53; I. O., No. 350.

[B. D. 232.]

515

शुल्वसूत्र of कात्यायन.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine lines to a page. Incomplete.

S'ulvasūtra of Kātyāyana is the seventh. Paris'iṣṭa of the White Yajurveda. It consists of 47 s'lokas at I. O., No. 363, while Weber, No 252 contains only 39. Our MS. is incomplete. Beginning:—

अथ रजुसमासं वक्ष्यामः०

[B. D. 224.]

516

शुल्वसूत्र of कात्यायन with
विवरण by महीधर.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; nine lines to a page.

A commentary on Kātyāyana's S'ulvasūtra, composed at Benaras, in 1589 A. D. by Mahīdhara, at the instance of Ratnes'vara, son of Kes'ava. For other MSS., cf. Mitra, Notices, I. p. 159; Ulwar, No. 152, and Bhandarkar, Report, 1883-84 pp. 25 and 343.

Mahīdhara, in his commentary made use of Rāma Vājapey's commentary (probably a part of his Karmapradipikā; see above No. 397 and I. O., No. 446) on the same text.

It begins:—

श्रीदुर्सिंहं नमस्कृत्य रमेशं भक्तवत्सलम् ।

शुल्वस्त्र विवृतिं वच्चि भाष्यवृत्त्यनुसारिणीम् ॥

श्रीमान्कात्यायनः पञ्चदशशास्त्रासाधारणं सूत्रं विरच्य तत्र
कथितवेद्या मानोपयोगितया शुल्वपरिशिष्टं चिकीर्षु(;) प्रति-
जानीते ॥ रजुसमासं वक्ष्यामः० ॥

The Kāndikās respectively end on foll. 8b; 16; 22; 25; 30b and 43.

End:—

इति शौल्वे विवरणे महीधरविनिर्मिते ।

वैदीष्टकाष्टकावर्धनारूप्या चष्टीयं काण्डिकागमत् ॥

रसवेदाङ्गभूवर्षे मात्यन्ते धवले दले ।
 त्रयोदश्यां रविवारे वाराणस्यां महीधरः ॥ १ ॥
 श्रीरत्नेश्वरमिश्रस्य गुरोः केशवजन्मनः ।
 आज्ञया विवृत्ती(तिं) शौल्लिं भाष्यवृत्त्यनुसारिणीम् २
 विद्वां सुखबोधाय व्याधाद्वयनुसारतः ।
 भाष्यं रामकृतां वृत्तिं सूत्राण्यालोच्य तत्वतः ॥ ३ ॥
 नीलकण्ठो रमानाथः सिताभश्चन्द्रशेखरः ।
 भैरवेशः कृपासिन्दुः (संतु)ष्ट्यान्नरकेसरी ॥ ४ ॥
 इति श्रीमन्महीधरविरचितं शुद्धसूत्रविवरणं समाप्तम् ॥

[B. D. 224.]

517

श्राद्धकल्पसूत्र of कात्यायन.

9½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 10; seven or eight lines to a page.

This is a treatise on the S'rāddhas, being the sixth Parisīṣṭa of the White Yajurveda. It is in 9 Kāṇḍikās or chapters; hence it is also called Navakaṇḍikā S'rāddhasūtra or simply Navakaṇḍisūtra. It is published with several commentaries at Benaras, and also at Bombay (by the Gujrāti Printing Press), with the Kāśikā of Kṛṣṇa Miśra, as an appendix to the Pāraskara Grhyasūtra.

It begins:—

अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वात ऊङ्कं वा चतुर्थादहः संपदेत् ०

It ends:—

अमावास्यायां सर्वमित्यमावास्यायां सर्वमिति ॥ ९ ॥

इति नवकण्ठीसूत्रं समाप्तम् ।

[B. D. 171.]

518

श्राद्धकल्पसूत्र of कात्यायन with
प्रकाश by हलायुध.

12½ × 6 inches; Devanāgarī character.
 Foll. 47; nine lines to a page.

A commentary on Kātyāyana's S'rāddhasūtra by Halāyudha, son of Sankarṣaṇa. Halāyudha quotes Govindarāja and Śāṅkhadharā and is quoted by Kṛṣṇa Miśra, the author of Kāśikā on the S'rāddhakalpasūtra. Kāśikā of Kṛṣṇa Miśra again is quoted in the Nirāyayasindhū and in the S'rāddhamayūkha of Nilakāṇṭha. Halāyudha, therefore, cannot be later than the middle of the 16th century.

Brāhmaṇasarvasva (Ulwar, Extract, No. 356, Mitra, Notices, II. p. 79) is a work of the earlier Halāyudha, the author of the Mṛtasañjīvani; see above No. 113.

It begins:—

ब्रह्मधर्मप्रकाशार्था यस्यामी वेदराशयः ।

पद्मारङ्गयुता श्वासा ब्रह्म तद्देशसेस्तु ताः(नः) ॥ १ ॥

गजाननस्यादिविसर्गकाले स्तोत्रं विधात्रा विहितं निशम्य ।

हर्षस्ववृत्तानि शुभावहानि निघन्तु विन्नं मम वृहितानि ॥ २ ॥

कात्यायनेन मुनिना यद्गादिमहार्थवत् ।

आद्वसूत्रमतिस्पृष्टैर्विवृणोमि पद्मरहम् ॥ ३ ॥

अस्य तावदिदमादिम् सूत्रम् । अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वात् ।

Besides the ancient writers, Halāyudha quotes the following:—

कर्क उपाध्याय 38b; कल्पतरु or कृत्यकल्पतरु 7; 19b; 23b; 26, 36; 42, 44; कामवेतु of शंसु 6b; गोविन्दराज (com. of मनुस्मृति) 3b, 4, 21; 34; 30b; 39; गौतमभाष्यकृत् 37b; दीपिका 33b, 46b; पशुपति 26b; मञ्चरीकार 40b, मिताक्षरा of विज्ञानेश्वर 5b; 33b; 38b; लक्षण उपाध्याय 21; 43; विश्वामित्र 44b; and शङ्खधर 7; 9b; 45b.

On fol. 10, we find the following reference:—

विद्वप्रजनन इति । लिङ्गचर्मणि केषां विद्वेषः क्रियते तत्र स्त्रीचित्तरञ्जनार्थं काष्टसकलकमर्यत इति दाक्षिणात्येषु प्रसिद्धम् ।

On fol. 24:—

आक्षोडं गिरिलं पीछं फलं काश्मीरप्रसिद्धिदम् ।

End:—

आसीदसीमवसुधामरमुख्यमूलं भूता(भूतः)

सत्कर्मणे प्रस्तु(सव)पाव्रतया प्रसिद्धः ।

संकर्षणोति विदितः प्रथितो नुकीर्तिं-

सुयोतयन् सुकृतिनां प्रथमावतारः ॥

तस्यामजः सकलशास्त्रपरायणोपि

यः पक्षपातमधिकं कृतवान् कृतीन्द्रः ।

आन्वीक्षिकीरहसि तेन विलिमितोयः(यम्)

शास्त्रा तमोपनयनः पितृकर्मदीपः ॥

श्राद्धदीपा कृतीन्द्राणां ततोत्र सुवसुचमात् ।

नीभासुरस्या ॥ श्री ॥ हलायुधीयश्राद्धभाष्यं समाप्तम् ।

शास्त्री दुर्गाशंकरेण लिखितो ग्रन्थोयम् ।

[B. D. 284.]

आदि ग्रंथ के प्रथम ग्रन्थी बाबा बुद्धा जी

न केवल आकार के लिहाज से, बल्कि सामग्री के लिहाज से भी यह एक लासानी ग्रंथ है, जिसमें ईश्वर और मोक्ष के अलावा जीवन के प्रत्येक पहलू के बारे में व्यक्ति को मार्गदर्शन मिलता है।

उद्देश्य

‘गुरु ग्रंथ साहिब’ की रचना के पीछे गुरु अर्जनदेव का उद्देश्य संसार की आध्यात्मिक भूख को शांत करना और उसका उद्धार करना था। राग मुंदावणी में रचित अपने निम्नलिखित शब्द

521

**बौद्धायन श्रौतसूत्र (दर्शपूर्णमास) with
व्याख्या by सायणाचार्य.**

11 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 51-110; ten lines to a page. Dated
Samvat 1841.

The MS. is defective; first 50 folios are missing. On 51, we find 'सायणाचार्यकृतदर्श-
पूर्णमासव्याख्या' added by a later hand.

Gopālakārikā (see No. 572 below) is quoted
on fol. 92. This has led me to conclude that
the Dars'apūrṇamāsa is of the Baudhāyana
Śrautasūtra; cf. Bhandarkar, Report, 1883-84,
p. 26.

[B. D. 118.]

522

**बौद्धायन श्रौतसूत्र.
(आधान.)**

9 x 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 23; nine lines to a page.

Ādhāna or the second Pras'na of the Baudhā-
yana Śrautasūtra.

Begins:—

अथोपव्याहरणं०

For another MS., cf. I. O., No. 284 (B), where
the Pras'na contains only 19 sections (divided
into 2 parts) as against 22 of our MSS. and
21 of the printed edition where, see note
on p. 68.

End:—

संतिष्ठतेऽश्याधेयं संतिष्ठतेऽश्याधेयम्।

[B. D. 233.]

523

**बौद्धायन श्रौतसूत्र.
(आधान.)**

8½ x 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 21; ten lines to a page.

Another copy in 22 sections,

[B. D. 172.]

524

**बौद्धायन श्रौतसूत्र.
(आधान.)**

10 x 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; nine lines to a page.

Another copy in 22 sections.

[B. D. 224.]

525

**बौद्धायन श्रौतसूत्र.
(प्रायश्चित्त.)**

9½ x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43; eight lines to a page.

Prāyas'citta of the Baudhāyana Śrautasūtra in
three Pras'nas having 11, 13 and 13 sections
respectively. For a commentary by Gopala (who
quotes Bhavasvāmī) on this, cf. I. O., No. 447.
The number of sections there (11, 10 and 8)
however, differs from the one given above.

A Thāle MS.; see above No. 440.

It begins:—

**अथातो मञ्चगणाङ्गातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यात्यामः ।
सर्वतोपरिष्टान्मञ्चकृतं यद्यधस्ताज्जिपतेत०**

Pras'na II begins on foll. 15b:—

**अथ वै भवति यः पापयक्षमगृहातः स्थात् । यो चायस्त्वयैत-
देवेभ्य ऋषिभ्यः पितृभ्यो०**

Pras'na III begins on foll. 30b:—

अथातिक्रम्यानि सदोहविर्धानानि समस्तं देवयजनं०

It ends:—

**प्रणवमिल्ये के सर्वानित्याचार्याः ॥ ७ ॥ बौद्धायनीयश्रौ-
तप्रायश्चित्तसूत्रे तृतीयः प्रश्नः ।**

[S. C. 4.]

526

**मानव श्रौतसूत्र.
(प्राक्सोम.)**

9½ x 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 77; eight lines to a page. Dated Saka
1587, Samvat 1732.

Prāksoma portion of the Mānava Śrautasūtra.
For an account of the complete work, see

गुरु अर्जनदेव (दाईं ओर) भाई गुरदास से वाणी लिपिबद्ध करवाते हुए

करवाई। वाणी को लिपिबद्ध यानी लिखने का कार्य किया भाई गुरदास ने। वे जो-जो वाणी लिपिबद्ध करते जाते, गुरु अर्जनदेव साथ-साथ उसकी जाँच करते जाते।

‘गुरु ग्रंथ साहिब’ में गुरु नानक या किसी अन्य सिख गुरु की जीवनी अथवा सिख इतिहास का बखान नहीं है, बल्कि इसमें मात्र एक परम सत्ता की महिमा और व्यावहारिक जीवन-युक्ति का वर्णन है। इसमें वर्णन है ईश्वर के नाम-सिमरन का, प्रेमा-भक्ति का, जन सेवा का, जीवन में आडंबर व छल-कपट छोड़ने एवं नैतिक मूल्यों, पवित्रता और सादगी को अपनाने का। इसमें वर्णन है मानवीय एकता तथा भाईचारे का।

वर्ण नहीं, वाणी को सम्मान

गुरु नानक का मिशन ‘एक पिता एकस के हम बारिक’ तथा ‘सभना जीआं का एको दाता’ के सिद्धांत पर वर्णभेद तथा जातिभेद रहित समाज की स्थापना का प्रबल समर्थक था, जिसमें जात-पाँत और कर्मकांड के लिए कोई स्थान नहीं था। सिख गुरुओं ने केवल एक ईश्वर

A commentary on Prāksoma by Kumārasvāmī, identified with Kumārila by Goldstucker, but see No. 537 below. A facsimile edition of the I. O., MS. (No. 383) was brought out by Goldsticker, 1861. Our MS. almost agrees with that. See Bradke's remarks on this facsimile edition at Z. D. M. G., 36, p. 448.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः । श्री मनवे नमः ।

यां मंत्रः (नु ?) प्रार्थयामास कल्पं कृत्वा पुरा किल ।

उनानि कल्पयित्वा तैः सा नः पातु सरस्ती ॥ १ ॥

उत्तरत उपचारो विहारः । द्विपदं परिभाषासूत्रम् । नियमाङ्गियता प्ररभाषा भवति । ०

याजमान ends on fol. 48; आधान on fol. 74; the next is चातुर्मास्य.

ब्राह्मणभाष्यकार and हारीतभाष्यकार are quoted on fol. 66b.

It ends:—

प्राक्सोमभाष्यं संपूर्णं । शुभमस्तु । ग्रन्थसंख्या २२००
कुमारकृतभाष्यं समाप्तम् ।

[B. D. 86.]

530

प्राक्सोम with
भाष्य of कुमार.

14 × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 6; about 15 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy of Kumārasvāmī's Prāksomabhāṣya. A fragment.

[B. D. 264.]

531

मानव श्रौतसूत्र.
(अग्निष्टोमः)

9½ × 4 inches; Devanāgarī character. Foll. 47; ten lines to a page. Dated Samvat 1732 or Śake 1597.

The Agniṣṭoma section of the Mānava S'rāutasūtra. It contains 5 Adhyāyas having 5, 5, 8, 6 and 5 sections respectively.

It begins:—

अग्निष्टोमेन वसन्ते यजेताश्नातानि०

For a description, see I. O., Nos. 281-82.

[B. D. 228.]

532

मानव श्रौतसूत्र.

(इष्टिकल्पः)

13½ × 8½ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about 16 lines to a page.

Iṣṭikalpa of the Mānava S'rāutasūtra has two Adhyāyas. The first has 10 sections, the second has 16.

Ist begins:—

अथेष्टिकल्पः । इष्टिभिर्यजेत पौर्णमासाममावास्यायां वा ।
पूर्वपञ्चे वा पुण्ये नक्षत्रेन्यत्र नवम्याः प्रायश्चित्तेष्टिराप्तकालाः

IIInd begins:—

आश्वेयमष्टाकपालं निर्वेपेत् मैत्रावरुणीं पयस्यां तस्याः समानदेवतमेकादशकपालं०

It ends:—

० सुब्रह्मण्यायां वाचं विसृजते वाचं विसृजते ॥ १६ ॥

इतीष्टिकल्पे द्वितीयोद्यायः समाप्तः । इति मानव-इष्टिकल्पसूत्रसमाप्तः ।

[B. D. 264.]

533

मानव श्रौतसूत्र.

(चयन, वाजपेय and प्रायश्चित्तः)

13½ × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 17 lines to a page. Dated Śake 1787.

The MS. contains the following chapters from the Mānava S'rāutasūtra:—

(1) चयनः—It has two Adhyāyas; the first in 8 sections; the second in 7. Ist begins:—अथ चयनसूत्रम् । अस्मि चेद्यमाण उद्धां संभरेत् पौर्णमास्याममावास्यायामेकाश्काष्टायां वा० IIInd begins on foll. 7:—अपराह्निक्यौ प्रवर्ग्योपसदा उपेत्य वसंत्यूर्ध्वं पूर्वाह्निकीभ्यां अश्विनीभिः द्वितीयां चितिमारभते०; It ends:—इति मानवसूत्रे चयने द्वितीयोद्यायः । समाप्तं चयनम् । foll. 12.

(2) वाजपेयः—It has two Adhyāyas (marked as 3 and 4, in continuation of the two Adhys. of Cayana). The first which has 3 sections, begins:—अथ वाजपेयः । शरदि वाजपेयेन यजेत स्वाराज्यकामो ब्राह्मणो राजन्यो वा०; the second which has 8 sec-

tions, begins on fol. 14b:—उभयं द्वादशाहः सत्रा-
महीनश्चैको बहवो वा०; It ends:—संपूरणानि द्वादशयां
द्वादश्याम् ॥ इति वाजपेयश्चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ ४ ॥

(3) प्रायश्चित्तः—This has only one Adhyaya (marked as the 5th) with 8 sections. It begins:—अथ प्रायश्चित्तसूत्रम् । ब्रह्मा प्रायश्चित्तानि शुचेण ज्ञाहेति । कक्षको अर्षे भूःस्वाहेति गार्हपत्ये यजुषो भुवः स्वाहेति ० It ends:—० सर्वपृष्ठेन सर्ववेदसदक्षिणेन यजेत यजेत ॥ इति प्रायश्चित्तसूत्रे अष्टमः खण्डः । इति मैत्रायणीये मानवसूत्रे प्रायश्चित्ताध्यायः पञ्चमः ।

[B. D. 264.

534

मानव श्रौतसूत्र.

(अनुग्राहिक.)

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 7; about 16 lines to a page.

Anugrähika Pras'na of the Mānava S'rāta-sūtra. It has 26 sections.

It begins:—

अथानुग्रहान्व्याख्यास्यामः । सायं होमं वोपोदयं जुहुयात्
प्रातहोमं वोपास्तमयकालेन कालं नातिक्रमेत् ० २ अज्यं
मिर्बपति तदलाभेऽ०; ३ यदि वत्सेष्वपाकुतेषु०; ४ उप्रे जातेऽश्व-
त्थस्य०; ५ पञ्चामिकं व्याख्यास्यामः०; ६ अथ प्रमाणुकोशीना-
दधीत०; ७ प्रवसन्तमेवमीज्यो०; ८ अमिहोत्रायण्यमिहोत्रे-
जैव०; ९ वसन्ते वेष्यवानां०; १० पयसा ज्ञाहेति यवाग्वाऽ०;
११ पञ्चदश दाक्षायण्यज्ञेन०; १२ अथ यूपावटस विधिं०;
१३ अथ यूपस्य छेदने०; १४ अलेखो होतु०; १५ अथ साव-
नस्य पशोः०; १६ पङ्क होता ग्रहपाशुक्या०; १७ अथ अङ्गाजि-
कल्प०; १८ व्याख्यातोष्मेधः पुरुषमेधश्च सर्वमेधं व्याख्या-
स्यामः०; १९ अथाहिताङ्गेः प्रमीतस्य विधिं०; २० अनाहि-
ताग्नेः प्रमीतस्य विधिं०; २१ देशान्तरस्ये प्रेते०; २२ अशी-
ल्यधं शिरसि दद्यात्०; २३ पत्यौ प्रेते अनम्निकाया०; २४
अथातस्योदरो दिवसे०; २५ अथातः संन्यासविधिं व्याख्या-
स्यामो०; २६ अथातस्तीर्थसंचारान् व्याख्यास्यामः०;

It ends:—

नास्य यज्ञो देवंगमो भवति । इत्यानुग्राहिकसूत्रसंपूर्ण ।

[B. D. 264.

535

मानव श्रौतसूत्र.

(प्रवर्ग्य and राजसूय.)

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 25; about 16 lines to a page. Dated S'ake 1787.

Pravargya and Rājasūya portions of the Mānava S'rāta-sūtra. Rajasūya is in 5 Adhyāyas while Pravargya has only 1 Adhyāya containing 8 sections.

(1) प्रवर्ग्य in 8 sections, begins:—अथातः प्रवर्ग्यकर्वं व्याख्यास्यामः । प्रवर्ग्यं संभरित्यन् अमावास्यार्यां पौर्णमास्यामापूर्यमाणपक्षस्य वा पुण्ये नक्षत्रे० It ends:—सर्वत्र रहस्यमत्रप्रयोगे प्रतिपत्तिमार्जनं च प्रतिपत्तिमार्जनं च । इति प्रवर्ग्यसूत्रे अष्टमः खण्डः । इति मानवसूत्रे प्रवर्ग्यकल्पः समाप्तः ।

—fol 6.

(2) राजसूयः—The 1st Adhy. having 5 sections begins:—राजा राजकामेन राजसूयेन यजेत भार्गवो होताश्वुज्यां० IIInd, having 5 sections, begins on fol. 10b:—पुण्यनाम्नि देवयज्ञे राजाश्वमेधेन०; IIIrd, having 8 sections, begins on fol. 14:—आश्वातं विधानमेकाहानां०; IVth, having 3 sections, begins on fol. 18:—उपरिषादतिरात्राद्युयः०; Vth, having 6 sections, begins on fol. 20b:—सत्रेष्वभिष्ठुवं पडाहप्रतीयाद्वरात्रे०

It ends:—० शकुनो ब्रह्मान्मेति सरस्वत्यूनानि कल्पयतु कल्पयतु ॥ इति राजसूये पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ॥ ५ ॥

[B. D. 264.

536

मानव श्रौतसूत्र.

(शुल्व, उत्तरेष्टक and वैष्णव.)

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 8; about 16 lines to a page.

(1) शुल्वसूत्र has 4 sections. 1st अथातः शुल्वं व्याख्यास्यामो रज्जुं पाशवतीं समां लिरायतं पृष्ठां यथार्थमुपकल्पयेदन्तरेण चित्रास्ताती०; IIInd अष्टाशीतं शतं चैषां तिर्यगक्षः चतुःशतं० IIIrd प्राग्वदं दशकं कुर्यात्पक्षीशालं चतुःशतां० ॥० IVth जन्मना रोगहीनो वा यजमानो भवेद्यदि०। It ends:—शुल्वे चतुर्थखण्डम् । इति शुल्वसूत्र समाप्तः ।

—fol. 2b.

(2) उत्तरेष्टक has 5 sections:—Ist अथात् उत्तरेष्टकं व्याख्यास्यामः । उर्ध्वबाहुना यजमानो वैषु चिरिमीते०; IIInd व्यायामस्याष्टमसेकतस्तुरीयमेकतः०; IIIrd दर्भस्तम्बं पुष्टकरपर्णं स्कमपुरुषौ०; IVth द्वितीयार्थं पुरस्तस्यमातृणायाः०; Vth यावतीशोषपाकाभ्यामिष्टकान्हनेन्कृताः ।० It ends:—इत्युत्तरेष्टके पञ्चमं खण्डम् ॥ उत्तरेष्टकं पञ्चमिः खण्डे: समाप्तम् । —fol 4b.

(3) वैष्णव has 7 sections:—Ist वैष्णवेयाप्रमेयाय शुल्वविद्विश्वं सर्वेशः ।० IIInd जन्मना रोगहीनो वा०; IIIrd प्रमाणार्थं तु पृथ्वीन्०; IVth अवलम्बकुष्टे तु०; Vth सप्तविंशत्सार्थाः पक्षः सव्यश्च शिरसि चत्वारः०; VIth पुरुषस्य तृतीयपञ्चमौ भागौ०; VIIth रथचक्रस्य चिलस्य संक्षेपोक्तस्य विष्णुना० It ends:—इति वैष्णवे सप्तमं खण्डम् । इति शुल्वसूत्रं समाप्तः ।

[B. D. 264.

537

मानव-मैत्रायणीय-शुल्वसूत्र with भाष्य by शङ्कर.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; ten lines to a page. Dated S'ake 1776.

A commentary on the Mānava Maitrāyaniya Śulvasūtra which is different from the Śulvasūtra of the Mānava S'rutasūtra; see above No. 536. The commentator is Śaṅkara, son of Nārada, surnamed Maudhāmitra. He quotes Rāma Vājapeyī among others.

The text on which he was commenting was mutilated; on fol. 14b, he says:—ग्रन्थसुटित्वाच्च व्याख्यातः । सुधीभिर्व्याख्येय इति । On fol. 19:—ग्रन्थस्य त्रुटित्वात् व्याख्यानमुपेक्षितम् । सुधीभिः कर्तव्यमिति ।

Kumārasvāmipāda, whom our author quotes is obviously the commentator Kumāra (see above No. 529) who seems to be wrongly identified with Kumārila by Goldsticker. He is perhaps the father of Bhāskara, the author of Trikandamandana (No. 688 below). The first four s'lokas of the text run as follows:—

अरती चतुरस्तु पूर्वस्याद्देः खरः स्मृतः ।
रथचक्राकृतिः पश्चाच्चन्द्रार्थं इव दक्षिणः ॥ १ ॥
मण्डले परिलेखः स्थायवोनालि चतुर्दशः ।
परिलेखार्थचन्द्रे स्थात्सार्थाचेचैकोनविंशतिः ॥ २ ॥

सिकतानां खरः कुर्याद्मेरायतनं हि तन् ।

उद्गतावोक्तां कृत्वा स्येन कुर्वात लक्षणम् ॥ २ ॥

खरप्रमाणा रेखा रुदीचि प्रथमा भवेत् ।

पञ्च प्राच्यस्ततो रेखा..... ॥ ४ ॥०

The com. begins:—

आहवनीयं यजमानमात्रदीर्घचतुरस्त्रं विहृत्य तावर्ती रज्ञम्-भ्यस्य मध्ये लक्षणं कृत्वा दक्षिणयोः श्रोण्यमवोरन्तो नियम्य०

The 2nd chapter begins on fol. 25.—

पृथ्व्यादाङ्गौ पाशं प्रतिसुच्य प्राचीमायस्य पञ्चदशसु लक्षणं तत्स्वेवकिंविश्वात्या ततस्त्रिषु ततो द्वादशसु पाशं करोति ।०

The 3rd begins on fol. 36b:—

अष्टादशारवीमुभयतःपाशां कृत्वा मध्ये लक्षणं तत्स्वयोरधोरपरं यथाप्रदिष्टं०

The 4th begins an fol. 48b:—

चतुरस्तु मुद्रां कुर्यात् पोटशाकुलमायतम् ।

अमध्यविद्वं रमणीयं सारदास्विनिमितम् ॥ १ ॥

मौञ्जं शुल्वं सदा कार्यं शाणेन परिमित्रितम् ॥०

The text ends:—

अकुल्यास्तु प्रमाणं स्यात् पद यवाः पार्श्वसंहिताः ।

अरोगाश्चाविपृष्ठाश्च (?) वम्बुमिक्तस्तु यो यवः ॥

तस्माद्कुलिभिः कार्यं प्रमाणं सर्वकर्मसु ।

मण्डलेन च कीलेन दिगादिग्रहणं स्मृतम् ॥

The commentator quotes the following:—

अष्टावक (on मानवगृह्यसूत्र) 19b; कुमारस्वामिपादाः (obviously he is the commentator of the मानव श्रौतसूत्र; 'पाणिकोषं कृत्वोपविशतीति सूत्रव्याख्यानां वसरे पृष्ठदेव मूलं तद्विपर्यस्योत्तरत उत्कराय लक्षणमित्य य पश्चासोमे च पूर्ववितृतीयादिति व्याचर्युः कुमारस्वामिपादाः') 4; ('वेदिं खनति द्वयद्वूलं चतुरद्वूलं वेति च सूत्रम् । पद्म यवेनाकुलेनेति व्याचर्युः कुमारस्वामिपादाः') 52b, कैयट 24; यास्क 4; राम वाजपेशी (कार्त्तायग्नुन्यभावे) 8b; सोमसूत्रभाष्यकारः (perhaps कुमारस्वामी) 24; (प्रत्र सोमसूत्रभाष्यकारः—द्विपदप्रक्रमस्त्रिपदो पदोद्धीविपदो वेति प्रक्रमविकल्पो यथाक्रममिष्टिपशुसोमेषु कार्यं इत्याद ।)

The MS. ends:—

मौढमेवश्रीमत्तारदसूनुशंकरविरचितं शुल्वभाष्यं संपूर्णं-मस्तु ॥ शके १७७६ आनन्दनामाद्वै फालगुनमासे कृष्णपक्षे तिथौ १४ मंदवासरे तद्विने समाप्तः । हस्तअक्षर भाड गंगाधरभट भडगावकर याचें असे ॥ इदं पुस्तकं विछुल सिताराम भट वसरकर हलि वास्तव्य क्षेत्र जनस्थानकर याचें असे ॥

[B. D. 86.

538

मानव श्रौतसूत्रः

(प्रवराध्याय and आद्वकल्प.)

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 9; about 16 lines to a page.

Pravarādhya and S'rāddhakalpa, of the Mānava S'rāutasūtra.

(1) प्रवराध्याय has 10 sections. It begins:—
अथातः प्रवराध्यायं व्याख्यास्यामः तदेतद्वाद्यायं त्ववत्यार्थेण
वृणीतेवघोरेचनेत्यथोऽ। It ends:—यः प्रवराध्यायमधीते
यः प्रवराध्यायमधीते । इति प्रवराध्यायदशमं खण्डम् । इति
प्रवराध्यायो दशभिः खण्डैः समाप्तः ॥ मैत्रायणीयशाखायां
प्रवराध्यायः समाप्तः ।

—fol. 6b.

(2) आद्वकल्प has 4 sections:—The 1st begins:—
अथातः आद्वकल्पं व्याख्यास्यामोमिसुपसमाधाय निर्मथ
वा सगोत्रान्प्रायुगमान् । the 2nd begins on fol. 7:—अपि
नः स्वकुले भूयायोनोऽ; the 3rd begins on fol. 7b:—
अथ वृद्धिश्राद्वकल्पं व्याख्यास्यामः । अथ चाढ्हदये प्राप्ते०;
the 4th begins on fol. 8b:—(इति मानवसूत्रे आभ्यु-
दयिकं श्राद्वम्) । अथ परिशिष्टम् । संवत्सरः प्रजापतिः
तस्य यदुदग्यनं । It ends:—तस्मादानेषु दातव्या आसने
भूतिमिच्छता ॥ इति श्राद्वपरिशिष्टः समाप्तः ।

[B. D. 264.

539

लाल्यायन श्रौतसूत्रः

$15\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 50; twelve lines to a page. Dated Samvat
1926. The MS. was written by Sūrya at Kāśmīra.

Lālityāyana S'rāutasūtra in ten Prapāthakas.

It begins:—

ॐ अथ वैध्यव्यपदेशो सर्वकर्त्वधिकारो मत्त्रविधिश्च ॥

Published with the commentary of Agnisvāmī
in the Bibliotheca Indica.

[B. D. 248.

540

शाङ्कायन श्रौतसूत्रः

(I-VIII.)

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; about 15 lines to a page.

45

Sāṅkhāyana S'rāutasūtra has 18 Adhyāyas in all, out of which the present MS. contains Adhys. 1-8 only. Edited by Hillebrandt in the Bibliotheca Indica, 1885-99; see I. O., Nos. 259-60.

It begins:—

ॐ यज्ञं व्याख्यास्यामः । स त्रयाणां वर्णानाम् ॥

[B. D. 264.

541

हिरण्यकेशीय श्रौतसूत्रः

(Pras'na XXI.)

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 12;
eight lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a portion i. e. 13 sections of the 21st Pras'na of the Hiranyakesīya S'rāutasūtra. Pras'nas I-X of this Sūtra, with commentary, are published in the A. S. Series.

It begins:—

हरिः ॐ । देवा यो अप्सु महिम इषवः स इदमापः
प्रवहत यत्किंच दुरितं मयि ।

At the end of see. 3, we find:—इति हिरण्य-
केशीसूत्रे एकविंशतिप्रश्ने प्रथमः पटलः ॥ १ ॥ त्रीस्तुचाननु-
व्याद्वाद्वाणस्य । After see. 9, इति हि० एकविंशतिप्रश्ने
तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥ प्रवरान्व्याख्यास्याम० । The MS.
breaks off in the 14th section.

[B. D. 172.

(F) Vedic Ritual.

542

अग्निष्ठोम औद्गात्रः

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 67; 7-10 lines to a page. Dated Samvat
1811.

A handbook of the Udgātr priest at the Agni-
ṣṭoma sacrifice.

It begins:—

अथ सोमप्रयोगः । ज्योतिष्ठोमेनाग्निष्ठोमेन रथन्तरसाम्ना
अमु(क)दक्षिणेन अहं यद्ये तत्र भवता उद्गातृत्वं कर्तव्यम् ।
एवं प्रस्तोतृत्वं प्रतिहर्तृत्वं सुवृह्णप्रयत्वमिति ॥

It ends:—

इत्युद्गात्रप्रयोगः समाप्तः ॥ संवत् १८११ शाके १६७७
ज्येष्ठवदी २ बुधे पुस्तकं समाप्तं दीक्षितं पांडुरंग टकलेस्येदं
पुस्तकम् ॥

[B. D. 224.

543

अग्निष्ठोम औदात्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 57; seven or eight lines to a page. Dated Sāṃvat 1811.

The MS. was written by Jivarāma Trivādī, son of Ranachoda Trivādī, resident of Navānagara near Dvārakā, for the sake of Bābubhaṭa Agnihotri and Bhavānī Sāṅkara.

Another copy.

[B. D. 224.]

544

अग्निहोत्रहोम.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3; about eleven lines to a page. Dated Sāke 1736.

A manual of the Agnihotra Homa.

It begins:—

इशान्यां दिशिरा(?)चम्य ॥ तीर्थेन प्रविश्य ॥ गार्हपत्यस्य
पश्चादुपविश्य ॥ प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य ॥
पुण्यतिथौ० श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थ ॥ सायमग्निहोत्रं पथसा
ज्ञहोमि ।०

It ends:—

काण्डद्वयोपपादाय कर्मब्रह्मस्वरूपिणे ।
स्वर्गापवर्गदात्रे च यज्ञेशाय नमः ॥
आज्यस्थलैः सुवं चैव जुहूं च समिधं तथा ।
प्रोक्षणीमभिद्योतनकुशान् पात्राण्येतानि सादयेत् ॥

[B. D. 187.]

545

अग्निहोत्रहोम.

8×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; 48 lines in all.

Another manual of the same.

It begins:—

अग्निहोत्रहोमप्रारम्भः । गार्हपत्यस्याम्भः दक्षिणाग्निं प्रतिष्ठाप्य
द्वितीयं श्रवणाग्निं गृहीत्वा गार्हपत्यादेशं आहवनीयार्थं उद्वरेत् ०

End:—

अग्निहोत्रं समाप्तम् ॥ बालोरामाराध्यस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 182.]

546

अग्निहोत्रहोमप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 13; nine lines to a page. Incomplete.

Directions for the performance of the Agnihotra Homa, by a pupil of Ananta, probably Raghunātha, the author of Prayogaratnabhūṣā; see No. 610 below.

It begins:—

ॐ नमः प्रकृतिस्थाय परमानन्दरूपिणे ।
अनन्तनामधेयाय गुरवे परमात्मने ॥ १ ॥

अथाग्निहोत्रप्रयोगः । नृसिंहः । धार्या द्वादशरात्रं स्युराधा-
नात्परतोभयः ।०

इति ऋत्विकर्तृकः सायंहोमप्रयोगः । अथ प्रातर्होमविशेषः ।
fol. 12. इति प्रातर्होमः । अथ स्वकर्तृकहोमे विशेषः ।
fol. 12b; इति स्वकर्तृकहोमः fol. 12b; अथापदि पक्ष-
होमविशिः । fol 13.

It ends:—

उक्तं च स्मृत्यर्थसारे ।

यावन्तोत्र समाप्तस्ते सर्वे सायमुपक्रमाः ।
प्रातःकालापवगांश्च न तु प्रातरूपक्रमाः ॥

The following authorities are quoted:—

केशव 2b; 5; गुरवः 10b; देवरात 6b; प्राज्ञः 8;
प्रायश्चित्तप्रदीप 13b; सिद्धान्तभाष्यकार 6b and often;
स्मृत्यर्थसार 13b.

[B. D. 172.]

547

अतिपवित्रेषिहोत्र.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A manual of the Hautra at the Atipavitresī sacrifice.

Beginning:—

अथातिपवित्रेषिहोत्रप्रयोगः । नमः प्रवक्त्रे इत्यादि०

End:—

आज्यपा इत्यादि संस्थाजपान्तम् ॥ इत्यतिपवित्रेषिहोत्रम् ।

[S. C. 4.]

548

अत्यग्निष्ठोम-उक्थ-पोडशि-अतिरात्र-उद्गातृत्वप्रयोगः।

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 44; six lines to a page.

A hand-book for the use of the Udgātṛ priest officiating at the Atyagnistoma, Uktha, Sodasī, and Atirātra sacrifices.

It begins:—

ज्योतिष्ठोमिक उद्गात्रप्रयोगः संप्रदीर्शितः ।

अत्यग्निष्ठोममत्रस्य यथामतिरिहोच्यते ॥

तत्र तावन्महन्मे वोच इत्यादिसमिदाधानान्तं प्रकृतिवद्भवति ॥ विशेषस्तूच्यते ॥ धूर्योत्तिर्विश्वरूपाणां निवृत्तिः । एतस्या रथन्तरवर्णे सधर्मेके सर्वत्र भवतः ॥ अथ स्तोत्राणि ॥०

इत्य(ल्य)ग्निष्ठोमः ॥ fol. 6; इत्युक्थप्रयोगः ॥ fol. 19b; इति पोडशिनः प्रयोगः ॥ fol. 22; इति रात्रिपर्यायाः ॥ fol. 38; इति सन्धिस्तोत्रम् ॥ fol. 42; अथ वाजपेयाङ्गभूतस्य वृहस्पतिसवनस्य प्रयोगः ॥ fol. 42b.

It ends:—

इति वृहस्पतिसवः समाप्तः ॥ इदं पुस्तकं कर्णाटकहुबल्यो-पनामकगङ्गारामस्येदं पुस्तकं अत्यग्निष्ठोम-उक्थ-पोडशि-अतिरात्र-उद्गातृत्वप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

549

अन्वारम्भणीहौत्रः।

$9\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2; about eleven lines to a page.

Anvārambhātū Hautra Prayoga.

Begins:—

दर्शपूर्णमासावारम्भः०

[B. D. 11.

550

अन्वारम्भणीहौत्र and आग्रयणहौत्रः।

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Folio one only; 24 lines in all.

Anvārambhātū and Āgrayaṇa Hautras.

It begins:—

अथ अन्वारम्भणीहौत्रम् । अग्नाविष्णू सरस्वती० ।

End:—

इत्याग्रयणहौत्रम् ॥

[B. D. 200.

551

आग्नीध्रप्रयोगः।

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 9; eight lines to a page. Dated Śake 1729.

A manual of the Āgnidhra sacrifice according to the Baudhāyana Sutra.

It begins:—

अथ आग्नीध्रप्रयोगः । तीर्थे स्नात्वाहतं वासः परिधाय एकविंशत्या दर्भपिञ्जूलैरात्मानं पावयित्वा सप्तमिः०

It ends:—

उत्तरेण गार्हपत्यं परिकम्य होतुरुत्तरतः ऊर्ध्वज्ञुस्य एवां शीघ्रः प्रत्याश्रावयति । षडवत्तं प्राश्याचम्य पूर्ववन्मार्जयेत् । इति आग्नीध्रप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 187.

552

आग्नीध्रप्रयोगः।

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 2 only; about eleven lines to a page.

Another manual of the same.

It begins:—

पूर्ववत्पवनं पावनमत्राचम(न)मत्रप्रोक्षणं कृत्वा । तत्ते त्स(मृ)द्यतां तत्ते समृद्यतां तत्ते संपद्यतां कामः । वृतोस्मि कर्म करिष्यामि शश्यामादाय०

End:—

अग्नीध्रप्रयोगसमाप्तम् ॥ वालोरामाराध्यस्येदं पुस्तकम् ॥

[B. D. 182.

553

आग्रयणप्रयोग by अनन्त देवः।

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A manual of the Āgrayaṇa Iṣṭi by Ananta Deva; see No. 575 below.

Begins:—

अथाग्रयणम् । वर्षासु श्यामाकाग्रयणम् । शरदि वीद्याग्रयणम् ॥०

It ends:—

इत्याश्वलायनस्य बौधायनमत्मवलम्बयानुष्ठानं कुर्वतोऽनन्तदेवविरचितोयमाग्रयणप्रयोगः ।

[S. C. 3.

554

आग्रयणप्रयोग (हिरण्यकेशीय) of गोपीनाथ.

$12 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; eight lines to a page. Dated Śaṅkha 1761.

Another manual of the same according to the Hiranyakesīya Sūtra, by Gopinātha, son of Gaṇeśa, surnamed Oka who wrote in the beginning of the last century. Cf. Ulwar, Extract No. 30. His commentary on the Hiranyakesīya S'rautasūtra and his Saṅskāraratnamālā based upon the Hiranyakesīya Grhyasūtra are published in the A. S. Series, Poona.

It begins:—

अथ गोपीनाथदीक्षितकृत्तिहिरण्यकेश्याग्रयणप्रयोगः।
यजमानस्तीर्थेन प्रविश्येत्यादिनवाच्चप्राशनाधिकारसिद्धिद्वारा
श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं तत्रेण ब्रीहिश्यामाकाग्रयणेष्टुभ्यां यद्ये॥

It ends:—

हिरण्यकेशीयब्रीहिश्यामाकाग्रयणेष्टुयोस्तत्रप्रयोगः स-
माप्तः॥

[B. D. 145.]

555

आग्रयणेष्टुहौत्रप्रयोग.

$9\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2; twenty-nine lines in all.

Another manual of Āgrayanya Iṣṭi.

[B. D. 11.]

556

आधानकारिका.

$7\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; about 12 lines to a page. Incomplete.

Verses explaining the construction of the sacred fire. The MS. breaks off in v. 32.

It begins:—

आधानकारिकाप्रारम्भः॥ निर्विघ्नमस्तु॥
अध्याधानं वदामि क्रतुशिशिरवसन्तश्च यद्यीष्मकाले
पूर्णमायां यजन्यास्तथ उहुषुवौकृत्तिकरोहिणी च।
आदित्य न्युत्तरापूर्वतथमृगविशाखाश्रवण्यानुराधा-
वैशाख्यां रोहिणीपितृतिथियजनियाधानतार्तेयमोयम् ॥०
The language is throughout incorrect; see
nos. 565 and 581 below.

[B. D. 104.]

557

आधानप्रयोग.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; seventeen lines to a page.

A manual of the Ādhāna.

Begins:—

अथाद्याधानं निरूप्यते । तस्य कालः शिशिरवसन्तश्चीष्म-
तेवः पौर्णमासमावास्या यजनीयास्तिथयः ॥०

End:—

अरणी उरसी श्लेषयति ऋत्वियती ।

[ZZ. A. 23.]

558

आधान-दर्शपूर्णमास-आग्रयण-हौत्रप्रयोग.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 23; seven lines to a page. Dated Samvat 1849.

A manual of Ādhāna, Dars'apūrṇamāsa and Āgrayanya Hautra.

(1) आधान begins:—अध्वर्यो तत्रमाचक्षव देवताश्च
तासां चानुपूर्व्यमेतामुच्चैः०

(2) दर्शपूर्णमासहौत्र begins on fol. 5b; अध्वर्युणा
होतरेहीत्युक्तो होता अध्वर्यो देवता आचक्षव०

(3) आग्रयणहौत्रप्रयोग begins on fol. 21b:—
तत्र विशेषः । सप्तदश सामिधेन्यः ॥०

It ends:—

ऋग्नता देवा आज्यपा ॥ शेषं समानम् ॥ सिद्धमिष्टिः ।
हृत्याग्रयणहौत्रं समाप्तम् ॥

[S. C. 14.]

559

आधान उद्गातृत्वप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; seven lines to a page. Incomplete.

A hand-book of the Udgātṛ priest at the Ādhāna.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ॥ इति (!) आधानउद्गातृत्वप्रयोगः ॥
यजमानो वरणं कुर्यात् । पर्जन्यो म उद्गाता स म उद्गातोद्गातारं
त्वासुकर्माणं वृणे । इति वृत उद्गाता जपति । महन्मे वो
चो भर्गो मे वोचो ।

[B. D. 224.]

560

आधान उद्गातृत्वप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about eight lines to a page. Incomplete.

Another copy.

[B. D. 224.]

561

आश्वयुजीप्रयोग and आग्रायण.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page. Dated Śake 1710.

A manual of the Āśvayujī and Āgrāyana rites.

It begins:—

अथाश्वयुजीकर्मप्रयोगः । आश्वयुजमासे पौर्णमासामा-
श्युजीकर्म कार्यम् । पूर्वेषु: कर्तोपलेपनादिना ग्रत्यवरोहिणे
वक्ष्यमाणमार्गेण ।

इत्याश्वयुजीकर्मप्रयोगः । अथाग्रायणप्रयोगः । दर्शपौर्ण-
मासामामावास्या वा०

fol. 2b.

End:—

हृदमाग्रयणं यदाश्वयुज्यां पौर्णमासां क्रियते तदेककाल-
त्वादाश्वयुजीकर्मणा समानतत्र भवति । तत्राश्वयुजीकर्म-
प्रधानहोमं कृत्वाग्रयणहोमः ।० दुर्भिक्षे पुरातनधान्यालाभे
नवधान्यभक्षणाधिकारार्थं मलमासेषि कार्यम् ।

[B. D. 200.]

562

उद्गातृत्वप्रायश्चित्त.

$8\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; eight lines to a page.

A list of Prāyas'cittas or the expiatory rites to be undergone by the Udgātṛ priest, according to the Kalpabhbāsya.

It begins:—

ॐ छन्दोगप्रायश्चित्तानि कल्पभाष्योक्तानि प्रायश्चित्ता-
न्युच्यन्ते ॥ उपग्रन्थिशिलप्रग्रन्थान्यपि संक्षेपप्रकारेणोच्यन्ते ॥
प्रथमं तावत्प्रस्तोता०

It ends:—

इति कल्पभाष्योपग्रन्थकारेण धान्यभाष्यसंग्रह(?)द्राघा-
यणप्रायश्चित्तदीपिका समाप्ता ॥

46

The pages are marked सा० प्रा० or सामप्रायश्चित्त.
The last cover has:—

इति उद्गातृत्वप्रायश्चित्तमभिष्ठोमस्य समाप्तम् ॥

[B. D. 224.]

563

अहगान (सामवेद).

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 69; eight lines to a page. Incomplete.

This is one of the various forms of the Sāmaveda Saṅhitā. Cf. I. O., Nos. 116-121. This MS. contains five Prapāṭhakas and a greater part of the sixth.

Beginning:—

ॐ नमः सामवेदाय नमः ॥ रथन्तराणि ॥ अभि त्वा शूर
नोन्मो वा अदुर्गदा इव धेनवः०

The Prapāṭhakas end respectively on foll. 11, 24, 35, 48 and 59b.

[B. D. 224.]

564

औपासनहोम.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven lines to a page.

A manual of the Aupāsana Homa.

Begins:—

अथ औपासनहोमो लिख्यते । यजमानः कृतसन्ध्यावन्दनः
पूर्वं प्रादुःकृतस्याम्बः पश्चिमत उपविश्य प्राणानायम्ब०
औपासनहोमं तण्डुलैष्टोष्यामि ।०

End:—

तत्सायंप्रातहोमस्य तुला भवति वा न वेति । इति
औपासनहोमः समाप्तः ।

[S. C. 14.]

565

काम्येष्टिविधान.

$8\frac{1}{4} \times 3$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 17; eleven lines to a page.

Kāmyeṣṭividhāna, a treatise on the several Iṣṭis consisting of 170 verses written in bad Saṅskṛta. Possibly the author is the same as that of the Ādhāna Kārikās (No. 556 above) and probably was merely a Yājñika having very little knowledge of the Saṅskṛta language.

It begins:—

काम्येष्टिविधानम् । अजरायुष्यप्राह्येष्टिविधानम् ।
संपश्यामीति विध्या सकलयजनकार्येषु निलेषु काम्ये—
ष्टिविधेवं विशेषान्यकरणपितान् योज्य सर्वं विदित्वा ।
काम्येष्टिवाजरायुष्यसकलबलमैश्वर्यवृद्धर्थमङ्ग्या—
ह्वानेतुवृहि मन्थारणिस्थितमनलं सुत्य जुष्टो दमूना ॥ १ ॥ ०

सोमयाग ends on fol. 2b; भैषज्ययाग on 4; सरस्वत्यादियाग on 5; कन्यादानविधान on 5; आग्रयण on 7; ब्रह्मयाग on 12; क्षत्रिययाग on 12; वैश्ययाग on 12b; सर्वभीष्ययाग on 14; सर्वद्वृद्धर्थसौरयाग on 14; पञ्चमहाभूतयाग on 14b; वैराग्ये संन्यासविधौ उत्सर्गदिविधिः on 15b.

It ends:—

मत्रोक्तीनां तु मत्रे फल भवति सदा ब्राह्मणोक्ता फलानि—
त्योहः कार्येष्टियश्ये प्रतियजनि यदि ब्राह्मणं नास्ति मत्रैः ।
हन्यं यत्रोक्तिनास्ति यजपण्डुशुतिगृहोक्तहुत्वा चरुणा
ज्यै भक्त्या श्रौतभिन्नेस्तदिशयजनकार्ये भिन्नैक्यत्वकार्यम् । ७०

[B. D. 74.

566

कूष्माण्डहोमप्रयोगः

$8 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; seven lines to a page.

Details of the Kūsmāṇḍa Homa, a vedic rite to remove sins, which create incapacity to construct the sacred fire.

It begins:—

अग्निः (सी) नाधास्य मानः पापस्य तारतम्यं विचार्यं संवत्सरं
मासं चतुर्विंशतिदिनानि षष्ठिदिनानि त्रीणि दिनानि वा कूष्माण्डै-
र्जुहुयात् । अमावास्यायां पौरीमास्यां वौपक्रमः । अथ कूष्माण्ड-
होमप्रयोगः । आचम्य प्राणानायम्य तिथ्यादि संकीर्त्य आधा-
नानधिकारसंपादकसमस्तपापनिवर्हणार्थं कूष्माण्डै-
होमप्रयोगः । इति । इमश्चकेशलोमः ।

It ends:—

अग्नेः पुरस्तात् अश्वस्थपणेषु हुतशोषं निदध्यात् । यावद्दो-
मदिनानि तावन्मासान् श्रीपर्यङ्कशयनानृतवर्जनं पयोभक्षण-
मशक्तावोदनादि । हर्ति कूष्माण्डहोमः समाप्तः ।

[S. C. 14.

567

कूष्माण्डहोमप्रयोगः

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven or eight lines to a page.

Another copy.

[S. C. 14.

568

कूष्माण्डहोमप्रयोगः

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page. Dated S'ake
1704.

Third copy; written by S'esabhatta Thāle;
see above No. 440.

[S. C. 14.

569

गणहोमप्रयोगः

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; seven lines to a page. Dated S'ake
1704; Samvat 1839. Written by S'esa Thāle;
see above No. 440.

A manual of the Gaṇa Homa, a vedic rite to remove the sins which create incapacity to construct the sacred fire.

Begins:—

अथ गणहोमः । पूर्वाह्वे गृह्णाञ्च प्रतिष्ठात्य प्राणानायम्य
तिथ्यादि संकीर्त्य आधानानधिकारसंपादकसमस्तपाप-
क्षयार्थं गणहोमं करिष्ये । आधारानं तत्रं संकल्प्य अत्र
प्रधानं सवितारं च ।

End:—

हिरण्यादि संकल्प्य कर्मेश्वरार्पणं कुर्यात् । युवरेव त्रिपद्वर्णं
कुर्यात् ॥ इति गणहोमप्रयोगः समाप्तः ।

[S. C. 14.

570

गणहोमप्रयोगः

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; seven lines to a page.

Another copy.

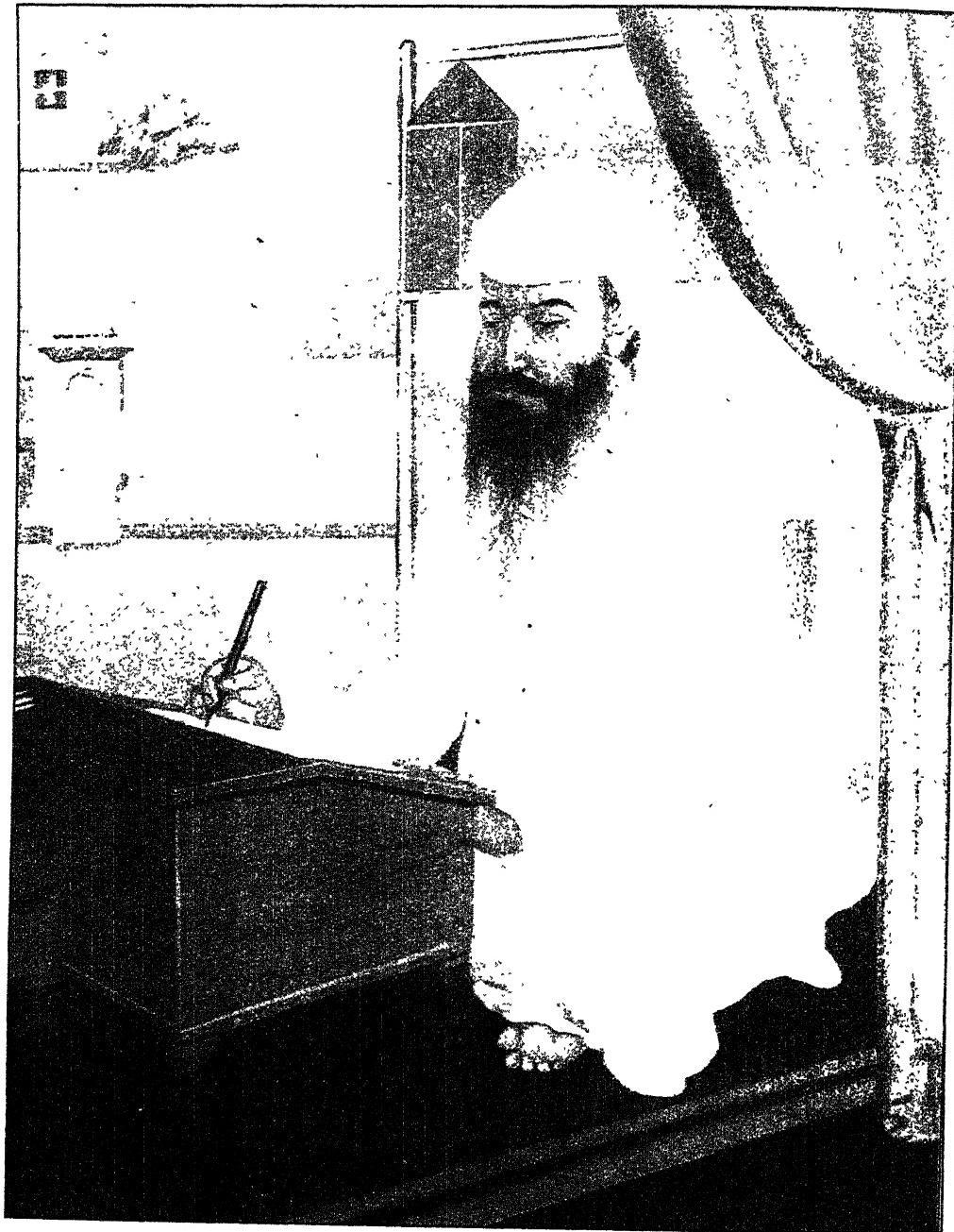
[S. C. 14.

571

गायत्रीसामः

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Folio one only; lines two only.

The text of the Gāyatrī (RV. III. 62. 10)
adapted so as to be sung by the Sāma priest.

गुरुवाणी के प्रथम व्याख्याकार और उसे लिपिबद्ध करनेवाले विद्वान् भाई गुरदास

It begins:—

अर्द्धे व्याख्यासामः । स प्रकृतिविकृतोरुत्तरवेद्या विक-
हृष्टते । तुल्यकार्यत्वात् ।०

मत्राणामूर्हो बहुपशुकल्पश्च सौत्रामण्यां व्याख्यातः fol.
76; सा राजसुये व्याख्याता तामन्नापि व्याख्यासामः 78b;
श्लोकः । वीजेक्षणं च किंशाहनिर्वा(पा)दिचतुष्ट्यम् । वर्ज-
यित्वा तु तत्र खादावीजावपनात्तथा 79; सा हविर्यज्ञे
व्याख्याता तामन्नापि व्याख्यासामो 80; प्रतिपशु भिन्न इति
कल्पसारः 81; धूता गौरित्यस्य स्थाने धूत ओदन इति
कल्पसारोक्त्या 86; पश्चार्धार्घवार्धाद्वदयेति गोपालः
80; तथापि बाहैपर्यस्तवे यथाप्रकृति एकवचनान्ते इति
गोपालः 85;

Foll. 1-73 are marked चयन and foll. 74-88 are
marked शे० चयन.

It ends:—

०कालाययेपि सायमधिहोत्रं जुहोति संतिष्ठते सौत्रामणी ॥
अथाप्निचिद्रतं संवत्सरं न कंचन प्रत्यवरोहति नाभ्युत्थानं
करोति न शीर्षं मांसं खादयति न वयसा मांसं यावज्जीवं न रामां
वृषलीमुपेयाङ्गं वर्षति धावेद्यतोमुखं वर्षमा(ग)छति पृष्ठं न
कुर्यादचायमेवाभ्युपावर्तत इति ब्राह्मणम् ॥ तदिदं नारायणः
समगृहणात्ममो बौधायनाय नमो गुरुभ्यः ॥ शके १७०८ परा-
भवनाम संवत्सरे० नवम्यां इयेनचित् पुस्तकं गोडबोलोप-
नामकरामसुतजनार्दनेन लिखितं ।

[B. D. 183.

574

चातुर्मास्यप्रयोग by अ्यम्बक.

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 35; ten lines to a page.

Cāturmāsyaprayoga, by Tryambaka, son of
Nārāyaṇa and surnamed Māṭe. See below No.
584.

Beginning:—

श्रीयज्ञपुरुषं रामं श्रीसाम्बं विमलेश्वरम् ।
हर्यार्ख्यमग्रं नत्वा मातरं च रमामिधाम् ॥ १ ॥
माटे हत्युपनाम्ना वै श्रीनारायणसूतुना ।
अ्यम्बकेण द्विजात्येण सत्तर्षिग्रामवासिना ॥ २ ॥
इष्टा बौधायनं सूत्रमाश्लायनकं तथा ।
चातुर्मास्यप्रयोगो हि यथामति लिख्यते ॥ ३ ॥
तत्र बौधायनकल्पसूत्रम् ।

It ends:—

अनुवस्तरीणां ५ स्वस्तिमात्मास्त इत्याशास्ते ॥

[B. D. 55.

575

चातुर्मास्यप्रयोग by अनन्त देव.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 66; about ten lines to a page; written by
Tryambaka Sāligrāma.

Cāturmāsyaprayoga, according to Āśvalāyana,
by Ananta Deva, son of Āpa Deva; For the
author, see Hall, p. 185. He wrote his Smṛti-
kaustubha at the order of Baza Bahādur Candra,
a prince of Kumāon from A. D. 1644 to 1664;
cf. Z. D. M. G., XLVI p. 277 ff; see also I. O.,
No. 1475, for authorities quoted by him.

It begins:—

नवनीतकरो बालो नवनीरधरप्रभः ।
कमनीयतमः कुर्याच्छं नो विष्णुरुक्तमः ॥ १ ॥
आश्वलायनस्य बौधायनमत्तमवष्टम्य चातुर्मास्यानि चिकी-
र्षतो यथाप्रयोगपक्षमवलम्ब्य प्रयोग उच्यते । आपूर्यमाणपक्षे०
इति वैश्वदेवपर्व । 20 b; इति वस्त्रप्रवासाः 38 b;
इति साकमेधपर्व 63 b; इति शुनासीरीयपर्व । अथ
दक्षिणा । 65 b;

It ends:—

इति श्रीमदापदेवसूत्रुनानन्तदेवेन रचितश्चातुर्मास्य-
प्रयोगः संपूर्णः ।

गोविन्दचरणद्वन्द्वमिलिन्दीकृतचेतसः ।
कृतिः श्रीमदनन्तस्येज्यायां विजयतेतराम् ॥

[B. D. 150.

576

चातुर्मास्याजमानप्रयोग.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 14; ten lines to a page. Incomplete.
A manual of the Cāturmāsyā Yājāmāna.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ चातुर्मास्याजमानप्रयोग(गो)
लिख्यते ॥ प्रथमे प्रयोगे अन्वारम्भणीयायाः पूर्वदिने पूर्वाङ्गे
नान्दीश्वादं करिष्ये ॥ तदादौ कर्मणः पुण्याहवाचनं मातृ-
कापूजनं च करिष्ये ॥

It ends:—

सर्वे गार्हपत्यसुपतिष्ठते ॥ प्रजापते नत्वा० रथ(यी)णो
द्वी(द्वी)तीयां जप यदन्तरिक्षं० मामनेहसं ॥ संतिष्ठते महा-
पितृयज्ञः ॥ ॥ अथ अ्यम्बकाया हृदं०——

[B. D. 53.

577

चातुर्मास्यप्रयोग by रघुनाथ.

10×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 54; nine lines to a page. Dated S'ake 1688. A Thāle MS; see above No. 440.

A handbook of the Cāturmāsyā sacrifice according to Baudhāyana, by Raghunātha, the author of Prayogaratnabhūṣā; see below No. 610.

It begins:—

यस्यानन्तं ज्ञानं दानं ध्येयं विधेयमिधेयम् ।
गीर्वाणेन्द्रगुरुरेति दीनदयांश्च गुरुं नौमि ॥ १ ॥

अथ चातुर्मास्यप्रयोगः । चातुर्मास्यानीति कर्मसमुदायनाम् । तत्राश्वलायनस्य बौधायनीयमतमवृष्ट्य यथाप्रयोगपक्षमवलङ्घ्य चातुर्मास्यानि चिकीर्षोरुपयुक्तः प्रयोग उच्चते ।०

इति वैश्वदेवपर्व । foll. 14 b; (इति) वरुणप्रवासपर्व foll. 31; (इति) साकमेधपर्व foll. 50b.

It ends:—

इति शुनासीरीयपर्व । संतिष्ठन्ते चातुर्मास्यानि ।
बौधायनीयकल्पोक्तचातुर्मास्यनिरूपणम् ।
अकार्यनन्तदेवेन तेन तुप्यतु यज्ञसुकृ ॥
इति यथाप्रयोगपक्षमवलङ्घ्य बौधायनीय-आश्वलायनोपयोगी चातुर्मास्यप्रयोगो रघुनाथनवहस्तकृतः संपूर्णः ।

The following authors are quoted:—केशवस्सामी 25, 32b; 51; गोपाल (कारिका) 36; तत्त्वद्वात् 36b; 51; देवयाज्ञिक 2; देवरात 31; धूर्त 25; भव 36b; यज्ञतत्त्व 48b; सिद्धान्तभाष्य 31.

[S. C. 12.

578

चातुर्मास्यप्रयोग by कृष्णभट्ट.

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; eleven lines to a page. Dated S'ake 1679.

Another manual of the Cāturmāsyā sacrifice according to Baudhāyana, by Kṛṣṇabhaṭṭa, a resident of Velāñeś'a city. If the last verse be supposed to give the date of the work, it may be said that Kṛṣṇa lived in the middle of the 18th century.

It begins:—

अथ चातुर्मास्यान्युच्यन्ते । तस्य चतुर्धा प्रयोगः । याव-जीवसांवत्सरिकद्वादशाहपञ्चाहैकाहिकप्रयोगश्चेति । यथाप्रयोग इति पर्यासकाल एषु पूर्वः पूर्वः श्रेयान् । चातुर्मास्यानीति कर्म-समुदाय नाम ।

47

संतिष्ठते शुनासीरीयपर्व । अथ लवनेष्टि: । संतिष्ठन्ते चातुर्मास्यानि । इति बौधायनचातुर्मास्यप्रयोगः ॥ fol. 27.

After this we have:—

इति मृगारेष्टि (अध्वर्यु)प्रयोगः । fol 30; इति मृग-रेष्टिहोत्रं समाप्तम् fol. 30 b; इति कुष्माण्डहोमः समाप्तिमगमत् ॥ fol. 34; इति गणहोमः समाप्तः fol. 35 b.

End:—

इति बौधायनचातुर्मास्यप्रयोगः समाप्तः ।
वेळणेश्वरपुरे रम्ये कृष्णनाम्ना द्विजेन तु ।
चातुर्मास्यप्रयोगोयं लिखितः शिष्टुष्टये ॥ १ ॥
चातुर्मास्याख्ययागं ये कुर्वन्ति द्विजसत्तमाः ।
स्वर्गे वसन्त्यमरवदाकल्पं पूर्वजैः सह ॥ २ ॥
जेरुं यश्चिपुरं हरेण हरिणा व्याजाद्वाले बन्धता
स्त्रृष्टं वारेभवोऽवेन भुवनं शेषेण धर्तुं धराम् ।
पार्वत्या महिषासुरप्रमथने सिद्धादिभिर्मुक्तये
ध्यातः पञ्चशरेण विश्वपतये पायात्स नद्याननः ॥ ३ ॥

This last verse is perhaps to stand at the beginning of the work.

अहाद्विसभूशाके ईश्वराद्वे नभस्यके ।
कृष्णपक्षे दशम्येण लिखितं ग्रन्थपूर्णता ॥

[B. D. 145.

579

चातुर्मास्यहौत्र.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; seven lines to a page.

A handbook of the Hotṛ at the Cāturmāsyā sacrifice.

Beginning:—

अथ वैश्वदेवपर्वणि । अग्नये मथ्यमानायानुबूहीत्युक्ते
कृतस्त्रानाचमनस्तीर्थैन प्रविश्य ॥

End:—

उच्चैः वौषदैः ॥ शोषं प्रकृतिवत् ॥

[S. C. 14.

580

ज्योतिषोमस्तोमयोग and वाजपेयस्तोमयोग.

9×4 inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 8; seven lines to a page.

A collection of Stomas, to be recited at the Jyotiṣṭoma and Vājapaya sacrifices.

गुरु नानकदेव

It begins:—

विद्वेश्वरं नमस्कृत्य लक्ष्मीनारायणौ गुरुः ।
वार्णीं यज्ञेश्वराचार्यं दक्षिणामूर्तिसेव च ॥(१) ॥
बौधायनं भवस्वामिभाष्यकारं सुहुमुहुः ।
कण्ठपाठाय बालानं बौधायनमतानुग्रह् ॥(२) ॥
कर्मान्तद्वैधगृहोक्तिशेषसहितं स्फुटम् ।
प्रयोगरत्नं तनुते वेङ्गेश्वरदीक्षितः ॥(३) ॥
अमावास्येन पौर्णमासेन वा हविषा यज्ञमाणो भवति स
उ(र)स्तादेव हविशतं चन्मुपकल्प्य यत एकाहेन वा अहेन
वा यथर्तु चन्द्रमसं वा निर्जयं संपूर्णं वा विज्ञाय रात्रिसंधि-
मत्पर्वणि सायाह्नसन्धिमत्पर्वणि०

It ends:—

इति बौधायनीयदर्शपौर्णमासप्रयोगः संपूर्णः ॥

This is probably a part of the author's bigger work called Prayogaratna; see v. 3 above.

[B. D. 118.

586

दर्शपूर्णमासप्रयोग.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; seventeen lines to a page.

Dars'apūrṇamāsapravayoga according to Baudhāyana.

Begins:—

उक्तान्वाधानदिने प्रातरभिहोत्रं हृत्वा केशश्मशुनखानि
वापयित्वा०

It ends:—

ततो अग्नीन्परिसमूद्धा पर्युक्त्यानमेनयेत्यादिनोपस्थानं
कुर्यात् । इत्याश्वलायनपञ्चप्रयोगी बौधायनदर्शपूर्ण-
मासः समाप्तः ।

[ZZ. A. 23.

587

दर्शपूर्णमासप्रयोग.

(हिरण्यकेशीय.)

10½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 47; eight lines to a page.

Dars'apūrṇamāsapravayoga according to the Hiranyakes'īya Sūtra.

It begins:—

अथ दर्शपूर्णमासप्रयोगः । यजमानः । पौर्णमासां प्रातर-
भिहोत्रानन्तरं इमशुपक्षकेशलोमनखानि वापयित्वा खात्वा
परेण गार्हपत्यं दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पल्या सह
प्राणानायस्य०

It ends:—

इति हिरण्यकेशी दर्शपूर्णमासः समाप्तः ॥

[B. D. 311.

588

दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्त of रघुनाथ नवहस्त.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 72; about ten lines to a page. Dated S'aka 1731.

Dars'apūrṇamāsa Prāyas'citta according to Baudhāyana, by Raghunātha Navahasta, pupil of Ananta; see below No. 610.

Begins:—

अथ बौधायनदर्शपूर्णमासयोः प्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते ।
अन्वाधानानन्तरं दक्षिणामिनाशेऽ

इत्याधानप्रायश्चित्तानि । अथाग्निहोत्रयोः० । fol. 38.
इत्यशुपघातप्रायश्चित्तम् ।

आश्वलायनमुन्युक्तमग्निगोचरमीरितम् ।

प्रायश्चित्तमनन्तेन तेन तुष्यतु यज्ञभाक् ॥ fol. 61.

The following are quoted besides प्रायश्चित्त-चन्द्रिका which is very often alluded to:—देवयाज्ञिक 50b; देवरात 47b; 50b; धूर्त्त 42; प्रायश्चित्तप्रदीप 11b; रुद्रदत्त 49b; वृत्तिकृत 50; शतद्रव्यी 10; सायणाचार्य 56b and सिद्धान्तभाष्य 47b; 51b; 55 &c.

In the following passage, the author refers to his father:—

०प्रवासोपस्थानं कृत्वा गच्छेत् । तद्विरस्त्वात्तचरणै-
रित्यमुक्तः । यस्यिन्द्रामेश्यः सन्ति तस्माद्वामान्तरे गत्वा
एकरात्रावयोर(?)वासः प्रवासः ० । fol. 56.

It ends:—

आहितायेयं धर्मः इति गोभिलभाषितम् ॥ इत्याश्वला-
यनोपयोगी बौधायनानुसारी प्रायश्चित्तः समाप्तः ॥

[B. D. 172.

589

दर्शपूर्णमासप्रायश्चित्त.

(हिरण्यकेशीय.)

12½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 8; 9-11 lines to a page.

Another manual of the same according to the Hiranyakes'īya Sūtra.

सँभालकर रख दो। अगले जन्म में मुझे यह सुई गुरुजी को वापस लौटानी है।”

पत्नी समझदार थी। वह बोली, “भला मरकर भी कोई व्यक्ति अपने साथ कुछ ले गया है! जरूर गुरुजी की बात में कोई थेद है। जाओ और अभी उन्हें सुई वापस करके आओ।”

दुनीचंद का माथा ठनका। वह वापस गुरु नानकदेवजी के पास पहुँचा। श्रद्धा के साथ प्रणाम करके बोला, “महाराज, भला यह सुई मैं मरकर साथ कैसे ले जाऊँगा? इसे तो आप अभी वापस ले लीजिए।”

नानकजी मुसकराए और बोले, “दुनीचंद, अगर तुम छोटी सी सुई भी अपने साथ नहीं ले जा सकते तो इतनी दौलत कैसे ले जाओगे, जो तुमने अपनी तिजोरियों में भर रखी है?”

दुनीचंद की आँखें खुल गईं। वह नानकजी के चरणों में गिर पड़ा। अपनी सारी दौलत उसने गरीबों में बाँट दी और तन-मन से गुरु नानकदेव का शिष्य बन गया।

सिख धर्म के संस्थापक गुरु नानकदेव का जन्म सन् १४६९ में तलवंडी (अब पाकिस्तान)

नानकजी बाला और मरदाना के साथ

It ends:—

सद्यस्काले पशोः पक्षे होमकाल उपस्थिते ।
समाप्तैव तु होतव्यं काल एव जुहोति तु ॥

इति निरुदपशुबन्धप्रयोगः समाप्तः ॥

The folios bear the mark बौ० पशु०. The MS. was written by Govinda Janārdana Godabole.

[B. D. 172.]

596

निरुदपशुबन्धप्रयोगः.

(बौद्धायनीयः.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 18; ten lines to a page. Dated Sañvat 1813.

Another copy of the same with slight changes.

It ends:—

समाप्तैव तु होतव्यं काल एव जुहोति तु ॥

इति निरुदपशुबन्धप्रयोगः । अर्थं प्रयोग उग्रपुर्यां केश-
वसुतनारायणेन लिखापितः शोधितश्च ।०

[B. I. 58.]

597

निरुदपशुबन्धप्रयोगः.

(हिरण्यकेशीयः.)

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

Nirūdhas'ubandhaprayoga according to the Hiranyakes'iya Sūtra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः । अथ हिरण्यकेशी पशुप्रयोगः । यावज्जीवं
त्रिंशद्वा वर्षमाजरसं वा षड्सु मासेषु आवृत्तिसुख आवृत्तिसुखे
वा संवत्सरे संवत्सरे वा प्रथमे प्रयोगे पशुबन्धाङ्गत्वेन गण-
पतिपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं नान्दीशाद्वं च करिष्ये
न द्वितीयादिप्रयोगे ॥

भाष्यकार (मातृदत्त?) is quoted on 1b; वैजयन्तीकार (महादेव?) on 6.

त्रैवर्णिकः शमिता इति मातृदत्तीयभाष्ये । खालीगतं
स्यात्पृष्ठदाज्यमेव व्यापत्ययाजानुयाजात्तोन्यत् । शके १७०८
पराभव०

[B. D. 55.]

598

निरुदपशुबन्धप्रयोगः of महादेवः.

(हिरण्यकेशीयः.)

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 21; about ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

Nirūdhas'ubandhaprayoga according to the Hiranyakes'iya Sūtra by Mahādeva Somayājī. A MS. (Mitra, Notices, vol. I. p. 86) of Mahādeva Somayājī's commentary on the Hiranyakes'iya S'rutasūtra is dated Sañvat 1714. He cannot therefore, be later than the middle of the 17th century. He is however, not a very old writer according to a tradition current among the Pandits of Wai. According to this he is not more than 325 years old.

Beginning:—

वेदव्रयात्मन्प्रकृतित्रयात्मन्मूर्तित्रयात्मन्मुवनत्रयात्मन् ।
जन्तोरवस्थात्रित्रयानुविम्बविम्बविम्बव्रयात्मन्नव मामनर्थात् ॥

निरुदपशुबन्धप्रयोग उच्यते । द्विविदो हि पशुः । दर्श-
पूर्णमासवन्नित्यः कास्यश्च । कास्यपक्षे तु सर्वान्नलोकानभिज्ञये-
यमिति कामयितव्यं, नित्यपक्षे उपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपर-
मेश्वरप्रीत्यर्थमिति । स च त्रिविधः ।०

It ends:—

इति महादेवसोमयाजिकृतः पशुबन्धप्रयोगः ।

[B. D. 55.]

599

निरुदपशुबन्धप्रयोगः of त्र्यम्बकः.

(बौद्धायनीयः.)

$12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; about eleven lines to a page. Dated S'ake 1768.

Another manual of Nirūdhas'ubandha, according to the Baudhāyanasūtra, composed in 1845, by Tryambaka, son of Nārāyaṇa and surnamed Maṭe; see above No. 584.

It begins:—

श्रीरामं यज्ञपुरुषं श्रीसाम्बं विमलेश्वरम् ।
हर्यांख्यं आतरं नव्वा मातरं च रमामिधाम् ॥ १ ॥
माटे इत्युपनान्ना वै श्रीनारायणसूनुना ।
त्र्यम्बकेन द्विजाऽध्येण सत्पर्विग्रामवासिना ॥ २ ॥
आश्वलायनसूत्राविरोधिबौधायनानुगः ॥
निरुदपशुबन्धस्य प्रयोगोऽथ विरच्यते ॥ ३ ॥

It ends:—

श्रीकालिकाहने शाके नगाङ्गमुनिभूमिते ।
श्रावणे मासि पूर्णीयं पूज्यमे रचिवासरे ॥ १ ॥
माटे इत्युपनाम्ना श्रीनारायणसुतेन वै ॥०
तेन तुष्यतु यज्ञेशो रामो दाशरथिः प्रभुः ॥ ३ ॥

[B. D. 145.]

600

पवनपावनप्रयोग.

$9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 5; eight lines to a page. Incomplete.

Pavanapāvana is a purificatory rite to be performed before the beginning of sacred rites.

It begins:—

ततः कर्ता प्राञ्जुखः उपविश्य आचम्य प्राणानायम्य देश-
कालौ संकीर्त्य अमुककर्मज्ञत्वेन अमुककर्म कर्तुं शरीरशुद्ध्यं
आत्मानं पावयिष्ये ॥ एकविंशतिकुशान् गृहीत्वा ॥०

[B. D. 221.]

601

पवनपावन.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven lines to a page.

Another manual of the same.

Begins:—

अथ आचार्यः कृत्विश्यजमानः एकविंशतिकुशपिञ्जूलान्या-
दाय सप्तसिः सप्तभिः पावयेत् ॥ अँ चित्पतिं मा पुनरुत्व-
च्छद्देण पुवित्रेण०

Ends:—

न वै तत्र प्रमीयते० अप नः शोशुचदवम् ॥
पुरुषसूक्तं जपेत् । स्मार्तपवनपावन समाप्तम् ॥

[S. C. 1.]

602

पवनपावन.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; eight lines to a page.

Another copy of the work in the last number.

[S. C. I.]

603

पिण्डपितृयज्ञप्रयोग.

$6\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page. Dated S'ake 1711.

A manual of the Pindapitryajña rite.

It begins:—

हरिः अँम् स चानाहिताग्निनामपि कार्यं पुवमनाहिताग्नि-
र्निल्ये श्रपयित्वातिप्रणीय जुहुयादिति सूत्रात् निल्ये औपासना-
ग्रावित्यर्थः तस्य चायमना(मा)हिताग्नितो विशेषः०

इति खण्डपर्वते केवलपिण्डपितृयज्ञः । fol. 6.

स्वददत्त is quoted on fol. 6b; हरदत्तभाष्य on 7.

It ends:—

अर्धाधानी तु औपासनाभावे व्यतिषङ्गं कुर्यादिति समाप्तः ॥

[B. D. 213.]

604

पितृसूक्तमन्त्र.

(from मानव गृह्यपरिशिष्ट.)

$7\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 14; eight lines to a page. Dated S'ake 1669.

Pitrśūkta Mantras from the Mānava Grhya-paris'ista.

It begins:—

०पितृसूक्तानि० गृह्यपरिशिष्टोक्तं लिख्यन्ते । त्रिः सावित्री-
मधीते त्रीशादितो अनुवाकान् । अत्र पितरो मादयध्वम् ।
उशन्तस्त्वा हवामहे । इति मानवपरिशिष्ट०

It ends:—

इति पितृसूक्तमन्त्र संपूर्ण । शके १६६९ प्रभवणामान-
समाप्त माहे मार्गेश्वर वद्य १ पाठवा ।

[B. D. 165.]

605

पुनराधानलिमित्तानि.

$9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; nine lines to a page.

A manual treating of the causes of reconstructing the sacred fire.

Begins:—

अथ पुनराधानलिमित्तानि । यृहे अस्मि त्यक्त्वा दम्पत्योः
ग्रामान्तरे सीमान्तरे वा रात्रौ लिवासे पुनराधानम् । ततः
सायंप्रातर्हौमकाले०

The following are quoted:—

अनन्तभाष्य fol. 2; कारिका 2; गङ्गावरपद्धति 1b;
2b; देवजालिपद्धति 2; देवयात्क्रिक 1b; माववदीक्षितपद्धति
2b; and रत्नमाला 1b.

End:—

ऋत्विगभावे पती होमं करोति । स्वकुमारी च । इति
पुनराधानसिमित्तानि ।

[S. C. 14.

606

पुनराधेयप्रयोग.
(बौधायनीय.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

Another manual of the same according to
Baudhāyana.

Begins:—

आधानानन्तरं संवत्सराद्वारा क्षयस्य पुत्रश्रान्तिपशुनां धनस्य
वा हानिर्यजमानस्य शरीरे महाव्याध्युत्पत्तिर्भवति स ०
पुनराधेयं कुर्यात् ०

End:—

आदिला आज्ञं जुषाणा वियन्तु स्वाहा । आदिल्येभ्य इदं ० ॥
कालान्तरमाह सल्याषाढ आपस्तम्बश्च । वर्षासु शरदि वा धर्मे
रोहिणी पुनर्वसु अनुराधाश्चेति ।

इति बौधायनोक्तपुनराधेयप्रयोगः ।

[S. C. 14.

607

पुनराधेयप्रयोग.
(बौधायनीय.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

Another copy, slightly differing from the
preceding one.

[S. C. 14.

608

पौण्डरीकप्रयोग by तालवृन्तनिवासी.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11;
about 13 lines to a page. Dated S'aka 1727.

This appears to be a portion from the Āśvalā-
yanas'rutasūtravṛtti by Tālavṛntanivāsi; it
treats of the Paṇḍarīka rite; see above No. 511.

It begins:—

अथ पौण्डरीकस्यैकादशरात्रप्रयोगो वक्ष्यते । स च द्विप्रकारः

आचार्येणोक्तः तत्र पूर्वस्याहःकृसिः समूज्ज्वः पृथ्यः षड्होष्ट्र-
हृदयन्तरपृष्ठः समूज्ज्वल्लद्वामाः गोतमस्तोमोमिष्टोमोदशम-
माहः विश्वजिदतिरात्रमुत्तमं ।

एवं पौण्डरीकस्य प्रथमप्रकारः fol. 4; एवं द्विप्रकारपौण्ड-
रीकस्याचार्येणोक्तः प्रकारान्तरमपि आपस्तम्बेन दर्शितं ०
समूज्ज्वलादशाहस्य बृहद्वयन्तरपृष्ठस्य प्रायणीयवजन्तान्येकाद्व-
शाहादीनि तानि पौण्डरीक इति बौधायनः ।० इति द्वैविद्य-
बृहदतालवृन्तनिवासिङ्कतायां पौण्डरीकः समाप्तः ।
fol. 9 b.

It ends:—

महाव्रतं संतिष्ठते ॥ इति द्विविधः पौण्डरीकप्रयोगः
समाप्तः । तत्र श्लोकाः ।० इति शब्दकृसिः । इत्यैकाहिकमहा-
व्रतं समाप्तम् ॥ श्री शुभं भवतु ॥

[B. D. 183.

609

प्रतिहार.

(सामवेदीय.)

10×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about eleven lines to a page. Incomplete.

Pratihāras of the SāmaVeda.

श्रीगजानन । प्रथमस्याहः प्रतिहाराः वौज्जं गोमा २३
ताम् । सोमार्थाणे ३४ हातः । अछा २ । प्रिया: २ । नदायि
आर्भवः सू २३ ताः । माघोः । अभा ३४ अर्षा ।० द्वितीय-
स्याहः० १; अथ तृतीयः १ b; चतुर्थमहः २; पञ्चममहः ।
अथषष्ठः २ b; इति षड्हः ३; इति सप्तमस्याहः ४;०

[B. D. 224.

610

प्रयोगरत्नभूषा of रघुनाथ नवहस्त.

(Ch. I.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 223; seven lines to a page. Dated Samvat
1847.

An exhaustive treatise on the vedic ritual,
divided into several chapters called Ratnas,
by Raghunātha, son of Gaṇesabhaṭṭa, son of
Raghunātha, son of Hariharabhaṭṭa, surnamed
Navahasta and a most devoted pupil of Ananta
Deva. Another work of Raghunātha is Prāyas'-
cittakutubhala, where this work is mentioned; see
below Nos. 614-620. This MS. contains only the
first chapter of the S'rāuta Prayogaratnabhūṣā.

Ananta Deva lived towards the middle of the 17th century; see above No. 575. Raghunātha therefore, must have lived a little later. Raghunātha is a very exhaustive writer and quotes a very large number of authorities.

It begins:—

नमत वितविश्व(श्रो?)यद्विलासः किलास-
दुहिणविद्युभवाद्या यद्विभासावभान्ति ।
निगमविटपिबीजं व्यक्तमव्यक्तमाद्यं
परमस्मितवितानं तत्सदोभावगम्यम् ॥ १ ॥
मयि वस्तु किमप्यस्तु तारणाय त्रयीमयम् ।
पश्चवेषि विनायासमासन्यत्रापवर्गिणः ॥ २ ॥
तितीर्षतां तरिरिव ध्वान्तदुर्वारविधिम् ।
सत्कर्मसाक्षी भवतादनन्तः स गुरुर्मयि ॥ ३ ॥
यद्यपि पद्मतयोन्याः सन्ति च धन्याः कृताः कृतिभिः ।
दीपशेषेव तदर्थीनष्टीप्येषा तनोतु विस्पष्टान् ॥ ४ ॥
मुमिसत्पूत्रसंसक्तभाव्योक्तिपृथमौक्तिकैः ।
प्रयोगरत्नभूषैषा ग्रथ्यते शिष्टतुष्टये ॥ ५ ॥

न ऋते व्यक्तिक्यते किञ्चनारे इति मध्यलिङ्गात् सर्वकर्मणा-
मारम्भे गणपतिः पूज्यः । धर्मकर्मणि माङ्गल्ये ॥

इति पुण्याहवाचनप्रयोगः 9 b; इति मातृकापूजननान्दी-
आद्वयोगः 11 b; इति अधिकारिनिरूपणं 17 b; इति
प्रायश्चित्तप्रयोगः 38 b; इति पुनःसंधानप्र० 41 b; इति
बौधायनोक्तः कृष्माण्डहोमप्र० 52 b; इति गणहोमप्रयोगः
68 b; इत्युदकशान्तिः 125 b; इति तत्रेणोदकशान्तिसमा-
नप्रतिसरबन्धप्रयोगः 131 b; इति मधुपर्कः समाप्तः 135b;
इति गोपितृयज्ञः 157 इत्याधानपुनराधानप्रयोगः । अवादी-
त्यमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये । अस्यावेयप्रयोगोयं तेन तुष्ट्यतु
यज्ञभुक् ॥ इति रघुनाथोक्तीत आधानप्रयोगः । अथ होम-
प्रयोगः । 179; इति ऋतिकर्तुकः सायंहोमप्रयोगः 198;
इति प्रातहौमः 198 b; इति स्वकर्तुकहोमः 199; अवादी-
त्यमनन्तेन अग्निहोत्रप्रयोगोयं तेन तुष्ट्यतु यज्ञभुक् ॥ इति
रघुनाथोक्तप्रयोगरत्नभूषायां होमप्रयोगः । अथ प्रवास-
विधिः 209 b; इति रघुनाथेन कृतौ प्रयो० प्रवासोपस्थान-
विधिः 215 b; इति पूर्णाहुतिविधिः 216 b; इति स्वार्तव-
दाज्यसंस्कारविधिः । 217.

It ends:—

इति पिण्डपितृयज्ञः ।
अवादीत्यमनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्टये ।
प्रयोगः पितृयज्ञस्य तेन तुष्ट्यतु यज्ञभुक् ।

इति श्रीमद्विहरभट्टमजरघुनाथसुतगणेशभट्टवनुज-
(अनन्त)देवीयरघुनाथोक्तीतकृतौ श्रौतप्रयोगरत्नभूषायां
पुण्याहवाचनाद्विपिण्डपितृयज्ञान्तो रत्नगुच्छः ।

श्रीमन्नीलमहो भूयाद्योभूयोभिद्वद्ये ।
यत्कृपासृतसंसिक्ता विविक्तपद्योग्यिना ॥ १ ॥
अनंतलक्ष्मसंलक्ष्मः(क्ष्यः) करुणावस्थालयः ।
उल्लुसज्जलक्षोलो भूयाद्यो गुरुर्मयि ॥ २ ॥
पुण्याहवाचनं नान्दीशाद्वरतं द्वितीयकम् ।
अधिकारविचारोथ प्रायश्चित्तनिरूपणम् ॥ ३ ॥
पुनःसंधानमप्यम्भेः कृष्माण्डगणहोमकौ ।
आधानकालः संक्षेपाद्विहारारम्भणं ततः ॥ ४ ॥
पात्राणामंथं निर्माणमरण्या हरणे विधिः ।
संभारकथनं चायोदकशान्तिः सहैव तु ॥ ५ ॥
प्रोक्ता प्रतिसरेणाथ ऋतिवरणमर्हणम् ।
संभारसंन्तुतिश्चाथ प्रोक्तो गोपितृयज्ञकः ॥ ६ ॥
ब्रह्मोदनमथाधानं पावसानेष्टयः सह ।
ततश्च पुनराधानं नित्यहोमः पृथग्विधः ॥ ७ ॥
प्रवासगमनं तस्मादागमश्च द्विरूपकः ।
पूर्णाहुतिविधानं च स्वार्तवद्वृत्तसंस्थितिः ॥ ८ ॥
पितृयज्ञस्तः पिण्डराद्यगुच्छे निरूपितः ।

श्रीव्यङ्गेशार्पणमस्तु ॥ संवत् १८४७ फाल्गुन० यादश० ॥ १ ॥
तैलाद्वक्षेत्र० ॥ २ ॥

In this Guccha Raghunātha refers to his Guru's work on the same subject in four places:—foll. 71; 183b; 195b and 216.

गुरवस्तु यजमानो दक्षिणत उपविश्याध्वर्यु वृत्वा तमाह
उद्धराहवनीयमिति ततोध्वर्युर्विहाराद्विहाराचान्तः तीर्थेन
प्रविश्य गार्हपत्यं ग्रज्वाल्य दक्षिणाद्विंश्च प्रणीय गार्हपत्यादाहव-
नीयमुद्धरेदित्याहुः 183 b; गुरवस्तु तूर्णीपदेन प्रथमसमि-
द्रतं मध्यमात्रं निरसनं तु देवताया इति पूर्ववत्यागमाहुः ।
195b; एतेन पूर्णाहुत्यर्थं ब्रह्मवरणमावश्यकमिति गुरवः 216.

Other authorities which he quotes are:—

अपराक० 236; केशव 69b; 141b; 156b &c; गृह्यपरि-
शिष्ट 11; गोपाल (कारिका) 131; चतुर्विशतिमत 13b;
21b &c; तत्रकृत 69; त्रिकाण्डमण्डन 12b; 208b &c;
देवः 69b; देवरातः 68b; 189b &c; धूतः 202b; नृसिंह
(सिद्धान्तभाष्यवृत्तिकृत) 68b; नृसिंह (author of some
metrical work) 179b; 184, 192, &c. प्रयोगरत्नमाला
2b; 202b; प्रायश्चित्तचन्द्रिका 202b; प्रायश्चित्तप्रदीप 190,
200, 216. भव 205b; भारद्वाजगृह्य 20b; महार्णव 35b;
माधव 19b; 25, 29b &c. मिताक्षरा 202b; यज्ञतत्र
192b; रेणुकारिका 70; लौगाक्षिकारिका 13, 14b; वृत्तिकृत
184, 191, 197 &c; वृद्धाः 35b; शाकलकारिका 222;
शुल्व 71b; शूलपाणि 25b; शेषसूत्र 173b; घटविशन्मत
25b; सिद्धान्तभाष्य 189b; 203 and स्मृत्यर्थसार 24b,
35 &c.

611

प्रयोगरत्नभूषा of रघुनाथ.

(Ch. III.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 97; seven lines to a page.

The third part of the same work. This treats of the Dars'apūrṇamāsa.

It begins:—

सवनेषु × × × गोपिकानां रसवद्धूरितैरुत द्विजानाम् ॥
हविरत्ति सगोरसं सगोपः प्रविधत्तान्मयि गोरसं स गोपः १

अथ दर्शपूर्णमासप्रयोगः। आधानानन्तरं प्रथमपौर्णमास्याः
पूर्वेषु: पुण्याहवाचनं रात्रावुदकशान्तिप्रतिसरबन्धो विधाय०

(इति) प्रथमदर्शपौर्णमासप्रयोगः॥ अवादीत्थ० अन्वा-
रम्भेष्टिरप्येषा प्रीयतां यज्ञभुक्त्या 18 b; इति पूर्णमासप्रयोगः।

71b; विद्यारण्य is quoted in four or five places.

It ends:—

अवादीत्थ० दर्शस्य पूर्णमासस्य प्रयोगोस्तु हरेर्मतः ।

इति श्रीमद्भौषणेशभद्रात्मजदेवीयरघुनाथोक्तप्रयोगर-
त्नभूषायां दर्शपूर्णमासप्रयोगाख्यं तृतीयं रक्षम् ॥

[S. C. 12.

612

प्रयोगसार of केशवस्वामी.

(दर्शपौर्णमास.)

$9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 38; eleven lines to a page. The MS. is not
dated; but the paper, handwriting and general
appearance of it leave no doubt that it is
the first part of the MS. noticed under the
next number.

Prayogasāra is a manual of the vedic rites composed by Kes'avasvāmī who follows Nārāyaṇa and Bhavasvāmī and quotes a Kārikā (2nd of the Anvārambhaṇi Kārikās, see above No. 572) from Gopāla (in the next number). Kes'ava himself is quoted by Trikāṇḍamandana, which again is quoted by Hemādri. Thus Kes'ava must have flourished before the twelfth century A. D. See above No. 509 and Bhandarkar, Report, 1883-84, p. 31.

It is to be noted here, that Bhavasvāmī who is the model of our Kes'ava is a very ancient writer. He is quoted in the Gopālakārikās from which our Kes'ava quotes; see above no. 572.

49

Kes'ava's Prayogasāra is based upon the Bau-dhāyanasūtra, especially upon the Dvaidhasūtra portion of it. The present MS. contains the first Pras'na of the Prayogasāra; it treats of the Dars'apūrṇamāsa. The MS. in the next number contains the second, third and fourth Pras'nas which treat of Ādhāna and Agnihotra.

For another MS, cf. I. O., No. 370; and Burnell Tanjore MSS., p. 19.

प्रियः पतिं नमस्कृत्य कप्वं च मुनिसत्तमम् ।

प्रयोगसारं वक्ष्यामि केशवोहं यथामति ॥ १ ॥

नारायणादिभिः प्रयोगकारैरेकं पक्षमाश्रित्य दर्शपूर्णमा-
सादीनां प्रयोग उक्तः आचार्यपादैद्वये पक्षान्तराण्युक्तिनि ।
भवस्वामिमतानुसारिणा मया हु उभयमण्यज्ञीकृत्य प्रयोग-
सारः क्रियते । अमावास्येनेत्यादि ।०

The Adhyāyas end as follows:— I on 5b; II on 7; III on (?) IV on 9; V on 11b; VI on 13b; VII on 14; VIII on 15b; IX on 17b; X on 18b; XI on 21; XII on 23; XIII on 25; XIV on 27; XV on 30b; XVI on 32b; XVIII on 34b.

In the first Pras'na, the following are the important quotations:—

स्वशाखायां ब्रीहीणामिति समान्नातः शाखान्तरे यवाना-
मिति उभयदर्शनार्थं उभयं समान्नातमाचार्येणेति (आचार्य-
=बौधायन) । उपांशुयाज्यस्य शेषाभावात् कथमाचार्येणोक्तं
सकृत् भुवाज्यादिति । अयमित्रायः इह प्रजापतिवचनात् ।
fol. 32; तत्प्रपञ्चो भवस्वामिनोक्तस्त्रिकृपस्तत्र दृष्ट्यः ।
fol. 32 b.

It ends:—

यत्तोषितं ब्राह्मणतर्पणेन तदीदिष्टिष्टं प्रवदन्ति सन्तः ।
दशोदनेष्टिस्तु पशौ शतं तत्सोमे सहस्रोदनमित्यथाहुः ॥

दर्शपूर्णमासयोद्वये बहुधा विकल्प उक्तः । ग्रन्थप्रपञ्चभ-
यालोकाननुष्ठानाच्च अत्र सर्वेषि नोक्ताः । लोकानुष्ठितपूर्वा:
कतिचिदुक्ताः । अतः परमपि तथैव भवति । इति केशव-
स्वामिकृते प्रयोगसारे दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ ।

[B. D. 124.

613

प्रयोगसार of केशवस्वामी.

(आधान and अग्निहोत्र.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 30;
nine lines to a page. Dated S'ake 1602.

संतानें थीं—दो पुत्र—मोहनजी और मोहरीजी तथा दो पुत्रियाँ—बीबी भानीजी और बीबी निधानीजी।

दूसरे गुरु श्री गुरु अंगददेवजी से भेंट होने से पूर्व अमरदासजी वैष्णव मत के उपासक थे और उनका अधिकांश जीवन तीर्थयात्रा में व्यतीत हुआ। चालीस बार वह गंगास्नान के लिए नंगे पाँव हरिद्वार गए। सत्तर वर्ष की वृद्धावस्था में एक छोटी सी घटना से उनके जीवन में क्रांतिकारी बदलाव आ गया। एक दिन पौ फटने से पहले उन्होंने अपने भतीजे की धर्मपत्नी बीबी अमरो के मुख से, जो गुरु अंगददेवजी की सुपुत्री थी, ईश्वरीय स्तुति के मधुर और आनन्ददायक शब्द सुने। बुजुर्ग अमरदासजी ने उस ईश्वरीय गीत में धड़कती जीवनधारा को पहली बार पहचाना और उन्होंने अमरो से पूछा कि यह किसकी वाणी है। पता चला कि वह गुरु नानकदेव की 'जपुजी' का संगीत था।

गुरु अमरदास : सेवा से गुरु पदवी पाई

The following are quoted:—आश्वलायनकारिका 3b; 18b; केशव 5; गोपाल 9; 14; चन्द्रिका 20; देवरात 14b; धूत 7b; निदानसूत्र 7b; नृसिंह 12; प्रदीप 4b; प्रदीपिका 5; प्रयोगपारिजात 19b; मण्डन (i. e. त्रिकाण्डमण्डन) 7b; माधवीय 20b; रुद्रदत्त 5b; विद्यारण्य 33b; शतद्वयी 4b; शतद्वयीव्याख्या 6b; सिद्धान्तभाष्य 16b; हौत्रालोक 31b; 44.

[S. C. 12.

616

प्रायश्चित्तकुतूहल by रघुनाथ नवहस्त.
(आधान.)

10 × 4½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 21; eight lines to a page.

Another part of the same work, treating of Ādhāna.

It begins:—

अथाधानप्रकरणम् ॥

आहिताग्नौ च जनके भ्रातर्यपि सहोदरे ।
आदधीत स्वयं जायामवाप्य दशमेहनि ॥
तदतिक्रमणे दोषः स इदानीं निरूप्यते ॥
तत्र विष्णुयाज्ञवल्क्यौ ॥
गोवधो ब्रात्यजास्तेयमृणानां चातपक्षिया ।
अनाहिताग्नितापण्यविक्रयः परिवेदनम् ॥

इत्याधानप्रायश्चित्तानि । 6; इति पुनराधानप्रकरणम् । 8;
इति अझीद्वयसंसर्गविधिः । 9 b.

It ends:—

इत्याहिताग्निधर्मः ॥

अवाहि(दी)त्यमनन्तेन गुरुणा करुणाधिना ।
आधानगोचरं प्रायश्चित्तं तत्र निरूपितम् ॥

इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले
आधानप्रकरणम् ॥० टोपरोपनामकरित्रा(?)त्यजजयरामेण
संपादितम् ॥ अनन्तदेवकृत आहिताग्निधर्म ॥ प्रायश्चित्तसह ॥

The following authorities are quoted:—केशवः 19b; चन्द्रिका 6, 19, 19b; त्रिकाण्डमण्डन, 9, 13, 19; प्रजापति 16; प्रायश्चित्तप्रदीप 2b; प्रायश्चित्तप्रक्ष 2b; भारद्वाजगृह्य 2; माधव 1, 2, 12b &c; यज्ञपार्श्व 19b; 20; रामाण्डार 4b; शतद्वयी 3 &c; शूलपाणि 15b; स्मृतिचन्द्रिका 12b; स्मृत्यर्थसार 10b.

[B. D. 224.

617

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(आधान.)

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; seven lines to a page.

Another copy of Ādhāna.

[S. C. 12.

618

प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्त.
(अग्निहोत्र.)

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 46; nine lines to a page. The MS. appears
to be at least 300 years old.

This is another part of the Prāyas'cittakutūhala. It treats of atonements in connection with the Agnihotra Homa.

It begins:—

नमो वेताण्डुण्डाय शशिखण्डाङ्गधारिणे ।
हारिणे सर्वविद्यानां पार्वतीप्री(प्रि)यस्सुनवे ॥

अथाग्निहोत्रहोमप्रायश्चित्तान्युच्यन्ते । तस्य विहरण-
कालपूर्वाचा(र्वक्त्वा)त्तकालोमिषीयते तत्र कात्यायनः०

It ends:—

अवादीत(थ्य)मनन्तेन शिष्टेष्टजनतुष्यते ।
प्रायश्चित्तविधिहौम्यः स संक्षेपाग्निरूपितः ॥
इत्य(थ्य)ं रघुनाथेन प्रायश्चित्तकुतूहले ।
निर्मिते वितरं हौम्यप्रायश्चित्तविवेचनम् ॥
अनेन ग्रीयतां देवो भगवान्कमलापतिः ।
श्रीमद्भन्नतः पर्वेषामसाकं कुलदैवतम् ॥

The following authorities are quoted in this part:—आलेखनमत 15; आश्मरथ्यः 14b; कारिकाव्याख्या 2b; केशवः 42b; कौण्डिन्यः 22; गुरुचरणः 14b; 37b; गोपालः 21, 25, 36b; चन्द्रिका 13, 17; जैमिनि 21b; तालनिवासी 30b; त्रिकाण्डमण्डन 18b, 37; देवयाज्ञिकः 14b; देवरातः 8b; 10, 11b, 13b, 29b, 31b &c; धूर्तः 13b; प्रयोगपारिजात 1; प्रायश्चित्तप्रदीप 2b, 3b, 6b; 14, 25b; भाष्यकृत् 14; मण्डनः 45, 46; यज्ञपार्श्व 18b; 20 &c; रुद्रदत्त 15, 31b; विज्ञानेश्वर 18b; वृत्तिकृदिवरण 1, 3, 3b, 6b, 8b &c; वेङ्गेशः 12, 42; शतद्वयीकार 4, 15, 39b; सिद्धान्तभाष्यकृत् 6b, 8b, 10, 11b, 13b, 21 &c; स्मृतिचन्द्रिका 17b; हौत्रालोक 3b.

[B. D. 224.

619

**प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्ता.
(अग्निहोत्र.)**

9½ × 4½ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; seven lines to a page.

Another copy.

It ends:—

अवादीथ० ॥ इत्येवं रघुनाथेन० ॥
इति नवहस्तरघुनाथभद्रविरचितप्रायश्चित्तप्रकरणं
समाप्तम् ॥

*

[S. C. 12.]

620

**प्रायश्चित्तकुतूहल of रघुनाथ नवहस्ता.
(विकृति.)**

9½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; seven lines to a page.

Another part of the same work, treating of
Prāyas'cittas in connection with the Vikṛti
Yāgas.

It begins:—

यस्याद्गुर्विकृतिं विश्वं शश्वित्तिकृतेरपि ।
स्मृत्वा तमाद्यमोक्षारं कुर्वे विकृतिसंग्रहम् ॥

अथाग्रयणचातुर्मास्यादयो दर्शपूर्णमासविकाराः । विकृ-
तिषु प्रसक्ताति प्रायश्चित्ताति प्रकृतिप्रायश्चित्तवद्वन्ति ।०

शतद्वयी and प्रायश्चित्तप्रदीप are quoted on fol. 3b;
वृत्तिकृत on 6b; कासिका on 9.

It ends:—

आधानादिदक्षिणायां तमूलये वा नैतकैमित्तिकम् ।
इति प्रायश्चित्तकुतूहले स्वल्पविकृतीनां विकृतिविशेष-
प्रायश्चित्तानां निर्णयः समाप्तः ।

[S. C. 12.]

621

श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका of विश्वनाथ.

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 70; eight lines to a page. A Thāle MS.
It was bought by Śeśabhaṭṭa Thāle; it was
written by Jati Labdhahañsa. Not very old.

Śrautaprāyas'cittacandrikā is a work on the
vedic Prāyas'cittas composed by Vis'vanātha,
son of Narasiñha Diksita. The work is divided

into three chapters. It follows the Baudhāyana
Sūtra. For other MSS, compare I. O., No., 448
and Mitra, Notices, I. p. 88.

Vis'vanātha quotes Kes'avasvāmī and is quoted
by Raghunātha Navahasta (No. 610 above)
and Divākara Kāle (No. 745 below). His
date thus falls between the 13th and the 17th
century.

I am however, inclined to believe that our
Vis'vanātha is the same as the commentator of
that name of the Pāraskaragṛhysūtra. This
commentary of Vis'vanātha who lived at Ben-
aras, was it seems, lost after a time, only a
portion of it being left with his descendants.
In S'āmvat 1692, however, one Lakṣmidhara,
the great-grand-son of Ananta, the elder brother
of Vis'vanātha's father, went to Benares from
Cambay, where evidently the family had settled,
and procured the remaining portion of the
commentary in spite of the ridicule and shame
to which he was exposed (possibly for having
negligently lost his own ancestor's work). I
give below a part of the quotation from this
commentary given at Ulwar, Extract, No. 42:—

पारस्करस्य गृह्णाय पञ्चखण्डावशिष्टकम् ।
गरिष्ठं सर्वभाष्येषु बह्वर्थनिर्णयान्वितम् ॥ ३ ॥
नारसिंहाग्रजोऽनन्तस्तस्य यो वै प्रपौत्रकः ॥ ५ ॥
लक्ष्मीधराभिधः स्तम्भतीर्थाकाश्यां समागतः ।
उपहासं पुरस्कृत्य हिंस्य कृत्वा तु पृष्ठतः ॥ ६ ॥
भाष्याण्यन्यानि वालोक्य पञ्चखण्डान्यलीलिखत् ।
तेनैवांत्रास्य भाष्यस्य पूर्विर्जाता यथा तथा ॥ ७ ॥
संवच्छेत्रप्रहकला १६९२ मितेऽब्दे चोत्तरायणे ।
समाप्तिमगमद्वयं मावे भूते स्तिते कुर्जे ॥ ८ ॥

Vis'vanātha thus must have flourished towards
the close of the 16th or the beginning of
the 17th century. Aufrecht's entry at C. C. II.
p. 225b, regarding the date of this commentary
is wrong.

Beginning:—

पञ्चश(र)वैरिसंचितमगणितपुण्यं गणेशजन्मपदम् ।
अञ्जितदग्नत(करुण) कंचन कलयामि शोणितोऽस्तम् ।
बौधायनावताराय तपःसाराय मे नतिः ।
चिदम्बराय गुरवे भिक्षवेस्तु मुमुक्षवे ॥ २ ॥

Pras'na I ends on fol. 29b; II on fol. 54.
The author quotes केशवस्तामी on fol. 31, प्रायश्चित्त-
वैयासिक्यानुसारी गोपाल on 18b; 68 and शालाकि
on 5b.

The following passage is alluded to in the Smārtaprāyas'cittoddhāra of Divākara Kāle (No. 745 below):—

औपासनपाकयज्ञदीक्षादानाद्यतिथिपूजनं देवार्चनादि क-
र्मापि पवयामृतुमलां कुर्यादेव ।० fol. 68.

It ends:—

इति श्रीनरसिंहदीक्षितसूनुविश्वनाथभट्टिरचितायां
औतप्रायश्चित्तचन्द्रिकायां तृतीयः । चन्द्रिकाहोमाधिसमाप्ता

[S. C. 4.

622

प्रायश्चित्तप्रदीप.

$12\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 70; about twelve lines to a page.

Prāyas'cittapradīpa is an exposition of the vedic atonements according to Baudhāyana, in five chapters.

The work is based upon Gopāla's S'rāutabhbā-
sya (see above No. 572) and follows Devasvāmī.
See I. O., No. 449 and Bhandarkar, Report,
1883-84, p. 26.

It begins:—

नत्वा बौधायनाचार्यं तेनोक्तश्रौतकर्मणाम् ।
विद्यतिक्रमग्रायश्चित्तदीपः प्रकथ्यते ॥ १ ॥
श्रौते बौधायनोक्तानि प्रायश्चित्तानि यानि तु ।
उक्तानि श्रौतभाष्ये च वर्यगोपालस्त्रिणा ॥ २ ॥
व्यासोक्तानि प्रकीर्णनि तैरनुक्तानि यानि तु ।
देवस्वामिभत्तेषां विस्तरान्निर्णयं त्रुवे ॥ ३ ॥
पञ्च प्रकरणान्यत्र हाधानं त्वदिहोत्रकम् ।
दर्शाद्याग्रयणाद्यत्र सोमश्रेति यथाक्रमम् ॥ ४ ॥

It ends:—

इति चातुर्मासप्रायश्चित्तं समाप्तम् ।

[B. D. 50.

623

बृहद्रथन्तरसाम.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Fol. 1; seven lines in all.

Beginning:—

अथ बृहद्रथन्तरम् ॥ औहैयित्वा । हौ ३ एॅ । सौतौ वा-
जस्य कौरै २३४ वा: ।०

End:—

इति बृहद्रथन्तरं समाप्तम् ॥

[B. D. 224.

50

624

ब्रह्मत्व.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; 26 lines in all. Dated S'ake 1729.
The MS. was copied for Paras'urāma Hari
Jogalekara.

Brahmatva or the duties of the Brahmā priest.
It begins:—

अथ ब्रह्मत्वं लिख्यते । ब्रह्मासागुदगाहवनीयादवस्थाय
प्राज्ञुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणावृद्धिद्वारं प्रपद्यते पूर्वोत्क-
रमपरेण प्रणीताऽ

It ends:—

संस्कारपेनोपतिष्ठते । अँचमे स्वरः तीर्थेन निष्कामेत् ॥
इति ब्रह्मत्वं समाप्तम् ॥ शके १७२९ प्रभवसंवत्सरे

[B. D. 200.

625

भावीप्रायश्चित्त.

$10\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 31; eight lines to a page. A Thāle MS.;
see above No. 440.

A small work on the vedic Prāyas'cittas,
differently called Prayogaratna, Prāyas'cittapra-
yoga or Bhāviprāyas'citta, divided into three
chapters dealing with Pas'u, Soma and Isti
Yāgas respectively. The author is unknown.
He quotes Mādhavācārya; hence he must have
lived after the close of the 14th century.

It begins:—

अथ पशुप्रायश्चित्तम् । तत्रान्वारम्भणीयार्थं विहतेषु अन्वा-
धानाद्यागनुगमने सर्वप्रायश्चित्तं कृत्वा पुनर्विहरणम् ।०

इति प्रायश्चित्तप्रयोगे पशुप्रकरणम् fol. 5; इति प्रयो-
गरत्ते सोमप्रकरणं समाप्तम् । अथ प्रायश्चित्तेष्टीनां प्रयोगः ।
fol. 23 b.

It ends:—

अमावास्यातत्रपूर्वोक्ते याज्ञानुवाक्ये शेषममावास्यावत् ।
हृत्यापस्तम्बोक्ता इष्टयः समाप्ताः । विनिता विजयी भवतु ।
इति भावीप्रायश्चित्तपुस्तकम् ।

The author quotes वाधूलि, वृत्तिकार 7b; 17, 23b;
आश्वलायनवृत्तिः 17; शालीकानाथः 9; and माधवाचार्य
23b. (तथा ब्राह्मणे सूत्रेण हृषिप्रलयान्तर्वेन पूर्णाहुतिरुक्ता
सा चानारब्धदर्शपूर्णमासस्य दर्विष्ठोममध्ये ऋत्विरद्व्याद्यभावे
प्रयोगाद्यज्ञाने भवतीति माधवाचार्यवृत्तिकृदभिप्रायः ।)

[S. C. 4.

626

महावैश्वानरसाम.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Folio one only; 17 lines in all.

Beginning:—

श्रीगणेशायनमः । वैश्वानरकृपिः । बृहतीछन्दः ॥ अवर्मो
देवता । वसोर्धारायां विलियोगः ॥ ॐ ३१ म् ॥ आयुः ३ ॥
ज्योती ३ ॥ जोतोवा ३ ॥०

End:—

इति महावैश्वानरसाम समाप्तः ॥

[B. D. 224.]

627

महाव्रतसाम.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; thirteen lines to a page.

The collection of the Sāma texts to be recited
at the vedic rite called Mahāvrata.

It begins:—

अथैकाहिकसर्वजिन्महाव्रतप्रयोगः ॥ तत्र महन्मे वोच इत्या-
दिसमिदाधानान्तविविरप्तिष्ठोमवज्ञवति । विशेषस्तूच्यते ॥०

It ends:—

व्रतसंज्ञकात्पृष्ठादन्यानि स्तोत्राणि सर्वा पञ्च विशेषस्तोम-
कानि । पञ्चविशेषमितरं सर्वं सर्वमिति । इति महाव्रतस्य
सामानि समाप्तः ॥ कर्वे इत्युपनामक बचंभट्टस्येदं पुस्तकम् ।

[B. D. 183.]

628

मृगारेषिप्रयोग.

$10 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; eight lines to a page. A Thāle MS.;
see above No. 440.

A manual of the Mrgāresti.

It begins:—

अथ मृगारेषिः । सा च पर्वणि कार्या । खण्डपर्वणि तु प्रकृ-
त्यनन्तरं सद्य एवाखण्डपर्वण्यपि पूर्वेषुरेव विकृतिं कृत्वा
प्रकृत्यन्वाधानं कार्यमित्युक्तं तत्रत्वे ॥०

कल्पसार 2, तत्त्वरत 1, बौधायनतत्र 10, वृत्तिकार 1,
are quoted.

It ends:—

होमुभ्यां द्विकपाल इति श्रुतिः ।

[S. C. 4.]

629

मृगारेषिहौत्रप्रयोग.

$8\frac{3}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

Another manual of the Mṛgāresti. Anonymous.

Begins:—

अथ मृगारेषिहौत्रप्रयोगः । नमः प्रवक्त्र इत्यादि सप्तदश
सामिधेन्यः ॥ शोचिष्ठेकेशस्तमीमहोमपामिदं न्ययनं समुद्रस्य
निवेशनं ॥०

End:—

प्राणभक्षं भक्षयेत् । संस्थाजपान्तं समाप्तम् । इति मृगा-
रेषिहौत्रप्रयोगः ।

[S. C. 4.]

629 A.

**यज्ञतत्रसुधानिधि of सायणाचार्य.
(आधान.)**

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 70; eight lines to a page. Dated S'ake 1691

An exposition of the vedic sacrifices according
to Baudhāyana and As'valāyana by Sāyaṇācārya.
The MS. contains the Ādhāna section only.
Cf. I. O., No. 374.

Begins:—

वारीशायाः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ॥०

End:—

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवीरहरिहरसकलसाम्राज्य-
धुरंधरस्य वैदिकमार्गस्थापनाचार्यस्य श्रीसायणाचार्यस्य कृतौ
यज्ञतत्रसुधानिधौ आधानप्रकरणसंग्रहः । शके १६९१
वर्षे विरोधी नाम संवत्सरे दक्षिणायने आधिनशुद्धितीयायां
तिथौ भानुवासरे तद्विने इदं पुस्तकं गदाधरदीक्षितेन लिख्यते ।

[B. D. 172.]

630

वाजपेय उद्घातृत्वप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; seven lines to a page. Dated S'ake
1683. The MS. bears the name of Gaṅgārāma
Karnāṭaka Hublye.

A handbook for the use of the Udgātri priest
at the Vājapeya sacrifice.

एक दिन बाला और कुष्णा पंडित गुरु अर्जनदेव के दरबार में हाजिर हुए और प्रार्थना की, “महाराज, हम कथा करके लोगों के मन को शांति प्रदान करते हैं। लेकिन हमारा अपना मन फिर भी अशांत रहता है। कृपया मन की शांति का कोई उपाय बताइए।”

गुरुजी ने कहा, “अगर धन इकट्ठा करने के लिए कथा की जाती है तो उससे मन में कभी भी शांति नहीं होगी। यदि आप शांति चाहते हैं तो अपनी कथनी (कथा) पर स्वयं भी अमल किया

गुरु अर्जनदेव

०धानंजयमतमाश्रित्य प्रयोगः । fol. 3.

It ends:—

इति गोवर्धनविरचितः सर्वपृष्ठासोर्यामः (अः?) उद्भाष्ट्
त्वप्रयोगः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

634

सर्वपृष्ठासोर्यामसाम.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 60; eight lines to a page.

A collection of Rk and Sāma texts to be recited at the Sarvapṛṣṭha Āptoryāma sacrifice.

It begins:—

इन्द्र जुषस्व प्रहवायाहि शूर हरिह । पिबा सुतस्य मतिर्न०
अथ बहिष्पवमानस्य ऋत्यपः ॥०

It ends:—

सर्वपृष्ठासोर्यामः समाप्तः ॥

[B. D. 224.

635

सर्वपृष्ठेष्टि.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1804. The MS. was procured by S'esabhaṭṭa Thāle; see above No. 440.

A manual of the Sarvapṛṣṭheṣṭi.

Begins:—

अथ वै भवति यथा वा इन्द्रो देवतानां मनुर्मनुष्याणामे-
वमहं भूयासमिति स एतयेष्या यजेत् सर्वासु दिक्षु पुण्यकी-
र्तिकामः० इति दिविवज्ञेष्टि: । अथ प्रयोगः fol. 1b;
सिद्धमिष्टिः संतिष्ठते ॥ श्रीपरशुरामार्पणमस्तु । श्रीगणेशाय
नमः । नमः प्रवक्त्र हृत्यादि सप्तदश सामिधेन्यः० fol. 5b.

End:—

संस्थाजपान्तं समानं संतिष्ठते एषेष्टि: इति सर्वपृष्ठेष्टि:
समाप्तः ।

[S. C. 4.

636

सर्वतोमुखौद्वाप्रयोग of सदाराम.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; about nine lines to a page. Dated Saṁvat 1827, written by Gaṅgārāma Karnāṭaka Hublye.

A handbook for the use of the Udgāṭṛ priest at the Sarvatomukha sacrifice, composed by Sadārāma Tripāṭhi, son of Deves'vara Tripāṭhi, grandson of Suraci (?) Tripāṭhi, belonging to the Nāgara family.

It begins:—

अथ त्रिवृत्स्तोमस्य सर्वतोमुखस्य प्रयोगः । आश्च ॥
अभिद्रोणारनि विभ्रवाः ॥ अङ्गुका ऋतस्य धारारथा ॥०

It ends:—

इति श्रीमन्नागरकुलावतंसत्रिपाठीसूरचि(?)तनूजत्रिपा-
ठीदेवेश्वरात्मजत्रिपाठीसदारामेण कृतः सर्वतोमुखसाम
लिखितं कर्नाटकगंगारामेन लिखितं संपूर्णतामगात् ॥ संवत्
१८२७.

[B. D. 224.

637

साद्र्यस्कसाम.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; seven lines to a page.

A collection of the sāma texts to be recited at the Sādryaska sacrifice. The copy is incorrect in many places.

It begins:—

अथ साद्र्यस्करसर्वत्तदत् (?) ॥ परिवव ३ ति विष्टुतिः ॥
अथ स्तोत्राणि ॥ उपास्यै गायता तरोम् ॥ अभि ते मधुना
पवस्त्र शं गवोम् ॥ पवमानो अजीजनोम् ॥०

It ends:—

इत्यग्निष्ठोमसाम ॥ समाप्तो साद्र्यस्करः ॥ समपूर्ण ॥

[B. D. 224.

638

साद्र्यस्कसाम.

9×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page. Incomplete.

Another copy of the Sādryaska Sāmas.

It begins:—

अथ साद्र्यस्कः । सर्वं तु (त्रिं) वृत् परिवर्तिनी विष्टुतिः
अथ स्तोत्राणि ॥ उपास्यैगा० अभिते म०

[B. D. 224.

639

सोमप्रयोगरत्नमाला.

$8\frac{1}{2} \times 3$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 72; nine lines to a page. Incomplete.

A handbook of the Soma sacrifices. By an unknown author. The cover bears the name 'अथ षोडशिप्रयोगः' The author quotes Rāmāndāra, Mādhabācārya (com. on Aitareya Brāhmaṇa) and the Siddhāntabhbāṣya.

Begins:—

विशेषां माधवं सूर्यं गणेशं जगदभिकाम् ।
अग्निं च भैरवं द्यात्वा नत्वा च पितरौ गुरुन् ॥ १ ॥
यानि बौधायनोक्तानि सूत्राणि विविधानि च ।
तद्वाप्याणि प्रयोगांश्च केशावादीन्यथेदितान् ॥ २ ॥
आश्वलायनसूत्रं च सामसूत्रं तथैव च ।
तद्वृत्तीश्च प्रयोगांश्च ग्रन्थानन्यथामति ॥ ३ ॥
आलोच्च कारिकाश्चैव यत्ततः स्वहिताय वै ।
प्रयोगरत्नमालेण सोमस्य ग्रथयतेषुना ॥ ४ ॥
विद्वन्निरङ्गीकार्या सा यष्टा चेदाश्वलायनः ।
तत्रादौ सर्वसोमप्रकृतिभूतोभिष्ठोमप्रयोगः ।०

इति सोमप्रयोगरत्नमालायां प्रवर्ग्यसंभरणं fol. 9; इति अप्सुदीक्षा 12; इति दीक्षणीया 14; इति कृष्णाजिनादिकीक्षा 16; इति प्रायणीया 20; इति सोमक्रयः 23b; इति आतिथ्या 26b; इति पौर्वाङ्गिकः प्रवर्ग्यः । 44; इति ०पौर्वाङ्गिकी उपसत् 47; इति अपराङ्गिकः प्रवर्ग्यः । 47b; इति प्रवर्ग्योद्वासनं । अथाज्ञीषोमीयः । 52b.

उपपक्षं नाम कक्षं ब(बा)हुमूलमिति भाष्यकारः । कपोलमिति रामाण्डारः । आन्तमेव यज्ञं तन्वते इति ऐतरेयब्राह्मणस्य संयाजान्तपरतया तद्वाप्ये व्याख्या(ना)-द्वौत्रध्वयोरेकवाक्यतार्थं आश्वलायनयजमानस्य पल्ली संयाजान्तैव न्यायेति प्रतिभाति ।...। तत्रापि दीक्षणीयावत्पक्षीसंयाजान्तपरतया ऐतरेयभाष्यव्याख्यानादेकवाक्यतार्थं । 14. तदा दण्डप्रदाने होत्रा या(व्या)पारो न कर्तव्य इति सिद्धान्तभाष्ये । 68.

It abruptly ends:—

आभीष्मः पूर्वं निहितमुल्सुकमादायान्तरेण—

[B. D. 74.

640

सौत्रामणिहौत्रप्रयोगः

9½ × 5 inches; Devanāgarī character. Foll. 10; ten lines to a page. Dated S'ake 1724.

Sautrāmaṇi Hauṭra Prayoga.

[B. D. 11.

641

स्तोमप्रयोगः

10 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Folio. 1 only; nine lines.

This appears to be a fragment. The name स्तोमप्रयोग is written on the cover.

It begins:—

हैँ पिंडा सुता । स्वरसिनौ ३ ॥ होयि होयि ०

It ends:—

श्रेष्ठाय क्षत्रस्येवास्य प्रकाशो भवति प्रतितिष्ठति य एवं वेद ।

[B. D. 224.

642

स्थालीपाकः

8½ × 4 inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 10; nine lines to page. Dated S'ake 1743.

A manual of Sthalipāka.

It begins:—

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अमुकर्मणी करिष्ये । तदङ्गहोमं कर्तुं स्याण्डलादिकर्मण० ॥

०प्रिशेषस्तु ॥ अद्येत्या० ममोपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वर० दर्शपौर्णमासस्यां स्थालीपाकाभ्यां यक्ष्ये ॥ तत्रेदार्नी पौर्णमासस्थालीपाकेन यक्ष्ये । दर्शे तु दर्शस्थालीपाकेन यक्ष्ये ॥ अद्येत्यादि क्रियमाणे अमुकहोमे वा दर्शे० पौर्णमासस्थालीपाकहोमे देवतापरिग्रहार्थं चाधानं करिष्ये ॥

—fol. 2b;

It ends:—

इति अनेन दर्शपौर्णमासस्थालीपाकहोमेन भगवान्यज्ञरूपी यज्ञनारायणः प्रीयताम् ॥ इति स्याण्डलकर्मस्थालीपाकः समाप्तः ।

[B. D. 213.

643

होमपद्धतिः

5½ × 3¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-8; about 11 lines to a page.

A manual of Tantric Homa. The first folio of the MS. is lost.

इति होमे कर्तव्यता तात्रिकी । fol. 6b.

It ends:—

त्रिमूर्तिंरूपे परसे सर्वाशापरिपूरके ।

नमोद्वासा(?)पुरे मातरखण्डानन्दविग्रहे ॥

इति होमपद्धतिः समाप्तिमगमत ।

[B. D. 233

644

आपस्तम्ब गृह्यसूत्रः.

(Pras'na III.)

$12\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; eight lines to a page.

The third Pras'na of the Āpastambiya Gr̥hyasūtra. The whole is edited with notes and extracts from the commentaries of Haradatta and Sudars'anācārya by M. Winternitz, Vienna, 1887.

[B. D. 145.

645

आश्वलायन गृह्यसूत्रः.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; eighteen lines to a page.

Āśvalāyana Gr̥hyasūtra in four chapters. Published with German translation by Stenzler, 1864-65; also with Nārāyaṇa's Vṛtti in the Bibliotheca Indica, and by Pandit Jyesthārāma Maṭkundaji, Bombay, 1894.

[ZZ. A. 23.

646

आश्वलायन गृह्यसूत्रः.

$9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 26; nine lines to a page.

Āśvalāyana Gr̥hyasūtra; another copy.

[B. D. 77.

647

आश्वलायन गृह्यसूत्र with
वृत्ति by नारायणः.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 130; nine lines to a page. Dated Samvat 1830; S'ake 1695; A Thāle MS.; see above No. 440.

Āśvalāyana Gr̥hyasūtra with the Vṛtti of Nārāyaṇa, who is usually supposed to be the same as the commentator of the Āśvalāyana S'rāta-sūtra. But this is doubtful; the commentator of the S'rāta-sūtra is Nārāyaṇa, son of Narasiṁha, who belongs to the Gārgya Gotra (see above No. 509), whereas our Nārāyaṇa belongs to the

Naidhruva Gotra and is the son of Divākara. The introductory verses, however, seem to be favourable to the assumed identity of the two. The two seem to be regarded as different at Bhandarkar, Report, 1884-87, pp. 7, 8.

The following allusion to the As'. S'r., VI. 10 and its explanation, when compared with the commentary of Nārāyaṇa Gārgya on that passage, leave an impression that the two may not be different:—

यदुकं पुरस्तात्सूत्रसं पष्टाच्छाये दीक्षितमरणे तदिहापि
कुर्यादित्यर्थः । तत्रैवमुक्तम् । 'संस्थिते तीर्थेन निष्कृच्यावभ्ये
प्रेतालङ्घारानकुर्वन्ति केशश्मशुलोमनखानि वापयन्ति नलदेना-
नानुलिप्यन्ति' । नलदमभियुक्तेभ्यो विक्षेयम् । 'निःपुरी-
षमेके कृत्वा०' मूलं पाशः अग्रं दशा प्राकिशरसं प्रेतं शाययित्वा
प्रेतं प्रोण्युः । वासोग्रं पादतो यथा । भवेदित्यर्थः ।—

—Com. on Ās'. Gr., IV. 1. 15.

Compare with this:—

नलदो नाम द्रव्यविशेषः । स चाभियुक्तेभ्यः शिक्षि-
तद्यः ।०' वाससो वसनारम्भप्रदेशः पाश इत्युच्यते ।
समरसिप्रदेशो दशा ।०

—Com. on Ās'. S'r., VI. 10.

The following important verse is quoted by Nārāyaṇa on II. 1. 10:—

इदं कार्यमनेति न क्वचिहृश्यते विधिः ।
लिङ्गादेवेदमर्थत्वं येषां ते मत्रसंज्ञकाः ॥

Begins:—

आश्वलायनमाचार्यं प्रणिपत्य जगद्गुरुम् ।
देवस्वामिप्रसादेन क्रियते वृत्तिरीदशी ॥

उक्तानि वैतानिकानि०

Nārāyaṇa refers to the earlier writers but never by name. Jayantasvāmī, whose opinions are often contrasted with those of our Nārāyaṇa by Kumārasvāmī in the Āśvalāyanagrhyakārikās (see the next number) seems to be unknown to our author. Probably he lived after him.

Ends:—

आश्वलायनगृह्यस्य भाष्यं भगवता कृतम् ।
देवस्वामिसमाख्येन विस्तीर्णं सदनाकुलम् ॥
दिवाकरद्विजार्थस्य सूजुना नैध्यवेण वै ।
नारायणेन विप्रेण कृतेयं वृत्तिरीदशी ॥

This last verse which is found in all MSS. consulted by me and also in the printed edition is clearly against the identity of the two Nārā-

yaṇas. But it is not impossible to assume that Nārāyaṇa was the natural son of one of the two i. e. Divākara and Narasiṅha and was adopted by the other.

इति श्रीनारायणीयायां वृत्तौ गृह्यविवरणे चतुर्थोऽध्यायः ॥
[S. C. 1.

648

आश्वलायनगृह्यकारिका of भद्र कुमारस्वामी.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 84; about ten lines to a page. Dated S'ake 1719.

Āśvalāyanagṛhyakārikās, in four chapters, are but a metrical version of the Āśvalāyana Gr̄hya-sūtra. They are usually ascribed to Bhaṭṭa Kumārilasvāmī, the famous Mīmāṃsaka of the 7th century. See Ind. Anti., XVIII. p. 188 and Bhandarkar, Report, 1884-87, p. 5.

This is however highly improbable since the author of the Kārikās respectfully quotes the opinion of Nārāyaṇa, the commentator of the Āśvalāyana Gr̄hya-sūtra. I am therefore, inclined to believe that these Kārikās also like the Prākṣomabhbāṣya are to be ascribed to Kumārasvāmī and not to Kumārila, and that this Kumārasvāmī is perhaps the father of Bhāskara Somyājī, the author of Trikāndamāṇḍana; see above No. 537.

For an analysis of the Kārikās, see Burnell, Tanjore MSS., p. 14. Published by J. Mukundaji, Bombay, 1894.

Begins:—

आश्वलायनमाचार्यं नत्वा तद्गृह्यकर्मणाम् ।
प्रयोगां वच्चिम संक्षेपाद्वृत्तिकारादिभाषितम् ॥ १ ॥०

The author refers to the opinion of Nārāyaṇa in the following places:—

(1) V. 13 of the printed text:—

नैके कांचन पक्षोयं चौलादावाश्रितो यदा ।
तदाशिरिन्द्र इत्याद्या होतव्या इति वृत्तिकृत् ॥

This refers to the following portion of Nārāyaṇa's commentary on Āś'. Gr., I. 3. 8:—

यत्र होमशोद्यते न मत्रः चौलकर्मादौ 'नैके कांचन' पक्षे
सत्रैताभ्यो देवताभ्यो जुहोति ।

(2) V. 289 of the printed text:—

शौचार्थाचमनं कार्यमेवेति प्राह वृत्तिकृत् ।
अवान्तरेण शौचार्थं सर्वमाचमनं तिवह ॥

This refers to the following on Āś'. Gr., I. 24. 23:—

आचान्तग्रहणं शौचार्थमाचमनं कृत्वा कर्माङ्गमप्याचमनं
कुर्यादिलेवमर्थम् ।

(3) V. 340 of the printed text:—

गृहस्थो वैश्वदेवाख्यं कर्म प्रारभते दिवा ।
तत्र नास्त्यत्र भगवद्वृत्तिकारवचो यथा ॥

This refers to the following on Āś'. Gr., I. 2. 8 and 1. 2. 1. respectively:—

दिवाग्रहणं ज्ञापनार्थं क्रियते । तेन वैश्वदेवस्य प्रातराम्भणं
भवति । इतरथा सायंप्रातस्पदेशात्सायमुपक्रमः स्याद्ग्रिहो-
त्रवत् । तच्चासिष्टम् । and नन्वन्नसंस्कारत्वाद्वृत्तिष्यापि
स्यात् । अपूर्वार्थत्वाच्च न स्यात् । तर्हि तत्रसिवृत्यर्थं हवि-
ग्रहणम् ।

(4) V. 556 of the printed text:—

नोहेद्या इति ये शब्दं वृत्तिकारवचो यथा ।

This refers to the following on Āś'. Gr., II. 5. 8:—

ये शब्दस्य केचिद्गृहेन स्त्रीलिङ्गं कुर्वन्ति तद्विचार्यम् ।...
तेनोहो न कार्यः ।

(5) V. 758 of the printed text:—

प्रणयेच्चमसेनापो वह्नेरुत्तरदेशतः ।
तत्र नास्त्यत्र भगवन्नारायणवचो यथा ॥

This refers to the commentary on Āś'. Gr. IV. 2. 15.

The author of the Kārikās also mentions the opinions of Jayantavāmī often contrasting them with those of Nārāyaṇa, in the following verses of the printed text:—96; 97; 104; 140; 317; 351; 556; 681 and 783.

It ends:—

विलोक्य सर्वसूत्राणि नानाकृष्णिमतानि च ।
ज्ञानार्थं याज्ञिकानां तु मयोक्ता गृह्यकारिका ॥
उक्तान्यत्रैव कर्माणि शाकल्यवचनोऽवरीत् ॥ २४ ॥
इति भद्रकुमारिलक्ष्मीविरचितासु कारिकासु
चतुर्थोऽध्यायः ॥

[B. D. 19.

649

कौशिक गृह्यसूत्र.

11×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 36; (1-10; 42-50; 65-81); eight lines to a page. Fragmentary.

We have two defective copies of the Kaus'ika Gr̥hyasūtra; both together, however, almost complete the text, which has 14 Adhyāyas containing 141 sections in all. The number of sections of the different Adhyāyas is respectively 9, 8, 7, 12, 10, 3, 10, 9, 6, 5, 10, 3, 44 and 5.

It is edited with notes and introduction by M. Bloomfield, New Haven, 1890. This sūtra only partly treats of the household ceremonies. It is much more extensive than the other Gr̥hyasūtras and contains instructions regarding the performance of those charms in which the hymns and expressions from the Atharva Veda are employed. Thus the Kaus'ikasūtra is a valuable supplement to the A. V. Sañhitā. See Winteritz, Geschichte, I. p. 239.

Beginning:—

ॐ नमोथर्वेदाय । अथ विधिं वक्ष्यामः स पुनराश्राय-
प्रत्ययः आश्रायः पुनर्मञ्चश्च ब्राह्मणानि च ०

[B. I. 54.]

650

कौशिक गृह्यसूत्र.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11-65; 71-103; eight lines to a page.

Second copy of the Kaus'ika Gr̥hyasūtra.

It ends:—

उर्वीं विषयते त्रिरात्रं सानातनंब्रह्माचर्यभरसाः । शंधोपेतुः
सा तत्र प्रायश्चित्तिः सा तत्र प्रायश्चित्तिः ॥ इति चतुर्दशो-
ध्यायः समाप्तः ।

मरुस्थल्यन्तर्गतप्रदेशविशेषयोधपुरान्तर्गतसुरपुरुषवा-
स्त्व्यनान्दीमुखीज्ञातीर्थुकाकेलासुतवोहोरामिरिधरेण ब्राह्म-
णेन रेवान्तर्गतराजनगरवास्त्व्य रावाक्यनगरवीसलनगरा
भटगणेशस्त् भटगोप्येद्जी ।

[B. I. 55.]

651

आहिकसूत्र of गौतम.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; eighteen lines to a page. Dated S'ake 1782.

Āhnika Sūtra consists of 17 Khaṇḍas, and describes the daily duties of a Brāhmaṇa and is ascribed to Gautama. Different from the Dharmasūtra of Gautama. Is this the Gautamiya Gr̥hyasūtra?

It begins:—

अथ गौतमसूत्राहिकप्रारम्भः ॥ अथाचारान्प्रवक्ष्यास्या-
चा(रा)लभते धर्ममाचारादेव धनमाचारादेव सुखमाचारादे-
व मोक्षं प्रामुखादुर्थाय पश्चिमे यामे ०

The other Khaṇḍas begin as follows:—

II नमोविष्णुवृदिगचन्द्रअश्यादिल्यगोविप्रस्त्रीदेवताभिमुखो
मूत्रुरीषं न सुजेत् ० III पश्चादेशान्तरगत उपवीतवाना
चामेत् ० IV अव्यग्रः प्राङ्गुखो निषण्णो दःतधावनं कुर्यात् ०
V अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां द्वादश्यां ० VI कुशान्पव्यहस्ते
घृत्वा ० VII सदशमखण्डे(ण्डं)श्वेतं धौतं वस्त्रद्वयं स्वाने जपे ०
VIII शुद्धक्षेत्रोद्धवं कार्यासं समादाय जीवद्वर्तुकया
ब्राह्मण्या कारितं ० IX जपहोमदानवैश्वदेवशिवार्चनश्राद्धेषु ०
X स्थिरमनाः प्राङ्गुखः समे पीठ उपस्थृत्य पादौ हस्तौ च
प्रक्षास्य ० XI जाह्नवीजले सहस्रं गृहेषु प्रकृतिगोष्ठेषु दश-
गुणा ० XII एवं मातामहानां सपितामाता सपहजननी ०
XIII पुरुषकेन गायत्रिया(ञ्चा?) वा षोडशोपचारैः ०
XIV ततो गुरुवृद्धान्श्रोत्रियान्श्च ० XV माध्याहिकविधिं
कृत्वा भुजीत प्रासे मुहूर्तेष्वक्षेते ० XVI घृत(ता)पूर्व्यज्ञ-
नोपेतं मन्त्रतो दक्षिणहस्तेनापोशनं कृत्वा ० XVII गोघृतं
क्षीरं दधितकं सकु चापकं तैलपकं शूद्रादपि न दूष्यति ०

It ends:—

एवं विज्ञाय कर्तेत्या दिनचर्यां पुनः प्रातहस्थाय यथोक्त-
मस्तिलं चरेदेवं क्रियाकाण्डमाचरतो धर्मार्थकाममोक्षाणां
सिद्धिर्भवत्येवंप्रकारेण ग्रन्थविस्तरेण भीरुणां सत्कुलप्रसूतानां
ब्राह्मणानामाचारविधिकमः ॥ १७ ॥ इति गौतमआहिक-
सूत्रं समाप्तम् ।

[B. D. 280.]

652

पारस्कर गृह्यसूत्र.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 52; about 8 lines to a page. Dated S'ake 1702.

The Pāraskara Gr̥hyasūtra in three chapters having 24, 20 and 17 sections respectively. Edited by Stenzler; translated into English by Oldenberg in the S. B. E., vol. XXIX. Published

with several commentaries at Benares and also by the Gujarati Printing Press, Bombay. The latter publication is valuable. See also, Bod., No. 1045.

Begins:—

अथातो गृह्यस्यालीपाकानां कर्म् ०

Ends:—

यन्मे श्रुतमधीतं तन्मे मनसि तिष्ठतु तिष्ठतु ॥ १७ ॥
इति गृह्यसूत्रत्रिकण्डिका समाप्ता ।

[B. D. 311.]

653

बौद्धायन गृह्यसूत्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 51; twelve lines to a page.

Baudhāyana Grhyasūtra in five Pras'nas, having 20, 18, 23, 21 and 7 Adhyāyas respectively. See Burnell, Tanjore MSS., p. 20a and Caland, Das Ritualle Sūtra des Baudhāyana, Leipzig, 1903. Edited by Śrīnivāsācārya, Mysore, 1904.

Begins:—

अथ संवत्सरे संवत्सरे षहु षहु मासेषु चतुर्षु चतुर्ष्वतावृत्तौ
मासि मासि वा कुमारस्य जन्मनक्षत्रे क्रियते ब्राह्मानन्नेन
परिविष्ट्य०

Pras'na II begins on fol. 9:—अथ गर्भाधानं व्याख्यायास्यामः पूर्वपक्षे उपर्ये नक्षत्रे०; Pras'na III begins on 17b:—अथातो देवयोः पूजाकरणे०; Pras'na IV begins on 27b:—अथातः शुभाशुभनिमित्तानि अथातो वा नारायणबलिं व्याख्यात्मनः श्रेयांसं०; Pras'na V begins on 39b:—संवत्सरे सपिण्डीकरणं एकादशे मासि०

Ends:—

सहस्रदक्षिणे वा अन्यस्य संतिष्ठते पितृमेधः संतिष्ठते पितृ-
मेधः ॥ १७ ॥ सप्तमोध्यायः ।

[B. D. 53.]

654

मानव गृह्यसूत्र.

(आद्वक्त्वा)

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; eight lines to a page. Dated S'ake 1777.

Another copy of the Śrāddhakalpa of the Mānava school; see above No. 538. From C. C. I. p. 451b, I had first thought that this Śrāddhakalpa

52

was a part of the Grhyasūtra, but from No. 538 above it seems that it is a part of the S'rāutasūtra.

[B. D. 69.]

655

मानव गृह्यसूत्र with भाष्य of अष्टावक्र.

(Ch. 1.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 62; nine lines to a page.

Mānava Grhyasūtra consists of two chapters called Purusas containing 23 and 18 Khaṇḍas respectively. The Sūtra appears to be otherwise called Pūraṇa; see next number, v. I. It is published by Knauer, 1897. Also see Bradke, Z. D. M. G., 36, pp. 442-445.

Aṣṭāvakra, the commentator, refers to Manu, Yājñavalkya, Gotama, Parāśara, Śibirasvāmī (Śabaravāmī), Bhaṭṭa Kumāra and the Sūtrabhāṣyakāra. Curiously however, he alludes to himself in three places as an independent writer. For the discussion of the authorship and date of this commentary, see Knauer's edition, Intro. pp. XXI-XXV.

It begins:—

ॐ नमो ऋष्णपूर्णायै ॥ गणेशाय च ।

यस्याः प्रसादान्मनुना शब्दशास्त्रमिदं कृतम् ।

सरस्वत्यूनानि कल्पयतु सा नः पातु सरस्वती ॥ १ ॥

उपनयनप्रभृति ब्रतचारी स्यात् । द्विपदमिदं विधिसूत्रम् ।
उपनयनं ब्रतबन्धः । तद्यभृति ब्रतानि चरेत् । उपनयनात्प्रभृति उपनयनप्रभृति ब्रतचारीति चरतेर्गत्यर्थस्य ताच्छील्येणिनि । उपनयनात्प्रभृति उपनयनप्रभृति क्रियाविशेषणत्वाच्चपुसकलिङ्गमित्यर्थः । ०

उक्तं चात्र शिविशब्दारस्त्रामिपादैर्नास्ति वचनस्याति-
भारः किमिव वचनं कुर्याद्यावच्च प्रामाण्यं संस्कृते अग्नौ वथा
भवतीति । ० fol. 28; आज्यशेषग्रहणं सर्वतत्रोपलक्षणार्थ-
मित्यर्थः । भट्टाष्टावक्र एवसुक्तवान् । इदानीं भट्टश्रीश्री-
कुमारोक्तं प्रकृतं लिख्यते । ० 51; ब्रत एव संवत्सरं अवश्यं
ब्रतचारिणा भवितव्यम् । हत्याष्टावक्रेण मयोक्तम् । इदानीं
प्रकृतं लिख्यते । सप्तमे वर्षे० 58; कर्तृग्रहणे तु दातव्यमित्याह
अष्टावक्रः । ० 60 b.

The following are a few places where older commentators are alluded to:—fol. 17b; 19; 31; 32b; 36b; 40.

It ends:—

आचार्याय निवेदयते भैक्ष्यं तेनानुज्ञातो नानुज्ञाप्याचार्यं
भुञ्जीत त्रैविध्यमुक्तम् ॥ इति पूरणव्याख्याने त्रयोविंशतितमः
खण्डः समाप्तिसगमत् ॥

[B. D. 223.]

656

मानव गृह्यसूत्र with
भाष्य of अष्टावक्र.
(Ch. II.)

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 54;
nine lines to a page.

Aṣṭāvakraḥbāṣya on the second Puruṣa of the
Mānava Gr̥hyasūtra.

It begins:—

सरस्वत्याः प्रसादेन यथैतत्कृतवान् पुरा ।
भगवान्मानवाचार्यः पूरणाख्यं प्रयत्नतः ॥ १ ॥
अष्टावक्रेण देवेन तां तु द्वावा सरस्वतीम् ।
शते पूर्णे तु वर्षाणां ऋतौ शिशिरसङ्गके ॥ २ ॥
नमस्करोमि तां देवीं यस्या एव प्रभावतः ।
प्राप्तं यत्तन्महत्पुण्यं बृहद्दर्माभिधायकम् ॥ ३ ॥
नमोस्तु तस्यै देवाय स्वामिने चक्रपाणये ।
यस्य प्रसादाद्घूतानि गच्छन्ति पदमव्ययम् ॥ ४ ॥
यथानुविद्धो लोकेर्थो भासि कृच्छ्रचराचरे ।
नव्वा सरस्वतीं चैव तत्र यज्ञान् व्रीम्यथ ॥ ५ ॥
औद्ग्राहिकं प्रथमेऽध्याये धर्मेणाधिगतवेदस्य भार्यावेदनमुक्तं ॥
सूत्रभाष्यकृतेदमुक्तं अष्टावक्रैश्वार्दीनि ॥ fol. 4; द्व्याससूत्र-
आर्यन्येन व्याख्यातानि अहं तु व्याख्यास्यामि चहसंचारत्य-
परेण भेद्यं तृणीमित्यमुपसमाधाय ब्रह्मणानुज्ञातश्चरुः संचा-
रयति ॥ 21; इत्यलं नष्टसंप्रदायिवचोविचारणेन ॥ 7;
व्याख्यातं मया भद्राष्टावक्रदेवेन पुनरुक्तमपि किंचिद्वासि-
तदर्थागतमिति न चोदनीयः ॥ 15.

It ends:—

सर्वेष्वेतेष्वपि समानउक्तता आभीषोमीयादिषु स्यालीपा-
केषु ॥ इति द्वितीयपुरुषे अष्टादशखण्डः समाप्तः ॥ भाष्यं
मृद्ग्रस्य ॥

[B. D. 223.]

657

मानवीय परिशिष्ट.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about 17 lines to a page.

The Paris'ista of the Mānava Sūtra. According to Bradke, it is a part of the S'rutasūtra (see above No. 526) but the colophons at the end of the sections of the Rudrajapavidhānakalpa (see (6) below) would lead us to believe that it is a Paris'ista of the Gr̥hyasūtra.

It consists of 6 (really 5) parts:—

(1) प्रतिग्रहकल्प in two sections begins:—

अथातः प्रतिग्रहकल्पं व्याख्यास्यामो दक्षिणां०

(2) मूलजातविधि in one section, begins on
fol. 2:—

अथातो मूलजातस्य विधिं मूलस्य प्रथमेऽशो०

(3) यमलशान्ति in one section, begins on
fol. 2b:—

अस्य यमलो पुत्रौ गावौ वडवे वा ये यातां संवत्सरे पूर्णे०

(4) आश्लेषाविधि in one section, begins on
fol. 3:—

अथातो आश्लेषाविधिं व्याख्यास्यामः ॥ प्रथमे पादे
मातृनाशश्चतुर्थं पितुर्विनाशसूत्रं मूलविधानोक्तं०

(5) सदन्तोत्पत्तिविधान from विष्णुवर्मोत्तरपुराण
(This is obviously not a part of the Sūtra) begins on fol. 3:—

शंकर उवाच । दन्तजन्मति वालानां लक्षणं तन्निवेदये ।

उपरि प्रथमं यस्य जायन्ते च शिशोद्विजाः ॥

दन्तैर्वा सह यस्य स्याजन्म भार्गवसत्तम ॥०

(6) रुद्रजपविधानकल्प in three sections, begins
on fol. 3b:—

अथातो रुद्रजपस्य विधानकल्पं व्याख्यास्यामः । उत्त-
रतो ग्रामस्य पुरस्ताद्वा शुचौ देशो नदीषु देवखातेषु०

Section I ends:—

द्विपदश्चतुष्पदश्चेत्तत्त्वित्यजपविधानम् । इति मानवगृ-
ह्यपरिशिष्टे नित्यजपविधानम् ।

It ends:—

०रुद्रजापीहतं दत्तमानन्त्याय कलपते ॥ ३ ॥

इति मानवगृह्यपरिशिष्टे रुद्रजपविधानं समाप्तम् ॥

Nos. (1) and (3) have a simple colophon,
(2) and (4) have इति मानवसूत्रे०, while (6) has
इति मानवगृह्यपरिशिष्टे०.

[B. D. 264.]

PART II—DHARMASĀSTRA.

A. Smṛti.

658

पराशरस्मृति.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; twelve lines to a page. Dated S'ake 1725.

Parāśaras'mṛti in eleven Adhyāyas. Published in the Bombay S. Series with the commentary of Mādhavācārya.

Begins:—

अथातो हिमशैलाग्रे०

[S. C. 10.

659

बृहत्पाराशरस्मृति.

$11 \frac{3}{4} \times 5 \frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 141; ten lines to a page.

Bṛhatpārāśaras'mṛti, ascribed to Parāśara. It is in twelve Adhyāyas, and is said to contain 3300 s'lakas. This MS. contains, however only 2976 s'lakas, the Adhyayās having 63, 479, 195, 371, 392, 384, 39, 382, 344, 175, 82, and 120 s'lakas respectively. Folio 79 of this MS. is blank, so that vv. 156-178 of the sixth Adhyāya are wanting. See Weber, Berlin Catalogue, II. No. 1756; I. O., No. 1289; Ind. Streifen, III. p. 511. Published by J. Vidyāsāgara in his Dharmasāstrasaṅgraha, vol. II. pp. 53-309.

It begins:—

ॐ नमः श्रीपरमात्मने ।

व्यक्ताव्यक्ताय देवाय वेधसेनन्ततेजसे ।

नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि धर्मान्पारास(श)रोदितान् ॥ १ ॥

अथातो हिमशैलाग्रे देवदारुवनाश्रये ।

व्यासे(स)मेकाग्रमासीनं द्विजाः पृच्छन्ति धार्मिकाः २

मनुष्याणां हितं धर्मं वर्तमाने कलौ युगे ॥ ०

इति बृहत्पाराशरसीये धर्मशास्त्रे व्यासप्रश्ने सुव्रतप्रोक्तसंहितायां शास्त्रसंग्रहोदेशकथनं नाम प्रथमोध्यायः ॥ (63 = 63 s'lakas) 4; इति ०षट्कर्मणि स्नानविधिर्नाम द्वितीयोध्यायः (223) 14b; ०प्रणवस्वरूपकथनं (33) 16; ०जपविधिः (109) 21; ०देवपूजाविधिः (44) 23b; ०वैश्वदेवविधिः (38) 25; ०अतिथिपूजाविधिः (18) 26; ०इति द्वितीयोध्यायः (?) (14) 26b; ०गोमहिमा (43) 27b; ०वृषभप्रशंसा (16) 29b; इति० कृषिकर्मसीतायज्ञोपधर्मो

नाम तृतीयोध्यायः (136) 36; इति० चतुर्थोध्यायः (371) 58; इति० श्राद्धाविधिकारः पञ्चमोध्यायः (392) 71b; इति० प्रायश्चित्तनिर्णयो नाम षष्ठमोध्यायः (334) 86b; ०हेदवादिव्रतनिर्णयो नाम सप्तमोध्यायः (39) 88b; ०इष्टापूत्रनिर्णयो नाम अष्टमोध्यायः (382) 106b; इति० शान्त्यध्यायेऽङ्गुतशान्तिः (107) 111b; ०रुद्रजपूजाविधिः (52) 114 इति० रुद्रशान्तिः (45) 116; ०तडगादिप्रतिष्ठा (36) 188; ०लक्ष्महोमविधिः (22) 119; ०इति० कोटिहोमविधिः (34) 120b; ०पुत्रार्थपुरुषसूक्तविधान (16) 121; ०शान्तिविधाननिर्णयो नाम नवमोध्यायः (32) 122b; ०इति० राजधर्मः (95) 129b; ०वानप्रस्थधर्मः (50) 130; इति० वृद्धपारासरे० आश्रमचतुष्टयभेदो नाम दशमोध्यायः (30) 131b; ०आश्रमविवेचनं नाम एकादशोध्यायः (82) 135b; प्रणवध्यानविधिः (18) 136b; ०योगोपदेशो नाम द्वादशोध्यायः (102) 141.

The end:—

त्रिभिः श्लोकसहस्रैस्तु त्रिभिर्वृत्तशतैरपि ॥

पराशरोदितं धर्मशास्त्रं प्रोवाच सुव्रतः ॥ १०१ ॥

नमोस्तु याज्ञवल्क्याय मनवे विष्णवे नमः ॥

गौतमाय वसिष्ठाय नमः पराशराय च ॥ १०२ ॥

This MS. gives 143 s'lakas less than the I. O. MS. (18 instead of 28 in अतिथिपूजा, Adhy. II; 16 instead of 26 in वृषभप्रशंसा, Adhy. III; 39 instead of 42 in VII; 52 instead of 152 in रुद्रजपूजा०, Adhy. IX; 16 instead of 26 in पुत्रार्थपुरुषसूक्तविधान, Adhy. IX and 18 instead of 28 in प्रणवध्यानविधि Adhy. XII.) It agrees with it in all other respects.

[B. D. 112.

660

याज्ञवल्क्यस्मृति.

$10 \times 4 \frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 46; about ten lines to a page.

Yājñavalkya Smṛti. Often published with Vijnānēvara's Mitākṣarā.

[B. D. 290.

661

याज्ञवल्क्यस्मृति with
सिताक्षरा by विज्ञानेश्वर.

$11 \frac{1}{2} \times 5$ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. (78 + 146 + 234) 458; nine to twelve lines to a page. Dated Samvat 1848.

A complete and neatly written copy of Mitākṣarā, the well-known commentary on the Yājñavalkya Smṛti by Vijnānēvara. The three Adhyāyas are differently paged.

It ends:—

उत्तमोपपदस्येयं शिष्यस्य कृतिरात्मनः ।
धर्मशास्त्रस्य विद्युतिर्विज्ञानेश्वरयोगिनः ॥
विज्ञाननाथरचिता विद्युतिर्यां मिताक्षरा ।
सेयं द्वादशसाहस्री संख्याता ग्रन्थसङ्ख्यया ॥
नासीदिति भविष्यति ०

Repeatedly published. Ācārādhyaśaya translated into English by S. C. Basu (S. B. H. series). Vyavahāra by J. R. Gharpure, Bombay.

[B. D. 302.]

662

वासिष्ठधर्मशास्त्र.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 41; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1513. (Our MS. does not appear to be so old, however.)

A metrical Smṛti ascribed to Vasiṣṭha, in 29 Adhyāyas. The first folio of this MS. is added by a later hand. An English translation of this work by G. Bühler is published in S.B.E., vol. 14. A critical edition has been published by A. A. Fuhrer, Bombay, 1883. Our MS. has been used for this edition. For other spurious Smṛtis ascribed to Vasiṣṭha, see West and Bühler, Digest, 3rd ed. pp. 28, 52; also I. O., No. 1339 and Winternitz Geschichte, III. p. 481-82.

It begins:—

अथातः पुरुषनिःश्रेयसार्थधर्मजिज्ञासां ज्ञात्वा ०

It ends:—

इति वासिष्ठे धर्मशास्त्रे एकोनविंशोध्यायः ॥ संवत् १५१३ वर्षे समाप्तं ।

[B. D. 221.]

663

वृद्धअत्रिस्मृति.

$7\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 43; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1618; S'ake 1483.

Vṛddha Atri Smṛti. Differs from I. O., Nos. 1305-9.

Begins:—first line gone:—

सर्वशास्त्रप्रवक्तारं ऋषिभिश्च नमस्कृतम् ।
नमस्कृत्वा च ते सच्चे इदं वचनमबुद्धीत् (?) ॥
हितार्थं सर्वलोकानां भगवन्कथयस्त्व तत् ॥ २ ॥
वेदतत्त्वार्थतत्त्वज्ञो यन्मां पृच्छत संशयम् ।
तत्सर्वं च प्रवक्ष्यामि यच्च दृष्टं यथाश्रुतम् ॥ ३ ॥०

Ends:—

एकेन शूलमितरेण शिरःकपालं
अन्योन्यसंगमपरेण करेण वीणाम् ।
आदाय यश्चरति वाममनेकरूपं
सोयं पुनातु भगवान्परमेश्वरो वा ॥
इदमूर्महात्मानं सर्व...स्विताः ।
ये त्विदं धारयिष्यन्ति धर्मशास्त्रमतं हिताः ॥
इति श्रीवृद्धअत्रिस्मृतिः समाप्ता ।

The first 13 s'lokas are numbered. The rest are not marked.

[B. D. 180.]

664

शौनकस्मृति.

11×5 inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 82; ten lines to a page. Incomplete.

A metrical Smṛti ascribed to S'aunaka.

It begins:—

पुण्याहवाचनविधिं वक्ष्यामोथ यथाविधि ।
प्रयोक्तुः कर्मणामादावन्ते चोदयसिद्धये ॥ १ ॥०
इति शौनकीये पुण्याहवाचनम् ।
अङ्गुरारोपणविधिं प्रवक्ष्यामि विशेषतः ।
शौनकोहं द्विजातीनां मङ्गलार्थं मुदीरितम् ॥ १ ॥० २b.

इति ०अङ्गुरार्पणं ३b; इति नान्दीशाद्वं ५; इति कौतुक-बन्धनं ५b; इति स्थालीपाकः ११; इति ग्रहशान्तिः १३; इति रजस्वलाशान्तिः १५; इति गर्भाधानं १६; इति उंसवर्णं १७; इति सीमन्तोज्ञयनं १८; इति जातकर्म १८; इति मृतप्रजाजीवत्पुत्रोपादनविधिः १८b; अपुत्रस्य जातीयपुत्र-प्रहविधिः १९; इति नामकरणं २०; इति ०महादोषाभिभूत-दिने जातस्य बालस्य शान्तिः २१b; ०ग्रहणदिने जातबालकस्य स्त्रीणां प्रथमशान्तिं क्रतौ शान्तिः २२; निष्क्रमणं २२b; इति प्रयोगपारिज्ञाते निष्क्रमणं २३b; इति बालोपवेशनं २४; इत्यन्नप्राशनं and इति जीविकारक्षा २४; इति जन्मनक्षत्रविधिः २४b; इति चौलः २६; इत्युपनयनं २८; इति मेघाजननं and इति पुनरुपनयनं २९b; इत्युपाकर्म ३०b; इति उत्सर्जनं ३१; इति व्रतचतुष्टयं ३३b; इति समावर्तनः ३५; इति वृहस्पति-

शान्ति 35b; ओआदित्यशान्ति 36; इत्यष्टौ विवाहः 37b; इति मधुपर्कः 39; इति० विवाहः 41b; ओतुरीयविवाहः 42; ओअग्निपरिचरणविधिः 43; इति समारोपणविधिः 43; इति पुनराधानं 44b; इति श्रवणाकर्म 47b; इति सर्पबलिः 48; इत्याश्वस्युजीकर्म 48b; इत्याग्रयणं 49; इति प्रत्यवरोहणं 50; इति श्राद्धं 52b; इति पिण्डपितृयज्ञः 54; इत्याहिताद्येः पार्वणश्राद्धं 54b; इत्याष्टकश्राद्धं 56b; इति काम्यश्राद्धं 57; इति दुभोर्जनप्रायश्चित्तं 60; इति प्रायश्चित्तानि 60b; इति शौचादिदन्तशावनं 63b; इति स्त्रानविधिः 65; इति संध्याविधिः 67; इति गायत्रीकल्पः 67b; इति अस्त्रकक्ल्पः 68b; इति देवतापूजाविधिः 74; इति वैश्वदेवः 75b; इति धनार्जनविधिः 76; इति रथारोहणं 76b; इति मङ्गलविधिः 77b; इति ब्रह्मयज्ञः 78b; इत्यश्वत्योपनायनं 79b; गर्भिणीशिशुरजस्त्वामरणे विधिः 80; इति शौनकीये सर्पसंस्कारविधिः 81b. After this एकनक्षत्रजननशान्ति is given from वृद्धगर्वे.

The MS. ends:—इति वृद्धगर्वे एकनक्षत्रजननशान्तिः।

In this way आचारास्मृति (foll. 22b; 24b) and प्रयोगपारिजात (23b) are quoted besides मत्तु (24b) and वृहस्पति (23).

Thus this appears to be a collection of Kārikās on different subjects connected with the sixteen Sañskāras and attributed to S'aunaka. It professes to be the Smṛti of S'aunaka but its fallacious character is revealed by the quotations which it gives from Manu, Br̥haspati, Prayoga-pārijāta and Ācārasmṛti; or perhaps these quotations might have originally been marginal notes, and the scribe of the present MS. might have inserted them into the text.

The colophon at the end of nearly every chapter is इति शौनकीये स्थालीपाकः &c.

[B. D. 176.

B. Nibandhas.

665

अन्त्येष्टिपद्धतिः of अनन्त देव.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; nine lines to a page. Dated Samvat 1842.

Antyēṣṭipaddhati is a short treatise on funeral rites by Ananta Deva, son of Āpa Deva; see No. 575 above.

It begins:—

अथानन्तदेवस्य अन्त्येष्टिप्रयोगः। आहितामेः कृष्णपक्षे
मरणशङ्कायां पक्षहोमन्यायेन०

53

Besides ancient authorities, the following are alluded to:—आपस्तम्बभाष्यकार 14b; त्रिकाण्डमण्डन 2; 18; त्रिशच्छोकी 15b; दाहपद्धति 10b; देवभाष्य 4b; देवयाज्ञिक 5b; धूतस्वामी 17; नारायणी वृत्ति 14; पितृमेधपद्धति 13; प्रायश्चित्तप्रदीप 7b; मदनरत्न 13b; मिताक्षरा 16; रङ्गराज 2, 4b; विश्वेश्वरीय 11b; सृष्टि-चन्द्रिका 5b and स्मृत्यर्थसार 14.

It ends:—

इत्यनन्तदेवकृतान्त्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 3.

666

अन्त्येष्टिपद्धतिः of नारायणभट्ट.

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 66; nine lines to a page. Dated Samvat 1847. A Thāle MS.

Another work on the funeral rites according to Āśvalāyana, by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, son of Rāmēśvarabhaṭṭa and the author of Prayogaratna. See below No. 705. Cf. I. O., No. 480 for a list of authorities quoted in this work.

It begins:—

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधीः ।

नत्वा शिवौ संविचार्य तनुतेन्त्येष्टिपद्धतिम् ॥ १ ॥०

It ends:—

भट्टरामेश्वरसुतो ॥ १ ॥ आश्वलायनमार्गेण ॥ २ ॥

इति और्ध्वदेहिकविधिः समाप्तः। इति श्रीरामेश्वरसुरि-सूनुनारायणभट्टकृतायां और्ध्वदेहिकपद्धतौ गर्भिणीमरणविधिः समाप्तशायं ग्रन्थः।

[S. C. 3.

667

आशौचसंग्रहत्रिशच्छोकी of हेमाद्रि

with commentary:

11½×5¼ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about ten lines to a page. Dated S'ake 1685.

A summary of the laws of impurity in thirty verses, ascribed to Hemādri in this MS., with a commentary by an unknown author; cf. I. O., Nos. 1750-51; Weber, Nos. 1093-97.

The com. begins:—

नत्वा गणेशरं देवं शारदां गुहे(रु)मात्मनः ।
आशौचसंग्रहिंशत् श्लोकीव्याख्यां करोभ्यहम् ॥ १ ॥
तत्र सार्तकमसुल्लङ्घय लोकप्रसिद्धक्रममतुसरन् गर्भविपत्ति-
निमित्ताशौचं प्रतिपादयति षण्मासेति ।

The text begins:—

षण्मासाभ्यन्तरेषु स्वपुरुषतिहिते गर्भमात्रे विनष्टे०

We have a MS. of this commentary in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. The colophon at the end of it would show that its author was Bhaṭṭācārya. Also cf. Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 505; Bik., p. 483.

The com. ends:—

पदं च न्यस्य दत्तवा गृहं प्रविशेयुरिति संबन्धः । तथाच स्मृतिः ।
इति संस्मृत्य गच्छेयुः गृहबालपुरः... ॥
निदद्य निम्बपत्राणि निपताद्वारि वेशमनः ॥
आवस्याऽध्यादि(?) सलिलं गोमयं गौरसर्षपान् ।
प्रविशेयुः समालभ्य कृत्वाश्मनि पदं शनैरिति ॥ ३० ॥

Besides the Smṛtis, the author of the Trīṇas-āstloki, refers to Vijnānesvara, the author of Mitāksarā on foll. 5, 9 and 14.

On the cover of the MS. is written:—

त्रिशत्श्लोकी पत्रे २९. हयं हेमाद्रिकृतेति स्वर्गसोपाने ।

[B. D. 305.]

668

आहिककमलाकर of कमलाकरभट्ठ.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; about 14 lines to a page.

A short manual of the daily religious observances, by Kamalakarabhaṭṭa, son of Rāmakṛṣṇa-bhaṭṭa, and the author of Nirṇayasindhu; see below No. 695. The work is otherwise called Bahyacāhnikā.

It begins:—

नत्वा रामं च पितरौ कमलाकरशर्मणा ।
रामकृष्णतनूजेन बद्धं चाहिकु (बहूचाहिक) मुच्यते ।
तत्र रत्रे: पश्चिमयामार्थे मुहूर्तो ब्राह्म उच्यते इति०

It ends:—

ए॒उमाहिकं प्रत्यं कुर्यात् । विशेषो मत्कृते निर्णयसिन्धौ
शूद्रधर्मकमलाकरे च ज्ञेयः । इति श्रीनारायणभट्ठसूरि-
सूतुरामकृष्णभट्ठमज्जृतो बहूचाहिकप्रयोगः ।

After this some Smṛti texts are quoted.

[B. D. 19.]

669

आहिकचन्द्रिका of दिवाकर.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 97; seven lines to a page.

Another work on the same subject, by Divākarabhaṭṭa Kāle, son of Mahādeva, and grandson of Rāmēśabhaṭṭa.

For the author's Dānacandrikā and Smārtaprāyas'cittodhāra, see Nos. 690 and 745 below.

It begins:—

प्रणम्य मातरं गङ्गां शंकरीं वनशंकरीम् ।
महादेवाख्यपितरं श्रौतसार्तविशारदम् ॥ १ ॥
दिवाकरेण सुधिया सारसुद्धय शास्त्रतः ।
शिष्टानां तन्यते तुष्टै संक्षेपाहिकचन्द्रिका ॥ २ ॥

अथ प्रबोधः मनुः । ब्राह्मे मुहूर्ते०

तथा स्त्रीणां दान्तं नाम ज्ञेयं स्त्रीणां दान्तं नाम निर्दिशे-
दिति पृथ्वीचन्द्रोदये गोभिलोकेः । गौडास्तु देविदामिति द्रयोः
समुच्चयमाहुस्त्वद्युक्तम् ॥ fol. 57 b.

It ends:—

स्मृत्यर्थसारं संवीक्ष्य शौनकं स्मृतिसंग्रहम् ।
परिशिष्टं पारिजातं जयन्तान्यस्मृतीस्थाता ॥
आचारदीपं रत्नं च हेमाद्रिं माधवादिकान् ।
विचार्यावश्यकं नित्यं बहूचानां मयोदितम् ॥
कालोपनामरामेशभट्ठसूनोः सुधीमतः ।
महादेवद्विजायस्य सूनुना प्रभविष्णुना ॥
दिवाकरेण रचिता संक्षेपाहिकचन्द्रिका ।
पिरिजामितुष्टै सुदे वित्तुतासतामिति ॥

इति श्रीकालोपनामकभट्ठरामेश्वरामजभट्ठमहादेव-
द्विजवर्यसूनुबालभट्ठानुजभट्ठदिवाकरेण काश्यां शिष्ट-
तुष्टये बहूचोपयोगी संक्षिप्तप्रथितामाहिकपद्धतिमकरदर्श-
नात् ॥० fol. 95.

The author quotes:—

आचारदीप 13; 49; 58b; 68b; &c आचाररत्न 10b;
29 &c आचारादर्श 18; ऋग्विद्वान् 30b; कृष्णभट्ठीय 72b;
89b; जयन्त 64; धर्मग्रदीप 63, 93; धर्मसारसुवानिधि
82b; नारायणीवृत्ति 20; 78 &c; निर्णयसिन्धु 83; पूजापटल
48b; पृथ्वीचन्द्रोदय 53b; 57b; 66b; प्रयोगपारिजात
2, 21; ऊजाते स्मृतिमञ्जरी 70b; प्रयोगरत्न 25, भट्ठोजीय 25,

74 &c. मदनरत्न 29; महार्णव 37b; 41b; माधवीय
2b; रामार्चनचन्द्रिका 72b; 74; विज्ञानेश्वर 70b; व्यास-
नारायण 62; स्मृतिदीप 93; स्मृतिरत्नावली 89; स्मृतिसंग्रह
often; स्मृत्यर्थसार 5b; and हेमाद्रि 30b.

[S. C. 3.

670

आहिकपद्धति of रघुनाथ.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; about 10 lines to a page. Dated
S'ake 1715.

Āhnikapaddhati, explaining the daily duties
of a Brahmana, by Raghunātha bhāṭṭa, (Samrāt
Sthapati), son of Mādhava, grandson of
Rāmēśvarabhaṭṭa, nephew of Nārāyaṇa, younger
brother of Visvanātha and Prabhākara.

The author wrote his Kālatatvavivecana in
1620 A. D.; cf. No. 674 below.

It begins:—

तत्र प्रभात उत्थाय मातापितृगुर्विष्टदेवान्मनसा स्थरन् ।
तद्दहःकर्तव्यं विचार्य०

It ends:—

रघुनाथेन विद्वन्भट्टमाधवसूनुना ।
कृता निबन्धान्वेष्याशु समूलाहिकपद्धतिः ॥

इति श्रीमद्गुप्ताध्यायमाधवात्मजभट्टरघुनाथविरचिता
आहिकपद्धतिः समाप्ता ।

[B. D. 213.

671

आहिकप्रयोग of काशी दीक्षित.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 69; nine lines to a page.

Another work on the daily sacred duties by
Kāśī Dikṣita, son of Sadāśiva Dikṣita.

It begins:—

विद्याधिप नमस्तुभ्यं विज्ञसङ्घं विनाशय ।
प्रचयं रचय्युच्यं बुद्धिं सिद्धिं विधेहि च ॥ १ ॥
यस्य लीलावशेनेदं जन्मस्थितिलयं व्रजेत् ।
आनन्दैकरसं वन्दे तस्मासहितं शिवम् ॥ २ ॥
अहमाद्यां महाविद्यां वन्दे नीलसरस्वतीम् ।
आनन्दकन्दलीं साक्षात्सद्यो हृषीफलप्रदाम् ॥ ३ ॥—
अथाहिकम् । तत्र प्रभाते उत्थाय०

It ends:—

इति यथामति वैदिकतुष्टये ग्रथितमाहिकमाकरदर्शनात् ।
भवतु भक्तजनप्रियपार्वतीरमणशोणपदाम्बुजपूजनम् ॥ १ ॥

सदाशिवतन्जेन काशीदीक्षितयज्वना ।

वीरेश्वरपदाम्बोजभ्रमरायितमौलिना ॥ २ ॥

इति श्रीसदाशिवदीक्षितसुतयाज्ञिककाशीदीक्षितवर्णि-
ताहिकप्रयोगः ॥

Besides the Smṛtis, the author quotes:—

गृह्यकारिका 14b; चन्द्रिकायां मनुः 26; हेमाद्रौ भोजराजः
27; ज्ञानमाला 36, 36b; मध्वप्रकाश 27; and प्रयो-
गसार 37.

Kāśī Dikṣita is quoted by Ananta in his Rudra-
kalpadruma; see No. 714 below.

[B. D. 222.

672

उत्सर्गकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; seven lines to a page. Incomplete.

Utsarga Kamalākara, a work on the pious
gifts by Kamalākarabhaṭṭa, the author of
Nirṇayasindhu. On the first leaf of the MS. is
written:—‘उत्सर्गकमलाकर प्रारम्भ पत्र ३३;’ which shows
that four folios of our MS. are missing. Fol. 14
is numbered twice.

Begins:—

नारायणभट्टात्म(णात्म?)जश्रीमद्रामकृष्ण(स्य?)सूनुना ।
कमलाकरसंज्ञेन पूर्तं सम्यगिहोच्यते ॥ १ ॥

अथ मात्योक्तजलाशयोत्सर्गः स चोदगयने माधादिष्ठसु०

The जलाशयोत्सर्ग ends on fol. 24b.

[S. C. I.

673

कर्मदीपिका of रघुरामतीर्थ.

11×5 inches; *Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; eight lines to a page.

The MS. contains the following folios only:—
1, 2, 44-64, 66-75, 79, 80, 83, 85, 90, 92, 97, 122,
125, 128, 129, 131, 160, 163, 179-183, 185, 186,
188, 193, 196-198, 200-206, and four folios
more which are not numbered.

Karmadīpikā appears to be an exhaustive work on Dharma, divided into several Adhyāyas. Adhy. 72nd ends on fol 205b. The usual colophon of an Adhyāya is:—

इति श्रीरघुरामतीर्थविरचितधर्मशास्त्रे कर्मदीपिकायां०

The body of the work is made up of mixed prose and verse. The beginning of the work resembles that of the Metrical Smṛtis. God Nṛsiṁha is requested to expound Dharma. He, however leaves the task to our author. The author quotes Vijñānesvara.

It begins:—

नृसिंहाय नमस्कुर्मः सर्वधीनृत्तसाक्षिणे ।
हेतवे जगतां नाथ तमः प्रधर्वं सकारिणे ॥ १ ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणां प्रसह्य परिपन्थिनाम् ।
ब्रह्मचारीगृहस्थानां वनस्थयतिसंयमान् ॥ (?) २ ॥
चातुर्वर्ण्येतराणां च सर्वाश्रमगतानपि ।
ब्रूहि धर्मानशेषांश्च व्यवहरादिकान् हरे ॥ ३ ॥
वर्णाश्रमगतानां च प्रायश्चित्तं तथैव च ।
आचारकर्मसंभूतान् चतुर्वर्णाश्रमोदितान् ॥ ४ ॥
धर्माधर्मेतिवेकादीन् संस्काराः क्रमषोडशान् ।
चतुर्वेदोक्तधर्माः ये ब्रूहि मे भगवन्हरे ॥ ५ ॥
चतुर्युरेषु ये धर्माः कलौ कर्तव्यतामपि ॥
कृपया ब्रूहि देवेश याज्ञवल्क्यादिनोदितान् ॥ ६ ॥
श्रौतसार्तादिधर्माश्च वैदिकान्यागमानि च ।
अन्यान्यपि व्रतादीश्च अष्टाचत्वारिसंस्कृतान् ॥ ७ ॥
चतुश्चत्वारि चत्वारि द्वात्रिंशत्संभवाश्च ये ।
संस्काराः षोडशाष्टौ च वर्णाश्रमपराश्रम ये ॥ ८ ॥
अन्यानपि बहून् धर्मान् विग्राचारादिकान् कलौ ।
व्यवहारेषु सर्वेषु प्रायश्चित्तादिकान् हरे ॥ ९ ॥
संक्षेपेण क्रमात्सर्वान् ब्रूहि सिंह जगत्पते ।
मन्वत्रिविष्णुहारीता उशनोगौतमोङ्गिरः ॥ १० ॥
काल्यायनो याज्ञवल्क्यो यमापस्तम्ब एव च ।
व्यासः पाराशरः शङ्खः संवर्तोपि ब्रृहस्पतिः ॥ ११ ॥
शातातपो वसिष्ठश्च दक्षः कणवादयस्था ॥
एतच्छास्त्रं विलोक्याहं धर्मसूक्ष्मं च यत्परम् ॥ १२ ॥
विज्ञानाय प्रवक्ष्यामि मत्प्रसादात्कलौ तत्र ।
ज्ञानावृतमिदं सर्वं अन्मया कथितं पुरा ॥ १३ ॥
श्रुणु वत्स कृतौ(ते)धर्मा त्रेतायां च यथोदिताः ।
द्वापरे ये च धर्माश्च कलौ धर्माण्यपित्तथा(?) ॥ १४ ॥
तत्सर्वमुच्यते तोषात् वर्णाश्रमगताश्च ये ।
श्रुत्वा धर्मानुरोधेन वर्णाश्रमहिताय वै ॥ १५ ॥
यन्मया कथितं वत्स सर्वशास्त्रप्रमन्थितम् ॥
कलौ शास्त्रनिबन्धं त्वं कुरु धर्मयथोदितान् ॥ १६ ॥

वेदान्तवेद्यं निहितं गुहायां यज्ञात्मकं सिंहसुपूर्णरूपम् ।
प्रणम्य धर्मानिह बोधयिष्ये मन्दानुबुद्ध्या द्विजवर्णयोग्यशान् १७

तत्सर्वं क्षम्यतामन्त्र धर्मशास्त्रप्रयोजकैः ।
मुनिप्रणीतधर्माः ये विवृतिर्विहिता कलौ ॥ १८ ॥
पुराणन्यायमीमांसधर्मशास्त्राङ्गमित्रिताः १० ॥ १९ ॥ २० ॥
तत्सर्वं क्षम्यतां शास्त्रं विवृत्याहपृथिया मया ॥ २१ ॥
उच्यते प्रथमं चात्र गर्भसंस्कारमुत्तमम् ।
व्यवहारेषु सर्वेषां जातिकारण—

इति० व्रतविसर्जनसंस्कारे चतुर्दशमो० ४४b; इति० समावर्तकब्रह्मचारि पञ्चदशमोध्यायः ४९b; इति० ब्रह्मचारिवानप्रस्त्रसंस्कारे षोडशो० ५०b; इति० शुक्रियब्रह्मचर्यस्यसन्ध्यावद्वानप्रस्त्रसंस्कारविधौ सप्तदशः १५५b; इति० विवाहसंस्कारपाकयज्ञे अष्टादशोध्यायः १६२b; इति० विवाहचतुर्थीकर्मसंस्कारयोः एकोनविंशतितमोध्यायः ६९b; इति० आवस्थाधानकर्मसमाप्तये द्वाविंशतितमो० ८३b; इति० प्रथमऋतुस्त्रातायाः गर्भानुगमनसंस्कारः सप्तविंशतितमो० ९७b; इति० नवाच्चप्राशनसंस्कारः सप्तचत्वारिंशो १२८; इति० आग्रयणसंस्कारः अष्टचत्वारिंशो० १२९.

From fol. 160 onwards the work is metrical.

मुच्यते किलिवैर्विप्रो रघुराममतं ध्रुवम् fol. 179;
इति० दानप्रतिग्रहप्रायश्चित्ते अष्टषष्ठितमोध्यायः (slo. 209) १८५b; इति० साम्प्रिकनिरप्रिकयोरप्रिसंस्कारः एकोनसप्ततितमोध्यायः (slo. ४८) १८८.

योनन्त्विद्विषुपौषदिष्टमनन्तमायानवनाटकान्ताम् ।
कृपाशारालीकलितानलालीदारादुपासे गुरुरामसिंहम् १
अद्य ते मृगपक्षीणां वने संजातहिंसने ।
स्त्रीबालब्रह्मधातानां नराणां चेह मिष्टुतिम् ॥ २ ॥
आत्मशक्त्या जगन्नाथं प्रणम्य नियतात्मना ।
प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि मुनीनां च हिताय वै ॥ ३ ॥
fol. 188b;

अनुग्राहः सदा विप्रैः प्रायश्चित्तेन शुच्यति ।
रघुराममतं चात्र मनुधर्मोदितिर्णये ॥ १२ ॥
fol. 193b;

रघुराममतं चात्र धर्मशास्त्रविदो विदुः ॥०
इति० अन्नसंस्कारः एकसप्ततितमः (slo. 149) fol. 201b;
रघुराममतं चात्र विग्राः सन्देहवर्जिताः ॥
इति० पात्राणां संस्कारः द्विसप्ततितमोध्यायः (slo. 85) fol. 205b;

Adhy. 73rd begins:—

सहस्रकिरणानन्दं सर्वव्याधिहरं शिवम् ।
जीवादित्यं जगद्दूपं नारसिंहं नमाम्यहम् ॥ १ ॥

बूहि देवेश भूतेश भूतानां पतिरव्ययः ।
ब्रह्महा गोवधश्चात्र स्त्रीय च गुरुत्वपगः ॥ २ ॥ ३ ॥
शृणु वत्स मथा पूर्वं महादेवस्य निष्कृतिः १०

The following are quoted:—प्रभाकरसीमांसक 59; 70; भद्राचार्यादयः 71b; सेधातिथि 44b; योगचाज्ञवल्क्य 44; 73; विज्ञानेश्वर 56; 71; 73; विवाहपरिग्रह 55b; शंकराचार्य on गीता 72; and सुरेश्वराचार्य 70b.

[S. C. 10.]

674

कालतत्त्वविवेचन of रघुनाथ.

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 245; seventeen lines to a page.

A treatise on the times and seasons suitable for the performance of religious rites, compiled in A. D. 1620 by Bhaṭṭa Raghunātha, son of Bhaṭṭa Mādhava, grandson of Bhaṭṭa Rāmēśvara.

It begins:—

पितरं माधवमस्वां ललितां नारायणं पितृव्यं च ।
सहजमथ विश्वनाथं गणपतिसीशां च शारदां नत्वा ।
रामं च सीतयोपेतं रघुनाथेन रचयते ।
सम्प्रादस्थपतिना सम्यक् कालतत्त्वविवेचनम् ॥२॥०

For the concluding verses &c, see I. O., Nos. 1667-68.

[Z. Z. A. 25.]

675

कालनिर्णय of हेमाद्रि.

$11\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 382; eight to ten lines to a page.

Kālanirṇaya or Kālahemādri as it is popularly called, is the second section of the Parīṣeṣakhaṇḍa of Hemādri's Caturvargacintāmaṇi, which was composed in the latter half of the 13th century. The whole is published in the Bibliotheca Indica. See, I. O., Nos. 1376-77; 1384 and Mitra, Notices, III. p. 349.

It begins:—

कल्याणानि ददातु वो गणपतिर्यसिच्छुष्टे सति १०

[B. D. 102.]

676

कालनिर्णय of माधवाचार्य.

$8\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 251; about twelve lines to a page. Dated Śake 1604.

A work on times and seasons suitable for the performance of religious rites, in five chapters by Mādhavācārya. It was written after the completion of the author's commentary on Parāśarasmṛti and as a sort of supplement to it. Edited in the Bibliotheca Indica Series. Cf. also I. O., No. 1656; Bod., No. 642.

For Mādhavācārya, see above No. 441 and Ind. Anti., vol. 45, pp. 1 and 17.

It begins:—

वागीशाद्या: सुमनसः सर्वार्थानामुपक्षमे ।
यं नत्वा कृतकृत्या: स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥ १ ॥०
व्याख्याय माधवाचार्यो धर्मान्पाराशरानथ ।
तदनुष्ठानकालस्य निर्णयं वक्तुमुद्यतः ॥ ४ ॥०

[B. D. 104.]

677

कालनिर्णय of माधवाचार्य.

$12\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 82; twelve lines to a page.

Another copy (incomplete; defective both towards the beginning and end).

[B. D. 48.]

678

कृत्यरत्नावली of रामचन्द्रभट्ट.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 177; seven lines to a page. Dated Saṁvat 1843, Śake 1708. A Thāle MS.

A calendar of religious duties composed in 1648 A. D., by Rāmacandra, son of Viṭṭhala, son of Bālakṛṣṇa, and surnamed Tatsat; cf. I. O., No. 1628. Rāmacandra was the grandson (daughter's son) of Raghunātha, the author of Kālatatvavivecana.

It begins:—

नमस्कृत्य रमानाथं भद्रचिद्गलसूनुगा ।
कृत्यरत्नावली रम्या रामचन्द्रेण रचयते ॥ १ ॥

तत्र तिथिकृत्ये तु कृष्णादिव्रतेषु । चैत्रकृष्णप्रतिपदमारभ्य तिथिकृत्यान्युच्यन्ते । तत्र चैत्रकृष्णप्रतिपदि कृत्यविशेषः पद्म पुराणे ॥०

मातामहचरणैस्तु नवम्यां क्रियमाणं मातृश्रादं प्रतिपदि क्रियमाणं मातामहश्रादं च महालयापरपक्षनिमित्तक्रमेवेति कालतत्त्वविवेचने सप्रपञ्चं निस्फितम् । fol. 71.

The author refers to आधुनिकग्रन्थ on foll. 63b, 71b and 172.

Besides the older Smṛtis and Purāṇas, the author quotes:—

अथर्वगृह्यपरिशिष्ट 40b; अद्गुतसागर 40b; अन्यत्र मत्कृतौ 16b, 26b, 39b, 68b, 111; अपराक 58b; क्रग्विधान 9b, 19b; कल्पतरु 3, 148b; काठकगृह्यसूत्र 73; कालतत्त्वविवेचन 71, 80 &c; कालादर्श 9b, 17b, 44b &c; कृत्यचिन्तामणि 173b; कृत्यतत्त्वार्थ 126, 137, 144b &c; गौडः 58b; चतुर्विंशतिमत 65; छन्दोगपरिशिष्ट 152b; जीमूतवाहन 138b; ज्योतिर्ग्रन्थ 173; तिथितत्त्व 15, 37, 71 &c; त्रिस्थलीसेतु 145; दत्तसमयदीप 78b; दाक्षिणात्या 95, 105b; &c; दिवोदासीय 35b, 60b; दीपिका 15, 37, 71; दुर्गात्सव 100b; द्वैतनिर्णय 106b; धर्मप्रदीप 88b; ध्वन्लनिवन्ध 81; नन्दिपुराण 100, 166 &c; नागरखण्ड 9, 62b &c; नारायणभट्ट 154; निगम 65; निर्णयदीप 78; निर्णयसिन्धु 142; निर्णयामृत 27b, 60b; &c; नृसिंहप्रसाद 21, 80 &c; पुराणसुच्य 3; पृथ्वीचन्द्रोदय 20b, 38b, 64b &c; प्रयोगपारिजात 63b, 66&c; भार्गवार्चनदीपिका 20, 143b; मदनरक्त 26b, 35 &c; मदनरक्ते स्मृतिसंग्रहः 35; महाराट् 121; माधव 54, 60b, 162; मिताक्षरा 74; मैथिला: 58b; रामार्चनचन्द्रिका 30, 37, 139 &c; रुद्रयामल 82, 88; लळ 81, 172b; वृद्धगार्य 151b; शिवरहस्य 151b, 160; शिवागम 37b; संवत्सरप्रदीप 121; सन्तकुमार 140b, 141; स्मृतिकौस्तुभ 158b; सारांचार्यचूडामणि 117, 138; स्मृतिदर्पण 64b; स्मृतिरक्तावली 66; स्मृतिसंग्रह 64b; स्मृतिसुच्य 100b; हरदत्त 70; हेमाद्रि 18, 20b &c; हेमाद्रीविष्णुरहस्य 37b; हेमाद्रौ पुराणसुच्य 55.

It ends:—

दारिद्र्यं न भवेत्तस्य रोगक्षेत्रविवरजितः ॥ इति ।

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणाभिज्ञतत्सदुपाख्यवालकृष्णभट्टज्ञज्ञविद्वृत्तभट्टाभिधुधवरसूनुर्धर्मशास्त्रपारावारीणश्रीमद्रामचन्द्रभट्टविवरजिता कृत्यरक्तावलिः समाप्तिमगमत् ।

[S. C. 3.

679

गृह्णाग्निसागर of नारायणभट्ट.

10½×4½ inches; Devanagari handwriting.
Foll. 109; eleven lines to a page. Incomplete.

Grhyaagnisāgara is a compilation treating of rites regarding the maintenance of the sacred fire, and rules of expiation in cases of irregularities, by Nārāyaṇabhaṭṭā Ārde, son of Lakṣmidhūrabhaṭṭā; cf. I. O., Nos. 1634-36. The author quotes Nirṇayasindhu. S'rāddhasāgara is another work of our author which is mentioned in this work. Prayogasāgara is another name of our work.

It begins:—

नत्वा कृष्णपदाभ्योजं गणेशं शंकरं शिवम् ।

लक्ष्मीधरं च पितरं भट्टनारायणं तथा ॥ १ ॥

यथाज्ञानं विचार्याथ पक्षशिष्टैरनुषितम् ।

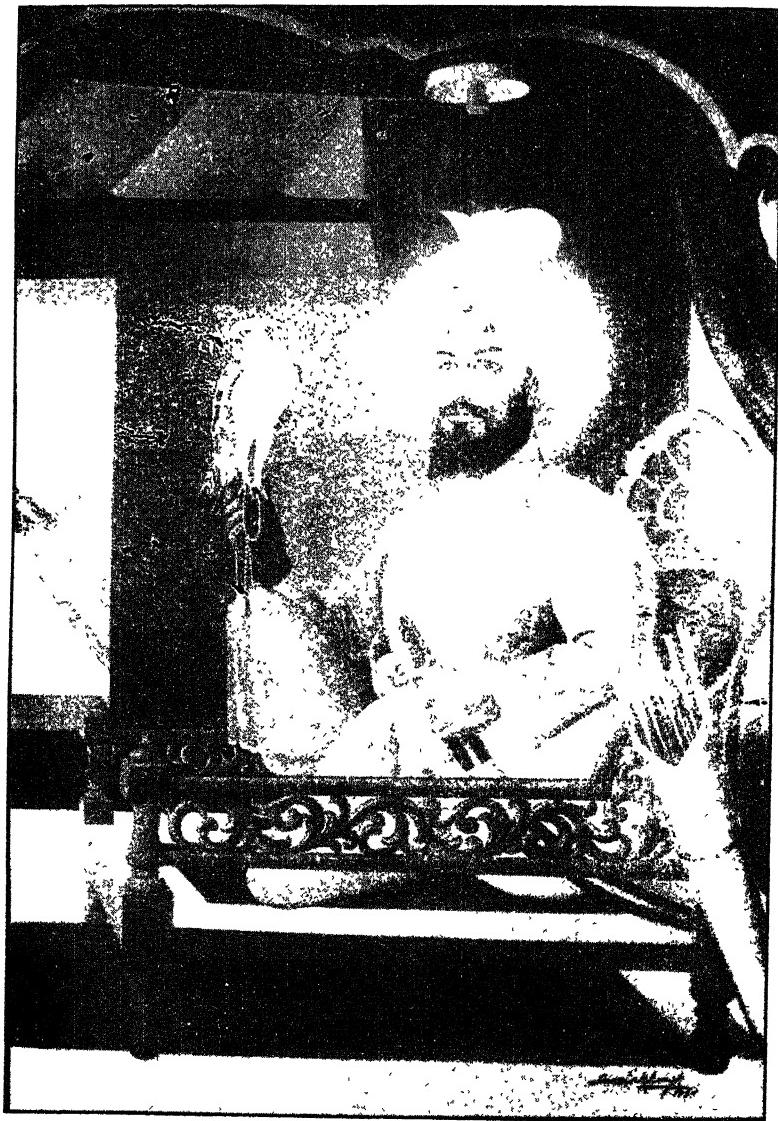
त्रीणि सूत्राणि तद्वन्धानालोच्यान्यांश्च भूरिशः ॥ २ ॥

आरडेत्युपनामा वै भट्टनारायणः सुधीः ।

गृह्णाग्निसागरं चैव छुस्ते शिष्टतुष्टये ॥ ३ ॥

तत्रादौ सर्वकर्मसु प्रायश्चित्तं विनाधिकाराभावात् तद्विषयस्त्रयोगसात्वावदुच्यते ।०

अथ पञ्चग्रन्थानामि 5b; इति श्रीमदारडोपनामकनारायणभट्टकृते गृह्णाग्निसागरे प्रायश्चित्तनिरूपणं 8; अथाइयाधाननक्षत्राणि 9; अथ अस्त्रिद्वयसंसर्गविधि 10; अथ विच्छिन्नाग्निपुनःसंधानं 11b; इति० आयतनादिपुनःसंधानान्तनिरूपणं 13b; अथ होमारभ्यः 16b; इति० होमविधिः 29; इत्यारडोपनामक० कृते प्रयोगसारे होमविषयं निरूपणं 34b; इति० श्रीमदारडो० स्यालीपाकप्रयोगः 46; foll. 47-50 are missing; fol. 51 begins:—के । अत्रोक्ताकृतिनिरूपणाद्यार्थः स्मृतिदीपिकायां व्याख्यातः । निरूपणः स्याद्विभक्तोऽप्निः० अथ श्रवणाकर्मादिसर्वविकृतिस्यालीपाकानां कालः ॥ ५३; इति० श्रवणकर्म । अथ सर्पबलिः । ५७; इति० सर्पबलिः ५७b; अथाग्रयणविचारः ५८; इति० श्रीमदारड० अश्वयुजीकर्म ब्रीहिश्यामाकाग्रयणानां समानतत्रवेन प्रयोगः ६०b; इति० प्रत्यवरोहणनिरूपणं ६२; अथ पिण्डित्यज्ञः ६३b; पार्वणश्राद्धादिसर्वश्रीद्वप्रयोगः सविस्तरोऽसत्कृतश्राद्धसागरे उक्तवाज्ञात्र पुनर्ग्रन्थविस्तरभवाज्ञोक्तः । अथ अष्टकाश्राद्धप्रयोगः । ७९ (foll. 68-78 are lost); इति० अन्वष्टक्यश्राद्धप्रयोगः । अथ माध्यार्वप्तश्राद्धप्रयोगः । ८५b; अथ काम्यश्रादं ८६; अथाग्निनाशकानि ८६b; इति० प्रयोगसागरे गृह्णाग्निशक्तिनिरूपणं ९१b; इति० पवित्रेष्टिस्यालीपाकः ९७; इति० औपासनहोमविषयकं प्रायश्चित्तनिरूपणं ९८b; इत्यौपासनाग्निभन्नगमनं प्रायश्चित्तं । अन्वाहिताश्यनुगमप्रायश्चित्तं १०८b.

कुशल सेनापति, महान् तपस्वी, उच्च कवि और सर्वस्व दानी गुरु गोबिंद सिंह

अथामुना धर्मकथादिदं वैलोक्यमालोक्य कलेवलेन ।
तस्योपकारे दधतानुचितां चिन्तामणिः प्रादुरकारि चाहः

इति श्रीमहाराजाधिराजश्रीमहादेवीयसमस्तकरणाधीश्वर-
समस्तविद्याविशारदश्रीहेमाद्रिविरचिते चतुर्वर्गचिन्तामणौ
परिशेषखण्डे हृष्टपूर्तधर्मनिलुपणे सर्वदेवताप्रतिष्ठाकर्मपञ्चतिः
समाप्ता ॥

For Hemādri and his age, cf. J. B. B. R. A. S.,
vol. IX. p. 158.

[B. D. 194.

683

चतुर्विंशतिमतव्याख्या by भट्टोजि दीक्षित.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 95; nine lines to a page. Dated Śaka 1695.

A commentary on Caturviñśatimata by Bhāṭṭojaṇi Dikṣita, son of Lakṣmidhara, and the famous author of the Siddhāntakaumudī. He is quoted in Ācāramayūkha by Nilakanṭha, and in Āhnikacandrikā by Divākara (No. 669 above).

Our MS. contains only the Āhnika and Ācāra Kāṇḍas. For another MS. of these Kāṇḍas, cf. Bik., p. 370, where MSS. of the Prāyas'citta, Saṅskāra and S'rāddha Kāṇḍas of this work also are noticed. The Saṅskāra and S'rāddha Kāṇḍas are published in the Benares Sanskrit Series. I. O., No. 1554 is a MS. of the Saṅskāra Kāṇḍa, where the commentary is ascribed to Rāmacandra, son of Nārāyaṇa.

It begins:—

तत्र माधवीये कूर्मपुराणम् । ब्राह्मे मुहूर्ते ०

The author quotes ब्रह्मा, सत्यवत, वृद्धमनु, योगि-
याज्ञवल्क्य, अश्विस्मृति (30b) श्लोकगौतम and श्लोकविष्णु
among other Smṛtiśāstras. Of other works he
quotes:—आचार्य: (?) 7, 12b, 24, 41 &c; आनन्दबो-
धाचार्य 93b; कारिकाकार 51, 53 &c; कैश्यट 82b;
गृद्धपरिशिष्ट 18, 19, 33, &c; चन्द्रिका 47; तत्त्वसागरसं-
हिता 62; धर्मसारसुधानिधि 31; प्रयोगपारिज्ञात 4b, 8b,
&c; पराशरीयमाधवे नारायणः 38b; ब्रोपदेव 82b; भट्टा-
चार्य (कुमारिल) 8b; 39; भगवान् 16, 32b &c. मद्दन-
पारिज्ञात 33, 69b &c; मध्वराजानुष्टुप्विधान 61b; माधव
or माधवीय 2b, 8, 24b, &c; मिताक्षरा 43b &c; मूल
or मूलकार (some metrical work perhaps the
चतुर्विंशतिमत itself. But after quoting from मूल,
he says:—तथाहि तस्मिन्नये and goes on explaining
the quotation on fol. 93.) 5b, 8, 11, 14, 25, 41;

77b &c; वृत्तिकारः 49, 66b; पद्मत्रिशन्मत 77; संक्षेप-
शारीरक 84b; संग्रह 21, 28b &c, सायणीय 4; सुरेश्वर-
वार्तिक 85; सेतुमाहात्म्य 24; स्मृतिचन्द्रिका 1b, 2b, 23b,
56b &c; स्मृतिभास्कर 54b; स्मृतिरत्नावली 7b, 21b,
28, 57b &c; स्मृतिसार 57; स्मृतिसारसमुच्चय 27;
स्मृत्यर्थसार 6b, 8b, 12b, 69b &c; हरदत्तः 8, 72, 73 &c
and हेमाद्रि 13b, 22, 59.

It ends:—

शेषमन्यतो बोध्यम् । इति शूद्रधर्माः ।

इति पदवाक्यप्रमाणज्ञलक्ष्मीधरसूरे: सूतुना भट्टोजि-
दीक्षितेन विरचितायां चतुर्विंशतिमतव्याख्यायां आचार-
काण्डं संपूर्णम् ।

[S. C. 3.

684

जातिविवेक of गोपीनाथ.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; about 17 lines to a page. Dated
Śaka 1782.

An account of the castes, their names and
occupations, by Gopīnātha, son of Sārnigadhabara
and grandson of Vis'vanātha.

It begins:—

अथ विश्वं भरवाचस्तुशास्त्रात् ।

सल्लोकाभिपो देवो ब्रह्मा वै चतुराननः ।

आद्ये कृतयुगस्यादौ निविष्टः कमलासने ॥०

सद्यो जातवपुः पुराणपुस्तो रुद्रोपि शान्तात्मवान् ॥

For further details, cf. I. O., Nos. 1638-1639,
from which however, this differs a little. The
present MS. does not divide the subject-matter
into Ullāsas, and appears to be incomplete.

It ends:—

अन्यच ।

संलापस्पर्शनिःशाससहयानासनाशनात् ।

याजनाद्यापनाद्यौनात्पापं संक्रमते नृणाम् ॥

उत्तमैः सह संसर्गं कुर्याद्वायमैः सह ।

उत्तमैरुत्तमान् लोकानधमैरधमान् ब्रजेत् ॥ इत्यादि ।

इति जातिविवेकः ।

पाँच प्यारों से अमृत की दीक्षा लेते हुए गुरु गोबिंद सिंह : आपे गुरु चेला

688

त्रिकाण्डमण्डनकारिका of भास्कर सोमयाजि.

$9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 52; about 8 lines to a page.

Trikāṇḍamāṇḍana is a work in four chapters on vedic rites, composed by Bhāskaramisra, son of Kumārasvāmī. It is based upon the Āpastamba S'rautasūtra. The earliest writer who quotes him is Hemādri. See above No. 509.

The proper place of this MS. is after No. 580, among the S'rauta Prayogas. It is placed here through mistake.

Besides ancient Smṛtis, our author quotes:—
 कर्क 13; 36b; कर्मदीप 43b; कल्पव्याख्यातु 34; केशव-स्वामी 10; 27b; काणवनः 27; छन्दोगपरिशिष्ट 38b; दांमोदरः 20; बौधायनभाष्य 45; भारद्वाजसूत्रभाष्यकृत् 2; मत्त्रावाहणभाष्यकृत् 13; लौगाक्षिकारिका 12b; वस्तुनाम बहूत् 45; वेदान्ते पुरुषार्थाधिकरणे वामनः 10b.

It begins:—

श्रीपं वागीश्वरीं देवीं संप्रणम्य विनायकम् ।
 गुरुंश्च सोमयागस्य प्रयोगः प्रतितन्यते ॥ १ ॥
 तत्राधिकारकालादि प्रथमं प्रतिपद्यते ।
 सूत्रान्तरमतं वक्ष्ये सोपयोगं क्वचित्क्वचित् ॥ २ ॥
 प्रसङ्गादस्मिहोत्रेष्टि: पश्चाधानोपयोगी यत् ।
 तत्रापि लेशतः किञ्चित् प्रवक्ष्ये तत्र तत्र च ॥ ३ ॥
 अधिकारादिष्ठिता नित्यं काम्यं नैमित्तिकं त्वतः ।
 ते च श्रौतार्थवादोत्थकल्पत्वेन त्रिधा पुनः ॥ ४ ॥
 आधानं नित्यमेवेष्टं पितृयज्ञोपि तादृशः ।
 कैश्चिन्मीमांसकैः काम्यः पितृयज्ञो निरूपितः ॥ ५ ॥
 पितृयज्ञस्य चाङ्गत्वमापस्तम्बेन दूषितम् ।
 साधितं तु भरद्वाजसूत्रभाष्यकृत(ता)श्रुतेः ॥ ६ ॥०
 केशवस्वामिना प्रोक्तं स्पष्टमेतत्त्रिष्टुपितं 10;
 एवं केशवसिद्धान्तो मृतभार्यस्य भाषितः 27b;
 वेदान्ते पुरुषार्थाधिकरणे प्राह वामनः ।
 त्रैवार्षिकाधिकारो यः स हि सोमं पिवेद्विजः 10b;
 दुवाणं तमाचष्ट कर्कः शास्त्रान्तरश्रुतेः 13;
 कर्कोप्तिनाशमाचष्टे पश्चाङ्गतेषि नेच्छति । 36 b;
 अधिकारः प्रतिनिधिः पुनराधिरिति त्रयम् ।
 निरूपितविशेषेण स्वन्यग्रन्थान्तरे भवेत् ।
 त्रिकाण्डमण्डनमिति कर्तुर्द्वाराभिवानधीः fol. 48.

The end:—

आदौ ये विहिताः पक्षास्तदेव स्युः सदैव हि ।

इति श्रीवादिघटामुद्रकुठारश्रीकुमारस्वामिसूरिसुतत्रिका-
 पटमण्डनभास्करमित्रसोमयाजिकृतापस्तम्बसूत्रध्वनितार्थ-
 कारिकायां चतुर्थं काण्डं समाप्तम् ।

The Kāṇḍas end as follows.—I प्रतिनिधिः on 25b;
II प्रतिनिधिनिरूपणं on 35; III पुनराधान on 48b.

[S. C. I.]

689

त्रिकाण्डमण्डन with a commentary.

(Ch. III.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 36; about eight lines to a page.

The 3rd chapter of Trikāṇḍamāṇḍana, with a commentary by an unknown author. The MS. contains 112 slokas only. The commentator is a very late one as he quotes Nīlakantha, the author of the Mayūkhas. For other authorities quoted in this commentary and not in *Trikāṇḍamāṇḍana* as Hall supposes, see his Index, p. 192 No. LXXIV.

It begins:—

नो दृष्टं गुरुसन्मुखं श्रुतिमुखं नो दर्शनानां मुखं ।
 नो वा वादिमुखं न याजकमुखं नो वा क्रियाणां मुखम् ।
 स्फूर्जत्संशयजातजालमथनव्यापारपारक्षमं
 विद्वन्मण्डलमण्डनं कथमहो व्याख्यातुमाचक्षमहे ॥ १ ॥
 काहं मन्दमतिः केऽमकूपारविलोडनम् ।
 तथापि साहसं सर्वे तत्सन्तः क्षन्तुमर्हथ ॥ २ ॥
 एवं प्रतिनिधौ निरूपिते मुख्यालाभे०

[S. C. I.]

690

दानचन्द्रिका of दिवाकर.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 152; nine lines to a page. Dated Sañvat 1829.

Dānacandrikā of Divākara, son of Mahādeva, son of Rāmēvara, surnamed Kāle. Suārta-prāyas'cittoddhāra (No. 745 below) and Āhnika-candrikā (No. 669 above) are other works of our author. For an analysis of the present work, see I. O., No. 1709, where however, Eggeling

wrongly describes the author as "son of Mahādeva (son of Bālkṛṣṇa ?) and Gaṅgā (daughter of Bhṛṭṭa Nilakanṭha, author of the Mayūkhas)."

Eggeling obviously identifies our Divākara, son of Mahādeva, with another Divākara also son of Mahādeva, but grandson of Bālakṛṣṇa and a person belonging to the Bhāradvāja Gotra. Our Divākara, surnamed Kāle, however, could never have belonged to the Bhāradvāja Gotra.

This Divākara of the Bhāradvāja Gotra was the son of the daughter of Nilakanṭha, the author of the Mayūkhas. His father Mahādeva was the author of a commentary on the Siddhāntamuktāvali of Vis'vanātha; see I. O., No. 1708, p. 547b, line 9 from the bottom. His works are Dharmasāstrasudhānidhi (Ācārārka, a part of this, was composed in Saṃvat 1743; see I. O., No. 1616) and Dānāhīrāvaliprakāśa (I. O., No. 1708).

Our Divākara bases this work on Nilakanṭha's Dānamayūkha among others (see I. O., No. 1709) and quotes the Nirṇayasindhu, Bhaṭṭoji and Vratārka in his Kālanirṇayacandrikā, where again he alludes to himself as the daughter's son of Rāmakṛṣṇabhaṭṭa, author of Jīvatpitṛkakarmanirṇaya and father of the famous Kamalākarabhaṭṭa; cf. इत्युक्तं जीवत्पितृक-
निर्णये मातामहचरणे—Bhadakamakara Memorial Collection, MS. No. 57-8, p. 72. (See above under No. 572.)

It begins:—

प्रणम्य मातरं गङ्गां भैरवं वनशङ्करीम् ।
महादेवाख्यपितरं श्रौतसार्वतिशारदम् ॥ १ ॥
दिवाकरेण सुधिया सारमुद्घत्य शास्त्रतः ।
शिष्टानां तन्यते तुष्टयै दानसंक्षेपचन्द्रिका ॥ २ ॥

End:—

इति काश्यां श्रीमत्कालोपनामकभद्रशमेश्वरात्मजभद्र-
महादेवद्विजवर्यसूनुना बालंभद्रातुजदिवाकरविरचिता दान-
चन्द्रिका समाप्ता ।

[B. D. 85.

691

धर्मकारिका.

15 × 9 $\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī * handwriting.
Foll. 13; seventeen lines to a page.

A collection of 508 Kārikās on religious matters culled out from various sources. Anonymous. See I. O., No. 1558.

Begins:—

कालभाधवकालतत्त्वविवेचननिर्णयसिन्तुमिताक्षराप्रयोगचि-
न्तामणिप्रयोगपारिजातकौस्तुभमयूखभर्मप्रवृत्तिं ॥ २५ ॥
येभिर्ग्रन्थान्तरे वचनालि लिख्यन्ते ।

अकृत्वा भस्यमर्यादा यः कुर्यात्पाणिशोधनम् ।

A copy of this same collection was also procured by me at Junnar and is preserved in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS., Wilson College (see above under No. 572).

[ZZ. A. 12.

692

धर्मशास्त्रसंग्रहः.

8 $\frac{1}{2}$ × 3 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; nine lines to a page.

This seems to be a collection of authoritative Smṛti texts and passages from the Dharma Nibandhas bearing upon the Śāśvata rite.

Begins:—

अथ श्राद्धे वैश्वदेवनिर्णयः ॥ वृद्धवसिष्ठः ॥ संप्राप्ते पाद्विष्टश्राद्धे ॥

Besides याज्ञवल्क्य, कात्यायन, पाराशर, व्यास, वसिष्ठ, पृथिवीशन्मत, वृद्धपाराशर, विष्णु and other ancient Smṛtis and Purāṇas, the author quotes in this small treatise:—सदनपारिजात 1b; विष्णुभक्तिचन्द्रोदय 2; नरसिंहप्रसाद 3; तिथिदर्पण 3 and स्मृतिचन्द्रिकायां गोविन्दार्थव 3b.

It ends:—

अद्याहं भोजयिष्यामि त्वग्रसाद्विजोत्तम ।

इति धर्मशास्त्रसंग्रहः समाप्तः ।

[S. C. 4.

693

धर्मसर्वैस्व.

10 $\frac{1}{2}$ × 4 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 21; about 18 lines to a page. Dated Saṃvat 1794.

Dharmasarvasva, a collection of 283 s'lokas on different religious duties such as Ahīnsā &c. It quotes from Mahābhārata, Viṣṇupurāṇa, Bhāgavata &c. It is probably by a Jain author. Accompanied by a Gujarati explanation.

It ends:—

स्वात्मानन्दाभिधसंभविद्वाकथामृतं सुहुः ।
पीत्यैवार्थं मया ग्रन्थो रचितो न स्वशक्तिः ॥०
वादीन्द्रियस्तदेविद्यासागरैः शान्तमानसैः ।
सरस्वत्यन्तविद्युधराजशब्दसुनामसि: ॥०
मल्लवल्यमिष्ठे ग्रामे शिष्टभूसुरभूषिते ॥
असनस्यास्तीरतटे स्थित्वा दृष्टिमनोहरे ।
मनीषया द्विनिवारमन्वीक्ष्याङ्गीकृतं सुदा ॥
संदेहसागरागस्यं सर्वशास्त्रार्थंसंग्रहं—

The verse usually occurring at the end of each chapter is:—

षष्ठ्युनीन्द्रकृतात्युप्रशापपापामयौषधे ।
अस्मिन्प्रन्थे...अशो...अध्याय ईरितः ॥

[B. D. 152.]

700

प्रतापनारसिंह of तोरोहृददेव.

(अन्येष्टि and संन्यास.)

10×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 75; nine lines to a page. Dated S'ake 1708, Samvat 1843.

Pratāpanārasiñha is a comprehensive treatise on Dharma, divided into several Prakāśas, composed at Paithan in S'ake 1632 by Rudradeva, son of Nārāyaṇa, of the Toro family. The present MS. contains only two sections of the Saṅskāra Prakāśa, namely Antyeṣṭi and Sannyāsa Paddhati. The next three numbers contain three more sections of the work, namely Vāstusānti, Pūrta Prakāśa and Prāyasa citta.

In Pūrta Prakāśa, Rudradeva refers to Kuṇḍa Prakāśa as his own work. It is probably a part of the present work. In it also he makes a reference to the fear of constant attacks against Hindu temples and idols by the Mohamadans; see below No. 702.

(I) अन्येष्टिपद्धति begins:—

अथ तोरोहृददेवकृताहिताश्चेष्टिप्रयोगो लिख्यते । अथाश्लायनयजमानस्याहिताश्चिदेवसंस्कार आश्लायनगृह्योक्तप्रकारे-
णोच्यते । आहिताश्चिः स्वयं चेतनवेलायां प्रायश्चित्तं कृत्वा
दशदानचैतरणीतिलपात्रोक्त्वान्तिदानालि च दद्यात् । तथा
कृष्णपक्षे ०

श्रीमद्भृत्तारायणकृतान्तेष्टिप्रयोगे श्वेतमित्यलम् ।

आश्लायनकल्पोक्तश्रौतदाहः प्रपञ्चितः ।

रहृददेवेन विदुषा नृसिंहसेन तुष्यतु ॥

इति श्रीप्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे आश्वका-
यनानुसारी आहिताश्चिदाहितिथिः० 8b.

इत्थं श्रौताश्चिविषये उपयोगी विनिर्णयः ।

अकारि तोरोहृदेव नृसिंहसेन तुष्यतु ॥ 15b.

(II) संन्यासपद्धति begins:—

अथ संन्यासं कर्तुं प्रतिसंन्यासो ब्रह्मानन्दीयपद्धतिमनुसूत्य
प्रयोगमात्र उच्यते । तत्रादौ औपासनाश्चिमन्तं०

It ends:—

तोरोनारायणसुतो रहृददेवो महासुध्रीः ।

अन्थाननेकान्संवीक्ष्य सारसुच्छ्वत्य यत्ततः ॥

प्रतापनारसिंहाख्ये पाकवल्पप्रकाशके ।

समाप्तिमकरोत्तत्र विदुपां प्रीतये सदा ॥

बालानां सुलभोपायप्रयोगोयं निरूपितः ।

अनेन प्रीयतां देवो नृसिंहो भक्तवत्सलः ॥

इति श्रीप्रतिष्ठानपुरवासितोरोनारायणात्मजस्त्रहृदे-
वकृते प्रतापनारसिंहाख्ये० यतिसंस्कारे उपयोगीनिर्णयः
समाप्तः ।

In the Bhadakamaka Memorial Collection of MSS., (see above under No. 572) there are two copies of parts of Pratāpanārasiñha. One contains the Prāyasa citta and the other, the Antyeṣṭi. This last is much bigger (220 folios) than the present MS., and contains in the first 135 folios additional matter which relates to the Antyeṣṭi of an Anāhitāgnī. At the end also, it gives an additional verse according to which the work was composed in S'ake 1632. It ends as follows:—

इति प्रतिष्ठानपुरवासिः० संस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारोपयो-
गिनिर्णयः समाप्तः ।

शाके द्वग्निपद्धत्यन्द्रे विकतौ उत्तरायणे ।

पौष्टकृष्णदशम्यायां प्रतिष्ठानपुरे शुभे ॥ १ ॥

तोरोनारायण० ॥ २ ॥ प्रतापनारसिंहाख्य० ॥ ३ ॥

बालानां० नृसिंहो भक्तवत्सलः ॥ ४ ॥

इति प्रतिष्ठानपुरवासितोरोनारायणात्मजस्त्रहृदेवकृते प्रताप-
नारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशः समाप्तः ।

शेख फरीद

जो आज पाकपटन के नाम से मशहूर है। पाकपटन में ही हिजरी ६६४ के महीना मुहर्रम की ५ तारीख (सन् १२६६) को फरीद का देहांत हुआ। शेख साहिब के छह पुत्र और दो पुत्रियाँ थीं। सबसे बड़े पुत्र का नाम शेख बदरुद्दीन सुलेमान था, जो फरीदजी के देहांत के बाद उनकी गद्दी पर बैठे। पाकपटन में यह गद्दी अभी तक कायम है। शेख फरीदजी यूँ तो अरबी, फारसी के उच्च कोटि के विद्वान थे, पर चूँकि वे पंजाब में जनमे, पले और बड़े हुए, अतः सर्वसाधारण तक अपनी बात पहुँचाने के लिए उन्होंने अधिकांशतः पंजाबी में काव्य रचना की। 'गुरु ग्रंथ साहिब' में शेख

The MS. contains the VIIIth chapter, treating of the Dāyabhāga, of the Madanapārijāta.

Begins:—

विभक्तानासेव पृथक् पृथक् श्राद्धाधिकारात् श्राद्धस्तवकान्
न्तरं दायभागो निरूप्यते ।०

[ZZ. C. 22.

712

महार्णव of मान्धाता.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; eleven lines to a page. Dated Saṁvat
1576.

This is a fragment of Mahārṇava Karmavīpaka, a big work on Dharmasāstra, attributed to Māndhātā, son of King Madanapāla of the Tāka race, but in reality written by Viśvesvarabhaṭṭa. For analysis, see I. O., No. 1763.

नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवतायै पिरां नमः ॥ १ ॥

It ends:—

कविरातुनिकश्चिरन्तनो वा न विशेषः कविदस्ति सज्जनानाम् ।
इयतैत्र जितं भया यदेषामतिलोकेषु गुणेषु पक्षपातः ॥

इति श्रीपण्डितपारिजातकटारमल्लेत्यादिबिरुदराजिवि-
राजमानश्रीमदनपालपुत्रमानधातृनिवन्धे महार्णवाभिधाने
कर्मविपाके ग्रहणकरणं समाप्तम् ।

[B. I. 101.

713

महारुद्रपद्धति of अनन्त दीक्षित.

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; seven lines to a page.

An exhaustive treatise on the Rudra worship by Ananta Dīksita, son of Viśvanātha, surnamed Yajñopavita; see Burnell, Tanjore MSS., p. 137b; I. O., No. 1788. This Anantadeva is said to be the author of a Prayogaratna, which is nothing but a slightly modified form of Nārāyaṇabhaṭṭa's work. This means that the author lived after Nārāyaṇabhaṭṭa; see I. O., No. 477. In the present work the author quotes none but Mahārṇava (fol. 6) and Skanda Purāṇa.

Begins:—

नमामि पार्वतीस्तुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।
रुद्रकर्मविधातृणां चतुर्वर्णफलग्रदम् ।

दीक्षितानन्तविज्ञेन विश्वनाथस्स सूनुना ।
रच्यते सुखबोधाय रुद्रपद्धतिरादरात् ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीमद्यज्ञोपवीताभिधानश्रीविश्वनाथसूनुना
दीक्षितानन्तेन विरचिता सर्वोपकाराय सर्वसंग्रहरुद्रानुषान-
त्रिविधग्रहमखपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 4.

714

रुद्रकल्पद्रुम of अनन्तदेव.

(Pt. I.)

12½×6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 52; fifteen lines to a page.

Rudrakalpadruma, an exposition of rites and ceremonies connected with the worship of Rudra, was composed by Anantadeva Dvivedi, son of Uddhava and the younger brother of Śrideva. Anantadeva is a recent writer; he quotes from Kamalākara's Nirṇayasindhu and Nilakanṭha's Mayūkhas.

In this part the author quotes the following authorities:—

अनन्तयाज्ञिक 2b; 10b; 37 &c; आचारचिन्तामणि 3;
7; 12b &c; आचारादर्श 3; 5; 7 &c; आर्यकभाष्य 35;
आशादित्यभाष्य 10b; 24; 25 &c; कर्क 7b; 10b; 37
&c; कर्मकौमुदी 5; कल्पतरु 26b; कालिकापुराण 2; काशी-
दीक्षित 12; गङ्गाधरपद्धति 22; गर्भाभ्य 10b; 35; 37
&c; टोडरानन्द 1; होद्रपद्धति 22b; तत्त्वसागरसंहिता 16b;
तिथितत्त्व 9; दानमयूख 17; देवयाज्ञिक 10b; 37&c;
देवपद्धति 18b; धर्मप्रदीप 23b; नारायण वृत्तिकार 4b;
7b &c; निगमपरिशेष 3b; निर्णयसिन्धु 2b; 25b &c;
नीलकण्ठ 9 &c; परगुरामकारिका 2; 15b; 17b &c;
पितृभूति 10b; 37 &c; पुराणसमुच्चय 25, 29b प्रयोग-
पारिजात 1; 5 &c; प्रयोगरत्न 5; भर्तृयज्ञ 10b; मदन-
पारिजात 2b; मदनरत्न 7b; 11; महापद्धतिरात्र 16b;
महारुद्रपद्धतिकृत् 15b; भिताक्षरा 4; 7; 46b; रुद्रपद्धति
of नारायणभट्ट 12; रुद्रयामल 16; रेणुकारिका 2b; 12;
15; 16b &c; वासुदेव 10b; विवाहपटल 14b; विश्वनाथ-
भट्ट 12; विष्णुमिश्रभाष्य 27; वेदोगरायपद्धति 23; वैद्य-
नाथ (दर्शपूर्णमासपद्धतिटीका) 9; शान्तिमयूख 17;
शुद्धाचारशिरोमणि 5; श्राद्धकाशिका 5; 16; 19; श्राद्ध-
दीपिका 15b; संवत्सरप्रदीप 8; सप्तर्षिमत 14b; समुद्रकर
31b; सिद्धान्तशिरोमणि 9b; स्मृतिकौस्तुभ 15b; स्मृति-
चन्द्रिका 32b; स्मृतिदर्पण 22b; 37b; स्मृतिरत्नावली 17b;
स्मृत्यर्थसार 2; 46; हरिहरभाष्य 7b; 13b; and हलायुध-
भाष्य 26b; 27.

It begins:—

सिद्धिद्विप्रदातारं विष्वव्यूहविदरणम् ।
महागणपतिं वन्दे लक्ष्मीविश्वाहिनिर्वृतम् ॥ १ ॥
श्रीनृसिंहरमाजाथं परं (स?)चिदानन्दविग्रहम् ।
विद्वांसोपासितं वन्दे भक्तकल्पमहीरुहम् ॥ २ ॥
सच्चिदानन्दरूपाय शिवादेहार्धधारिणे ।
नमश्चकारवाच्याय शिवायाभीष्टदायिने ॥ ३ ॥
अज्ञानसिकरध्वंसि सत्यज्ञानप्रकाशकम् ।
श्रीमद्गुरुपदास्मभोजं वन्दे सर्वार्थसिद्धये ॥ ४ ॥
याज्ञवल्क्यसुनीज्ञत्वा कात्यायनसुनां(र्त्ती)स्तथा ।
कर्कदीन् भाष्यकारांश्च वेदभाष्यकृतस्तथा ॥ ५ ॥
श्रुतिं शातपर्थीं वीक्ष्य सूत्रं बौधायनीयकम् ।
स्मृतिं पाराशरं(र्त्ती) चैव ग्रन्थानन्यान्वहूँस्था ॥ ६ ॥
पद्मत्वे विविधा अन्या कृता देवादिभिः स्फुटाः ।
सारं तेषां समुद्भूत्य निजबुद्धया विमृश्य च ॥ ७ ॥
धीमतानन्तदेवेन श्रीमद्गुरुपदसुनुना ।
रुद्रकल्पद्वामाख्योयं निवन्धस्तन्यते मया ॥ ८ ॥
हेमाद्यादिनिवन्धास्तु बहवः सन्ति यद्यपि ।
तेभ्यस्त्वस्य विशेषो यः पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥ ९ ॥

तत्रादौ परिभाषा निरूप्यते । तत्र शुचित्वं तावदिधिकारि-
तावच्छेदकं सदा कुर्याद्वर्मकार्यमापद्यपि शुचिनं इति टोडरा-
नन्दे सप्तर्षिस्मृतिः । श्रुतिस्मृत्युदितं कर्म न कुर्यादशुचिः क्वचि-
दिति प्रयोगपारिजाते भृगूक्षेशः ०

श्रीशभोश्चरणद्वयमाधाय हृदयाभ्युजे ।
उद्धवस्य तन्जेन काशीपुरनिवासिना ॥ १ ॥
धीमतानन्तदेवेन परिभाषा निरूपिता ।
गुरवस्तेन तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥ २ ॥

इति श्रीमद्विवेदिउद्धवात्मजेन श्रीमद्विवेदिश्रीदेवानुजेन
श्रीमद्विवेदिअनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्वुमे परिभाषा ।
fol. 11b; इति रुद्रकल्पद्वुमे गणपतिपूजनम् 12b; इति रुद्र-
कल्पद्वुमे मण्डपदेवतास्थापनविधिः 15; इति रुद्रः मातृपूजा ।
17b; इति श्रीमद्विवेदिउद्धवात्मजानन्तविरचिते श्रीरुद्रकल्प-
द्वुमे वसोर्धारा: 18; इति आध्युदियकनिरूपणः 32; इति वैश्व-
देवकालनिर्णयः 33; इति पाकनिर्णयः 34; इति साम्निक्य-
पाकनिर्णयः । 36; अथाद्यिमतः पञ्चमहायज्ञप्रयोगः 40b;
अथ ब्रह्मयज्ञः 41b; इति वैश्वदेवोपयोगी निर्णयः निरूपितं
प्रसक्तानुप्रसक्तं; अधुना प्रस्तुतोपयोगी जीवपितृकस्य संस्कर्तु-
नानन्दीश्राद्वदेवतानिर्णयः प्रस्तूते 48b; इति जीवपितृकस्य
&c 51;

End:—

इति सूतसंस्कारे प्रवासादिना पितृकर्तृत्वासंभवनिमित्तक-
कर्त्रैन्तरं प्रतिश्राद्वदेवतानिर्णयः ।

श्रीशभोश्चरणद्वयमाधाय हृदयाभ्युजे ।
उद्धवस्य तन्जेन काशीपुरनिवासिना ॥ १ ॥
रचितोनन्तदेवेन सर्वकर्माङ्गलिर्णयः ।
गुरवस्तेन तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥ २ ॥

इति श्रीमद्विवेदिउद्धवसुनुना द्विवेदिश्रीदेवानुजेन द्विवेदि-
अनन्तदेवेन विरचिते श्रीरुद्रकल्पद्वुमे सर्वकर्मसाधारणाङ्गकर्म-
निरूपणं समाप्तिमात् । अथ सर्वकर्मसाधारणानां प्रयोगः
प्रारम्भते । (?)

It appears that this part, which is called सर्वकर्मसाधारणाङ्गपरिच्छेदः in the beginning of the 2nd part, does not end here, but contains also the Prayogas of the *anugas* described above, as is suggested by the last words.

[B. D. 284.

715

रुद्रकल्पद्वुम of अनन्तदेव.

(Pt. II.)

$12\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 55; fifteen lines to a page. Incomplete.

It begins:—

सिद्धिद्विष्वप्रदातारं ० ॥ १ ॥०
धीमतानन्तदेवेन श्रीमद्गुरुपदसुनुना ।
जपहोमाभिषेकैश्च रुद्रभेदो निरूप्यते ॥ ८ ॥
हेमाद्यादिनिवन्धास्तु बहवः सन्ति यद्यपि ।
तेभ्यस्त्वस्य विशेषो यः पण्डितैः सोऽवधार्यताम् ॥ ९ ॥

निरूपितः सर्वकर्मसाधारणाङ्गपरिच्छेदः अथ रुद्र-
परिच्छेदे काण्वमाध्यनिदन्त्यादिवाजसनेयिशाखानुसारेण
जपहोमाभिषेकभेदेन त्रिविधो रुद्रो निरूप्यते तत्र तावदुप-
युक्तस्वादिनियोगो विचार्यते । विनियोगशब्देन शेषशेषिभाव-
लक्षणः संबन्धोभिषेषते स च भवाणां कर्मणां च विश्रितैव
समधिगम्यः ।०

रुद्रकल्पद्वुमे चास्मिन् रुद्रभेदा निरूपिताः ।

चिदुपःनन्तदेवेन तेन तुष्यन्तु शंकरः ॥

इति श्रीद्विवेदिश्रीदेवानुजेन द्विवेदिअनन्तदेवेन विरचिते
श्रीरुद्रकल्पद्वुमे रुद्रपरिच्छेदे रुद्रभेदनिरूपणं समाप्तिमात् ।

प्रणम्य सास्वभीशानं गणेशं च चिरं गुरुन् ।

रुद्रमत्रविभागोर्यं होमसंख्यादिभागशः ॥ १ ॥

कथ्यतेनन्तदेवेन मूलमालोक्य यज्ञतः ।

ब्रह्मणं मध्यभाष्यं च ग्रन्थानन्यान्पुरातनान् ॥ २ ॥

कात्यायनप्रणीतं यस्तुत्रं भागादिसूत्रकम् ।

मत्रसंख्या च बहुधा परोपकृतये मुदा ॥ ३ ॥

अथैतेषु पञ्चरुद्रेषु होमात्मकेषु मन्त्रविभागस्यापेक्षितत्वा-
च्छुतिसूत्रदृष्टे मन्त्रविभागो निरूप्यते । ० fol. 27 ; 27b ;

इति श्रीमहिवेदिउद्धवसूनुना० रुद्रकल्पदुमे रुद्रपरिच्छेदे
रुद्रानुवाकेषु मन्त्रविभागः 32; इति० चमकनमक्योमन्त्र-
विभागः 32b; इति रुद्रे आहुतिसंख्या 36; इति रुद्रैकादिशि-
न्यामाहुतिसंख्या 37b; इति महारुद्रे आहुतिसंख्या 39b;
इत्यतिरुद्रे आहुतिसंख्या०

रुद्रकल्पदुमे चासिन् मन्त्रभेदा निरूपिताः ।

विदुषानन्तदेवेन तेन तुर्थ्यतु शंकरः ॥

इति श्री० रुद्ररुद्रैकादिशिन्यादिषु आहुतिसंख्यानिर्णयः ॥

इति श्री० प्राचीसाधनकुण्डमण्डपादिविधिः । । 52.

In the next chapter the nature of the sacred fire to be used in the sacred rites is explained; the MS; however, breaks off in the middle of this chapter.

In this part, the author quotes:—

अण्डला 44b; अनन्तभट्ट (au. विधानपारिजात);
अपराकृ 52; आचारचिन्तामणि of वाचस्पति 46; कपदिं
44b; कपिलपञ्चरात्र 48; कारिकाकार 9b; 10; कुण्डरताकर
47b; कुण्डमण्डपसिद्धि 47b; गायत्रीकल्प 6b; त्रिकाण्ड-
मण्डन 43b; धूतेस्वामि 44b; पद्धति of स्बुनाथ 14;
पुरश्चरणचन्द्रिका 21; प्रपञ्चसार 6b; महाकल्प 14; महार्णव
12b; महीधर 45; रामवाजपेषि 46b; 48b; वास्तुशास्त्र
48b; 49b; विधानपारिजात; शारदातिलक 5b; श्लोकशुल्व
46; 47b; 48 and सिद्धान्तशेखर 43; 48; 51.

[B. D. 284.]

716

रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट.

9½×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 62; eight lines to a page. Dated S'ake 1668.

Rudrapaddhati is another manual of directions for the worship of Rudra according to the Taittiriya S'ākhā of the Yajurveda. By Nārāyanabhaṭṭa, son of Rāmēśvarabhaṭṭa and the author of Prayogaratna (see above No. 705.)

It begins:—

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः कृती ।

प्रणम्य रामं तनुते रुद्रानुष्ठानपद्धतिम् ॥

तत्र तावद्यथाप्यनेकासु यजुःशाखासु रुद्रः पद्धते तथापि
तैत्तिरीयशाखानुसारेण रुद्रप्रयोग उच्यते । ०

For an analysis of the work, cf. I. O., No. 1783;
see also Mitra, Notices, vol. I. p. 100.

It ends:—

इति श्रीरामेश्वरभट्टसूतनारायणभट्टकृता रुद्रपद्धतिः समाप्ता ।

[B. D. 22.]

717

रुद्रपद्धति of नारायणभट्ट.

12×4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 34; ten lines to a page. Dated S'ake 1686.

Another copy of Nārāyanabhaṭṭa's Rudrapa-
ddhati. Rūpanārāyaṇa is quoted on fol. 13.

It ends:—

रामेश्वरभट्टात्मजनारायणसूरिणा काल्याम् ।

कर्मणा(?) सज्जनतुर्थ्ये रुद्रानुष्ठानपद्धती रचिता ॥

अन्थाननेकानालोच्य विचार्य सदसच्च यत् ।

श्रीरामचरणध्यानाद् कृता रुद्रस्य पद्धतिः ॥

समाप्तिसमग्रम् ।

[B. D. 145.]

718

लक्ष्मोमपद्धति of नारायण.

10½×5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 33; ten lines to a page. Dated S'ake 1760.

A ritualistic tract explaining the details of an offering of one lac or more of sacrificial things, by Nārāyanabhaṭṭa, author of Prayogaratna (see above No. 705).

It begins:—

अथ लक्ष्मोमविधिलिंग्यते ।

विशेशरं नमस्कृत्य सर्वक्रतुफलप्रदम् ।

नारायणोऽथ तनुते लक्ष्मोमविधिं सुधीः ॥०

It ends:—

इति श्रीभट्टरामेश्वरसूतनारायणभट्टविरचिता लक्ष-
्मोमपद्धतिः समाप्ता ॥ शके १७६० विलम्बीनामसंवत्सरे
फालुनवद्यप्रतिपदा ॥

[B. D. 159.]

719

विनायकशान्ति.

(from स्मृतिकौस्तुभ.)

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 19; seven lines to a page.

Vināyaka Sānti, a portion of the Smṛtikau-stubha and Br̥haspatisānti from the same.

It begins:—

अथोपनयनप्रयोगं चकुं द्वितीयजन्मप्रदत्तवेन० विनायक-
शान्तिरस्त्यते । तत्र याज्ञवल्क्यः । एवं विनायकान्०

इति वैनायकी शान्तिः समवादि यथामति ।
अनन्तेन भवेद्व्या गणेशाभ्युक्तयोर्मुदे ॥

It ends:—

ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्भोजयेत् । इति कौस्तुभे वृह-
स्पतिशान्तिः ।

[S. C. 4.

720

विश्वादर्श of कविकान्तसरस्वती.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 9; about 10 lines to a page.

Vis'vādars'a is a work on Dharma in four chapters, composed by Kavikāntasarasvatī, son of Āditya, described as "well-versed in the meaning of Gītā." The author was patronised by a prince called Dhanyarāja, son of Nāgārjuna. Our author alludes to Vijnānesvara, author of the Mitakṣarā, which, he says, has immortalised the fame of the great king (Mahato Mahibhartuh; Vrddhabhartuh; see below). The earliest writer who quotes our author is Hemādri in Caturvargacintāmaṇi, Paris'esakhaṇḍa, pt. 2, p. 112 (see below). Vis'vādars'a was also used in the composition of his Kālādars'a by Āditya-bhaṭṭa. Kālādars'a again is quoted in Kālamādhava; see I. O., No. 1655. The manner in which our author refers to Vijnānesvara shows that he was separated from him at least by a hundred years.

Our author, therefore must have flourished towards the close of the 12th or the beginning of the 13th century.

Our MS. is incomplete. It runs upto v. 21 of the third Kāṇḍa. There are however, three good MSS. of the Vis'vādars'a in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. (see above under No. 572). Two of these contain all the four Kāṇḍas, while the third contains only three like the MSS. noticed at C. C. I p. 586. The fourth Kāṇḍa was not usually copied out as it treats of Philosophy rather than Dharma.

58

Our author was a follower of the Advaita school of the Vedānta and a pious devotee of Rāma and Vis'vesvara of Benares. His patron Dhanyarāja was very probably a ruling prince of Benares.

The first Kāṇḍa treats of Sadācāra in 43 s'lokas in the S'rāgdharā metre (except v. 40 which is in Anuṣṭubha). The second treats of Vyavahāra in 44 s'lokas. In this Kāṇḍa, the Anuṣṭubh metre is used for all even s'lokas except the last; Mālinī for all odd s'lokas upto the 19th; thereafter Mandākrāntā upto the 35th; and after this S'ārdūlavikṛidita upto the end. The last verse is also in the S'ārdūlavikṛidita. The third Kāṇḍa treats of the Prāyas'cittas in 50 s'lokas, 49 of which are written in the Sragdharā metre, Mālinī being used for the last. In the fourth Kāṇḍa, the first s'loka is a Gīti; then follow alternately S'ārdūlavikṛidita and Anuṣṭubh s'lokas upto v. 37; v. 38 is a S'ikharīnī then again follow in alternate succession Anuṣṭubhs and S'ikharīnīs upto v. 47; v. 48 is a S'ārdūlavikṛidita; 49 and 51 are Anuṣṭubhs; 50 and 52 are S'ikharīnīs and the last i. e. 53rd is a S'ārdūlavikṛidita.

It begins:—

श्रीगद्वामभिधानं विधुतकलिमलं ब्रह्मधर्मस्य मूलं
स्मृत्वा ब्राह्मे सुहृत्ते सकलसुकृतिभिः संप्रदुद्वैरपास्यम् ।
नत्वा मन्वादिसुख्यानपि निखिलमुनीन्वर्मधामप्रदीपान्
विश्वादर्शं विधास्य विमलमतिकृते धर्मशास्त्रस्य मूलम् ।
सन्ध्यासूदङ्गुखोहन्यपि च निशि पुनर्दक्षिणास्यो निवीती
कृत्यान्मूलादिशौचं बहिरथ सलिलात्तत्र लिङ्गे मृदेका ।०

Kāṇḍa II begins:—

व्यवहृतिमथ पश्येऽपूर्तिर्भूमिदेवै—
समलभतिरभिज्ञैरन्यकार्यं स्वयं चेत् ।
द्विजपतिरखिलज्ञस्तत्र सम्यैनियोज्यः
सति पथि यदि न स्युस्तेन ते दण्डनीयाः ॥ १ ॥

Our author mostly follows Yajñavalkya in the order of topics, and usually agrees with Vijnānesvara in the interpretation of the Smṛti texts.

संस्कृताः खलु संस्कृत्युरनुजं भगिनीं पुनः ।
दत्त्वा जातिप्रयुक्तांश्चतुर्थांशं विभागिनः ॥ ३२ ॥

For this same opinion, cf. Mitakṣarā on II. 124. So also, the opinion of Mitakṣarā on II: 118-119 is embodied in the following verse:—

मैत्रोद्वाहिकविद्यासुद्धृतं च क्रमागतम् ।
स्वार्जितं चाविभाजयं स्यात् पितृद्वच्चाविरोधि चेत् ॥ २६ ॥

The twelve kinds of sons are not at all discussed by our author, though the Aurasa sons from the wives of different castes are mentioned:—

वर्णव्यवेत्तिविद्यमिह चतुर्लयादिभागान्विदध्या—
द्वाये पौत्रेषु तु खलु पितृद्वारतो भागहूसिम् ॥ २९ ॥

Regarding the order of succession, our author says:—

यश्चासंसृष्ट्यथ वसुपृथगभागवानौरसाद्यैः
पुत्रैर्हीनः सुरसदनगस्तस्य पक्षी सती चेत् ।
गृहीयात्स्वं दुहितृपितृकं भ्रान्तव्योत्रजादिः
पूर्वभावे पर इति भवेदैरसादिव्यपीथम् ॥ ३१ ॥

Kānda III ends as follows:—

इति सकलनिबन्धैः सर्वकर्मङ्गभूते—
ष्वखिलतिथिषु यस्यान्विर्णयोस्येव तस्यात् ।
कृतिरिह कविकान्तश्रीमदादिलयसूनो—
ज्येयति मितिसरस्वत्यासुद्धं समुद्धम् ॥ ३० ॥

Kānda IV begins:—

उक्तं तृतीयकाण्डे प्रायश्चित्तं हि चित्तशुद्धर्थम् ।
सर्वस्याथ सुक्षेपे: खल्यं वक्ष्ये चतुर्थेस्मिन् ॥ १ ॥
निर्वर्त्यैववृणत्रयं स हि गृही पुत्रेषु दारान्सुधीः ।०
विषयेषु विरक्तस्य गर्भवासादिवीक्षणात् ।
मोक्षे तस्याधिकारः स्यान्नित्यान्तियाविवेकिनः ॥ ७ ॥०
ज्येयं सर्वमनियतादिसभयं रज्ञादिसर्पादिवत्
सर्वैः संमतमेव नियमभयं स्वज्ञातमज्ञैरपि ।० १७ ॥

It ends:—

गाङ्गं यत्रामृतं पुण्यं लिङ्गं यत्रामृतं शिवम् ।
तस्मिन्नस्मिन्महाक्षेत्रे किं बहूक्त्या सुखं वसेत् ॥ ४५ ॥०
भक्तिरक्तमनध्यं मे देहि विश्वेश्वरं त्वयि ।
प्रतिमर्त्यं भवेद्देहे कैवल्यं निखिलं खलु ॥ ४९ ॥०
वृत्तैः सुवृत्तैः संपूज्यमलंकृतमिदं कृतम् ॥
आसमुद्धं समुद्धं च राजते धन्यराज ते ॥ ५१ ॥
यथा वै विज्ञानेश्वरविरचितेद्यापि महतो
महीभर्तुः कीर्तिस्त्रियगति यथा पुण्यकृदिति ।
य(त)था श्रीमन्नागार्जुनततुज धन्यं प्रतिगृहं
स्फुरद्विश्वादर्शे स्फुरतु तव कीर्तिः सुकृतिनः ॥ ५२ ॥
श्रीरामस्य युधिष्ठिरस्य च तथा रामायणे भारते
कीर्तिर्भाति यथा च मुञ्जनृपतेः साकारिका भूषणम् ।
श्रीमद्भन्यं मिताक्षरादिषु यथा श्रीबृद्धभर्तुस्था
विश्वादर्शनिवन्धने तव शुभश्लोकोक्त जयन्त्यूर्जिताः ॥ ५३ ॥
इति श्रीकविकान्तकृतविश्वादर्शः समाप्तः ।

In the present MS. Kānda I contains 42 s'lokas while Kānda II has 46. The description of the work given above is based on one of the B. M. C. MSS. mentioned above. The other two B. M. C. MSS., however, are very important since they contain the author's own commentary on the text.

This commentary begins:—

जयति जगदेकनाथः सज्जनहृदयाम्बुजे स्वयंज्योतिः ।
चिन्त्यः परावरजैश्चिन्मूर्तिः श्रीहरी रामः ॥ १ ॥
धर्माधिकारिणसे मुनयः सर्वे जयन्ति मन्वाद्याः ।
सिंतं चकास्ति येषां दिव्यं चक्षुः श्रुतिः साक्षात् ॥ २ ॥
विलसत्पदाभिरामा कविकान्तसरस्वती विभात्युच्चैः ॥
यद्वृद्धपुण्डरीके प्रणवं इवेयं व्रयी वसति ॥ ३ ॥
स्फुरति सुवृत्ते विमले विश्वादर्शेऽम्बुनीव विस्पष्टम् ।
सर्वेस्य सर्वधर्मस्तद्विवृतिं केवलं वक्ष्ये ॥ ३ ॥

तत्र प्रथमकाण्डः स्वर्गधरावृत्तेः ।०

As explained by the author himself in the commentary, Visvādars'a is based upon the following Smṛtis.

अङ्गिराः, आपसम्ब, आश्वलायन, उशनाः, क्रष्णशङ्क, कालायन, कौशिक, गोभिल, गौतम, जातूकण्ठ, दक्ष, देवल, नारद, पैठीनसि, पैङ्गव, प्रचेता, बृहस्पति, बौद्धायन, मनु, मरीचि, मार्कण्डेय, यम, याज्ञवल्क्य, योगवाज्वल्क्य, लौगाक्षि, वत्स, वसिष्ठ, विष्णु, बृद्धविष्णु, व्याघ्रपाद, व्यास, शङ्क, शातातप, षट्त्रिशन्मत and हारीत.

Also the following Purāṇas and Nibandhakāras are referred to:—

भविष्य, मार्कण्डेय, वायु, विष्णु, and स्कन्द; धारेश्वर भट्टाचार्य, मेधातिथि, विज्ञानेश्वर, विश्वरूप and शारीरकभाष्य.

On I, 4, the commentator remarks:—

‘अत्र हि स्मृतिवाक्यप्रत्यभिज्ञानार्थं प्रायशस्तप्रतीकोपादानं न रूपसिद्धौ यत्रः कर्यः ।’

At the end of the commentary on III. 33, the following verse is found:—

तत्त्वं पूर्वसिवनिधभिर्यदुदितं मन्वादिशास्त्रात् तद्
व्यक्तं किंतु विश्वालमित्यलमतस्तत्कल्पसूत्रोपमम् ।
विश्वादर्शमलंकृतं सुकृतिनस्तातपर्यैवृत्त्या मित
पश्यन्त्वव्यभिचारि यद्वृष्टु तत्सर्वं समानं खलु ॥

उक्तं च भट्टाचार्यैः । मोक्षार्थी न प्रवर्तेत तत्र काम्य-
निषिद्धयोः ।० Com. on IV. 5.

ऋष्यशृङ्गाद्युक्तावान्तरविशेषास्तु अवगीतत्वाद्विश्वरूप-
मेधातिथिधारेश्वरादिभिरुपेक्षिताः Com. on III 39.

The usual colophon of the commentary is:—

इति श्रीगीतार्थप्रदीपश्रीमदादिल्याचार्यसुतकविकान्तसर-
स्वतीरितविश्वादशोल्यधर्मेशाश्रविवरणे ॥

As regards the quotation in Hemādri, it occurs
in the commentary on III. 37.

सर्वं तिथिजातं सप्रदोषं ग्राह्यम् । तथाच वस्तः ।
प्रदोषव्यापिनी ग्राहा तिथिर्नक्तवते सदा ।
एकादशीं विना सर्वाः कुक्षे कृष्णे समाः स्वृताः ।
प्रदोषोस्तभयादूर्ध्वं घटिकात्रयमिष्यते ॥

[B. D. 311.

721

वीरमित्रोदय of मित्रसिंह. (व्यवहार.)

13×9 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; about 22 lines to a page. Incomplete.

The MS. contains a portion of the Vyavahāra Prakāś'a (upto the end of the 2nd Prakaraṇa) of Viramitrodaya, an exhaustive treatise on Dharma by Mitramis'ra. See I. O., Nos. 1471-74. The whole of the work is now being published in the Chawkhambā Sanskrit Series. Vyavahāra Prakāś'a also published by J. Vidyasagar, Calcutta, 1875; Dāyabhāga edited and translated into English by G. Sarkar.

[B. D. 272.

722

व्रतराज of विश्वनाथ.

11½×6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 399; about 14 lines to a page. Dated
S'ake 1721.

A digest of religious matters relating to vows or Vratas much esteemed in Western India; composed by Vis'vanātha, son of Gopāla, at Benares in 1736 A. D. Cf. Bod., Nos. 663-664; I. O., Nos. 1692-98. Published by the Venkates'vara Press, Bombay.

It begins:—

ॐकारविम्बेशगुरुं सरस्वतीं गौरीशसुर्यं च हरिं च भैरवम् ।
ग्रन्थं देवान्कुरुते हि ग्रन्थं दैवज्ञशर्मी जगतो हिताय ॥ १ ॥

विष्णवर्चनं दावशिवार्चनं च उत्सर्गधर्मव्रतमिष्यं च ।
वेदात्पुराणात्स्मृतितश्च तद्वद्वतोक्तसिद्धान्तविधिं विधत्ते ॥ २ ॥
संगृहा सर्वस्य सतं पुराणं सिद्धान्तवाक्यं मुलिभिः प्रणीतम् ।
लोकोपकाराय कृतो निवन्धो व्रतप्रकाशः सुविद्यां सुदे स्यात्

यावन्तो ब्राह्मणा लोके धर्मशास्त्रविशारदाः ।

तावन्तः कृपया युक्ता: कुर्वन्तु ग्रन्थशोधनम् ॥ ३ ॥

विज्ञाप्यन्ते मया सर्वे पण्डिता गुणमणिदत्ताः ।

प्रचारणीयो ग्रन्थोर्य बालबद्वालक्ष्य मे ॥ ५ ॥

रामाङ्गसुलिखूसङ्ग्ये १७९३ वस्त्रिवज्ज्ञेन्दुसङ्ग्यके ।

वर्षे शाके शुक्लपक्षे वज्रम्बां तपसः शुभे ॥ ६ ॥

विलोक्य विविधान्त्रन्त्यान् लिखते सुजनाय वै ।

तन्निमित्तो मयारम्भः किमद्वातं मन्त्रिदिगः ॥ ७ ॥

चित्तपादनजातीयशाणिडलयकुलमण्डनः ।

गोपालात्मजदैवज्ञः संगमेश्वरसंज्ञि(स्थि?)तः ॥ ८ ॥

दुर्गाघटे वसन् काश्यां नत्वा पितृपितामहान् ।

कुर्वै वै विश्वनाथोर्हं व्रतराजं सुविस्तरम् ॥ ९ ॥

अथ व्रतराजप्रारम्भः ॥ अत्र च स्वकर्तव्यविषयो सियतः
संकल्पो व्रतमिति०

It ends:—

कोटिदीपास्तो ज्येष्ठाः पार्थिवोद्यापनं ततः ॥

शिवमस्तु सर्वजगतः परहितमित्तरा भवन्तु भूतगणाः ॥

दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वजनः सुखी भवतु ॥

इति श्रीविश्वनाथविरचिते व्रतराजांके सानुक्रमणिका समाप्ता ॥

[B. D. 287.

723

व्रतार्क of शङ्करभट्ट.

12×5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 799; nine lines to a page. Dated S'ake
1761.

Vratārka is a digest of matters connected with voluntary religious vows, compiled by Bhatta Śāṅkara, son of Bhaṭṭa Nilakanṭha, the author of the Mayūkhas. See Mandlik's introduction (p. LXXVI) to his edition of Vyavahāramayūkha, for the family tree of the author. For a complete analysis of the work, see I. O., No. 1684.

It begins:—

दिवाकरपदद्वन्द्वं फलद्वन्द्वप्रदायकम् ।

त्रैलोक्यतमसो नाशकर्तृं तत्प्रणामार्यहम् ॥ १ ॥

यो जातं निजमन्दराद्विमन्थै-
निर्भैध्यं प्रथिततरान्धकारसिन्धुम् ।
लोकेभ्यो वितरति सत्प्रकाशरतं
तं वन्दे वनजवनीविनोदवन्धुम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्री(शङ्करभट्टविरचिते) व्रतराजार्के सानुक्रमणिका
समाप्ता ॥

[B. D. 8.]

724

व्रतार्क of शङ्करभट्ट.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgari character.
Foll. 414; ten lines to a page. Dated S'ake 1700.

Another copy of S'añkarabhaṭṭa's Vratārka. This MS. slightly differs from the previous one at the beginning.

After the three introductory verses:—

अत्र च स्वकर्तव्यविषयो नियतः संकल्पो व्रतमिति श्रीद-
क्षत्सन्न। अस्मिहोप्रसव्यावन्दनादिविषये संकल्पयेदिति प्रसक्ते
युक्तवत् (?) किल्बिभिरसिद्धिविषयः संकल्पविशेष एव व्रतम् ।
तत्र व्रतं संकल्पयेदिति अन्वय इति वाच्यम् । पाकं पचति
दानं दद्यादितिवत् प्रयोगानुग्रहार्थं प्रयोगोपपत्तेरिति नव्याः ।
तत्र व्रतहेमाद्वौ गार्ग्यः०

It ends:—

सुनिर्णयानि यानीह कथितानि व्रतानि तु ।
तेषां द्रुताप्तये भद्रशङ्करोनुक्रमं व्यधात् ।
इति व्रतार्कानुक्रमं संपूर्णं ।

[B. D. 24.]

725

व्रतोद्यापनकौमुदी of शङ्करभट्ट घारे.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 187; nine lines to a page. Dated Samvat
1848.

Another work on Vratas by S'añkarabhaṭṭa Ghāre, son of Ballāla. It was composed in S'ake 1675. See I. O., No. 1702, Mitra, Notices, V. p. 132 and Ulwar Catalogue, Extract 352. Mitra, Notices, VII. p. 257 is a copy of the author's Tirthodyāpanakaumudī. In the present work, the author refers to Rudrānuṣṭhānakauṭumudi as his own work. The date of this work according to the reading of the Ulwar MS. is S'ake 1625,

which, however, is not possible as the name S'rīmukha of the Sanivatsara given by the author, decides in favour of 1675; see Chronology by C. S. Patell, London, 1866, p. 172. It is published by the Venkates'vara Press Bombay.

It begins:—

नत्वा गणेशं संतुष्ट्यै शंकरेण वितन्यते ।

सुदा पुराणविख्यातव्रतोद्यापनकौमुदी ॥ १ ॥

तत्र तावस्त्वर्वतोपयोगित्वात् किंचिन्निर्णयादिकं लिख्यते ॥०

इति श्रीमत्त्वित्तावनकुलादिभसंभवधारोपनाकबल्लाळसु-
रिसुनुशंकरविरचितायां व्रतोद्यापनकौमुद्यां सर्वव्रतसाधारण-
परिभाषाप्रकरणं । 19b; इति तिथिव्रतानि समाप्तानि 115b;
इति० वारव्रतानि । 139; इति० संक्रान्तिव्रतानि 144b;
इति० पार्थिवलङ्गगणेशोद्यापनं 167b; इशानावेदिकायां
मत्कृतरुद्रानुष्ठानकौमुदीस्थप्रकारेण० 179b.

It ends :—

इति श्रीमत्त्वांकयां व्रतोद्यापनकौमुद्यां अश्वथव्रतोद्यापनं
समाप्तम् ।

शाके शराद्यङ्गचन्द्रश्रीमुखाद्यव्रतसरे ।

शांकर्यगच्छत्पूर्णत्वं व्रतोद्यापनकौमुदी ॥

आलोच्य बहुशो ग्रन्थान् सारमाह्य सर्वतः ।

घारे इत्युपनाशा च चित्तपावनसंक्षिना ॥

बालालिना शंकरेण व्रतोद्यापनकौमुदी ॥

रचिता या तया देवस्तुष्यतां परमेश्वरः ॥

The following are quoted:—गौडनिवन्ध 4; गौरी-
तिलक 10; छन्दोगपरिशिष्ट 5b; ज्ञानमाला 11; पदार्थदर्श 7b;
पार्थिवचिन्तामणि 157; ब्रह्मामल 2; मदनरत्न 2b;
रुद्रामल 163; रुद्रानुष्ठानपद्धति (author's own) 179b;
लङ्घः 1; विष्णुयामल 167b; शिवरहस्य 104; शैवागम 160;
सौरधर्म 121b; and हेमाद्रि.

[S. C. 12.]

726

व्यवहारमयूख of नीलकण्ठ.

$11\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 92; nine lines to a page. The MS. is about
100 years old.

Vyavahāramayūkhā, a part of the Bhagavantabhbhāskara of Nilakantha. Translated into English with introduction by Mandlik; also by J. R. Gharpure, Bombay. Edited with notes and introduction in the Government Hindu Series by P. V. Kane, Bombay, 1926.

Most of the Mayūkhas are also published by the Gujarati Printing Press, Bombay and by J. R. Gharpure, Angre's Vadi, Bombay.

Vyavahāratattva is another work on Vyavahāra by Nilakanṭha. This is published in the Appendix by Prof. Kane in his edition. Prof. Kane's MSS. of Vyavahāratattva, however, were defective at the beginning and hence he could not print the first few lines of the work. I possess a fine copy of this work in the Bhadakamakara Memorial Collection of MSS. (see above under No. 572). From this, I give below the portion of the work which was not available to Prof. Kane.

सूर्यं रामं गणेशानं पितरं भट्टशंकरम् ।
मातरं गिरिजालक्ष्मीसदर्शीं च नमो वयम् ॥ १ ॥
सगर्भयोस्तथा भट्टामोदरनृसिंहयोः ।
मुदा नमामि चरणौ सर्वकार्यार्थेसिद्धिदौ ॥ २ ॥
श्रीभट्टनारायणशर्मसूनुः श्रीशंकराख्यो रविलक्ष्मणीजः ।
काश्यां सुतस्तस्य च नीलकण्ठस्तनोति सम्यग्ब्यवहा(र)तत्वम् ३

तत्रादौ व्यवहारमातृकाप्रकरणं तत्रेयं राजस्थितिः । राजा
वक्ष्यमाणलक्षणं व्यवहारं विद्वद्विर्ब्रह्मणैः सह कुशलादिगुणव-
त्कृतिपयवणिग्युक्तः ससभ्यो धर्मशास्वतदविरुद्धदेशादिसमय-
धर्मानुसारेण छलं निरस्य वादिप्रतिवादिगतमर्थतत्वाख्यं भूत-
मनुसरन् पश्येत् । श्रुताच्ययनसंपन्ना धर्मज्ञाः सत्यवादिनः
रागद्वेषरहिताः सप्त ऋयो ब्राह्मणा दानमानसलक्तरैः सभा-
यामुपवेशिताः सभ्याः । सामादिभिरुपायैः यथा वादिप्रतिवा-
दिनो सत्यमेव वदतः तथा यतितद्यं राजा । तथा सति
व्यवहारे मुख्यः संपद्यते । तदसंभवे साक्षयादिभिर्गौणः ।
अनियुक्तानां ब्राह्मणानां यथावस्थितार्थादन्यथार्थाभिधाने अन-
मिधाने वा दोषः । नियुक्तानां तु सभ्यानां यथावस्थितार्थक-
थनेषि राजोऽन्यथाकर्तुरनिवारणे दोषः । रागलोभभैर्यस्तैः
समस्तैर्वा स्मृत्यादिविरुद्धकारिणः सत्याजेता पृथक् पृथक्
चिप(वा)दपराजयनिमित्ताद्वाद्विगुणं द्वयं दण्ड्याः नाज्ञानमो-
हादिभिः बहुश्वतो ब्राह्मणेन(?) । यद्वा दानं कुलीनं मध्यस्य-
मनुद्रेगकरं धर्मिष्ठमुद्युक्तमकोधं सर्वधर्ममिदं ब्राह्मणं स्वस्थाने
राजा नियुक्तीत । स एष प्राङ्गिवाकः अन्यत्समानम् । ब्राह्म-
णासंभवे क्षत्रियं वैश्यं वा न शूद्रम् । इति श्रीशंकरभट्टामज्ज-
नीलकण्ठकृते व्यवहारतत्वे राजस्थितिः ।

The words 'निष्टद्वितं चैतन्मया स्वत्ववादे' found at the beginning of the Dāyabhāga section in Vyavahāratattva surely refer to the author's discussion on 'Svatva' in Vyavahāramayūkha. This shows that Vyavahāratattva was written

after Vyavahāramayūkha perhaps as an abridged form of it. The former however, cannot be said to be a supplement to the latter, as no new opinions are given in it. See Kane, Vyavahāramayūkha, Introduction, pp. 21. 22.

[B. D. 24.

727

शान्तिमयूख of नीलकण्ठ.

$11\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 145; nine or ten lines to a page.

Sāntimayūkha, the twelfth section of the Bhagavantabhbhāskara of Bhaṭṭa Nilakanṭha. It treats of Sāntis i. e. rites to avert evil. See I. O., No. 1462; Bik., p. 456.

Our MS. contains at the end two verses which apparently give the date on which the MS. was copied. But the second line of the first verse which gives the year is rather unsatisfactory. Judging from the writing itself the words should read 'grantho mayā rasa-kha-rṣiku-sammitebde', meaning 'in the year (Saṁvat?) 1706'; but then the metre of the line becomes defective as it requires one more letter between mayā and rasa. Nor should we run to the conclusion that a letter should be supplied and the date Saṁvat 1706 should be assumed for the MS., thus enabling ourselves to conclude that the Sāntimayūkha was composed before 1650 A. D. For if instead of rasa-kha-rṣi, we read rasa-rava-rṣi, the metre is right, though the date becomes 1776 instead of 1706 (rava=7). I may however mention that a MS. dated 1650 A. D. is mentioned at C. C. I. p. 641a.

Besides, Nilakanṭha is quoted in Pratāpanāra-sīha (A. D. 1710; see above No. 700) and even before this, in Divākara's Dānacandrikā. This Divākara was the sister's son of Kamalākara-bhaṭṭa (see above No. 690) and hence must have flourished in the beginning of the latter half of the 17th century at the latest. Nilakanṭha's activities therefore, may be safely ascribed to the close of the first half of the 17th century.

It begins:—

यो लीलया संतनुते० ॥ १ ॥ महो महत्समाराध्य ॥ ० ॥ २ ॥
प्रतारकैरादत्मत्र० ॥ ३ ॥ अस्पष्टपापविशेषनिदानकैहिकमा-
त्रानिष्टनिवर्तकं०

It ends:—

श्रीनीलकण्ठरचितः समृतिभास्कररत्नयो
ग्रन्थो मथा रसरचर्षिकुसंमितेऽदे ।
चैत्रे सिते इवितिथौ रविपादपञ्चे
पश्चीकृतो विकसतां जनतोयकृष्णैः ॥
चेन्नादतः कतिपयैरपि दुष्टभावैः
किं तेन भावनिपुणाः खलु सन्ति सन्तः ॥
किं द्वाधच्छुपुटकाककद्रुवकेन
पकं रसालफलमुज्जितमेव सम्यक् ॥ २ ॥

इति श्रीमीमांसकभृशंकरात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भास्करे
शान्तिमयूखः समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 228.]

728

शान्तिमयूख of नीलकण्ठ.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; about eleven lines to a page.

Another incomplete copy of the Sāntima-
yūkha.

Begins:—

महो महत् समाराध्य० ॥ १ ॥ अस्पष्टपापविशेष०

[B. D. 283.]

729

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 357; eight lines to a page.

Sāntiratna, also called Sāntikamalākara is a work on illustrations and means of averting evil omens composed by Kamalākarabhaṭṭa, son of Rāmakṛishnabhaṭṭa, and the author of the Nirṇaya-sindhu. See I. O., No. 1758.

It begins:—

नारायणात्मजश्रीमद्वामकृष्णस्य सूनुना ।
कमलाकरसंज्ञेन प्रोच्यन्ते शान्तयः क्रमात् ।
तत्र एवं विनायकं पूज्य०

It ends:—

विशेषस्तु मात्रते निर्णयसिन्धौ नवरात्रिर्णये ज्ञेयः ।
इति शतचण्डीसहस्रचण्डीप्रयोगः ॥
यो भाद्रत्र० ॥ १ ॥ श्रीमक्षारायणारथ्या० ॥ २ ॥

The following verses are not found in the L.

O. MS. They give an account of the author's works, 22 in number, perhaps in a chronological order:—

तर्केन्दुस्तर्केषेषः फणिपनिभग्नितिः पाणिनीये प्रपञ्चे ।
न्याये प्रायः प्रगल्भं प्रकटितपटिमाभाहृशास्त्रप्रपञ्चे(वे)
.....प्रभाकरीये पथि मधितदुरन्ता वेदान्तसिन्धु—
वैदे वादे वितन्द्रो जगन्ति विजयते रामकृष्णार्थसुनुः ३
आदौ निर्णयसिन्धुस्तु वार्तिके टिप्पणी पणः (पुनः?)
काव्यप्रकाशगाः (व्या)रथा दानेव(च)कमलाकरः ॥
शान्तिरत्नं तत् (तः) पूर्वत्रयोः कमलाकरैः(रो) ॥
ग्रन्थो वेदान्तरत्नं च सभादर्शकृतूलम् ॥
प्रायश्चित्ते रत्नमेकं व्यवहारे तथापरम् ॥
बद्धृहृचाहिकमन्यच्च गोत्रप्रवरदर्पणः ॥
रत्नं कर्मचिपाकार्यं कार्तवीयस्य पद्धतिः ॥
सोमप्रयोगः शूद्राणां धर्मो रुद्रस्य पद्धतिः ॥
टिप्पणी च तथा शास्त्रदीपिकालोकसंज्ञितः (ता) ॥
मीमांसायां तथा शास्त्रतत्त्वस्य कमलाकरः ॥
सर्वतीर्थविधिश्चैव भक्तिरत्नं तथोत्तमम् ॥
रामकृष्णसुतेनेत्यं कमलारशर्मणा ।
द्वयथिका विंशतीनां च ग्रन्थानां रवमालिका ।
सेवां कर्तुमशकेन(ने)त्य पिता रामपादयोः ॥

इति ग्रन्थरत्नमाला ॥ इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारीणरामे-
श्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टसुतमीमांसकरामकृष्णभट्टात्मज-
कमलाकरभट्टकृतः शान्तिरत्नाकरयन्थः संपूर्णः ॥

[B. D. 305.]

730

शान्तिकमलाकर of कमलाकरभट्ट. (जननशान्तिः)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 47; nine lines to a page. Dated Sake
1770.

A portion of Kamalākarabhaṭṭa's Sāntiratna. It treats of Sāntis, in connection with the occurrence of a birth at an inauspicious time.

It begins:—

गोप्रसवविविः । अथ प्रयोगः । उक्तकाले देशकालौ संकीर्त्य०
इति आश्लेषानक्षत्रजननशान्तिः । श्रीकृष्णके १६८२ वर्षे
विक्रमनामसंवत्सरे गोमुखप्रसव, ज्येष्ठाजननव० इति प्रयोद-
शशान्तयः समाप्ताः । अथ ज्वरादिशान्तयः । fol. 31b.

इति श्रीकमलाकरभट्टतौ शान्तिरत्ने उद्देश्यत्तिनक्षत्रति-
थादिवारशान्तिः समाप्ताः । ०मिति शके १७७०. 41b;
मधुजननशान्तिः according to शृङ्खर्गर्ग begins on fol. 42;
इति भद्राशान्तिः 44b; ०न्युब्जनन० 45.

It ends:—

इति शौनकोक्तपौषमासप्रथमप्रसवजननशान्तिः ।

[S. C. 14.]

731

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 111; about eight lines to a page.

Another incomplete copy of Kamalākara's S'āntiratna. विनायकशान्ति ends on fol. 13;
नवग्रहयज्ञ on 82; गोमुखप्रसवप्रयोग on 86; तिथिलभ-
गण्डान्तशान्तिः on 89; तिथिशान्तिः on 104b; ज्येष्ठाशान्तिः
on 110. The MS. abruptly ends in the midst
of मूलनक्षत्रशान्तिः.

[B. D. 213.]

732

शान्तिरत्न of कमलाकरभट्ट.

(शतचण्डीप्रयोग.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 94; seven lines to a page.

S'atacandīsaḥasracandiprayoga, the last chapter
of Kamalākarabhaṭṭa's S'āntiratna.

Begins:—

अथ शतचण्डीसहस्रचण्डी च । वाराहीतत्रे । चण्डी-
पाठफलं ज्येष्ठं ॥

Ends:—

इति श्रीशान्तिरत्ने कमलाकरभट्टविरचिते शतचण्डीसह-
स्रचण्डीप्रयोगः । यो भाष्टतत्र० बुधरामकृष्णः ॥

[S. C. 4.]

733

शान्तिसार of दिनकरभट्ट.

(a fragment.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-15; 18-19; about eight lines to a page.
The MS. was copied for P. H. Jogalekara.

The MS. contains a portion of S'āntisāra, a
work on S'āntis, by Dinakarabhaṭṭa, son of
Rāmakṛṣṇabhaṭṭa and the elder brother of
Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu.

See for other MSS. of the work, Bik., p. 456;
I. O., No. 1754. For the author's Dinakaroddyota,
see I. O., No. 1604. This latter work was after-
wards completed by the author's son, Vis'ves'vara-
bhaṭṭa, also known as Gāgābhaṭṭa; see I. O.,
No. 1605. Vis'ves'vara bhaṭṭa was present at
the coronation ceremony of S'ivājī the Great
in A. D. 1674.

The MS. contains the following colophons:—

इति श्रीमद्रामेश्वरभट्टसुरिसूनुरामायणभट्टविद्वन्मुक्तेहरीहाङ्क-
श्रीमद्रामकृष्णभट्टविरचिते मूलनक्षत्रजननशान्तिप्रयोगः 11b;
इति गोमुखप्रसवविधिः 13; इति नारायणभट्टसुतरामकृष्ण-
भट्टसुतदिनकरभट्टतौ ज्येष्ठाशान्तिप्रयोगः 15b; इति०
दिनकरभट्टतौ व्यतीपातादिशान्तिप्रयोगः 18b.

It ends:—

इति श्रीमूलज्येष्ठाव्यतीपातवैद्यतिशान्तिविधिः समाप्तः ।

[B. D. 213.]

734

शूद्रकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 134; ten lines to a page.

A compendium of the religious duties of a
S'ūdra, by Kamalākarabhaṭṭa, author of the
Nirṇayasindhu. For an analysis of the work, cf.
Aufrecht, Bod., No. 654; I. O., No. 1650.

Begins:—

प्रणम्य रामं पितरौ कमलाकरशर्मणा ।

रामकृष्णतनूजेन शूद्रधर्मो निरूप्यते ॥ १ ॥

तत्र शूद्रत्वं ॥

End:—

यो भाष्टतत्रगहनार्णव० बुधरामकृष्णः ॥

इति श्रीमज्जगद्गुरुमीमांसकनारायणभट्टसुरिसूनुरामकृष्ण-
भट्टसमजकमलाकरभट्टते शूद्रधर्मसंकरजस्त्र-
रूपं तद्वत्तिनिरूपणं समाप्तश्चाय लिबन्धः ॥

[ZZ. C. 25.]

735

शूद्रकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 25; ten lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy of the S'ūdrakamalā-
kara.

[B. I. 47.]

736

(यजुर्वेदीय) आद्विधि of ढोण्डू.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; about 16 lines to a page. Incomplete.

A treatise in prose, on obsequies according to the Mādhyandina Sākhā of the Yajurveda. By Dhondhū Misra. For a S'rāddhaviveka ascribed to Misra Dhodhra, son of Prāṇakṛṣṇa, see Peterson, Report, II. p. 188.

Above and below the treatise are given the first 260 verses of the Vyāghra Smṛti.

The S'rāddhavidhi begins:—

सकर्कात्यायनकल्पवृक्षवचो विचार्याचरणं सतां च ।
यजुर्विदां आद्विधिं व्यधत्त ढोण्डूबुधो वोधविबोधनाय ॥
विविधा: पद्मतीर्थवा बद्धां शास्त्रस्य पद्मतिम् ।
मान्ध्यदिनीकविधिना शोधयन्तु विद्या बुधाः ॥ २ ॥

अथ पार्वणश्राद्धस्मरणसूत्रम् । तत्र सायं निमग्नं प्रातः-
स्नानीयादि सप्रेषणनिमच्छ्रितद्विजश्मशुनखनिकृन्तनः । इति
त्रिजापविसर्जनाचमनानीति पार्वणश्राद्धकमस्मरणसूत्रम् ॥ अथे-
तिकर्तव्यता ॥ हारीतः ॥ पूर्वेद्युरामच्छ्रितान्विप्रान् ॥ इति श्रीमि-
श्रीदोण्डविरचिता सा श्रुतिकात्यायनोक्तपार्वणश्राद्धीयेति-
कर्तव्यता समाप्ताः ॥ fol. 14b; अथ सांवत्सरैकोहितेकर्त-
व्यता । एकं पितरसुहित्य क्रियते तदेकोहित्य ।

The MS. breaks off in the midst of this chapter.

The Vyāghra Smṛti begins:—

ऋषिमेकाग्रमासीनं व्याघ्रं मतिमतां वरम् ।
पप्रच्छुर्सुनयः सर्वे धर्मशास्त्रकथानकम् ॥ १ ॥
हुताप्निहोत्रं विधिवत् व्याघ्रं वेदविदां वरम् ।
सर्वशास्त्रविधिं ज्ञात्वा ऋषिभिश्च नमस्कृतम् ॥ २ ॥
नमस्कृत्य च ते सर्वे हृदं चत्तनमञ्जवन् ।
हितार्थं सर्वेलोकानां भगवन्कथयस्त नः ॥ ३ ॥
वेद(त)त्वार्थतत्त्वज्ञा यन्मां पृच्छथ संशयम् ।
तत्सर्वं संप्रवक्ष्यामि यथा हृष्टं तथाश्रयम् ॥ ४ ॥
सर्वतीर्थसुपस्थृत्य सर्वान्देवान्प्रणम्य च ॥ ० ॥

The Smṛti treats of nothing but S'rāddha.

The following is quoted in ढोण्डू's treatise:—

कल्पतरु 7; छन्दोगपरिशिष्ट 8; पारस्करपद्मति 8b;
भाष्यकार 5b; 7; 13; आद्वकल्प 5; 7; श्रीकण्ठपाद्याय
13b; हलाशुद्धीय आद्वभाष्य 7b.

[B. D. 281.]

737

संस्कारकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$10\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 131; seven lines to a page. Dated Śake 1762.

A treatise on the sixteen Saṅskāras, by Kamalākarabhaṭṭa, author of the Nirṇayasindhu. Beginning:—

श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकरसंज्ञितः ।

श्रीरामं पितरौ नत्वा संस्कारान्वक्ति सांप्रतम् ॥ १ ॥

गौतमः । गर्भधानं बुंसवनं सीमन्तो(ज्यतं)जातकर्म०

It ends:—

अष्टकावत्सर्वं कुर्यादिति वृत्तिकारः । हरदत्तस्तु तत्रेव
पक्षे व्रयोदशीमधायुक्तायां संकल्पविधानेन माध्यापकर्पाल्यं
आदम् । इति श्रीजगदुरुत्तारायणभट्टसुनुरामकृष्णभट्टात्मज-
कमलाकरभट्टकृताः अन्वष्टव्यन्ताः संस्काराः समाप्ताः ।
शके १७६२ संवत् १८९७०

[S. C. L]

738

संस्कारकमलाकर of कमलाकरभट्ट.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 63; 10 lines to a page. Dated Samvat 1803.

Another copy of the same, but a little different from the previous.

It begins:—

पुण्याहवाचनप्रारंभाः ॥ एवं गुणेत्यादि० मानुदेवो भवा० ।
पितृदेवो भवा० । आचार्यदेवो भवा० । अतिथिदेवो भवा० ।
आश्रिष्टः प्रार्थयन्ते० । एताः सत्या आश्रिष्टः सन्तु० ॥ अवसि-
कृतजानुमण्डलः कमलमुकुलसद्वशमञ्जिलिं शिरस्याधाय०

It ends:—

वृद्धाचारोप्येवम् ॥ निर्णयसिन्धौ० ॥

यथातरेमूलनियेवपेन तृप्यन्ति तत्सकन्धभुजोपशास्त्राः ।

प्राणोपहाराच्च यथेन्द्रियाणां तथैव सर्वाद्दृष्टिमुच्यतेऽथा ॥

इति श्रीकमलाकरभट्टी समाप्ता० ॥

[B. D. 104.]

739

संस्कारभास्कर of ऋषिभट्ट.

$10\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 87; about 13 lines to a page. Dated Śake 1781.

Sañskārabhāskara is a work on the Sañskāras by Rśibhaṭṭa, who follows the Pāraskara Grhya-sūtra. The author was the son of Gaṅgādharā and the grandson of Vis'vanātha of the S'auce family. The work is published by the Venkaṭeśvara Press, Bombay. For another MS., see Aufrecht, Leipzig Catalogue No. 539. In Aufrecht's MS., the work is ascribed to Padmākara, son of Gopāla, grandson of Nārāyaṇa in one of the colophons.

Rśibhaṭṭa quotes Prayogadarpaṇa on fol. 51b. It begins:—

अथ षोडशकर्म लिख्यते ।
यो भूच्छाचोपनामा बुधसुकृतमणिचिशनाथः प्रसिद्धः
तज्जो गङ्गाधरारथः क्षितिसुरमहितः सर्वेवेदार्थवेत्ता ।
तत्पुत्रः साधुशीलः शतपथनिपुणो याज्ञिकैर्वर्द्धमानः
पुण्यात्मा सर्वलोके जयति क्रषिवृद्धः शिष्यसद्याचित्ताङ्गिः ॥ १
करोतु(ति) विद्वांशं प्रीत्यै सर्वसंस्कारभास्करम् ।
सूत्रं हरिह(र)कर्कवासुदेवादिसंमतम् ॥ २ ॥
आलोक्य सम्यद्यतिमान् सरलं सुगमं नवम् ।
यस्यावलोकनेनैव स्फुरन्ति हृदि तत्क्षणात् ॥ ३ ॥

तत्र गर्भाधानादे(दयः) षोडशसंस्कारा उच्यन्ते । तथा
गौतमः ।०

It ends:—

इति देवकोत्थापनम् ॥ इति क्रषिभट्टोषोडशकर्म समा-
सिमगमत् ॥

[B. D. 159.

740

सन्ध्याभाष्य of कृष्णपण्डित.

$8 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; ten lines to a page. Dated S'ake 1778.

Directions for the right performance of the daily Sandhyāvandana ceremony, in four chapters by Kṛṣṇa Paṇḍita, a descendent of Rāghava Daivajña. Published in the A. S. Series. For another MS., cf. Hultzsch, Reports, I. Extract No. 33. The beginning of Hultzsch's MS. differs from that of ours. According to it, Mukundāśrama and Kṛṣṇa both were our author's Gurus. His father was Rāmabhāṭṭa and mother Lakṣmī. I give below the three verses at the commencement of that MS.:—

मुकुन्दाश्रमयोगीन्द्रपादपङ्कजमाश्रये ।
यत्सुदर्शनमात्रेण प्रायत्वं जायते नृणाम् ॥ १ ॥
60

श्रीमत्कटाक्षेक्षणवीक्षितानां वाणी सुवाणी रसना च केवलाम् ।
प्रवर्तते तान्प्रणमापि नित्यं श्रीकृष्णविद्वन्मणिदेशिकेन्द्रात् ॥ २ ॥
अरुन्धतीव व्रतभाग्यशालिनी लक्ष्मीरभूमे जननी जगन्तु ।
श्रीरामभट्टस्तु पिता मितागमस्तावद्य वन्दे सकलेष्टसिद्धये ॥ ३

The verses are also found in the printed text.

Our MS. begins:—

यस्मिन्दर्पणविश्वजृग्भितपुरीसंदर्भतुल्यं जग—
ज्ञातं यत्परसंविदो यत् इदं रूपादिवल्लीयते ।
यस्याज्ञानविजृग्भिता परभिदा वारीन्दुभेदादिव—
तं भूमानमुपास्म हृदि सदा वामार्धजानि शिवम् ॥ १
श्रीमद्राघवदैवज्ञवर्णयः श्रीकृष्णपण्डितः ।
प्रकाशयति विस्पष्टं सन्ध्यावन्दनपद्धतिम् ॥ २ ॥

तत्र तावसन्ध्यावन्दनं नित्यम् । अहरहः सन्ध्यामुपासी-
तेति श्रुतौ वीप्साश्रवणात् ॥ ०

इति श्रीराघवदैवज्ञवर्णयेन श्रीकृष्णपण्डितेन रचितेर्यं
सन्ध्यावन्दनपद्धतिप्रकाशिनी प्रथमगुच्छः समाप्तः । 11b;
इति० द्वितीयः गुच्छः 16b; इति० तृतीयः गुच्छः । 38b.

It ends:—

सन्ध्यायामपि पुनरभिवादनमस्त्वति साधु ॥ इति चतुर्थो
गुच्छः । इति त्रिसन्ध्याभाष्य समाप्तः ॥ शके १७७८ नलना-
मसंवत्सरे ॥ केळकरोपनामकविश्वनाथभट्टात्मजगणे(श)भट्टेन
लिखितम् ॥

The following authorities are quoted:—

उज्ज्वला ४६; कारिकाकार ३३; गायत्रीभाष्य १८b; पराशर-
माधवीय २०; ३३b; विज्ञानेश्वर १८; वेदभाष्य ७; शांकर-
भाष्य on ईशोपनिषत् २९; षट्कर्मचन्द्रिका ११b; ३५b;
सुदर्शनाचार्य १०; ४४b; स्मार्तपरिभाषा ३b.

[B. D. 172.

741

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

11 $\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 114; nine lines to a page.

A neatly written copy of the Samayamayūkh.
See I. O., No. 1441.

It begins:—

यो लीलया संतनुतेत्र विश्वं ॥ १ ॥
श्रुतीः स्मृतीर्विक्ष्य पुराणज्ञातं ॥ २ ॥
प्रतारकैरादृतमन्त्र किञ्चित् ॥ ३ ॥

It ends:—

इति कलिवज्येनिर्णयः । इति श्रीसेंगारवंशावतं समहारा-
जाधिराजश्रीभगवन्तदेवादिष्टश्रीजगद्गुरुभट्टनारायणसूरिसुनु-
पणिष्ठतशिरोरक्षमीमांसकशंकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठेन कृते
भास्करारुद्ये निबन्धे समयमयूखः समाप्तिमगमत् ॥ श्रीशुभं
भूयात् ।

[B. D. 228.]

742

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

$11\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 104; nine lines to a page. Dated Śake 1709.

The MS. was written at Baroda by Vyānikāṭes'a
Āmbardekar.

Another copy of Bhaṭṭa Nilakanṭha's Samaya-
mayūkha, otherwise called Tithimayūkha or
Kalamayūkha.

This begins:—

भगवन्तभास्करारुद्ये ग्रन्थेस्मिन्निशष्टसंस्मते च ततः ।
समयस्य विविमयूखः प्रतन्यते नीलकण्ठेन ॥ १ ॥
तिथिद्वेष्ट्वा ॥ पूर्णा खण्डा च०

It ends:—

इति श्रीमीमांसकशंकरभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भास्क-
रारुद्ये निबन्धे समयमयूखः समाप्तः ।

[B. D. 216.]

743

समयमयूख of भट्टनीलकण्ठ.

$12\frac{3}{4} \times 5$ inches; good Devanāgarī handwriting.
Foll. 106; nine lines to a page. Dated Śake 1663.

A third copy of Nilakanṭha's Samayamayūkha.
It was copied by one Nārāyaṇa Daivajña.

Beginning:—

यो लीलया० ॥ श्रुतिस्मृतीर्वन्द्य० ॥ २ ॥०

[B. D. 19.]

744

सर्वेशास्त्रार्थनिर्णय of कमलाकर.

$8\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; about 13 lines to a page. Dated Śake 1637.

A Summary of decisions on the various
religious topics, by Kamalākarabhaṭṭa, author of
the Nirṇayasindhu.

Begins:—

श्रीरामं सपरीवारं प्रणम्य कमलाकरः ।
कुर्वे सुखावबोधाय सर्वेशास्त्रार्थनिर्णयम् ॥ १ ॥

Ends:—

आन्वष्टक्यवद् विशेषवचनाभावाचेति संक्षेपः ।
इति कमलाकरभट्टकृतौ दौहित्रप्रतिपत्नश्राद्धनिर्णयः । अथ
होलिकानिर्णयः ।

The MS. breaks off in this chapter. For
another MS., cf. Bik., p. 459.

[B. D. 104.]

745

स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार of दिवाकर.

10×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 40; ten lines to a page. Dated Śake 1708;
Sauvat 1843.

Smārtaprāyas'cittoddhāra or the atonements in
connection with the Smārta rites by Divākara-
bhaṭṭa, son of Mahādeva, surnamed Kāle; see
above No. 690. Divākara's mother was the
sister of Kamalākarabhaṭṭa, author of the
Nirṇayasindhu.

Begins:—

अथ स्मार्तप्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते । तत्रादौ आवश्यरुचि-
शेषो नित्यप्रायश्चित्तानि वक्ष्यन्ते ।०

The author quotes:—

ऋग्विधान 3; त्रिकाण्डमण्डन 31b; नारायण (वृत्तिकार) 4b; 25b; प्रदीप 4; प्रयोगपारिज्ञात 15b; 19b, प्रायश्चित्त-
चन्द्रिका of विश्वनाथ 34 (see above under No. 621);
प्रायश्चित्तप्रदीप 37b; माधव 31b; मिताक्षरा 3b; वृत्ति-
जयन्ते 11b; स्मृतिमञ्जरी 39; स्मृतिरिवावली 39; स्मृति-
संग्रह 39; स्मृत्यर्थसार 1; 3; 3b;

Ends:—

इति श्रीमत्कालोपनामकरामेश्वरभट्टात्मजमहादेवद्विज-
वर्यसूनुभट्टदिवाकरविरचितस्मार्तप्रायश्चित्तोद्धारे संक्षिप-
त्रयोगनिरूपणे नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकायामुक्तानि
निरूपितानि ।

दिवाकरेण रचिता स्मार्तनि(५३)तिपद्धतिः ।
गुणगृहीत्वैः सम्यगादेवेण विभाष्यताम् ॥

[B. D. 225.]

746

सार्तप्रायश्चित्तोद्धार of दिवाकर.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; nine lines to a page. A Thāle MS.

Another copy.

In addition to the authorities already given in the previous number, Divākara quotes Āpadeva on fol. 33b and 38.

[S. C. 4.

747

सार्तधानप्रयोग of पीताम्बर.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 15; ten lines to a page. Dated S'ake 1683.

Smārtādhānaprayoga by Pitāmbara, son of Kāś'yapa Ācārya. For the authors' Dharmārṇava (MS. dated A. D. 1682), see Bik., p. 383.

It begins:—

सार्तधानप्रयोगो वक्ष्यते ।

आदौ गणपतिं पूज्य मातुकासदनन्तरम् ।
माता च पितरौ वन्दे गुरुं चैव यथाक्रमम् ॥ १ ॥
देशकालमिति ज्ञात्वा पश्चात्कर्म समाचरेत् ॥

अथ कालनियमः । सुसुहृतं विचार्य मासन्नयादूर्ध्वं पुनः-
संधानं कुर्यात् । तथा च रेणुकारिका ।०

Authorities quoted are:—आपस्तम्ब 4; आश्वलायन-
सूत्र 4; आश्वलायनसमृति 13b; काल्यायन 4; काश्यप 4;
पारस्कर 2; मदनश्ल 2; मनुसमृति 2b; रत्नमाला 2;
रेणुकारिका 1; वृद्धगार्ग्यः 2; शात्रातप 2b; शारदातिलङ्क 3b;
शौनक 4b; संग्रह 3; सुबोधकारिका 12b and सुमन्तु 2b.

It ends:—

स्त्रिष्ठकुदादि होमशेषं समाप्त्य । इति कश्यपाचार्यात्मज-
पीताम्बरविरचिते सार्तधानप्रयोगः समाप्तः ।

[S. C. 14.

748

स्मृत्यर्थसागर of छलारि नरसिंह.

(आहिक तरङ्ग.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 118; seven lines to a page.

Smṛtyarthasāgara, a compendium of religious
matters, composed in 1682, by Chalāri Nṛsiṁha,

son of Chalāri Nārāyaṇa. The work consists of several Tarāngas, of which our MS. contains only one i. e. Ahnika Tarāṅga, dealing with the daily religious duties. For the Kālatarāṅga, cf. Bik., No. 469 and Aufrecht, Oxford Catalogue, p. 285b. Chalāri was a follower of Madhvācārya; cf. Bbandarkar, Report, 1883-84, p. 52. The work is based on Madhva's Sadācārasmṛti.

It begins:—

अथ सदाचारस्मृत्युपासारेण आहिकमुच्यते । प्रलर्ह
रात्रे: पश्चिमभागे पट्टवटिकाकालात्मके ब्राह्मे सुहृत्ये उहुध्य०

जनकाद्यः पित(र)स्तु कालतरङ्गे महालयप्रकरणे उक्ताः ।
39b; Besides old Smṛtis and Purāṇas, the
following authorities are quoted:—आचार्य 14b;
30b; 33, 71; 51b; 70b; 62b; ऋग्विधान 29; गुरवः
44b; चन्द्रिका 18b; तत्रसार 51b; 70b; तैत्तिरीयभाष्य
28b; परशुरामीय 73b; पारिजात 29b; प्रणवकल्प 76;
वृहद्भाष्य 79; ब्रह्मतर्क 46b; 47; मदनविनोद वैद्यनिधण्ड
98; मध्वविजय 63; मध्वाचार्य 17b; रघुत्तमस्त्रामि 114b;
लक्षणग्रन्थ 78b; 86b; विष्णुतीर्थीय 34; स्मृतिरिक्त 11;
स्मृतिसंग्रह 62.

It ends:—

छलारिनरसिंहेन कृते स्मृत्यर्थसागरे ।
स्यादाहिकतरङ्गोयं श्रीमध्वपतितुष्टिः ॥

इति श्रीआहिकतरङ्गः समाप्तः ॥

[S. C. 3.

C. Smārta and Paurāṇic Ritual.

749

अङ्गुतशान्ति.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

The MS. contains:—

(I) अङ्गुतशान्तिः which begins:—अङ्गुतशान्तिः ।
असुकरोगिणः उत्पन्नाभिव्यक्तोत्पत्यमानविविधज्वराधिगृह-
दाहाद्युत्पातजनितदुरितनिरसनद्वारा० नवग्रहमर्खां यमदैवत्यां
अङ्गुतशान्तिः करिष्ये०

(II) बौधायनोक्त अङ्गुतशान्तिः which begins:—
यद्यगारे स्थूलविग (?) विरोहेत् कपोतो वाधिपतेद्वायसो
वाधिगृहमध्ये पतेत्०

End:—

इति बौधायनोक्ता अङ्गुतशान्तिः ।

[S. C. 4.

750

अनन्तव्रतकथा.

(from भविष्योत्तर पुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; nine lines to a page. Dated S'ake 1684.

The story of Yudhiṣṭhīra, who regained his kingdom, and also of Kaundinya, who attained the great prosperity by the performance of the Ananta Vrata. It is from the Bhavisyottara Purāṇa. The Ananta Vrata consists in worshipping Viṣṇu-Ananta in the form of a silk thread, on the 14th day of the first half of the month of Bhādrapada.

It begins:—

सूत उवाच ।

पुरा तु जाहवीतीरे धर्मो धर्मवराकमः ।
जरासन्धवधार्थाय राजसूयं प्रचकमे ॥ ३ ॥

It ends:—

इति भविष्योत्तरपुराणे श्री अनन्तव्रतकथापुस्तकं समाप्तिमगमत् ।

[B. D. 182.]

751

अनन्तव्रतकथा.

(from भविष्योत्तर पुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 17; eight lines to a page. Dated S'ake 1664.

Another copy; this MS. contains both the Prayoga of the Vrata and its Kathā.

[B. D. 213.]

752

अर्कविवाह.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7;
about ten lines to a page.

— Details of a ceremony called Arka-vivāha, which is a marriage with the Arka plant to avoid sin which is incurred by marrying three human wives in succession.

It begins:—

प्रथार्कविवाहः । ग्रन्थपुराणे व्यासस्मृतिकश्यपस्मृतिसं-

ग्रहशौनककारिकाद्यवलोक्य अर्कविवाहप्रयोगो विरच्यते । आदित्यवारे शनैश्चरवारे हस्तक्षेपे ० प्राणानायम्य देशं संकीर्त्य मम तृतीयमानुषीविवाहजदोषाभावार्थं अर्कविवाह-महं करिष्ये । इति संकल्प्य ०

It ends:—

त्यक्तानि वासांसि आचार्यस्य । ब्राह्मणान्भोजयेत् । कर्म-शरार्पणं० विष्णुं ।

[B. D. 283.]

753

अश्वत्थोद्यापन.

(from शौनकस्मृति.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

Details of the Udyāpana and Upaniyana ceremonies of the holy As'vattha tree from the S'aunaka Smṛti.

Begins:—

अथ अश्वत्थोद्यापनं तदुक्तं शौनकीये ।
स्थापनादृष्टमे वर्षे द्वादशैकादशेषि वा ।
उत्तरायणे गुरुशुक्रोदये ०

Ends:—

एवं यः कुरुते तस्य वर्धते श्रियमायुपम् ।
कुलकोटि० समुद्धृत्य विष्णुलोके महीयते ॥
इति शौनकीये अश्वत्थोद्यापनं समाप्तम् ।

754

अश्वत्थोपनयनपद्धति.

(Acc. to शौनक.)

$8\frac{1}{2} \times 3$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; five lines to a page. A Thale MS.

Another piece on the same subject.

Begins:—

अथ अश्वत्थोपनयनप्रयोगः । कर्ता कृतनित्यक्रियः प्राञ्छुख उपविश्य आचम्य प्राणानायम्य०

Ends:—

कृतं कर्म विष्णवे समर्प्य बन्धुमिः सह भुजीतेति ।

इति शौनकाद्यापनयनपद्धतिः समाप्तिर्जाता ।

[S. C. 1.]

755

आतुरसंन्यास.

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; eleven lines to a page. Dated Saṁvat
1789.

The manner of initiating a man on death-bed
into the fourth stage of life.

It begins:—

अथातुरसंन्यासः । तत्र दत्ताव्रेयः । संन्यासो नाम सर्वे
लक्ष्मा आश्रमादाश्रमं गच्छामीति संकल्प्य प्रैषोच्चारणाभय-
दाने इति । नान्दिमुखादिदण्डग्रहणान्तः क्रियाकलापो-
स्याङ्गभूत एव । अत आतुरस्य संकल्प्य प्रैषोच्चारणाभयाद्य-
तिरिक्तं दण्डग्रहणकृत्यं कृताकृतं ज्ञातव्यम् ।०

It ends:—

अद्यमात्मन्यारोप्यातुरसंन्यासं कुर्यात् । इत्याङ्गिरसोक्तः
संन्यासः ॥

[B. I. 48.

756

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; about 15 lines to a page.

The details of the vedic ceremony of giving up
and resuming the studies of the Vedas, when
also the sacred thread is to be changed. It is
popularly called S'rāvānī as it is to be performed
with the S'ravana Nakṣatra.

It begins:—

श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं उत्सर्जनाङ्गत्वेन शरीर-
शुद्ध्यर्थं आसनविधिपूर्वकं पुरुषसूक्तजपमहं करिष्ये ॥०

ततः वेदप्रीत्यर्थं ब्राह्मणान् भोजयेत् । इति उत्सर्जन-
कर्मप्रयोगः समाप्तः ॥ अथ उपाकर्मप्रयोगः ।

It ends:—

ॐ दण्डाङ्गनानि धारयेत् ॥ पुराणानि विसृज्य ॥ इति
ब्रह्मचारिवेदग्रहणम् ॥

[B. D. 182.

757

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; twenty lines to a page.

Another manual of the same.

61

It begins:—

अथ कालनिर्णयः । श्रवणेन श्रावणस्य पञ्चम्यां हस्तेन वौ
इति गृह्णपरिशिष्टे ०

It ends:—

शाकलानां समातीवेत्युच्चान्त्या आहुतिर्भवेत् वाष्कलानां
तु तच्छयोरित्युच्चान्ताहुतिर्भवेत् ।

[ZZ. A. 23.

758

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-34; seven lines to a page. Dated Saṁvat
1701.

Another copy.

[B. D. 224.

759

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 20;
eleven or twelve lines to a page.

Another copy.

[B. D. 165.

760

उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; eleven lines to a page.

Another copy.

[B. D. 187.

761

उदकशान्तिप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3-35; eight lines to a page. Incomplete.

Details of the rite of purification of a place
&c, by means of chanting the vedic Mantras.

The MS. is defective both towards the begin-
ning and end.

[B. D. 182.

762

उपाङ्गललितापूजाकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$7\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 19;
14 lines to a page.

Details of the worship of the Goddess Upāṅga-lalitā and a Kathā from the Skandapurāṇa.

It ends:—

प्रभाते पूजयेहेवीं ततः कुर्याद्विसर्जनम् ॥ १३४ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे उमामहेश्वरसंवादे उपाङ्गलितापूजाभ्रतकथा उद्यापनविधिः समाप्तः ॥

[B. D. 217.]

763

एकादशीनिर्णयः.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; nine lines to a page.

Astronomical and religious discussion regarding the 11th day of each of the halves of a month.

It begins:—

अथ एकादशीनिर्णयः । भविष्योत्तरपुराणे ।
आदित्योदयवेधस्तु स्पार्तानां कथितो द्वृष्टेः ।
अस्मोदयवेधस्तु वैष्णवानां स्मृतः पैरः ॥ १ ॥ ०

It ends:—

पती पुत्रोथ वा आता कुर्यात्पुत्रोपि च व्रतम् ।
एषामभाव एवाच्यं ब्राह्मणं विनियोजयेत् ॥

इति एकादशीनिर्णयः ॥ समाप्तः ॥

[B. D. 132.]

764

(रुद्र)एकादशीनीप्रयोगः.

$7\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; six lines to a page.

The vidhi of Rudra-Ekādasīnī; or chanting the Rudrādhyāya eleven times.

[B. D. 180.]

765

कद्लीव्रतकथा.

(from the भविष्यपुराण.)

$9 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; eleven lines to a page.

The worship of a plantain-tree on the 14th day of the first half of the month of Bhādrapada, and a story in illustration of it, from Bhaviṣyapurāṇa.

It begins:—

अथ भाद्रपदशुक्लचतुर्दश्यां कदलीव्रतम् । हैमाद्रौ भविष्ये ।
यत्प्रसिद्धं समाख्यातं कदलीव्रतमुत्तमम् ।
तत्रेह संप्रवक्ष्यामि लोकानुग्रहकारकम् ॥०

इति हैमाद्रौ कदलीव्रतम् । अथ गुर्जराचारप्राप्तं कार्तिक्यां माध्यां वैशाख्यां वा कदलीव्रतम् । तत्रादौ कदलीपूजनम् । fol. 2. इति कदलीदानमत्रः । अथ कथा ।

युधिष्ठिर उवाच ।

कृष्ण कृष्ण महाबाहो सर्वविद्याविशारद ।
त्वमस्माकं परो बन्धुस्त्वमस्माकं परः सखा ॥ १ ॥

इति कथा । अथोद्यापनम् । fol. 4. इति भविष्योत्तरपुराणे कदलीव्रतं संपूर्ण । fol. 5.

It ends:—

इ त्यनुकूलोद्यापनउद्यापनविधिः ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

[B. D. 171.]

766

कपिलाषष्ठीव्रतपूजा.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; nine lines to a page.

The rules of observance of a vow in respect of the Kapilā Ṣaṣṭhī.

Beginning:—

अथ कृष्णपक्षे कपिलाषष्ठीव्रतपूजा लिख्यते । प्रातस्थ्याय उत्थितं दन्तधावनं कृत्वा स्नानविधिना स्नानं कृत्वा सर्वतो-भद्रमण्डलं रचयेत् ।०

End:—

ब्रह्महा मुच्यते पापैर्नात्र कार्या विचारणा ॥
इति कपिलाषष्ठीव्रतपूजनं समाप्तम् ।

[B. I. 44.]

767

कपिलाषष्ठीव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$9 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; nine lines to a page.

An extract in 142 slokas, from the Skanda Purāṇa, containing a story to illustrate the vow of Kapilā Ṣaṣṭhī.

Beginning :—

युधिष्ठिर उवाच ।

षष्ठीविधानमाहात्म्यं कथयस्व जनार्दन ।
धन्यं यशस्मरोत्यं पुत्रसौख्यप्रदायकम् ॥ १ ॥०

End :—

नदीषु गङ्गा विबुधेषु विष्णुर्यथा प्रसिद्धो भुवनत्रयेषि ।
तथा व्रतेषु प्रवरं विधेयं प्रसिद्धमेतत्कपिलाभिधानम् । ४२
इति स्कन्दपुराणे कपिलापष्टीव्रतकथा संपूर्ण ।

[B. I. 117.]

768

कपिलापष्टीव्रतपद्धति.

$8 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; nine lines to a page.

Another tract on the same subject.

It begins :—

अथ कपिलापष्टीव्रतपद्धतिः । सा च योगविशेषेण भवति ।
ते च योगाः पुराणसमुच्चये दर्शिताः ।
भाद्रे मासे सिते पक्षे भानौ चैत्र करे स्थिते । ०

It ends :—

इति कपिलापष्टीव्रतसंपूर्ण ॥

[B. I. 43.]

769

काशीनित्यषोडशयात्रा.

$10 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 23; about 26 lines to a page. Dated S'ake 1720.

Details of the pilgrimage at Benares.

Begins :—

अथ नित्ययात्रा लिख्यते ।

विशेषं माधवं दुर्जिं दण्डपाणिं च भैरवम् ।
वन्दे काशीं गुहां गङ्गां भवानीं मणिकर्णिकाम् ॥

Ends :—

इति षोडशयात्रा समाप्ता ।

[B. D. 206.]

770

गोदानप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; nine or ten lines to a page.

Details of the religious gift of a cow.

It begins :—

अथ गोदानम् ।

हेमशृङ्गी रौप्यखुरी सुशीला वस्त्रसंयुता ।
कांस्यपात्रा (प्र)दातव्या क्षीरिणी गौः सदक्षिणा ।
स्वर्णतारं तथा शुद्धं माषावेदाष्टोडश ।
शृङ्गयोः खुरश्चेष्ट च तदधार्घं धर्मथापि वा ॥०
सर्वस्मृतिसमुद्दिष्टं गोदानं सर्वतो वरम् ॥

अथ प्रयोगः । उष्णतिथौ मनोवाक्यायकृतसकलपापक्षयद्वारा ॥

[B. D. 200.]

771

ग्रहयज्ञ.

$8\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; eight lines to a page.

Grahamakha is a sacrifice offered to the grahas i. e. the planets before beginning sacred rites.

It begins :—

०देशकालौ संकीर्त्य असुककर्माङ्गभूतं ग्रहयज्ञं करिष्ये ॥
ईशान्यां हस्तमात्रं ग्रहवेदिं कृत्वा तस्योपरिवर्त्ये साङ्ग्रहा-
न्त्यापयेत् ॥

[B. D. 213.]

772

चलार्चा.

(acc. to वौधायन.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; nine lines to a page. Incomplete.

The method of sanctifying an idol according to Baudhāyana.

It begins :—

अथ चलप्रतिष्ठा वौधायनाद्युक्ता ॥ तत्र शुचौ देशे मण्डपं
तदन्तः प्रतीच्यामीशान्यां वा कुण्डं तदुत्तरतः स्नानोपकरणानि ०
ततो गुरुमण्डपप्रतिष्ठामिस्थापनं च कृत्वा स्थाप्य दैवत्यनैवारं
च रुद्रप्रयित्वा आज्ञयमागान्ते पलाशादिसमिधां ०जुहुयात् । ०

[B. D. 182.]

773

तुलस्युद्धाहप्रयोग.

$9\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 9;
about ten lines to a page.

Details of the marriage of an image of Viṣṇu with the Tulasī plant, to be performed on the 12th day of the first half of the month of Kārtika.

It begins:—

नत्वा श्रीरामचरणौ तुलस्युद्धाहकर्मणः ।
प्रयोगो रच्यते सम्यक् सुखालुष्टानसिद्धये ॥ १ ॥
कुमारसंहितां विष्णुयामलं पूर्वपद्धतीः ।
आलोच्य सारसुदृशं श्रद्धालुजनतुष्टये ॥ २ ॥
तत्रेमानि मूलवाक्यानि ।
विष्णोस्तु प्रतिमां हैमीं कुर्यात्पलचतुष्टये ।०

[B. D. 238.]

774

तृचाकल्पपद्धति.

$9\frac{3}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; twelve lines to a page.

Tṛcākalpapaddhati.

Begins:—

आचम्य प्राणायामं कृत्वा सुमुखश्वेतादि०

Ends:—

इति संक्षेपतृचापद्धतिः ।

[S. C. 4.]

775

दशरथलिताकथा.

$7\frac{3}{4} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 14; eleven lines to a page.

The MS. contains the details of the worship of the goddess Lalitā, who is sometimes called Das'aratha or Dasāṅga Lalitā, and the story from the Bhavisyottara Purāṇa in illustration of it. The story is in 41 s'lokas.

The Kathā begins:—

युधिष्ठिर उवाच ।

देवदेव जगन्नाथ लक्ष्मीकान्तं जनादेन ।
कथयस्तु सुरश्रेष्ठं दशाङ्गलिताव्रतम् ॥ १ ॥
कथमेषा समुत्पन्ना कसात्पूज्यतमा नृणां ॥०
भक्तयेदं कुरुते तस्य ललिता वरदा भवेत् ॥ ३७ ॥

It ends:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे दशाङ्गलितापूजाकथा समाप्त ॥

[B. D. 217.]

776

दशरथ ललितापूजा.

$7\frac{3}{4} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 9;
about 14 lines to a page. Incomplete.

Details of the worship of Lalitā. This somewhat differs from the previous one. It does not contain the Kathā. It seems to be incomplete.

It begins:—

आचम्य प्राणानायम्य । सम इह जन्मति जन्मान्तरे च
अखण्डितसुखसौभाग्यादि अविच्छिन्नसंततिपुत्रपौत्राद्यभिवृ-
द्धर्यं श्रीदशाङ्गलिताश्रीत्यर्थं ।

[B. D. 217.]

777

दशाङ्गलिताव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page. Dated Samvat 1665.

This story, running our 28 verses professes to be from the Skandapurāṇa and is told to illustrate the efficacy of the Dasāṅgalalitā Vrata. In the story King Da'saratha is said to have obtained a son by the performance of the Vrata.

It begins:—

अथ कथा ॥ युधिष्ठिर उवाच ।

देवदेव जगन्नाथ प्रणतार्तिविनाशन ।

यद्वर्तते मे हृदये त्वां पृच्छामि वद प्रभो ॥

देवदेव जगन्नाथ लक्ष्मीप्रियं जनादेन ।

कथयस्तु सुरश्रेष्ठ दशाङ्गलिताव्रतम् ॥ २ ॥०

रोहिणी नाम चन्द्रस्य भार्या परमवल्लभा ।

सैवेह ललितानाम्नी रोहिणीति नराधिप ॥ ३० ॥

आश्विनस्यासिते पक्षे दशाम्यां पूजयेच्छुचिः ॥०

End:—

य हृदं श्रावयेऽङ्गव्याप्ता व्रतानामुत्तमोत्तमम् ।

अथेष्वसहस्रस्य फलं तस्य भवेद्गुवम् ॥ २८ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणोक्तं दशरथकथा संपूर्णम् ॥

[B. D. 200.]

778

दानखण्डोक्तदानमन्त्रः

$8\frac{1}{4} \times 3$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; about nine lines to a page.

These Mantras are from the Dānakhaṇḍa of the Caturvargacintāmaṇi of Hemādri. They are to be chanted while offering gifts in honour of the planets.

Beginning:—

माणिक्यस्य ।

माणिक्यं पश्चरागं च वैद्यूयं वज्रमेव च ॥
गोमेदमरकतं चैव पुष्परागं च मौक्किकम् ॥ १ ॥

रक्तचन्दनस्य ।

रक्तगन्धमनोभव्यशान्तिदः सुखदः सदा ॥
संप्रदानेन चैवास्य शान्तिरस्तु गृहे मम ॥ २ ॥

They are given in the following order:—

० इति सूर्यदानमन्त्रा दानखण्डोक्ताः, इति चन्द्रदाऽः, इति
भौमः; इति बुधस्य; इति गुरोः; इति शुक्रः; इति शनिः; इति
राहोः; इति केतोः:.

It ends:—

इति दानखण्डोक्तानि दानमन्त्राणि ॥

[B. D. 213.]

779

नवग्रहस्थापना.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; about eight lines to a page.

The invocation for worship of the nine planets.

It begins:—

नवग्रहस्थापना लिख्यते । अद्यतादिगृहीठदेवतास्थापनमहं
करिष्ये १०

कलिङ्गदेशोऽन्नव काश्यपगोत्र सूर्य इहागच्छेत्यावाद्य इह ति-
ष्ठेति स्थापयेत्० यमुनातीरोऽन्नव आत्रेयसगोत्र सोम०२;
अवन्तिपुरसमुद्धव भारद्वाजगोत्र भौम० २b; मगधदेशोऽन्नव
आत्रेयसगोत्र बुध० सिन्धुदेशोऽन्नव आङ्गिरसगोत्र वृहस्पते०३;
भोजकटदेशोऽन्नव भार्गवसगोत्र शुक्र० ३b; सौराष्ट्रदेशोऽन्नव
काश्यपगोत्र शनैश्चर० ४; विराटनापुरोऽन्नव पैठीनसिंगोत्र
राहो० अन्तर्वेदिसमुद्धव जैमिनिसगोत्र केतो० ४b; ईश्वर
इहागच्छ तिष्ठेति सूर्यदक्षिणपार्श्वे ईश्वरं उमे इहागच्छेति
सोमदक्षिणपार्श्वे उमां भौमदक्षिणपार्श्वे स्कन्दं बुधदक्षिणपार्श्वे

62

विष्णु० ५b; वृहस्पतिदक्षिणपार्श्वे ब्रह्माणं शुक्रदक्षिणपार्श्वे
इन्द्रं ६; शनैश्चरदक्षिणपार्श्वे यमं राहुदक्षिणपार्श्वे कालं
६b; केतुदक्षिणपार्श्वे चित्रगुप्तं ६b; सूर्यवामपार्श्वे अम्बि
सोमवामपार्श्वे अपः ७; भौमवामपार्श्वे भूमिं बुधवामपार्श्वे
विष्णुः; गुरुवामपार्श्वे इन्द्रं ७b; शुक्रवामपार्श्वे इन्द्राणीं
शनैश्चरवामपार्श्वे ग्रजापतिं ८; राहुवामपार्श्वे सर्पान् केतुवाम०
ब्रह्माणं ततः शुक्रपुष्पाक्षतैस्त्वण्डुलैरेव विनायकादिपञ्चदेवताः
स्थापयेत् ८b; राहोरुहत्तरतो गणपतिं ९; इशानेहत्तरतो दुग्मं
रवेहत्तरतो वायुं राहोर्दक्षिणे आकाशं ९b; केतुदक्षिणपार्श्वे
अश्विनौ ।

The end:—

इति ग्रहप्रतिष्ठाविधानेन पूजयेत् । नवग्रहं संपूर्णम् ॥
इति नवग्रहस्थापना संपूर्णम् ।

[B. D. 182.]

780

नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2;
eight or nine lines to a page.

Vedic Mantras which are to be recited in praise of each of the nine planets.

It begins:—

अथ नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता । आङ्गिरेन० अम्बि दूर्त०

It ends:—

नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवतासमाप्तः ॥

[B. D. 187.]

781

पञ्चमहायज्ञपद्धतिः.

8×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; nine lines to a page.

Method of performing the five daily sacrifices.

It begins:—

गोपालं गोपिसहितं मङ्गारिं चन्दलास्त्रिकाम् ।

प्रणम्य क्रियते पञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिम् ॥ अथ ब्रह्मयज्ञः ॥०

It ends:—

इति श्रीपञ्चमहायज्ञस्य पद्धतिः शुभम् ॥ पञ्चमहायज्ञः
समाप्तः ॥

[B. D. 171]

782

परमहंससन्ध्योपासन of शंकराचार्य.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

The way of performing the Sandhyā worship prescribed for a Sanyāsī; ascribed to Śaṅkarācārya.

[ZZ. E. 34.]

783

पिठोरीव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$7\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 2-7; about eight lines to a page. Dated
S'ake 1633.

A story to illustrate the religious efficacy of the Piṭhorī Vrata to be performed on the new-moon day of the month of Śrāvāna, from the Skanda Purāṇa. First page of the MS. is missing. The story contains 58 s'lokas only.

It begins:—

अरवे लभते कामं परवे च महाफलम् ।
ब्रतनां परमं श्रेष्ठं कथयस्वाथ पार्वति ॥ १ ॥
पार्वत्युवाच ॥ पुरासीत् श्रीधरो विप्रो अष्टपुत्रो धनेश्वरः ।०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे पार्वतीइन्द्राणीसंवादे पिठोरीव्रतं
संपूर्णम् ॥

[B. D. 165.]

784

प्रदोषनिर्णय.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgari handwriting.
Folios three only; about 10 lines to a page.

Information, both astronomical and religious, about the 13th day of the first as well as the second half of a month.

It begins:—

अथ प्रदोषनिर्णयो लिख्यते । हैमाद्रितिगमः ।
कृष्णाष्टमी बृहत्तपा सावित्री वटपैतृकी ।
अनङ्गन्नयोदशी रम्भा उपोष्याः पूर्वसंयुताः ॥
पश्चद्वये व्रयोदशीयां निराहारो भवेद्विवा ।
घटिन्यादस्त्वमयात् पूर्वं ज्ञानं समाचरेत् ॥०

स्कन्देन ब्रह्मोत्तरखण्डेष्युक्तम् ।

यदा त्रयोदशी शुक्ला मन्दवारेण संयुता ।
आराध्यं सुव्रतं तत्र संतानफलसिद्धये ॥०

Ends:—

महामहेति विख्याता त्रिकोटिकुलसुद्धरेत् ।
इति प्रदोषनिर्णयः ।

[B. D. 200.]

785

प्रासादोद्यापनप्रतिष्ठा.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 16; about ten lines to a page.

A collection of passages from several works on the consecration of idols, temples &c.

It begins:—

अथ त्रैविकर्मी ग्रन्थान्तरं चावलम्ब्य प्रतिष्ठापद्धति-
लिख्यते । तत्र स्वयंभुवि देवे पूर्वप्रतिष्ठिते वा अदृश्यमाने
प्रासादावयवे वा श्रद्धया शिलान्यासपूर्वकं पापाणेष्टकादार्वा-
दिभिर्नवं प्रासादं निर्माय सिद्धे प्रासादे स्वानुक्लेह्नि प्रासा-
दादुत्तरतः पूर्वतः इशान्यां वा...मण्डपं कृत्वा ।

On fol. 14b; we find:—

इति चित्तपावनप्रासादप्रतिष्ठाप्रयोगः । (?) *

[B. D. 24.]

786

ब्रह्मचारिव्रतलोपप्रायश्चित्तप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgari handwriting.
Folio one only; nineteen lines in all.

It begins:—

ब्रह्मचारिव्रतलोपजनितसकलदोपपरिहारार्थं ब्रह्मचारिक-
च्छ्रुत्रयप्रायश्चित्तं तथा महानाश्वादिव्रतचतुष्टयलोपजनितप्र-
त्यवायपरिहारार्थं कृच्छ्रचतुष्टयं एवं सप्तकृच्छ्रात्मकं प्रायश्चित्तं
यथाशक्ति हिरण्यप्रत्याश्वायद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं इदानी-
महं करिष्ये ।०

[B. D. 200.]

787

ब्रह्मयज्ञ.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgari character.
Foll. 4; about eight lines to a page.

Method of performing the Brahmayajña, one of the five daily sacrifices.

It begins:—

आचम्य । प्राणानायम्य पुनराचम्य प्राणायामत्रयं कृत्वा ॥
ममोपात्तदुरितक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये ॥०

It ends:—

इति श्रीब्रह्मयज्ञं संपूर्णम् ॥

[B. D. 187.

788

भद्राशान्ति.

(acc. to गर्ग.)

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 1; eight lines to a page.

Bhadrāśānti according to Garga.

Begins:—

गर्गोक्ता भद्राशान्तिलिख्यते । अस्य शिशोः भद्राजननदो-
धपरिहारार्थं सनवग्रहमखां गर्गोक्तां भद्राशान्तिं करिष्ये ।०

End:—

कर्मशरायार्पयेत् । इति गर्गोक्तभद्राशान्तिः ॥

[B. D. 286.

789

भूतशुद्धि, प्राणप्रतिष्ठामत्र and अन्तर्मातृका.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3 only; ten or eleven lines to a page.

The MS. contains the following:—(1) Bhūta-s'uddhi; (2) Prāṇapratिष्ठā Mantra or the vedic verses used to sanctify an idol and (3) Antar-mātrikās and Bahirmātrikās.

(I) begins:—

ब्रह्मकृदसमुदृतं ज्ञाननालं सुशोभितम् ।
ऐश्वर्याईदलोपेतं परं वैराग्यकर्णिकम् ॥
अधोमुखं तु हृत्पदं प्रणवेनोधर्मसुचयेत् ।

ॐ प्रणवेन विकसितं कृत्वा तत्रत्यं जीवात्मानं हंसमञ्जेणा-
कुशमुदया सुषुम्णानाडीमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रं नीत्वा । तत्रत्यसह-
स्रदल्पश्चकर्णिकान्तर्गतेन परमात्मा(त्मना) सहैक्यं भावयेत् ।०

एकगुणमाकाशं अहंकारे प्रविला० । तमहंकारं महत्तत्त्वे
प्रविलापयामि । तन्महत्तत्वं प्रकृतौ प्रविं० । तां प्रकृतिं पर-
ब्रह्मणि प्रविलापयामि । इति प्रविलाप्य० । इति सद्वा पुनर्जी-
वात्मानं सोहंमञ्जेणाकुशमुदया सुषुम्णानाडीमार्गेण ब्रह्मरन्ध्रा-
दानीय तत्र हृदि प्रतिष्ठापयेत् । इति भूतशुद्धिः । 2b.

(II) begins:—

अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठामत्रस्य । ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा क्रष्णः ।
त्रयज्ञःसामाथर्वाणि छन्दांसि । पराप्राणशक्तिर्वता ।०

It ends:—इति प्राणप्रतिष्ठा । 3b.

(III) begins:—

अथान्तर्मातृका । अस्य श्रीअन्तर्मातृकाबहिर्मातृकामत्रस्य
ब्रह्मा क्रष्णः । मातृकासरस्वती देवता०

This is incomplete.

[B. D. 182.

790

भूतशुद्धि, भूतशुद्धि and प्राणप्रतिष्ठा.

$7\frac{3}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; twelve lines to a page.

Preliminaries of a religious rite. The purification of the ground, purification of the elements and consecration.

भूतशुद्धिः—अस्य श्रीभूतशुद्धिमहामत्रस्य भुवक्रष्णः । गायत्री
छन्दः । भूमिर्देवता लं वीजं नमः शक्तिः भूर्यै कीलकं०

भूतशुद्धि begins on fol. 2:—अत्राद्येति संकल्पमुच्चार्य०
प्राणप्रतिष्ठा begins on fol. 2b:—अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठा-
महामत्रस्य०

It ends:—

द्वादशावृत्तिजपेन प्राणस्थापनं कुर्यादिति प्राणप्रतिष्ठा ॥

[B. I. 67.

791

मङ्गलव्रतकथा.

(from स्कन्दपुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about eleven lines to a page.

The MS. gives both the Prayoga and Kathā of the Maṅgala Vrata; the latter is from the Skanda Purāṇa and has 42 s'lokas.

It begins:—

ॐ अङ्गारकपूजा लिख्यते ॥ भौमवासरे अरुणोदयवेलायां
समुद्धाप्य अपामार्गेण मौनमुदया दन्तधावनं विधाय आचम्य
तिलामलकचूर्णेन नद्यादौ गृहे वा ज्ञानं विधाय धौतं रक्तं वा
वस्त्रं परिधाय०

० इति मङ्गलाराधनविधिः स(मा)सः ॥ अथोद्यापनविधिः ॥
fol. 4.

० अथ कथा ॥ सूत उवाच ॥

पूजितो देवदैत्यस्तु मङ्गलो मङ्गलप्रदः ।
गौतमेन पुरा पृष्ठो लोहिताङ्गो महाग्रहः ॥ १ ॥

It ends:—

इति मत्वा नरैः सर्वैः कार्यं ब्रतमनुक्तम् ॥ ४२ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे मङ्गलवर्तं समाप्तम् ।

[B. D. 213.]

792

मण्डलदेवता.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; about ten lines to a page. Incomplete.

On the worship of a number of deities arranged in a circle.

It begins:—

अथ मण्डलदेवता । हेमाद्रौ स्कान्दे ॥

प्रागुदीच्यायता रेखाः कुर्यादेकोनविंशतिम् ।
खण्डेन्दुत्रिपदः कोणः शृङ्खला पञ्चभिः पदैः ॥
चतुर्विंशतिपदा वापि परिविंशतिः पदैः ।०

इति सर्वतोभद्रपीठम् । अथ लिङ्गतोभद्रम् ॥

चतुर्विंशतिरालेख्याः रेखाप्रागदक्षिणाव्रतः ।
कोणेषु शृङ्खलाः पञ्च पदापल्यस्तु पार्श्वतः ॥०

इति मण्डलदेवताः । ततः मूर्तौ अम्बुद्धारणं ।

The MS. breaks off in the middle of this subject.

[B. D. 182.]

793

महान्यास.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 20; seven lines to a page. Dated Saka 1708;
Samvat 1843.

Directions about the mystical touching on the several parts of one's body, before beginning any sacred rite.

Begins:—

अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं
अस्थास्यामः ।

It ends:—

वयं स्याम पतयो रथीणां अस्त्राय फद । इति महान्यासाः
समाप्ताः ।

[S. C. L.

794

रुद्रन्यासभाष्य.

$11\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; about 12 lines to a page.

The MS. does not contain any commentary on any treatise as might be expected from the name. It gives the method of mystically touching the various parts of the body, in connection with the Ruidrajapa.

Begins:—

अथ रुद्रविधिः । रुद्र-रुद्रैकादशिनी-महारुद्र-अतिरुद्राणां
चतुर्णां लक्षणान्याह शातातपः ।०

It ends:—

यं यं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्ट भवतीति तेन तदर्थाः
कल्प्यास्तेन तत्र फलमामोतीत्याह भगवान्वौधायनः । इति
न्यासभाष्यं संपूर्णम् ।

[B. D. 145.]

795

रुद्रलघुन्यास.

15×10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; 17 lines to a page.

Another treatise on the same subject.

[ZZ. A. 23.]

796

रौद्रीकरण.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; 32 lines in all.

Another treatise on the same subject.

It begins:—

ॐ भूर्भुवः सः । ॐ अं नमः शं भवे च मयोभुवे च नमः ।०

Ends:—

० औं नमो भगवते रुद्राय औं आः पादाभ्यां नमः ॥ इति
रौद्रीकरणसमाप्तः ॥

[B. D. 182.]

797

वास्तुविधिक्रमः.

$7 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 6; eleven lines to a page.

The details of the religious ceremony to be performed at the time of the first entrance into a newly built house.

Beginning:—

अथ गोभिलगृहोक्तस्था पुराणोक्तश्च संक्षेपवास्तुविधिक्रमः।
तत्र उदयने शुक्रपक्षे ज्योतिर्विद्युक्तपुण्यदिने पूर्वाह्ने च अवसानं
जोषयतेति खण्डे समादिगुणयुक्तविभ्रंशदोषरहितं गृहकार्यं
प्रधानसंकल्पः। पूर्वं मातृपूजावृद्धिश्राद्धम्॥

It ends:—

स्थापितदेवतानां विसर्जनम्। भूयसी देया इति सामग्रा-
नाम् वास्तुविधिः विशेषः समाप्तः॥

[B. I. 79.

798

वैश्वदेवप्रयोगः.

$6\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 5; ten lines to a page.

The details of the Vais'vadeva or the four of the five daily sacrifices, according to Yajñapārs'va.

It begins:—

वैश्वदेवादन्नाद्युद्धल्य घृतेनाभिधारणं॥ ऊँयदेवा देवहेडन-
मित्यादिभिस्तिस्तभिः कूर्माण्डीभिर्क्रिभिः० श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं
यज्ञपार्श्वेक्तविधिना पञ्चमहायज्ञैर्यक्ष्य हृति संकल्पं कुर्यात्॥०

It ends:—

इति मनुष्ययज्ञः। ततो यथार्हमतिथीन्संभोज्य स्वयं
भुजीत इति यज्ञपार्श्वेक्तवैश्वदेवप्रकारः समाप्तः।

[B. D. 233.

799

ब्रतबन्धप्रयोगः.

$7\frac{1}{4} \times 3$ inches; Devanāgarī character. Foll. 13; eight lines to a page.

The details of the thread-ceremony.

It begins:—

अथ क्षौरः॥ सांवत्सरिक्चूडाकरणं तृतीये वाप्रतिहते
शुभदिने चन्द्रतारागुकूले चूडाकरणनिमित्तं०

63

It ends:—

इति ब्रतबन्धविसर्गे वेदाहुतिं च दापयेत्। यत्र वेदाहुतिं
दद्यात् स्थणिडले च पृथक् पृथक्॥ इति ब्रतबन्धसमाप्तम्॥
शुभमस्तु॥

[B. D. 233.

800

शिवपूजनः.

$7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2-10; eight lines to a page. Dated Samvat 1852.

The method of worshipping God S'iva. The first folio of the MS. is wanting.

It ends:—

इति स्तुतिपाठः। इति शिवपूजनं समाप्तम्।

[B. I. 46.

801

श्राद्धप्रयोगः.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; about six lines to a page. Dated S'aka 1750.

Details of the S'rāddha, according to the Āśvalāyana Sūtra.

It begins:—

सूत्रोक्तश्राद्धप्रयोगः। आचम्य पवित्रं घृत्वा प्राणानायस्य
देशकालौ स्मृत्वा अपसव्यं पितृपितामहप्रपितामहानां०

It ends:—

पिण्डान् जले निक्षिप्य। गोअजविप्रेभ्यो वा दद्यात्। समा-
सोयं सूत्रानुसारणी(!) श्राद्धप्रयोगः।

[B. D. 283.

802

श्राद्धसंकल्पः.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 13; nine lines to a page.

Another manual of the S'rāddha Prayoga.

It begins:—

विष्णून्स्मृत्यं॥ अद्यत्वादि पूर्वोच्चरितएवंगुणविशिष्टायां
पुण्यतिथौ पुरवार्द्धवसंज्ञकानां०

It ends:—

एष पितृयज्ञं संस्थापयति यो व्याहारं शंसति तस्माद्याहावमेव शंसत्यम् ॥ इति आद्यज्ञः समाप्तः ॥

[B. D. 213.]

803

सन्ध्याविभूतिधारण.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 83; seven lines to a page. Dated S'ake 1756.

A MS. containing the following pieces:—

- (1) विभूतिधारण foll. 4.
- (2) सन्ध्या foll. 28.
- (3) यजुर्स्त्रिकालसन्ध्या foll. 17.
- (4) प्रातःसन्ध्या foll. 11.
- (5) सायंसन्ध्या foll. 10.
- (6) मात्याह्नसन्ध्या foll. 5.
- (7) सायंसन्ध्या (again) foll. 8.

[ZZ. E. 34.]

804

सर्वप्रायश्चित्त.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page. Dated S'ake 1704.

Sarvaprāyas'citta, a manual of Atonements.

Begins:—

सर्वप्रायश्चित्तं लिख्यते । षडब्दं अव्यब्दं सार्धाब्दं वा यथा-
शक्ति तदैव सुवर्णादिप्रत्यान्नायद्वारा कुर्यात् । चतुररुद्धीनेकं
वाच्यात्मविदं पर्षत्वेनोपवेश्य कृतस्तानः०

अथ मृत्तिकास्तानं 4b; अथ पञ्चगव्यस्तानानि 6b; एवं
प्रायश्चित्तं कृत्वा शक्तौ सत्यां दानान्यपि कुर्यात्० 9.

It ends:—

सर्वं भवतु मेऽच्छिदं यस्य चेत्तन्ति वै द्विजाः ॥ इति
ग्रतिवचनम् । इति सर्वप्रायश्चित्तं संपूर्णम् ।

[S. C. 4.]

805

सहस्रभोजनप्रयोग.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3; eleven lines to a page.

The details of the Sahasra-bhojana rite, in
which a thousand Brahmans are fed for the
attainment of religious merit.

Beginning:—

कर्ता सपलीकः कृतमाङ्गलिकस्तानः सभ्योपदिष्टमात्मजुधर्थं
पूर्वोत्तराङ्गसहितं प्रायश्चित्तं विधाय ॥

End:—

तथैव ग्रहमखरहितः पूर्ववद्वोमः कार्यः । इति सहस्रभो-
जनप्रयोगः ।

[B. D. 286.]

806

सहस्रभोजनप्रयोग.

$10 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3 only; about eleven lines to a page.

Another copy of the same Prayoga.

[B. D. 284.]

सोमवतीव्रत.

(from भविष्योत्तरपुराण.)

807

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; about 10 lines to a page.

The details of the Somavatī Vrata which
consists in the worship of the As'vattha tree on
the new-moon day, whenever it comes on a
Monday. The story in illustration of it is from
the Bhavisyottara Purāṇa.

Begins:—

सोमवार-अमावास्यायां व्रतं लिख्यते । कर्ता नद्यादौ
स्त्रावा निलकर्मानन्तरं अश्वत्थसमीपं गत्वा०

अथ कथा । सूत उवाच ।

शरतल्पगतं भीष्मसुपगम्य युधिष्ठिरः ।०

Ends:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे सोमवार-अमावास्याव्रतम् ।

[B. D. 182.]

PART III—TANTRA.

808

आगमकल्पलता of यदुनाथ.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
(Kas'mīra style). Foll. 230; 14 lines to a page.
About 100 years old.

An extensive tantric treatise in 27 Paṭalas by Yadunātha. It is based upon many ancient and modern tantric works and is of a comparatively recent date. For another MS., cf. Stein, p. 227.

It begins:—

अथ आगमकल्पलतिका लिख्यते ।
यत्पादपङ्कजयुगं हृदि सञ्जिवेश्य
विशं सूजत्यविकलं वेलवद्रजन्मा ।
विष्णुश्च पालयति संहरते महेश-
सं देवमादिपुरुषं सततं नतोस्मि ॥ १ ॥
नत्वा गणेशं गिरिजां गिरीशं
वाणीं मुनीन्द्रैः स्तुतपादपलुव(वा)म् ।
विलोक्य शास्त्रं यदुनाथशर्मणा
वितन्यते हागमकल्पवल्ली ॥ २ ॥
प्रपञ्चसारसिद्धान्तं शारदातिलकं तथा ।
सपरिस्करमालोक्य तथा सारसुच्चयम् ॥ ३ ॥
यत्नेन दीपिकां दत्वा तथा च लघुदीपिकाम् ।
तथा पूजाप्रदीपं च पुरश्चरणचन्द्रिकाम् ॥ ४ ॥
मन्त्रनेत्रं च मन्त्रान्तं श्रीरामाचर्चन्द्रिकाम् ।
मन्त्रमुक्तावलीरकावलीज्ञानार्णवादिकम् ॥ ५ ॥
तद्वं सनकुमारस्य नारदीयां चतुःशतीम् ।
यूर्णयागजोमशंभुमतं चागस्त्यसंहिताम् ॥ ६ ॥
संहितां वैष्णवीं तद्रूपता विज्ञानभैरवम् ।
शुल्ह(?)च तच्चराजं च तथा वै पिङ्गलामृतम् ॥ ७ ॥
वामकेश्वरतद्वं च समस्तं रामदीक्षितम् ।
विज्ञानेश्वरसिद्धान्तसारश्रीसंहिताः क्रमात् ॥ ८ ॥
विज्ञानललितं पञ्चरात्रीं नारायणीमपि ।
वसिष्ठसंहितां गार्घ्यसंहितां भैरवीं तथा ।
दिव्यसारस्वतं चित्तचन्द्रिकां कामिकमादरात् ॥
होमावरोध्य ग्रन्थं(?) प्रतिष्ठासारमंग्रहम् ।
संहितां वायर्वीं तद्रूपसंहितां ब्रह्मणस्तथा ॥
ऋदीणां संहितां ब्रह्मविष्णुरुद्रादियामलम् ।
तथैव यामलोद्धारं मत्स्यसूक्तमपि क्रमात् ।

पार्वतीहरसंवादं वाराहीतच्रमादरात् ।
तथैव योगिनीतद्रं क्रमशस्त्रिपुरार्णवम् ॥
ईशानसंहितां तद्रूप सिद्धान्तं विश्वकर्मणः ।
तद्रं श्रीदक्षिणामूर्तेवैशम्पायनसंहिताम् ।
कुलचूडामणिं तद्रूपावचूडामणिं तथा ।
कुलार्णवं कुलश्रेष्ठं हंसपारायणं तथा ॥
पुराणं विविधं तद्रूप स्मृतिशास्त्राणि भारतम् ।
ज्योतिःशास्त्राणि चालोक्य सकलां पद्मिं क्रमात् ।
अन्ये ये संग्रहाः सन्नित तानद्वा च पुनःपुनः ।
सर्वेषां सारसुद्धृत्य यदुनाथेन धीमता ।
विधानं मन्त्रयत्राणां दीक्षादीनां प्रपञ्चितम् ॥
ज्ञानासारतो ज्ञेयं विभाव्य च सुदुर्सुहुः ।
ज्ञानातच्रस्थमन्त्राणां ज्ञानं इटिति दुर्लभम् ॥
अतस्तेषां प्रबोधाय विचार्यातिप्रयत्नतः ।
ज्ञानाय मनवुद्धीनां समासेन प्रवक्ष्यते ॥
परं करपुटेनैव(व) प्रार्थन्ते सुधियो मया ।
न्यूनातिरिक्तता चात्र शोधनीया महाशयैः ॥
तथा दीक्षितमर्यानां यद्वेषं कथयामि तत् ॥०

The colophon:—

इत्यागमकल्पलतिकायां वगलामुखीमन्त्रवर्णनं नाम
पञ्चविंशः पठलः ।

It ends:—

नानादेशोद्धवा वापि गुणलावण्यसंयुता ।
द्वितीयत्वसरादूर्ध्वं यावत्स्यादष्टमाब्दिका ।
तावत्कुमारी विज्ञेया मन्त्रविद्याकलप्रदा ।
कुमारीशूजनाचैव कुमारी भू(भो) जनादिपि ।
अशेषमन्त्रविद्यानां फलदा नात्र संशयः ।
ताभ्यः पुष्पं फलं वापि अनुलेपादिकं तथा ।
बलिप्रियं च नैवेद्यं दत्वा तद्रूपावरिताः ॥
अतिप्रियकथालापं कीडाकौतूहलादिकम् ।
यथा तथा तत्प्रियकृत् कृत्वा सिद्धीश्वरो भवेत् ॥
रक्षितव्या प्रयत्नेन न क्षतां तत्र कारयेत् ।
पूजयेत्तां प्रयत्नेन यत्ततो नैव संस्थृशेत् ॥
स्पर्शेष्विपि सिद्धिहानिः स्यात्स्पर्शेष्व च मरणं ध्रुवम् ।
न विष्णुस्तु हरिः शंभुव(न) देवी नापि षोडशी ।
न च स्य मृत्युंजयो वापि तथा नारायणः स्यम् ॥
इति श्रीआगमकल्पलतिकायां संपूर्णं ॥ समाप्तम् ॥

The chapters are not well marked. The following are a few subjects of which they treat:—
 गुरुशिव्यलक्षण (fol. 5); चक्रलक्षण; दीक्षाकाल; दीक्षा-विधान, होमविधान; होमद्रव्यलक्षण; पूजाविधान 59; मुद्रालक्षण 60b; पुरश्चर्याविधान 78; मञ्चोद्घारनिरूपण; इयामापूजा 114b; शिवादिपूजा 123; श्रीविद्यानिरूपण 133b; पञ्चमीविद्या 138; सुन्दरीपूजा 151 श्रीविद्यापूजापद्धति 151; त्रिपुरसुन्दरीमहाविद्या 155b; भुवनेश्वरीपूजा 162b; भैरवपूजाविधि 173b; चिन्हमस्तापूजाविधि 180b; प्रकीर्णपद्धति 185; भुवनेश्वर्यादिस्तोत्राणि 195; मुद्रालक्षण 198b; धारण्यब्रलक्षण 200b; मातङ्गादिप्रयोग 210b; पिशाचिन्यादिमत्र 215b; बगलामुखीमत्र 217b; मत्रप्रयोग 222; वश्यमारणादिप्रयोग 228.

Besides the works mentioned in the introduction, the author refers to many works among which may be mentioned:—आगमकल्पद्रुम 43b; 48 and often; कल्पतरु 49; गणेशविमर्शिनी 12; 36b; and often; गन्धर्वतत्र 9b; गवाक्षतत्र 9b; ज्ञानललिता 26b; तारारहस्यवृत्ति 60b; दक्षिणामूर्तिसंहिता 54b; पारिजातेश्वर 25b; पूर्णपद्धति 46b; भूतभैरव often; भैरवानन्दसंहिता 66; महादाननिर्णय 27; माधवाचार्य 29; मानसोल्लास 22; योगिनीहृदय 61b; राजमार्तण्डीय 12b; विशुद्धेश्वरतत्र 76b; विष्णुकल्पलता 58; समयाङ्गमातृका 54; सिद्धान्तशेखर 27; सुन्दरीरहस्यवृत्ति 21b; 48.

[B. D. 260.]

809

आसुरीमहाप्रयोग.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 59; seven lines to a page.

A tantric tract, having the form of a dialogue between S'iva and Skanda. It professes to be from the Ātharvāṇa Rahasya. It has 283 s'lokas in all.

It begins:—

कातिकेय उवाच ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं सदाशिवम् ।
 स्कन्दः प्रच्छ षट्कर्मरहस्यं चेदसंमतम् ॥ १ ॥
 वश्याकर्णविद्वेषोच्चाटसम्भनमारणम् ।
 श्रैलोक्यान्तर्गतारीणां निग्रहाय सुखेतपी ॥ २ ॥
 ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रश्चापरवर्णकम् ।
 साम्यनित च तदूहि कृपया परया विभो ॥ ३ ॥

महादेव उवाच ।

शृणु तावन्महामत्रमासुरीविधिमुत्तमम् ॥०

It ends:—

इत्येवमासुरीकल्पं स्कन्दाय शिवभाषितम् ।

शुभे वा अशुभे कार्ये साधकानां शुभावहम् ॥ २८२ ॥
 नातः परतरो मत्रो नातः परतरः स्तवः ।

नातः परतरं ज्ञानं नास्ति तत्त्वमतः परम् ॥ २८३ ॥

इति श्रीआथवैणरहस्ये अभिचारिआसुरीकल्पः
 समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

810

ककारादिकालीसहस्रनामस्तोत्र.

(from महाकालसंहिता of आदिनाथ.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 85; seven lines to a page.

A hymn containing one thousand names of the goddess Kāli, all beginning with the consonant क, with all the details about its employment to secure different objects. It is from the Mahākāla-saṅhitā of Ādinātha. It contains 473 verses.

It begins:—

कैलासशिखरे रस्ये नानादेवगणावृते ।

नानावृक्षलताकीर्णे नानापक्षिरवैर्युते ॥ १ ॥

चतुर्मण्डलसंयुक्ते शूद्रारमण्डपस्थिते ।

समाधौ संस्थितं शान्तं कीडन्तं योगिनीप्रियम् ॥ २ ॥

तत्र मौनधरं दृष्ट्वा देवी पृच्छति शंकरम् ॥

देव्युवाच ॥

किं त्वया जप्यते नाथ किं त्वया सर्वते सदा ॥ ३ ॥०

अमायां चन्द्रसंदर्शी दिवा चन्द्रप्रकाशनम् ।

चन्द्राष्टकं चाष्टदिक्षु तथा सूर्याष्टकं शिव ॥ ४ ॥०

ब्रह्मविश्वादिनिर्माणमिन्द्राणां करणं परम् ॥ ५ ॥०

केन मत्रेण तपसा कलौ पापसमाकुले ।

आयुष्यपुण्यरहिते कथं भवति तद्वद् ॥ १२ ॥

शिव उवाच ॥०

तदेव नामसाहस्रं सुन्दरीशक्तिदायकम् ।

कथ्यते परया भत्तत्वा सावयस्व महेश्वरि ॥ ६२ ॥

मद्यमासैस्तथा शुक्रैः सर्वरक्तैरपि प्रिये ।

तर्पयेत्पूजयेत्कालीं विपरीतरतिं चरेत् ॥ ६३ ॥

foll. 11b.

The thousand names begin with v. 86 and end with v. 270.

क्रीं कालीं कूं करालीं च कल्याणीं कमला कला ।
 कलावती कलाद्वा च कला पूज्या कलात्मिका ॥ ८६ ॥
 वेश्यालतागृहे गत्वा तस्याक्षुभवनतत्परः ॥ ३२९ ॥
 तस्य योनौ मुखं दत्वा तद्रसं विलिहन् जपेत् ।
 तदन्ते नामसाहस्रं पठेद्विक्षिपत्रयणः ॥ ३३० ॥
 कालिकादर्शनं तस्य भवत्येव वियामतः ॥०

It ends:—

इति श्रीमदादिनाथविरचितायां महाकालसंहितायां
 कालीकालसंवादे सुन्दरीशक्तिदानाख्यं कालीखरूपं कालीं
 सहस्रनामस्तोत्रं संपूर्णमस्तु ॥

[B. D. 189.

811

कक्षपुट of नागार्जुन.

$10 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll 106; (10-115) six lines to a page. Without
 beginning.

Kakṣapuṭa is a metrical Tantra ascribed to the celebrated Buddhist alchemist Nāgārjuna of the second century A. D. As regards the genuineness of works ascribed to Nāgārjuna, see P. C. Roy, History of Hindu Chemistry, vol. II. p. XXIV. Rasaratnākara usually ascribed to him is probably a production of the 7th or 8th century A. D.; see ibid, p. XLI.

In his third Report, p. 313, Dr. Peterson mentions a tantric work ascribed to Nāgārjuna, accompanied by a commentary composed by a S'vetāmbara monk called Guṇākara in A. D. 1240. I was able to procure two MSS. of this work for the Bhadakamakara Memorial Collection (see above under No. 572). The following subjects are treated of in this work:—

वशीकरण, विद्वेषण, उच्चाटन, दर्पणे रूपदर्शन, चित्रकरण,
 मनुष्यान्तर्धानं (पितृवनमर्दितमसकृत्कन्यारकं मनःशिला-
 युक्तम् । त्रिभुवनमपि निर्गृहति तिलकक्रियया ललाटदे ॥)
 कुतूहलानि, अग्निस्तम्भ (ध्वलमूरवङ्गमो(=मण्डूक C.) ऋव-
 देणुं रुधिरेण रक्षयेत्तस्य । तपति न वर्षशतैरपि विभावसुः
 स्तम्भितस्तेन ।), जलस्तम्भ, उन्मादकरण, रोमशातन, शख-
 स्तम्भ, देशान्तरगमन, अकाले सूर्यचन्द्रग्रहणदर्शन, आवेश-
 धारण, विषप्रयोगविधान, विषमड्वराधिकार, भूतनाशन
 (In this chapter, a Mantra from भूतड्वार is quoted in the text), ज्योतिदर्शन, अञ्जन, वन्ध्या-
 पुत्रजनन, व्याघ्रदर्शन, मनुष्यदर्शन, गर्भनिवारण, वाजीकरण,
 वीर्यस्तम्भ, वृश्चिकविषज्ञिवारण.

64

That before Guṇākara, many commentaries existed on this treatise of Nāgārjuna who quotes from Bhūtagāmara, is clear from the following verse in this commentary:—

आत्मस्मरणाय मया विवृता नागार्जुनप्रणीतेयम् ।
 आश्र्वर्योगमाला अग्रेतनवृद्धयीकातः ।

The Kakṣapuṭa contains twenty chapters and treats of nearly the same subjects as the above-mentioned treatise. Our MS. is without the first 9 folios at the beginning. For quotations &c, see Weber, No. 904; Mitra, Notices, I. p. 187 and I. O., No. 2616.

The following are a few colophons in our MS.:—

इति अग्निस्तम्भनं 15b; इति गत्यादिस्तम्भनं नाम सप्तमः
 पटलः 21b; इति सेनास्तम्भनं 21b; इति अशनिस्तम्भनं 30;
 इति मोहनं, उच्चाटनं 31b; इति मारणं 38; इति विद्वेषणं
 42b; इति इन्द्रजालविधानं 74.

It ends:—

इति श्रीसिद्धनागार्जुनविरचिते कक्षपुटे विंशतितमः
 पटलः ।

[B. D. 77.

812

कल्पसूत्र of परशुराम.

$9\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 27; about 12 lines to a page. Dated S'ake
 1755. The MS. was written by Ganes'a Deva.

A tantric work in ten chapters, written in prose and attributed to Parashurāma, the celebrated foe of the Kṣatriya race, and believed to be the fifth incarnation of God Viṣṇu. Cf. I. O., No. 2586; Mitra, Notices, vol. IV. p. 69; Ulwar, Extract, No. 614. Umānandanātha bases his work on this Kalpasūtra; see below No. 845.

It begins:—

अथातो दीक्षां व्याख्यास्यामो भगवान्परमशिवभट्टारकः
 श्रुत्याद्यादशविद्या: सर्वाणि दर्शनालि लीलया तत्तदवस्थापत्रः
 प्रणीय सविमत्या (?) भगवत्या भैरव्या स्वात्म(त्मा?)
 विभिन्नया पृष्ठः पञ्चमिसुखैः पञ्चाङ्गायान्यग्निनाय । तत्रायं
 सिद्धान्तः षष्ठिशत्तत्वालि विश्वं शरीरं कञ्जुकितः शिवो जीवो
 लिङ्कञ्जुकः परमशिवः स्वविमर्शः पुरुषार्थो वर्णात्मका नित्या
 शब्दामन्त्रामन्त्रिन्त्यशक्तिता संप्रदायविश्वासाभ्यां सर्वसिद्धि-

विश्वासभूयिष्ठं प्रामाण्यं० सैषा शास्त्रशैली वेश्या इव वेदादि-
विद्या: प्रकटा: सर्वेषु दर्शनेषु गुरुसेयं विद्या तत्र सर्वथा मति-
मान्दीक्षेत दीक्षास्तिस्त्रः शाक्ती शांभवी मात्री चेति ।०

It ends:—

य इमां दशखण्डों महोपनिषदं महात्रैपुरुसिद्धान्तसर्वस्त्र-
भूतामधीते सर्वेषु यशेषु यष्टा भवति यं क्षत्रुमधीते तेन
तेनास्येष्टं भवतीति हि श्रूयते इत्युपनिषदिति शिवम् ॥ १० ॥

० इति दुष्टक्षत्रियकुलकालान्तकरेणुकागर्भसंभूतमहादेवप्र-
धानशिष्यश्रीपरशुरामभार्गवमहोपाध्यमहाकुलाचार्यनि-
मितं मच्चशाखे कल्पस्यां संपूर्णम् ।

After the date, the following s'loka occurs:—

दुष्टकुलं रामेण ग्राहेरस्वदत्तेन परशुनाच्छेदिः ।
तद्वद्वी(!) शाश्वेण परं दुष्टमतं यत्तदेव सादितम् ॥

[B. D. 159.

813

कादिमततत्त्वं.

(from तत्त्वराजतत्त्वं.)

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 36; eleven lines to a page. Incomplete.

Kādimata is one of the Tantras dedicated to Śoḍasī Nityā, i. e. Goddess Kāli. It is divided into 36 chapters of 100 s'lokas each and forms the first part of the Tantrarāja Tantra. The Tantrarāja Tantra is edited by Mahāmahopādhyāya Lakṣmaṇa Śāstri in the Tantric Texts, vol. VIII.

Our MS. contains only ten chapters and few verses of the eleventh. For an analysis, cf. Mitra, Notices, III. p. 71 and I. O., No. 2538. Subhagānandanātha wrote a commentary on this Tantra in A. D. 1603; see I. O., No. 2540 and Ulwar, Extract, No. 624.

Beginning:—

अनाद्यनन्तोपराधीनः स्वाधीनभुवनश्चयः ।
जयत्यविरतो व्यासविश्वकालो विनाथकः ॥ १ ॥
भगवन्सर्वतत्त्वाणि भवतोक्तानि मे पुरा ।
नित्यानां षोडशानां च नवतत्त्वाणि कृत्यशः ॥ २ ॥
तेषामन्योन्यसापेक्षाज्ञायते मतिविभ्रमः ।
तस्मात् निरपेक्षं से तत्रं तासां वद प्रभो ॥ ३ ॥
ईश्वर उत्तराच । शृणु कादिमतं तत्रं पूर्णमन्यातपेक्षया ।०
आये तत्त्रावतारो हि द्वितीयेनाथ मण्डलम् ।
निलोद्धारस्तृतीये स्वात् ललिताचार्य ततो द्वयोः ॥ ५ ॥

नैमित्तिकं तथा काम्यमर्चनं पष्टके भवेत् ।

कामेश्वरी सप्तमके परतो भगमालिनी ॥ १० ॥

नित्या कृत्रा तु नवमे भेषण्डा दशमे स्थिता ।

एकादशे वहिवासिन्यथ वज्रेश्वरी मता ॥ ११ ॥

ऋयोदशे भवेदूती त्वरिता स्याच्चतुर्दशे ।

कुलसुन्दर्यतो व्यसिन्निलानित्या तु पोडशे ॥ १२ ॥

ततो नीलपताका स्याद्विजन्याएषादशे परे ।

सर्वमङ्गलनिलातो उवालामालिनिसंज्ञिता ॥ १३ ॥

एकविंशतिमे चित्रा कुरुक्षुला त्वनन्तरे ।

ब्रयोविंशे तु वाराही ध्यानानि तदनन्तरे ॥ १४ ॥

पञ्चविंशे मातृकालिः पांडिशे भवेभवाः ।

सप्तविंशे श्वासरूपं अष्टाविंशे तु लोकता ॥ १५ ॥

अनन्तरे कुण्डकृसित्तदूर्ध्वे होमकर्म च ।

एकविंशे तदूर्ध्वे च होवात्काम्यफलोदयः ॥ १६ ॥

त्रयविंशे तु पटले यत्राणि फलमेदतः ।

चतुर्विंशे तु कर्माणि पञ्चविंशेऽस्य वासना ॥ १७ ॥

षष्ठिशो स्वात्मकथनमध्यायास्तत्त्वविग्रहाः ।

प्रत्यध्यायं शतं श्लोकाः स्यादेवं तत्रसंग्रहः ॥ १८ ॥०

Colophon:—

इति श्रीपोडशीनित्यातत्त्वेषु कादिमते० पटलः ।

The folios are marked तं० रा०=तत्त्वराज.

[B. I. 66.

814

कामकला of पुण्यानन्द with विलास by नटनानन्द.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 57;
nine lines to a page. Date 1858.

A tantric work called Kāmakalā, consisting of 55 verses, composed by Puṇyānanda, with a commentary by Naṭanānada, pupil of Śaṅkarānanda and Nāthānanda and the author of Cidānandavāsanā. Naṭanānanda refers to the previous commentators of Kāmakalā.

For an abstract of the Sāmbhava doctrine expounded in this work, see Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 89-90; for the full text of Kāmakalā, cf. ibid, p. 376-79. Naṭanānanda quotes profusely from the Upanishads in support of his doctrine. Published in the Kāśmir Series.

The text begins:—

सकलभुवनोदयस्तिलयमयलीलाविनोदनोद्युक्तः ।

अन्तर्लीनविमर्शः पातु महेशः प्रकाशमात्रतनुः ॥ १ ॥०

The com. begins:—

रुद्राक्षकङ्गलसःकरदण्डयुग्मा
भालान्तरालसितभस्यृतत्रिपुण्ड्रा ।
रुद्राक्षमण्डनविभावितदिव्यमूर्तिः
श्रीरामदीक्षितगुरोर्मम संनिधत्ताम् ॥ १ ॥
चन्दे तन्मिथुनं दिव्यमात्यमानन्दचिद्धनम् ।
अनुत्तरपदं ज्योतिरिति यज्ञावयते ब्रूधैः ॥ २ ॥
श्रीमते नटनानन्दयोगिने परमात्मने ।
रक्तशुक्रप्रभामिश्रतेजसे गुरवे नमः ॥ ३ ॥
प्रणमत नाथानन्दं परया भक्त्या चिदैक्यबोधानन्दम् ।
उपनिषद्वर्थं निर्गूढं सकलजनानन्दरूपीठारूढम् ॥ ४ ॥

[Probably the first four verses were added by the scribe; the real commentary began with v. 5.]

नमः शिवाय नाथाय चिदूपानन्दरूपिणे ।
श्रीमते चटुलापाङ्गपाटितातङ्कशङ्कवे ॥ ५ ॥

पुण्यानन्दमुर्मीद(द्वारा?) कामकला नाम विश्रुता जाता ।
आत्मा कान्विदमुष्मा नटनानन्दः करोति स व्याख्याम् ॥ ६ ॥

इह हि शक्तिपात्रसमुनिष्ठसकलवेदान्ततात्पर्यनिर्णयविशारदाः सत्संप्रदायनिष्ठान्ताः सर्वांगमार्थांवधारितात्मतया याथाधर्यविदः सच्चिदानन्दसिन्धुविहरणपटीयांसोत्रभगवन्तः पुण्यानन्दाः स्वयं परमात्मानं प्रकाशयन्तः परमेश्वरमात्मत्वेन समाविशन्तः परेषामपि भक्तिभाजां पुरुषाणामुजिहीर्षु तथा परमात्मैकत्वलक्ष्यलक्षणमाशासते ॥ भूलं ॥ सकलभुव० अत्र पुण्यानन्दयोगिनः पुण्यवशात् स्वाभाविकभक्तिपरितोषितपरमेश्वरकरुणाकटाक्षर्णिर्धूतलिखिलपाशस्तोमाः सकलविद्याधिभूदेवताभूतमहात्रिपुरसुन्दरीमञ्चक्रपूजाक्रमं व्याचिकीर्षतया तदधिष्ठानभूतकामेश्वरीरूपमादावाचक्षते-सकलेति०

The following passage occurs on foll. 24b and 25:—

पुण्यानन्दमुखे तामुदितामानन्ददायिनीमेताम् ।
कामकलामहमनिशं मूर्झा चावहामि चित्तेन ॥
इति कामकलाव्याख्या नटनानन्द(देव)देशिकप्रीतैरचिता रसिकजनानां पुंसामालोकनाय चिद्वल्ली ॥
नाथानन्दगुरुणां शिष्यास्त्वार्थचिन्तकाः सन्ति ।
तेषामन्यतमोयं टीकां(एतां?) चकार तत्रीतै ॥
अस्याः कामकलायाः व्याख्या पूर्वैरुदाहृतानेका ।
अस्मिस्थापि सद्वक्त्वा नटनानन्दो भावयामास ॥
पुण्यानन्दमहात्मा कामकलारूपविन्दुमुक्तैव ।
विन्दोविकसनरूपं श्रीचक्रं नाम विन्दुमुद्युक्ते ॥
तत्क्रमविकरणरूपं श्रीकामकलाविलासमप्येषः ।
आरभते विवरीतुं गुरुपदकृपयैव सुन्दरीभक्तः०

The following are quoted by Naṭanānanda:—

अभिनवगुप्तादाः 24, 28b; अमृतानन्दयोगी, 4, 23, 41b & 47; कृष्णानन्द (com. on लघुभद्रारिक) 26; क्रोधभद्रारिक 37; गीताभाष्य (metrical) 16b; चतुःशती 3, 6b, 39b &c; चिदस्वरहस्य 34; चिदानन्दवासना (author's own) 9, 23b, 36b; त्रिशिकाशास्त्र 38; नाथानन्द (author's Guru) 4b, 49; परमानन्दयोगी 15b; प्रत्यभिज्ञासूत्र 3, 41 &c., रससारसंग्रह 35; रहस्यागम 5, 17, 40b &c; लघुभद्रारिक 36; ललितोपाख्यान 3, 48; वामफेरतत्र 9, 10, 28b; विरूपाक्षपञ्चाशिका 4b, 5, 14b, 28, 38 &c; शंकरानन्द 7; शिवसूत्र 6b; शिवानन्दस्त्रामी 4b, 31, 53 &c; श्रीतत्रसज्जाव 27b, 38b, 43; (a reading is discussed from this work on foll. 43, 43b;) सुभगोदयवासना 36b, 38b, 54 &c; सौभाग्यहृदय 5, 17b; स्वच्छन्द 7b, 9, 24b, 55b and हृदयसूत्र 2b.

[B. D. 232.

815

कालीपञ्चदशनित्यामत्रः

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 4; seven lines to a page.

A collection of 15 tantric Mantras in praise of Mahākālī.

It begins:—

ॐ क्रीं क्रीं कालिकालि महाकालि कौमारि भगं देहिस्वाहा । ऊर्विशत्यर्थः ॥ १ ॥

It ends:—

ॐ क्रों हूं हीं एं मिते परिमिते पराक्रमाय । ॐ क्रों हूं हीं एं सौं हुं हुं फदस्वाहा ॥ इति सप्तविंशत्यर्थः ॥

कालीपञ्चदशनित्यामहामत्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

816

कालीपञ्चदशीयत्रः

(from आथवेणरहस्यं.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; seven lines to a page.

Mystic writings, calculated to yield desired fruits when held on the body, in praise of Kālī, from the Ātharvavajarahasya. It is narrated by Mahādeva to Pārvatī.

It begins:—

देव्युवाच ॥

किंचिद्गृहि महादेव साधनं सुखदं नृणाम् ।
विशेष कहणासिन्धो कृपां कुर्यान्ममोपरि ॥ १ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि रहस्यं यन्मुत्तमम् ।
अथादौ गोपिनां कान्ते त्वप्रियार्थे वरानने ॥ ४ ॥
यन्म पञ्चदशाख्यं मे विधिना शृणु शोभने ॥०

It has 81 s'lokas in all.

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये कालीपञ्चदशीयन्नः समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

817

कालीपूजापद्धति.

$10\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 32; ten lines to a page.

A manual of Kālī-worship.

It begins:—

अथान्तर्यजनं यक्षे दृष्टादृष्टफलप्रदम् ।
योगिनो येन जायन्ते अधुनामामवांसदा ॥
गुरुध्यानं प्रकुर्वात् यथापूर्वं विशालघीः ।
स्नायाच विमले तीर्थे पुष्करे हृदयाश्रिते ॥०
इत्यन्तःपूजा । अत्राध्यशक्तौ यातायातक्रमेण वारन्त्रयं
देवीं कुण्डलिनीं तर्पयित्वा अन्तर्यागफलं लभेत् । अथ
साधकः कुलयुवतिवेषं कृत्वा वनितया अपि कारयित्वा
पीठन्यासं कुर्यात् ।

ततः स्त्रीवेषधारी स्यात् सिन्दूराङ्कितभालकः ॥०

—fol. 7.

It ends:—

इति पूजापद्धतिसंपूर्ण ।

[B. D. 150.]

818

कालीसहस्राक्षरीमन्त्र.

(from गौरीयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; seven lines to a page.

A mystic address to Goddess Kālī consisting of one thousand letters. From the Gauriyāmala Tantra.

It begins:—

ॐ स्वस्ति श्रीकृष्णायै नमः ॥ कीं क्रीं क्रीं हीं हीं हूं हूं
दक्षिणे कालिके कीं क्रीं क्रीं हीं हीं हूं हूं स्वाहा ॥०

It ends:—

अमृत्या अपि पूजादिदक्षिणावदुदीरितम् ।
यामवाप्य महामाये अमरत्वमहं गतः ॥ १ ॥
त्वयैव कथितं पूर्वं किं न स्मरसि भासिनि ।
अविनाभावमालगृह्य त्वयोक्तं च महाकुलम् ॥ २ ॥
न विनाभावनं ब्रूयात् गणनाय तु पार्वति ॥
इति श्रीगौरीयामले दक्षिणकालीसहस्राक्षरी समाप्तः ॥
श्रीदक्षिणकालयै नमः ॥

[B. D. 189.]

819

ऋग्मदीयिका of केशवाचार्य.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 35; eleven lines to a page. Last folio wanting.

A tantric work in eight Paṭalas describing in detail the method of Viṣṇu-worship, by Kes'avācārya; see Bik., p. 590-91; Mitra, Notices, IV. p. 132 and 215. Published with the commentary of Govindabhaṭṭa in the Chowkhamba Sanskrit Series. Kes'ava Kāś'mīri, was a follower of Nimbārka's philosophy; see Bhandarkar, Report, 1882-83, p. 21. He flourished about A. D. 1500; cf. I. N. Farquhar, Outlines of the Religious Literature, p. 305.

It begins:—

कलात्मामायालवकान्तमूर्तिः कलकणद्वेषु निनादरम्यः ।
श्रितो हृदि व्याकुलयं खिलोकीं श्रियेष्टु गोपीजनवल्लभो वः ।
गुरुवरणसरोरुद्घोत्था-
न्महितरजःकणकाः प्रणम्य मूर्मा ।
गदितमिह विविच्य नारदाचै-
र्यजनविधिं कथयामि शार्ङ्गपाणेः ॥ २ ॥०

The Paṭalas end:—Ist on fol. 4b; IIInd on 8; IIIrd on 11b; IVth on 16; Vth on 23b; VIIth on 23b; VIIth on 29b; प्रपञ्चसार usually followed by the author is quoted on fol. 11b.

It ends:—

न्यासजपहोमपूजातर्पणयन्नाभिषेकविलियोगनाम् ।
दीपिकयेव मयोज्ञस्यते क्रमः कृष्णमञ्चकथितानाम् ॥

संशयतिमिरच्छुरा सैषा क्रमदीपिका करेण महद्विः।
करदीपिकेव धार्या सच्चेहमहर्निशं समस्तसुखावास्यै ॥
जनस्मिममनुविद्धा येन यस्मात्प्रसूते
यदनुततमजस्तं पाति चाधिष्ठितेयम् ।
यदुरुमहदुर्दर्चिं विधत्ते च गोपी
तमसृत—

[B. D. 152.]

820

खड्डमालामत्रा.

(from ललितापरिशिष्ट.)

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

This Mantra for securing a Khadga—a sword—is from the Lalitāparis'ista of the Brahmottara-khaṇḍa.

It begins:—

श्री देव्युवाच ।
भगवन्देवदेवेश सर्वज्ञ करणानिषेऽ ।
शुद्धशक्तिमहामत्रं ब्रूहि मे सकलेष्टदम् ॥ १ ॥
ईश्वर उवाच ।
श्रणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मत्रं परिपृच्छासि ।
तस्य सरणमात्रेण चक्रपूजाफलं लभेत् ॥ २ ॥
ॐ अस्य श्रीशुद्धशक्तिमालामत्रस्य । उपस्थेन्द्रियाधिष्ठायी
वस्त्रादिस्य ऋषिः । गायत्रीछन्दः । खड्डसिद्धये जपेविनियोगः ।०
तादृशं खड्डमाप्नोति येन हस्तादेन वै ।
अष्टादशमहाद्वीपसन्नाद् भोक्ता भविष्यति ॥ ३ ॥

—fol. 7.

It ends:—

एकत्रिंशत्सहस्राणि बैलोक्यमोहनक्षमः ॥ १४ ॥
इति श्री ब्रह्मोत्तरखण्डे ललितापरिशिष्टे खड्ड-
माला समाप्तः ॥

[B. D. 179.]

821

खड्डमालामत्रा.

(from ललितापरिशिष्ट.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 17;
five lines to a page.

Another copy.

[B. D. 203.]

65

822

गायत्रीपद्धति of शङ्कराचार्य.

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 78; seven or nine lines to a page.

A work on the worship of Gāyatrī &c., ascribed to the great Sāṅkarācārya.

It begins:—

सवितारं प्रणस्यादौ सावित्रीं श्रीगुरुं सुनीन् ।

विश्वामित्रं वसिष्ठं च गायत्रीपद्धतिं ब्रुवे ॥ १ ॥०

A Gāyatrikavaca from the Visvāmitra Samhitā is quoted, which begins:—

विश्वामित्र महाप्राज्ञ गायत्रीकवचं शृणु ॥

यस्य विज्ञानमात्रेण बैलोक्यं वशयेष्यनात् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीविश्वामित्रसंहितायां ब्रह्मकौशिकसंवादे गायत्रीकवचं संपूर्णम् ॥ fol. 38b; विश्वामित्रसंहिता is again mentioned on fol. 48b; निष्पूजाविधि of गायत्री ends on fol. 73b, after which गायत्रीपुरश्चरणविधि is given upto the end of the work.

It ends:—

इति श्रीशङ्कराचार्यैर्भर्गवद्विः प्रकाशिता ।

गायत्रीपद्धतिः शुद्धः(द्व)संप्रदायाद्विजन्मनाम् ।

हिताय ब्राह्मणानां च ब्रह्मवर्चः समृद्धये ॥

लिखित्वा पूजयेदेनां सोपि सिद्धिमवामुयात् ॥

इति श्रीमदाचार्यविरचिता सर्ववेदशास्त्रपुराणतत्र संमता
गायत्रीपद्धतिः समाप्तः(सा) ॥ जोगलेकरोपनामकहरि-
भट्टात्मजपरशुरामेण लिखापितं स्वार्थं परार्थं च ॥

[B. D. 79.]

823

गायत्रीपद्धति of शंकराचार्य.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 102; seven lines to a page. Dated S'ake 1756.

Another copy.

[ZZ. E. 34.]

824

गायत्रीपुरश्चरणपद्धति of शंकरभट्ट घारे.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 120; nine lines to a page. Dated Samvat 1849.

Another work on the same subject by Śaṅkara, son of Ballāla, surnamed Ghāre of the Chitpavan caste. For the author's Vratodyāpana-kaumudi, composed in Śake 1675, see above No. 725.

It begins:—

हेरम्बं प्रणिपत्य सदुगुणिधिं वल्लाळसंज्ञं ततं
नानाशास्त्रविचारणैकनिषुपुणं ज्ञानादिधृपूर्णं गुरुम् ।
घारे इत्युपनामको वितनुते विद्वन्मुदे शंकरः
सावित्रीसरणिं पुमर्थफलदां कल्पानुतन्नानुगम् ॥ १ ॥
तत्र तावत्सावित्रीशब्देन परदेवतेत्युच्यते ।०
इति गायत्रीपुरश्चरणपद्धतौ उपोद्घातप्रकरणं । 16 b.

It ends:—

स्वयमिष्टजनैः सह भुजीत ।
विश्वामित्रवसिष्ठाद्यान्कलगानालोक्य कृत्खतः ।
तेभ्यः सारं समुद्भूतं स्मृतितन्नानुसारतः ॥
गायत्र्याः सरणिसेषां मया हृषा सतां भुदे ।
सूक्तं वात्र दुरुक्तं तत् संशोध्यं कृपया भुवैः ॥
इति स्मृतितन्नेण गायत्रीपुरश्चरणपद्धतिः समाप्ता ।
घारे इत्युपनाम्ना च चित्तपावनसंज्ञिना ।
बालालिना शंकरेण गायत्रीपद्धतिः शुभा ॥
रचिता या देवस्तुष्यस्तुतां(?) परमेश्वरः ॥

इति श्रीमच्छित्पावनकुलादिधसंभवघारे इत्युपनामवल्लाळ-
सूरिसूनुशंकरविरचिता गायत्रीपुरश्चरणपद्धतिः समाप्ता ।

[S. C. 3.]

825

गायत्रीपुरश्चरणविधि.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; nine lines to a page.

The MS. contains:—

(I) गायत्रीपुरश्चरणविधि from शारदातिलक.

It begins:—

अथ शारदातिलके गायत्रीपुरश्चरणविधिप्रारम्भः ।
अथो वदामि गायत्रीं तत्त्वरूपां त्रयीमयीम् ।
यथा प्रकाइयते ब्रह्म सच्चिदानन्दलक्षणम् ॥०
०द्विजन्मनामियं विद्या सिद्धा कामदुघा मता ॥

इति शारदातिलके गायत्रीपुरश्चरणकारिकाः समाप्ताः । 3b.

इति शारदातिलके गायत्रीपुरश्चरणविधिः समाप्तः । 4b.

(II) गायत्रीपुरश्चरणविधि by साम्बभट्ट, son of शङ्करभट्ट.

०इति शारदातिलकोक्त (?) भट्टशङ्करात्मजसाम्बकृत-
गायत्रीपुरश्चरणप्रयोगः समाप्तः । अथ मालासंस्कारः ।० 10b.

It ends:—

इति मालासंस्कारः । इति पुरश्चरणविधिः समाप्तः ॥

[B. D. 213.]

826

गायत्रीपुरश्चरणविधि.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 17;
ten lines to a page.

Another copy of the same treatises. The first
ends on fol. 5.

[S. C. 3.]

827

गायत्रीरहस्य of व्यास परशुराम.

$14\frac{3}{4} \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 24; about 15 lines to a page.

Gāyatrīrahasya, a treatise on Gāyatrī-wor-
ship in 10 chapters by Vyāsa Parashurāma.

It begins:—

ॐकारमसृतं ब्रह्म शिवमक्षरमद्वयम् ।
यमामनन्ति देवेषु तं प्रपद्ये विनायकम् ॥ १ ॥
श्रीसूर्यः श्रीनिवासश्च श्रीकण्ठः श्रीगणेशाद् ।
परमात्मा गुरुहंसः सोहसित्याद्रथे धिया ॥ २ ॥
ॐकारवृपसंयुक्ता त्रिलोकी वेदवस्त्वा ।
गायत्री कामगौः सत्या धर्मकामार्थमोक्षदा ॥ ३ ॥
यो नोऽस्माकं तु जीवानां स्वस्मिन्नुद्दिः प्रचोदयात् ॥
तस्य देवस्य सवितुर्भर्गो नित्यमुपासम्हे ॥ ४ ॥
संध्योपासनया तुष्ट्येत्परात्मा परमेश्वरः ।
वर्ष्यते सा च गायत्रीरहस्यं पारमार्थिकम् ॥ ५ ॥

प्रणवद्याहृतिगायत्र्यादिकैर्मध्ये: संध्योपासनं कुर्यात् । तत्र
याज्ञवल्क्यः ॥०

The chapters end:—I प्राणायामाभ्यास on 4b; II
संकल्पसंध्यार्थद्यान on 5b; III मार्जन-आचमन-अवमूर्ण-
अर्धदान-शुद्ध्यर्थविधारणा on 9; IV on 11b; V
गायत्रीपासना on 13b; VI गायत्रीर्थानुसंधान on 15b;
VII चतुर्विंशतितत्त्वमुद्गाविचार on 17b; VIII on 18; IX
on 21b; X is संध्योपासना.

The full colophon found at the end of chs. III,
V and VI is:—

इति श्रीमद्यासपरशुरामविरचिते गायत्रीरहस्ये०

In the VIIIth chapter the whole of Sāyanabhāṣya on the hymn उदुत्यं जातवेदसं० is quoted. Saṅkarācārya's Gāyatrirahasya is quoted in four or five places. Other authorities quoted are:—

क्षीरस्वामी, प्रपञ्चसार, पारिजातक (मदनपारिजात), मध्यदेवप्रकाशिका, मध्यहेत्वर्थप्रकाशिका, स्मृतिचन्द्रिका, स्मृतिसार, स्मृतिसंग्रह, वसिष्ठकल्प, ब्रह्मकल्प and हरदत्त. It ends:—

इति तर्पणं कृत्वा गुर्वादीन्नमेत् । इति गायत्रीरहस्ये
सन्ध्योपासनानन्दो नाम दशमोऽनुभवः ॥ १० ॥

[ZZ. A. 26.

328

गुरुमन्त्र.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; seven lines to a page.

The MS. contains the formulæ of Gurumantra and other Mantras.

Begins:—

अस्य श्रीगुरुमन्त्रस्य ब्रह्मणे ऋषये नमः ॥ शिरसि०

End:—

नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासंप्रदायकर्तृभ्यो नमो गुरुभ्यः ।
ॐ शान्तिः । शान्तिः शान्तिः ॥

[B. D. 203.

829

गोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपान and कालिशावर or शावरतन्त्र.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 1-20; 22; 24; about 10 lines to a page. Dated Samvat 1862.

Two tantric pieces; the first is in 15 chapters and ends on fol. 22; the second has three chapters. The first piece seem to be complete.

It begins:—

आदिनाथो द्यानाथश्च कालश्चैवातिकालकः ।
करालो विकरालश्च महाकालश्च सप्तमः ॥ १ ॥
कालभैरवनाथश्च वटकस्तदनन्तरम् ।
भूतनाथो वीरनाथः श्रीकण्ठो द्वादशो मतः ॥ २ ॥
एते कापालिकाः प्रोक्ताः वीरतुम्बीसहाफलैः (?)
शिष्याणां सूर्यसंख्या च तानहो वच्चिम संशूणु ॥ ३ ॥

नागार्जुनो जहुभृतो हरिश्च(व)तृतीयकः ।

सत्यनाथो भीमनाथो गोरक्षश्रीपटस्था ॥

अघटश्चैव वैशाखः कन्थाधारी जल-री ॥ ४ ॥

मार्गप्रवर्तका हेते तद्यज्ञ(?) यमलार्जुनः ।

एतद्वुक्तं शावरणां मन्त्राणां सिद्धिदायकम् ॥ ५ ॥०

The colophon:—

इति श्रीगोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोपाने०

(II) The second piece begins:—

श्री देव्युवाच ।

सर्वेषां शांबराणां च साधनं वद शंकर ।

शिव उवाच ॥

श्रुणु पार्वति वक्ष्यामि सिद्धं शावरसाधनं०

इति श्रीकालिशावरे पार्वतीसंवादे षट्कप्रोक्तं परिभाषापटलं fol. 24.

इति श्री का० संवादे कालिसंक्षेपपटलः ॥

देव्युवाच ॥

देवेश श्रोतुमिच्छामि कालिशावरसाधनम् ।

शिव उवाच ।

ललाटे कुलपुष्पं च हस्ते दिव्यकुशाः शिवे ॥ fol. 25.

It ends:—

इति श्रीशावरतन्त्रे शिवपार्वतीसंवादे भाषामञ्चसाधनं
नाम सप्तदश (?) पटलः ।

[B. D. 232.

830

चक्रराजन्यास and महाषोढान्यास.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 15 lines to a page.

Method of mystically touching the various parts of the body.

It begins:—

अस्य श्रीचक्रराजन्यासस्य श्रीदक्षिकृष्णः पङ्किच्छन्दः
श्रीराज रा० महा० दे० हृदि ऐक बी. कुर्णि० ह०

आयुधमुद्राः प्रदर्शय योन्या प्रणम्य मूलेन मनसा संपूज्य
यथाशक्तिप्रजप्त्य गुह्येतिजपं लिवेदयेत् । इति श्रीचक्रन्यासः ।
भथ महाषोढान्यासः । प्रकाशमानेति कुण्डलिनीं ध्यात्वा
पादुकां जह्वा० fol. 14.

It ends:—

इति पराप्रासादमन्त्रः । श्रीगणराजशक्तिशिवो जयतु ॥

[B. I. 65.

831

चण्डीस्तोत्रप्रयोगविधि of नागोजीभट्ट.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 20; about 10 lines to a page. Dated Samvat 1820.

An exposition of the details of the worship of Caṇḍī by the recitation of the Saptas'atī Stotra from the Mārkaṇḍeya Purāṇa, by Nāgojibhaṭṭa Kāle, who lived in the first half of the 18th century. The present piece is probably a part of the author's commentary on the Saptas'atī Stotra.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि नवरात्रिविधानकम् ।
जपेनेकोत्तरां वृद्धिं दिनानि नवसंख्यया ॥ १ ॥
नवाक्षरीविधानेन संपूज्याथ चिचक्षणैः ।०

अथ शतचण्डीविधिः । foll 10; अथ होमविधिः foll. 14.

It ends:—

सुवर्णमितं हेम सुवर्णमशीतिगुञ्जमिति ॥ इति श्रीमद्गुप्त-
भ्यायोपनामकश्चिवभट्टसुतसतीगर्भजनागोजीभट्टकृते मार्क-
देयपुराणान्तर्गतसप्तशताख्यचण्डीस्तोत्रप्रयोगविधिःसमाप्तः।

A reference is made to the following works:—
क्रोडतत्र 1; कात्यायनीतत्र 2, 12 17; उड्हामरेश्वरतत्र 5b;
ज्ञानार्णव 6b; ढामरकल्प 6b; मध्रमहोदधिः 13; रुद्रयामल
13 and दा(मा?)ध्वभट्टीय 15.

[B. D. 283.]

832

जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र.

(from आकाशभैरवकल्प.)

$7\frac{3}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about ten lines to a page.

This Mantra forms the 71st Adhyāya of the Akāśabhairavakalpa.

It begins:—

श्रीशिव उवाच ।
अथ शृणु जगत्क्षोभं सर्वलोकेषु दुर्लभम् ।
अथ शृणु कथयामः प्रार्थयामो मुनीन्द्रैः
अधिगतरिपुलोकानावृतास्तादशास्ते ।
हरिविधिसुखवीरानप्रमेयानसह्या-
नपि तु विभृतयोर्थीन्वन्तरोन्ते तत्सत् ॥

जगत्क्षोभणमन्त्रस्य ऋषिस्तपुरुषेश्वरः ।
तथातिजगतीछन्दो देवता शरभेश्वरः ॥०

It ends:—

आलिख्य वृत्तं वहिरष्टशूलं मध्ये च मायां त्रिशिखान्तराले ।
साध्यावृत्तं सर्वजपोपयोगं संक्षेभणं चक्रमोघमेतत् ॥
इति आकाशभैरवकल्पे जगत्क्षोभणमालामन्त्रप्रकरणं
नामैकसप्तितमोद्यायः ।

[B. D. 239.]

833

जगत्क्षोभिणीमालामन्त्र.

$12\frac{3}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; 10 lines to a page.

The MS. gives 3 पर्याय of this Mantra. पर्याय I ends on fol. 4; पर्याय II on fol. 8a; पर्याय III on fol. 11.

Beginning:—

श्रीगणेशायनमः ॥ जगत्क्षोभिणीमालामन्त्रप्रारम्भः ॥ ॐ
नमो भगवते विश्वशरीराय पञ्चमुखभञ्जनायर ॥ foll. 2
is blank; about 11 lines are not given.

The end:—

ॐ रं रं हूं खं फट् सर्वं सात्त्विकप्रहं नाशय नाशय ८१
ॐ रं इति श्रीजगत्क्षोभिणीमालामन्त्रतृतीयपर्यायःसमाप्तः:

[B. D. 86.]

834

तत्त्वसार of कृष्णानन्द.

11×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 326; ten lines to a page.

A summary of the tantric cult by Kṛṣṇānanda Vāgīśa Bhaṭṭācārya. For an analysis of the work, see Bod., No. 149; also I. O., No. 2574; Mitra, Notices II. p. 326; Weber, No. 1335.

It begins:—

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुरवन्दितम् ।
गुरुं च ज्ञानदातारं कृष्णानन्देन धीमता ॥ १ ॥
तत्त्वद्वन्द्वगतान्वाक्याज्ञानार्थं प्रतिपद्य च ।
सौकर्यार्थं च संक्षेपात्तत्रसारं(रः) प्रतन्यते ॥ २ ॥०

It ends:—

श्रीकृष्णानन्दद्वागीशभट्टाचार्यस्य संग्रहम् ।
इष्टान नवीत शास्त्राणि××सांप्रतम् ॥
इति श्रीमद्बहोपाध्यायभट्टाचार्यकृतस्त्रसारः समाप्तः ।

[B. D. 66.]

835

तृचाकल्पविधानप्रयोग.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll 8; about 10 lines to a page.

This contains the Prayoga of Tr̄cākalpa used to propitiate the Sun-god.

It begins:—

इति श्रीभविष्योत्तरपुराणे तृचाकल्पविधानम् ॥ अथ प्रयोगः । तत्रादौ शुभे मुहूर्ते नदीतीरे शुद्धभूमौ० वेदिं कृचा० तृचाकल्पविधिना अर्थप्रदानानि नमस्काराश्च करिष्ये ॥

It ends:—

एवमाधितयः (?) सूर्यः सर्वाकामा॒ नवासुयात् ॥ अर्थ-पद्धतिक्रमो लिख्यते ॥

[B. D. 213.

836

त्रिकूटारहस्य.

(from रुद्रयामल.)

$7\frac{1}{4} \times 4$; inches; Devanāgarī character. Foll. 83; seven lines to a page.

Trikūṭārahasya, on the worship of Goddess Trikūṭā, consisting of 32 Paṭalas. From Rudrayāmala. It contains about 730 verses.

It begins:—

देवी उवाच ।

भगवन्सर्वमेतत्त्वं त्रैलोक्यप्रभुरीश्वरः ।
त्रिगुणात्मा त्रिलोकेशस्त्रियेत्रिपुरान्तकः ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीरुद्रयामले तत्रे त्रिकूटारहस्ये सुक्तिसाधनकवचार्थः द्वाग्निशपटलः समाप्तः । ३२ ॥ संतुर्णं शुभं ।

[B. D. 203.

837

त्रिपुरसुन्दरीपूजापद्धति.

$8\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 34; seven lines to a page. Incomplete.

A manual on the worship of Tripurasundari.

It begins:—

तत्र ग्र(गृ)हप्राङ्गणैकदेशे प्रत्यङ्गुष्ठ आजानुपादावामणि-
ष्ट्व्यौ (हस्तौ) प्रक्षाल्याचम्य द्वारे स्थित्वा सामान्यार्थं कुर्यां-
स्तथा ॥ देहस्यग्रे वृत्तचतुरसं मण्डलं मत्स्यमुद्रया कृत्वा०

66

इति मण्डलमत्रैण गन्धाक्षतपुष्पैरभ्यर्थ्यं अन्नमत्रैण साधारं
ताप्रापां प्रक्षाल्य संस्थाप्य० गन्धाक्षतैरभुपुष्पाभ्यां बहि-
द्वारदेवताः पूजयेत् ॥

एवं गुणेत्यादि शुभतिथौ श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीसु-
द्दिश्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीश्रीत्यर्थं श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी-
पूजां करिष्ये ॥ fol. 3; ० एषा श्रीपात्राचैनसरलिः
(णिः?) ॥ भोगपूजाबलीनां तु प्रागवत्तीन् मण्डलान्तिक्षेत्र ॥
15; ० श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीयै नम इति शुद्धारसात्मिका॑
ध्यायेत् ॥ सजलपुष्पाक्षतैत्यिपुराचक्रैवर्थै० प्रथमावरणपूजां
समर्थं विन्दुत्रयेण देवतां संतर्थयेदिति प्रथमावरणं ॥ १ ॥३॥
32b; ० श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीयै नम इति वीररसात्मिकां
ध्यायेत्० इति द्वितीयावरणं 33b; ० श्रीमहात्रिपुरो इति
कहणरसात्मिकां ध्यायेत्० इति तृतीयावरणम् ॥ 34b.

[B. D. 179.

838

त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति.

$6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 9; about ten lines to a page. Dated S'ake 1756.

Another manual of the same subject.

Begins:—

अथ श्रीत्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धतिः प्रारम्भः ॥०

[B. D. 203.

839

त्वरितरुद्रविधान.

$7\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; about ten lines to a page. Dated S'ake 1708.

This piece is from the Rudrayāmala. It is intended for propitiating God Rudra.

It begins:—

हरिः ॐ अथ त्वरितरुद्रविधानं तत्रायं कालः ० ॥ ३ ॥०
अथ प्रयोगः पूर्वोच्चरित एवं० पुण्यतिथौ अमुकसुद्दिश्य अमुक-
सुद्दिश्य त्वरितरुद्रविधानं करिष्ये० अस्ति श्रीत्वरितरुद्रविधानमत्रस्य ॥
अथर्वणक्रषिः ॥ अनुष्टुभू छन्दः ॥० श्लिष्टप्रकार्यसिद्धार्थं जपे
विनियोगः०

The Mantra proper is:—

ॐ यो रुद्रो अस्तौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा
भुवना विवेश ॥ तस्मै रुद्राय नमो अस्तु ॥ (तै० संहिता
5-5-9-3.)

It ends:—

इति शद्रयामले भद्रनभार्णवोक्तं त्वरितश्चविधानं
समाप्तम् ॥

[B. D. 179.]

840

दक्षिणकालीमहामत्र.
(from शद्रयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; fair Devanāgari handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

A Mantra from the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

अस्तु श्रीदक्षिणकालीमहामत्रस्य ॥ भैरवाय क्रपये नमः ॥
शिरसि ॥०

It ends:—

इति श्रीशद्रयामले उपासमहेश्वरसंवादे दक्षिणकाली
महामत्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

841

दक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धति.

$6 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgari handwriting.
Foll. 33; 8 lines to a page.

A manual on the worship of the goddess Dakṣinakālī.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ अथ श्रीदक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धतिः ॥
तत्र श्रीमान्साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय &c.

It ends:—

इति दक्षिणकालिकाया एकाक्ष(र)च्यक्षरमत्रयोः पद्धतिः
समाप्ता ॥

[B. D. 203.]

842

दक्षिणामूर्तिसंहिता.
(Adhys. 24-32.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari character.
Foll. 31; ten lines to a page.

A tantric work consisting of 64 chapters.
The present MS. contains only chapters 24-32.
The work is quoted in Tantrasāra. Cf. I. O.,
No. 2583 and Ulwar, Extract, No. 629.

Begins:—

श्रीदावर्त्युवाच ।

त्रिपुरा परमेशानि सर्वमत्रमयी शिवा ।
संविद्वापा हु कथिता कथं पूज्या सदाशिव ॥ १ ॥

ईश्वर उवाच ॥

प्रातस्त्वय देवेति संसरेत्पद्ममुक्तवलम् ॥०

इति दक्षिणामूर्तिसंहितायां करशुध्यादि चतुर्विशतिः
पटलः । ४ ; इति श्रीविद्याविवरणं नाम पञ्चविंशतिः० ८ ;
इति० यजनं न्यासमुद्गाविवरणं नाम पञ्चविंशतिः० ११ b ;
इति० ध्यानादिव्यजनविविर्णाम सप्तविंशतिः । १५ ; इति० श्री-
विद्याविवरणं नाम अष्टाविंशतिः पटलः । १९ b ; इति० वलिय-
जनविधिर्णाम एकोनविंशतपटलः । २० b ; इति० होमलक्षणं
नाम विंशतपटलः । २५ ; इति० विद्याप्रयोगत्रीजसाधनं नाम
एकविंशतपटलः । २८ b .

It ends:—

दक्षिणस्यादिकारोत्र नान्यस्य परमेश्वरि ।

पुस्तके लिखितं द्व्या स्वयं ज्ञात्वा करोति यः ॥ ३६ ॥

ब्रह्महत्यासुरापानस्वर्णहत्यादिपातके ।

लिप्यते नात्र संदेहो नरके निवसत्यसौ ॥ ३७ ॥

इति० दीक्षादूतीविवरणं नाम द्वाविंशतपटलः । ग्रन्थसंख्या ६००

[B. D. 124.]

843

नामिविद्यामत्र.

$7 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgari character. Foll. 10;
six lines to a page. Incomplete.

A tantric piece, having the form of a dialogue
between Agastya and Hayagriva.

Begins:—

अगस्त्य उवाच ।

हयग्रीव दयासिन्धो सर्वशास्त्रविशारद ।

केन प्राप्नोति निवेतरामज्ज्ञानमच्छब्दलम् ॥ १ ॥ २ ॥

हयग्रीव उवाच ।

अगस्त्य मुलिशादूल त्रूणु चक्षयामि सादरम् ।

शिवशिवरहस्यं तद्वोपनीयं महासुने ॥ ३ ॥०

श्रीशिव उवाच ।

पुरा परामर्यं भेदमन्त्रं ब्रैलोक्यदुर्लभम् ।

नामिविद्यात्मकं दिव्यं घटिशसंख्यतत्त्वकम् ॥ ४ ॥०

अथ नाभिविद्योद्धारः । अस्य श्रीनाभिविद्यामत्रस्य । दक्षि-
णामूर्तिर्क्रिप्तिः । गायत्रीच्छन्दः । श्रीषोडशाक्षरीमहात्रिपुर-
सुन्दरी देवता०   fol. 4.

[B. D. 180.]

844

नित्याकवच and सङ्कटायोगिनीपूजाविधि.

7½ × 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2; about 15 lines to a page.

The method of worshipping Sarikātā Yoginī.
It begins:—

देशकालौ संकीर्त्य यजमानेन वृत्तोहं अमुकगोत्रोत्पन्नस्य अमु-
कराइयन्तर्गतभुक्तनक्षत्रामुककरणजातस्यामुकशर्मणः सङ्क-
टादशाजनित्केशनिरसनपूर्वकसङ्कटाप्रसादसिद्ध्यर्थं यथा-
मीलितोपचारद्रव्यैः सङ्कटायोगिनीपूजनपूर्वकं जपं करिष्ये ।
आसनमास्तीर्थं उपविश्य०

ततो मङ्गलादिसप्तयोगिनीमत्रान् प्रत्येकं अष्टोत्तरशतं जह्वा०
नित्याकवचं पठित्वा० प्रार्थयेत् ।

The seven Yoginis are:—मङ्गला, पिङ्गला, धनदा,
आमरी, भद्रिका, उद्धवा, and सिद्धा. The नित्याकवच in
20 s'lokas begins:—

समस्तापद्विमुक्त्यर्थं सर्वं संपदवासये ।
भूतप्रेतपिशाचाचादिपीडाशान्त्यै सुखासये ॥ १ ॥०

The end:—

सायंप्रातर्जपेत्रिलिखाकवचं सर्वरक्षकम् ।
कदाचिन्नाशुभं पश्येत्त शूणोति च मत्समः ॥ २ ॥०
इति तच्चराजे नित्याकवचं संपूर्णम् ।

[B. D. 182.]

845

नित्योत्सवनिवन्ध of उमानन्दनाथ.

(Ch. I.)

10 × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; ten lines to a page.

Nityotsavibandha is a tantric work based on
Paras'urāma's Kalpasūtra; it has seven chapters
and was composed in A. D. 1745 by Umānanda-
nātha, pupil of Bhāsurānandanātha, otherwise
known as Bhāskararāya, son of Gambhirarāya.
Bhāskararāya lived in the beginning of the
18th century; see below No. 920.

Umānandanātha wrote his Hṛdayāmṛta in
Kali Samvat 4848 i. e. A. D. 1742; see Stein,
p. 226. He was a Mahāśāstra (Des'astha) Bra-
hmin. His name before the Dikṣā was Jagannātha; S'rūtapetava was his surname. He was
honoured at the court of a Maratha Prince of
Cola; see below. Published in the Gāekavād
Oriental Series, as the second part of Paras'u-
rāma's Kalpasūtra.

Begins:—

नव्वा नाथपरंपरां शिवसुखां विश्वेश्वरं श्रीमहा—
राहीं तत्सच्चिवां तदीयपृतनानाथां तदन्तःपराम् ।
एषामावृतिदेवताः परिचितान्तरिम्नव्वजा निर्जनान्
वीरांश्च प्रगये निवन्धनमिदं नाम्नापि नित्योत्सवम् ।
अन्ते वसता शंभोरवतारेणाच्युतस्य षष्ठेन ।
प्रकृतयतिकल्पसूत्रं प्रोक्तं रामेण यत्र गदितोर्थः ॥ २ ॥
काइथां चोलान्देशमेत्य कविर्यं कविहारिणा ।
नाथेन भासुरानन्दनाथेनेहास्मि योजितः ॥ ३ ॥
यस्यादृष्टे नास्ति भूमण्डलांशो
यस्यादासो विद्यते न क्षितीशः ।
यस्याज्ञातं नैव शास्त्रं किमन्यै—
र्यस्याकारः सा परा शक्तिरेव ॥ ४ ॥
भृशुरामसूत्रजालकमप्यपत्तरस्य मे द्विजस्येह ।
ग्रन्थिविमोक्षुरीणं गुरुचरणस्त्रणमेव मार्गकरम् ॥ ५ ॥
आरभतस्त्रणयोवनप्रौढतदन्तोन्मनानवस्थार्थ्यैः ।
सूत्रोदितैस्तु सप्तभिरुल्लासैराश्रितेह विश्रान्तिः ॥ ६ ॥
येषु दीक्षागणेशश्रीश्यामाकोडीपराक्रमाः ।
सामान्यश्च कमोन्येषां कमेण प्रतिपादिताः ॥ ७ ॥
प्रतिपादेषु सुख्यत्वमङ्गतान्यच्च यञ्चवेत् ।
तत्सर्वं श्रीगुरुप्रोक्ते रत्नालोकेविगम्यताम् ॥ ८ ॥०
इह कमाणां सर्वेषां श्रीक्रमः प्रकृतिर्मता ।
अतिदिव्यं तमन्यन्त्र विशेषस्तु निरूप्यते ॥ ९ ॥०
श्रेयोर्थिनः साधकस्य साङ्गश्रीसुन्दरीकमे ।
आवश्यकस्वात्पथम् दीक्षाविधिरुदीर्यते ॥ १० ॥०

It ends:—

इति श्रीभासुरानन्दनाथचरणारविन्दिमिलिन्दायमानमा-
नसेन उमानन्दनाथेन निर्मितेऽभिनवे कल्पसूत्रादुसा-
रिणि नित्योत्सवे निवन्धे दीक्षासमारम्भलिप्तपणो नामार-
म्भोङ्गासः प्रथमः संपूर्णः ।

I possess a complete copy of this work in
the Bhadakamakara Memorial Collection (see
under No. 572). The concluding verses of the
work are:—

नित्योत्सवनिवन्धोयं यथाधीविभवं मया ।
 अमप्रमादस्खलितं समादध्यु तद्विदः ॥ १ ॥
 अनेन वाग्ध्वरेण समाराध्या कथंचन ।
 प्रीयतां देशिकात्मा मे देवी श्रीलिलाम्बिका ॥ १ ॥
 विश्वाश्र्वर्यतपोमयविश्वामित्रर्पिंगोत्रतिलकेन ।
 श्रीवाल्कृष्णविद्रृत्सुतेन लक्ष्यमयोपलात्सेन ॥ २ ॥
 श्रुतपेट्वोपनाम्ना चोलाधिपभौसलेन्दुमान्येन ।
 नाटकाक्यादिकृता महितमहाराष्ट्रजातिहीरेन ॥ ३ ॥
 ब्रह्मन्ततत्वशीलनदलितजगच्छकजालमोहेन ।
 भारत्युपाय्यभास्करमखिदेशिकलब्धदैश्यनाम्नायम् ५
 आम्नायत्वजातालोकपरेणार्थसंप्रदायजुषा ।
 ललितापदाऽज्ञरोलभ्येन जगन्नाथपिंडतवरेण ॥ ६ ॥
 कल्यवदेषु रसार्णवकरिवेदमितेविह व्यतीतेषु ।
 नव्यः क्रोधनशरदि न्यवनिधि नित्योत्सवः शिवप्रीत्यै ॥

The following are some of the works quoted by the author in the seventh chapter:—

अगस्तिसंहिता, कुलमूलावतारतत्र, कुलार्णव, ताराभक्ति-
 सुधार्णव, पुष्पसारसुधानिधि, प्रयोगपारिजात, वोपदेव,
 मत्रकोशकार, सुहृत्तीचिन्तामणि, योगिनीतत्र, रक्षसागर,
 रुद्रायमल, शक्तियामल, शक्तिसंगमतत्र, वैशंपायनसंहिता,
 सिद्धान्तशोखर, सोमसिद्धान्त, सौत्रामणितत्र, हेमाद्रि.

[B. D. 150.]

846

नृसिंहायुताक्षरमहामत्रः

$5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 77; 6 lines to a page.

Another Mantra to propitiate God Nṛsiṁha.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ यस्य वाक्यं स ऋषिर्या तेनोच्यते सा
 देवता ॥ यदक्षरपरिमाणं तच्छन्दः ॥ यजमानस्य सर्वारिष्टशा-
 न्त्यर्थं जपे विलियोगः ।०

The actual मत्र begins on fol. 8.

अथ नृसिंहायुतसहस्राक्षरमहामत्रप्रारम्भः ॥ हरिः ३०म् ॥
 अथातः सकलसुरपते सर्वमत्राधारस्य.....भगवतो महान्-
 सिंहस्यायुतार्णवमत्रमावर्तयिष्याम्यावर्तयिष्याम्यावर्तयिष्यामि
 कोधादुद्भूतनासापुटयुगसुषिर्युधामात्मिधा(र्वा)तभूमृतसंघा-
 तस्तम्भजातस्फुरदरदलर्णीक्षणदंद्राकरालः ॥——

It abruptly ends:—

इति शान्तिं पठित्वा ॥ यस्य स्मृतेत्या —

[B. D. 203.]

847

पार्थिवपूजनपद्धतिः

$7\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 15; 8 lines to a page. Dated Saivat 1809.

A manual of Pārthiva Pūjā.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ वाह्ये सुहृत्ते उत्थाय स्वशिरसि गुरुवरणौ
 स्मृत्वा &c.

It ends:—

इति पार्थिवपूजनपद्धतिः समाप्ता ॥

[B. D. 203.]

848

पूर्णदीक्षापद्धतिः

(from तन्त्रसार.)

$9 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 2;
 44 lines in all. Dated Śake 1713.

A passage from Tantrasāra and another from Sārasaṅgraha, explaining the method and efficacy of the ceremonial bath to be taken by a pupil before being initiated by the Guru, according to the tantric faith.

It begins:—

अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि देवि संक्षेपतः शृणु ।

वेदाभ्यासेन निरतं देवीभक्तिसमन्वितम् ॥ १ ॥०

इति तत्रसारोक्तपूर्णाभियेकविधिः ॥

सारसंग्रहे ॥

पूर्णाभियेकं वक्ष्यामि साधकानां शुक्रावहम् ।० fol. 2.

It ends:—

इति पूर्णदीक्षापद्धतिः ॥ श्रीशके १७१३ विरोधकृद्वदे
 फाल्गुनशुद्ध १ पुराविदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

[B. D. 187.]

849

प्रत्यक्षिरापुराक्षरणपद्धतिः

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 10; about eleven lines to a page.

It begins:—

आचम्य ॥ सुसुखश्चेत्यादि संकल्पय श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफल-
प्राप्त्यर्थं ममाभीष्टसिद्धये श्रीउग्रकृत्याप्रत्यक्षिरादेवताप्रीत्यर्थं
अवब्रह्मेत्यस्य लक्षजपात्मकपुरश्चरणमहं करिष्ये ॥

It ends:—

इति एकपदन्यासः ॥

[B. D. 213.

850

बङ्गाली महामत्त्वा.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; seven lines to a page.

A tantric incantation.

It begins:—

ॐ अस्य श्रीसकलविद्यासंहारणमैरवाय नूटोक्तव(?) शक्ति-
संहरणाय रां रां श्रीवडवानलमैरवाय ईश्वरकुमाराय ०

It ends:—

सर्वशत्रुसंहारणाय पार्वतीपुत्राय धनुर्धनुस्त्राहा रिपुसंहार-
णाय फट् फुरोमंत्र ईश्वरीवाचा ?

[B. D. 189.

851

बालार्चनाविधि.

$8 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll 52;
seven lines to a page. Dated Sanivat 1912.

A treatise on the worship of Goddess Bālā.
Begins:—

प्रातःप्रभृति सायान्तं सायान्तं प्रातरन्ततः ।
यत्करोमि जगमातस्तदस्तु तत्र पूजनम् ॥ १ ॥
नत्वा गुरुपदाम्भोजं साधकानन्दहेतवे ।
बालार्चनाविधिं वक्ष्ये साधकस्योपदेशकः ॥ २ ॥

अथ साधकः प्रातरस्थाय०

अथान्तर्यागविधिः fol. 20b; अथ पात्रस्थापनविधिः 22;
इति कलशस्यापनविधिः । अथ द्रव्यशोधनविधिः 26b;
अथ द्वितीयाशोधनं 28; अथ सुद्राशोधनं 29; अथ ललनाशोधन-
कानिष्ठका 29b; इति ललनाशुद्धिः 30; अथ षड्ङ्गपूजा 38b;
अथावरणपूजा 39; इत्यावरणपूजा 44.

तत्सर्वं कृपया देवि क्षमस्व परमेश्वरि ।

इति पद्धतिः समाप्ता । 48; इति कुलगुरुः 48b; अथ गुरु-
परपराउच्चारः 48b.

67

The परंपरा is as follows:—

गौडपाद-गोदिन्द-शंकराचार्य-पृथ्वीधराचार्य-ब्रह्मचैतन्य-
शिवचैतन्य-आनन्दचैतन्य-देवचैतन्य-जनार्दनचैतन्य of the
शृङ्गेरीपीठ. अथ देहादिव्यवस्था । अथ स्थूलदेह fol. 50.

It ends:—

आचार्यार्चितमष्टमैरवकलामासेन चाच्छादितं

पायात्पञ्चमकारतत्वनिलयं पात्रं चतुर्थं नमः ॥ ४ ॥

ऐं कीं सौं महाकारणदेहं शोधयामि जुहोमि जुवस्त पर-
मामृतं जुषध्वम् । इति संपूर्णमिदं पुस्तकं रामचन्द्रेण लिखितम् ।

[B. D. 179.

852

भुवनेश्वर्यर्चनपद्धतिः of पृथ्वीधराचार्य.

$8 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; about 10 lines to a page. Dated
S'ake 1616.

A tantric treatise on the worship of Goddess Bhuvanes'vari by Pr̄thvīdhara Ācārya. It is in three chapters. For Pr̄thvīdhara's Bhuvanes'varīstotra, see Weber, No. 1770; Aufrecht, Leipzig Catalogue, Nos. 1374-77.

Pr̄thvīdhara seems to be an old writer. See the गुरुपरंपरा in the last number.

Our work begins:—

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय स्वगुरुचरणकमलं शिरसि ध्यात्वा०

तथा नाराचास्यप्रयोगेण दिव्यदृष्ट्या पुष्पं गृहमध्ये निक्षिपेत् ।
fol. 5b; इति श्रीपृथ्वीधराचार्यविरचितायां भुवनेश्वर्यर्चन-
पद्धतौ प्रथमपटलः । fol. 6. इति भुवनेश्वरीपद्धतौ द्वितीयः
पटलः । fol. 7. इत्यन्तर्यागः 7b; अथ पीठपूजा 8b; इति
त्रिकोणमध्ये प्रथमावरणं 11; ततो होमं समाचरेत् 16.

Ends:—

रविवारे भक्षयेद्वाजानं दश्यं करोति नारीं वा नरं वा ।
इति श्रीपृथ्वीधराचार्यविरचितायां भुवनेश्वर्यर्चनपद्धतौ तृतीयः
पटलः समाप्तः । शुभं भवतु । शके १६१६ भावाड्डे०

[B. D. 162.

853

भूतडामर of क्रोधीशमैरव.

$10 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 83; six lines to a page.

Bhūtaḍāmara is another Tantra; cf. I. O., No. 2551. The work has the form of a dialogue between Unmattabhairava and Bhairavī. Bhūtaḍāmara is quoted in Nāgāṇjuna's Āścaryayogamālā; see above No. 811.

Begins:—

क्रोधाधिपं नमस्कृत्य द्योमव्यक्तं सुरान्तकम् ।
अभेद्यमेदर्कं सौमि भूतडामरनायकम् ॥ १ ॥
त्रैलोक्याधिपतिं रौद्रं सुरसिद्धनमस्कृतम् ।
उन्मत्तभैरवं नवा पृच्छत्युन्मत्तभैरवी ॥ २ ॥

उन्मत्तभैरवी उवाच ।०

The Patalas end:—I on 1b (16 s'lo.); II on 4b (29 s'lo.); III on 10 (64 s'lo.); IV on 15 (53 s'lo.); V on 20 (63 s'lo.); VI on 31b (134 s'lo.); VII on 34 (31 s'lo.); VIII on 36 (20 slo.); IX on 38b (31 s'lo.); X on 42 (67 s'lo.); XI on 47 (52 s'lo.); XII on 50b (42 s'lo.); XIII on 52b (22 s'lo.); XIV on 55b (37 s'lo.); XV on 59 (44 s'lo.).

This last chapter is not marked as 15th but ends as follows:—

इति भूतडामरोक्तं मत्तकोषः । अथ यक्षडामरोक्तम-
त्रकोषः । अनुत्तमं यदात्मश्यः परं ।
यक्षडामरतत्त्वस्य मनुकोपविचेचनम् ।
क्रोधाधिपेन यत्प्रोक्तं भैरवाय महात्मने ॥ १ ॥

This ends with 96 s'lokas as follows:—

इति परमहंसपरिव्राजकपरमस्वावतागुरुचरणश्रीमत्कोषी-
शमैरवद्विरचित्भूतभैरवनाममहातत्रं प्रकाशितं । fol. 68.

It ends:—

मुजगेषु यथा ताक्षर्यः कूरकार्ये कथा शनिः ।
तथा स जायते मर्त्ये सर्वलोकेषु पूजितः ॥ ६७ ॥

इति यक्षडामरं समाप्तिः ।

Our M.S. closely resembles the I. O. MS.

[B. D. 77.

854

भैरवपद्मावतीकल्प of मल्लिषेण.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; 17 lines to a page. Incomplete.

A tantric work in 10 Adhikāras of which the M.S. contains only the first and a part of the second, both with commentary. It is ascribed

to Malliṣeṇa; the commentary appears to be by Bandhuṣeṇa. Malliṣeṇa wrote his Syādvāda-māñjari in 1292 A. D.; see below No. 1699. For a complete copy of our work, cf. Bik., No. 1462.

The com. begins:—

श्रीमच्चातुर्णिकायामरखच्चरधूत्यसंगीतकीर्ति-
व्यासाशामण्डलं ताडितसुरपटहायष्टसत्प्रातिहार्यम् ।
नत्वा श्रीगाश्वनार्थं जितकमठक्तोदण्डघोरोपसगं
पद्मावत्यां हि कल्पप्रवरविवरणा वक्ष्यते वन्धुपेणैः ॥०

The text begins:—

कमठोपसगंदलनं त्रिभुवननाथं प्रणम्य पार्श्वजिनम् ।
वक्ष्येभीष्फलप्रदभैरवपद्मावतीकल्पम् ॥ १ ॥०

The subjects treated of in the work are:—

आदौ साधकलक्षणं सुसकलं देव्यार्चनायाः क्रमं
पश्चात् द्वादशयत्रभेदकथनं स्तम्भोऽद्वनाकर्षणम् ॥
यत्रं वश्यकरं निमित्तमपरं वश्यौषधं गःहडं
वश्येहं ऋग्मशो यथा निगदिता कल्पेषिकारांस्था ॥४॥
इति दशविधाधिकारे ललितार्थां क्षोकगीनिसहृतैः ।
विरचयति मल्लिषेणः कल्पं पद्मावतीदेव्याः ॥ ५ ॥०

इति उभयभाषाकविचक्रवर्तिकविशेषरश्रीमहिषेण-
सूरीविरचिते भैरवपद्मावतीकल्पे मन्त्रिलक्षणादिकारो नाम
प्रथमपरिच्छेदः ॥ fol. 2b.

[B. D. 173.

855

मन्त्रचन्द्रिका of जनार्दन.

10×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 47; about 10 lines to a page. Incomplete.

A tantric work in prose composed by Janār-dana, son of Jagannivāsa and grandson of S'rīnivāsa. In this work, which contains 12 chapters, the author explains the R̄si, Nyāsa and other things relating to the Mantras mentioned in his S'ivārcanacandrikā by the author's grandfather S'rīnivāsa. See Peterson, Report, IV. p. 65.

Begins:—

आरक्षाभं त्रिनेत्रं पृथुतरजडरं वेदहस्तान्दधानं
विभ्राणं मौलिदेशे हिमकरशकलं दानधारासुकुम्भम् ।
ब्रह्मेन्द्रायैः समस्तैरमरपत्रिवृदैः सेवितं शुभ्रदन्तं
भोगीन्द्रायैः प्रसञ्जं सकलशुभकरं तं भजेहं गजासम् ॥०

धासीदशेषनरपालविशालभाल-
जालप्रमार्जितमनोरमपत्पयोजः ।
सर्वांगमारुनिधिमन्थनमन्दराद्रिः
श्रीश्रीनिवासतनयस्तु जगच्छिवासः ॥ ११ ॥
तन्नन्दनः सुकृतिनः कहणार्द्दन्तितः
शैलेन्द्रजाचरणपङ्कजचञ्चरीकाः ।
ज्येष्ठः शिरोमणिरिति प्रथितः कसिष्ठ-
खसाञ्जनार्दन इति हातुचकपाणिः ॥ १२ ॥
जनार्दनाभिधस्तेषु यथामति कुटूहलात् ।
ताक्षिकात्मजबोधाय कुरुते मन्त्रचन्द्रिकाम् ॥ १३ ॥
मन्त्राणि यानि हि शिवार्चनचन्द्रिकायां
श्रीश्रीनिवासकृतिना प्रकटीकृतानि ।
सर्वाणि तानि मुनिविन्तनयुक्षडङ्ग-
युक्तान्यविस्तरतयेह वदामि साधु ॥ १४ ॥
आदौ गणपतेर्मत्राः शिवायास्तदन्तरम् ।
ततः कृष्णस्य सूर्यस्य शश्मोश्वेत्का यथाकमद् ॥ १५ ॥ ०

The MS. abruptly ends with सिंहवक्त्रामन्त्र,
on fol. 47b.

[B. D. 233.

856

महाकालीमहाविद्या.

(from आथर्वणरहस्य.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; seven lines to a page.

A tantric piece to ward off several diseases by propitiating Goddess Mahākāli. It professes to be from the Ātharvāṇa Rahasya.

It begins:—

ॐ नमः श्रीणिडकायै नमः ॥
हेतुकं पूर्वपीठे तु आझेयां त्रिपुरान्तकम् ।
दक्षिणे चाम्बिवेतालं नैर्कर्त्त्वां यमनिककम् ॥ १ ॥ ०

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये महाकालीमहाविद्या समाप्ता ॥

[B. D. 189.

857

महाकालीयच्छाधारण.

(from आथर्वणरहस्य.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; seven lines to a page.

A piece, describing the power of a Mantra of Kāli to bring about several objects, when muttered and also when written in a particular way and worn about. It contains 45 s'lokas and is from the Ātharvāṇa Rahasya.

It begins:—

ॐ प्रणवं पूर्वसुज्ज्वलं रमाबीजे(ज)मनुस्मरन् ।
मायाकामौ समुच्चार्यं उन्नर्जायां विभावतु ॥ १ ॥
मन्त्रराजमिमं श्रीमानयुतं साधयेत्पुरा ।

It ends:—

इति श्रीआथर्वणरहस्ये महाकालीयच्छाधारणः समाप्तः ॥
श्रीकालीप्रसन्नम् ॥

[B. D. 189.

858

महाकालीषोडशपात्र.

(from रुद्रयामल.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; seven lines to a page.

A collection of sixteen verses in praise of the 16 vessels full of wine, offered to Mahākāli, from the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

श्रीमहैरवशेखरप्रतिलसचन्द्रामृतप्त्वावितं
क्षेत्राधीश्वरयोगिनीगणमहासिद्धैः समाराधितम् ॥
आनन्दार्णवकं नवात्मकमिदं साक्षात्प्रियदामृतं
तत्पात्रं प्रथमं समस्तजगतां सौख्याय वन्दे सदा ॥ १ ॥
आत्मतत्वं शोधयामि स्वाहा ॥

It ends:—

पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा यावत्पतिति भूतले ।
पुनरस्थाय पीत्वा च पुनर्जन्म न विद्यते ॥ २५ ॥

इति श्रीरुद्रयामले महाकालीमहाकालसंवादे षोडशपात्रः समाप्तः ॥

[B. D. 189.

859

महाकालीषोडशपात्र.

(from रुद्रयामल.)

6½ × 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven lines to a page.

Another copy of Mahākāliśodasāpātra from the Rudrayāmala Tantra. The order of verses in this copy is a little different from that in the previous one.

[B. D. 189.

860

महान्यास and रुद्रन्यास.

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 38; nine or ten lines to a page. Dated S'ake 1686.

This MS. contains a complete tantric exposition of the Nyāsas, in connection with the worship of God S'iva.

It begins:—

ॐ महान्यासादि लिख्यते । अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणाम् ।
नमस्ते रुद्र मन्यव उतोत इष्वे नमः ।०

End:—

इति रुद्रन्यासं संपूर्णं । इति महान्यासं रुद्रन्यासं संपूर्णम् ।

[B. D. 200.

861

महामृत्युंजयविधान.

(from वसिष्ठकल्प.)

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 3; about 12 lines to a page.

The tantric method of muttering the Mahā-mṛtyuṇjaya Mantra, so as to obtain the desired objects. It is from the Vasiṣṭha Kalpa.

It begins:—

अथ महामृत्युंजयविधानं वसिष्ठकल्पे लिख्यते ।
तत्रादौ आसनबन्धादि भूतशुभ्यादि कृत्वा०

It ends:—

आदौ वीजत्रयस्यान्ते व्याहस्यन्ते शुनः शुनः ॥
एषा षट्प्रणवी विद्या महामृत्युविनाशिनी ॥

इति महामृत्युंजयविधानम् ॥

[B. D. 187.

862

महाविद्याकवच.

(from मन्त्रकल्पलता.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; seven lines to a page.

A method of forming a mystic armour by chanting Mantras in praise of Goddess Mahā-vidyā. This professes to be the 28th Stabaka or chapter of a Tantric work called Mantrakalpalatā. For the 8th Stabaka of this work, cf. Bik., p. 594.

Beginning:—

श्रीगुरुं गणपतिं दुर्गां बटुकं शिवमच्युतम् ।

ब्रह्माणं गिरिजां लक्ष्मीं वार्णीं वन्दे विभूतये ॥ १ ॥

अस्य श्रीमहाविद्याकवचमन्त्रस्य । अयोर अहनक्रष्णिः ।
शिरसि त्रिष्टुप्भन्दसे नमः ॥ माहेश्वरीदेवतायै नमः ॥ हृदये ॥०

End:—

एकविंशतिजाप्येन छियो वा पुरुषोपि वा ।

तथैव वशमायान्ति आत्मनैव धनेन च ॥ १ ॥

रुद्रो ब्रह्मा तथा विष्णुरनेनैव प्ररूपिताः ।

सरणादेव विद्याया...मुक्तो भवति पूरुषः ॥ २ ॥

इति मन्त्रकल्पलतायां पुरश्चरणदेवीकल्पे श्रीमहाविद्या-
वत्रकवचप्रकरणं नाम अष्टाविंशतिस्तुवकः ।

[B. D. 189

863

महापोदान्यास and महाशक्तिन्यास.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; seven lines to a page. Dated S'ake 1782.

The first is from the tantric work called Urdhvāmnāya Tantra. The second seems to be from the S'aktikulūḍava Tantra.

The first begins:—

अथ ऊर्ध्वाम्नायन्यासः ॥ सच त्रिविधः ॥ महादेवन्यासः ॥
शम्भुवरणादिन्यासः ॥ शडन्व(?) शाम्भवन्यासक्षेत्रं ॥ तत्र
पराप्रासादाव्यउर्ध्वाम्नायदीक्षितानां महापोदान्यासेद्विकारः ॥
चरणादिविद्यादीक्षितानां सर्ववैषोपेविकारः ॥ तत्रादौ महा-
पोदान्यासः ॥ अस्य श्रीमहापोदान्यासस्य प्रश्नक्षयेनमः ॥
शिरसि ॥० इत्यन्यासः । 2 b ; इति प्रपञ्चन्यासः 4 b ;
इति शुबनन्यासः 6 ; इति मूर्तिन्यासः 7 ; इति मध्यन्यासः 8 b ;
इति दैवतन्यासः । 10 b ; इति मातृकान्यासः 11 b ;
इति महापोदान्यासः 12. इति चरणादिषोडशविद्याभ्याः ॥ 15 ;
इति षडाधारविद्यान्यासः 15 b ; ०श्रीमछक्षिः सौः
कीलकं श्रीविद्याङ्गवेन महाशक्तिन्यासे विलियोगः ०इति
श्रव्यादिन्यासं विद्याय ॥ शक्तिकुलार्थं ॥ श्रीदेवमुखाच ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि शक्तिन्यासं सुरेश्वर ॥
 येन देहे नियुक्तेन शक्तितुल्यो भवेत्तरः ॥ १ ॥
 येनाङ्गन्यासमात्रेण दिव्यदेहः प्रजायते ।
 कुपितः कुरुते योगी त्रैलोक्यस्यापि पातनम् ॥ २ ॥
 शक्तिन्यासयुतो वीरो नमस्कारेण शंकर ।
 स्फोटनं कुरुते साक्षात्पाषाणप्रतिमादिषु ॥ ३ ॥०

It ends:—

शक्तिन्यासकृतो जीवो जीवन्मुक्तं कलेचरम् ।
 धनं पुत्रं च मोक्षं च प्रामुख्यान्नात्र संशयः ॥ १११ ॥
 इति श्रीमहाशक्तिन्यासः समाप्तः ॥

[B. D. 153.]

864

मातङ्गीमच्चपद्धति of शिवानन्दभट्ट.

$9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 44; nine lines to a page.

A Tantric work explaining the way of worshipping Goddess Mātangī, by Sīvānanda Bhāṭṭa, son of Jagannivāsa Gosvāmī. The MS. was written by Bābaji Nārāyaṇa Lotālīkar, who seems to be a pupil of Vāsudevānanda Bhāratīsvāmī.

The author quotes the following works:—
 सारसंग्रह 1, 4b, 5b, 17, 25b &c; शारदातिलक 1,
 5b, 10; मातङ्गमनुकोश 11, 12, 18, 29; तत्त्वराज 24; and
 प्रपञ्चसार 29.

Obviously our work is only a chapter from the author's Siṁhasiddhāntasindhu which is in 88 chapters, for which see Ulwar, Extract, No. 673. According to this last, the work was written during the reign of King Devisimha, son of Bhāratasimha, son of Saṅgrāmasimha, son of Rāmāsāhi, son of Madhukara of the Bundela family. For these same kings, see below No. 1163.

It begins:—

अथ मातङ्गीमच्चपद्धतिप्रारम्भः ॥ तत्र सारसंग्रहे ॥
 राजमातङ्गीनीमत्रं प्रवदामि यथाविवि ।
 तत्पादद्वन्द्वसरसीरुहसंस्मृतितो नराः ॥
 लभते मुक्तिममलां दुःग्रायां(प्यां) सिद्धिसंचयैः ॥०

इति मातङ्गीप्रयोगः समाप्तः । अथ स्तोत्रप्रारम्भः ॥ fol.
 35b; इति मातङ्गीस्तोत्रं ॥ 36b; इति श्रीमच्छंकराचार्यविश-
 वितं मातङ्गीस्तोत्रं संपूर्णं 38b; इति श्रीरुद्रयामले-
 मातङ्गीकवचं संपूर्णं 39b; इति रुद्रयामलोकमातङ्गीक-
 68

वचं । अथ सुमुखीसाधनसुपदिश्यते । श्रीफेत्कारिणीतच्चे ॥
 श्रीदेव्युवाच । सूचिता मे पुरा जंभो ॥ 40b.

It ends:—

इति श्रीगोस्वामिजगन्निवासात्मजगोस्वामिश्रीशिवान-
 न्दभट्टविरचिते सिंहसिद्धान्तसिन्धौ य(ए)कवचारिंशस्तरङ्गः ।

[B. D. 173.]

865

यक्षिणीप्रयोग.

(from करङ्गीणीतच्च.)

$6\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 22;
 seven lines to a page.

A manual for the propitiation of a Yakṣīṇī.
 It professes to be from the Karankinī Tantra.

Begins:—

अथ यक्षिणीप्रयोगः ।

निमेलोन्मीलनावद्विज्वालाजटिलमौलये ।
 श्रिपुरान्तजगध्वंसिपण्डिताय चिनाकिने ॥ १ ॥
 करङ्गीणीमध्यतच्चे सिद्धशाबरमध्रतः ।
 निर्गंतस्तप्रसादेन किंचिद्विद्यते यथा ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीसिद्धशाबरमधे करङ्गीणीतच्चे यक्षिणीभारा-
 धनकल्पः समाप्तः ।

[B. D. 203.]

866

राजराजेश्वरीयोडशाक्षरीजपपद्धति.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting
 Foll. 20; about 13 lines to a page. Incomplete.

The details about the muttering of the
 Rajarājēśvari Mantra.

Beginning:—

स्त्रावा गृह आगल्य पूजागृहं प्रविश्य सामान्यार्थं स्थापयेत् ।
 यथा मत्यसुद्रया वहस्तकरेण त्रिकोणवृत्तं चतुरसं यष्टं ॥

[B. I. 68.]

867

रामरक्षाप्रयोग.

(from रुद्रयामल.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 4;
 seven lines to a page.

On the mystic use of a hymn called Rāma-rakṣā. From the Rudrayāmala Tantra.

It begins:—

अस्य श्रीरामरक्षालोक्त्रमत्रस्य ॥ विश्वामित्रक्रष्णः ॥ अनुष्टुप्-
छन्दः ॥ श्रीरामचन्द्रो देवता । श्रीरामभक्तिप्रसादसिद्धयै
जपे विनियोगः ॐ रामायनमः ॥ ॐ अं इं हैं उं ऊं ॥

It ends:—

इति श्रीलुद्रध्यामले हरगौरीसंवादे रामरक्षाप्रयोगः
समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

868

रामार्चनचन्द्रिका of आनन्दवन with
लघुदीपिका by गदाधर.

(Ch. I.)

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; twelve lines to a page.

Rāmārcaṇacandrikā of Ānandavana, pupil of Mukundavana, with a commentary called Laghūdīpikā by Gadādhara. The MS. contains only the first chapter. For an analysis, cf. I. O., No. 2607.

The com. begins:—

सलद्वयः सहायः ससीतो रघुनन्दनः ।
करोतु कुशलं श्रीमात्रामो राक्ष(स)मर्दनः ॥ १ ॥
भक्त्युद्रेककरी रामे कामाद्यरिविनाशिनी ।
गदाधरेण विदुषा क्रियते लघुदीपिका ॥ २ ॥
सकलशिष्टाचारप्राप्तया० शिष्यशिक्षार्थं ग्रन्थकृत्विभास्ति।
तर्तुमिति०

The work is quoted in आहिकचन्द्रिका of दिवाकर and कृत्यत्रावली of रामचन्द्र (1648 A. D.); see Nos. 669 and 678 above.

End:—

इति श्रीगदाधरकृतायां लघुदीपिकायां प्रथमः पटलः ।
[B. D. 65.]

869

लघुश्यामलामत्र.

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; seven lines to a page.

A Mantra to propitiate Goddess S'yāmālā.

Beginning:—

अब्द्यूर्दोच्चरित एवंगुणविशेषेण विशिष्टायां शुभपुण्यतिथौ०
लघुश्यामलाम्बाप्रीत्यर्थं लघुश्यामलाम्बामूलमध्रद्वात्रिशत्सह-
संख्याकामिः जपाख्यं कर्म करिष्ये ॥०

End:—

अथ मूलमध्रप्रारम्भः ॐ ऐं नमः उच्छिष्ठचाण्डालीमातङ्गी
ममसर्वजनशंकरीस्त्वा ॥ अक्षरलक्षजपात्सर्वसिद्धिः ॥ प्रवा-
लमाला ॥ जपान्ते उत्तरहृदयादिन्यासः ॥ इति श्रीलघु-
श्यामलाम्बा समाप्तः ॥

[B. D. 189.]

870

ललितार्चनचन्द्रिका of सच्चिदानन्दनाथ.

12×7 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 256; about 13 lines to a page.

A Tantric treatise on the worship of Goddess Lalitā by Saecidānandānātha. It is otherwise called Tripurāpūjānakrama and contains 17 chapters. See Bik., p. 592 for another MS.

Begins:—

शिवं गुरुं गणाध्यक्षं प्रणम्य परदेवताम् ।
ललिताया॑ महादेव्या॑ प्रवक्ष्येच्चनचन्द्रिकाम् ॥ १ ॥
तत्र श्रीमान्साधकेन्द्रो वाऽप्य सुहृत्वे विद्योद्यावश्यकं कृत्वा०

The following verse occurs at the end of each Pariccheda:—

सच्चिदानन्दनाथेन उन्मन्यानन्दसेविना॑ ।
वित्तशुद्ध्यर्थमाल्यात्स्थिपुरापूजनक्रमः ॥

The following works are quoted:—

अगस्त्यसंहिता 29; 254b; 256b; आनन्दलहरी 224;
कपिलः 153; 157; कुलप्रकाशतत्त्व 24; 66b; 68; 73;
144b; कुलशासन 2; कुलार्णव 87b; 95b; किषासार
151; 152b; जयदद्ययामल 151b; ज्ञानार्णव 29; 43;
64b; 95b; 103; तद्राज 2; 9; 10; 14; 138;
त्रिपुरार्णव 10b; त्रिपुरासार 254; त्रिपुरासारसमुद्धय 256;
दक्षिणामूर्तिकल्प 254b; दक्षिणामूर्तिसंहिता 5; 30b;
64b; 95; नारद 254; नारदपञ्चरात्र 158; 171b;
नित्यासंहिता 118b; 150b; प्रतिष्ठासारसंग्रह 152;
प्रपञ्चसार 31; 39b; 41b; प्रयोगसार 152; 153b;
फेकारीतत्त्व 254b; सुजङ्गवष्टी 118b; मैत्रवत्तम् 182;
मन्त्रदर्पण 169; 178b; मन्त्रमुक्तावली 156b; महार्णव

93;; मालिनीविजय 181; योगिनीतच्च 255b; योगिनीहृदय 43; 49b; 54b; 153; रुद्रयामल 83b; 255b; लक्षणसंग्रह 152b; लघुस्त्रव (of शंकराचार्यचरण) 88b; वसिष्ठ 153b; 156b; वासकेशरतच्च 64b; 84; 88; 103; वायवीयसंहिता 151; 157b; विश्वकर्मा 151; 152b; वैशम्पायनसंहिता 42b; शारदातिलक 42b; 118; 136b; 148b; 171; 196; श्रीकण्ठाचार्य 209; षट्कातीमत 118; संकेतपद्धति 104b; सिद्धान्तशेखर 151b; 152b; सोमशंसु 153; हेमाद्रि 151; होमसारोत्तर 152.
Ends:—

अत एव आवश्यकोयं भूतशुद्धिरिव पूजा(या)मिति । इति प्राणायामविधिः ।

[B. D. 167.

871

बडवानलमालामन्त्रः

$5 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 8 lines to a page.

Another Mantra.

Begins:—

श्रीगणेशायनमः । ॐ नमो भगवति प्राणेश्वरे स्वजनमालिनि प्रेताशनि शत्रुमांसभक्षणि लम्बोष्ठि ॥

Ends:—

प्रचण्डोग्रमार्तण्डबडवानल भैरवाय माँ रक्ष रक्ष हुं फट्ट स्वाहा इति समस्तप्रयोगेषु शुभं भूयात् ।

[B. D. 203.

872

वसिष्ठकल्पः

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 43; seven lines to a page. Incomplete.

Vasiṣṭhalakpa, on the details of the Gāyatri worship.

Begins:—

नमोस्त्वनन्ताय नमोस्तु वेधसे
नमो वसिष्ठाय नमोस्तु शक्तये ।
पराशरायाथ नमोस्तु शाश्वते
नमोस्तु ते सत्यवतीसुताय ॥ ३ ॥

Ends:—

इति ध्यात्वालमिति पञ्चपूजां कृत्वा । ॐ तं नमः सुमुखं ॥ ३ ॥ ॐ तु नमः विस्तृतं ।

[ZZ. E. 34.

873

विशदङ्क्यन्त्रप्रयोगः

(from विश्वालय अङ्गतच्च.)

$6\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 17; seven lines to a page.

A mystical way of writing twenty numbers on a leaf of the Bhūrja plant calculated to secure the desired objects. From the Vis'vālaya Āṅka Tantra of which it forms the 19th chapter and contains 102 s'lokas; see Weber, No. 907.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि यत्रं ब्रैलोक्यमोहनम् ।

विंशदङ्कं महादेवि महासौभाग्यदायकम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति ते गदितो देवि जीवन्मुक्तिफलकमः ।

कामानां प्राप्य निःकामो मोक्षलक्ष्मीं स गच्छति १०२

इति श्रीविश्वालयअङ्गतच्चे विंशदङ्कं त्रिवर्गयन्त्र-निरूपणं नामैकोन्नविशः पठलः ॥

[B. D. 189.

874

विद्यागणपतिपूजापद्धतिः

12×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eleven lines to a page. Incomplete.

A small piece, giving the details of the worship of Vidyā Gaṇapati.

[B. D. 31.

875

विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्रः

$5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; 7 lines to a page.

Another Mantra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः॥ ॐ अस्य श्रीविश्वामित्रशापविमोचन-महामन्त्रस्य ॥ युधिष्ठिर ऋषिः ॥ त्रिष्टुप् छन्दः ॥ विश्वामित्रो देवता ॥

The मूलमन्त्र is:—

ॐ युधिष्ठिराय विश्वहे देवर्कीं पुरुषाय धीमहि ॥ तत्रो विश्वामित्रः प्रचोदयात् ॥

It ends:—

इति विश्वासिन्नशापविमोचनः समाप्तः ॥

[B. D. 203.]

876

विष्णुपूजापद्धति by चैतन्यगिरि.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 59; eight or nine lines to a page. Dated Samvat 1779.

A Tantric work explaining the method of worshipping Visnu by Caitanya-giri, who is also the author of Upanisaddiksāvidhi; see I. O., No. 2612.

It begins:—

युगमुखासनशंकरतेजसे विमुखमिश्रधनक्षयहेतवे ।
कथृतीयमुखायमपूर्वजाग्रिमहरायतपान्तविसर्जनम् ।
अथ वक्ष्ये महाविष्णोः पद्धतिं सर्वार्थसाधिकाम् ।
पत्स्याः संस्मरणात्सन्तो भवाव्यः पारमाधिताः ॥ २ ॥
वन्देहमव्ययं विष्णुं सर्वेतुःस्वविमोचनम् ।
भक्तानां सर्वकामाय प्रतन्ये पूजनं शुभम् ॥ ३ ॥
तत्र श्रीमान् साधकेन्द्रो ब्राह्मे सुहृत्ते समुख्याय बहिर्गत्वा ॥

It ends:—

इति श्रीमपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमधैतन्यगिरिणा
कृता विष्णोः पूजापद्धतिः समाप्ता ।

The following authors and works are quoted:—

अगस्त्यसंहिता 22b, 30; कालरात्रिकल्प 37b; कुलार्णव
34b, 54b; गौतमीय 29b, 37, 40, 45b, 48b;
चामुण्डातष्ट्र 54; विपुरार्णव 15; नन्दिकेश्वरसंहिता 14b;
शामल 53b; पञ्चरात्र 59; शैवागम 49; सुवत्ततष्ट्र 37;
and स्कन्द 58.

[B. D. 232.]

877

वीरेन्द्रकुतूहल and
कौलादर्श by विश्वानन्द.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari handwriting. Foll. 15; ten lines to a page.

The MS. contains two Tantric works, explaining the S'ākta cult.

(I) वीरेन्द्रकुतूहल in 60 slokas, containing an easy exposition of the S'ākta cult, begins:—

प्रणम्य देवीं शिरसा महेशं नाथव्रयं व्रज्ञवधूं च वाणीम् ।
विनायकं विघ्नहरं स्तुतिं तां वक्ष्यामि वीरेन्द्रकुतूहलाख्याम् ॥
श्रीशाम्भवीसाधकशेखराणां मैरेयसेवारुणलोचनानाम् ।
रम्याङ्गनासंगतितत्पराणां कालः शिवो गच्छतु सर्वदानः ॥

It ends on fol. 5.

(II) कौलादर्श or the code of the daily duties of a S'ākta in 133 verses by विश्वानन्द. See Peterson, Report, IV. p. 42.

Begins:—

नवा श्रीगुरुपादुकां च पितरौ वाणीं च विघ्नेभरम् ।
भूदारीशमुखीं परां च त्रिपुरां देवीं शुकश्यामलाम् ॥ १ ॥
वक्ष्ये कौलिकधूतंदामिभकशाठादीनां कुलज्ञानिनाम् ।
आचारस्य च लक्षणानि च विलासान्कौलिकानां कमात् २
कौलागमतार्थान्संगृह्य श्रीकुलार्णवार्यांश्च ।
कौलादर्शं कुरुते विश्वानन्दो हिताय कौलविदाम् ॥ ३ ॥
तत्र कुलधूर्तादीनां लक्षणम् । द्रव्यस्त्रीमधुलोलुपैः ॥

अथ कौलादिलक्षणं ० अथ कुलाचारलक्षणम् । प्रातः
प्रबुधवा० 6b; इति मघ्नस्त्रानं ८; अथ त्रिपुण्ड्राराणलक्षणं ८; इति
संध्यालक्षणं ८b; अथान्तर्यांगलक्षणं ९b; कलशादिपात्रस्थापन-
लक्षणं and कलशादिपात्रस्थितद्रव्यविलियोगलक्षणं १०; अथ
दूतीयागलक्षणं १०b; गणेशपूजालक्षणं ११b; अथ कुलामृत-
(wine!) मत्तज्ञानिनां लक्षणं १४; अथ कामकलालक्षणं १५b.

It ends:—

यद्विश्वानन्दप्रणिहितं कौलाचाराशेषधर्मप्रकाशम्
कौलादर्श...कौलाचार्याः सम्प्यगालोकयन्तु ॥ ३ ॥
इति कौलादर्शः संपूर्णः ।

[B. I. 128.]

878

वृद्धिशिवाम्नुकल्प.

$6 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgari character. Foll. 16; nine lines to a page.

A Kalpa from the Rudrayāmala.

Begins:—

अमिप्रेतार्थसिष्यर्थं पूजितो यः सुरासुरैः ।
सर्वविघ्नचिन्तिदे तस्मै गणाविपत्तये नमः ॥
श्रीपार्वत्युवाच ।

Ends:—

इति श्रीरुद्रयामले तत्रे इंधरपार्वतीसंवादे वृद्धिशिवा-
म्नुकल्पः संपूर्णमस्तु ।

[B. D. 203.]

879

शांकरी पद्धति.

7×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 20; six lines to a page.

The MS. contains a few Tantric pieces, the last of which is Pātragrahaṇa s'lokas. The whole is called Sāṅkarī Paddhati.

Begins:—

ॐ अस्य श्रीशिवपञ्चाक्षरमञ्चल्य वामदेवकृष्णः पद्मिः
छन्दः० इति भ्यानम् । अथ सूत्युंजयस्त्रोत्रप्रारंभः 6b; इति
मार्कण्डेयस्त्रोत्र (the same as सूत्युंजय in 9 s'lo.)
अथ पात्रप्रहणमन्त्राः । श्रीनाथादिगुरुत्रयं गणपतिं ॥

Ends:—

इति मञ्चात्मकैः श्लोकैः पात्रं दत्त्वा च साधके ।
लभते सर्वकामान्वै देहान्ते भैरवो भवेत् ॥ १७ ॥
इति शांकरीपद्धतौ पात्रप्रहणश्लोकः संपूर्णः ।

[B. D. 203.

880

शिवकवचप्रयोग.

(from स्कन्दपुराण.)

$13 \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 10; ten lines to a page.

Details of the method of preparing a mystic armour by chanting the S'ivakavaca. The piece forms the 12th Adhyāya of the Brahmottara Khaṇḍa of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

अथ शिवकवचप्रयोगः प्रारम्भः ॥
कातिंके मार्गशीर्षे वा माषे वैशाखसंज्ञिते ।
श्रावणे बहुले पक्षे जपस्यारम्भणं कुरु ॥ १ ॥

अथ जपप्रारम्भः ।

वज्रदंडं त्रिनयनं कालकण्ठमरिन्दमम् ।
सहस्रकरमस्युपं वन्दे देवं सदाशिवम् ।
अतःपरं सर्वपुराणगुह्यं निःशेषपापौघरहरं पवित्रम् ।
जयग्रदं सर्वविपत्तमोचनं वक्ष्यामि शैवं कवचं हिताय ते ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे सहस्राक्षरशिवक-
वचपुराणविधिशिववर्मकथं नाम द्वादशोध्यायः समाप्तः ॥

[B. D. 283.

69

881

शिवरहस्य.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 289; ten lines to a page. Incomplete.

S'ivarahasya is an extensive work on S'iva's worship. The whole consists of 12 Añśas. The MS. contains only a part of the seventh Añśa. Cf. Mitra, Notices, I. p. 123. For different sections of the work, see Burnell, Tanjore MSS., p. 206. For quotations from this Añśa, cf. I. O., Nos. 2593-94.

Begins:—

ऋषय ऊनुः ।

सूत वेदार्थतत्त्वश्च शिवध्यानपरायण ।
भक्त्युपायं वदास्मभ्यं कृपालो मुनिसत्तम ॥
कः सेष्यः सर्वदेवेषु को वा जप्यो मनुः सदा ।
स्यातव्यं कुत्र वा नित्यं किंवा सर्वार्थसाधकम् ॥०

The MS. breaks off in the midst of the twentieth Adhyāya.

[B. D. 116.

882

शिवरहस्य.

$6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 14; six lines to a page.

The MS. contains a few pieces in praise of God S'iva, the last of which is called S'ivarahasya.

इति प्रदोषस्त्रोत्रं 3b; इति शिवस्तुतिः 6b; इति श्रीशि-
वरहस्ये सदाशिवस्तुतिः । 9b.

It ends:—

इति शिवरहस्यम् ॥

[B. D. 203.

883

शिवोक्तपद्धति.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; seven lines to a page. Dated S'aka 1776.

This is a Tantric tract explaining the daily duties of a S'ākta.

It begins:—

अथ पद्धति लिष्यते ॥ अ आ ह इ उ ऊ ए ओ औ^१
अं अः ॥ इति अक्षरः ॥ कस्तगवङ ॥ षष्ठजज्ञन० इतिक्षरः ॥

स इति वीजः ॥ क्ष इति ग्रितः ॥ प्रातरुद्धाय स्वशरीरे शिरसि
शिवो । इति प्रतिष्ठा । २ ० इति प्रातःकृतः 2b; सुखं प्रशास्य
३b; ० स्त्रानार्थं धौतवासांसि विभूतिं गृहीत्वा ० ४; संध्या-
विधिः ५; ० अथ ध्यानं ७; ० इति भूतशुद्धिः ८b; इति
प्राणप्रतिष्ठा ९; ० इति न्यासजालः ११b; ० अथेत्यादे शिवपू-
जनमहं करिष्ये १५; ततो मध्याह्नसंध्यां पूर्ववक्तुयांत् १५b;
० सायंसंध्यां कुर्यात् ॥ अथ लिङ्गाविधिः १७; अथ तत्त्वशुद्धिः
२८b; अथ शक्तिपूजनं २९; ० इति मोक्षपूजा ३२; ० इति
भोगपूजा ३२b.

It ends:—

इति शिवोक्तपद्धतिः देवब्राह्मणान्कृत्वा ॥ इति पद्धतिः
समाप्ता ॥

[B. D. 179.]

884

श्यामारहस्य of पूर्णानन्दगिरि.

$12\frac{3}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 88; fifteen lines to a page. Incomplete.

S'yāmārahasya is a Tantric work in 22 chapters, by Pūrnānandagiri, pupil of Brahmānandanātha. For quotations, see I. O., No. 2597.

Pūrnānanda composed his Sāktakrama in Śake 1493 and Tatvacintāmani in Śake 1499. For the former, see Bik., No. 1318; Mitra, Notices, vol. VI. p. 131. For the latter, see Mitra, Notices, vol. III. p. 61.

Beginning:—

देर्वी दानवदैत्यदर्पनिवहान्संहारयन्ती शिवां ।

The MS. contains 18 chapters only.

[B. D. 275.]

885

श्यामारहस्य of पूर्णानन्दगिरि.

$12 \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 28; about twelve lines to a page.

Another copy. This contains only chapters I and II.

End:—

इति श्यामारहस्ये द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ।

[B. D. 48.]

886

श्रीविद्यार्चनपद्धति.

(from मन्त्रमहोदधि.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 29 (1-28 and 30); nine lines to a page.

Another manual of Kālī worship, composed by an unknown author following Mahodadhi i. e. Mantrānnahodadhi of Mahidhara (1589 A. D.).

Begins:—

गुरुं गणेशमम्बां च वक्ष्ये नवा सुसंमताम् ।

साधकाभीष्टसंसिद्धै श्रीविद्यार्चनपद्धतिम् ॥ १ ॥

ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थायावश्यकं कृत्वा मृद्वासन उपविश्य ०

Ends:—

लिर्माल्यं शिरसि धृत्वा यथासुखं विहरेत् । इति श्रीम-
होदधिप्रत्यानुसारिणी श्रीविद्यार्चनपद्धतिः ।

[B. D. 124.]

887

पोडशाक्षरीमन्त्रप्रयोग.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 3; eight lines to a page. Incomplete.

The Tantric Prayoga of the Kālisodasāksari Mantra.

It begins:—

अस्य श्रीपोडशाक्षरीमहामन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिरूपिः पक्षि-
छन्दः पोडशाक्षरीदेवता श्री वीजं ह्रीं शक्तिः क्लीं कीलकं
मम इष्टकाम्यसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः ॥०

It ends:—

कारणदेहं शोधयामि स्वाहा ॥ इति समाप्तः ।

[B. D. 187.]

888

संग्रहषडक्षरपद्धति by वोपदेव.

(Chs. I and II.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; about 10 lines to a page.

A Vaishnavite tract, consisting of an explanation of a certain piece called Catuspadī in praise of Varadācārya. It is ascribed to Vopadeva (to Baladeva in one place). The Catuspadī is in Hindi.

It begins:—

अथातः संप्रवक्ष्यामि श्रीषडक्षरपद्धतिम् ।
नत्वा पदम्बुजद्वन्द्वं तदीयं संशयापहम् ॥ १ ॥
श्रीवरदं पूर्वसुद्धूल्य आचार्येति तदन्तरम् ।
षडक्षरमहामत्रं धर्मकामार्थसिद्धिदम् ॥ २ ॥०

The Catuśpadī begins on fol. 3:—

आरति श्रीवरदाचार्य आर्यकी पूर्णमनोरथकरेसभनरकी ।०

It is ascribed to जगन्नाथ (कृष्ण) who taught it to Balarāma.

इति श्रीबोपदेवाचार्यकृतायां षडक्षरपद्धतौ मन्त्रयन्नो-
द्धारः प्रथमोध्यायः । 3b.

The 2nd begins:—

आवाग्रवन्धरूपायाश्रतुष्पद्याः क्रमेण तु ।
विवृण्महेर्थेनिचयं यन्न कैश्चित्प्रदर्शितम् ॥ १ ॥०

इति चतुष्पदीव्याख्यायायां बोपदेवाचार्यकृतपूर्वार्द्धः समाप्तः ।
—fol. 8.

It ends with 19 verses briefly summarising the commentary on the Catuśpadī, the first of which is:—

बलदेवकृता चैषा व्याख्या नानार्थसंमता ।
विनोदकृत सुकृतिनां कोषि जानाति वाक्पदुः ॥ १ ॥०
एवं चतुष्पदीवर्णा ग्रथिता मुनिभिः पुरा ॥ १९ ॥
इति श्रीबोपदेवाचार्यकृतसंग्रहषडक्षरपद्धतौ चतुष्पदी-
व्याख्यायायां द्वितीयोध्यायः ।

[B. D. 232.

889

संग्रहषडक्षरपद्धति of बोपदेव.

(Chs. III and IV.)

10 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; nine lines to a page.

The MS. contains the third and fourth Adhyāyas of the Śadaksarapaddhati.

Adhy. III begins:—

अस्य श्रीवरदाचार्यस्तोत्रमन्त्रस्य श्रीभगवान्वेदव्यासस्त्रियः ०
श्रीधरं श्रीकरं श्रीशं श्रीपतिं श्रीपरायणम् ।

Ends:—

सर्वं सुखमवाप्येह प्रामुखात्परमं पदम् ॥ १९ ॥
इति श्रीमत्पदेवषडक्षरपद्धतौ वरदाचार्यस्तोत्रं तृतीयोध्यायः ।

Adhy. IV begins:—

ब्रह्मोवाच । शृणु तावत्प्रवक्ष्यामि कवचं सर्वकामदम् ।

श्रुतिसारमिदं पुण्यं जगन्नाथेन वर्णितम् ॥ १ ॥०

Ends:—

विष्णुजामलतत्रोक्तं कवचं वर्णितं मया ।०

सर्वं सुखमवाप्येह पदं गच्छेदनामयम् ॥ २४ ॥

इति श्रीषडक्षरपद्धतौ वरदाचार्यकवचं नाम
चतुर्थोध्यायः ॥

The MS. also contains a piece consisting of 19 s'lokas, taken from different sources, and called Vaisṇavadvaharmasangraha.

Begins:—

ब्रह्मेन्द्रस्त्रदादिदेवगणवन्दितपादपीठः श्रीमन्नारायणः ।

Ends:—

तेषां ज्ञातिः विचारणीया । इति श्रीवैष्णवधर्मसारसंग्रहः ।

[B. I. 142.

890

सप्तकोटिमत्रोत्कीलन.

6½ x 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; 7 lines to a page.

Another Mantra.

It begins:—

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीपार्वत्युवाच ।

देवदेव महादेव देवानां देवमुक्तमम् ॥

येन ध्यानमन्त्रेण सप्तकोटिमत्रस्योत्कीलनं भवेत् ॥ १ ॥

It ends:—

इति श्रीईश्वर(र)पार्वतीसंवादे महागमसारे उत्कीलन-
(न) सप्तकोटिमत्राणां । संपूर्णम् ॥

[B. D. 203.

891

हनुमद्विग्नधमालामत्र of शौनक.

8½ x 4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; written on one side only. Seven lines to a page. Dated S'ake 1739.

It begins:—

ॐ अस्य श्रीहनुमन्महाद्विग्नधमालामत्रस्य शौनकऋषिः ॥
अनुष्टुभू छन्दः ॥ श्रीहनुमान् देवता ॥ हां बीजं हीं शक्तिः हूं
कीलकः । श्रीहनुमप्रसादसिद्ध्यं विषमज्वररोगभूतपिशाचदु-
षसंभाषणसर्वदेवतावेश ॥ सर्वग्रहानुच्छाटनार्थं जपे विनियोगः ॥

It ends:—

इति शौनकविरचिते श्रीहनुमन्महाद्विग्नधसंपूर्णमस्तु ॥

[B. D. 213.

PART IV—PURĀNA.

892

अग्निपुराणः

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 206; sixteen lines to a page.

Agni Purāṇa is published in the Bibliotheca Indica and A. S. Series. Translated into English by M. N. Dutt, Calcutta, 1901. Vahni Purāṇa is different from this Agni Purāṇa. The latter is usually classed as a Purāṇa proper while the former is regarded as only an Upapurāṇa; see Bik., pp. 183 and 216. For contents of the Vahni Purāṇa, see I. O., No. 3582.

Beginning:—

श्रियं सरस्वतीं० ॥ १ ॥ नैमिते हरिमीजानाः० ॥ २ ॥

[B. D. 255.]

893

अयोध्याखण्डः।

(from स्कन्दपुराणः.)

14×6 inches; Devanāgarī character. Foll. 52
eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1884.

Ayodhyākhaṇḍa, consisting of thirty Adhyāyas, from the Skanda Purāṇa. In the printed edition of the Skanda Purāṇa, this is not found.

It begins:—

वन्देहं रामचन्द्रस्य पादौ प्रणतरक्षकौ ।
सीतायाश्च पुनः पादौ सर्वस्तिद्विविधायकौ ॥ १ ॥
रामं रामानुजं सीतां भरतं भरतानुजम् ।
सुग्रीवं वायुसूनं च अणमामि पुनः पुनः ॥ २ ॥

जयति पराशरसूनुः० ॥

ईश्वर उवाच ।

शृणु वत्स प्रवक्ष्यामि तीर्थानासुत्तमं वरम् ।
आश्रमाणां च सर्वेषामयोध्या राजते भुवि ॥
कार्तिकेय उवाच ।

सातु सातु महादेव कथयस्व यथात्थम् ॥०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे गौरीशंकरसंवादे
अयोध्याखण्डमहिमावर्णनं नाम विशेष्यायाः ।

In all colophons, the words 'स्कन्दपुराणे' are added afterwards.

[B. D. 111.]

894

अयोध्यामाहात्म्यः

(from पद्मपुराणः.)

$13\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī character. Foll. 61
nine lines to a page.

Ayodhyāmāhātmya in 19 chapters, from the Kosālakhaṇḍa of the Padma Purāṇa.

Beginning:—

सूत उवाच ।

जयति पराशरसूनुः० ॥ १ ॥

श्री पार्वती उवाच ।

श्रुत्वा धर्मसंशोषेण पावनं पावनान्तरम् ।०

End:—

इति श्रीपद्मपुराणे कोशलखण्डे अयोध्यामाहात्म्ये
एकोनविंशोध्यायः ॥ १९ ॥ विद्याकुण्डे अयोध्यामाहात्म्ये पुस्तकं
लिखितम् ।

Padma Purāṇa is published by the Venikateśvara Press, Bombay and also in the A. S. Series.

[B. D. 111.]

895

अवन्तिखण्डः० स्कन्दपुराणः

(लिङ्गमाहात्म्य only.)

$10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 179; twelve lines to a page. Dated Saṁvat 1764. Written by Bhāṭṭa Vallabha at Avanti.

The MS. contains the Lingamāhātmya section of the Avanti Khaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The Skanda Purāṇa is published by the Venikateśvara Press, Bombay.

खण्डरोपि प्रजानां प्रबलभवभयाद्य नमस्त्रित देवाः

It ends:—

पृष्ठ ते कथितो देवि प्रभावः पापनाशमः ।

चतुरशीतिलिङ्गानां किं भूयः ओतुमिच्छसि ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे अवन्तीखण्डे उमामहेश्वरसंवादे
चतुराशीतिलिङ्गमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

[B. D. 159.]

896

आषाढमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 34; about 10 lines to a page. Dated
S'ake 1759.

Asādhamāhātmya, explaining the importance of a bath in the river Yamunā, in the month of Asādha, is from the Skanda Purāṇa. It contains six Adhyāyas having 60, 100, 104, 228 and 167 slokas respectively. In the second Adhyāya, the story of a merchant is told, who had adopted Jainism, but who was subsequently induced to give it up, being struck by the greatness of Yamunā, who saved him from danger.

Begins:—

स्कन्द उवाच ।

सन्ति तापीतटे यानि तीर्थान्यत्र महान्यपि ।
श्रुतानि तानि सर्वाणि सर्वपापहराणि च ॥ १ ॥
अद्युना श्रोतुमिच्छामि यदाषाढफलं लभेत् ।
तपसा स्नानकर्तुणां तत्तात लिखिलं वद ॥ २ ॥०

Ends:—

इति सकलमलापहरणार्थं
नर इतिहासमिमं शृणोति ।
सर्वनमपहरेत शुचौ तपत्यं
विदधदसौ लभते मिलाभिष्ठम्(?) ॥ १३० ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणे आषाढमाहात्म्ये पष्ठोऽध्यायः ।

[B. D. 148.]

897

गीतासार. (अङ्कारमाहात्म्य.)

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page.

Onikāramāhātmya is a small piece, describing the importance of Onikāra. It is also called 'Gītāsāra'. It contains 99 slokas. For another MS., see Stein, p. 221.

70

It begins:—

अर्जुन उवाच ।

ॐकारस्य च माहात्म्यं रूपं स्थानं परं तथा ।
तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि ब्रूहि मे पुरुषोत्तम ॥ १ ॥

श्रीभगवानुवाच ॥

साधु पार्थं महावाहो यन्मां त्वं परिपृच्छासि ।
विस्तारेण प्रवक्ष्यामि तन्मे निगदितं शृणु ॥ २ ॥

It ends:—

ॐकारस्य त्रिरूपं च ब्रह्माविष्णुमहेश्वराः ।
परं ब्रह्म निराकारं प्रणवं च तथा स्वयम् ॥ १०१ ॥
इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे गीतासारः संपूर्णः ।

[B. D. 233.]

898

उपदेशकाण्ड from

शिवरहस्यखण्ड of स्कन्दपुराण.

$12 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 35; nine lines to a page.

Upades'akāṇḍa of the S'ivarahasyakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. Our MS. contains 19 out of its 85 Adhyāyas. Cf. I. O., No. 3671-3672. Published by the Veṅkaṭeśvara Press, Bombay.

Begins:—

विश्वेश्वरं विश्ववन्द्यं विमलं ज्ञानबोधकम् ।
उपदेशकाण्डपूर्वर्थमुमापुत्रं नमाम्यहम् ॥०

End:—

इत्युपदेशकाण्डे एकोनविंशोऽध्यायः ।

[B. D. 134.]

899

करवीरमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 5;
about 12 lines to a page.

Karavīramāhātmya, or the religious importance of Karavīra i. e. Kolapoor, forming the seventh Adhyāya of the Karavīrakāṇḍa of the Padma Purāṇa. It consists of 61 slokas; here accompanied by a brief commentary.

Begins:—

श्रुत्वैवं क्षेत्रमाहात्म्यं लोपामुद्राथ वै सुने ।०

Ends:—

इति श्रीपद्मपुराणे करवीरकाण्डे करवीरमहात्म्येऽगल्लि-
लोपामुद्रासंवादे सप्तमोध्यायः ।

[B. D. 38.]

900

करवीरमहात्म्यपुराण with
सनाभि टीका by ज्योतिर्विद्वाय दाजी.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 51; about ten lines to a page.

A Puranic tract in five Adhyāyas, describing the holy places of Kolapoor, ascribed to Veda Vyāsa; accompanied by a commentary called Sanābhi, by Dājī Jyotirvit Rāya. The Adhyāyas have 59, 78, 60, 86 and 74 s'lokas respectively. The commentator often discusses and settles the readings of the text; cf. for instance, folios 9 and 10.

Beginning of the text:—

वन्दे करीन्द्रवदनं सकलामरेन्द्र-
वृन्दानं सकलविष्विनाशदक्षं ।०

Beginning of the commentary:—

अथ करवीरमहात्म्यटीकासनाभिलिख्यते ।

परं ब्रह्मायादितत्वाङ्गजन्मा-

च्युतेश्चेभवकार्कशक्यादिरूपा ।

जगत्पातु कोलासुरभात्र कोला-

पुरस्या महत्वबद्धपूर्वाशु लक्ष्मी ॥ १ ॥

०अन्तर्यामितया स्थितया महालक्ष्म्यैव प्रेरितो दाजीज्यो-
तिर्विद्वायनामाहं व्याख्यां चिकीर्षुः० तत्र भवान् श्रीमद्वै-
दव्यासः करवीरमहात्म्यपुराणं चिकीर्षुर्ग्रे० मङ्गलमा-
चरन् श्रीमद्रोणेशं प्रणमति—वन्दे इति०

The Adhyāyas end respectively on foll. 15b, 23b, 30b, 42b and 51.

End:—

इति श्रीकरवीरमहात्म्यटीकायां पञ्चमोध्यायः ।

[B. D. 38.]

901

कालिकापुराण.

$12\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 113; fifteen lines to a page. Incomplete.

The MS. contains the first 90 Adhyāyas of the Kālikā Purāṇa, for a full description of which see I. O., No. 3344. Our MS. closely agrees with the I. O. MS., except at the beginning. Published by the Venikāṭes'vara Press, Bombay.

Begins:—

नौमि तं तस्य लोकस्य भवस्थित्यन्तकारिणम् ।
आदिदेवमजं शान्तमष्टमूर्तिं त्रिलोचनम् ॥ १ ॥
यस्तं संहत्य सर्वं जनमविदिततया मायया मुक्तसंगो
विश्वेषादागुणात्मा व्रजति शिवपदे तूर्णमव्यक्तभावः ।
स्वस्माद्यूः सप्तज्ञक्षितिजलपवनव्योमवहीन्दुसूर्य-
क्षेत्रज्ञानभूतेचेचः (?) सकलगुणमयः पूर्णभावस्त्रिनेत्रः २
संहल मद्भूतकाण्डं संहत्याव्यक्तसंगतः (?) ।
व्यक्तो भूयोषि यो जहे विशुद्धं तं महेश्वरम् ॥ ४ ॥
वागर्थेजननीं उंसां सितकायां सिताम्बराम् ।
सितचन्द्रनदिग्धवाङ्गीं देर्वीं चापि सरस्वतीम् ॥ ५ ॥०

On fol. 111, in ch. 89, the Granthasankhyā of the work is said to be 6720.

[B. D. 284.]

902

कायस्थोत्पत्ति.

(from पद्मपुराण.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3-18; ten lines to a page.

Kāyasthotpatti, 'the origin of the Kāyasthas', is a chapter from the Pātālakhanda of the Padma Purāṇa. Their descent is traced to Citragupta, the ever-busy clerk of Yama, the god of death. First two folios of the MS. are lost.

Ends:—

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे कायस्थोत्पत्तिसारोधा-
प्रभावः ।

[B. D. 11.]

903

काशीखण्ड from स्कन्दपुराण with
टीका by रामानन्द.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 664; about 13 lines to a page.

Kāśīkhaṇḍa, in 100 Adhyāyas divided into two parts, from the Skanda Purāṇa, with the commentary of Rāmānanda, otherwise called Caitanyavāna, pupil of Rāmendravāna, pupil of Devendravāna. The commentary was composed at the request of one Vāsudeva. Rāmānanda was the son of Mukundapriya and Gandharvī, and grandson of Gadādhara; see I. O., Nos. 3635-36 and 3640; Bod., Nos. 120-122. The I. O., MS. is dated Samvat 1705. Published by the Venkates'vara Press, Bombay.

The com. begins:—

सच्चिदानन्दसंदोहं भक्तैकामोदमन्दिरम् ।
सादरं प्रणुवे भक्त्या श्रीगोपीजनवल्लभम् ॥ १ ॥०

It ends:—

सकोशा च विकोशा च द्वे टीके लिखिते मया ।
यत्र यस्याभिलाषः स्यात्सा तेन परिगृह्यताम् ॥

इति श्रीरामानन्दकृतायां काशीखण्डटीकायां शततमो-
ध्यायः । इन्ति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यभगवत्पूज्यपाद-
शिष्यश्रीरामेन्द्रवनशिष्येण चैतन्यवनापरपर्यायेण रामानन्देन
कृता काशीखण्डटीका याराद्वी(?) समाप्ता ।

काशयां श्रीपुष्पोत्तमेन विठुपा भद्रेन शुद्धात्मना
तत्राध्यात्मपुराणभारतविदोपास्योपकंसारिणा ।
रामानन्दमुनीन्द्रवर्यकृतया गृहाथीया टीकया
सम्यक्संकलितं हिताय विठुषां श्रीकाशीखण्डं महत् ॥

See I. O., No. 3640 for the last verse.

[ZZ. A. 5.

904

काशीखण्ड from स्कन्दपुराण with
टीका by रामानन्द.

$13\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 633; about 15 lines to a page.

Another copy.

[B. D. 28.

905

काशीमाहात्म्य.
(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

$14 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 92; eleven lines to a page.

Kāśīmāhātmya or the religious importance of the sacred places of Benares. It consists of 26 chapters and is a part of the third book of the Brahmavaivarta Purāṇa. The work was published at Benares in 1865 under the title Kāśīrahasya; see Bod., No. 70 and I. O., No. 3415. Brahmavaivarta Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

Beginning:—

भवानीतनयाद्याद्यतनशानन्दवर्द्धन ॥०

End:—

तथा श्रुण्वमाश्र्यं क्र मेरुः सर्वपोदरे ॥
इति श्रीब्रह्मवैवर्ते तृतीये विभागे रहस्यातिरहस्ये काशी-
माहात्म्ये षड्ब्रिंशोध्यायः ।

[B. D. 281.

906

कुमारिकाखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

$11 \times 5\frac{1}{2}$ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 248; eleven lines to a page. Dated Samvat 1890. *

Kumārikākhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, treating of the Sīva-worship and the legendary history of various places sacred to Sīva, especially in the south. Cf. I. O., No. 3644. It contains 67 Adhyāyas. Not found in the printed edition of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

सुनय ऊः ।

दक्षिणावर्तीरेषु याजि तीर्थानि पञ्च च ।
ताजि ब्रूहि विशालाक्ष वर्णयन्वति ताजि च ॥ १ ॥
सर्वतीर्थफलं येषु नारदाद्या वदन्वित च ।
तेषां चरितमाहात्म्यं श्रोतुमिच्छामहे वयम् ॥ २ ॥०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे कुमारिकाखण्डे गुप्तक्षेत्रमाहात्म्ये
सप्तद्वाशो(?) अध्यायः ।

The MS. says that this is the second Khaṇḍa of the Purāṇa.

[B. D. 226.

907

कृष्णामाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 86; about 14 lines to a page. Dated S'ake 1781.

A description of the holy places, connected with the river Kṛṣṇā in 60 Adhyāyas. It professes to be a part of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

ऋषय ऊरुः ।

त्यक्ष्यामो भगवन्नार्णान्धर्मस्यार्थं सुदृस्यजान् ।

It ends:—

सर्वान्कामानवास्त्रोति विष्णोः पदमवामुयात् ॥ ६१ ॥

इति श्रीरक्नदपुराणे कृष्णामाहात्म्ये स्कन्दनारदसं-
वादे उभयतोमुखीकृष्णासमुद्ग्रवेशो नाम चष्टिमोध्यायः ॥

[B. D. 243.]

908

कोकिलामाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 31; about 13 lines to a page. Dated S'ake 1758.

Kokilāmāhātmya is a portion of the Kanakādri-khaṇḍa of the Skanda Purāṇa, in 31 Adhyāyas. It describes the ceremony of worshipping an image of a cuckoo (Kokilā), under a mango-tree for attaining general prosperity. For details, cf. I. O., No. 3631.

It begins:—

सूत उवाच ॥

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।

सन्नान्ते सूतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥ १ ॥०

[B. D. 283.]

909

गणपतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैवर्तपुराण.)

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 123; nine lines to a page.

Gaṇapati-khaṇḍa the third book of Brahma-vaivarta Purāṇa, contains 46 Adhyāyas; cf. I. O., 3410 (IV). See below Nos 932; 936. The whole Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

Begins:—

नारद उवाच ।

श्रुतं प्रकृतिखण्डं ते असृतार्णवमुत्तमम् ।०

Ends:—

तस्मै ददाति सर्वेषां सुरश्रेष्ठो गणेश्वरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे नारायणनारदसंवादे गण-
पतिखण्डे पद्मचत्वारिंशोध्यायः ।

[B. I. 112.]

910

गयामाहात्म्य.

(from वायुपुराण.)

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; 8 lines to a page. Dated Sañhivat 1913.

Gayāmāhātmya forms a part (Adhys. 43-50) of the Uttarakhaṇḍa of the Vāyu Purāṇa. The whole is published in the Bibliotheca Indica, and also by the Venkates'vara Press, Bombay.

Begins:—

सूत उवाच ।

सनकाद्यैर्महाभागैर्देवर्पिः सह नारदः ।०

[B. D. 169.]

911

गरुडपुराण.

$15 \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 260; about 10 lines to a page. Dated S'ake 1593.

A badly wornout copy. First folio is lost; many folios are broken into two. The Purāṇa is often published. It is published also with a Sanskrit commentary by the Venkates'vara Press, Bombay.

[S. C. 16.]

912

चातुर्मास्यमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 113; nine lines to a page. Dated S'ake 1701.

The religious importance of the several religious rites to be performed in the Cāturmāsya i. e. the four months from 11th of Āśadha to 11th of Kārtika. It is from the Skanda Purāṇa. It consists of 32 Adhyāyas, having 1361 s'lokas in all.

It begins:—

ब्रह्मा उवाच—

श्रणु देवसुने सन्तश्चातुर्मास्यफलं शुभम् ।

It ends:—

महेश्वरो वा मधुकैटभारिः० विभेदद्वया ॥ ४१ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणोक्ते चातुर्मास्यमाहात्म्ये तारकवधे कार्तिकेयमाहात्म्यं नाम द्वात्रिंशोध्यायः ॥ पूर्वोत्तरश्लोकसंख्या १३६१ श्रीरस्तु ॥

[B. D. 104.

913

जगन्नाथमाहात्म्य.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 10
eight lines to a page.

Jagannāthamāhātmya also called Mahāpuruṣavidyā or Puruṣottamamāhātmya is a Puranic piece in nine Adhyāyas and contains speculations on the nature of Viṣṇu, and also descriptions of the sacred places of the Puruṣottama Kṣetra or Jagannātha Puri. The present MS. contains only the 7th Adhyāya having 90 s'lokas. Cf. I. O., No. 3716; Mitra, Notices, vol. II. pp. 231-232. Published by the Veikates'vara Press, Bombay.

It begins:—

श्रीवेदव्यास उवाच ।

नमस्ते परमार्थाय विश्वरूपाय विष्णवे ।

नमस्ते वेदवेदाय सच्चिदानन्दरूपिणे ॥ १ ॥०

It ends:—

अनुज्ञाप्य जगद्गन्धुं नीलाचलपर्ति प्रभुम् ।

स्वाश्रमं प्रययौ हृष्टश्चिन्तयन् जगदीश्वरम् ॥ २० ॥

71

इति श्रीमहापुरुषविद्यायां सप्तमोध्यायः ।

[B. D. 232.

914

जातिस्मरणतीर्थमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; nine lines to a page.

The MS. contains the 65th Adhyāya of the Jātismaraṇatīrthamāhātmya, which forms a part of the Himavatkhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The MS. was given to Bhagavanlal Indraji by Mehersena, a resident of Lalitpur in Nepal.

Begins:—

स्कन्द उवाच ।

छत्रेण धार्मानोसौ बुद्धो गणेषुरस्फृतः ।०

Ends:—

आयुष्यसौभाग्यसुतानि संपत्

ज्ञानं च बुद्धिं सततं सुने वै ॥ ७८ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे हिमवत्खण्डे जातिस्मरणतीर्थ-
माहात्म्ये दैत्यानां पातालस्थितिर्नाम पञ्चपष्ठितमोध्यायः॥६५॥

[B. D. 121.

915

तापीमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$10 \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 140; twelve lines to a page. The MS. was written by Chandrātre in Samvat 1788 or S'ake 1654.

Tāpīmāhātmya in 64 Adhyāyas, is from the Skanda Purāṇa.

Begins:—

पूर्वोपरौ पावयती पयोदधी तीथैरशेषैः परिमण्डिता च ।

It ends:—

एवं संतोषयेद्विप्रान्यतस्ते विष्णुमूर्तयः ।

तत्पूजनेन संतुष्टः सर्वपुण्यप्रदायकः ॥ ५१ ॥

इति स्कन्दपुराणे तापीमाहात्म्ये सदाशिववशडानन-
संवादे जरत्कन्यानागेश्वरतपतीसिन्धुसंगमप्रभावर्घनोनाम
चतुःषष्ठितमो० ॥ ६४ ॥

[B. D. 52.

916

देवीभागवत्.

(Bks. I-III.)

$13\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; about 11 lines to a page.

Devibhāgavata is a Purāṇa of great repute, describing the greatness of the goddess Bhagavati. Like the Bhāgavata Purāṇa it contains 12 Skandhas or books. It appears to have been written as a rival to the Bhāgavata Purāṇa, by the Sāktas. Cf. Bik., pp. 193-195 for the contents of the first three books and I. O., No. 3363.

It begins:—

सर्वचैतन्यरूपां तां विद्यामार्द्यां च धीमहि ।
ब्रुद्धिं या नः प्रचोदयात् ॥०

Published with the commentary of Nilakantīha, by the Venikatesvara Press, Bombay.

[B. D. 242.]

917

देवीभाहात्म्य.

(from मार्कण्डेयपुराण.)

9×5 inches; Devanāgarī handwriting;
Foll. 62; eighteen lines to a page.

Devīmāhātmya, in 13 Adhyāyas, containing about 700 verses and hence called Saptas'atī, from the Mārkaṇḍeya Purāṇa. Often published. It begins:—

तपस्सन्तं महात्मानं मार्कण्डेयं महामुनिम् ।०

It ends:—

इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीभाहात्म्ये
सुरथक्षत्रियोर्वरप्रदानं नाम त्रयोदशोध्यायः ।

[S. C. 2.]

918

देवीभाहात्म्य.

(from मार्कण्डेयपुराण.)

$7\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 74; seven lines to a page.

Another copy.

[B. D. 180.]

919

देवीभाहात्म्य with
व्याख्या by नागोजीभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 114; seven lines to a page. Dated Śake 1666.

A commentary on the Devīmāhātmya by Nāgojībhṛṭṭa Kāle who probably lived in the second half of the 17th century. See for other MSS., I. O., Nos. 3567-3568. Our MS. closely agrees with the latter MS; it does not contain, however, the supplementary section at the end, found there.

[B. D. 225.]

920

देवीभाहात्म्य with
गुप्तवती by भास्करराय.

$8\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī character. Foll. 83;
eleven lines to a page.

Another commentary on Devīmāhātmya by Bhāskararāya, pupil of Gambhirarāya. Bhāskara-rāya lived in the first half of the 18th century. His pupil Umānandanātha wrote in A. D. 1745; see above No. 845. I also possess a MS. written in Śake 1667 by Raghunātha Devasthalī, another pupil of Bhāskararāya.

Begins:—

श्रीरामं प्रति पुष्कराभिधमहायक्षेण वेदत्रय-
व्याख्यानावसरे विशेषकथितं श्रीविष्णुधर्मोत्तरे ।
एतां धेनुमुपव्ययेत्सि सुदुधामित्युगात्रं (?)शंकरा-
चार्यं शिष्यत्तुष्टयेन सहितं वन्दे गुरुणां गुरुम् ॥ १ ॥
विधिविष्णुसुखामरोदयश्चित्तिनाशेषु शिवोप्यनीश्वरः ।
जगदम्ब तत्र त्वयं क्रमः क्षणमुद्वलकशालभजिका ॥ २ ॥

It ends:—

चतुष्टये पीठिकानां ग्राचीनानां च तुष्टये ।
चमत्कृतिकरी भूयाच्चवीनानां च मत्कृतिः ॥ ३ ॥
साधुच्छायप्रसितप्रमोदवर्षे चिदम्बरे जसिता ।
साधुच्छायप्रसितप्रमोदवर्षे हृदम्बरे तनुतात् ॥ ४ ॥

श्रीकाशीषुरवासिसोमपसुधीगमभीरराहूभारती-
पुत्रेणाभिनिता मया रचितया चण्डस्तुतेष्टीकया ।
या नन्दादिषु सप्तमी अमरिणी भीमातटे सन्नती—
क्षेत्रे नः कुलदेवता वसति सा श्रीचन्द्रला प्रीयताम् ॥
गुरुरेव शिवो गुरुमेव भजे गुरुणैव सहास्यं नमो गुरुवे ।
न गुरोर धिकं शिशुरस्मि गुरो मतिरस्तु गुरौ जयनाथगुरौ ॥

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरीणसर्वतत्रस्त-
तत्रश्रीमद्भीरराजभारतीदीक्षितात्मजभास्कररायभा-
रतीदीक्षितमहाभिनिता रचिता गुप्तवतीसमाख्या सप्तश-
तीद्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 21.

921

द्वारकामाहात्म्य.

(from प्रलहादसंहिता.)

$10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 4-138; nine lines to a page. Dated Samvat
1733.

Dvārakāmāhātmya from the Pralhādasamhitā, which is probably a part of the Skanda Purāna; see below the colophon of ch. 31. This appears to be materially different from Bod., No. 124 and I. O., No. 3660 and also from the text which is published in the Prabhāsakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. This has 41 Adhyāyas as against 34 of the Bod. and I. O. MSS. The MS. is without beginning.

The following is an analysis of the work:—

Adhy. I (56 s'lo.) ends on 4; II (55 s'lo.) on 7; III (रुक्मिणीहुःखमोक्षणं 90 s'lo.) on 12; IV (यात्रा-विदानं 44 s'lo.) on 14; V (गोमतीनाममंहिमा 50 s'lo.) on 16b; VI (61 s'lo.) on 19b; VII (चक्रतीर्थमाहात्म्यं 28 s'lo.) on 21; VIII (गोमतीसंगमवर्णनो 53 s'lo.) on 24; IX (रुक्मिणीहुददर्शनं 19 s'lo.) on 25; X (कृकला-सर्वनो 67 s'lo.) on 28b; XI (विष्णुपदवर्णो 15 s'lo.) on 29b; XII (मायासर्वर्णनो 82 s'lo.) on 34; XIII (गोप्रचारमाहात्म्यं 47 s'lo.) on 36b; XIV (पञ्चनद्यमाहात्म्यं 60 s'lo.) on 40; XV (सिद्धेश्वरमहात्म्यं 31 s'lo.) on 41b; XVI (तीर्थयात्राकथनं 41 s'lo.) on 44; XVII (यात्रायां परिवारकथनो 55 s'lo.) on 47; XVIII (दुर्व-सानियमो 50 s'lo.) on 49b; XIX (कृष्णगमनोनाम 25 s'lo.) on 51; XX (कुशदैत्यवधोनाम 100 s'lo.) on 56b; XXI (कुशोधरस्यापनं 17 s'lo.) on 57b; XXII रुक्मिणी-

रथयात्रावर्णं 62 s'lo.) on 61; XXIII (चण्डशमौपाख्यानं 204 s'lo.) on 72; XXIV (चण्डशमौपाख्यानं 120 s'lo.) on 78; XXV (65 s'lo.) on 82; XXVI (जागरमाहात्म्यं 60 s'lo.) on 85b; XXVII (गोपीचन्द्रनमाहात्म्यं 12 s'lo.) on 86b; XXVIII (शङ्खोद्धारमा० 55 s'lo.) on 89b; XXIX (पिण्डतारकमाहात्म्यं 20 s'lo.) on 90b; XXX (70 s'lo.) on 94b; XXXI (द्विति स्कन्दपुराणे० जागरणमाहात्म्यं 65 s'lo.) on 98; XXXII (एकादशी-माहात्म्यं 17 s'lo.) on 99b; XXXIII (द्वादशीव्रतमाहात्म्यं 61 s'lo.) on 103; XXXIV (तीर्थक्षेत्रयात्रा० 69 s'lo.) on 106b; XXXV (देवतीर्थयात्रा 68 s'lo.) on 110b; XXXVI (द्वारकादर्शनं 66 s'lo.) on 114; XXXVII (द्वारकाभिषेको 118 s'lo.) on 120b; XXXVIII (गोमती-आख्यानं 51 s'lo.) on 123; XXXIX (49 s'lo.) on 126; XL (द्वारकावर्णनोनाम 116 s'lo.) on 132.

The last Adhyāya has 124 s'lokas and ends as follows:—

जलधिः प्रावयामास कलौ प्रासे तु सा पुरी ॥ २२ ॥
श्रीकृष्णसन्दिरं तत्र पूजितुं नैव शक्यते ॥
प्रभासे सोमपर्वाणि द्वारकां मधुसूदनीम् ॥ २३ ॥
प्रबोधनी रैवतिके शयनी माधवे तथा ॥ २४ ॥

इति श्रीप्रलहादोक्तसंहितायां श्रीद्वारकामाहात्म्ये बलिदानवेन्द्रप्रबोधो नाम एकचत्वारिंशोऽध्यायः। संवत् १७३३ वर्षे पौषवद्य ५ शनौ लिखितं रा शांमलिखितं। पठनार्थं भट्ट-कल्याणसुतभट्टवल्लभभ्रान्तभट्टवृन्दावनस्त्रयंपठनार्थं। प्रत्यानु-सारेण लिखितं मम दोषो न दीयते ।

[ZZ. E. 22.

922

धनुर्मासमाहात्म्य.

(from पञ्चरात्रागम.)

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; 14 lines to a page.

A small tract consisting of five chapters from the Pañcarātrāgama, explaining the religious importance of the Dhanurṁāsa i. e. the month of Mārgasīrṣa.

It begins:—

शौनक उवाच ।

सूत सूत महाभाग सर्वशास्त्रविशारद ।०

The Adhyāyas have 22, 34, 24, 28 and 13 s'lokas respectively.

It ends:—

कोदण्डे सविता चैव प्रत्यूषे पूजयेद्वरिम् ।
द्वादशाब्दार्चनफलं यद्विनकेन सिध्यति ॥ १३ ॥
इति श्रीपञ्चरात्रागमे धनुर्मासमाहात्म्ये हंसब्रह्मसं-
वादे पञ्चमोध्यायः ॥

[B. D. 197.]

923

नर्मदामाहात्म्य.

(from वायुपुराण.)

$12\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 341; seventeen lines to a page.

Narmadāmāhātmya, a part of the Revākhaṇḍa of the Vāyu Purāṇa. For a complete analysis see Bod., Nos. 114-16 and I. O., No. 3595.

It begins:—

उभयतट० ॥ १ ॥ नाशयतु दुरित० ॥ २ ॥

It ends:—

इति निगदितमेतत्त्वमेदायाश्चरित्रं
पवनगदितमङ्गयं शर्ववक्त्रादवाप्य ।
त्रिभुवनजनवन्द्यं यज्ञदादौ मुनीनां
कुलपतिपुरतः सन् सूतमुख्येन साधु ॥
इति वायुक्तचतुर्विंशतिसाहस्राणां संहितायां रेवाखण्डे
नर्मदामाहात्म्ये पुराणपरिसमाप्तिरामाध्यायः ।

[ZZ. C. 46.]

924

नासिकेतोपाख्यान.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$13 \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 23; 17 lines to a page.

A Puranic story from the Brahmāṇḍa Purāṇa in 18 Adhyāyas. For a summary, cf. I. O., No. 3446. The present MS., however, agrees with No. 3445. The Brahmāṇḍa Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

It begins:—

सूत उवाच ।

गङ्गातीरे सुखासीनः कृत्वा स्थानमलंकृतः ।०

It ends:—

प्रणयरसनया धृताद्विषयः
स भवति भागवतप्रधान उक्तः ॥ २७ ॥
इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे नासिकेतोपाख्याने भागवत-
धर्मस्तिरूपणं नामाघादशोध्यायः ।

[B. D. 255.]

925

नीलमतपुराण.

$15\frac{1}{4} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; twelve lines to a page. Dated Samvat 1925. The MS. was copied at Kāśmīra.

Nilamata Purāṇa, sometimes called Kāśmīra-māhātmya, is a Puranic account of the sacred places connected with Kāśmīra and the river Vitastā. This was one of the chief sources of Kalhana's Rājataranī; cf. Buhler's Kāśmīra Report p. 38; Indian Antiquity XVIII. p. 184; Bhandarkar, Report 1883-84, p. 44; I. O., Nos. 3709-3710. Published in the Punjab Sanskrit Series.

It begins:—

यत्सत्याः समभूद्विहारसरसी कल्पानमन्त्र०

It ends:—

०अनीवह्ये वहुविस्तरेषि जनप्रिये भारतपूर्णचन्द्रे ॥

इति श्रीनीलमते वित्सामाहात्म्यम् । समाप्तं चेदं नील-
मतं नाम पुराणमिति शुभायास्तु ।

[B. D. 248.]

926

पद्मपुराण.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2-60; ten lines to a page. Dated Sañvat 1866. Incomplete.

A fragment of the Padma Purāṇa. First folio is lost. The MS. contains the text only upto the 8th Adhyāya of the Pāṭalakhāṇḍa. Padma Purāṇa is published in the A. S. Series, and also by the Venkates'vara Press, Bombay.

[ZZ. C. 30.]

927

पराशरपुराण.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 56; nine lines to a page. Dated Sañvat 1822.

Parāśara Purāṇa, one of the Upapurāṇas; it contains 18 Adhyāyas, and 1008 s'lokas. It is an old Purāṇa mentioned in Śiva Purāṇa and Devī Bhāgavata; see C. C. I. p. 328. Also, cf. I. O., No. 3403 for quotations.

It begins:—

सौरमण्डलमध्यस्त्रं साम्बं संसारभेषजम् ।
नीलग्रीवं विरुपाक्षं नमामि शिवमव्ययम् ॥
मेरुशृङ्गे समासीनं संसारोद्धितारकम् ।
शुकः प्रणम्य सर्वज्ञं श्रीपराशरमादरात् ॥०

It ends:—

महादेवप्रसादेन पाराशरसमाह्यम् ।
मया पराशरेणैव पुराणमिदमीरितम् ॥
व्यासपुत्रः शुकः श्रुत्वा पाराशर्यं पराशरात् ।
पुराणं दण्डवज्ज्ञौ प्रणाममकरोद्गौः ॥
नमो रुद्राय ॥० या विभाति० ॥
अष्टोत्तरसहस्रेण क्षोकेनैव विलिमितम् ।
इदमष्टादशाध्यायैः शिवोत्त्रैवाददाति नः ॥
इत्युपपुराणे पाराशरे अष्टादशोध्यायः ।

[ZZ. C. 29.

928

पाण्डवगीतास्तोत्र.

(from महाभारत.)

9 × 4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; seven lines to a page.

This is a Stotra in praise of Viṣṇu consisting of 101 s'lokas sung by different persons (or attributed to them) of the family of the Pāṇḍavas as well as the Kauravas and also by others. It is printed in the Bṛhatstotraratnākara (N. S. Press) where it is also called Prapannagītā. Here it is said to be from the Mahābhārata.

It begins:—

पाण्डव उवाच ।

ॐकरं विन्दुसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः ।
कामदं मोक्षदं चैव अङ्गकाराय नमोनमः ॥ १ ॥
प्रह्लादनारदपराशरपुण्डरीक०

It ends:—

द्वं पवित्रमात्म्यातं पुरा पापप्रणाशनम् ।
दुःखमाशनं स्तोत्रं पाण्डवैः परिकीर्तितम् ॥ १०० ॥

यः पठेत् प्रातस्तथाय वैष्णवं स्तोत्रमुत्तमम् ।
स गच्छेत्परमं स्थानं यत्र योगीश्वरो हरिः ॥ १०१ ॥
इति श्रीमहाभारते पाण्डवगीता समाप्ता ॥

[B. D. 140.

929

पाण्डुरङ्गमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

12 × 5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; twelve lines to a page.

Religious importance of Pandharpur, in 12 Adhyāyas, from the Uttarasañhitā of the Skanda Purāṇa. The Adhyāyas have 65, 54, 50, 50, 47, 72, 101, 89, 84, 106, 85 and 40 s'lokas, respectively.

It begins:—

स्कन्द उवाच ।

माहात्म्यं कथितं सम्यक् नदीनामुत्तमोत्तमम् ।
गङ्गादीनां मुनिश्रेष्ठाः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथ ॥ १

ऋषय ऊः ।

सर्वोत्तमं यदि क्षेत्रं तीर्थं चैकत्र विद्यते ।
उत्कृष्टं दैवतं चापि तज्जो वद महामते ॥ २ ॥

सूत उवाच ।

अगस्त्यादिमहर्षीणां वचः श्रुत्वाथ षण्मुखः ।०
पौण्डरीकमितिख्यातं तीर्थं क्षेत्रं च पूजितम् ।
पाण्डुरङ्गश्च तत्रास्ते मूर्तिमान्दैवतोत्तमः ॥ ३३ ॥०

It ends:—

दक्षिणद्वारमात्रित्य तिष्ठत्यापि नारदः ॥ ४० ॥
इति श्रीस्कन्दपुराणे उत्तरसंहितार्यां श्रीपाण्डुरङ्ग-
माहात्म्ये उमामहेश्वरसंवादे द्वादशोध्यायः ॥ १२ ॥

[B. I. 111.

930

पुरुषोत्तममाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

13 × 8½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 38; about 17 lines to a page. Dated S'aka 1780.

Purusottamamāhātmya is a Puranic tract treating of the religious importance of the Malamāsa or the intercalated month and is a part of the Brahmāṇḍa Purāṇa; cf. I. O., No. 3444, with which this MS. wholly agrees. Not

found in the printed edition of the Brahmānda Purāṇa nor in the Nārada Purāṇa.

The following remark according to which the piece is from बृहत्तारदपुराण, is found on the first leaf:—

अयं पुरुषोत्तममासखण्ड इति लिखितं केनचिद्रच्याभिलाषिणा परंतु बृहत्तारदपुराणान्तर्गतमिदं माहात्म्यमिति निश्चयः । ननु ब्रह्माण्डान्तर्गतमिति निश्चयः० लिं० अवरंगावादकर जोशी हरीकृष्ण व्यंकटरामः ।

It begins:—

श्रीमल्लम्बोदरेशान नन्दनानन्दवर्धन०
अहो किमेक्षथितं द्विजेन्द्रा०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे पुरुषोत्तममाहात्म्ये नियमानियम-
व्रताध्यायः ॥ ३० ॥ (20).

[B. D. 255.]

931

पुरुषोत्तममाहात्म्य.
(from स्कन्दपुराण.)

14 × 5½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 94; eleven lines to a page. Dated Samivat 1859.

Another tract on the same subject from the Utkalakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. Cf. I. O., No. 3627, which has only 45 Adhyāyas as against 65 of our MS.

It begins:—

मुनय ऊचुः—भगवन्सर्वशास्त्रज्ञ०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे चतुरशीतिसाहस्रे उत्कलखण्डे
जैमितिक्रिसंवादे श्रीपुरुषोत्तममाहात्म्ये पञ्चषटितमो-
ध्यायः ॥ ६५ ॥ संवत् १८५९

[B. D. 39.]

932

प्रकृतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैर्ते.)

11½ × 5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 245; nine lines to a page.

The Prakṛitikhanda, in 63 Adhyāyas, from the Brahma-Vaivarta Purāṇa; cf. I. O., No. 3410 (II). See above No. 909.

Begins:—

न रद उवाच । गणेशजननी दुर्गा राधा लक्ष्मी सरस्वती ।०

Ends:—

स्वांशेन द्वाष्णो भगवान् बभूव च गणेश्वरः ॥

इति श्रीब्रह्मवैर्ते महापुराणे प्रकृतिखण्डे दुर्गोपाख्याने
नारायणनारदसंवादे प्रकृतेः कवचकथनं नाम त्रिपष्ठि-
मोध्यायः ॥ समाप्तश्चायं प्रकृतिखण्डः ॥

[B. I. 113.]

933

प्रतिष्ठानमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

8½ × 6½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 102; about 17 lines to a page. Dated S'ake 1787.

This is a section from the Brahmānda Purāṇa describing the various holy places in Pratisṭhāna i. e. Paithana. It consists of 43 Adhyāyas. The whole Purāṇa is published by the Venkatesvara Press, Bombay.

It begins:—

माधव उवाच ।

लक्ष्मीपते यद्वता ममोदितं
श्रीमप्रतिष्ठानमहित्वसुत्तमम् ।०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रतिष्ठानमाहात्म्ये व्याघ्राटवी-
व्याघ्रेश्वर-महानलेश्वरनाम त्रिचत्वारिंशोध्यायः ॥ इति प्रति-
ष्ठानमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

[B. D. 194.]

934

प्रयागमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

11½ × 5 inches; Devanāgarī character.
Foll. 187; eleven lines to a page. Incomplete.

Prayāgamāhātmya in 100 Adhyāyas, is a portion of the Pātālakhanda of the Padma Purāṇa. The present MS. is incomplete; it contains 97 Adhyāyas and 45 verses of the 98th. On the first leaf we find:—"प्रयागमाहात्म्यशताष्ट्यायी पञ्च सुमारे १९३." This shows that about 6 folios at the end are missing. See I. O., No. 3388.

It begins:—

कदाचिन्नैमिषारण्ये सूतं परमकोविदम् ।०

The colophon:—

इति श्रीपद्मपुराणे पातालखण्डे प्रयागमाहात्म्ये
सूतशौनकसंचादान्तर्गतशेषसनकुमारसंवादे०

[B. D. 57.

935

ब्रह्मारदीयपुराण.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 144; about ten lines to a page.

The work is published in the Bibliotheca
Indica. It is in 38 Adhyāyas. Cf. I. O., No.,
3368 for details.

It begins:—

नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ॥
देवर्णीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥
वन्दे बृन्दावनासीनमिन्दिरानन्दमन्दिरम् ॥०

Ends:—

इति श्रीब्रह्मारदीये पुराणे अष्टार्चिंशोध्यायः ॥
[B. D. 116.

936

ब्रह्मखण्ड.

(from ब्रह्मवैर्तपुराण.)

13×6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 84; ten lines to a page.

Brahmakhaṇḍa consisting of thirty Adhyāyas
is the last book of the Brahma Vaivarta Purāṇa;
cf. I. O., No. 3410. See above Nos. 909; 932.

It begins:—

गणेशब्रह्मेशसुरेशशेषाः सुराश्च ।

It ends:—

इति श्रीब्रह्मवैर्ते महापुराणे ब्रह्मखण्डे नारायणनारद-
संवादे प्रशंसाप्रश्ने त्रिशत्तमोध्यायः ॥ ३० ॥ समाप्तमिवं
ब्रह्मखण्डम् ।

[B. D. 33.

937

ब्रह्मखण्ड.

(from ब्रह्मवैर्तपुराण.)

12×6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 100; nine lines to a page.

Another copy.

[B. I. 116.

938

ब्रह्मखण्ड and प्रकृतिखण्ड.

(from ब्रह्मवैर्तपुराण.)

$11\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 82 + 223; ten lines to a page.

Another copy of the two Khaṇḍas. See above
Nos. 932 and 936.

[B. D. 125.

939

ब्रह्मसंहिता.

(Adhy. V.)

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; seven or eight lines to a page.

The MS. contains Adhy. V of the Brahma-
saṅhitā, otherwise called Bhagavatsiddhāntasaṅ-
graha. It has 71 s'lokas in all which give an
account of the origin of Śrīkrishna's Avatāra and
contain a hymn to the same deity. See I. O.,
No. 2511 for the complete text and also a brief
commentary on the same. Also compare Aufre-
cht, Leipzig Catalogue, No. 717.

Begins:—

ईश्वरः परमः कृष्णः सच्चिदानन्दविग्रहः ।०

Ends:—

विवे विधेहि त्वमथो जगान्ति ॥ ३६ ॥

अन्यत्र च ।

अध्यायशतसंपन्ना भगवब्रह्मसंहिता ।

कृष्णोपलिष्ठां सारैः संचिता ब्रह्मणोदिता ॥

इति श्रीब्रह्मसंहितायां भगवत्सिद्धान्तसंग्रहे मूलसूत्राख्यः
पञ्चमोध्यायः ॥

[B. D. 140.

940

ब्रह्मोत्तरखण्ड.

(from स्कन्दपुराण.)

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 112; nine lines to a page. Dated S'ake
1773.

Brahmottarakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa in
22 Adhyāyas. See Mitra, Notices, VIII. p. 19;
I. O., No. 3661-62. Published as the third
part of Brahmakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa.

It begins:—

ज्योतिर्मीत्रसदानन्दनिमेलज्जानरूपिणे ।
नमः शिवाय शान्ताय ब्रह्मणे लिङ्गरूपिणे ॥ १ ॥
ऋषयः ऊचुः ।०

It ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे ब्रह्मोत्तरखण्डे श्रवणानुवर्णं
नाम द्वाविंशोध्यायः ।

[B. D. 17.]

941

ब्रह्मोत्तरखण्ड.
(from स्कन्दपुराण.)

10 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 155; nine lines to a page.

Another copy.

[B. D. 311.]

942

भागवतपुराण.
(गोपीगीत.)

6½ x 3¾ inches; Devanāgarī character. Foll.
3; ten lines to a page.

Gopīgītakathana is the name of the 31st
Adhyāya of the 10th Skandha of the Bhāgavata
Purāna.

[B. D. 233.]

943

भागवतपुराण.
(रासपञ्चाध्यायी.)

10 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; about eight lines to a page. Dated
Samvat 1876.

Rāsapañcādhyāyī or the five Adhyāyas (29-33)
of the Xth Skandha of the Bhāgavata Purāna.
Beginning:—

श्रीशुक उवाच ।

भगवानपि ता रात्रौः शरदोत्फलमण्डिकाः ।०

End:—

॥ ४० ॥ श्रीभागवते महापुराणे दशमस्कन्दे रासकीडा-
नाम त्रयलिंशोध्यायः ॥

[B. I. 118.]

944

भागवतपुराण.
(रासपञ्चाध्यायी.)

9 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 16; nine lines to a page.

Another copy.

[B. D. 140.]

945

भागवतपुराण.
(रुद्रगीत.)

7½ x 3¾ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

The Rudragīta forms the 24th Adhyāya of the
fourth Skandha of the Bhāgavata Purāna. It
has 47 s'lokas.

[B. D. 180.]

946

भागवतश्लोकसंग्रह.

10½ x 4¾ inches; Devanāgarī character.
Foll. 11; fifteen lines to a page.

Some extracts from the Bhāgavata Purāna.

[B. D. 123.]

947

भागवतपुराण with
वासनाभाष्य by योगेश्वर.

11½ x 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 272; about 10 lines to a page. Dated
Samvat 1573.

The MS. contains the second Skandha of the
Bhāgavata Purāna accompanied by the commen-
tary of Yoges'vara. It quotes many authorities
but does not refer to previous commentators nor
to the celebrated works on the Bhāgavata by
Vopadeva. Yoges'vara quotes Vis'varūpa, ascri-
bing verses to him which look like those of
S'ures'varācārya. See under No. 699 above.

The latest writer quoted by Yoges'vara is the
author of Vis'vakosa (1111 A. D.) His date thus
falls between the 12th and the 16 century.

It begins:—

अथ..... के द्वितीयस्कन्धे समुद्रेशसम्यक्लक्षणोक्तिभ्यां समासतो मननाय..... निवृत्तेजीवस्यानुपूर्वकरणलक्षणमयं श्रीभागवतनामादितो विश्वनिवृत्तिं (द्वा)रेण योगप्रस्थानसाधनाय संविक्ष्यलापकमनीयतत्वविनिगमात्सर्वप्रत्यक्षीजविलसनैकविज्ञानपृथकरणाय चेति श्रीमद्भागवताख्यं वर्णयामास । तत्र प्रथमेध्याये परापरयोगविवेचनादिसाधनासमर्थनां श्रवणादिभिः सोपानपरंपराभिः स्वविष्टभगवदुपध्यानपा थेयपारंपर्यनिगमज्ञानसाधननित्यनैमित्तिकर्मापरित्यागबलिषु अगतिगरिम्लां ध्यानैकध्येयमनुदैवताख्यबलेक्षणां...प्रकारं द्याख्यास्यामः०

The following are quoted in the first five Adhyāyas:—

अभिधानदीप 55, 105; अभिधानरक्षाकर 138b; अलंकारभीमांसा 88; आगमचिन्तामणि 52b, 58; आगमदीपिका 10; आगमरक्षाकर 40b, 98b; आदिलरहस्य 84b; उपज्ञामकलिका 55; कृष्णरहस्य 85b; गालव 6; गृहस्थधर्मलिङ्गय 41; गौतमकारिका 7b, 39b, 66; गौरीसंवरणागम 10b, 33b, 49b; जीवेश्वरविवेकागम 131b; जैमिनि 5b; ज्ञानावचूर 9b, 49b; दत्तात्रेय 36; दीपकाचार्य 63, 117b; नारदपञ्चरात्र 6b, 12b, 45b; लिदानमकरन्द 140b; नियोगेश्वरकारिका 59; नृसिंहपञ्चरात्र 145b; परमहंसाचार्य 9b; पृथ्वीधराचार्य 54b; प्रदीपरक्षाकर 65; प्रवचनसारोद्धार (a Vedantic work) 59b, 64, 69, 78, 87; प्रश्नमरति (Vedantic) 63b; प्रश्नमरहस्य 104; प्रश्नरक्षाकर 94b, 95; प्रह्लादपञ्चरात्र 68b, 85, 108b, 185; ब्रह्मामल 38, 46, 59; मध्यकोश 34; मध्यमञ्जूषा 34, 84b; मध्यरहस्य 77; मन्थानचूडामणि 74b; मन्थानभैरव 10, 40, 56, 76, 104; योगरक्षकलिका 55b; रुद्रगामल 14, 31, 45; वामकेश्वरतत्र 52b, 75b, 77b; विशुद्धिकारिका 56b, 89b; विश्वकोश 16b; विश्वरूपाचार्य 8b, 99b; विश्वेश्वरपञ्चरात्र 40; विश्वेश्वराचार्य 64b; विष्णुधर्मांगम 6b; विष्णुयामल 88; विष्णुरहस्य 7b, 57, 61; विष्णुसंहिता 42, 73b, 77; शंकराचार्य 50, 63b; शब्दकोश 89, 137; शब्दलिङ्गय 80b, 111b; शब्दरक्षाकर 47b; शांकरकारिका 64b, 86; शिवपञ्चरात्र 127; शिवसिद्धान्त 58b; संवर्णचिन्तामणि 38; सरस्वतीरहस्य 104b, 128; सुरेश्वराचार्य (वार्तिककार) 11b, 25b, 42b; सूर्यामल 62b, 102b, 116b; सौभरि 3, 11b, 29, 91.

तदुकं विश्वरूपाचार्यैरपि ।

तिलतैलमेव इष्टं येन न इष्टं वृतं क्वापि ।

अविदितपरमानन्दो वदति जनो विषय एव रमणीयः ॥

नानाप्रपञ्चकर्तृत्वं विद्यते यस्य शाश्वतम् ।

तस्मै देवाय शान्ताय शिवाय सततं नमः ॥

इति विश्वरूपाचार्यैरपि निरुपितःवात् ।

उदयादेव पद्यस्य प्रपञ्चेवाद्यः स्मृतः ।

श्लेषवृद्धिरसोद्योतकरणे कविभिः स्मृतः ॥

इति अलंकारमीमांसाभिप्रायः ।

It ends:—

(इति भागवते) महापुराणे पारमहंस्यां संहितायां श्रीद्वितीयस्कन्धे परमहंसपरिवाजकश्रीयोगेश्वराचार्यविविते श्रीचासनाभाष्ये दशमोध्यायः संपूर्णः । समाप्तश्चायं द्वितीयः स्कन्धः । स्वस्त्रिसंवत् १५७३ वर्षे प्रथमश्रावणवदि दशम्यां तिथौ गुरुदिने अद्येहवास्तव्यगुर्जरज्ञाति श्रीमहंकालाखदासकेन श्रीभागवतं लिखितम् । पा० कहरिनाथेन लिखितं ।

[B. D. 231.

948

भागवतपुराण with
सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

$12 \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. about 100; twelve lines to a page. Incomplete.

Bhāgavata Purāṇa, only the Xth Skandha, with Subodhini, a commentary by Vallabhācārya, the well-known founder of a Vaiśnavā sect, who lived in the 16th century.

[B. I. 108.

949

भागवतपुराण with
सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; about 18 lines to a page. Incomplete.

Another copy of a part of the Subodhini on the Xth Skandha. The MS. contains the first three Adhyāyas and a part of the fourth.

[B. D. 255.

950

भागवतपुराण (only रासपञ्चाचार्यी) with
सुबोधिनी by वल्लभाचार्य.

$7\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; about 15 lines to a page.

Subodhini on the Rāsapañcādhyāyī, i. e. Adhys. 29-33 of the Pūrvārdha of the Xth Skandha.

[B. I. 109.

951

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; ten lines to a page.

A fragment (Adhy. 18) of the Subodhini, with the commentary of Viṭṭhala Dikṣita, the son of Vallabhācārya.

[B. I. 137.

952

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; nine lines to a page.

The MS. contains only the 32nd chapter of the Xth Skandha.

Begins:—

द्वार्तिशाध्यायार्थोक्तौ०

Ends:—

इति श्रीरोपीजनवल्लभार्यचरणैकतानश्रीविठ्ठलदीक्षितविरचितो दशमस्कन्धप्रकरणद्वयविवृतिप्रकाशः समाप्तः ।

[B. I. 136.

953

भागवतसुबोधिनी of वल्लभाचार्य with टीका by विठ्ठल.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; sixteen lines to a page.

Subodhini with Viṭṭhala's Prakāśa on Adhy. 47 of the Xth Skandha.

[B. I. 122.

954

भागवतसुबोधिनी.

(पञ्चमाध्यायप्रकरणार्थसंदर्भ.)

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 7; ten lines to a page. Incomplete.

A fragment.

पञ्चमाध्याये प्रकरणार्थसंदर्भः । स्वभावस्येति । भक्तस्भावानुसारणे भगवतः परमदयालुक्तं भक्तिमार्गोऽकर्षः सिद्धयति ।

[B. I. 119.

955-956

भागवतपुराण with भावार्थदीपिका by श्रीधर.

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 940; about twenty lines to a page.

Bhāgavata Purāṇa with the commentary of Śridhara bound in two volumes. The twelve books are separately paged. Often published.

[ZZ. A. 6.

957

मत्स्यपुराण.

$14 \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 368; thirteen lines to a page. Dated Saṃvat 1814.

Matsya Purāṇa; It is published in the A. S. Series.

The following folios of the MS. are lost:— 1, 3, 322-329 and 333-367. See I. O., No. 3548.

It ends:—

इति श्रीमत्स्यपुराणे० चतुर्दशसाहस्र्यां संहितायां कल्पानुकीर्तनं नाम अध्यायः ।

[ZZ. B. 9.

958

मथुरामाहात्म्य.

(from आदिवराहपुराण.)

$10\frac{1}{4} \times 6$ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 99; nine lines to a page.

Mathurāmāhātmya, a description of the religious importance of Mathurā and its suburbs, in 29 Adhyāyas. It has the form of a dialogue between Ādivarāha and Dhāraṇī and is a part of the Ādivarāha Purāṇa.

It begins:—

सूत उवाच ।

श्रुत्वा देवस माहात्म्यं लोहार्गलनिवासिनः ।०

It ends:—

इत्यादि श्रीआदिवाराहपुराणे प्रागितिहासे भगवच्छाच्चे
मथुराङ्गुतमहिमावर्णनं नाम एकोनविंशोधयाः ॥ २९ ॥
मथुरामाहात्म्यं संपूर्णम् ॥

[B. D. 52.

959

मथुरामाहात्म्य.

(from आदिवाराहपुराण.)

$15 \times 7\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 46;
15 lines to a page. Dated Samvat 1625.

Another copy.

[B. I. 110.

960

मध्यमखण्ड.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$13 \times 8\frac{1}{4}$ inches; fair Devanāgarī handwriting.
Foll. 105; 17 lines to a page. Dated S'ake 1780.

Madhyamakhanda of the Brahmānda Purāna, in 94 Adhyāyas, containing the story of King Sagara, interspersed with many Upakhyānas. The whole Purāna is published by the Venkates'vara Press, Bombay. But it does not contain this portion. A note in pencil on the first folio of the MS. says that the Khandā is from the Vāyu Purāna and is called Brahmāndāvarta Khanda there; but the Venkates'vara Press edition of the Vāyu Purāna does not contain this.

It begins:—

विश्वेऽपत्यादिषु गुणतया यत्कलांशाच्चिमूर्ते-
रन्तर्ब्यांसोहयति सततं शक्तिलेशो यदीयः ।
शश्च्छान्तं सकलसुवनव्यापि नारायणार्थं
प्रत्यज्योतिः स्फुरतु हृदये सर्वदानन्दरूपम् ॥ १ ॥०
ऋषय ऊचुः ।
विचित्रार्थकथोपेता ब्रह्माण्डीयं सविस्तरा ।
पुराणसंहिता सूत त्वया सम्यग्होच्यते ॥ ३ ॥
भूयोपाचश्व नः सम्यक् विस्तरेण महामते ।
हिरण्यनाभः किं भूयो जैमिनि पर्यपृच्छत ॥
सूत उचाच ॥
श्रुत्वा तद्गुह्या रम्या कथा मुनिमुखोद्भवता ।
हिरण्यनाभो विग्रेन्द्रो जैमिनि उनरब्रवीत् ॥
भगवन् यन्मया पृष्ठं त्वया तत्सम्यगीरितम् ।
महद्वार्थं हि जगतो नवधा सृष्टिलक्षणम् ॥

नक्षत्राणां ग्रहाणां च ज्योतिषां मरुतां तथा ।
स्थितिश्वरः क्रमशैव लोकानां च सहामरैः ॥०
सोहमिच्छामि भगवन् खण्डोयं नवमः कथम् ।
चतुःशतं योजनानां सहस्रत्वमुपागतः ॥
खण्डानामुत्तमो हेष कर्मभूमिश्च कर्मिणाम् ।
अत्रैव पुरुषार्थाश्च साध्यन्ते चलमानवैः ॥
कथं सगरपुत्रैः स योजनानां चतुःशतम् ।
समुद्रो योजितः कस्मात्पश्चिमे बृहि मेखिलम् ॥
सगरः समहीपालः कश्यपवंशसमुज्जवः ।
तस्य पुत्रैरयं द्वीपः संक्षिप्तः पयसां निधौ ॥
खण्डेयं कतिसंख्यानि योजनानि विलोपितः ।
रामेणाभूत्युनः सृष्टं कियदध्वेमहामुने ॥
रामनाम च को यत्थ समुद्रोत्सारणं मतः ।
प्रभावोद्यापि लोकेषु कीर्त्यते तत्र मे सुदा ॥
सगरस्य च मे वंशो जनमकर्म च विस्तरात् ।
यत्ताम्रा (ज्ञान्ना)द्यापि लोकेषु प्रख्यातोभूदयं निधिः ॥

Adhys. 38-35 to 50 and 51-15 to 61 are not contained in the MS.

It ends:—

ततः सरभसं रामश्वापे कालानलोपमे ।
सुवर्णपुद्धनिशितं संदधे शरमुत्तमम् ॥ ४३ ॥
तस्मिन्नखं महाघोरं भारगतो वह्निदैवतम् ।
युयोज भृगुशार्दूलः समग्राभ्यासतत्परः ॥ ४४ ॥
इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे मध्यमखण्डे चतुर्नवतितमो-
ध्यायः ॥ इति ब्रह्माण्डपुराणे मध्यमखण्डः समाप्तः ।

[B. D. 255.

961

मध्यमखण्ड.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 38; about 18 lines to a page.

Another copy of a portion of the Madhyamakhanda of the Brahmānda Purāna, somewhat differing from the previous one. Adhys. 68—97, in this copy correspond to Adhys. 67—94 of the previous copy. The last Adhyāya has 76 instead of 44 verses of the last number.

Ends:—

तस्मिन्नखं महाघोरं भारगतो वह्निदैवतम् ।
युयोज भृगुशार्दूलः ॥ ४७ ॥

(See last number.)

ततश्चाल वसुधा सशैलवनकाननम् ।
 प्रक्षोभं परमं जग्मुः देवासुरमहोरगाः ॥ ४८ ॥०
 रक्ष मां भृगुशार्दूल कृपया शरणागतम् ।
 अपराधिमिं राम मया कृतमजानता ॥
 शितोस्मि तव निर्देशे ज्ञाति किं करवाणि वै ॥ ७६ ॥
 इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे मध्यमभागे भार्गवप्रसादिनं
 नाम सप्तनवतितमोध्यायः ।

[B. D. 255.

962

मङ्गारिमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 84;
 about ten lines to a page. Dated S'ake 1641.

Mallārimāhātmya in 22 Adhyāyas forms part
 of the Kṣetrakhaṇḍa of the Brahmāṇḍa Purāṇa.
 Cf. I. O., No. 3441.

Begins:—

वागवल्लीपङ्कवोङ्कोलसरागकरभासुरम् ।

Ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे क्षेत्रखण्डे श्रीमङ्गारिमाहात्म्ये
 मङ्गारिवाक्यं नाम द्वाविशोध्यायः ।

[B. D. 203.

963

मङ्गारिमाहात्म्य.

(from ब्रह्माण्डपुराण.)

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 23; 17 lines to a page.

Another copy.

This copy has 23 Adhyāyas; see I. O., No.
 3441; Mitra, Notices, vol. II. p. 170.

[ZZ A. 12.

964

महाबलेश्वरमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11;
 (1-9; 13-14); about nine lines to a page.

Mahābalesvaramāhātmya is a part of the
 Sahyādrikhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. It
 consists of two Adhyāyas having 87 and 76
 stekas respectively.

It begins:—

मीलिता नैमित्तिरण्ये सूतं शास्त्रविशारदम् ।०

It ends:—

वैणीप्रथागजा माया वेण्या नित्यसमागमा ।
 पुण्योदये सुखप्राप्ता दर्शनाद्यते ह्यघम् ॥ ७६ ॥इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे श्रीमहाबलेश्वर-
 क्षेत्रमाहात्म्यम् ॥

[B. D. 281.

965

महाभारत (आदिपर्वे) with

भारतभावदीप by नीलकण्ठ.

$16 \times 6\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll.
 152; about 14 lines to a page. Incomplete.

Ādiparva of the Mahābhārata in the Bombay
 recension, with the commentary of Nilakantha
 Caturdhara. It breaks off in the middle of Yayā-
 ti's story, which comes after that of Śakuntalā.

[B. D. 241.

966

महाभारत.

(अरण्यपर्वे.)

$14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 230; about 15 lines to a page. Dated
 Samvat 1573.

This MS. was copied at Yogenipura, under
 the rule of Sultan S'ikandarbijaya, for Bhānuḍāsa
 Chaudhari. Almost all the folios of the MS. are
 ornamented with beautiful old pictures indicative
 of the story written on them.

Āranyakaparva of the Mahābhārata.

The MS. is valuable but nearly one-third of
 the folios are missing. The following are the
 missing folios:—7, 8, 10, 12, 15, 16, 18-20; 36-42;
 72; 76; 78-79; 101-103; 105; 107-116; 118;
 121; 124; 126-127; 129; 132; 134; 137-149;
 181-244; and 329-340.

[B. D. 245.

967

महाभारत (विराटपर्व) with
टीका by चतुर्भुज़.

14×6 inches; Devanāgarī character. Foll. 89; about sixteen lines to a page.

Virāṭaparva, with the commentary of Caturbhūja Mis'ra. Cf. I. O., No. 3171. A very valuable edition of the Virāṭa Parva with 8 old commentaries is brought forth by the Gujarati Press, Bombay.

[B. D. 86.

968

महाभारत.
(भगवद्गीता only.)

5×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 77; seven lines to a page.

The MS. contains Adhys. I-VI, X and XV only, of the Bhagavadgītā from the Bhīṣmaparva.

[S. C. 18.

969

भगवद्गीता with
गूढार्थदीपिका by मधुसूदन.

11×5 inches; clear Devanāgarī handwriting. Foll. 433; nine lines to a page. Dated Śaka 1613.

Bhagavadgītā with the commentary of Madhusūdana. Published with several other commentaries by the Gujarati Printing Press, Bombay.

End:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यविशेषशरसरस्तीश्रीपादशिष्यमधुसूदनसरस्तीविरचितायां श्रीमङ्गवद्गीतागूढार्थदीपिकायां अष्टादशोद्ध्यायः ॥ शालिवाहनशके १६१३.

Madhusūdanasarasvatī was a contemporary of Vopadeva and Hemādri. See below No. 1157.

[B. D. 132.

970

भगवद्गीता with a commentary.

12×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 178; ten lines to a page. Incomplete; last folio wanting.

74

Bhagavadgītā with a Sanskrta commentary by an unknown author.

It begins:—

इह खलु सकललोकहितावतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः तत्त्वाज्ञानविजृभितशोकसोहविभ्रंशितविवेक-तथा निजधर्मस्यागपरधर्माभिसन्धिपरं अर्जुनं ॥

[B. I. 70.

971

भगवद्गीता with
भारतभावदीप by नीलकण्ठ.

14½×5½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 97-176; seven lines to a page.

The MS. contains the first three Adhyāyas of the Bhagavadgītā with the commentary of Nilakanṭha Caturdhara. The MS. forms part of the Bhīṣmaparva with Nilakanṭha's Bhārata-bhāvapradipa, as is seen from the pagination.

[B. D. 23.

972

भगवद्गीता with
भाष्य by शंकराचार्य.

14½×9½ inches; fair Devanāgarī handwriting. Foll. 89; about 20 lines to a page.

Bhagavadgītā with the commentary of Śaṅkarācārya. Frequently published.

[ZZ. A. 26.

973

भगवद्गीता with
भाष्य by शंकराचार्य.

13×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 39; about 12 lines to a page. Incomplete. Another incomplete copy.

[B. D. 242.

974

ज्ञानेश्वरीसारखट्टि.

9½×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; ten lines to a page.

A commentary on the two verses, supposed to have been written by Jñāneśvara on a stone pillar, at Benares.

The com. begins:—

आदिमध्यावसानेषु यः सर्वत्र प्रतिष्ठितः ।
 यस्यात्सर्वं जगज्ञातं तं बन्देहं गजाननम् ॥ १ ॥
 देवीरूपस्त्वमेवासि गुरुरूपस्त्वमेव हि ।
 तस्यात्तद्वन्दनादेव सर्वं मे वनिदत्तं खलु ॥ २ ॥
 श्रीमज्ज्ञानेशवच्चने व्याख्यां कर्तुमधिकारः ।
 यद्यपि मे नास्त्वयित्था तथा त्वप्रसादाकरोभ्यहम् ॥ ३ ॥
 अत्र श्रीमज्ज्ञानेश्वरः परमकारणिकोस्मिन्कलियुगे ० जनानामत्त्वानितया केवलप्राकृतभाष्या सर्ववेदसारभूतं सर्वशास्त्राविरुद्धं भगवद्वीतीत्याख्यानस्तुपं ज्ञानेश्वर्यस्यग्रन्थं श्रीमहालयक्षेत्रे शिवशक्त्यविष्टिते कृत्वास्मिन् वाराणसीसमानक्षेत्रे परमपवित्रे तत्रापि महासिद्धस्थाने भम्म मुखात्साक्षाङ्को-द्वाराय ज्ञानेश्वरीरूपेण सरस्वत्याख्या देवी आविर्भूतेति तत्र द्याषाणस्तुम्भे श्लोकद्वयेन लिखितवान्—ॐ नम इति ०

The text (as far as I could make out) is:—

ॐ नमोलंणं वीरेश्वराय ।

पितामहेन यत्पूर्वं त्वददधं जगद्गुरोः ०
 अखण्डवर्तिविम्बार्धसंविदूपं ०

End:—

अत्र मया गजाननकृपया यथामत्या लिखितं न्यूनमधिकं चज्ञातं तत्क्षम्यताम् ॥

इति श्रीज्ञानेश्वरीव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 159.]

975

भीष्मस्त्व.

(from शान्तिपर्वे.)

15 x 9½ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 2 only.

Bhiṣmastava, containing 85 slokas, from the Sāntiparva of the Mahābhārata.

[ZZ. A. 12.]

976

महाभारत.

(हरिवंश.)

14½ x 5½ inches; good Devanāgarī handwriting.
 Foll. 493; eleven lines to a page. Dated Samvat 1648.

Harivāns'a, a Khila of the Mahābhārata.

[B. D. 5.]

977

हरिवंश with

इन्दुचन्द्रिका.

14 x 5¾ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 576; about twelve lines to a page.

Harivāns'a, with a commentary called Inducandrikā by an unknown author, who gives the summary of an Adhyāya in a single verse before beginning to explain it.

Begins:—

श्रीगुरुगौरीगणपतिभ्यः । नद्वाश्र्वर्यपर्वगतस्य (?) हरिवंशस्य भारते संगतिरस्ति वा न वा । नाद्यः । अष्टादशपरिमितस्य भारतस्य स्वगर्भोरेहणसमाप्त्या समाप्तवात् । तदुक्तं भारते । उक्तानि वेदविदुषा पर्वाण्यष्टौ दशैव त्विति । भविष्येष्युक्तं ० न च द्वितीयः शतसहस्रपरिमितस्य मर्त्यलोके मुनिना उक्तवात् ०

The colophon:—

इति हरिवंशेन्दुचन्द्रिकायां० अध्यायः ।

Ends:—

अनुक्रमणिकाध्यायनवपञ्चाशदधिकशतद्विशताध्यायः ।

इति श्रीहरिवंशः समाप्तः । वंशीविभूषित० । मूकं करोति० ॥

[B. D. 45.]

978

महाभारत (मोक्षधर्म) with
 व्याख्यानरत्नावली by विद्यासागर.

11½ x 4½ inches; Devanāgarī handwriting
 Foll. 222; (2-223) ten lines to a page. Dated Samvat 1624.

Mokṣadharma of the Sāntiparva with a commentary called Vyākhyānaratnāvalī by Vidyāsāgara also called Ānandapūrṇa, pupil of Bhāyananda. Vidyāsāgara quotes Vijnānesvara, author of the Mitākṣarā, on fol. 31. A copy of a commentary on the Brahmasūtras by him is dated Samvat 1461; see Hall, Index, p. 96, No. XXXIX. For the author's Nyāyakalpalatātikā on Suresvara's Brhadāraṇyakavārtika, see Weber, No. 217.

If this Vidyāsāgara is the same as the one mentioned under No. 699 above, he must have lived at the beginning of the 15th century.

The MS. is without the first folio. The author does not quote profusely. The following are mentioned by him in this commentary:—

अमरकोश 70, 132; योगयाज्ञवल्क्य 111; विज्ञानेश्वर 31; वैज्ञानिकोश 32, 59, 106, 135b, 219.

Ends:—

इति श्रीपरमहंसरिप्रवाजकाचार्य-अभ्यानन्दपुर्यपाद-शिष्येण आनन्दपूर्णसुनीन्द्रेण विद्यासागरापरनामधेयेन

विरचितायां व्याख्यानरत्नाचल्यां शान्तिपर्वं मोक्षधर्मे:
समाप्तः । संवत् १६२४ समये आषाढ्शुदि ६ दृहस्पतिवा-
सरे । .

[B. D. 211.]

979

महाभारतात्पर्यनिर्णय of आनन्दतीर्थ.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 to 296; about ten lines to a page. Dated
S'ake 1768.

Mahābhāratatātparyanirṇaya is a summary of the Mahābhārata in 32 chapters, by Ānandatīrtha, the great founder of the Mādhyva school of the Vedānta doctrine, who lived in the 13th century. The MS. contains 31 chapters and 61 s'lokas of the 32nd. First folio is lost; also the last few folios are wanting.

[B. D. 164.]

980

माघमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 5; about eight lines to a page.

The MS. contains Adhys. 4, 5 and 6 of the Māghamāhātmya, from the Uttarakhaṇḍa of the Padma Purāṇa.

Begins:—

इहैव ताः स्त्रियो धन्याः शीलस्य परिरक्षणात् ।०

Ends:—

इति ते कथितं सर्वं किमन्यच्छ्रोतुमर्हसि ॥ ७७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे उत्तरष्ठेऽमाघमाहात्म्ये चतुर्थप-
ञ्चमष्ठोऽध्यायः ॥

[B. I. 120.]

981

मार्कण्डेय पुराण.

$14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 177; ten lines to a page. Dated Samvat
1761; S'ake 1625.

Mārkaṇḍeya Purāṇa. Published in the Bibliotheca Indica and also by the Venkates'vara Press, Bombay.

[B. D. 241.]

982

मार्कण्डेय पुराण.

$10 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 214; fifteen lines to a page.

Another copy.

[ZZ E. 2.]

983

मार्कण्डेय पुराण.

$14\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 157; thirteen lines to a page.

Another copy.

[B. D. 4.]

984¹

मौद्गल पुराण.

(Adhy. 39.)

$8\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; nine lines to a page.

39th Adhyāya of the first Kāṇḍa of the Maudgala Purāṇa. It has 54 s'lokas.

It begins:—

मूद्गल उवाच । मत्सरं शान्तिमापनं द्वावा देवर्षयस्तदा ।०

[B. D. 213.]

985

रामतारकत्रहनिरूपण.

(from पद्मपुराण.)

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 7; about ten lines to a page.

A chapter in praise of Rāmacandra as God from the Padma Purāṇa. It has 77 s'lokas.

It begins:—

पर्वत्युवाच ॥

सृत्युक्ताले जगन्नाथ काशिपुर्यो हि प्राणिनाम् ।०

It ends:—

सिद्धन्तिं तस्य हरिशीवच (?) भगवान्प्रसन्नः ॥ ७७ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे रामतारकत्रहनिरूपणं नाम ग्रन्थः
समाप्तः संपूर्णः ।

[B. D. 233.]

986

रुक्माङ्गदचरित्र.

(from नारदपुराण.)

$17 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. (40-65) 26; nine lines to a page.

Rukmāṅgadacarita is a story of Rukmāṅgada and his daughter Mohinī, told by Sūta to the Ḫsis, in connection with the Vrata of Ekādasī, in 40 Adhyāyas. It is from the Nāradiya Purāṇa. This MS. is a fragment containing 27-43 Paṭalas (the first and the last being incomplete). Cf. I. O., No. 3374; Bod., No. 140. The Nārada Purāṇa is published by the Venkates'vara Press, Bombay.

[B. D. 237.]

987

स्कन्दपुराण.

(from स्कन्दपुराण.)

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 94; eleven lines to a page. Dated Śaka 1753.

A very careless copy of Rudragayāmāhātmya from the Skanda Purāṇa. It consists of 29 Adhyāyas and describes the life of King Haris'candra.

Begins:—

अथ रुद्रगया गुर्जरदेशे तस्या माहात्म्यं लिख्यते । स्कन्द-
पुराणोक्तम् । शौचक उवाच ।

ब्रह्मपुत्र परं ब्रह्म परज्ञानविदांवर ।

श्रीमत्त्वारददेवर्षे वद वैष्णवसत्तम ॥ १ ॥

त्रिशङ्कुपुत्रस्य राजर्षेऽहरिश्चन्द्रस्य धीमतः ।

चरितं सुचीरस्त्वय (?) वद पापापहारकम् ॥ २ ॥०

Ends:—

श्रुतेदमिदमाख्यानं हरिश्चन्द्रस्य मानवः ।

स्वर्गलोकमवामोति हरिश्चन्द्रसमो भवेत् ॥ ३३७ ॥

इति श्रीस्कन्दपुराणे हरिश्चन्द्रोपाख्यानकथानकं संपूर्णैः ।

[B. D. 11.]

988

रेवामाहात्म्य.

(from स्कन्दसंहिता.)

$11 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 62-834; seven lines to a page.

Revāmāhātmya from the Rudrasāñhitā. The MS. is without beginning or end. The folios are marked from 62 onwards upto 834, with many missing. It is very much worn-out. The usual colophon is नर्मदा or रेवामाहात्म्ये; but on 79b, we find इति श्रीरौद्रसंहितायां नर्मदा०; on 102:— इति श्रीवायुभोक्तरुद्रसंहितायां श्रीरेवामा०; on 144b,

इति श्रीरौद्रसंहितायां नर्मदा० Neither Adhyāyas nor s'lokas are marked. This is not found in the Rudrasāñhitā of the S'iva Purāṇa published by the Venkates'vara Press, Bombay.

[B. D. 97.]

989

लिङ्गपुराण.

$10 \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 552; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1817.

A worn-out copy of Linga Purāṇa. Published by the Venkates'vara Press, Bombay.

It ends:—

इति श्रीआदिमहापुराणे श्रीलैङ्गे उपरिभागे द्विपञ्चा-
शत्तमोध्यायः ।

[S. C. 13.]

990

वाल्मीकिरामायण.

(सुन्दरकाण्ड.)

$10 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 63; 18 lines to a page. Dated Saṁvat 1842.

Sundarakāṇḍa of Vālmiki's Rāmāyana. The last four folios (64-67) are bound together with the Kiskindhākāṇḍa through mistake. See the next number.

Vālmiki's Rāmāyana is published with three valuable commentaries (1 by Nāges'a, 2 by Vans'idhara S'iva Sahāya, 3 by Govindarāja) by the Gujarati Printing Press, Bombay.

[ZZ. C. 36.]

991

वाल्मीकिरामायण.

(किष्किंचन्धाकाण्ड.)

$10 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 51; seventeen lines to a page. Dated Saṁvat 1840.

The MS. contains the Kiskindhākāṇḍa and foll. 64-67 of the Sundarakāṇḍa. See the last number.

[ZZ. C. 26.]

992

वाल्मीकिरामायण.

(अरण्यकाण्ड.)

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 81; eleven lines to a page.

Aranyakāṇḍa of the Vālmiki Rāmāyana.

[ZZ. C. 33.]

993

विष्णुपुराण.

$15\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 140; about 12 lines to a page.

The MS. contains Amīśas 1 and 4-6 of the Viṣṇu Purāṇa. Often Published; the Calcutta edition contains Śrīdhara's commentary; the Madras and Bombay editions contain the commentary by Viṣṇucitta, pupil of Rāmānuja. Another Bombay edition (published by G. N. Co.'s Press, 1902) contains a third commentary called Vaiṣṇavākūtacandrikā.

[B. D. 241.]

994

विष्णुपुराण.

15×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 243; seven lines to a page.

Another copy, containing all the six Amīśas.

[B. I. 114.]

995

विष्णुपुराण.

(17th Adhyāya.)

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2 only.

The MS. contains the 17th chapter of the Viṣṇu Purāṇa. It begins:—

पराशर उच्चाच । एवमध्यर्थितस्त्वैस्तु ॥ १ ॥

Of which Amīśa ?

It ends:—

निःसंशयं पक्फलप्रतापः । इति विष्णुपुराणे स्तपद-
शोध्यायः ॥

[ZZ. A. 12.]

996-997

विष्णुधर्मोत्तरपुराण.

15×7 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 277 + 221 + 114; about 12 lines to a page.
Dated Saṃvat 1925. The MS. was written by Īśvara Gundo at Kāsmīra.

Viṣṇudharmottara Purāṇa in three Kāṇḍas having 269, 183 and 355 Adhyāyas respectively. Of the last Kāṇḍa, however, our MS. contains 120 Adhyāyas only. It is published by the Venkates'vara Press, Bombay. This Purāṇa was used by Alberuni in his work on India; see Bühler, Indian Antiquity, vol. 19, p. 382.

75

For a smaller work, containing only 103 Adhyāyas, but having this same title, see Weber, No. 1758; I. O., No. 3604.

Begins:—

नारायणं नमस्कृत्य ॥

कृतवर्मा तथा भोजः शेतो माहिष्मतीपतिः ।०

Ends:—

इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु मार्कण्डेयवज्रसंवादे तृतीयकाण्डे
कालनियमपूजानामाध्यायः ॥ १२० ॥

[B. D. 249-250.]

998

वृन्दावनमाहात्म्य.

(from आदित्यपुराण.)

$10\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-85, 101-231; nine lines to a page.
Dated Saṃvat 1790.

Vṛndāvanamāhātmya in 36 Adhyāyas, from the Āditya Purāṇa. Foll. 86-100 of this MS. are missing.

[S. C. 6.]

999

वैश्वात्म्यरहस्य.

(from स्कन्दपुराण.)

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; eight lines to a page.

Vais'vātmyarahasya, consisting of 132-134 Adhyāyas of the Nirvāṇakhaṇḍa of the Skanda Purāṇa, describes the greatness of Rāma who assumes a gigantic form (Vis'varūpa) after his return to Ayodhyā. The Adhyāyas contain respectively 120, 99 and 111 s'lokas.

Begins:—

प्रभुणा तेन रामेण निहते राक्षसेश्वरे ।

स्वस्थेषु त्रिषु लोकेषु धर्मे च स्थितिमागते ॥ १ ॥

सीतायामनवद्यायामानीतायां हविसुंजा ।

कथं कोध्यमिरुद्भूत रामस्यासमये एुनः ॥ २ ॥

कृतकूलोपि भगवान्नामशुक्रोध यत्पुनः ।

आरणेय महानेष संशयो हृदि वर्तते ॥ ३ ॥

अहो धन्यतमास्ते वै धैर्यं रामवैभवम् ।

शृणवतामपि नोद्यापि रोमहर्षौभिर्वर्धते ॥ ४ ॥

श्रीशुक्रो (क उ) वाच ।

अथ तस्मिन्विनिहते रावणे लोकरावणे ।

स्तुवत्सु सिद्धसङ्गेषु स्वरूपं स्मारयत्स्वपि ॥५ ॥

दर्शयन्निव सर्वेषां स्वरूपं पारमेश्वरम् ।
 विसृज्य मानुषं भावं रामः स्वच्छन्दचेष्टिः ॥ ६ ॥
 विश्वमेतदशेषेण सदेवासुरमानुषम् ।
 आवृत्य स तदा रामो बहिरन्तरवर्धते ॥ ७ ॥०

Fearing the destruction of the world, the gods, headed by Indra, go to Brahmā, S'iva and Vishnu in succession (8-11); next, all go to Rāma and try to appease him (I5-30); the attempt is fruitless; S'iva, then, in a long hymn praises Rāma, who is at last appeased and gives a boon to S'iva (31-120).

The next Adhyāya contains a hymn by Vishnu and Rāma's reply to it. The last Adhyāya contains hymns by Brahmā (1-36), by Vālakhilyas (38-58) and by Indra (59-88). Then follows the conclusion.

Ends:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे शुक्लसनकसंवादे ब्रह्मेन्द्रवालखिल्य-
 गीतासू० वैश्वात्म्यरहस्यं नाम चतुर्शिंशच्छततमोध्यायः ।
 तिर्यग्योनिषु जन्म नाश्रितमहो नाङ्गीकृता व्याकृतिः ०

[B. D. 169.]

1000

व्यङ्गेशमाहात्म्य.
 (from वराहपुराण.)

11 $\frac{3}{4}$ x 4 $\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll 102; nine or ten lines to a page. Dated
 Ś'ake 1744.

The Vyāñkates'amāhātmya is found in several Purāṇas. The present one is from the Varāha Purāṇa. It praises the greatness of the mountain Vyāñkata in 40 Adhyāyas. See I, O., No. 3581. The Varāha Purāṇa is published by the Veñkaṭeśvara Press Bombay.

It begins:—

जगति पराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यासः ।
 यस्यास्यकमलगिलं वाञ्छायमसृतं जीँगतिपति ॥ १ ॥
 श्रीमते भूवराहाय नमः स्तूप (?)वसुन्धरा ।
 उद्भूता येन पातालाद्वासार्थं सर्वेदेहिनाम् ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीवाराहपुराणे क्षेत्रकाण्डे व्यङ्गटगिरिमाहात्म्ये
 अस्त्वारिंशोध्यायः ॥

[B. D. 148.]

1001

शालिशूकमहिमा.
 (from ब्रह्माण्डपुराण.)

13 $\frac{1}{2}$ x 8 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 5; about 23 lines to a page.

A Puranic story in 117 s'lokas, of King S'ālis'ūka to illustrate the greatness of S'ālis'ūka Tirtha. It is the 26th chapter of the Pratiṣṭhā-māhātmya from the Brahmānda Purāṇa.

It begins:—

श्रीमञ्चूसिंहपदयुग्मशरण्यमेकं ०

It ends:—

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रतिष्ठा(न)माहात्म्ये
 कल्पतरोः कथया ग्रथितं श्रीशालिशूकमहिमानवर्णं नाम
 चष्टविंशोध्यायः ।

[B. D. 194.]

1002

शिवगीता with

टीका by केलदी वेङ्गटाद्रि नायक.

10 $\frac{1}{2}$ x 4 $\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 150; about 10 lines to a page. Dated
 Ś'ake 1686.

S'ivagītā in 16 Adhyāyas, is a part of the Padma Purāṇa. Here it is accompanied by a learned commentary by Keladī Veñkaṭādri Nāyaka, a follower of the S'āṅkara Vedānta. He quotes Mādhavācārya. S'ivagītā knew the Kaivalya Upaniṣad; see 4, 43.

Beginning:—

शुद्धादैतसमर्थने पट्टमनेर्यस्य प्रतापं सकृत्
 श्रुत्वाथैक्यरूपं सदा विद्धते त्यक्तेषणा भेदिनः ।
 यद्यन्येषु गुणेषु कर्मसु तथा जातौ विशेषेषु च
 प्रौढादाहूकृतयोथ तैः सह निजं संबन्धसुद्वायते ॥ १ ॥
 यह्नीलाश्रवणातिथिं कृतवतः कल्पद्रुमस्याभवत्
 कर्मः स्तम्भभरस्तथा समभरच्छेष्य गां विभ्रतः ।
 शक्तस्याक्षिप्तिष्ठासमस्तदिविष्टसौभाग्यलोपावहो
 व्यक्तक्षित्तद्वभः परस्य मिषतो दाता न कामानपि ॥ २ ॥
 यस्कीर्ति कलहंसकुन्दधवलां श्रुत्वा महेन्द्रादयो-
 वज्ञामात्मनि संततं विद्धते लज्जाभरैर्मन्थराः ।
 श्रुत्वा देवगुरुर्मलीमसमना यद्वृखर्णं जायते
 सोयं श्रीकिलदीशवेङ्गटविभुवर्वंति सर्वोपरि ॥ ३ ॥
 सोयं पश्चपुराणस्य षोडशाध्यायलिमिताम् ।
 शिवगीतां शिवप्रीत्यै विवेचयति सादरम् ॥ ४ ॥

The commentator quotes the following authorities:—

उज्ज्वलदत्त 12; क्षीरस्वामी 16b; 41b; 125; शृंगिहाश्रम 134b; पञ्चयादिकाविवरणकार 22; पदार्थोदर्श 147; माधवाचार्य (on पराशर) 82; वाक्यप्रदीप 48; वाचस्पति (भास्मतीकार) 74b; वार्तिककार 67 and often; विज्ञानेश्वर 56b; 80; 82; 93b; वैदभाष्यकार (सायण) 48b; 60; 62b; 63; 124b; वोपदेवपण्डित (gram.) 48b; शारदातिलक 147; स्मृतिरक्षावली, स्मृतिसंग्रह 37b; हेमाद्रि 142b.

Ends:—

इति श्रीसद्विशुद्धादैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरंधरश्रीकेलदी-
चेङ्गटाद्विनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोडशो-
ध्यायः ।०

[B. D. 59.

1003

शिवपुराण.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-233; nine lines to a page. Dated
Sanivat 1716.

A part of the S'iva Purāṇa. It has 75
Adhyāyas. The first folio is wanting.

It ends:—

इति श्रीशिवपुराणे व्यासप्रोक्तं सूतशौनकसंवादे ज्ञान-
प्रकरणनिरूपणं नाम पञ्चसप्ततिमोध्यायः ।

[ZZ. E. 32.

1004

शिवालयमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; sixteen lines to a page. Dated S'ake
1755.

S'ivālayamāhātmya or the religious importance of the temples of god S'iva, situated on the Sahyādri mountain. The piece is a part of the Sahyādrikhaṇḍa of the Padma Purāṇa, and consists of seven Adhyāyas having 48, 37, 83, 83, 77, 95 and 39 s'lokas respectively.

It begins:—

ऋषय ऊचुः:

*स्वामिनसत्यवतीसूनोः शिष्योसि मुनिसत्तम् ।
सह्याद्रिसंस्थितानां च तीर्थानां देवतात्मनाम् ॥ १ ॥०
अधुना श्रोतुमिच्छामो शिवालयसमुद्भवम् ।
एलानद्यास्तु माहात्म्यं श्रीपर्णस्य नदय च ॥४॥०

It ends:—

ब्रह्मानन्दमयं सर्वं तदाभूत्तैर्मिष्टं वनम् ।

ननृतुर्क्षयः सर्वे वर्णयन्तः शिवालयम् ॥ ३ ॥

इति श्रीपद्मपुराणे सह्याद्रिखण्डे शिवालयमाहात्म्ये
धारातीर्थवर्णनं श्रवणफलश्रुतिकथनं नाम सप्तमोध्यायः ॥७॥०

शके १७५५ नन्दननामसंवत्सरे माघवद्यपञ्चम्यां शुक्लोप-
नामकेन पाण्डुरङ्गात्मजराघवस्यस्तस्य सूनुना एलापुरस्थेनेदं
शिवालयमाहात्म्यं समाप्तिमिति ज्ञेयम् ।

[B. D. 280.

1005

शिवालयमाहात्म्य.

(from स्कन्दपुराण.)

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 84 (7-90); six or seven lines to a page.

S'ivālayamāhātmya which eulogises the greatness of S'ivālayatīrtha, is the 78th Adhyāya of the Sahyādrikhaṇḍa of the Skanda Purāṇa. The present MS. is incomplete and contains the first 15 Prakaraṇas (except the 1st and a few verses of the 2nd) and 47 s'lokas of the 16th. First six folios are lost.

The colophon:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे सह्याद्रिखण्डे अष्टासप्ततिमेऽ-
ध्याये शिवालयमाहात्म्ये० प्रकरणम् ॥

[B. D. 179.

1006

श्रीस्थलप्रकाश.

8×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 200 (2-201); about 8 lines to a page.
Incomplete.

A Puranic work on the origin and history of the Srikṣetra, also known as Māṭṛgaya. It has the form of a dialogue between a sage called Sumedhā and his pupils. The work, however, is a comparatively recent production and its fabulous character is revealed when it gives the history of Mūlarāja of Gujarat (A. D. 942-997) as an event of the remote past, in chapters 28-31. The MS. contains 31 Adhyāyas and 38 verses of the 32nd.

The first folio is missing; the second begins:—

प्रगच्छुर्मुनयसप्तस्त्रिमित्रहैः संकीर्णपाश्रद्धयं

सम्यक्षशास्त्रविचारसारचतुरं विप्रं सुमेधोभिधम् ॥ ३ ॥

ऋषयः ऊचुः ।

पूर्वतात्म्ये(?) सुदेशोस्ति क्षेत्रं श्रीस्थलसंज्ञकम् ।

स्वद्धमौक्तिकजालाद्यं पत्राकातोरणोज (ज्व) लम् ॥४॥

भूषणं सर्वतीर्थानां सर्वतुंफलदहुमम् ।
तापसैरतिसंकीर्णं वेदध्वनिविराजितम् ॥०
इति श्रीस्थलप्रकाशो पुराणसा(र)संग्रहे पुराणसंख्या-
ध्यायो नाम प्रथमो मरीचिः ।

सुमेधा उवाच ।

अतः परं सुनिश्चेष्टा माहात्म्यं श्रीस्थलस्य च ।
धर्म्यं यशस्यमायुष्यं कामदं कीर्तिवर्धनम् ॥ १ ॥
यदुक्तमृषिभिः पूर्वं माहात्म्ये माधवाभिष्ये ॥०

The following subjects are treated of:—

श्रीस्थलोत्पत्ति (2); श्रीस्थलनगरोत्पत्ति (3); श्रीस्थल-
गर्जना (4); लुभधकोद्धारमाधवप्रदक्षिणमहिमा (5);
माधवपूजाध्यन्तः (6); वडवानलोत्पत्तिः (7); सरस्त्यागम-
नकारण (8); वृक्मूलिमाहात्म्यं (9); महालयतीर्थमाहात्म्य
(10); पिण्डतारकमाहात्म्यं (11); नरतीरमाहात्म्यं (12);
अश्वतीर्थमा० (13); महोदयतीर्थमा० (14); एकद्वारती-
र्थमा० (15); तीर्थविन्दुसरकपिलोत्पत्तिः (16); अष्टतीर्थादि-
निलयान्नाक्रमो (17); वटेभरमाहात्म्यं (18); संगमेश्वरमा-
हात्म्यं (19); कृतयुगेशमाहात्म्यं (20); सोमेश्वरोत्पत्तिः०
(21); केदरेश्वरमाहात्म्यं (22); अलक्ष्यगणेश्वरमाहात्म्यं
(23); सूर्यकुण्डस्तानसूर्यपूजा० (24); चातुर्मासादिमहिमा०
(25); माधवैशाखयोः स्तानमा० (26); यान्नान्ते विधिः
(27); मूलराजोत्पत्तिः (28); द्विजप्रशंसाध्याय (29);
ब्राह्मणकारणं (30); आभरणाबदानाम (31).

[B. D. 239.

1007

सद्याद्रिखण्डः.

(from स्कन्दपुराण.)

$11 \times 5\frac{1}{4}$ inches; good Devanāgarī handwriting. Foll. 266 (197+69); nine or ten lines to a page.

Sahyādrikhaṇḍa, both Pūrvārdha and Uttarā-
rdha, from the Skanda Purāṇa. The Pūrvārdha
has 64 Adhyāyas, while the Uttarārdha has
only 21; cf. I. O., No. 3682. A critical edition of
Sahyādrikhaṇḍa, based on 14 MSS. is brought
out by Da Kunha at Bombay, 1877.

Begins:—

पृथिवीं चान्तरिक्षं च दिशश्च विदिशस्था ।
समुद्राणां रिरीणां च अथ निष्क्रम्य संख्यया ॥ १ ॥०

Uttarārdha begins:—

ब्राह्मणा दशधा श्रोक्ता पञ्चगौडाश्च द्राविडाः ।
तत्सर्वस्य उत्पात्सं कथयामि सविस्तरम् ॥ १ ॥
श्रीमहादेव उवाच ॥
द्राविडाश्चैव तैलङ्गः कर्णाटा मध्यदेशगाः ।
गुरुर्जाः पञ्चधा चैव द्राविडाः पञ्च कथ्यते ॥ २ ॥०

The colophon:—

इति श्रीस्कन्दपुराणे सद्याद्रिखण्डे आदिरहस्ये or उत्तर-
रहस्ये शिवगणेशसंवादे०

[B. D. 226.

1008

सद्याद्रिखण्डः.

$10\frac{3}{4} \times 6\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 136; thirteen lines to a page. Dated S'ake 1750.

Another copy, defective towards the begin-
ning. Many folios are left blank.

[ZZ. E. 31.

1009

सावरमतीमाहात्म्य.

(from पद्मपुराण.)

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 39; about nine lines to a page.

Sabaramatīmāhātmya from the Uttarakhaṇḍa of the Padma Purāṇa. Defective copy; foll. 1, 6-9, 16, 32 are wanting.

It ends:—

यः कश्चित्तीदं श्रद्धायुक्तेन चेतसा ।
महिमा साम्राज्यस्तु रुद्धलोकमवाप्नुयात् ॥

[S. C. 10.

1010

सूतसंहिता (from स्कन्दपुराण) with
तात्पर्यदीपिका by माधवाचार्य.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 3-305; seven lines to a page. About 150 years old.

The MS. contains only the Brahmagītā in 12 Adhyāyas from the Yajñavaibhavakhaṇḍa of the Sūtasāñhitā, with the commentary of Mādhavācārya, the famous vedic scholar and the founder of the Vijayanagar empire and who is usually known as Vidyārāṇya. See Hall, Index, p. 123; I. O., No. 3688. Sūtasāñhitā is published with this commentary in the A. S. Series Poona.

The earliest reference to this work of Vidyārāṇya is found in the Puruṣārtha-prabodha of Brahmā-nandabhāratī; see above No. 699 (quotations).

Tryambaka seems to be Mādhavācārya's Guru before the Dikṣā.

The MS. Ends:—

इति श्रीमत्काशीविलासकियाशक्तिपरममक्षश्रीमत्त्रयम्ब-
कपादाम्बुजसेवापरायणेनोपलिष्ठन्मार्गप्रवर्तकेन माधवाचार्येण
विरचितायां यज्ञवैभवस्खण्डस्योपरिभागे ब्रह्मगीतासुपलिष्ठत्वा
ब्रह्मविद्यायां द्वादशोद्धयायः समाप्ता ब्रह्मगीता ॥

[B. D. 137.

PART V—PHILOSOPHY.

(A) Nyāya-Vais'ēśika.

1011

आत्मतत्त्वविवेक of उदयन्.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 25; twenty lines to a page. Dated
Samvat 1476.

Ātmatattvaviveka, also called Bauddhādhikāra or Bauddhadhikkāra, is a work on Nyāya by Udayana, otherwise called Udayakara, the famous author of Kiraṇāvali, who lived in A. D. 984; see Winternitz, Geschichte, III. p. 466. Published at Calcutta, 1873.

The work is 'a defence, from the platform of Vais'ēśika views, against infidelity in general and Bauddha doctrines in especial'; cf. Hall, Index, p. 81. See also S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 141-147 for Udayana and his works.

Beginning:—

स्वास्थ्यं यस्य लिंजं जगत्सु जसितेष्वादौ ततः पालनं०

Ends:—

समाप्तं चेदं नैयायिकश्रीउद्यकरकुतं न्यायतत्त्वविवेक-
नामकं प्रकरणं समाप्तमिति । इति बौद्धाधिकारपुस्तकम् ।
संवत् १४७६ समये वैशाष्टुदि ११ शनौ ॥ साहा श्रीवच्छा-
भार्या बाईगुरुदेसुतसाहसहितरणेन भंडारे गृहीत्वा
सुतवर्धमानशांतिदासपरिपालनार्थम् ।

[B. D. 137.]

1012

आत्मतत्त्वविवेक of उदयन् with
दीपिका by नारायणाचार्य.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43; twenty lines to a page. Dated
Samvat 1476.

A commentary called Dīpikā on Ātmatattvaviveka by Nārāyanācārya, who must have lived before 1420 A. D., which is the date of our MS. Nārāyaṇa was the son of Kṛṣṇa and belonged to the Atri Gotra.

76

Beginning:—

अग्रस्थं परमात्मानमात्मतत्त्वविवेचनम् ।
आत्मज्ञानद्विज्ञेह व्याख्यास्यामि तदर्थिनाम् ॥०

The following definition of व्यतिरेक is quoted on fol. 1:—

शब्दोपात्ते प्रतीते वा सामान्ये वस्तुनोद्देश्योः ।
तत्र यद्देवकथनं व्यतिरेकः स उच्यते ॥

Ends:—

इति अत्रिगोत्रशेषर । आत्मतत्त्वविवेकव्याख्याने चतुर्थः
परिच्छेदः समाप्तः । संवत् १४७६ समये वैशाख वदि ११
गुरुवासरे लिखितमात्मतत्त्वपुस्तकम् ।

[B. D. 137.]

1013

आत्मतत्त्वविवेकविवृति of रघुनाथ with
दीपिका by गदाधर.

$13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 76; about 10 lines to a page. Incomplete.

This is a commentary by Gadādhara on Raghunātha Śiromāṇi's commentary on Ātmatattvaviveka. Gadādhara lived before A. D. 1625, which is the date of a MS. of his Vyutpattivāda; see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 481-482.

Beginning:—

श्रीकृष्णचरणद्वन्द्वमाराध्य श्रीगदाधरः ।
बौद्धाधिकारविवृतिं व्याकरोमि शिरोमणे: ॥०

[B. D. 242.]

1014

तत्त्वचिन्तामणि of गणेश उपाध्याय.

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 46; sixteen lines to a page. Incomplete.

Tattvacintāmaṇi of Gaṅges'a Upādhyāya is the earliest work on Tarkasāstra. Gaṅges'a lived in the last quarter of the 12th century A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 469 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 405 ff. It is published in the Bibliotheca Indica Series.

[B. D. 80.]

1015

तत्त्वचिन्तामणि with
आलोक by पक्षधर (जयदेव).

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 112; 15 lines to a page. Incomplete.

This is a portion of Pakṣadhara's commentary called Āloka on the S'abda Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi. Pakṣadhara's date is uncertain. He is placed in the 13th century by some; in the 15th by others; see History of Indian Logic, p. 456, and Hall, p. 38. Also see No. 1031 below. For another MS. see I. O., No. 1930.

Beginning:—

न जाने श्रीजाने विरचितुमिह ग्रन्थगहने०

[B. D. 187.

1016

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
दीपिका by तर्कसिंह.

$10 \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 51; about 12 lines to a page. Incomplete.

This is a portion of Tarkasiñha's commentary on Pakṣadhara's Āloka on the Pratyakṣa Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi.

Beginning:—

.....गुरुब्रीततर्कलेशसमन्विता ।

तन्यते तर्कसिंहेन प्रत्यक्षालोकदीपिका ॥ १ ॥

प्रसंगादिति । यद्यप्यनन्तराभिधानजनकधीविषयस्त ०

[B. D. 71.

1017

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
कण्टकोद्धार by मधुसूदन ठकुर.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 79; ten lines to a page. Incomplete.

A fragment of Madhusūdana's commentary called Kanṭakoddhāra on the Āloka of Pakṣadhara on the S'abda Khaṇḍa of the Cintāmaṇi; cf. I. O., No. 1932. Madhusūdana flourished in the third quarter of the 16th century; see History of Indian Logic, p. 461.

Beginning:—

मधुसूदनसद्युक्तिसमुत्सारितकण्टकाः ।

आलोकव्यक्तमार्णेण मर्णि गृणहन्तु पण्डिताः ॥०

[B. D. 187.

1018

तत्त्वचिन्तामण्यालोक of पक्षधर with
उद्योत by वाहिनीपति.

$11\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. (1; 22-50); eight lines to a page.

This is a commentary called Uddyota on Pakṣadhara's Āloka on the S'abda Khaṇḍa of the Cintāmaṇi. Its author is Vāhinīpati Mahāpātra, probably a pupil of Rāmabhadra Sārvabhauma, who lived before 1613 A. D., and to whom our author refers in the introductory verses below. Vāhinīpati refers to his own commentary on Dravyaprakāśa which is probably a part of Sārvabhauma's Padārthavivekaprakāśa. He also mentions Amṛtabindu on fol. 23b and Tātparyatīkā on fol. 31b. For Sārvabhauma, see History of Indian Logic, pp. 468-469.

Beginning:—

नैगमे वचसि नैपुणं विदेः सार्वभौमपदसाभिधं महः ।

जीर्णतर्कतस्तीवनौषधं जैसिनेऽर्जयति जङ्गमं यशः ॥

कंसरिपोरवतारे वंशे वै शारदे जातम् ।

उत्तंसं खलु पुंसां तं वन्दे सार्वभौमाख्यम् ॥०

Ends:—

एवं प्रत्ययं विनापीलादि द्रव्यप्रकाशाटिपन्न्यां प्रपञ्चितं
तत्रैवानुसन्धेयम् । इति श्रीमहामहोपाध्यायभट्टाचार्यश्रीमद्वा-
हिनीपतिमहाप्रत्रविरचितः शब्दालोकोद्योतः परिपूर्णः ।

[B. D. 237.

1019-1020

तत्त्वचिन्तामणि of गङ्गेश with
दीपिका by प्रगल्भाचार्य.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 142 and 165; about 15 lines to a page.
Dated Samvat 1578.

Tattvacintāmaṇi with a commentary by Pragalbhācārya, son of Narapati who also had written a commentary on the Cintāmaṇi. Pragalbha quotes Vardhamāna, the author of Prameyatattvabodha and the son of Gangesa. He must have lived earlier than the beginning of the 16th century, as is clear from the date of our MSS. Our MSS. contain only the Pratyakṣa and Anumāna Khaṇḍas. Pratyakṣa begins:—

वाणीसंसेव्यमार्तं तमजमक्षयमव्ययम् ।
नारायणमनाथैकनाथं नत्वा सहस्रधा ॥ १ ॥
आचार्यश्रीप्रगल्भेन जाह्नवीर्गर्भसंसुवा ।
पितॄनरपतेन्द्र्याख्यां हवि कृत्वा निरुच्यते ॥ २ ॥०

It ends:—

अशुद्धं यदि वा शुद्धं लिखितं यत्तु किंचन ।
तेन श्रीजगतां नाथः पातु श्रीमधुसूदनः ॥
इति श्रीनरपतिमिश्रतनय-जान्हवीर्गर्भसंभव-स्क्रिमणीपति-
श्रीप्रगल्भाचार्यकृतौ प्रत्यक्षपरिच्छेदः समाप्तः ।

Anumāna begins:—

नारायणस्य चरणं शरणं प्रणम्य
मातः सरस्वति तवापि पदारविन्दम् ।०

It ends:—

नैसर्गिकीयं शक्तिरूरीकृता श्रीप्रगल्भेन ।
युक्त्या नैसर्गिकशक्तिमन (?) शास्यार्थनिरूपणो गहने ॥
प्रागलभेन प्रगल्भेन यत्कृतं शक्तिखण्डनम् ।
सर्वशक्तिविनिर्मुक्तो रामः प्रीतोस्तु तेन मे ॥

[B. D. 166.]

1021 तत्त्वचिन्तामणि with टीका by रघुदेव भट्टाचार्य.

$9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; nine lines to a page.

Is'varavāda is a portion of the commentary on the Anumāna Khaṇḍa of Tattvacintāmaṇi, by Raghudeva Bhāṭṭācārya, pupil of Harirāma; cf. Hall, p. 41 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 481. He lived in the second half of the 17th century.

Beginning:—

यत्तादात्म्यस्फुटपरिच्छयोत्पादनायार्थदेहं ॥ १ ॥०
यद्यपीह न संदेहो न वास्ति कल्पनात्यथा ।
तथापि रघुदेवेन तारत्यात्किञ्चिदुच्यते ॥ २ ॥०

Ends:—

इति श्रीरघुदेवभट्टाचार्यविरचितः इश्वरवादः ।
[B. D. 71.]

1022 तत्त्वचिन्तामणि with दीधिति by रघुनाथ.

$10\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 35; eleven lines to a page. Dated
Samvat 1810.

A portion of the Pratyakṣa Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi with Dīdhiti by Raghunātha Siromāṇi who lived in the beginning of the 16th century. See History of Indian Logic, p. 463.

[B. D. 16.]

1023-1026 तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with टीका by गदाधर.

13 × 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 35 + 35 + 48 + 45; about 15 lines to a page.

These are four MSS. containing different portions of the Dīdhiti with Gadādhara's commentary on Anumāna. For Gadādhara, see above No. 1013.

[B. D. 25.]

1027 तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with टीका by गदाधर.

$14 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 165; about 15 lines to a page. Dated
Samvat 1845.

Another copy of a portion of the Dīdhiti on Anumāna with Gadādhara's commentary.

End:—

इति श्रीमणिटीकायां व्याख्युत्तरपक्षग्रन्थः ॥

[B. D. 46.]

1028 तत्त्वचिन्तामणिदीधिति of रघुनाथ with व्याख्या by भवानन्द.

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 224; about ten lines to a page.

Portions of the Dīdhiti on Anumāna with the commentary by Bhavānanda who lived in the beginning of the 17th century. See History of Indian Logic, p. 479. The MS. contains संगत्यनुमानप्रमाणसाधन (foll. 31), पञ्चलक्षणी (foll. 76), व्याप्तिवाद (foll. 32), पक्षता (foll. 17), उपाधिवाद (foll. 43) and सामान्यलक्षण (foll. 25).

Beginning:—

श्रीगोविन्दपदाभ्योजनखचन्द्रमरीचयः ।
संचरिष्णोस्तमस्यन्वे भम सन्त्वत्वलभ्वनम् ॥ १ ॥
नमस्कृत्य गुरुसर्वान् निरुद्धं मणिदीरितौ ।
श्रीभवानन्दसिद्धान्तवागीशेन प्रतन्यते ॥ २ ॥०

[B. D. 229.

1029

तत्त्वचिन्तामणिदीरिति of रघुनाथ with
व्याख्या by भवानन्द.

$10\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 63; about nine lines to a page. Incomplete.

Another copy of the Anumāna Dīdhiti with
the commentary of Bhavānanda.

[B. D. 25.

1030

तत्त्वचिन्तामणिदीरिति of रघुनाथ with
ट्रीका by रुद्रभट्ट.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 100;
twelve lines to a page.

A copy of the Dīdhiti on the Pratyakṣa Khaṇḍa,
with the commentary of Rudra Nyāyavācaspati,
son of Vidyānivāsa. He lived at the beginning
of the 17th century. See History of Indian
Logic, p. 477.

Begins:—

अनिर्वाच्यगुणग्राममानताशेषकामदम् ।
चिराय चिन्मयं धाम घनश्यामसुपास्ते ॥ १ ॥
विद्यानिवासपुत्रस्य न्यायवाचस्पतेरियम् ।
तिर्मितिर्निमलधियामानन्दयतु मानसम् ॥ २ ॥

Ends:—

इति श्रीमन्महामहोपाध्यायन्यायवाचस्पतिरुद्रभट्टाचार्य-
कृता प्रत्यक्षमणिदीरितिव्याख्या संपूर्णा ।

[B. D. 80.

1031

तत्त्वचिन्तामणि with
प्रकाश by रुचिदत्त.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 53; fifteen lines to a page.

Sabda Khaṇḍa of the Tattvacintāmaṇi with

Prakāśa by Rucidatta, pupil of Jayadeva, otherwise known as Pakṣadhara. A MS. of this commentary is dated Śaka 1292; see Peterson, Reports, VI, p. 76, No. 190. See History of Indian Logic p. 457, and also Hall, Index, p. 30; I. O., Nos. 1946-47 and No 1015 above.

Beginning:—

उपमानस्य शक्तिग्राहकत्वेन शब्दोपजीव्यत्वात् ०

End:—

इति श्रीमहोपाध्यायश्रीरुचिदत्तविरचिते तत्त्वचिन्ता-
मणिप्रकाशे तुरीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

[B. I. 166.

1032

तर्कभाषा of केशवसिंह.

$13 \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; about 12 lines to a page.

Tarkabhāṣā of Kes'avamis'a is often published. For the date of the author (about 1275 A. D.), see Winternitz, Geschichte, III, p. 476 and History of Indian Logic, p. 381.

[B. D. 260.

1033

तर्कभाषा of केशवसिंह.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 22; thirteen lines to a page. Dated
Sāṁvat 1881.

Another copy.

[B. D. 83.

1034

तर्कभाषा of केशवसिंह with
व्याख्या by मुरारिसिंह.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 49; about 14 lines to a page.

A commentary on Tarkabhāṣā by Murāri
Mis'a, son of Gaṅgādhara.

Begins:—

पश्चानाभपदाभ्योजनरजसामनुसेवनात् ।
तर्करीतिमनुज्ञात्वा ध्यात्वा तत्पादपञ्जजम् ॥ १ ॥
गङ्गाधरपिरुर्त्वा चरणौ मुरवैरिणा ।
व्याख्यानं तर्कभाषायाः कियते शिवतुष्टये ॥ २ ॥०

End:—

इति श्रीवेदान्तचक्रचूडामणिश्रीमद्भाष्याधरात्मजश्रीमन्मु-
रारिमित्रविरचिता तर्कभाषाव्याख्या समाप्ता ।

[B. D. 79.

1035

तर्कभाषा of केशव with
वार्तीक.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 24; 17 lines to a page. Incomplete.

Another commentary on Tarkabhāṣā by an unknown author, who is a Jain, as is clear from the introductory verse.

Begins:—

श्रीपार्थ्यनाथपादाढामभिनोनूय भक्तिः ।
तन्यते तर्कभाषाया वार्तीकं बालबुद्धये ॥ १ ॥०

शिरोमणि, and माधवसरस्वती are alluded to on fol. 3; किरणावलीलीलावतीकार on fol. 11.

Only the last folio appears to be lost.

[B. D. 83.

1036

तर्कसंग्रह of अन्नभट्टा with
बालबोधिनी.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5; about 15 lines to a page. Incomplete.

Tarkasangraha of Annambhaṭṭa with Bālabodhīnī by an unknown author. Edited with notes by Athalye, Bombay, 1897 (2nd ed.). Annambhaṭṭa's date is uncertain; see Keith, Indian Logic, p. 39 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 388.

[B. D. 120.

1037

तर्कसंग्रह with दीपिका
of अन्नभट्टा.

$9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 31; eight lines to a page.

Tarkasangraha with Dipikā of Annambhaṭṭa.

[B. D. 252.

1038

तर्कसंग्रह of अन्नभट्टा with
वाक्यवृत्ति by मेरुशास्त्री.

$9\frac{1}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 19; about ten lines to a page.

A brief commentary on Tarkasangraha by an unknown author, whose name is Mādhava Sarasvatī according to A. B. Kāthavatē (see his Report, No. 842). The previous catalogue gives the name as Merusāstri, on what authority, I do not know.

It begins:—

शिवया सहितं नत्वा शिवमस्त्रां गुरुनपि ।
वाक्यवृत्तिं संग्रहस्य कुरुते बालसिद्धये ॥ १ ॥०

It ends:—

तथा च काणादन्याययोरविरोध इति भावः । तदेवाह
काणादेति । इति श्रीतर्कसंग्रहवाक्यवृत्तिनामटीका समाप्ता ।

[B. D. 225.

1039

तार्किकरक्षा of वरदराज.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8; ten lines to a page.

Tārkikarakṣā is a manual of Nyāyasāstra, consisting of 160 kārikās only, by Varadarāja, who according to the last verse was well-versed both in Nyāya and Mimāṃsā. Tārkikarakṣā is quoted in Sarvadars'anasangraha of Mādhavācārya, and hence he must have been older than the 14th century; cf. Burnell, Tanjore MSS., p. 119b; Bhandarkar, Reports, 1883-84, p. 81 and V. Chakravarti, J. A. S. B. for 1910, p. 297. Also see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, pp. 373-380 for the contents of the work. Edited by Vindhyaśāṭī Prasada, Benares, in Pandit (N. S.), vols. 21-25.

It begins:—

नमामि परमात्मानं स्वतःसर्वार्थवेदिनम् ।
विद्यानामादिकर्त्तरं लिमित्तं जगतामपि ॥ १ ॥०

It ends:—

न्यायविद्याविद्याधस्य मीमांसापारदश्वनः ।
ऋषेवरदराजस्य कृतिविजयतेतराम् ॥ १६० ॥
इति तार्किकरक्षा समाप्ता । सेवकजयराजेन लिखितं ।

[B. D. 303.

1040

न्यायदीपिका of धर्मभूषणाचार्य.

$10 \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. (Jain style). Foll. 27; thirteen lines to a page.

A manual of Logic (Nyāyasāstra) from the Jain stand-point of view, by Dharmabhūṣaṇācārya, pupil of Vardhamāna. The author lived in the beginning of the 17th century A. D. For a list of authorities quoted by him, see S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 215. It is published.

Begins:—

श्रीवर्धमानमहन्तं नत्वा बालप्रबुद्धये ।
विरच्यते मितस्पष्टसंदर्भन्यायदीपिका ॥ १ ॥०

Ends:—

ततो नयप्रमाणाभ्यां वस्तुसिद्धिरिति सिद्धः सिद्धान्तः ।
इति श्रीमद्वर्धमानभट्टारकआचार्यगुरुकालयसिद्धसारस्ततो-
द्यथीमदभिनन्दनधर्मभूषणाचार्यविरचितायां न्यायदीपि-
कायां आगमप्रकाशः समाप्तः । समाप्ता चेयं न्यायदीपिका ॥

[B. D. 44.]

1041

न्यायबिन्दु of धर्मकीर्ति.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 4; about 15 lines to a page. Dated Samvat 1600.

Nyāyabindu is a manual of Nyāyasāstra by Dharmakīrti, the great buddhist writer who flourished in the first half of the 7th century. The work was written as a sort of Vārtika on some work of Diṇnāga, as seems from the remark of the commentator (see the next number). Our MS. does not contain the last verse mentioned by S. Vidyābhūṣaṇa in his Mediaval Logic, p. 116, foot-note. See also his History of Indian Logic, pp. 303-319 for Dharmakīrti and his works, and Mr. K. B. Pāṭhaka's excellent article in J. B. B. R. A. S., vol. 19, p. 47. Dr. Peterson has edited the work with Dharmottarapāda's commentary (see next number) from our MSS., in the Bibliotheca Indica Series. The work is also called Laghudharmottara Sūtra.

[B. D. 72.]

1042

न्यायबिन्दु of धर्मकीर्ति with
टीका by धर्मोत्तरपाद.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 33; fifteen lines to a page.

Nyāyabindu with Dharmottara's commentary. Dharmottara is quoted by Śrīdhara, the author of Nyāyakandalī about 991 A. D. See S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 329.

The passage which would show that Nyāyabindu is only a Vārtika on Diṇnāga's work is found on fol. 26b:—

अयं विस्तुः आचार्यदिङ्गागेन उक्तः स कस्माद्वार्तिक-
कारेण सता त्वया नोक्त इत्यत आह-अनयोरिति ।

[B. D. 295.]

1043

न्यायसार of भासवेङ्ग with
टीका by जयसिंहसूरि.

$11 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 57; fifteen lines to a page.

Nyāyasaṅgraha of Bhāsarvajña with the commentary by Jayasiṅha Sūri. Published in the Bibliotheca Indica Series. Vidyābhūṣaṇa fixes 950 A. D. as the probable date of Bhāsarvajña; see his History of Indian Logic, p. 357.

Jayasiṅha Sūri is probably the same as the author of Kumārapālacakrīta which was composed in Saṁvat 1422; see below No. 1707.

[B. D. 299.]

1044

न्यायसिद्धान्तमञ्जरी of जानकीनाथ.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 45; about twelve lines to a page. Dated Śa'ke 1581.

Nyāyasiddhāntamañjarī is an elementary treatise in four chapters, on the four Pramāṇas by Jānakīnātha, who probably lived in the middle of the 16th century. The author quotes Śivāditya and Murāri Misra (I. O., No. 1961) and is posterior to the Cintāmaṇi and the Tarkabhāṣā (Bod., No. 1308). See also Hall, Index, p. 24; Mitra, Notices, V. p. 175 and S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 466.

Begins:—

प्रणस्य परमात्मानं ज्ञानकीनाथशर्मणा ।
क्रियते युक्तिसुक्तालिन्द्यायसिद्धान्तमञ्जरी ॥ १ ॥

Ends:—

इति श्रीज्ञानकीनाथविरचिता न्यायसिद्धान्तमञ्जरी
समाप्तिमगच्छत् ।
चन्द्राष्टभूतेन्दुमिते शकेवदे विकारेनाग्नीष सितेन्दुभूते ।
नारायणेनाशुचिदा व्यलेखि सिद्धान्तमञ्जर्यपि चन्द्रपुर्यम् ।
कृष्णान्नेयसगोत्रेण ख्यातव्यिप्रवैर्वरैः ।
गोविन्दतनयो जीयाज्ञारायण इतीरितः ॥

[B. D. 25.

1045

न्यायसिद्धान्तमञ्जरी of ज्ञानकीनाथ with
भावदीपिका by श्रीकृष्ण न्यायवाचीश.

10 x 4½ inches; Devanāgarī character.
Foll. 51; about ten lines to a page.

A commentary on the Nyāyasiddhāntamāñjari by Śrīkṛṣṇa Nyāyavāgīśa, son of Govinda Nyāyālāṅkāra. The MS. contains the Śabda Khaṇḍa only. Cf. I. O., No. 1974; Hall, Index, p. 25.

[B. D. 16.

1046

न्यायसूत्र of गौतम.

11 x 5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 18; ten lines to a page.

The Nyāyasūtras of Gautama. Published together with Vātsyāyana's Bhāṣya in the Bibliotheca Indica and also in the Vizianagar Sanskrit Series. For the date and other things, see Winternitz, Geschichte III. p. 463.

[B. D. 128.

1047

न्यायसूत्र of गौतम with
भाष्य by वात्सायन.

15½ x 10 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 57; about 19 lines to a page.

Gautama's Nyāyasūtras with Vātsyāyana's Bhāṣya. See I. O., No. 1842. It is translated into English by Kes'ava Pandita in the Pandit, New Series, II.

[ZZ. A. 30.

1048

न्यायसूत्र of गौतम with
ट्रिका by विश्वनाथ.

12 x 5¾ inches; Devanāgarī character.
Foll. 56; about 15 lines to a page.

The Nyāyasūtras with the commentary of Vis'vanātha Bhaṭṭācārya, son of Vidyānīvaśa Bhaṭṭācārya. The commentary was composed in 1634 A. D. Another well-known work of Vis'vanātha is Bhāṣāpariccheda and Siddhāntamuktāvalī. See S. Vidyābhūṣaṇa, History of Indian Logic, p. 479. This commentary is based on Śiromāṇi's explanation of the text. Published by the General Committee of Public Instruction, Bengal.

Begins:—

वपुर्लालक्ष्मीजितमदनकोटिवज्रवधू-
जनानामानन्दं कमपि कमनीयं विरचयन् ।०

Ends:—

एषा मुनिप्रवरगौतमसूत्रवृत्तिः
श्रीविश्वनाथकृतिना सुगमाल्पवर्णा ।
श्रीकृष्णचन्द्रचरणास्त्वजचञ्चरीक-
श्रीमच्छिरोमणिवचःप्रचयैरकारि ॥

कठिनार्थपदाकृतिं समैतां स्फुनि त्वच्चरणे समर्पयामि ।
अपराधमिमं प्रभो क्षमेथा ननु नारायण देव दीनवन्धो ॥
रसवाणतिथौ शकेन्द्रकाले बहुते कामतिथौ शुचौ सिताहे ।
अकरोन्मुनिसूत्रवृत्तिमेतां ननु बृन्दाविपिने स विश्वनाथः ॥

इति श्रीमहसूत्रवृत्तिः० होपाध्यायश्रीमद्विद्वानिवास-
भट्टाचार्यात्मजश्रीविश्वनाथभट्टाचार्यकृतायां न्यायसूत्रवृत्तौ
पञ्चमोच्यायः समाप्तः ।

[B. D. 30.

1049

पदार्थमाला of जयराम with
प्रकाश by लौगाण्डि भास्कर.

9 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. about 124; about 10 lines to a page.

Padārthamālā or Padārthamanimālā was composed in A. D. 1659 by Jayarāma Nyāyapañcānana, pupil of Rāmabhadra. See History of Indian Logic, p. 477. The commentary was composed probably a few years later by Bhāskara Laugākṣi, who on fol. 13, refers to another commentary on the Padārthamālā. Bhāskara was the son of Mudgala and was also the author of Tarkakaumudi.

The MS. is defective; it contains foll. 1-20; 45-48 and a hundred folios more not systematically numbered.

It begins:—

श्रीवासुदेवं सुरवैरिभङ्गं रमाधरालिङ्गितसुन्दराङ्गम् ।
पदाञ्चसंभूतपविन्नगाङ्गं नमामि तं वारितदोषसंगम् ॥ १ ॥
कणादनामानमृषिं प्रणम्य गुरुंश्च लौगाक्षिकुलोद्धवेन ।
वित्त्यते भास्करशमणेत्यं पदार्थमालानुगतप्रकाशः ॥ २ ॥

It ends:—

इति श्रीमन्महोपाध्यायलौगाक्षिगोत्रसंभूतश्रीमद्बृद्धकवी-
न्द्रानुजसुद्धलविदुषः सूनुना भास्करेण विरचितः पदार्थ-
मालाप्रकाशः संपूर्णः । श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

[B. D. 139.]

1050

प्रमाणलक्षण.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; 8 lines in a page.

This seems to be an abstract from some work on Nyāya.

It begins:—

श्रीवेद्यासायनमः ॥ अथ प्रमाणं निरूप्यते ॥ न च
प्रमाणनिरूपणमफलमिति वाच्यम् ॥

It ends:—

स्मृतित्वानधिकरणज्ञानत्वं जातिविशेषो वा अनुभवस्वमि-
त्यास्तां विस्तरः ॥ ६ ॥ इति प्रमा(ण) लक्षणं संपूर्णं ॥ ६ ॥

[B. D. 79.]

1051

भाषापरिच्छेद of विश्वनाथ.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; ten lines to a page.

Bhāṣāpariccheda is a short manual of the Tarka philosophy in 158 verses, by Vis'vanātha Nyāyapañcānana. It is usually published with the author's own commentary called Siddhāntamuktāvali. Published with English translation by Dr. Roer in the Bibliotheca Indica. See above No. 1048 for Vis'vanātha.

[S. C. 2.

1052

भाषापरिच्छेद with सिद्धान्तमुक्तावली of विश्वनाथ.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 25; about 22 lines to a page.

Bhāṣāpariccheda with Siddhāntamuktāvali, both by Vis'vanātha Nyāyapañcānana.

[Z.Z. A. 29.

1053

भाषापरिच्छेद with सिद्धान्तमुक्तावली of विश्वनाथ.

10×4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 54; eight lines to a page.

Another incomplete copy.

[B. D. 22.

1054

सिद्धान्तमुक्तावली with प्रकाश by महादेव (दिनकर).

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 40; about ten lines to a page. Incomplete.

A commentary on Vis'vanātha's Siddhāntamuktāvali, by Mahādeva (also called Bhaṭṭa Dinakara), son of Bālakṛṣṇa. As regards the joint authorship of this commentary by father and son, see Hall, Index, p. 74 and I. O., Nos. 2112-16. The MS. is incomplete.

[B. D. 25.

1055

सिद्धान्तमुक्तावली with प्रकाश by महादेव.

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll.
101; about 14 lines to a page. Incomplete.

Another incomplete copy upto the end of Dravya Padārtha.

1056

महाविद्या of कुलार्क with
वृत्तिटिप्पन by भुवनसुन्दर.

10 $\frac{1}{2}$ × 4 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 12; about 18 lines to a page.

Mahāvidyā is a short metrical piece, consisting of 10 verses containing 16 Anumānas to prove the non-eternity of Sabda. The author is said to be Kulārka Yogacārya. The Vṛtti is by an unknown author who is not a Jain. The Tippana of this Vṛtti is by Bhuvanasundara Sūri, pupil of Somasundara Sūri of the Tapāgaccha, who flourished in the first half of the 15th century. Bhuvanasundara is described as Vidyātippakanakāraka, in Dharmasāgara's Gurvāvali; see Weber, II. p. 1012.

(1) The महाविद्या begins:—

अपक्षसाध्यवद्वृत्ति विपक्षान्वयि यज्ञ तत् ।
साध्यवद्वृत्तितायुक्तं साध्यते साध्यवर्जिते ॥ १ ॥०

It ends:—

इति षोडशानुमानात्मकदशश्लोकीमहाविद्यासूत्रं समाप्तम् ।

(2) The वृत्ति begins:—

श्रुतिमयतनु केचित्केचिदानन्दरूपं
विगलिततनु केचित्केचिदच्छस्त्ररूपम् ।
अभिदधित यदेकं तज्जमामीह जन्म-
स्थितिलयपरितापारमभीनं स्वरूपम् ॥ १ ॥
महाविद्यानिगृहार्थदर्शिनी दीपिका मया ।
कियते धीमतामन्तस्तमोविच्छित्तिहेतवे ॥ २ ॥०

It ends:—

इति सर्वमनवद्यम् । इति षोडशोदाहरणम् ।
महाविद्यादशश्लोकी विवृतापि विरंतनैः ।
मन्दधीवृद्धिविद्यर्थं विवृतेयं यथागमम् ॥
इति श्रीमहाविद्याविवरणं परतीर्थिकप्रनथगतं समाप्तम् ।

(3) The विवरण of this वृत्ति by भुवनसुन्दर begins:—

श्रियो धाम श्रीमज्जिनवरपदाभ्योजयुगलं
पिरं देवीं चेतोभिमतफलदाने सुरमणिम् ।
नमस्कृत्यानन्दादुरुचरणयुगमं च विविना
महाविद्यावृत्तेः किमपि करवै टिप्पनमहम् ॥ १ ॥
प्रायष्टीकाकृतैतस्या रहस्यं न प्रकाशितम् ।
रहस्याख्यानपूर्वे तद्वृत्तिब्याख्यायते मया ॥ २ ॥
महाविद्यावृहृत्तिब्याख्याता प्रायशो मया ।
विडम्बनस्तीकायां विलोक्या सा तदर्थिभिः ॥ ३ ॥

अथ महाविद्या कथं समुत्पन्नेति वाच्यमार्गद्वयमुच्यते ।

78

भाष्टा नित्यं शब्दं योगाद्या वादिनश्च नित्यं च ।
प्रतिज्ञानते ततोयं जातस्तेषां विवादोऽन्न ॥ ४ ॥
तत्स्यानित्यत्वं प्रतिपादयितुं तु भाष्टवादीन्द्रान् ।
योगाचार्यो वर्यः कृतवानेतां महाविद्याम् ॥ ५ ॥०

It ends:—

इति षोडशोदाहरणाख्यानं समाप्तम् ।

श्रीदेवसुन्दरगुरुप्रथितप्रतिष्ठा—

पट्टोदयाचलसहस्रकरोपमानाः ।

श्रीमत्तपागणमहार्णवपूर्णचन्द्राः ।

श्रीसोमसुन्दरगुरुपवरा जयन्ति ॥ १ ॥

तेषां गुरुत्तमानां शिष्यः श्रीभुवनसुन्दरः सुरिः ।

तनुते स्त महाविद्याविवृतेर्जयकारि टिप्पनकम् ॥ २ ॥

इति श्रीतपागच्छन्नायकश्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यश्रीभुवन-
सुन्दरसूरिविवरचितं महाविद्याटिप्पनकम् ।

That the name of the author of Mahāvidyā was Kulārka will be clear from the following passage on fol. 5:—

०पूर्वपुरुषमार्गमनुसरन् कुलार्कपण्डितनिर्मितमहाविद्या-

वृत्तिं चिकीर्षुवृत्तिकार आदावभीष्टदेवतानमस्कारमाह०

(4) लघुमहाविद्याविडम्बन of भुवनसुन्दर begins on fol. 12:—

स्त्राद्वादवादप्रवलप्रणादप्रणष्टुर्वादिमद्विष्टेन्द्राः ।

श्रीः सिंहिका यस्य विभाति देवः स वर्धमानः श्रियमातनोनु

It ends:—

ततश्च । असंभाव्येषि विद्यावे महाविद्येति यत्कृतम् ।

नामैतस्य अपार्थं तन्मनुजे देवराजवत् ॥ ७ ॥

महाविद्याप्रयोगाणां क्षेपणाय विचक्षणैः ।

सेव्यं लघुमहाविद्याविडम्बनमिदं सदा ॥ ८ ॥

सुपर्णीभयिदं यस्य कण्ठपीठे लुठिष्यति ।

सर्पिण्योमूर्मीहाविद्या न स्फुरिष्यन्ति तस्पुरः ॥ ९ ॥

श्रीसोमसुन्दरगुरोः शिष्यः श्रीभुवनसुन्दराचार्यः ।

कृतवानेतप्रज्ञावृद्धो विजयदायि ॥ १० ॥

इति श्रीलघुमहाविद्याविडम्बनं समाप्तम् ।

[B. D. 87.

1057

वैशेषिकसूत्र of कणाद.

12 $\frac{1}{2}$ × 5 $\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; ten lines to a page. Dated S'ake 1715.

Vais'ēṣika Sūtras ascribed to Kauṇāda are published with the Bhāṣya of Pras'astapāda in Benares S. Series. For further information, see Winternitz, Geschichte, III. p. 472.

[B. D. 30.

1058

वैशेषिकसूत्र of कणाद with
भाष्य by प्रशस्तपाद.

$9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 6; about 11 lines to a page. Incomplete.

Vais'ēsika Sūtras with the Bhāṣya of Pras'a-stapāda who lived in the 5th or 6th century A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 473; Keith, Indian Logic, p. 27. The MS. contains the Bhāṣya only upto the end of the Dravya Padārtha.

[B. D. 232.]

1059

वैशेषिकसूत्र with
उपस्कर by शंकरमिश्र.

$11\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 129; about 10 lines to a page.

Upaskara is a commentary on the Vais'ēsika Sūtras of Kapāda, by Śaṅkaramiśra, son of Bhavaṇātha and Bhavaṇī. He quotes Vācas-patiṁiśra, Vallabhācārya, Śrīdhara and Jiva-nāthamīśra, his own uncle. He lived about 1600 A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 474. The commentary is published in the Bibliotheca Indica and its English translation in the Sacred Books of the Hindus Series.

It begins:—

उद्धवद्वजटाजूटकोडकीडत्सुरापगम् ।
नमामि यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं हरम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति महामहोपाध्यायमिश्रभवनाथात्मजमिश्रश्रीशंकर-
कृते वैशेषिकसूत्रोपस्करे दशमोध्यायः समाप्तः ॥ १० ॥
समाप्तं चेदं शास्त्रमिति ॥ ३८ ॥

[B. D. 229.]

1060

शब्दखण्ड.

$10 \times 3\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 10 to 200; seven lines to a page.

S'abdakhaṇḍa of some work on Nyāya. It is without beginning or end. Only one or two folios at the end seem to be missing. It is incorrectly written in many places. Some folios are marked श० म०

The end:—

धीरा: कुशाग्रमतयो भवतः प्रणम्य
मौलौ निधाय करवारिरुहे समीहे ।
वापीयमर्थरहितारिविशृङ्खलापि
सानुग्रहेण हृदये विनिवेशनीया ॥
गच्छतः स्वलनं क्वापि भवत्येव प्रमादतः ।
हंसंति(?) साध दुर्जनास्तव ॥——

[B. D. 71.]

1061

योडशपदार्थी of गणेशदास.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 50; about ten lines to a page.

A manual of the Nyāya philosophy of Gautama, by Gaṇeśadāsa, about whose personal history nothing can be gathered from the work itself. Our MS. is about 150 years old.

It begins:—

हरिकेशाद्या देवा नमन्ति पदयोः स्वसिद्धये यस्य ।
तमिभाननमहमीडे यन्नान्ना हृदि विभेति कालोपि ॥ १ ॥
निगमागमसूत्रैर्ये यतोस्य जन्मादिलक्षणैरुदितः ।
गजसुखशब्देनासावित्यादिभिरेव सूरभिर्विदितः ॥ २ ॥
हृष्टं से भूयादिति सर्वो लोको हि साधनं कुरुते ।
विष्वादीनां भक्तिमङ्गलमूर्ते त्वदर्थमिति भाति ॥ ३ ॥
इत्युद्देशप्रकरणम् । ३b; इति लक्षणप्रकरणं समाप्तं 20 b.

It ends:—

इति श्रीगणेशदासकृतगौतमसूत्रतात्पर्ययोडशपदार्थकथ-
नरूपप्रकरणं समाप्तम् ॥ श्रीगजाननार्पणस्तु ॥

[B. D. 117.]

1062

सप्तपदार्थी of शिवादित्य.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 15; 7 lines to a page. Dated Samivat 1537.

A short manual of the Vais'ēsika philosophy by Śivāditya. Edited with notes by V. S. Ghate, who refers Śivāditya to the close of the 10th and the beginning of the 11th century. See I. O., No. 2086; Winternitz, Geschichte, III. p. 475.

End:—

इति श्रीमत्परौद्वाचार्य(?) श्रीसिवादित्यविरचितेयं सप्त-
पदार्थीं संपूर्णा । संवत् १५३७ वर्षे ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे
शनौ लिखिता ।

[B. L. 124.]

1063

सप्तपदार्थी of शिवादित्य with
a टीका.

11 x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; about twenty lines to a page.

Another copy of the Saptapadārthī, with a commentary by an unknown author.

The com. begins:—

शारदी शारदाम्भोदरुचिरि हनिरांसु(शु)कम् ।
नत्वा सप्तपदार्थाय(र्थाय) यथाशक्त्या विभज्यते ॥०

It ends:—

तावकालमियं सप्तपदार्थी वस्तुप्रकाशनी अस्तु । इति
सप्तपदार्थीटीका संपूर्ण ।

[B. D. 127.

1064

सप्तपदार्थी of शिवादित्य with
सितभाषिणी by माधवसरस्वती.

10 x 4 inches; Devanāgarī character.
Foll. 54; ten lines to a page.

A commentary on Saptapadārthī, by Mādhavasaravatī of Saurāṣṭra. See Hall, Index, p. 75; Mitra, Notices, VIII. p. 156 and I. O., No. 2083. Mādhavasaravatī lived before A. D. 1523; see Keith, Indian Logic, p. 37.

Begins:—

वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थं योगीश्वरैर्घेयमजं विशुद्धम्
उमातुमाभ्यामनुगम्यमानं वन्दे महेशं सदनुग्रहेशम् ।
विज्ञेशादीशमस्कल्य माधवाख्यः सरस्वती ।
शिवादित्यहृतेष्टीकां करोमि सितभाषिणीम् ॥ २ ॥

Ends:—

माधवाख्ययतीन्द्रेण कृष्णातीरनिवासिना ।
कृता सप्तपदार्थास्तु टीकेयं सितभाषिणी ॥
श्रीमन्माधवसाधुवाक्यरचितां चातुर्यभावस्फुर्तां
भावाभावपदार्थबोधविधुरज्ञानेक्षणे दीपिकाम् ।
अज्ञानानातिमोभिभूतविषये स्वतपां बहुव्यापिनीं
कृत्वेमां सितभाषिणीं करवृत्तां पद्यन्तु तकं जनाः ॥ १ ॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमाधवसरस्वतीविर-
चिता सप्तपदार्थीटीका सितभाषिणीसंज्ञा समाप्ता ।

The conclusion much differs from that of the L. O. M. S., which agrees with the M. S., described in Bhandarkar, Report, 1883-84, pp. 6 and 312.

[B. D. 150.

(B) Sāṅkhya and Yoga.

1065

तत्त्वसमाससूत्र with सर्वोपकारिणी.

8½ x 4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; nine lines to a page. Dated S'aka 1792.

Tattvasamāsa is a brief exposition of the Sāṅkhya system in 22 Sūtras. See Max Muller, Systems, pp. 224; 242; Garbe, Sāṅkhya Philosophy, p. 94 and Keith, Sāṅkhya System, p. 89.

The author of the commentary, which is called Sarvopakārinī, is unknown; cf. Hall, Index, p. 3.

According to him the authors of the Kāpila and the Tattvasamāsa Sūtras are different; see below.

The com. begins:—

यद्वाविभूतिरमलाखिलतत्त्वजाता ॥
श्रीमन्महार्षिकपिलं प्रभुमानतोस्मि ॥ १ ॥
उदिधीर्षुस्तुत्त्रीतसूत्रतत्त्वार्थंबुद्धये ।
सर्वोपकारिणीं कुर्वे टीकां गुणवशंवदः ॥ २ ॥

इत्थेदं सकलसांख्यतीर्थमूलभूतं तीर्थान्तराणि वैतत्पञ्च-
भूतान्येव । सूत्रषड्धायारी तु वैश्वानरावतारभगवत्कपिलप्र-
णीतेयं द्वाविशतिसूत्री तस्या अपि बीजभूता नारायणावतार-
भगवत्कपिलप्रणीतेति बृद्धाः । तत्रादौ प्रथमसूत्रत्रयेण सकल-
प्रपञ्चमूलभूतानि पञ्चविशतितत्त्वानीति सूचयति । अष्टौ
प्रकृतयः १ षोडश विकारा २ पुरुषः ३ ॥

It ends:—

एकसिंहिगुणात्मतत्त्वयुतितो जाता द्विता साप्यतो
द्वित्वं प्राप्य विकाशत्यविरतं भोगापवर्गौ स्वतः ।
इत्येवं परिसूचयन्मतिमतो मोहापहं कापिलं
सूत्राणाममलं द्विकद्रव्यमिदं जीयाच्चिरं चेतसि ॥ १ ॥
इति संक्षिप्तसांख्यज्ञानकापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ।
द्वाक्षात्यष्टिशके भाद्रे काश्यां गोपालशर्मणा ।
वृत्तिः कापिलसूत्राणामलेखीश्वरतुष्टये ।

On the back of the last folio:—

सांख्यद्वाविशतिवृत्तिरियं शके १७९२ प्रमोदनामसंवत्सरे
मार्गशीर्षशुक्लद्वादश्यां समाप्तं काश्यां संपादितादर्शात् प्रतिरियं
लिखितास्तीत्यवसेयं ।

[B. D. 238.

1066

तत्त्वसमाससूत्र with
याथार्थदीपन by भावा गणेश.

$14 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; seven lines to a page. Dated Samvat 1927.

Another commentary on the Tattvasamāsa Sūtra, by Bhāvā Gaṇeśa Dikṣita, son of Bhāvā Viśvanātha and pupil of the famous Vijnāna Bikṣu or Vijnāna Ācārya, who lived in the second half of the 16th century; See Winternitz, Geschichte, III. p. 457; Hall, Index, p. 4.

It begins:—

पञ्चविंशतितत्त्वे पु तत्त्वज्ञानमवामुवान् ।
आदिसृष्टै नमस्तस्मै कपिलाय महर्षये ॥ १ ॥

अथातस्तत्वसमासं व्याख्यास्याम इति । कश्चिद्वाह्निष्ठि-
विधेन हुःखेनाभिभूतः सांख्याचार्यं कपिलमुनिं शरणमुपा-
गतः० आह० । कपिल उवाच । अष्टौ प्रकृतयः ३

इति सांख्यसूत्राणि समाप्तानि ।

पुरुषः स जयत्यादः सा च प्रकृतिरीक्षरी ।
आर्थां संसूज्य सूज्यन्तेऽनन्तव्याण्डकोटयः ॥ १ ॥
कपिलासुरिपञ्चशिखान् गुरुन्विज्ञानाचार्यवर्याश्च ।
प्रणमामि बुद्धिवृद्धै सिध्यै वा सर्वकार्याणाम् ॥ २ ॥
समाससूत्राण्यालङ्घ्य व्याख्यां पञ्चशिखस्य च ।
भावागणेशः कुरुते तत्त्वयाथार्थदीपनम् ॥ ३ ॥

The commentator quotes his Guru's i. e. Vijnāna Bikṣu's Kārikās twice. Also on fol. 26 he remarks:—

“इदार्नीतनाः केचन वैष्णवाः पृतादशवाक्यैः (येन्ये-
रविंदाक्ष० from भागवतपु०) भगवद्विक्रिये पुरस्कृत्य सामा-
न्यतो ज्ञानमार्गमेव खण्डयन्ति ते तु०

To whom does this refer? To Vallabha?

It ends:—

तसाऽग्नवद्विक्रिये साधनं सांख्यविद्यायामिति सिद्धम् ॥
कृतं परोपकाराय तत्त्वयाथार्थदीपनम् ।
तेन मे प्रीयतां कृष्णः परमात्मा जगद्गुरुः ॥
स्वतन्त्रत्वात्स एवैकः कर्ता गोपालबालकः ।
श्रीकृष्णाख्यो महेशानो दाहयन्नसमस्वहम् ॥
पुरुषार्थं बुभुत्सूनां बोधायैव मयेरितम् ।
देवेभ्यः श्रुमर्पितं चैव तेनापि प्रीयतां हरिः ॥

इति भावाविश्वनाथदीक्षितसूनुगणेशाकृतं तत्त्वया-
थार्थदीपनं संपूर्णम् ।

[B. I. 36.]

1067

तत्त्वसमाससूत्र with
याथार्थदीपन by भावा गणेश.

$11\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; ten lines to a page. Dated Samvat 1925.

Another copy slightly differing at the end.

Ends:—

एतसमासनिश्रेयसं एतज्ञानं कपिलस्य महात्मनः ।
अनुष्टुप् छन्दसां चात्र ज्ञेयं श्लोकशतन्नयम् ।
इति तत्त्वसमासाख्यसूत्रवृत्तिः ।

[B. I. 35.]

1068

सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण with
भाष्य by गौडपाद.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 24; about 15 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās of Īśvarakṛṣṇa with Bhāṣya of Gaudapāda. Gaudapāda's Bhāṣya is mentioned in Alberuni's India. This Gaudapāda is probably identical with the author of the Vedāntakārikās; See Winternitz, Geschichte, III. pp. 452-454. The Sāṅkhyakārikās with this Bhāṣya and Nārāyaṇa's Sāṅkhyacandrikā are published in the Benares Sanskrit Series, 1883.

[B. D. 264.]

1069

सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण with
सांख्यचन्द्रिका by नारायणतीर्थ.

$14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 29; about 10 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās with Sāṅkhyacandrikā by Nārāyaṇatīrtha who refers to his own commentary on the Yogasūtra; see Hall, Index, p. 7. Published in the Benares S. Series.

[B. D. 34.]

1070

सांख्यकारिका ईश्वरकृष्ण with
सांख्यतत्त्वकौमुदी by वाचस्पति.

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 29; 16 lines to a page.

Sāṅkhyakārikās with Tattvakaumudi of Vācaspati, who quotes from Bhoja's Rājavārtika; see Winternitz, Geschichte, III. p. 454. It seems, therefore, that this Vācaspati is not the same as the author of the Bhāmatī and Nyāyasūcīnibandha, as assumed by me under No. 181 above. Often published.

[ZZ. A. 12.

1071

सांख्यसूत्र with
प्रवचनभाष्य by विज्ञानाचार्य.

$15 \times 9\frac{1}{2}$; inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. (38+33); about 17 lines to a page.

Sāṅkhyasūtra (only Visaya and Tantra Adhys.) with commentary of Vijnāna Bhikṣu who lived in the second half of the 16th century; see above No. 1066. Published by Hall in the Bibliotheca Indica Series. See I. O., No 1810.

[ZZ. A. 27.

1072

सांख्यसूत्र with
प्रवचनभाष्य by विज्ञानाचार्य.

13×5 inches; Devanāgarī character.
Foll. 102; twelve lines to a page.

Another (complete) copy.

[S. C. 19.

1073

गोरक्षशतक of गोरक्षनाथ.

$5\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 26; nine lines to page.

A treatise on Rājayoga in 200 s'lokas and ascribed to Gorakṣanātha. See Hall, Index, p. 18. For an analysis, see Aufrecht, Oxford Catalogue, No. 567.

79

It begins:—

श्रीगुरुं परमानन्दं वन्दे आनन्दविग्रहम् ।
यस्य सांख्यमात्रेण विदानन्दायते ततुम् ॥ १ ॥०
नमस्कृत्य गुरुं भक्त्या गोरक्षो ज्ञानमुत्तमम् ।
अभीष्टं योगिनां ब्रूते परमानन्दकारकम् ॥ ३ ॥
श्रीगोरक्षशतं वक्ष्ये योगिनां हितकाम्यथा ।
ध्रुवं यस्यावबोधेन ज्ञायते परमं पदम् ॥ ४ ॥

It ends:—

भवभीतिहरं वृणां मुक्तिसोपानसंज्ञकम् ।
गुह्याद्विद्यतरं गुरुं गोरक्षेण प्रकाशितम् ॥ १९७ ॥
इति गोरक्षशतकं योगशास्त्रं जनः पठेत् ।
सर्वपापविनिर्मुक्तो योगसिद्धिं लभेद्वुवम् ॥ १९८ ॥
योगशास्त्रं पठेक्षिलं किमन्यैः ज्ञानविस्तरैः ।
यत्स्वयं चादिनाथस्य निर्गतं वदनाम्बुजात् ॥ १९९ ॥
स्वातं तेन समस्तीर्थसलिले दत्ता च पृथग्वी द्विजे०
येषां त्रिविचारणे क्षममपि प्राप्नोति धैर्यं भनः २००॥

इति श्रीगोरक्षशतकं समाप्तम् ।

[B. I. 31.

1074

घेरण्डसंहिता.

12×6 inches; Devanāgarī character.
Foll. 19; eleven lines to a page. Dated Saṁvat 1928.

This is a metrical work on the Haṭhayoga in seven chapters. It has the form of a dialogue between Gheraṇḍa and Caṇḍa; for another MS., cf. Mitra, Notices, I. p. 135.

It begins:—

आदीश्वराय प्रणमामि तस्यै येनोपदिष्टा हठयोगविद्या ।
विराजते प्रोन्नतराजयोगमानूढमिच्छत् विधियोग एव १
एकदा चण्डकापालिर्गत्वा घेरण्डकुटिरम् ।
प्रणम्य विनयाद्वक्त्वा घेरण्डं परिपृच्छति ॥ २ ॥

चण्डकापालिरुचाच ।

घटस्य योगयोगेश तत्त्वज्ञानस्य कारणम् ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि योगेश्वरं वद प्रभो ॥ ३ ॥

घेरण्ड उचाच ।

साधु साधु महाबाहो यन्मां द्वं परिपृच्छसि ।
कथयामि हे तस्वं सावधानोवधारय ॥ ४ ॥
नास्ति मायासमं पाशो नाति योगात्परं बलम् ।
न विज्ञानात्परो बन्धुनाहंकारात्परो रिषुः ॥ ५ ॥०

It ends:—

इति ते कथितं चण्ड समाधिरुद्दिलम् परम् ।
यद्वत्वा न पुनर्जन्म जायते भुविमण्डले ॥ २५ ॥

इति धेरण्डसंहितायां घटस्थयोगे (घट is the body)
सप्तमसाधने धेरण्डचण्डसंवादे समाधिः सप्तमोपदेशः ॥

The Adhyāyas respectively treat of घटकर्मशोधन (60 s'lo.), आसनप्रयोग (45 s'lo.), घटजुड्डियोग (65 s'lo.), प्रत्याहारप्रयोग (7 s'lo.), ग्राणायासप्रयोग (98 s'lo.), ध्यानयोग (23 s'lo.) and समाधियोग (25 s'lo.).

[B. I. 32.]

1075

योगसूत्र of पतञ्जलि with
भाष्य by व्यास.

$\frac{7}{4} \times 13 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; about 10 lines to a page. Incomplete.

Yogasūtras of Patañjali, for whom see Winter-nitz, Geschichte, III. p. 460, accompanied by the Bhāṣya of Vyāsa, who according to Winter-nitz, (see ibid, p. 461, n. 2) must have written in the 6th century. Both text and commentary are published in the Bombay S. Series and translated into English by J. H. Woods in the Harward Oriental Series.

Our MS. contains only two Pādas and 13 Sūtras of the third. See I. O., No. 1826.

[B. D. 33.]

1076

योगसूत्रभाष्य of व्यास with
तत्त्ववैशारदी of वाचस्पति.

$15\frac{1}{2} \times 8$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 112; about 15 lines to a page. Dated Samvat 1821.

Vyāsa's Yogabhāṣya with Tattvavais'āraḍī of Vācaspati is published in the Bombay Sanskrit Series. The same is translated into English by Woods. For Vācaspati, see above No. 1070. Also see I. O., No. 1827.

[B. I. 27.]

1077

योगसूत्रभाष्य of व्यास with
वार्तिक by विज्ञानभिक्षु.

15×8 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 222; about 13 lines to a page.

Another commentary on Vyāsa's Yogabhāṣya. For Vijñāna Bhikṣu, the author, see above No. 1071. This commentary is published in the Pandit, New Series, vols. 5-6.

[B. I. 26.]

1078

योगसूत्र of पतञ्जलि with
राजमार्तण्ड by भोजराज.

$12 \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 50; 9 lines to a page. Dated Śaṅkhe 1709.

Yogasūtra with Bhoja's Rajamārtandā is edited and translated into English by R. Mitra in the Bibliotheca Indica Series. See I. O., No. 1831. Many works are ascribed to King Bhoja of Dhārā, who lived in the 11th century; see C. C. I. p. 418; II. p. 95.

[B. D. 148.]

1079

योगसूत्र of पतञ्जलि with
राजमार्तण्ड of भोजराज.

$11\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 41; about 12 lines to a page.

Another complete copy.

[B. I. 29.]

1080

योगसूत्र of पतञ्जलि with
मणिप्रभा by रामानन्दसरस्वती.

$11 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; about 11 lines to a page.

Maṇiprabhā is another commentary on the Yogasūtra by Rāmānandasarasvatī, pupil of Govindānandasarasvatī. Another work of Rāmānanda is a commentary on Śaṅkarācārya's Śāri-rabhāṣya; see Hall, Index, p. 89. Rāmānanda's

fellow-student Nārāyaṇasaravatī wrote a Vārtika on the Sāṅkarabhāṣya in A. D. 1592; see ibid, p. 202. Rāmānanda therefore, must have flourished in the second half of the 16th century. The Maṇiprabhā is published in Benares S. Series.

Begins:—

बन्दे क्लेशाद्यसंसृष्टं पुराणपुरुषं हरिम् ।०

[B. I. 30.

1081

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

$9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 168; nine lines to a page. Dated Saṁvat 1867.

Yogacintāmaṇi is a work in 4 chapters on the Yoga philosophy, by Sivānandasaravatī, pupil of Rāmacandra Sadānandasaravatī. The author quotes Vidyāraṇya and a MS. of this work was copied in Śake 1552; see No. 1083 below, where the last verse seems to suggest that the MS. was written during the life-time of the author.

It begins:—

नमो गुरुभ्यो देवेभ्यो योगिभ्यो हरये नमः ।
नित्यं सूक्ष्मतरं चिदेकरसं मुकुदं शिरं
निर्धूताखिलकल्पनं श्रुतिशिरोगम्यं प्रमाणोजिज्ञतम् ।
पूर्णं धाम वशीकृताः सुमनसः पश्यन्ति यं योगिनः
सान्द्रानन्दसुपास्महे तदनिशं स्वात्मग्रकाशं महः ॥१॥
भायागाढमहादुरत्ययतमो मार्तण्डकोटिप्रभः
संसाराख्ययुगान्तभास्करकर व्यातत्य पूर्णेन्दुकः ।
द्वुःखामोदयुगान्तचण्डपवनः कारुण्यलावण्यभू—
र्भूयान्मे निखिलार्थबोधनकरः श्रीदक्षिणामूर्तिकः ॥२॥
विघ्नौघकालानलसंनिकाशं चिन्त्यार्थचिन्तामणिचाहमूर्तिम् ।
ब्रह्माच्युतेशादिसमर्चिताङ्ग्नि नमामि लम्बोदरसुग्रीवीर्यम् ॥३॥
श्रीव्यासं यतिशंकरं भवयुहं श्रीरामचन्द्रं गुरुं
सान्द्रानन्दपदाभ्युजं च निखिलान्तवा हि योगीश्वरान् ।
नानाग्रन्थपयोविमध्यपतितं श्रीयोगचिन्तामणिं
निःशेषार्थसमर्पकं यतिशिवानन्दः करोति स्फुटम् ॥४॥

The paricchedas end respectively on foll. 53b; 99 and 136b.

It ends:—

मिदध्यासनमेत्तत्तु मया साधनसंयुतम् ।
यथाकालं यथावोर्धं संक्षेपेण लिखितम् ॥

श्रवणं मननं चैव सविदोषसविस्तरम् ।
वेदान्तेष्वेव द्रष्टव्यं नोक्तं विस्तरभीतितः ॥
रहस्यं राजयोगस्य हठयोगस्य यत् स्थितम् ।
प्रकाशितं मया सर्वं प्रीतये योगिनामिह ॥
अर्वाचीनैरसाध्यत्वाल्लिखितो न मया हि सः ।
उद्गालकभृशुण्डाद्यैर्हठयोगस्तु यः कृतः ।
कापालिकप्रणीतास्तु इतिकर्तव्य(ता)दयः ।
लिखिता न मया ते तु श्रुतिस्मृतिविरोधिनः ।
येनाराधि महादेवो गौरी ब्रह्माथवा हरिः ।
लम्बोदरो रविर्वापि स योगात्सिद्धिमामुयात् ॥

इति श्रीमद्यरमहंसपरिवाजकाचार्यश्रीरामचन्द्रसदानन्द-
सरस्वतीशिष्यशिवानन्दसरस्वतीविरचिते योगचिन्तामणौ
चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ।

The author quotes:—

अमृतसिद्धिः 8, 16b; आत्माराम 9b; त्रिपुरासारससु-
च्य 28, 73, 119; दंत्तात्रेय 59b, 61; धर्मपुत्रिका 95;
नन्दिकेश्वरतारावली 9b; नैष्कर्म्यसिद्धिः 14; पवनयोगसंग्रह
82b; पारमेश्वरतत्रे 16, 74b; मानसोङ्गास 9b, 42;
योगवीज 2, 7b, 15 &c. राजयोग 14, 21 &c; वासु-
संहिता 44; विद्यारण्य 32, 43; हठयोग 112; हठप्रदी-
पिका 9, 16b, 19b &c.

[B. D. 170.

1082

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

$12\frac{1}{2} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 36; 13 lines to a page.

Another copy; this contains only the second
Pariccheda.

[B. D. 260.

1083

योगचिन्तामणि of शिवानन्दसरस्वती.

$13 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 78; fifteen lines to a page. Date Śake
1552; Saṁvat 1687.

This is another complete copy. Its conclusion
differs from that of No. 1081. The MS. bears
the date Śake 1552, but this seems to be the
date of the original of our MS., since its folios
bear the watermark '1859'.

Ends:—

०लम्बोदरो रविर्वापि तस्य योगः प्रसिध्यति ।
योगचिन्तामणिनियं चिन्तनीयो मुसुश्रुभिः ।
जीवन्मुक्तिमहाकामैरजरामृत्युकाङ्गिभिः ॥
दुःखं गर्भनिवासजं शिशुदशाताहृष्ट्यवार्थक्यजं
त्विष्टालिष्टवियोगयोगजितोत्कर्षपकर्षोद्भवम् ।
देहप्राणवियोगरोगचर्यजं कुर्भीविपाकादिजं
तदुर्जाधिमहौषधं भजत भोः श्रीयोगचिन्तामणिम् ॥
द्विजसेवितशाखस्य श्रुतिकल्पकरोः फलम् ।
शमनं भवतापस्य योगं भजत सत्तमाः ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य० चतुर्थः परिच्छेदः ॥
द्विवाणशरचन्द्रैश्च १५५२ युक्ते शाकेन्दुवासरे ।
अठदेष्ट्यूर्जन्त्रयोददश्यां युक्ते मुन्यष्टराजभिः ॥
परवेजपुरे रम्ये विद्वन्मण्डलमण्डिते ।
पुस्तकं विलिख(दा)मो शिवं नत्वा ससूनुकम् ॥
विशेषं विश्वभक्तिः प्रकटितसुयशः पूर्णचन्द्रांशुजालैः
व्यासं येनाहिराजप्रबलविष्लसत्कण्ठमीशं पुरारिम् ।
येन ध्वस्तस्वधर्मेग्रभवत्नमलं ध्यायता शैवमत्रैः
ध्वसं सोयं सुश्रैवो जगति वित्तुते(श्री)शिवानन्दयोगी ॥

[S. C. 17.

1084

शिवसंहिता.

$14\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; 11 lines to a page. Dated Saṁvat
1928.

A metrical work, consisting of 644 s'lokas, on
the Yoga philosophy treated as a helpmate of
the Advaita Vedānta. It is said to belong to
the Skanda Purāṇa; cf. Hall, Index, p. 14.

It begins:—

एकं ज्ञानं नियमाद्यन्तशूलं नान्यतिक्विद्वर्तते वस्तुसत्वम् ।
यज्ञेदेस्मिन्निहियोपाधिनो वै ज्ञानस्यासाभासते नान्यथैव ॥१॥
अथ भक्तानुरक्तो हि वक्ति योगानुशासनम् ।
ईश्वरः सर्वभूतानामात्ममुक्तिप्रदायकम् ॥ २ ॥
त्यक्त्वा विवादशीलानां मतं दुर्ज्ञानदेतुकम् ।
आत्मज्ञानाय भूतानामनन्यगतचेतसाम् ॥ ३ ॥
आलोक्य सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ।
इदमेकं सुनिष्पत्तं योगशास्त्रं परं मतम् ॥ १७ ॥
मात्रेव विश्वजननी नाहय तत्त्वविद्या परम् ।
यदा जाशं समायाति विश्वं नास्ति तदा खलु ॥ ६६ ॥

It ends:—

शिवविद्या महाविद्या गुरुं वाग्रमहेश्वरी ।
मद्भाषितमिदं ज्ञात्यं गोपनीयमतो ब्रूधैः ॥ ३८ ॥
गेहे शिवत्वा पुत्रदारादिपूर्णे संगं त्यक्त्वा वान्तरे योगमार्गे ।
सिद्धेश्विहं वीक्ष्य पश्चात्युहस्यः क्रीडेत्सैवे (?) मन्मतं साधयित्वा
इति श्रीशिवसंहितेश्वरप्रोक्ता समाप्ता ।

[B. I. 28.

1085

सिद्धसिद्धान्तपद्धतिः of गोरक्षनाथ.

$11\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 17; nine lines to a page. Incomplete.

Another treatise on the Yogic philosophy in
six chapters, by Gorakṣanātha, pupil of Mi-
nānātha. The MS. is incomplete; it contains the
first four chapters and a portion of the fifth.
S'ivānanda and Tattvasāra are quoted on foll. 15
and 15b respectively. See I. O., 1839 (last piece)
for the details of the contents.

Begins:—

आदिनाथं नमस्कृत्य शक्तियुक्तं जगद्गुरुम् ।
वक्ष्ये गोरक्षनाथोहं सिद्धसिद्धान्तपद्धतिम् ॥ १ ॥
नास्ति सत्यविचारेस्मिन्नुपत्तिश्वाण्डपिण्डयोः ।
तथापि लोकवृत्यर्थं वक्ष्ये सत्संप्रदायतः ॥ २ ॥०

[B. D. 112.

1086

हठयोगस्वरशास्त्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 30; 7 lines to a page. Incomplete.

A work, apparently in three chapters, on the
principles of Hāṭha Yoga.

It begins:—

श्रीदेष्ट्युवाच ॥
केलासशिषि(स)रासीनं देवदेवं जगद्गुरुम् ।
पृथ्व्यास्यहमहं स्वामिन्यूहि मे परमेश्वर ॥ १ ॥
कथं सृष्टिः समुत्पत्ता कथं सृष्टिर्विनक्षयति ।
कथं च व्रजाणो ज्ञानं सृष्टिसंहारवर्जितम् ॥ २ ॥
श्रीहेश्वर उवाच ॥
अविद्यं च भवेत्स्तुष्टिर्विन्नं वैष विनश्यति ।
अविद्यं व्रजाणे ज्ञानं सृष्टिसंहारवर्जितम् ॥ ३ ॥

श्रीदेव्युवाच ॥
 उक्ताकारादि कथं देव कथं विद्याश्रतुर्दश ।
 ममपूजातपोध्यानं धर्मकर्म तथैव च ॥ ४ ॥
 इति श्रीब्रह्माज्ञाने उमामहेश्वरसंवादे प्रथमोध्यायः ।
 (slo. 97) 11b; इति श्री० द्वितीयोध्यायः (slo.
 91) 21.

The end:—

अद्य मे सफलं जन्म अद्य मे सफलं तपः ।
 अद्य मे सफलं मुक्तिर्गुरुस्पादप्रसादतः ॥ ९२ ॥

Five slokas follow this and then the MS. abruptly ends:—

९७ ॥ गुणीमनेकविद्वांसोतपद——

[B. D. 290.

(C) Pūrvamīmānsā.

1087-1088

जैमिनीयन्यायमालाविस्तार of माधवाचार्य.

$15 \times 9\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 178 and 199; about 17 lines to a page.

These are two neatly written modern copies of Mādhavācārya's Jaiminiyanyāyamālavistāra on the Pūrvamīmānsā Sūtras. It is published in the Ānandāśrama Series.

[ZZ. B. 2.

1089-1090

जैमिनीयन्यायमालाविस्तार of माधवाचार्य.

$11\frac{1}{2} \times 5$ & $13\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 10 and 16; about 11 lines to a page.

Two other incomplete copies of the same work. The first contains Adhys. 1-4 of the VIII book; the second contains Adhys. 1-4 of the XIth.

[B. D. 23.

1091

पूर्वमीमांसासूत्र of जैमिनि with
 भाष्य by शब्दरसामी.

14×9 inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 411; about 20 lines to a page.

A complete and neatly written copy of the Śābarabhāṣya on the Pūrvamīmānsā Sūtras of Jaimini. The number of folios of the twelve

parts is respectively as follows:—25; 23; 46; 28; 16; 46; 20; 13; 44; 94; 35 and 21. The MS. is of a modern date.

The Śābarabhāṣya is translated into English by G. Jha in Indian Thought, vol. II, 1911.

[ZZ. A. 18.

1092

मीमांसावलप्रकाश of शंकरभट्ट.

$8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 369; seven lines to a page.

This is an abridgment with comments of the Pūrvamīmānsā Sūtras. Its author is Śaṅkarabhaṭṭa, son of Nārāyanabhaṭṭa and the father of the famous Nilakanṭha, author of the Mayūkhas. See above No. 726 and Hall, Index p. 183. It is published in the Chawkhamba Sanskrit Series, 1902.

Begins:—

अथै द्वादशलक्षण्याः संक्षिप्तसत्र शंकरः ।०

[B. D. 230.

1093

विधिरसायन with सुखोपजीविनी
 of अप्पय्य दीक्षित.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
 Foll. 50; 12 lines to a page. Incomplete.

Vidhīrasāyana is a treatise on the three kinds of Vidhi, composed with its commentary Sukhōpajīvinī, by Appayya Dīkṣīta for whom see above No. 141 and also I. O., No. 2210. Published in the Chawkhamba Sanskrit Series. Our MS. ends with अपूर्वविधिलक्षणाक्षेप.

[B. D. 125.

(D) Advaita Vedānta.

1094

आज्ञानबोधिनी (आत्मबोध) of शंकराचार्य.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 15; about 13 lines to a page.

Ajñānabodhini or Ātmabodha is a small treatise on the Advaita Vedānta, ascribed to Śaṅka-

rācārya. Published at the Vani Vilas Press, Srirangam.

It begins:—

सच्चिदानन्दरूपाय सर्वधीवृत्तिसाक्षिणे ।०

[S. C. 2.

1095

अद्वैतसिद्धि of मधुसूदनसरस्वती.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 160; 11 lines to a page. Incomplete.

Advaitasiddhi is a work in four Paricchedas on the Advaita philosophy. It is published at the N. S. Press, Bombay. For the age of the author, see below No. 1157. Our MS. contains only two Paricchedas of the work.

[B. D. 153.

1096

अवधूतगीता (स्वात्मसंवित्त्युपदेश.)

$7\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 31; nine lines to a page.

This is a popular manual of the Advaita Vedānta; it is often published. It contains eight chapters and a total of about 300 verses.

[B. I. 33.

1097

अविमुक्तनिरुक्तिसार with टीका.

15×6 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about 12 lines to a page. Incomplete.

A Vedantic work on the efficacy of Benares, from a religious point of view, especially in giving salvation. The other name of the work is Brahmāvāsa. It is based on the Jābāla Upaniṣad. See Hall, Index, p. 133. The present MS. contains only 14 s'lokas together with a learned commentary composed probably by the author himself.

The text begins:—

कुरुक्षेत्रं मध्ये यदिदमघनासीवरणयो—
रनन्ताद्यक्तात्मस्मृतिपदमतो देवयजनम् ।
सुमुषो रुदोत्र ध्रुवद इति लङ्घासदनं
भूवि भ्रूमच्छे च प्रथितमविमुक्तं तद्वताव् ॥ १ ॥०

The com. begins:—

अथ जाबालोपनिषत्तात्पर्यनिर्णायको अविमुक्तिनिरुक्तिसारो व्याक्रियते । तत्रायं प्रतिपाद्यार्थं संग्राहको मङ्गलश्लोकः । कुर्विति ॥ १ ॥ जाबाले श्रूयते । अविमुक्तं वै ।

“अत्र पुराणोपबृहणान्यतिप्रसिद्धानि काशीसारादौ पूर्वाचायैः संगृहीतानि चासाभिरपि अविमुक्तनिरुक्तौ कालिचिद्दुदाहृतानीति प्रन्थविस्तरभयान्न प्रदद्यन्ते ।”

This shows that the present work is only an abridgment of a bigger work, called Avimukta-nirukti, of the author.

[B. D. 246.

1098

अष्टावक्रगीता of अष्टावक्र with टीका by विश्वेश्वर.

$10 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 91; about 10 lines to a page. Dated Samvat 1735.

Avadhūtānubhūti usually known as Aṣṭāvakragītā is a work in 21 chapters on the Advaita Vedānta, ascribed to Aṣṭāvakra. The commentary is by Viśvesvara; for quotations &c, see I. O., No. 2365. Published by Jīvānanda Vidyā Sāgara, Calcutta.

[B. D. 92.

1099

आत्मार्क्खोध with टीका of गोविन्दभट्ट.

$12 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 154; eight lines to a page. Dated S'aka 1673.

This is a metrical work consisting of 120 verses divided into six chapters called Upades'as on the Advaita Vedānta by Govindabhaṭṭa, son of Viśvanāthaḥbhaṭṭa Kāle. The commentary is by the author himself. In this work the soul is metaphorically described as the sun and thus the verses have a double interpretation, one applicable to the sun and the other to the soul. Our MS. appears to be the author's own copy.

It begins:—

गायत्र्यधूर्तमकर्त्तव्याद्यधिकदशगणे भास्करस्य स्थितत्वात् ।०
स्मृत्वा विष्णुं जगत्तार्थं गुरुं नत्वा सुषुदिदम् ।
व्याख्यामात्मार्क्खोधस्य स्वप्रन्थस्य करोन्महम् ॥ २ ॥

निर्विन्दिपरिसमाहयर्थे ग्रन्थकुञ्जसात्मकं मङ्गलमाचरति—
प्रणस्य पितृपत्पत्नं ध्यात्वा देवं महेश्वरम् ।
आत्माकर्बोधमिच्छामि स्वात्मेन्द्रादेविशुद्धये ॥ ३ ॥०

A reference to the grandfather of the author is found on fol. 14:—

उक्तं चास्तिप्रामहचरणैः ।
स्वभावाज्ञातबोधाय सत्संगाल्लवभक्तये ।
सिःसंगाद्वतपापाय केवलं स्वात्मने नमः ॥ इति०

The chapters treat of:—

(1) मासकथनं (2) वर्षकथनं (3) कर्मकथनं (4) मित्रश-
त्रुभावकथनं (5) आत्माकौपासनकथनं (6) आत्माकैर्थ्यकथनं.

It ends:—

एवं षडुपदेशैर्नस्तमो यज्ञाश्रितं त्वया ।
आत्मसूर्यं ततः सर्वमस्ताकं कामामृष्टं ॥ ६ ॥
आत्माकौं जयति सदा निजप्रकाशात् ।
यद्वोधाज्ञवति तत्मोमलस्य नाशः ।
तद्वेतुः कृतिरियमेव मेरु जेत्री
व्याख्यानांशुकजनि भूकवेः कृतीनाम् ।

इति श्रीसदावेदान्तसिद्धान्तानुभवानन्दितकालोपनामकाहिताभिविश्वनाथभट्टमजगोविन्दभद्रुकृत आत्माक-
बोधे आत्माकैर्थ्यकथनंनाम पष्ठ उपदेशः ॥ शके १६७३
प्राजापत्याश्विने शुक्ले ह्रादइयां मन्दवासरे ॥ दक्षिणायने
शारदेन तद्विने पुस्तकं संपूर्णं । धामणकरोपनाम्ना वै
रामभट्टेन लेखनम् । काठे इत्युपनामाख्ये गोविन्द
दीक्षितस्य पुस्तकम् ।

[B. D. 285.

1100

आत्माकर्बोध with टीका
of गोविन्दभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 113; 12 lines to a page. Dated Samvat
1803.

Another copy.

[B. D. 219.

1101

उपदेशसाहस्री of शंकराचार्य (गद्यबन्ध).

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 22; 9 lines in a page.

Upadesasāhasrī of Śaṅkarācārya is published together with Rāmatīrtha's commentary by the

Nirṇaya Sāgara Press, Bombay. The present MS. contains only the prose portion of the work. See next number.

[B. D. 128.

1102-1103

उपदेशसाहस्री of शंकराचार्य with
पद्योजनिका by रामतीर्थ.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ and 11×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 229 and 56; about 10 lines to a page.

The first MS. is dated Samvat 1765, the second is not dated. The former contains the metrical portion of the Upadesasāhasrī with Rāmatīrtha's commentary, the latter, the prose portion with the same commentary. For Rāmatīrtha see below No. 1120.

[B. D. 129-128.

1104

तत्त्वविवेक of नृसिंहाश्रम.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-13; 15-25; 29-42; 10 lines to a page.

Tattvaviveka is an exposition of the Vedānta doctrine in two Paricchedas by Nṛsiṁhāśrama, pupil of Jagannāthāśrama. The work was composed in Samvat 1604. The author wrote a commentary on his own work in Samvat 1605; see Hall, Index, pp. 155-156 and I. O., Nos. 2379-80. Our MS. does not contain the concluding verse giving the date of the work &c, found in the I. O., MS. No. 2379. Advaitādipikā and Bhedadhikkāra (published in Benares S. Series) are other works by Nṛsiṁhāśrama; see I. O., Nos. 2377 and 2383.

[B. D. 229.

1105

तत्त्वालोक of जनार्दन with
तत्त्वप्रकाशिका by प्रशानानन्द.

$11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 159; 11 lines to a page.

Tattvāloka of Janārdana, the pupil of Anubhūtisvarūpa, the famous author of the Sārasvatī-prakriyā (see above No. 54), is a defence of the

Advaita Vedānta against the Nyāya-Vais'ēṣika system. It consists of 60 sections divided into two Adhyāyas. For a MS. of the text, see Hall, Index, p. 157 and Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 890. Janārdana quotes Bhāskara (Nimbārka) and bases his work on Śaṅkara's Sārīra-bhāṣya.

The commentary called Tattvaprkāśikā was composed by the author's pupil. A MS. of this commentary (Peterson, Reports, III. p. 208) is dated Samvat 1432. Both the teacher and the pupil appear to have flourished in the 14th century. Our MS. is about 300 years old.

The com. begins:—

याचिसंसृतिमाश्रिता च तमसा सन्नद्धधामाधुना०
तस्यानुग्रहपात्रतामुपगते पुंसि प्रगल्भा गिरा
स्वायत्ते भवभूतभीतिभिदुरज्ञानोद्धवे चात्मना ।
बोधद्वैधविधायितकंतिभिरुच्छेदाद्वयद्वैतिनं
तं वन्देऽनुभवस्वरूपयमिनं स्मृत्याखिलाभीष्टदम् ॥३॥
कीर्तिर्यस्य चतुर्दशापि भुवनान्याकम्य भेजे प्रिया
प्रीत्याथ प्रतिभा परा प्रणयिनी स्थानाति विद्याभुवः ।
तावन्धेव तत्त्वाति ताति बुभुजे स्वाराज्यभाजो भरात्
स्पर्धा तस्सतनं नरेन्द्रनगरीनामामृतं नौमि तम् ॥४॥
थदुक्तं गुरुभिः सम्यक् तत्त्वालोके तु तन्मया ।
निबन्धीक्रियते भक्त्या माद्वक्ष्राह्यै यथास्मृति ॥५॥०
प्रतिपाद्यमर्थं संक्षेपतो दर्शयन्नाह—शुद्धानन्देति ।

It ends:—

यस्यानुग्रहमात्रेण वागीशत्वसमुद्गमः ।
किं प्रश्नानस्वरूपं तं न जाने गुरुभुत्तमम् ॥३॥
प्रतिभाचन्द्रिकाचन्द्रं प्रोल्लस्त्वकीर्तिवलभम् ।
अनुभूतिस्वरूपं तं प्रणमामि गुरुं परम् ॥४॥
प्रश्नानानन्दयतिना कृता तत्त्वप्रकाशिका ।
तत्त्वालोकस्य टीकेयं संतोषं तनुतात्सताम् ॥६॥
मधुसि मधुकराणां कोविदस्वं किमेतद् ॥७॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य(स्य) तत्त्वप्रकाशिका
संपूर्णा इति ॥

[B. D. 229.]

1106

तत्त्वबोध of वासुदेवन्द्रशिष्य.

$8\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; about eight lines to a page.

Tattvabodha is a manual of the Advaita Vedā-

nta by a pupil of Vāsudevendra. In the colophon it is ascribed to Vāsudevendra himself; see also Hall, Index, p. 112; Aufrecht, Leipzig Catalogue, No. 893 and Bhandarkar, Private MSS., No. 311. In the last place it is ascribed to Śaṅkarācārya wrongly.

It begins:—

वासुदेवेन्द्रयोगीन्द्रं नत्वा ज्ञानप्रदं गुरम् ।
मुमुक्षुणां हितार्थाय तत्त्वबोधो विधीयते ॥१॥०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीवासुदेवेन्द्रस्वामि-
कृततत्त्वबोधः संपूर्णः ॥

[B. I. 75.]

1107-1109

पञ्चदशी of विद्यारण्य with
प्रकाशिका by रामकृष्ण.

$15 \times 9\frac{1}{2}$; $15\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{2}$ and $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches;
Devanāgarī character. Foll. 155; 115 and 115;
16, 15 and 7 lines to a page.

These are three copies of Vidyāraṇya's Pañcadashī with Prakāśikā of Rāmakṛṣṇa, the author's pupil. Both published by the N. S. Press, Bombay. The last MS. contains the Citradipā and 131 s'lokas of the Tr̄ptidipā only.

[ZZ. A. 20; S. C. 16; B. D. 129.]

1110

प्रस्थानभेद of मधुसूदन.

$8 \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 12; about 12 lines to a page. Dated
Samvat 1815.

Prasthānabheda is a general review of the Religio-Philosophical Literature in Sanskrit, by Madhusūdanasaravatī, a contemporary of Hemādri; see below No. 1157. Published and translated into German by Weber in Indische Studien, vol. I. It is also published in the A. S. Series, Poona.

[B. I. 74.]

1111

वालबोधिनी, त्रिपुरी, लघुवाक्यवृत्ति, स्वरूप and
आत्मशानोपदेश of शंकराचार्य.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; 14 lines to a page. Dated Samvat
1727.

This MS. contains five small Vedantic Prakarāṇas of Śaṅkarācārya. All are published at the Vani Vilas Press, Srirangam. For quotations &c, see the exactly similar I. O., MS., No. 2300. Also see Weber, No. 618.

[B. D. 129.]

1112

ब्रह्मतक्ष्यस्त्वं with शीका
of अप्पय्य दीक्षित्.

$12\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 40; 11 lines to a page.

Brahmatarkastava is a Vedantic piece in 52 stanzas by Appayya Diksita. It praises god Siva as identical with the Brahman. The commentary is by the author himself, for whom see above No. 141. For quotations, see Bhandarkar, Private MSS., No. 180.

Begins:—

उच्चावचैस्तपनिषद्वचनप्रकाण्डैः०

The work is quoted in Cchālāri's Smṛtyarthasāgara; see above No. 748.

[B. D. 284.]

1113

ब्रह्मसूत्रं of बादरायण.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; about 12 lines to a page. Dated Śaka 1751.

Brahmasūtras of Bādarāyana are often published. See Winternitz, Geschichte, III. p. 428.

[B. D. 30.]

1114-1115

ब्रह्मसूत्रं of बादरायण with
शारीरभाष्य by शंकराचार्य.

$15 \times 9\frac{1}{2}$ and $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 162 and 240; about 18 and 10 lines to a page respectively.

These are two complete copies of Śaṅkarācārya's commentary on the Brahmasūtras. An English translation of this commentary by Dr. Thibaut is published in the S. B. E. Series.

[ZZ. A. 19 and B. D. 237.]

1116

शारीरकभाष्य of शंकराचार्य
with a commentary.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 1-32; 44-50; about 12 lines to a page.

A fragment of the Śaṅkarabhaṣya on the second Pāda of the second Adhyāya, accompanied by a commentary which begins:—

सांख्यतार्किकवैद्वाश्रमैनाः पाशुपतादयः ।०

[B. D. 31.]

1117

शारीरकभाष्य of शंकराचार्य with
भामती by वाचस्पतिमिश्र.

$18\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 240 ($108+58+55+19$); about 14 lines to a page.

Bhāmatī is the famous commentary on Śaṅkarācārya's Śārirabhaṣya by Vācaspati Miśra, pupil of Mārtandatilaka. See above No. 1070. It is published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 271.]

1118

शारीरभाष्य-पञ्चपादिका of पञ्चपाद with
विवरण by प्रकाशात्मा.

12×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 250; about eight lines to a page.

Pañcapādikā is a commentary by Padmapāda on the first five Pādas of the Śārirabhaṣya. It is published together with Prakāśātmayati's Vivarāṇa in the Vizianagaram Sanskrit Series. Our MS. contains this commentary only upto the end of the 4th Sūtra of the first Pāda.
Begins:—

पालने त्रिमलसत्त्ववृत्तये०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिवाजकानन्धानुभवपूज्यपादशिष्य-
प्रकाशात्मभगवतः कृतौ पञ्चपादिकविवरणे समन्वयसूत्रं
समाप्तम् । शके १७२ शार्वरीनामसंवत्सरे कार्तिकमासे
अष्टमीदिवसे शुक्लपक्षे मन्दिवासरे हृदं पुलकं समाप्तम् ।

[B. D. 186.]

1119

पञ्चपादिकाविवरण of प्रकाशात्मा with
तत्त्वदीपन by अखण्डानन्द.

12×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 424; about 9 lines to a page.

This MS. contains Prakāśātma's Vivaraṇa with Tattvadipana by Akhaṇḍānanda, pupil of Akhaṇḍānubhūti, only upto the end of the 2nd Sūtra of the first Pāda. For quotations, see I. O., Nos. 2258-59. Published in the Benares S. Series, 1902.

Begins:—

यद्बोधसमुद्भूतं यद्बोधात्प्रविलीयते ।०

[B. D. 186.]

1120

शारीरकरहस्यार्थतत्त्वप्रकाशिका of रामतीर्थ.

9½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 49; 9 lines to a page. Dated Saṁvat 1724.

This is a brief metrical recapitulation of the contents of Śaṅkarācārya's Sārīrabhāṣya by Rāmatīrtha, pupil of Kṛṣṇatīrtha and the author of the commentary on the Upadeśasāhásrī, for which see above No. 1102. For Rāmatīrtha's commentary on the Saṅkṣepasārīraka, see I. O., Nos. 2319-20. A MS. of this author's commentary on Suresvara's Mānasollāsa is dated Saṁvat 1630; see Weber No. 616. He has also written a commentary on Sadānanda's Vedāntasāra, which is published by N. S. Press, 1894.

Begins:—

लित्याभिव्यक्तसच्चिद्वयविधुरपरानन्दरूपात्मसंस्थ—
विष्वस्ताशेषदोषभवपदुमहामोहरागादिमूलम् ।
संसारवर्तपतव्यथितजनसमुद्वारकार्यात्तदेहं
वन्दे श्रीकृष्णनाम्ना भुवि जनविदितं श्रीगुरुं श्रीनिवासम्
सर्ववेदान्तसर्वस्वसारं शास्त्रविनिश्चितम् ।
गुरुप्रसादसंबुद्धमविस्मृत्यै विमृश्यते ॥ २ ॥०

The author represents himself as having approached a Guru who addresses him thus:—

श्रूयतामवधानेन श्रीमच्छारीरकाभिधम् ।
शास्त्रं वेदान्तवाक्यार्थविचारन्यायसंचयम् ॥
सर्वसंशयविच्छेदिवादरायणसुत्रितम् ।
सर्वज्ञशंकराचार्यभाष्येण विशदीकृतम् ॥०

The Adhyāyas respectively end on foll. 13b; 29b and 42.

Ends:—

नमस्तस्मै भगवते कृष्णाय गुरवे सते ।
यदनुग्रहलेशेन स्वाराज्यं भुज्यते मया ॥
शारीरकरहस्यार्थवस्तुतत्त्वप्रकाशिका ।
रचिता रामतीर्थेन कारिकातारकोज्जवला ॥
इति श्रीमच्छारीरहस्यार्थप्रकाशिकायां चतुर्थोच्चायाः ।

[B. D. 129.]

1121

योगवासिष्ठ (उपशमप्रकरण) with
तात्पर्यप्रकाश by आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती.

13½×6 inches; Devanāgarī character.
Foll. 263; 13 lines to a page.

Upas'ama-prakaraṇa of the Yogavāsiṣṭha of Vālmīki with the commentary of Ānandabodhendra-sarasvatī, pupil of Rāmacandra-sarasvatī, pupil of Sarvajñasa-rasvatī. For the whole work consult Hall, Index, p. 121 and I. O., Nos. 2407-2414. The commentary was composed in Śaka 1766 (1566 ?) according to Stein, Kāśmīra Catalogue, p. 124. The I. O., MS., however, is dated Saṁvat 1851. The author's Guru versified the contents of Appayya Dikṣita's Sāstra-siddhānta-les'a; cf. I. O., No. 2453.

Begins:—

भुवनरचनपालनोपशान्तिप्रथितमहाविभवस्वभावपूर्णम् ।
निगमहृदयसाक्षि निष्प्रपञ्चं निजसुखबोधघनं शिवं प्रपद्ये ॥०

Ends:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिवाजकाचार्यश्रीमत्सर्वज्ञसरस्वती-
पूज्यपादशिष्यश्रीरामचन्द्रसरस्वतीपूज्यपादशिष्यस्य श्रीग-
ज्ञाधरेन्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षोः शिष्येण श्रीमद्वानन्दबोधे-
न्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षुणा विरचिते श्रीवासिष्ठतात्पर्यप्रकाशो
उपशमप्रकरणं संपूर्णं ।

[B. D. 29.]

1122

योगवासिष्ठस्मृतोक्तसंग्रह.

13½×4½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; 8 lines to a page.

The MS. contains selections from the Yoga-vāsiṣṭha.

[B. D. 145.]

1123

लघुवाक्यवृत्ति of शंकराचार्य with पुष्पाञ्जलि.

$8 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 13; about 7 lines to a page.

Laghuvākyavṛtti, in 18 stanzas, is a small piece by Śaṅkarācārya. The commentary is called Puspāñjali and quotes Vidyāranya..

The com. begins:—

नत्वा श्रीरामचन्द्रस्य तत्त्वं वेदान्तगोचरम् ।
कुर्वे पुष्पाञ्जलिं टीकां वाक्यवृत्तेरविस्तरम् ॥०

[B. D. 222.

1124

वाक्यवृत्ति of शंकराचार्य with प्रकाशिका by विश्वेश्वर.

$10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 42; about 12 lines to a page. Dated Samvat 1915.

Vākyavṛtti, a Vedantic piece in 53 s'lokas by Śaṅkarācārya, with a commentary called Prakāśikā by Viśvesvara Pandit, pupil of Mādhaba Prajña; see I. O., No. 2302 for quotations. Published in the Ānandāśrama Series.

It begins:—

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाज्ञनशलाक्या ।०

It ends:—

इति श्रीमन्महायोगिमाध्वप्राङ्गुरुप्रसादादिनापरि-
(मित)ज्ञानानन्दस्तरूपविश्वेश्वरपण्डितविरचिता वाक्य-
वृत्तिप्रकाशिका समाप्ता ।

[B. I. 69.

1125

(बृहदारण्यक) वार्तिकसार.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 259; 8 lines to a page.

This is a summary in verse of Suresvara's Vārtika on the Brhadāraṇyaka Upaniṣad. Our MS. contains the first five Brāhmaṇas; for the sixth, see I. O., No. 223. The author is Vidyāranya. Published in the Chawkhamba S. Series,

Begins:—

श्रीमत्सुरेश्वराचार्यपादाभ्यमरा हमे ।
वार्तिकेश्वरसं पीत्वा तृष्णवामानुभूतितः ॥ १ ॥
संसारकारणाविद्याध्वंसकृज्ञानलब्धये ।
प्रारब्धेयं प्रयत्नेन वेदान्तोपनिषत् परा ॥ २ ॥

इति वार्तिकसारे अधिकारीपरीक्षा fol. 18 (s'lo. 256)
इति० संबन्धपरीक्षा fol. 24b (s'lo. 106); इति० ग्रामा-
ण्यपरीक्षा fol. 58 (s'lo. 504); इति० प्रमेयपरीक्षा
इत्युपोद्घातः fol. 69 (s'lo. 178); इति० तृतीयाध्यायः fol.
187; इति० चतुर्थाध्यायः fol. 223b (s'lo. 522).

End:—

इति वार्तिकसारे पञ्चमाध्यायस्य नवमं ब्राह्मणम् ॥
[B. D. 100.

1126

वेदान्तसार of सदानन्द.

$9\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 5-14; ten lines to a page.

Vedāntasāra of Sadānanda is often published;
see I. O., 2344 and Winternitz, Geschichte, III.
p. 438.

[B. D. 59.

1127

वेदान्तसार of सदानन्द with सुबोधिनी by नृसिंहसरस्वती.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 70; nine lines to a page.

Vedāntasāra with Subodhini of Nṛsiṁhasara-
svatī, pupil of Kṛṣṇānandasarasvatī. The Subo-
dhini was composed in S'aka 1510. Published
by the N. S. Press, Bombay, 1894.

Begins:—

कृष्णानन्दगुरुं नत्वा परमानन्दमद्यम् ।०

In a Marathi work called Gurucaritra, which
describes the life of this author, he is reckoned
as the 14th descendant of the Great Śaṅkarā-
cārya.

[S. C. 2.

1128

वेदान्ताधिकरणमाला of विद्यारण्य.

12×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 59; about 15 lines to a page. Dated Sam-
vat 1784.

Vedānta Adhikarāṇamālā or Vaiyāsikanyāya-mālā is a metrical exposition of the Vedānta doctrine as contained in the Brahmasūtras, together with an explanation in prose both by Vidyāraṇya. Published in the Bibliotheca Indica and A. S. Series, Poona.

[B. I. 72.]

1129-1130

शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह of अप्पय्य दीक्षित्.

$11\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ and $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 104 and 66; about 10 lines to a page.

These are two copies of Appayya Dīkṣita's Śāstrasiddhāntalesaṅgraha which is an examination of the tenets of the different Vedānta schools in four chapters. The first MS. is complete; the second contains the first chapter and a part of the second. For quotations, see I. O., No. 2448. Published in the Chawkhamba S. Series and by Jivānanda Vidyāsāgara, Calcutta.

Begins:—

अधिगतभिदा०

[B. D. 285 and 232.]

1131

स्वानुभवादर्शी of माधवाश्रम.

$11\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 120; eight lines to a page. Dated S'ake 1778.

Svānubhavādars'a is a Vedantic treatise in 215 s'lokas with commentary, by Mādhavāśrama, pupil of Nārāyaṇāśrama. See Hall p. 103. It is published in the Cawkhamba S. Series.

The text begins:—

यस्मात्परं किमपि नास्ति नमोस्तु तस्मै०

The com. begins:—

अथ स्वानुभवादर्शीर्थप्रकाशिका ।

नम ऽकारगम्याय नम ऽकारसाक्षिणे ।

नम ऽकारवर्णाय कृष्णाय परमात्मने ॥ १ ॥०

The MS. ends:—

श्रीमद्भारायणाश्रमशिष्यमाधवाश्रमविरचितं स्वानुभवादर्शीर्थं प्रकरणं समाप्तं। हइं उस्तुकं राजारामशास्त्रिभिः कश्चिंग्रामस्यसांबन्धाख्यिणे तैः कृपया दत्तं। शुभं भूयात् ॥ शक १७७८ नवामाब्दे आश्विनमासे ।

[B. D. 238.]

(E) Vis'iṣṭādvaita.

1132

आर्चिरादिमार्गवैभव of रामानुज.

$11 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 7; 14 lines to a page.

A prose piece on the glory of the way to God, by Rāmānuja.

Begins:—

पात्रपद्मखण्डदावदहन० ॥ १ ॥ श्रीरङ्गमङ्गल० ॥ २ ॥

Ends:—

हृत्यार्चिरादिमार्गवैभवं संपूर्णम् ।

[B. I. 138.]

1133

तत्त्वत्रय of रामानुजाचार्य.

$8 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 12; 12 lines to a page. Dated Samvat 1917.

A short treatise on the three principal entities by Rāmānujācārya.

Begins:—

श्रीमानविलोकानां नायकः करुणाकरः ।
करोतु मङ्गलं पुंसां कमलानायको हरिः ॥ १ ॥०

Ends:—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यकृततत्त्वत्रयं समाप्तम् ।

[B. I. 135.]

1134

रहस्यत्रयसारसंग्रह with
टीका by वेङ्कटनाथ.

$12 \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; about 20 lines to a page.

Sārasaṅgraha is a poem in 72 s'lokas expounding the Vis'iṣṭādvaita philosophy, by Veṅkaṭanātha. The commentary is by the author himself. This author's commentary on Rāmānuja's Bhāṣya on the Bhagavadgītā is published in the A. S. Series, Poona.

The text begins:—

श्रीमान्वेङ्कटनाथार्थः कवितार्किकेसरी ।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सञ्जिवतां सदा हृदि ॥ १ ॥

आभगवतः प्रशितामाचार्यसंवतिं वन्दे ।

मनसि मम यत्प्रसादाद्वस्ते रहस्यत्रयसारोपम् ॥ २ ॥०

The com. begins:—

इह खलु भगवान् कविर्त्तिकर्किर्मिंहः सर्वतत्रस्ततत्रश्रीमान्
वेङ्कटनाथार्थः वेदान्ताचार्यवर्यः रहस्यत्रयसाराधिकारसंग्रहेण०

It ends:—

इति सर्वं समञ्जसम् । ७२ ॥ इति अधिकारसंग्रहः
संपूर्णः ।

रहस्यत्रयसारोयं वेङ्कटेशाविपश्चिता ।

शरण्यदम्पतिदयां विदां(?) संमतः समगृह्णत ॥

[B. I. 125.

1135

मायावादसंदूषणी of पूर्णनन्द.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; nine lines to a page. Dated Samvat 1817.

Māyāvādasandūṣṇī also called Tattvamuktā-
valī is a refutation of the Advaita theory by
Pūrnānanda, pupil of Nārāyaṇabhaṭṭa and a
follower of the Rāmānuja Vedānta. This work
is quoted in Mādhavācārya's Sarvadars'anasā-
graha; cf. I. O., No. 2469 and Aufrecht, Oxford
Catalogue, p. 247. It contains over 100 slokas,
of which our MS. contains only 31.

Begins:—

साक्षात्तत्त्वमसीति वेदविषये वाक्यं तु यद्विद्यते । ०

v. 28 in this MS. is:—

श्रीनारायणभट्टवर्यसविधे०

[B. I. 73.

1136

वेदान्ततत्त्वसार of रामानुज.

$11 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 26; ten lines to a page. Dated Samvat
1916.

This is an attack against the Māyā doctrine of
Śaṅkara, by Rāmānuja; see I. O., No. 2467.

Begins:—

सदेव सौम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयं ग्रहा०

Ends:—

ब्रह्मद्वैविध्यं दुर्बचनमिति दिक् । इति श्रीरामानुजाचार्य-
विरचितवेदान्ततत्त्वसारं संपूर्णम् ।

[B. I. 140.

(F) Vallabha Vedānta.

1137

द्रव्यशुद्धिदीपिका of पुरुषोत्तम.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 48; twelve lines to a page.

A treatise on the purification, both internal and
external, as a preliminary of Kṛṣṇabhakti, by
Purusottama, son of Pitāmbara, and a follower of
Vallabha. He quotes Nirṇayasindhu and has
written a commentary on the Aṇubhāṣya, which
is edited by Mr. M. T. Telivala, Bombay, 1926.

It begins:—

नत्वा श्रीवल्लभाचार्यान् हरिसेवोपकारिका ।
वादार्थाभ्यन्तरीद्रव्यशुद्धिरत्र विचार्यते ॥ १ ॥०

The following authorities are quoted:—

आचारतिलक, कर्मतत्त्वप्रकाशिका (कल्पभट्टीय), उल्लुकभट्ट
ON मनु, छन्दोगपरिशिष्ट, दिनकरोद्योत, नागदेवीये संग्रहकारः
निर्णयस्तिन्दु, निर्णयामृत, पृथ्वीचन्द्र, पृथ्वीचन्द्रोदय, भार्ग-
वार्चनदीपिका, मर्यादासिन्दु, मिताक्षरा, विष्णुभक्तिचन्द्रोदय,
शुद्धिमयूख, श्रीधरी on भागवत, सदाचारचन्द्रोदय,
स्मृत्यर्थसार, हरिवल्लभसुवोदय and हलायुधे हारीत
besides other older authorities. 'He was born
in Samvat 1724 and did not live long after
Samvat 1781.' See Telivala's edition, Intro., p. 7.

It ends:—

इति श्रीवल्लभाचार्यचरणाम्बुजप्रसादतः ।
नानानिवन्धमालोक्य द्वेष्ठा शुद्धिः स्फुटीकृता ॥ १ ॥

इति श्रीवल्लभाचार्यचरणाम्बुजदासदासेन पीताम्बरात्म-
जेन पुरुषोत्तमेन स्फुटीकृता द्रव्यशुद्धिदीपिका संपूर्णा ।

[S. C. 2.

1138

पुष्टिप्रवाहमर्यादा of वल्लभ with
विवृति by विठ्ठलेश.

12×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 26;
eight lines to a page.

Puṣṭipravāhamaryādā of Vallabhācārya with
the commentary of his son Viṭṭhales'a, who died
in Samvat 1642.

Begins:—

श्रीमतिपृष्ठदाम्भोजं नत्वा सर्वार्थसिद्धिदम् ।
आचार्यदर्शितं मार्गन्त्रयं व्याख्यातुमुद्यतः ॥ १ ॥

Ends:—

पुष्टिप्रवाहमर्यादाभेदकं शास्त्रमहुतम् ।
श्रीवल्लभेन (?) व्याख्यातं तत्कृपातो यथामति ॥ ३ ॥ ०४
इति श्रीमतिपृष्ठचरणैकतानश्रीवल्लभ(विठ्ठल)विरचितं
पुष्टिप्रवाहमर्यादाविवरणं समाप्तम् ।

[B. I. 131.

1139

पुष्टिमार्गलक्षण of हरिदास.

$6\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 3; 13 lines to a page.

This explains the Pustimārga in 21 s'lokas.
The author is Haridāsa.

Begins:—

अथ पुष्टिमार्गलक्षणानि ।
सर्वसाधनसाहित्यं कलासौ यत्र साधनम् ।
फलं वा साधनं यत्र पुष्टिमार्गः स कथ्यते ॥ १ ॥ ०

Ends:—

हृदि कृत्वा निजाचार्यान् पुष्टिमार्गो हि बुध्यतः ॥ २ ॥
इति हरिदासनिरूपितपुष्टिमार्गलक्षणानि ।

[B. I. 143.

1140

बालबोध of वल्लभ with प्रकाश by देवकीनन्दन.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2-24; nine lines to a page.

A commentary on Bālabodha of Vallabhācārya by Devakīnandana. First folio of the MS. is wanting.

It ends:—

कुरुत मतिमवश्यं संप्रकाशो तदीया ॥ १ ॥
इति श्रीदेवकीनन्दनकृतो बालबोधप्रकाशः समाप्तः ।

[B. I. 126.

1141

भक्तिहंस of विठ्ठल दीक्षित.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8; twelve lines to a page.

A treatise on Krisnabhakti by Vitthala Diksita, son of Vallabha Acārya. Many of these smaller treatises are published by the Bālakrsna Pustakālaya, Bādā Mandira, Bhulesvara, Bombay.

Begins:—

जयन्ति पितृपादाद्बजरेणवो यत्प्रसादतः ।०

[S. C. 2.

1142

भक्तिहेतुनिर्णय of विठ्ठलदीक्षित with commentary.

$11 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 6; twelve lines to a page. A fragment.

Bhaktihetunirnaya is a work in 137 s'lokas on the sources of faith and devotion, by Vitthala Diksita; see Hall, Index, p. 152. Accompanied by a commentary.

The com. begins:—

नमो भक्तिरसास्वादाद्वात्रे वल्लभसूनवे ।
कलिकलमषधातिन्यै तद्वाण्यै च नमः सदा ॥ १ ॥
भक्तेरसाधारणकारणं निश्चिकीर्षवोऽ नुतिरूपं मङ्गलमा-
चरन्ति । ब्रह्मादीति ।

[B. I. 127.

1143

यमुनाष्टकविवृति of विठ्ठलेश with टिप्पन by हरिदास.

9×4 inches; Devanāgarī character. Foll. 24;
eight lines to a page. Dated Sainvat 1762.

A commentary on Viṭṭhala's Yamunāṣṭakavivṛti, by Haridāsa.

Begins:—

अथ श्रीमत्प्रभुचरणः श्रीयमुनाष्टकविवृतिं विरचयन्तः ॥

Ends:—

इति श्रीमत्तिजाचार्यकृपया परया युतः ।
हरिदासश्वकरेदं टिप्पनं विवृतौ प्रभोः ॥ १ ॥
प्रसीदन्तु निजाचार्याः स्वदासे निजवंशगे ।
प्रयच्छन्तु स्वतोभावं यमुनासहिते हरौ ॥ २ ॥
इति श्रीहरिदासविरचितं यमुनाष्टकविवृतिटिप्पनं
संपूर्ण ॥

[B. I. 143 A.

1144

विवेकधैर्याश्रय with
दीपिका by रघुनाथ.

$12 \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 2-10; nine lines to a page.

A commentary on Vallabha's Vivekadhairyāśraya by Raghunātha, pupil of Viṭṭhala Dikṣita; first folio of the MS. is wanting.

It ends:—

न शक्यं मे विवेकादिनिरूपगमथापि च ।
तत्पदाभ्युजसंध्यानध्वस्ताधीः कृतवानहम् ॥ १ ॥

इति श्रीवल्लभनन्दनचरणैकशरणरघुनाथकृतौ विवेक-
धैर्याश्रयदीपिका ।

[B. I. 130.

1145

श्रीकृष्णाश्रयस्तोत्र of वल्लभ.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 6;
ten lines to a page. Incomplete.

Srikṛṣṇāśrayastotra with a commentary.
The com. begins:—

यल्लीलालवसंस्पर्शान्न रोचन्तेत्यदाशिषः ।०

The MS. breaks off in the midst of v. 8.

[B. I. 132.

1146

संन्यासनिर्णय of वल्लभ with
विवरण by रघुनाथ.

$11\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2-13; nine lines to a page.

A commentary on Sannyāsanirṇaya by Raghu-nātha, pupil of Viṭṭhala Dikṣita. First folio is wanting.

It ends:—

आचार्यचरणाभ्योजरजोरजितवागहम् ।
कृतवान्भक्तिसंन्यासविचारे सुविचारणम् ॥ १ ॥
कर्मणा मनसा वाचा ग्राहैदर्शनैरपि ।
विद्वलेश त्वदीयोस्मि नान्यथा ज्ञातुमहसि ॥ २ ॥

इति श्रीरघुनाथजीकृतौ संन्यासनिर्णयविवरणं कृतम् ।

[B. I. 129.

1147

सिद्धान्तमुक्तावली of वल्लभ with
योजना by बालकृष्ण.

$10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 17; ten lines to a page. Incomplete.

A commentary on Vallabha's Siddhāntamuktaivali, by Bālakṛṣṇa, a pupil of Viṭṭhala Dikṣita.

It begins:—

श्रुतेकसिद्धान्तमुक्तिमानन्दविग्रहम् ।
गोवर्धनधरं वन्दे श्रीराधाप्राणवल्लभम् ॥ १ ॥
नमामि श्रीमदाचार्यान्प्रभून् श्रीविद्वलेश्वरान् ।
यस्कृपतो व्रजाधीशसेवनं प्रामुख्यान्नरः ॥ २ ॥०

[B. I. 134.

1148

स्तोत्रसंग्रह.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 23; 9 lines to a page. Dated Samvat 1699.

The MS. contains:—

(I) कृष्णाश्रयस्तोत्र (11 s'lo.); असुन्नाटक (9 s'lo.); सिद्धान्तमुक्तावली (21 s'lo.); विवेकधैर्याश्रयस्तोत्र (17 s'lo.); पुष्टिप्रवाहमर्यादा (26 s'lo.); संन्यासनिर्णय (22 s'lo.); बालबोध (20 s'lo.) and मधुराष्टक (8 s'lo.) by Vallabha. (II) गुसरस (31 s'lo.); स्वामिन्यष्टक and विज्ञसि (this is incomplete) by Viṭṭhala. (III) सर्वोत्तमस्तोत्र by कुमार (35 s'lo.).

The MS. is dated on fol. 20.

[B. I. 141.

(G) Bhakti.

1149

काम्बोजप्रकाश of सुन्दरदास.

$12 \times 6\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43 (34+9); about 13 lines to a page.

Kāmbojaprakāś'a is a work on the daily duties of a Vaisnava, by Sundaradāsa, son of Haridāsa. Our MS. contains only two chapters of the work.

(I) भगवज्ञकिपरिच्छेद begins:—

अथ काम्बोजप्रकाशप्रारम्भः । एकादशो ।

तस्माद्गुरुं प्रपद्येत जिज्ञासुः श्रेय उत्तमम् ।०

End:—

इत्थं हि प्रातरुद्धानात्प्रव्यहं शयनावधि ।

इति श्रीशौर्यधैर्यगाम्भीर्यौदार्याद्यनेकगुणसंपन्नमहता श्रीह-
रिदासतत्पुत्रमहता श्रीसुन्दरदाससंगृहीते काम्बोजप्रकाशे
श्रीभगवद्गीति (परि)छ्लेदः । ११ ।

(II) प्रायश्चित्तपरिच्छेद begins:—

महापातकजान्वोराज्ञरकात्प्राप्त दारणान् ।०

The author quotes:—

अगस्त्यसंहिता 16b; 19b; क्रमदीपिका 1; 20;
गौतमीतत्र 12b; तत्त्वसार 10; 19b; नारदपञ्चरात्र 6; 10;
मन्त्रसुक्तावली 1; वसिष्ठसंहिता 5b; विष्णुयामल 6b;
वैद्यायसपञ्चरात्र 12; शारदातिलक 12b; सिद्धार्थसंहिता
18b and स्मृतर्थसार 20.

[B. D. 260.

1150

भक्तिरत्नावली with कान्तिमाला
of विष्णुपुरी.

13½×5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 56; about 15 lines to a page.

Bhaktiratnāvali is a Vaishnavite work in 13 chapters consisting of extracts from the Bhāgavata Purāṇa, composed in Śaṅkara 1555 by Viṣṇupūrī, who wrote a commentary called Kāntimālā, on his own work in the same year. For quotations &c, see I. O., No. 3535 and Bod., No. 1332. Marginal notes are added in this MS. showing the sources of the extracts. Edited with English translation in the Sacred Books of the Hindus, 1912.

The text begins:—

जयति जननिवासो देवकीजन्मवादो ॥

Kāntimālā begins:—

ये सुक्तावपि निस्पृष्टाः ॥

It ends:—

इत्येषा बहु ॥ महायज्ञशर ॥ वाराणस्यां महेश्वर ॥
यस्य कण्ठस्थिताऽ ॥ इति श्रीभगवद्गीतिरत्नावलीटीका सुका-
न्तिमाला सुसमाप्ता ।

[B. D. 111.

1151

भक्तिसूत्र of शाण्डिल्य.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; ten lines to a page.

Bhaktisūtra or Sāṇḍilyasūtra is a collection of 102 Sūtras on Devotion, divided into three books, ascribed to Sāṇḍilya. It is published and translated into English in the Bibliotheca Indica and the Sacred Books of the Hindus Series, 1912.

The Sūtras begin:—

अथातो भक्तिज्ञासा । १ । सा परानुरक्तिरीश्वरे ॥ २ ॥

[B. I. 71.

1152

भगवन्नामकौमुदी of लक्ष्मीधर with
प्रकाश by अनन्तदेव.

10½×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-6; 11-28; 15 lines to a page. Dated
Sāṁvat 1812.

Bhagavannāmakaumudi is a treatise on Devotion in three chapters by Lakṣmidhara, son of Viṭṭhala, the author of Prasāda on his grandfather's Prakriyākaumudi. See above No. 38. Viṭṭhala lived towards the middle of the 15th century; Lakṣmidhara must have flourished towards its close. For quotations, cf. Peterson, Reports, V. p. 181.

The commentary called Prakāś'a is by Anantadeva, son of Āpadēva and the author of the Smṛti kaustubha towards the middle of the 17th century; see above No. 575.

The com. begins:—

नाश्वैव नाशयति यो भवपाशबन्धं ॥ १ ॥
नमस्कृत्य गुरुन्सर्वान्वेदान्तार्थाविरोधतः ।
भगवन्नामकौमुद्याः प्रकाशः प्रवितन्यते ॥ २ ॥
प्रेक्षावतामधिकारिणां० मङ्गलमाचरति-अहं ह इति ।

End:—

०लक्ष्मीधरस्य कृतौ भगवन्नामकौमुद्यां नामसंकीर्तनस्य
केवलसैव पुरुषार्थत्वप्रतिपादनं नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

[B. D. 169.

1153

भागवतसुक्ताफल of वोपदेव.

14×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; about 17 lines to a page.

Bhāgavatamuktaphala is a summary of Vaiṣṇava doctrines as propounded in the Bhāga-

vata Purāṇa composed by Vopadeva, son of the physician Kes'ava; see above No. 78 and below No. 1157. Also, cf. I. O., No. 3542 for further details, where our text is accompanied by a commentary of Hemādri.

It begins:—

विष्णुं पञ्चात्मकं वन्दे भक्त्याष्टादशभेदया ।०

It ends:—

चतुरेण चतुर्वर्गचिन्तामणिवणिज्यथा ।
हेमाद्रिणार्जितं मुक्ताफलं पश्यत कौतुकात् ॥ ५० ॥

[B. D. 264.

1154

रामनाममाहात्म्य of अच्युताश्रम.

10×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 38-300; 9 lines to a page.

Rāmanāmamāhātmya is a work on Devotion to Rāma by Acyutā'srama, pupil of Paramānandas'rama. It contains 44 chapters. Our MS. is without beginning and end. It contains chs. 4-30. For quotations, cf. Ulwar, Extract, No. 400; I. O., No. 3720.

Among others, the author quotes:—

कालनिर्णयदीपिका 194b; नृसिंहपरिचर्चा 210b; विष्णु-
तत्त्व 194b and स्वामबोध 294b.

Kālanirṇayadīpikā of Rāmacandra was composed before 1450 A. D. (see I. O., No. 1659) and the I. O., MS. of our work is approximately of the same age. Acyutā'srama, therefore lived towards the middle of the 15th century.

[B. I. 133.

1155

विठ्ठलऋग्वेदसारभाष्य of काशीनाथ.

$8\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 69; about 10 lines to a page.

This work is an attempt to interpret twelve Egvedic Mantras so as to support the Viṭṭhala cult, by Kāśinātha Upādhyāya, son of Ananta and the author of the Dharmasindhu in 1791 A. D.

It begins:—

श्रीमद्विठ्ठलसमपदकमलं कमलं करोति नो वाचा ।

यद्धि परोक्षप्रियविभुषिशस्तिर्वर्णितं च विश्वसितैः ॥ १ ॥

अथ श्रीमद्विठ्ठलदेवताप्रतिपादका मन्त्रा व्याख्यायन्ते ।
सर्वे वेदा यत्पदमामनन्तीति श्रुतेः सगुणे ब्रह्मणि तत्त्वच्छब्द-

83

प्रवृत्तिहेतुनां संभवात् सर्वे शब्दाः परस्मिन्पुंसि प्रवर्तन्ते इति
श्रीविष्णुसद्भजनामभाष्याच्च सर्वस्य वेदस्य भगवत्प्रतिपाद-
कतया सकलसूक्तानां तत्परत्वं स्पष्टमेव तथापि विशेषतः
श्रीविठ्ठलपरत्वस्य श्रद्धावद्विज्ञनानां बोधार्थं यथामति
कतिचिदेव मन्त्राः प्रदर्शयन्ते । तत्र ऋक्संहितायां प्रथमाष्टके
सप्तमाष्टाये प्रथमं सूक्तम् ॥ द्वे विरूपे चरतः०

It ends:—

इत्थं ऋग्वेदपठिता मन्त्रा द्वादश विश्वताः ।

श्रद्धालुविशुद्धप्रीतै सुव्याख्याता यथामति ॥ १ ॥ ०

श्रीमद्विठ्ठलदेवतादिविषयः श्रुत्यादिमानन्त्रये

भाष्यं भाष्यविदां मतं विरचितं मोदप्रदं धीमताम् ।

काशीनाथसमाव्ययेन विदुषां श्रेष्ठादनन्ताभिधो-

पाष्यायोऽवता सुपादकमले श्रीविठ्ठलस्यार्पितम् ॥ ७ ॥

इति श्रीमदनन्तोपाध्यायसूरिसूत्रकाशीनाथोपाध्याय-
विरचितं श्रीमद्विठ्ठलकृष्णन्नासारभाष्यं समाप्तिमत् ।

[B. D. 183.

1156

विष्णुभक्तिकल्पलता of पुरुषोत्तमाचार्य.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 4; about 14 lines to a page.

Viṣṇubhaktikalpalatā is a devotional poem in eight Prabandhas. Our MS. contains only the first. For the whole, see I. O., No. 3908. The poem is published in the Kāvyamālā Series. The I. O., MS. of this work is dated Samvat 1551 and Mahidhara wrote a commentary on it in 1597 A. D.; see I. O., No. 3909. Purusottama, the author, therefore, lived before the close of the 15th century.

[B. D. 233.

1157

हरिलीला of वोपदेव with

विवेक by हेमाद्रि.

12×6 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 25; about 13 lines to a page. Dated
Samvat 1928.

Harilīlā is an index to the Bhāgavata Purāṇa by Vopadeva, son of Kes'ava. The commentator is Hemādri. It was examined by Madhusūdana Sarasvatī. See above Nos. 78 and 1153. For quotations, see I. O., No. 3533.

The text begins:—

श्रीमद्भागवतस्कन्धाध्यात्रार्थादि निरूप्यते ।
विदुषा वोपदेवेन मन्त्रिहेमाद्रितुष्टे ॥ १ ॥०

The com. begins:—

नमः कृष्णाय नित्यैकसच्चिदानन्दरूपिणे ॥०

It ends:—

अस्य व्याकरणे वरेष्यघटनाः स्फीताः प्रवन्धा दश
प्रव्याता नव वैद्यकेऽथ तिथिनिर्धारारथमेकोऽद्भुतः ।
साहित्ये त्रय एव भागवततत्त्वोक्तौ त्रयस्स्य च
भूतीर्वाणशिरोमणेरिह गुणा के के न लोकोक्तराः ॥ १ ॥
लक्ष्म्या सुवर्णलतया चुप्ति प्रकाण्डे ॥ २ ॥
हरिलीलाविवेकोयं रामराज्य(ज)स्य वेशमनि ।
कटके रचयांचके तुश्चै हेमाद्रिणा सताम् ॥ ३ ॥
सरस्वतीश्रीमधुसूदनेन निर्वृद्धमेतद्बुधमोदनेन ।
जनः समस्तोपि रसायनेन व्रजेशमार्किं व्रजतादनेन ॥ ४ ॥
शतमष्टौ च पञ्चाशत्कृत्यग्रन्थे विसिर्मिता ॥

इति श्रीवोपदेवभद्रविरचितो हरिलीलाविवेकः समाप्तः ।
[B. I. 139.]

1158

हरिलीला of वोपदेव with
विवेक by हेमाद्रि.

11×4 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 47; eight lines to a page.

Another incomplete copy.

[B. I. 115.]

(H) Miscellaneous.

1159

मतपरीक्षा by जॉन म्यूर.

13½×8½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; seventeen lines to a page.

A small treatise in five Ādhyāyas, which tries to establish Christianity and to refute all other religious systems, especially Indian. It has the form of a dialogue between the Guru and the S'isya and is ascribed to John Muir.

It begins:—

अथ मतपरीक्षा ।

प्रतिवद्धाति हि श्रेयः पूज्यपूजाव्यतिक्रमः ।
अहिंसयैव भूतानां कार्यं श्रेयोनुशासनम् ॥
वाक्यैव मधुरा शृङ्खणा प्रयोज्या धर्मसिद्धता ॥
श्रीपित्रे पुत्राय च सदारमने नमः । शिष्य उवाच ॥

संसारेतीव बाहुल्यं धर्माणां विद्यते गुरो ।

विरुद्धमतयुक्तानां भिन्नानां चापि रीतिषु ॥ १ ॥

तदन्योन्यविपर्यायाच्छङ्का मे जायते हवि ।

सर्वाणि स्युर्यथार्थानि नवेति प्रोच्यतामतः ॥ २ ॥

गुरुहस्ताच ।

त्वया यद्विषये प्रक्षः क्रियते पारमार्थिकः ।

सर्वैस्तद्यत्तो ध्येयं स्वकीयकुशलेच्छुभिः ॥ ३ ॥०

इति मतपरीक्षायां इश्वरगुणवर्णनं नाम प्रथमोध्यायः ॥
fol. 2 (s'lo. 34); इति० ऐशलित्यावश्यकता नाम
द्वितीयोध्यायः ॥ fol. 2b (s'lo. 15); इति सत्यधर्मलक्ष-
णवर्णनं नाम तृतीयोध्यायः ॥ fol. 3b (s'lo. 38); इति०
खृष्टीयमतप्रमाणप्रदर्शनं नाम चतुर्थोध्यायः ॥ fol. 5b
(s'lo. 103).

It ends:—

इति मतपरीक्षायां भारतीयशास्त्रविचारो नाम पञ्च-
मोध्यायः ॥ ५ ॥ (s'lo. 189). समाप्ता च जॉनम्यूरेण
विरचितेयं मतपरीक्षा ॥

After this about 32 s'lokas are given as
पश्चात्कृतलोकाः to be added after the 6th verse of
the fifth Ādhyāya.

[B. D. 279.]

1160

मतोपन्यास of अच्युतराय.

12½×5½ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; about 14 lines to a page. Dated S'aka
1754.

Matopanyāsa is a section from the fourth chapter of Sāhityasāra of Acyutarāya Modaka, a writer at the beginning of the last century. It consists of 24 s'lokas with commentary and gives in brief, the tenets of the different Indian Systems of Philosophy.

It begins:—

आत्मा देहो मृतिमोक्षसत्त्वं भूतचतुष्टयम् ।

प्रत्यक्षसेव मानं चेत्याद्बुर्लोकायता सुहुः ॥ १ ॥

End:—

श्रीशांकरमतेत्रास्ति यावच्छास्त्रसमन्वयः ।

अद्वैतात्मन्यसौ मोक्षसत् ज्ञानाद्यज्यते यतेः ॥ २४ ॥

इति श्रीमद्भ्युतविरचितसाहित्यसारीयचतुर्थरक्षान्त-
र्गतमतोपन्यासः समाप्तः ।

[B. D. 228.]

PART VI—KĀVYA.

(A) Poems.

1161

अन्योपदेशशतक of मधुसूदन.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 4; about 20 lines to a page. Dated Samvat
1857.

This is a collection of 110 Anyoktis by Madhusūdana, son of Padmanābha. It is published in the Kāvyamālā Series, IX.

Begins:—

कालीयाहिफणाली०

[B. D. 178.]

1162

उदारराधव of शाकलुमल्ल with
टीका by महादेव.

$14 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 119; about 12 lines to a page. Date S'ake
1784.

Udārarāghava is a poem in 8 cantos on Rāma's life by Śākallamalla, son of Śākalya Mādhava. The commentary was composed in A. D. 1793 by Mahādeva, son of Kamalākara. For the text see L. O., No. 3922. The cantos contain 106, 104, 127, 122, 120, 79, 126 and 108 s'lokas in order. The poem ends with the appearance of Śūrpānakhā on the scene, but the introduction of the commentator would show that it was once carried further upto Rāma's coronation.

The com. begins:—

श्रीमद्रामं रघुकुलतिलकं ब्रह्मसुख्यैः सुरेन्द्रैः
गीतं नित्यं चितिसुखमयं लोकशिक्षार्थदेहं । नौमि ।
गुरोरपि गुरुन्पुरुषन्पुण्यगुरुन्प्रणम्यादरात् ॥ १ ॥
उदारराधवे काग्ये हृदारो राधवः प्रभुः ।
जयत्ययोध्याराज्यान्तलीलो लिजसुखे रतः ॥ २ ॥

The MS. does not contain the commentary on the fifth canto. It ends:—

शाके बाणहिमांशुससविमिते संवसरे च व्यये
मासे कार्तिकके सित्प्रतिपदि ग्लौवासरे स्वातिमे ।
संख्यावान् शिशुबोधिनीं रचितवान् टीकां महादेवक-

श्रोदारादिकराधवस्य विदुषां प्रीत्यै यथाशेषुषि ॥
वासिष्ठान्वयसंभवेन रचिता विद्वन्महादेवके-
नोदारादिकराधवस्य रचिरा टीका सतां प्रीतये ।
विद्वच्छीकमलाकरात्मजसुतेनोदारवृत्तेन या
तस्यामष्टमसर्गं एष रचिरः प्राप्तः समाप्तिं किळ ॥

[B. D. 285.]

1163

कंसवधमहाकाव्य of मोहनभट्ट.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 66; about 18 lines to a page.

An artificial poem in 21 cantos, intended to give practical illustrations in Grammar, by Mohanabhaṭṭa, also called Kavipāṇḍita, patronized by King Devisiñha of the Bundela family. See above No. 864. The poem depicts the life of Śrīkrṣṇa upto the Kañsavadha.

It begins:—

अथ मोहनभट्टविरचितं कंसवधमहाकाव्यं प्रारम्भते ।
श्रीपतेश्वरणयोर्नेत्रप्रभा भासुरेति रभसादशक्तिम् ।
आदधातु हृदि मे सरस्वती नूपुरस्वनमनोहरं पदम् ॥ १ ॥
शब्दशास्त्रमनधीय तत्फलं येधिगन्तुमलसाः समुत्सुकाः ।
तत्रिसित्तमिदमीदशं मया केशवस्य चरितं लिख्यते ॥ २ ॥
सन्धिसु(प)प्रकरणे रुद्यथिक्रिया कारकाण्यथ समाप्ततद्वितौ ।
तिङ्गसन्धादिपद्योर्वर्यवस्थितिलर्थीर्गीः कृत इतीहसंग्रहः ॥ ३ ॥ ०

The Kāvya treats of the following subjects:—
I सन्धिसंग्रह (62 s'lokas); II-IV सुबृहिभक्ति (s'lo.
74, 78, 81); V कारकसंग्रह (125); VI वृन्दावनाभिगमन (84); VII समाप्तसंग्रह (71); VIII गोवर्धनपूजा (108); IX गोवर्धनोद्धरण (106); X तद्वितसंग्रह (98); XI गोपिकापरिहास (95); XII (71); XIII ऋतुवर्णन (75); XIV विरहवर्णन (85); XV-XVI रासविलास (106, 106); XVII धनुर्भज्ज (119); XVIII मल्लवध (120); XIX सेनानिर्याण (126); XX चित्रसर्ग (131). The last canto is incomplete; a folio at the end is missing. The MS. breaks off in v. 150.

The colophon:—

इति श्रीमहाराजदेवीसिंहाश्रुवर्तिनः कविपण्डितापर-
नामो मोहनभट्टस्य कृतौ आनन्दाङ्के पदसमुच्चये कंसवधे
महाकाव्ये०

98

1167

कामसमूह of अनन्त.

$10 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 3-19; 21; 49; about 9 lines to a page.
Dated Samvat 1587.

Kāmasamūha is a collection of verses, expressive of the erotic sentiment, composed in Samvat 1541, by Ananta, son of Maṇḍana, who was a minister and a physician. For quotations, cf. Peterson, Reports, III. p. 366 and I. O., No. 1242.

[B. I. 16.]

1168-1169

किरातार्जुनीय of भारवि with
दीका by मण्डिनाथ.

$15\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26 and 106; about 20 lines to a page.

These are two MSS., the first contains only the text of Bhāravi's Kirātarjunīya. The second contains the same with Mallinātha's commentary. At the end of the second MS., a brief summary in prose, of every verse is given; this occupies five folios.

[ZZ. A. 11.]

1170

कीर्तिकौसुदी of सोमेश्वरभट्ट.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; about 21 lines to a page.

Kirtikaumudi is a poem in nine cantos, describing the life of the minister Vastupāla, composed by Bhatta Somesvara who lived between 1179 and 1262 in Gujarat. See Winternitz, III. p. 93. It is published in the Bombay S. Series.

[B. D. 64.]

1171-1172

कीर्तिलता of विद्यापति.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 19 and 10; nine lines to a page.

These are two MSS. of Kirtillatā, a Prākṛta poem in four chapters, describing the life of King Kirtisiṅha, composed by Vidyāpati Thakkura, also called Abhinava Jayadeva.

84

Vidyāpati wrote in the second half of the 14th century. Purusapariksā is another work by him. See Winternitz, Geschichte, III. p. 351 and I. A. vol. 14, p. 182 ff. The second MS. contains only two chapters.

Begins:—

विसरह विस वमइ अमिथं विसुं वद्वंदं ।

सज्जन चित्तह मन हिमणिमित्तकरिभ सव कोई ॥

भेअ करत्ता मजउबहु दुज्जणवैरिण होई ।

बालचंद विजावहु भासा दुहुनलगाहु दुज्जनहासां ॥०

०इंशमस्तकमिकासपेशलाभूतिभाररमणीयभूषणा ।

कीर्तिसिंहनृपकीर्तिकामिनी यामिनीश्वरकलां जिगीषतु

श्रीविद्यापतिविरचितायां कीर्तिलतायां प्रथमः पल्लवः

4 b; इति श्री० द्वितीयः पल्लवः 10 b; इति सरसकवि-
कण्ठहारामिनवजयदेवमहाराजपण्डितठकुरश्रीविद्यापतिविर-
चितायां तृतीयः पल्लवः 13 b.

It ends:—

शुभसुहुत्तभमिखेककिज्जभवधवजनउच्छाहकरतिरहुतिपाह-
अरूपपातिसाहिजसतिलकरुकित्तिसिंहभगउभूप

एवं संगरसाहसप्रमथनप्रामभलव्योदयां

पुष्णातु प्रियमाशशाङ्कतरणं श्रीकीर्तिसिंहो नृपः ।

मातुर्यप्रसवस्थलीगुरुपथोविस्तारशिक्षासखी

यावद्विश्वमिदं च खेलतु कवेर्विद्यापतेभारती ॥

इति महामहोपाध्यायठकुरश्रीविद्यापतिविरचितायां
कीर्तिलतायां चतुर्थः पल्लवः समाप्तः ।

[B. D. 284.]

1173

कुमारसंभव of कालिदास.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-6; 11-18; 24-47; about 9 lines to a page.
Dated Samvat 1672.

A copy of Kālidāsa's Kumārasambhava. It contains cantos I-VII.

[B. I. 22.]

1174

कुमारसंभव of कालिदास.

$13 \times 6\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 43; ten lines to a page.

Cantos VII-XVII of Kumārasambhava.

[B. D. 30.]

1175

कुमारसंभव of कालिदास with
टीका by मल्लिनाथ.

$12 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 131; ten lines to a page.

Kumārasambhava I-VII, with Mallinātha's commentary.

[B. D. 17.]

1176

कुमारसंभव of कालिदास with
an अवचूर्णि.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 54; about 15 lines to a page. Dated
Samvat 1726.

A commentary on Kumārasambhava (I-VII) by an unknown author.

It begins:—

आशीर्नमस्तिक्यावस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखम् ।
सर्गबन्धो महाकाव्यं १ ॥ पुरनृप ॥ २ ॥
अमीभिरदादशभिर्गुणैरूपलक्षितत्वात् अस्यापि महाका-
व्यत्वम् । महाकाव्यमेभिर्गुणैरुच्यते । अत्राज्ञीर्वादनमस्कारौ
किमर्थं न कृतौ । केन कारणेन वस्तुनिर्देशः कृतः ।०
इति श्रीकुमारसंभवे महाकाव्ये कालिदासकृतौ उमापा-
णिग्रहणसप्तमसर्गस्यावचूर्णिः ॥ ७ ॥

[B. D. 310.]

1177

कृष्णकर्णमृतस्तोत्र of
लीलाशुक.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 11; seven lines to a page.

The Stotra here consists of 3 S'atakas having 105, 105, and 89 s'lokas respectively. See I. O., Nos 3900-3901; with the latter this MS. wholly agrees. Also see below No. 1307.

[ZZ. B. 4.]

1178

कृष्णचरितामृत.

$9 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 69; 11 lines to a page. Dated Samvat
1870.

A collection of s'lokas in praise of Śrīkr̄ṣṇa, divided into three parts, i. e. Ādylilā, Madhyalilā, and Antyalilā, consisting of 17, 25 and 20 Paricchedas respectively. The author is a pupil of Kṛṣṇacaitanya. The s'lokas are mostly from the following works, but sometimes interspersed with the author's own s'lokas:—

उज्जवलनीलमणि, काव्यप्रकाश, कृष्णकर्णमृत, गीतगोविन्द,
गोपीप्रेमामृत, गोविन्दलीलामृत, गोविन्दविलास, गौतमी-
तत्र, चैतन्यचरितामृतकाव्य, चैतन्यस्तवकल्पवृक्ष, दानकेलि-
कौमुदी, नारदपञ्चरात्र, नृसिंहपुराण, पद्मपुराण, विवरमङ्गल,
वृहद्वैतमीय, ब्रह्मसंहिता, ब्रह्मण्डपुराण, भगवद्गीता, भरत-
मुणि, भागवत, भागवतामृत, भावार्थदीपिका, महाभारत,
रसामृतसिन्धु, रामानन्द, ललितमाधव, विद्यरथमाधव,
विष्णुपुराण, स्तवमाला, and हरिभक्तिसुधामृत.

Ādylilā ends on fol. 16b; Madhyalilā on 55.
It begins:—

वन्दे गुरुनीशभक्तानीशमीशावतारकान् ।
तत्प्रकाशांश्च तच्छक्तीः कृष्णचैतन्यसंज्ञकम् ॥ १ ॥
वन्दे श्रीकृष्णचैतन्यनित्यानन्दौ सहोदितौ ।
गौडोदये पुष्पवन्तौ चित्रौ संदौ तमोनुदौ ॥ २ ॥०

It ends:—

ग्रन्थकारस्य ।
चरितामृतमेतत् श्रीभैतन्यविष्णोः
शुभ्रमशुभनाशि श्रद्धया स्वादयेद्यः ।
तदमलपदपद्मभृङ्गतामेत्य सोयं
रसयति र(स)मुच्चैः प्रेममाध्वीकपूरम् ॥ ८ ॥
इति श्रीअन्तलीला विशतिपरिच्छेदः ॥ २० ॥

[B. D. 173.]

1179

कृष्णशतक of केशव with
टीका by महादेव.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 19; about 13 lines to a page.

Kṛṣṇas'atka is a collection of a hundred verses in praise of Śrīkr̄ṣṇa by Kes'ava, pupil of Viṭṭhala Dikṣita, accompanied by a commentary composed by Mahādeva, at the request of Nihālacandra.

The text begins:—

श्रीकृष्णामविश्वासजगदुद्धरणक्षमम् ।
अस्तिकार्थमदं वन्दे श्रीमद्विठ्ठलदीक्षितम् ॥ १ ॥

श्रीविठ्ठलपदाभोजभूषिते वसुधातले ।
वैकुण्ठगमनाकाङ्क्षा विस्मृतैव शरीरिमिः ॥ २ ॥०

It ends:—

ईहे नाहं नरपतिपदं नाहमीहे (ह)रित्व—
मीहे नाहं त्रिपुरहरतां नाहमीहेपवर्गम् ।
स्मारं(स्मारं)तरणितनयातीरवानीरकुञ्जे
गोपीभरुर्मधुरमुरलीवादनानन्दमीहे ॥

The com. begins:—

निजाधीनं राधा० ॥ १ ॥ अनुदिनमति० ॥ २ ॥
निहालचन्द्रप्रणयप्रस्युक्तः श्रीमान् महादेव...रम्याम् ।
राधाधवाराधकतोषहेतोषीकां प्रसन्नां द्वातके तनोति ॥ ३ ॥
आदौ विघ्निवारणाय० श्रीकेशवकविनिजगुरुं प्रणमति० ।

[B. I. 9.

1180-1181

खण्डप्रशस्ति of हनूमान्.

$15 \times 9\frac{1}{4}$ and $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 9 and 7; about 18 lines to a page.

These are two copies of Khaṇḍapras'asti, a poem in honour of Viṣṇu's ten incarnations. It is ascribed to Hanūmān. There are many versions of this poem; see I. O., Nos. 3854-3856. The poem consists of 174 s'lokas in the first and 145 s'lokas in the second of our MSS. It is published in the Pandit, vols. V and VI.

[ZZ. A. 12; B. D. 141.

1182

खण्डप्रशस्ति of हनूमान् with वृत्ति by गुणविनय.

$11 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 41; about 12 lines to a page. Dated Samvat 1690.

This is a commentary called Subodhikā, on Khaṇḍapras'asti, composed in Samvat 1641 by Guṇavīnayagāṇi, pupil of Jayasoma, of the Kharatara Gaccha. Here the poem contains 160 verses only. This may be called the Jain version of the poem.

The com. begins:—

श्रीपार्थं फलवर्धिकाङ्क्षुतमहाराजं महाराजितं०
संवक्ष्ये विवृतिं यथामतिमतं खण्डप्रशस्तेः शुभाम् ।
कृतक्रोधे यस्मिन्नमरनगरीमङ्गलवाऽ ॥ २ ॥

एतच्च काव्यं हनूमद्विरचितम् । श्रीरामप्रशस्तिलिखन-कर्ता मङ्गलार्थमादौ विरचितं तत् व्याख्येयं । इह हि श्रीराम-प्रशस्तिः खण्डप्रशस्तिवेन कथमजनीत्याह ।० तत्र सिन्धु-सेतौ दृष्टिवद्वे हनूमान् श्रीरामप्रशस्तिमलिखत् । तत्र केव्यित्सांयात्रिकाः स्वपोतमाह्वह० समुद्रमतः ग्राविशान्० तेषां वणिजां पोतः केविद्वायुना प्रेरितः हनूमद्विरचितसेतुमार्गं समागच्छत् । तत्र च हनूमद्विरचितां श्रीरामप्रशस्तिं सिन्धुसेतौ दृष्टा तां ते सांयात्रिका अलिखन् । तत्र च कानिचि(क्वा)-व्यानि समुद्रकल्पौः इषदां पातनेन खण्डिताच्यपि तानि तैर्लिखितानि ततस्याः खण्डप्रशस्तिरिलभिधानं स्फुटतया तैश्चके ततस्ये स्वपुरीमागल्य महतां संख्यावतां तां खण्डप्र-शस्तिमदर्शयन् । तेषि सुन्दराण्येतानि काव्यानीति विमृश्य तानि पूर्यन्ति स्म इति संबन्धलेखः । तत्र च खण्डप्रशस्तौ हनूमद्विरचितायां श्रीरामस्य दशावतारा व्याख्येया तत्कम-श्वायं ।० मङ्गलरूपं तदेवादौ श्री(रा)म प्रशस्तिकारकः श्रीहनू-मान् स्वेत्र्योर्धं मङ्गलमारभते—

वियत्पुच्छातुच्छो० ॥ १ ॥ चन्द्रादित्योरुनेत्र० ॥ २ ॥
जीयासुः शक्लाङ्कते० ॥ ३ ॥ विश्वाद्रः शयलाङ्कतिः० ॥ ४ ॥
मायामीनतनोस्तनोरु० ॥ ५ ॥ ममे मेरौ पतति तपने० ॥ ६ ॥०
दिग्मूढं तं सुरारिं किल० ॥ १० ॥०

It ends:—

इति दशावताराव्याख्यानेन समर्थिता श्रीखण्डप्रशस्तिवृत्तिः ।
विभुवारिधिरसशशाधरमितवर्षे विक्रमार्कभूभर्तुः ।
श्रीमत्खरतरगच्छे श्रीमज्जिनचन्द्रसूरिवरे ॥ १ ॥
विजयिति विजितानेकोऽङ्गटकदुमदवादिवादिसंदोहे ।
सूरीश्रीजिनमाणिक्यपट्पूर्वाद्विमार्तेष्टे ॥ २ ॥
आसीन्द्रीक्षेमशाखासु सुधातुलफलोपमाः ।
अभिषेकपदग्राहाः क्षेमराजा यतीश्वराः ॥ ३ ॥०
जयन्तुते श्रीजयसोमशिष्या सुपावका मे गुरवो गरिष्ठाः ॥
येषां प्रसादेन मया विद्वास्त्रोद्धृष्ट्यै विततार्थसारा ।
खण्डप्रशस्तेविवृतिवैरण्या प्रसद्य शोध्या विभूयैर्मयीयम् ॥
इति श्रीपण्डितशिरोरत्नश्रीजयसोमगणिशिष्यपण्डितगुण-
विनयगणिभिर्विरचिता श्रीखण्डप्रशस्तिवृत्तिः सुबोधिका-
नानीति ।

[B. D. 207.

1183

गाथासप्तशती of हाल.

$13\frac{3}{4} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 12 lines to a page.

Text with Saṅskṛta Ochāyā, of the Prākṛita

poem, called Gāthāsaptas'ati, ascribed to Hāla or Sātavāhana. The MS. does not contain the last 7 verses of the last S'ataka. For Hāla, see Winternitz, III. p. 97.

It is published by Weber and also by the N. S. Press in the Kāvyamālā Series, together with Gaṅgādhara's commentary.

[B. D. 267.]

1184

गाथासप्तशती of हाल with
विवरण by कुलनाथ.

$13\frac{3}{4} \times 5\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 12 lines to a page. Dated S'aka 1784.

A commentary on Gāthāsaptas'ati of Hāla, by Kulanātha, who has also written a commentary on the Setubandha.

It begins:—

नत्वा शम्भुं यत्ताद्भीरवहृथेसप्तशतकस्य ।
व्याक्रियते भावलवः कश्चित्कुलनाथदेवेन ॥
स्वेष्टदेवताचरितप्रतिबद्धां गाथामाह० पसुव इति०

It ends:—

इति श्रीकुलनाथविवरचिते सप्तशतकविवरणं समाप्तम् ।

[B. D. 267.]

1185

गाथासप्तशती of हाल with
भावलेशप्रकाशिका by गङ्गाधरमङ्.

13×9 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 40; about 18 lines to a page. Dated S'aka 1782.

A very neatly written copy of Gaṅgādhara-bhaṭṭa's commentary on Hāla's Gāthāsaptas'ati. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 272.]

1186

गीतगङ्गाधर of कल्याण.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 82; about eight lines to a page. Dated Samvat 1727.

A devotional poem in twelve cantos, describing the amorous sports of God S'iva and Pārvatī, by Kalyāṇa. The poet writes this poem in the Aṣṭapadī metre in imitation of Jayadeva's Gitagovinda.

It begins:—

मेघाडभरकारिवारिधिमहावर्तानुकारि स्फुरत्
छत्राकारमधोम्बरे त्रिजगतामीशो नरीनृत्यति ।०
यद्यप्यष्टपदीप्रबन्धरच्ने नान्यात्ति कुत्राप्यहो
विद्वान् श्रीजयदेवपणिडतकवेस्तत्कीर्तिमामोति यः ।०
तदा मदनुवर्जितं श्रणुत सज्जनाः शृण्वताम्
मुदावहमिमं शिवाशिवविहारकाव्यं परम् ॥ ४ ॥०
शिवयोः शिवदं प्रेष्टं पठतं तत्प्रसादतः ।
गीतगङ्गाधरग्रन्थं कल्याणश्चकरीत्यमुम् ॥ ६ ॥०

मालगौडीरागे ।

सकलजगद्धरणे धृतवानसि देहम् ।
धरणिमयं च जनं विविधेहम् ॥
शंकर धृतभूमिशरीर जय गिरिजाधिपते ॥ १ ॥
विसृजसि जीवकृते जलमयवपुषेदम् ।
जीवनमखिलगुणं बहुभेदम् ।
शंकर धृतजलमयरूप जय गिरिजाधिपते ॥ २ ॥०

The following are the names of the first 11 cantos:—शिवानुनय, शिवानुकूलन, वसन्तवर्णन, विभीषिकाप्रदर्शन, सोकण्ठशिव, पार्वतीप्रसादन, पार्वतीपश्चात्तपवर्णन, कलहान्तरितावर्णन, उत्कण्ठितावर्णन, मुदितमन्मथान्तक and शिवप्रसादन.

It ends:—

गौरीशयोरहः केलिं प्रच्छन्नां वा प्रकाशिकाम् ।
वर्णयन्ति जगतिप्रोः कवयः कोविदाः कथम् ॥ ५ ॥
भवानीशंकरौ यावच्छंकरौ जगतामियम् ।
भवतां भुवि कल्याणवाणी कल्याणकारिणी ॥ ६ ॥

इति श्री० स्वाधीनपतिकाशिवासौभाग्यवर्णने नाम
द्वादशः सर्गः ॥

[B. D. 219.]

गीतगोविन्द of जयदेव.

1187-1190

$15 \times 9\frac{1}{2}$; $15 \times 9\frac{1}{4}$; $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$; $8\frac{3}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī character. Foll. 10, 9, 29 and 30; 17, 18, 18 and 8 lines to a page. The last MS. is dated Samvat 1815. Others are not dated.

These are four copies of Jayadeva's Gitago-

vinda. For information, consult I. O., No. 3860 and Winternitz, Geschichte, III. p. 127 ff.

[ZZ. A. 12; ZZ. B. 3; B. I. 14; S. C. 10.

1191

गीतगोविन्द of जयदेव with
रसिकप्रिया by कुम्भकर्णी.

11×5 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 2 only; nine lines to a page.

This is a fragment of Rasikapriyā, a commentary on Jayadeva's Gitagovinda, composed by King Kumbhakarṇa of Mevāda who lived towards the middle of the 15th century. See above No. 405. Two works on Music are ascribed to him at C. C. I. p. III. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. I. 7.

1192

गीतगोविन्द of जयदेव with
पद्योतनिका by नारायण.

$13\frac{3}{4} \times 6\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 50; about 12 lines to a page. Dated
Samvat 1807.

Gitagovinda, with Padadyotanikā composed by Nārāyaṇa Pandit, who was patronised by Bhīṣadāśa, son of Lakṣmidāsa; cf. I. O. No. 3873. Published at Bombay, 1885.

It ends:—

इति श्रीगीतगोविन्दटीकायां भीषदासकारितायां
नारायणपण्डितकृतायां पद्योतनिकायां द्वादशः सर्गः ।

[B. D. 3.

1193

गीतगोविन्द of जयदेव with
संजीविनी by वनमालिभट्ट.

$11\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8-100; about 15 lines to a page.

Gitagovinda, with the commentary called Sañjivini by Vanamalibhaṭṭa, son of Śivadāsa. It is based upon seven older commentaries.

It ends:—

टीकासप्तकमालोक्य सारंसारं समुदृतम् ।
तत्रापि स्वलितं किंचित् क्षन्तुमर्हन्ति सूरयः ॥ १ ॥

85

शिवदासतन्त्रजेन भट्टेन वनमालिना ।

गीतगोविन्दटीकेन रचिता शुभदास्तु वः ॥ २ ॥

वैशाखे कृष्णपक्षस्यैकादश्यां शुभमङ्गले ।

वाराणस्यां कृता टीका भट्टेन वनमालिना ॥ ३ ॥

काइयां नरोत्तमगृहे मध्ये माधवशर्वयोः ।

रचिता गीतगोविन्दटीका श्रीवनमालिना ॥ ४ ॥

कलिन्दजातीरविहारशीलं गोपाङ्गनानां नयनाभिरामम् ।

वंशीरवैर्मोहितमारकोटिं वन्दे सदा तं वृषभानुजारतम् ॥ ५ ॥

इति श्रीमत्कृष्णचन्द्रसेवकोदीच्यावतंसश्रीशिवदासा-

त्मजश्रीवनमालिभट्टविरचितायां वनमालिसंजीविन्द्यां श्री-

गीतगोविन्दटीकायां सुप्रीतपीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः ॥

[B. D. 31.

1194

चौरपञ्चाशिका of विलहण.

$13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; seven lines to a page.

Caurapañcāśikā is a poem ascribed to the Kashmir poet Bilhaṇa. For information, see I. O., Nos. 4008 and 4011; also Winternitz, Geschichte, III. p. 117 ff. Our MS. contains the longer recension which is published in Kāvyamāla, Part XIII. p. 145 ff. It breaks off in the midst of v. 67. Also see below No. I204.

[B. D. 43.

1195

चौरपञ्चाशिका of विलहण with
टीका by गणपति.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 9; sixteen lines to a page.

A commentary on the Caurapañcāśikā by Gaṇapati, son of Rāma Upādhyāya. The commentator assigns this poem to a Brahmin poet called Caura. See Winternitz, Geschichte, III. p. 118. For quotations, cf. I. O., No. 4008.

Ends:—

इति श्रीसमस्तविद्यारविन्दमारेण्डखण्डतविद्यासिसर्वविप-
क्षिजनोपकारः संतुष्टीकृतसुहृदाहृदा (?) प्रणतसमृहसूरि-
रामोपाध्यायसूनुना गणपतिना विरचिता विलासिजननित्य-
कैरचन्द्रिका चौरपञ्चाशिकायाः टीका संपूर्णा ।

[B. D. 279.

1196

जाममञ्जरी of वाणीनाथ.

$11 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; ten lines to a page.

Jāmamañjari, a history of the Jams or the descendants of the Yādava family, constructed from traditional sources and put together in 122 slokas by Vāṇīnātha, a poet at the court of King S'atrus'alya, in Saṁvat 1627. Vāṇīnātha wrote this short poem as a supplement to his Jāmavijaya Kāvya, for which, see I. O., No. 3985.

It begins:—

करक्षिसलयकम्पान्दोलिमाङ्गल्यमाल्यं
दधुरसि नतास्य सीतया सजमानम् ।
गुरुजनचलदक्षिणांखमात्रीडमानो
हृदयनिहतभावो राघवो नः उनातु ॥ १ ॥
यथानामगुणो वाणीनाथो हं जगतीतले ।
स्वापनाय गुणोक्तर्चं शत्रुशल्यस्य शासनात् ॥ २ ॥
हरिवंशभिष्याख्यस्कन्दभूपालवल्लभान् ।
अन्थानालोच्य संगृह्य सारं तेभ्यो यथामति ॥ ३ ॥
राजमञ्जरीमाश्रित्य कुर्वेहं जाममञ्जरीम् ।
श्रीजामविजयाख्यस्य काव्यसिन्धोः सुरापगा ॥ ४ ॥

It ends:—

तदङ्गजः साम्बकुलादिवचन्द्रः श्रीशत्रुशल्यः स्वयमेव भूपः १९
यो वर्णितो भृतयात्र काव्ये मयैव शब्दार्थेत्यैक्युक्ता ।
तत्प्राक्तनोदन्तनिवेदनाय पुनः कृतेयं परिशुद्धद्वच्छा २०
यावद्वाजति भूतले नगवरो हेमः स सौवर्णीजो
यावद्वाति नभस्तले दिनमणिर्क्षत्रनाथानिवतः ।
यावद्वृत्तलमविधसपक्युतं गाङ्गं जलं यामुनं
तावत्वद्यशासास्त्राम्बुकुलजैर्ग्रन्थश्चिरं राजताम् ॥ २१ ॥
अवदस्ताक्षिष्ठदूचन्द्रमिते माधे सिते दले ।
अनङ्गदिवसे वाणीनाथः पूर्वे चकार ह ॥ १२२ ॥

इति श्रीवाणीनाथविरचिता जाममञ्जरी समाप्ता ।

[B. I. 123.]

1197-1199

नीति शृङ्गार and वैराग्य शतकs
of भर्तृहरि.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}; 9\frac{3}{4} \times 4; 10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 28; 86; 15; about 10 or 12 lines to a page.

Each of the first two MSS. contains the three

S'atakas of Bhartr̥hari; the last contains only the Nitis'atka. See Winternitz, Geschichte, III. p. 137 ff.

[B. D. 103; 205; 108.]

1200-1201

नैषधीयचरित of श्रीहर्ष.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ and $11 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 174 and 183; ten lines to a page.

Two complete copies of Śrīharsa's Naisadhiyacarita. See I. O., No. 3825. The author lived in the second half of the 12th century; cf. Winternitz, Geschichte, III. p. 54. The first MS. was written by Hañsarāja, son of Madhumat, son of Niśīnha of Parīpāti in Saṁvat 1735; the second is dated Saṁvat 1710.

[B. D. 298 and 53.]

1202

नैषधीयचरित of श्रीहर्ष-
with a commentary.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 38; about 20 lines to a page.

The MS. contains I-VII cantos only with a commentary, which begins:—

अथारम्भे निविदेन अन्थपरिसमाह्यादर्थे ०

[B. D. 303.]

1203

प्रास्ताविककाव्य.

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 11; about 18 lines to a page.

A small poem consisting of 44 stanzas on morality in general. Possibly of Jain origin.

Begins:—

कथित्वाननकुञ्जरस्य भयतो नष्टः कुवेरालयः ०

[B. D. 61.]

1204

बिलहणचरित्र.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; 34 lines to a page. Dated S'aka 1782.

Life of Bilhaṇa in 165 s'lokas, or the other longer recension of Caurapañcāśikā which is published in the Journal Asiatique 1848, pt. XI. p. 469 by Ariel.

Begins:—

पृथ्वीमण्डलनाभिभूतकनकाद्रान्दोत्तरसां दिशि ।०

[B. D. 279.

1205

बुधभूषण of शम्भुराज़.

$9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 64; about ten lines to a page. Incomplete.

Budhabhūṣaṇa of Śambhurāja is edited by me in the Government Oriental Series, Poona, from this manuscript. The author is the son of the great S'ivājī.

[B. D. 305.

1206

बृहत्कथामञ्जरी of क्षेमेन्द्र.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 60; about twenty lines to a page.

An incomplete copy of Kṣemendra's Br̥hatkathāmañjari. It is published in the Kāvya-mālā Series.

[B. D. 279.

1207-1208

भासिनीविलास of जगन्नाथ.

14×6 and $14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18 and 12; 9 and 18 lines to a page. The first MS. is dated Samvat 1816.

These are two copies of Jagannātha Pañḍita's Bhāminivilāsa. Jagannātha lived towards the middle of the 17th century; see above No. 148.

[B. D. 3 and ZZ. B. 4.

1209

भावशतक of नागराज़.

8×3 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 15; about 10 lines to a page.

Bhāvaśatka of Nāgarāja, son of Jālapa. It is published in the Kāvya-mālā Series. Our MS.

ends with v. 93. For quotations, see Peterson, Reports, III. p. 338.

[B. I. 13.

1210

मण्डलीकनृपचरित of गङ्गाधर.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 3-34; about 13 lines to a page. Incomplete.

This is a poem describing the life of King Maṇḍalika IV, son of Mahīpāladeva, son of Melagadeva, son of Mokalasiñha, son of Jayasiñha, son of Khanigāra, with whom the poem begins. These are the Cūḍāsama princes of Girnar (Junagad.) For their probable dates (Khanigāra 1279 A. D.; Maṇḍalika 1376 A. D.), consult Duff, Indian Chronology, p. 284.

The first two folios of the MS. are lost. Folio 3 begins with the second half of the 36th verse of canto I, which has 99 verses in all. Other cantos have 59, 73, 36, 71, 78, 63, 63, 48 stanzas in order. The MS. breaks off in v. 38 of the Xth canto.

The author of the poem is Gaṅgādhara, who was obviously patronised by King Maṇḍalika.

Begins:—

यथा नारायणो देवस्था गिरिरथं यतः ।

ततः सर्वत्र यं लोका गिरिनारायणं जगुः ॥ ३७ ॥

तस्य पर्वतराजस्य पुरः परिसरे पुरम् ।

जीर्णदुर्गमिति ख्यातं आख्यातं शंभुसुनुना ॥ ३८ ॥

जीर्ण यदुर्गमासाद्य विपक्षा यान्ति संक्षयम् ।

तेनेदं नगरं प्रासं जीर्णदुर्गमिति प्रथाम् ॥ ३९ ॥०

तत्राभूगरे राजा कलौ यदुकुलोद्धवः ।

खङ्गारनाम्ना विश्वातः क्षात्रधामातिमालितः ॥ ४० ॥०

चतुर्भिरधिकाशीतिर्मल्लान्ता गोहिलाद्यः ।

येनात्मसीमभूपालः शृगाला इव सूदिताः ॥ ४१ ॥

प्रभासपत्तने येन हत्वा यवनभूपतीन् ।

श्रीसोमनाथप्रासादजीर्णोद्धारः कृतः कलौ ॥ ४२ ॥०

तस्याभूत्तनयः श्रीमान्जयसिंह इति श्रुतः ।

येन यावनराजेभवदा विविता रणे ॥ ४३ ॥

गिरिनारायणसिंहै जयसिंहे हि गर्जति ।

प्रतिभूपतिसारङ्गा व्यद्रवन्विद्विशो दिशः ॥ ४४ ॥

तस्मान्मोकलासिंहोभूत विभूतेरास्पदं सताम् ।

यस्याभिधानमात्रेण व्यद्रवद्वैत्यवारणः ॥ ४५ ॥

तस्मान्मोकलसिहेन्द्रादाविरासीज्जयन्तवत् ।
 श्रीमान्मेलिग्भूजानिर्यो रणे शतुर्मेलगः ॥ ८२ ॥०
 यवनेन्द्रभयायातमल्लकृष्णस्य रक्षणम् ।
 कुर्वता येन सहसा मही निर्यनी कृता ॥ ८७ ॥
 मोहम्मदसुरत्राणं निजदुर्गग्रहाग्रहम् ।
 अग्रहीद्व...त्तेन तत्सर्वस्वं समग्रहीत् ॥ ८८ ॥
 तस्मादुदभवच्चन्द्राप्रकाश इव नन्दनः ।
 महीपाल इति ख्यातः सारथ्याभिध्या भुवि ॥ ८९ ॥०
 आराधयद्वरं प्रादादिति तस्य जनार्दनः ॥ ९७ ॥
 अवलिप सुतलद्वयै यश्वयाराधितोहं
 गिरिवरगहनस्यां मण्डलीं से समेत्य ।
 भवतु तव तनूजो मण्डलीकाभिधानो
 समितिविजयदक्षः कल्पनाकल्पवृक्षः ॥ ९८ ॥
 श्रीगङ्गाधररचिते काव्येस्थिन्मण्डलीकनृपचरिते ।
 अचलान्वयाभिधानः सम्यक्सर्गोयमादिमः समभूत् ॥

The IIInd canto describes the youth of Maṇḍalika and his marriage with Kuntā, daughter of Arjuna, son of Gohilla Bhīmadeva. Kuntā was offered by her uncle Dūdāvanīśa, who had succeeded Arjuna to the throne, when the latter had fallen in a battle with the Turks. The IIIrd describes Maṇḍalika's battle with King Saṅgana, the defeat and death of the latter, and also his battle with his brother-in-law Dūda who was instigated by the king of Yavanas; Dūda is killed in the battle. Maṇḍalika then ascends the throne of his father. In the IVth canto Maṇḍalika asks his minister to look for a princess for him to marry; the minister says:—

तैः सैंहलद्वीपनृपालुन्नी सपद्धिनी पञ्चदलायताक्षी ।
 रूपनुरूपा भवतो नरेन्द्र कुलानुरूपा न तथाभ्यधायि ॥
 कर्णांटवर्णाटनरेन्द्रकन्या वीणादिसंगीतकलाप्रवीणा ।
 सुलक्षणा सुन्दरवीक्षणा च इयामेति नासौ तव भूप योग्या
 त्रिलिङ्गराजस्य सुता तुतापि सद्ग्राम्यभाग्यादिगुणावलीभिः ।
 चातुर्यचर्यारहितेति किंचिच्चित्तं चमत्कारयते न सापि ॥ १० ॥
 कलिङ्गभर्तुस्तनया नयादिविज्ञानिविसापितसर्वविज्ञा ॥
 जवस्खलद्वीरिति राजवर्यं विवाहपात्रीकरणाय नार्हा ॥ ११ ॥०
 कामेश्वरीपूजककामरूपभूपास्मजा कामधनुर्लतेव ।
 विमोहिनी राजति सापि मन्त्रतत्रप्रवीणेति विमेति चेतः ॥ १२ ॥
 या मेदपादक्षितिवल्लभस्य तनुद्वावा तस्मुखर्वणवर्णा ।
 आकर्णपूर्णेक्षणलक्षणीया द्वा मेदुरवेन विचिन्तनीया ॥ १३ ॥
 गजेन्द्रगत्या नद्यमसुमत्या गौरीसम्भवस्या निजधर्मशक्त्या ।
 युक्ताप्यद्युर्जराजजाता प्रलम्बकर्णेति न चान्वमालि ॥ १४ ॥०

Bhīma, king of Malla however, has a daughter who deserves to be married to the king. In the Vth, Bhīma of his own accord sends a messenger to Maṇḍalika, requesting him to marry his daughter. Maṇḍalika accepts the invitation and the description of his marriage occupies the rest of the canto. Cantos VI and VII describe the advent of the spring and the various amorous sports of King Maṇḍalika, while his hunting expedition is described in the VIIIth. A naval fight between the King of the Sindhus and Maṇḍalika and the successful entrance of the latter into Jirṇadurga, his own capital, is the subject matter of the IXth. The tenth contains the praise of Maṇḍalika by the author.

[B. I. 190.]

1211

मण्डलीकनृपचरित of गङ्गाधर.

$8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 10; seven lines to a page. Incomplete.

Another copy of the 1st canto.

Begins:—

अस्ति खस्तिकरः श्रीमान् पर्वतः सर्वतः श्रुतः ।
 त्रिकूटकूटसंगृदब्रह्मविष्णुशिवात्मकः ॥ १ ॥
 शिखरत्रयमेदेन नामभेदगमादसौ ॥० ॥ १० ॥

VV. 11 to 35 are not given in this MS.

[B. I. 191.]

1212

मदनबोधिनी of भाविल.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 33; fifteen lines to a page. Incomplete.

Madanabodhinī is a narrative poem, based on the famous S'ukasaptati or the seventy tales narrated by a parrot. It was composed by Bhāvila, son of Sarvadeva and grandson of Ananta Upādhyāya, a Nāgara Brahman of the Gautama Gotra. The work is divided into several Paricchedas, only the first four and a part of the fifth of which are contained in this MS. It begins (with the 7th verse):—

चन्दनद्रुमवक्षित्यं यदि हीनाः फलैरपि ॥ ७ ॥
 अनूचानोभवद्विप्रो नागरो गौतमान्वयः ।
 उपाध्यायो ह्यनन्ताख्यद्वेतामार्गकृतव्रतः ॥ १२ ॥०

तत्सुतः सर्वदेवाख्यः पुण्यात्मा च गुणप्रियः ०॥ १४॥०
 तत्सुतेन गुणाङ्गेण भाविलेन मनीषिणा १०
 कविमार्गप्रवीणेन कौतुकविष्टचेतसा ॥ १६॥
 प्रेयसीप्रार्थनावासपरमोल्लासवन्धुना ।
 कोविदाभीष्टसन्मग्रेतेन सुमेधसा ॥ १७॥
 कलाकलापविद्वास संमतेन सर्तां सदा ।
 रसान्तरपरिज्ञातविनिर्जितमनोभुवा ॥ १८॥
 रचितां विद्वानन्ददायिनीमज्जहेतवे ।
 सर्वाश्रयमयीं चित्रां श्रवणामृतवाहिनीम् ॥ १९॥
 शुकाख्यानकविश्राव्यकथासप्तिचिह्निम् ।
 वैदरध्यजनर्णीं चैव रस्यां मदनबोधिनीम् ॥ २०॥

The Paricchedas treat of मदनोत्पत्तिवर्णन, शुकसारिकानयन, मदनबोधन and विरहस्तरूपाख्यानक in order. The Vth begins with the 70 stories proper.

[B. D. 280.

1213

मेघदूत of कालिदास with टीका by मण्डिनाथ.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 34; sixteen lines to a page.

Kālidāsa's Meghadūta with the commentary of Mallinātha.

[B. D. 279.

1214-1215

रघुवंश of कालिदास.

$15\frac{1}{2} \times 9\frac{1}{2}$ and $10\frac{3}{4} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 41 and 64; 18 and 8 lines to a page.

Two copies of Raghuvañśa of Kālidāsa. The second MS. contains only foll. 16-20 and 72-130.

[ZZ. A. 11 and S. C. 10.

1216

रघुवंश of कालिदास with टीका by मण्डिनाथ.

$15 \times 9\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 235; about 15 lines to a page.

Raghuvañśa with the commentary of Mallinātha. Each canto in separately paged.

[ZZ. B. 3.

1217

रघुवंश of कालिदास with सुबोधिनी by दिनकर.

$11 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 38; about 26 lines to a page. Dated Samvat 1648.

Raghuvañśa with a commentary called Subodhini, composed in 1385 A. D. by Dinakara, son of Dharmāṅgada and Kamalā. See Weber, No. 517 for the author's commentary on the Sis' upālavadha.

Begins:—

आसीद्यदिच्छा ग्रणुकादिसृष्टेमूर्लं श्रुतेः शासततिर्थदीया ।
 भवादिधपोतस्तुताद्विभूतें तद्भूतिभूषं महितं महो वः ॥ १॥०

व्याख्यामतः समधिगम्य गुरोश्चिराय
 नित्यं चिरतननिबन्धनिलक्षकदर्शी ।
 धर्माङ्गदस्य तनयस्तुते सुबोधां
 मेधाजुषो दिनकरो रघुवंशटीकाम् ॥ ५॥

It ends:—

इति श्रीधर्माङ्गदसूनोः कमलाहृदयनन्दनस्य दिनकरमिश्रस्य
 कृतौ रघुवंशटीकायां एकोनविंशतिः सर्गः ।

श्रीमद्धर्माङ्गदस्य द्विजकुलकुमुदामोदनौ(नै)कामृतांशोः
 शास्त्राकृपारपारप्रस्तुमरविषणावागधीशस्य सूतः ।
 वर्षेस्मिन्(वैकमा)के शशियुगमनुभिश्चिह्नते सूक्ष्मसूक्ष्मां
 टीकामेतां सुबोधां व्यत्युत कमलाकुक्षिजन्मा दिनेशः ।
 इति रघुवंशटीका संपूर्णा ।

[B. D. 234.

1218

रघुवंश of कालिदास with भाष्य by श्यामल.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 358; about 15 lines to a page. Dated Samvat 1668.

A commentary in Gujarati on the Raghuvañśa by Śyāmala, son of Bhūṇiga.

It begins:—

नत्वा श्रीदस्य चरणौ विद्वरजस्य सुन्दरौ ।
 नत्वा नत्वा पुनर्नवा भाष्यमेन(!) करोम्यहम् ॥ १॥

It ends:—

श्रीमञ्चागरपाटवोतिलिपुणः श्रीभूणिगत्याभवत्

सत्पुत्रो द्विजसेवको विपुलधीः सच्छास्त्रवित् श्यामलः।
तेनेदं रघुकाव्यभाष्यमस्तिलं बुद्ध्या स्वकथा कृतं
छन्दोलक्षणवर्जितं द्विजवरैः तत्क्षम्यतां नौ सदा ॥

इति श्रीकालिदासकृतौ महाकाव्यस्य श्रीरघुवंशस्य भाष्यं
समाप्तिः ॥

[B. D. 310.]

1219

रघुवंश of कालिदास with
टीका by जनार्दन.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 1-16; 24-106; about 15 lines to a page.

Raghuvāns'a with the commentary of Janārdana. The first five cantos however, are without commentary; 6th is missing; 7-16 have the commentary of Janārdana; 17th has some other commentary; 18 and 19 are without commentary but the latter is furnished with some Avacūri.

Our Janārdana is said to be the son of Mahāvīra on fol. 76 b.

काव्यलोलद्वयविक्रमस्य श्रीकालिदासाद्गुतमुक्तकीर्तेः ।
श्रीमन्महावीरशरीरजन्मा त्रयोदशे भाष्यमिदं ततान् ॥

[B. D. 131.]

1220

राक्षसकाव्य of कालिदास.

$9\frac{1}{2} \times 5$ inches; Devanāgarī character. Foll. 13;
eleven lines to a page.

Rāksasa Kāvya in 20 verses with commentary; here the poem is ascribed to Kālidāsa. At Weber, No. 580, the author is said to be Ravideva of Malayades'a. For remarks on the poem, see Winternitz, Geschichte, III, p. 65. Also see I. O., No. 3932.

The com. begins:—

आलम्बे जगदालम्बे हेरम्बचरणाम्बुजम् ।
शुष्यन्ति यद्गजःस्पर्शास्तद्यः प्रत्यूहवार्थ्यः ॥०

End:—

इति श्रीकालिदासकृतं सटीकं राक्षसकाव्यं समाप्ति-
मगमत् ।

[B. D. 53.]

1221

राधिकाविनोद of रामचन्द्र.

$12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 8; about ten lines to a page.

This is a short artificial poem, consisting of only 19 verses and describing the amorous sports of Rādhikā and Kṛṣṇa, by Rāmacandra, the elder son of Janārdana, and grandson of Puruṣottama. Here it is accompanied by a commentary of an unknown author. See I. O., No. 3885 for another commentary and quotations from the text.

The com. begins:—

पितृवचनमवश्यमेव पाल्यं जगति जनान्ति शासितुं वनान्ते ।
गतमस्तिकरुणारसाद्वचित्तं रघुपतिमेकमुपास्ते हे सदारम् ॥१॥

राधिकाविनोदात्यं चिकीर्षुः० रामचन्द्रः कविः०

[B. D. 285.]

1222-1224

रामकृष्णकाव्य with टीका

by सूर्य पण्डित.

$14 \times 8\frac{1}{2}$; $12 \times 4\frac{3}{4}$ and $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches;
Devanāgarī character. Foll. 10; 19 and 8; about
10-11 lines to a page.

These are three copies of the Rāmakṛṣṇa Kāvya of Sūrya Paṇḍita, son of Jñānarāja, together with the author's own commentary. The last MS. is incomplete. The poem with the commentary is published in the Kāvyaṁālā Series. For the author, see above No. 279; also cf. I. O., 3912 for quotations.

[ZZ. B. 4; B. D. 216 and 121.]

1225

रामार्याशतक of महामुद्गलभट्ट with
पदार्थदीपिका by काकंभट्ट.

$13 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 27; about ten lines to a page. Dated
S'ake 1791.

This is a poem in praise of Rāma, consisting of 108 stanzas in Āryā metre by Mahā Mudgala Bhaṭṭa. The commentary is by Kākambhaṭṭa.

The text begins:—

त्वयि विमुखे मखमुख्ये ।

It ends (differently from I. O., No. 3936):—

धनुषा रिपुज्यजनुषा० ॥ १०८ ॥
या त्वरा द्रौपदीत्राणे या त्वरा गजमोक्षणे ।
मथ्याते कहणामूर्ते सा त्वरा क गता हरे: ॥ १ ॥
आपदामपहर्तरं दातारं सर्वेसंपदाम् ।
समुद्रवप(स)नावर्तिविद्यु(द्व)न्मुक्टवर्तिना ।
आर्या श्रीरचिता प्रेणा महामुद्रलसूरिणा ॥

The com. begins:—

सीतालतासमासकं रामकलपमहीरुहम् ।
सफलं शीतलच्छार्यं श्रान्तविश्रान्तिदं भजे ॥ १ ॥
श्रीमन्मुद्रलभट्टेन रामचन्द्रप्रभोः कृता ।
आर्यावृत्तस्तुतिस्त्रया व्याख्यानं क्रियते स्फुटम् ॥ २ ॥

Ends:—

पदार्थद्योतिनी चेदं(यं) दीपिकार्यानुकूलिनी ।
काकंभट्टैः सुविष्टता स्वसुखास्यै सुदा स्फुटम् ॥
इति श्रीमहामुद्रलभट्टविरचिताष्टाविकशतश्रीरामार्यास्त्रव-
पदार्थदीपिका संपूर्णा ॥

[B. D. 281.]

1226

रामार्याशतक of महामुद्रलभट्ट.

$8 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 15; about eight lines to a page.

Another copy without commentary.

It ends:—

धनुषा रिपुज्यजनुषा० ॥ १०८ ॥
समुद्रवसनावर्तिविद्युन्मण्डलवर्तिना ।
आर्या विरचिता श्रीमन्महामुद्रलसूरिणा ॥ १०९ ॥

[B. I. 8.]

1227

शांकरदिग्विजय of माधवाचार्य with
डिपिडम by धनपति.

13×7 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 259; about 13 lines to a page.

Sānikaradigvijaya or Saṅkṣepasāṅkarajaya is a poem in 16 cantos on the life of the great Sāṅkarācārya. The commentary called Dīṇḍīma was composed in Saṁvat 1855 (1755?) by Dhanapati, son of Rāmakumāra and pupil of Bālagopālatīrtha. Text and commentary were printed at Bombay, 1864. See Hall, Index, p. 168 and I. O., No. 2814.

The author of the text is Mādhavācārya, otherwise known as Vidyāraṇya, pupil of Vidyā-tīrtha, for whom see above No. 441. Cf. Aufreicht, Oxford Catalogue, p. 260.

The text begins:—

प्रणम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणम् ।
प्राचीनशंकरजये सारः संगृहते स्फुटम् ॥ १ ॥
यद्वद्वटानां० ॥ २ ॥

The com. ends:—

पाण्डवेष्वहिं(द्वि)तारेशप्रमिते शुभवत्सरे ।
श्रावणे सितपञ्चम्यां सिंहस्थितगुरौ अथम् ॥
श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यबालगोपालतीर्थश्रीपादशिष्य-
सारस्वतजात्यन्तर्गतदत्तवंशावतंसरामकुमारसूनुधनपति-
सूरिविरचिते श्रीशंकराचार्यविजयडिङ्डमे षोडशः सर्गः ।

[B. D. 251.]

1228

शार्ङ्गधरपद्धति of शार्ङ्गधर.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 56; about 17 lines to a page. Incomplete.

Sāringadharapaddhati is a poetical anthology written in A. D. 1363, by Sāringadhara, son of Dāmodara who lived at the court of King Hammira of Sākambharā. Our MS. contains the work only upto the Mis'rakanitipariccheda. The work is published by Dr. Peterson in the Bombay S. Series. See also I. O., No. 4024 and Hall, Vāsavadaitā, Intro., p. 48.

[B. D. 279.]

1229

शार्ङ्गधरपद्धति (उपवनविनोद) of शार्ङ्गधर.

$11\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; nine lines to a page.

A section of Sāringadharapaddhati, called the Upavanavinoda, containing 240 verses.

It ends:—

इति शार्ङ्गधरविरचितायां पद्धत्यां उपवनविनोदनाम-
परिच्छेदः ॥

[B. I. 12.]

1230

शिशुपालवध of माघ.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character.

Foll. 61; 13 lines to a page. Dated Samvat 1829.

Māgha's S'is'upālavadha. See K. B. Pathak, J. B. B. R. A. S., vol. XX. p. 303, and Winternitz, Geschichte, III. p. 50. Often published.

[B. D. 81.]

1231

शिशुपालवध of माघ with
टीका by वल्लभदेव.

$15 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 133; sixteen lines to a page.

A commentary on the S'is'upālavadha of Māgha by Vallabhadeva, son of Ānandadeva, father of Candrāditya and grandfather of Kaiyatā, who wrote a commentary on Ānandavardhana's Devi'sataka in 977 A. D. See C. C. I. p. 555.

It begins:—

यस्य भृङ्गावलिः कण्ठे मदाम्भोराजिराजिते ।
भाति रुद्राक्षमालेव स वः पायाद्विनायकः ॥ १ ॥
अभीष्टफलसंपत्तिहेतुं स्मृत्वा सरस्वतीम् ।
शिशुपालवधे काव्ये सारटीकाभिधीयते ॥ २ ॥०

कृता महान्निर्यत एव टीका ममापि यत्स्तत एव जातः ।

It ends:—

सूनोरानन्ददेवस्य रणभूम्यो महात्मनः ।
व्याधत्र टीकां काव्येस्मिन् वल्लभः सूरिवल्लभीम् ॥
विवरणमन्यद्वृद्धा बुधैस्तो ज्ञास्यते विशेषोन्न ।
येन न भुक्तं लिङ्मं द्राक्षायां किं गुणज्ञोस्तो ॥
श्लोकानां च समासेन सहस्राणि दशैव हि ।
मूलग्रन्थस्य संख्यायां सहस्रे ह्रे तथैव च ॥

[B. D. 282.]

1232

शृङ्गारकाव्य of शंकरकवि.

$8 \times 3\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 7; ten lines to a page.

The Vakṣojavarṇana section in 95 s'lokas, of the Śringāra Kāvya of Śaṅkara Kavi, son of S'ivadasa.

It begins:—

कपोलयुगलभास्यद्वर्मरीमञ्जुगुजिते ।
दृच्छकणो हैमवतीस्त्रुचिंजयतेतराम् ॥ १ ॥

विद्रृत्सकलकलभीशंकरनामा सुखाय विद्वधानाम् ।
अभिनवसात्रुधूनामुरसिजशृङ्गारकाव्यमातनुते ॥०

End:—

इति श्रीसकलकलाकुलतिलकशिवदाससूरिसूनुशंकरविरचिते शृङ्गारकाव्ये वक्षोजवर्णनं समाप्तम् ।

[B. D. 200.]

1233

श्रीरामचरित of युवराज.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 41; seventeen lines to a page.

A Mahākāvya in 12 cantos, describing the early life of Rāma upto Rāvana's approach to Rāma's hermitage after the latter's being led astray by the golden deer. It appears that the poem is incomplete. The author is Yuvarāja, a resident of Kotilingapura in Kerala.

It begins:—

प्रयते केरलदेशो प्रथितं राराष्ट्रि कोटिलिङ्गपुरम् ।
श्रीमान्युवराजाख्यस्त्रासे दीर्घदर्शिमुकुटमणिः ॥ १ ॥
कालीकृपाकटाक्षपिताखिलकलमधौघधिषणोयम् ।
रसिकशिरोमणिसुधियामानन्दकरं करोति सत्काव्यम् ॥२
अस्ति त्रयाणां जगतां निदानं नारायणो नाम सुराधिनाथः
विराजमानः फणिराजतल्पे पीयूषभानाविव्र कृष्णसारः ॥ ३

The colophon:—

इति कोविदचक्रद्वामणिना युवराजेन विरचिते श्रीरामचरिते महाकाव्ये ।

The cantos have 88, 94, 97, 102, 95, 98, 94, 111, 72, 94, 69, and 127 s'lokas respectively.

End:—

व्याङ्ग्यादिसमस्तशास्त्रसमुदायाम्भोधिकुम्भीसुतः
काव्यालंकृतिनाटकोद्घ(?)सुकृतौ काव्यस्य सर्वं समः ।
पुण्यः पण्डितराजराजिगजताकुम्भादिसंभेदने
दम्भोलिंग्युवराजकोविदमणिवर्वर्ति सर्वोपरि ॥ १० ॥

शास्त्रेषु शाततमशस्त्रसमापि बुद्धिः

काव्येषु नव्यनलिनाधिकसौकुमारी ।

यस्यास्यतामरसलासरसा च वाणी

हृष्ण न कस्य कुरुते युवराज एषः ॥ ११ ॥

अपि बुद्धकृतरीढं पण्डितं मन्यमूढै—

मैम तु सुकृतिरलं हन्त गृह्णन्ति सन्तः ।

अवगणितमवैद्युर्दुर्वैरप्ययाप्याः

किमन्यकमृणालं राजद्वासास्त्वजन्ति ॥ १२ ॥ श्रीरस्तु ॥

[B. D. 279.]

1234

साम्बपञ्चाशिका of साम्ब with
विवरण by क्षेमराज.

16×7½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 19; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1925.

Sāmba-pañcāśikā of Sāmba is a collection of 53 stanzas in praise of the Sun-god. The commentary is by Rājānaka Kṣemarāja, pupil of Abhinavagupta, and the author of Sivasūtra-vimarsinī. See Hall, Index, p. 196, and C. C. I. p. 134. Text and commentary are published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 248.

1235

सिद्धधूतकाव्य of अवधूतराम.

11½×5 inches; Devanāgarī character. Foll. 3-13; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1485.

Siddhadūta is a poem in 141 s'lokas, in imitation of Kālidāsa's Meghadūta. It treats of the Vedanta and was composed by Avadhūtarama in Saṁvat 1423, during the reign of Yaśasvimala at Bhadrapura on the banks of the Revā. A Tāpasa is the lover; a Siddha is the Dūta and Vidyā is the beloved in this poem. Foll. 1-2 are missing.

The metre is of course Mandākrāntā.

It ends:—

व्यासश्रीचाङ्गदेवस्य देवर्षेस्तु कुरुहलात् ।
कल्याणाय कृतं काव्यं प्रीतये योगिनामपि ॥ १३६ ॥
आदौ श्रीकालिदासस्य मतिमालोच्य यज्ञतः ।
अवधूतेन रामेण सिद्धदूतः समर्थितः ॥ १३७ ॥०
यशस्विमलुदेवस्य राज्ये भद्रपुरे शुभे ।
रेवातटं समासाद्य वाग्विलासो चिनोदितः ॥ १३९ ॥
श्रीविक्रमार्कनुपपट्टसिवन्यकालात्—
काले गतेश्चिन्यनाम्बुद्धिचन्द्रसंख्ये ।
वर्षे वृते तपसि मासि दिनैकशेषे—
शेषेण शंभुवचनाद्वदति सा रामः ॥ १४१ ॥

इत्यवधूतरामविरचितं सिद्धदूताभिधानं काव्यं समाप्तम्

[B. I. 20.

87

1236

सुभाषितसंग्रह.

8½×4 inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 42; about twelve lines to a page.

These are stray verses from various sources, numbering about a thousand but not arranged in any particular way.

[B. D. 139.

1237

सूक्तिसुन्दर of सुन्दरदेव.

9×4½ inches; Devanāgarī character. Foll. 18; about 12 lines to a page. Dated Śake 1632.

Sūktisundara is another collection of stray verses from different poets, on different subjects, by Sundaradeva.

[B. D. 65.

1238-1239

सेतुबन्ध of प्रवरसेन with
रामसेतुप्रदीप by रामदास.

13½×8½ and 12½×4½ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 258 and 97; about 18 and 16 lines to a page.

These are two copies of the Setubandha Kāvya with Rāmadāsa's commentary. The first is dated Saṁvat 1687 but its folios bear the watermark '1859'; the second is incomplete. Text and commentary are published by the N. S. Press, Bombay. See Winternitz, Geschichte, III. p. 63.

[B. D. 258 and 110.

1240

सेतुबन्ध of प्रवरसेन with
सेतुसरणि by शिवनारायणदास.

12½×3¾ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 45; seven lines to a page.

Setubandha with Setusarāṇi which is nothing but a Sanskrit translation of the poem. For another MS., see Weber, I. p. 154. The author is Sīvanārāyaṇadāsa who wrote at the order of Rāmasīha, during the reign of Jehangir

(1605-1627). Our MS. begins with v. 5., i. e. यां गिरां० of Weber's MS. and contains only 8 cantos and 42 s'loks of the 9th.

[B. D. 42.]

1241

हरविजयकाव्य of राजानक रत्नाकर.

$15\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 152; 12 lines to a page. Dated Saṁvat 1920.

Haravijaya Kāvya is a big poem celebrating the victory of God S'iva over the demon Andhakāsura. It was composed by a Kashmirian poet, Rājānaka Ratnākara who lived towards the middle of the 9th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 51, 70. The poem is published with the commentary of Alaka in the Kāvyamālā Series, 1890. Our MS. does not contain Adhys. 40-50; it contains, however, the concluding verses of the poem.

[B. D. 247.]

1242

हस्तिजनप्रकाश of क्षेमेन्द्र.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; fifteen lines to a page.

Hastijanaprakāś'a is Mahākāvya consisting of 13 Kirāpas or cantos, describing the rise of the two cities of Hastijana and Baihola and the history of the line of the Baihola kings of Gujarat who were originally Solankhis, by Bhaṭṭa Kṣemendra, son of Yadu and Hañsi.

The lineal descendants of the great king Hastijit are given as follows in the last i. e. the 13th chapter:—हस्तिजित्-बहुसेन-योगराज-पृथ्वीराज-भीमसेन चन्द्रसेन-श्रीजित्-शिवजित्-मण्डनजित्-पातुजित्-रन्नजित्- and मेघराज. The last appears to be the contemporary of the poet. The poets' father Yadu was a court-Pandit of King Rannajit:—

It begins:—

बालाकं द्युतिमङ्गुतं भुजलतादत्ताभयं योगिनां
ध्येयं धर्मधुरीणमेकरदनं विवस्य विच्छेदकम् ।
ध्यायन्तं भुवनेश्वरीं गजमुखं सिद्धिप्रदं ध्यायतां
भाले चन्द्रकलां दधानमनिशं वन्देद्विजायाः सुतम् ॥
राजन्यानामन्वयं वक्ष्यमाणो वैहोलानामस्मि काव्यं चिकीषुः ॥

आदौ श्लोकैः सत्कथां सच्चिगृह्य पश्चाद्वृत्तैरुद्वलैस्तद्विद्यये ॥२॥
यावन्तोत्र भविष्यन्ति श्लोकाः काव्यार्थोधकाः ।
तावत्संख्याकृत्तानि कर्तुकामोस्मयं क्रमात् ॥३॥
स्वमे हिङ्कुलया दत्तां(त्तं) वृत्तान्तज्ञानमादरात् ।
लङ्घवा ततस्तदाज्ञातः प्रबन्धोयं वित्तन्यते ॥४॥
श्रीमन्तं यदुशर्माणं तातं हंस्यमिदां प्रसूम् ।
नत्वा काव्यमिदं कुर्वे क्षेमेन्द्रो हंशिवेच्छया ॥५॥
प्रणस्याहं शिवं साम्बं गिरं च गुरुदेवताम् ।
वैहोलाभिधराजन्यवंशं वक्ष्ये विनोदतः ॥६॥
अस्तिप्रादिभिः पूर्वमाश्रितास्ते महौजसः ।
अतः प्रवृत्तिरेतेषां मदीया गुणवर्णने ॥७॥
वैहोलाख्या नृपाः सर्वे रविवंशसमुद्भवाः ।
रवेन्द्रशा इव सदा प्रकाशन्ते जगत्त्रयम् ॥८॥
राजानो रविवंशीया वैहोलाख्या महारथाः ।
मन्ये रविकरान्भूमौ भव्यान्मूर्तिमतः स्थितान् ॥९॥०
राजां रसनिसंख्याके कुले भूरक्षणोचिते ।
वैहोलाख्यकुलं श्रीमतिषु लोकेषु विश्रुतम् ॥१२॥
राजधानमभूतेषां पूर्वं हस्तिजनं पुरम् ।
सार्वत्रिशतसंख्याका ग्रामा यस्य सदा भवन् ॥१३॥
हस्तिजनात्प्रकाशोस्ति येषां यस्मान्महीभृताम् ।
हस्तिजनप्रकाशाख्यं तस्मात्काव्यमिदं कुर्वे ॥१४॥०
पूर्वं सोलङ्किनः सर्वे येन्तर्वेदनिवासिनः ।
वैहोलपुरवासेन वैहोलाख्यासुपागताः ॥१८॥
श्रीगुरुरेस्ति विख्यातं पुरं वैहोलसंज्ञकम् ।
हस्तिजनस्य ये ग्रामास्ते सन्त्यस्य पुरातनाः ॥१९॥
इदानीं कालमासाद्य वैहोलं विश्रुतं क्षितौ ।
अतो हस्तिजनादादौ वैहोलं पुरमीरितम् ॥२०॥
यद्वाजनगराद्यम्यं (?) प्राच्यां दिश्यवतिष्ठते ।
रविकोश । दुरे सर्वसंपश्यत्समन्वितम् ॥२१॥०
असंख्यातहलान्यासन्यस्मिन्कराशितः ।
बहुहलमिति प्रोक्तं लोकैः प्रत्यक्षदर्शिभिः ॥२३॥
धान्यराशीनबहुन्लाति यैश्च पुष्णाति गुर्जरम् ।
बहुलमित्यतः प्रोक्तं सार्थकं सर्वसज्जनैः ॥२४॥
पावापते: शूरनृपस्य उत्री या पट्टराज्ञी गजजिन्नपस्य ।
वैहोरिनान्ना विदितातिसाध्वी नान्ना तदीयेन पुरं प्रदिष्टम् ॥२५
दासीनान्ना पुरं चेदं विख्यातमिति तन्मृषा ।
पुराणां महतां नाम दुर्घटं क्षुद्रमीदशम् ॥२६॥०
नागवल्योभवन् बह्यो यस्योपवनमध्यगाः ।
बहुवलीति यज्ञाम प्रोक्तं प्राक्तननागरैः ॥३१॥
हस्ति श्रीमति भद्रश्लेषेन्द्रविरचिते हस्तिजनप्रकाशे
महाकाव्ये वैहोलपुरनामोक्तौ प्रथमः किरणः ॥

अथैकदा नृपाः पूर्वं रविवंशसमुद्धवाः ।
 सोलङ्किनो वट्टेन येन्तर्वेधनिवासिनः ॥ १ ॥
 कतिच्चित्सहसंभूय हस्तिजिकादर्शनार्थिनः ।
 स्वरूपसैन्यं समादाय स्वपुराते विनिसृताः ॥ २ ॥
 ततः कतिपयाहोभिरस्तिकायतनं गताः ॥ ३ ॥
 ततः परावृताः सर्वे क्रमाद्विवशाङ्कृपाः ॥ ४ ॥
 अथागता दिनैः कैश्चिद्वैहोलपुरभूमिषु ।
 तत्र स्थिताश्च तत्रत्यरज्ञा सर्वैवमानिताः ॥ ५ ॥
 ततस्तेषां मुख्यतमो हस्तिजिकाम विश्रुतः ।
 राज्ञः प्रतापसिंहस्य पुत्रः षोडशवार्षिकः ॥ ६ ॥
 ससंरम्भसमाविष्टः कृत्वा युद्धं दिनत्रयम् ।
 हस्तवा तं नृपतिं चक्रे राज्यं तत्रैव संस्थितः ॥ ७ ॥
 ततस्ते भूमिपतयो वैहोलपुरवासिनः ।
 सोलङ्किकीर्तिभाजोपि वैहोलाख्यामुपागताः ॥ १० ॥

The next chapters respectively contain 67, 70, 51, 127, 51, 73, 58, 76, 53, 58 and 28 slokas and treat of हस्तिजनपुरनिर्माणविधि, सिद्धक्षेत्रपुरस्त्रोद्वासनवर्णन, हस्तिजनपुरनिर्माणनिमित्तकथन, वैधव्यवैकल्यलक्षण, ब्रुतपस्यावर्णन, ब्राह्मेर्वरप्रदानवर्णन, यज्ञदत्तकृते शक्तीनां स्ववन, यज्ञदत्तवरप्रासिवर्णन, वैहोलपुरनिर्माण, हस्तिजिकाज्ञेवंशवर्णन and सत्यजिकाज्ञे वंशवर्णन in order.

It ends:—

स च श्रीवश्यपुत्रोथ यदुनामा महायशाः ।
 आसीद्रञ्जितो राज्ञः पण्डितः प्रियदर्शनः ॥ १६ ॥
 यदोः उत्राविदानीं द्वौ क्षेमजितशुक्लेवकौ ।
 विद्वांसौ यशसोपेतौ विद्यन्ते (?)विनयान्वितौ ॥ १७ ॥
 तौ मुक्त्वा सांप्रतं सर्वांबैहोलाख्याङ्कूपोत्तमान् ।
 प्रारब्धवशतोन्यन्त्र जीवनं कुरुतः स्वकम् ॥ १८ ॥
 स्मृते रञ्जिति राज्ञि सांप्रतं मेघराजजित् ।
 करोति पैतृकं राज्यं सुप्रतापसमन्वितः ॥ १९ ॥
 तस्य उत्रोस्तु गुणवानुचितो राज्यकारकः ।
 संक्षेपात्कथितो वंशो राज्ञो हस्तिजितः प्रभोः ॥ २० ॥
 नाहङ्कारवशादुहं कविरिति प्रोक्तं हि रम्यं मया
 काव्यं काव्यविशारदाः सुमहस्तेष्ठापितं बालवद् ।
 अद्वे रेणुभिरेव शंभुसुदिनं तन्वन्ति बाला यथा
 स्त्रीये पादसरोरुहेन कविभिर्दीर्घो न देयः कवचित् ॥ २१ ॥

इति० रविवंशीयानां वैहोलाभिराजन्यानां अन्वयवर्णने
 अथोदशः किरणः । १३ ॥ समाप्तोयं ग्रन्थः । श्रीरस्तु ॥
 अथ यावन्तोत्र श्लोकास्तावत्संख्याकवृत्तानि कर्तुं प्रोत्साहन्ति
 गुरुचरणाः ॥

(B) Campū.

1243

कर्णचम्पू of कक्काभट्ट.

$11 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
 Foll. 12; ten lines to a page.

A Campūkāvya composed in honour of King Karṇa of Kaccha of the Yādava dynasty, by Kakkabhatta, son of Tubinakiraya, in Śamvat 1752. King Karṇa (also called Kāyā or Kāyājīt) was the son of Rāya Dhanajit, son of Tamāri, son of Megha, son of Ravi, son of Bhārā, son of Khingāri, son of Hammira.

It begins:—

श्रीमद्रिविकममनोहरमाधवेशः
 कल्याणरा(ज)पुरुषोत्तममध्यवर्ति ।
 जागर्ति यः सकललोकविकाशभूमि-
 र्ण द्वारिकेशमहमालयमानतोस्मि ॥ १ ॥
 आसीद्यादववंशमौकिकमणिर्हमीरनामा नृपः
 ख्यातः शौर्यवदान्यतादिकगुणैर्भूमावरीणैः स्वयम् ।
 तत्पुत्रश्च तथा बभूव विदितः प्रत्यर्थिष्ठत्रीभृताम्
 कालः कल्पतसः सतां शुचिमनाः खिङ्गारिसंज्ञः क्षितौ ३

आसीद्योपि महाराजाविराजः खिङ्गारिसूनुः कच्छुदेश-
 क्षितिपालकः चतुर्दिक्षु वित्यमानकीर्तिः शत्रूणां भाररूपो
 भारा नाम ॥

तत्पुत्रो रविनामाभूत जगदुद्योतकारकः ॥ १ ॥
 तस्यनुमेधनामा सकलगुणराजालङ्कृतश्चास्मूर्तिः ।
 सर्वेषामन्नदाता जलद इव परः कच्छुदेशोऽवतीर्णः ॥ ० ॥
 तस्यात्प्रादुर्भूत स कोपि पुरुषः श्रीमानरेधवंसकः ।
 सत्संगः कुलदीपकोत्सुभगो वीरस्तमाच्चिन्तुः ॥
 तत्पुत्रश्च तथैव रायधनजित्यवपतिः सांप्रतं
 चित्रं तत्कथितो यदेष जगति प्राचीपतिश्चापरः ॥ १० ॥

तत्पुत्रमहाराजाधिराजो० श्रीकायाजिन्नामास्ति ।० यस्य
 च० भुजनान्नि नगरे० जागर्ति श्रीशिरोमणिर्नाथः ।०

Karṇa was another name of Kāyā or Kāyājīt.

It ends:—

भूपतितोषणकृतये त्वरयायं ग्रथितो ग्रन्थः ।
 शुद्धिं विदधतु सुधियः कोपि मुहुभावनादस्मिन् ॥ ५७ ॥
 इति कायामदीपालचम्पूः संपूर्णतामगात् ।
 कक्काभट्टेन रचिता विद्युषां प्रीतिदायिनी ॥ ५८ ॥
 नयन २ शार ५ महीभूत ७ भूमिभिः संस्मितेभद्रे
 सितदलगदशम्यां फालगुनेमासि वारे ।

तुहिनकिरणसूनुर्भट्टकक्षाभिधानो
व्यरचयदधिचित्रां कर्णभूपालचम्पूम् ॥ ५९ ॥
इति श्रीमत्कायाभिधमहीमहेन्द्रचम्पूकाव्यं संपूर्णम् ॥
[B. I. 189.]

1244-1247

दमयन्तीकथा (नलचम्पू) of त्रिविक्रम.

$10 \times 4\frac{1}{2}$; 15×9 ; 15×9 and $11\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches;
Devanāgarī character. Foll. 48; 55; 15 and 21;
about 15-17 lines to a page.

These are four copies of the Damayantikathā or Nalacampū of Trivikramabhaṭṭa, who was the author of the Navasari grant of Indra III, Rāstrakūṭa, in A. D. 915; See E. I., I. p. 349 and I. O., No. 4045. Of our MSS., the first contains five chapters, the second is complete the third and fourth contain only three chapters each. The work is published by the N. S. Press Bombay, together with the commentary of Caṇḍapāla.

[B. D. 98; ZZ. A. 9; ZZ. A. 9; B. I. 15.]

1248

दमयन्तीकथा of त्रिविक्रम with
टीका by गुणविनय.

15×9 inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 188; 17 lines to a page.

Damayantikathā with a commentary composed in Saṁvat 1646 by Guṇavinaya, pupil of Jayasoma of the Kharatara Gaccha; see above No. 1182. For quotations, see I. O., No. 4050. The commentary is based on that of Caṇḍapāla.

[ZZ. A. 9.]

1249

त्रुसिंहचम्पू of भट्ट केशव.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 9; seventeen lines to a page.

A Campū Kāvya in six Stabakas by Bhaṭṭa Kes'ava; cf. I. O., No. 4053 for quotations.

Begins:-

कनकहर्षिदुर्कृतः कुण्डलोल्लासिगल्लः ।०

[ZZ. B. 4.]

1250

त्रुसिंहप्रबन्ध of श्रीकृष्णाचार्य.
 $13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 4; sixteen lines to a page.

A praise offered to God Narasiṁha by Kṛṣṇācārya, son of Rāmacandra and grandson of Kṛṣṇa Muni.

It begins:-

ॐ नमो नारसिंहाय प्रह्लादवरदाय च ।
सर्वाय ब्रह्मरूपाय सच्चिदानन्दमूर्तये ॥ १ ॥
इत्याकृष्णं महाराजन्द्वारिको देशिको द्विजः ।
विज्ञापयति द्वारस्थान् राजदर्शनकामुकः ॥ २ ॥०
अनवधैः पद्यवन्वैर्गद्यवन्वैश्च संस्तुवन् ।
भवद्वा(स)कुलोत्पन्नः कोपि कृष्णसमाह्यः ॥ ३ ॥
अथ चेतोम्भुजं नैजमर्हणीकृत्य पादयोः ।
कृष्णः स्तौति प्रबन्धेन सिंहाननमहीपतिम् ॥ ४ ॥

It ends:-

लिखिलनिगमशौण्डो मन्दिरं शारदायाः
विमलनिपुलधामः श्रीत्रुसिंहाङ्गिनीडः ।
विलुलितकलिवीर्यः संबभूत द्विजात्मो
धरणिविद्वधवन्द्यः कृष्णनामा मुनीन्द्रः ।
तत्सात्मजोभूद्वनीशवन्द्यो भूसुन्दरीभूषणपूर्णचन्द्रः ।१
श्रीशाङ्किवलीरितवाहुवलीकल्याणलीलः किल रामचन्द्रः ।२
तदङ्गजेनाशुभदेवतार्यावतेन दैत्यान्प्रजिवांशुनायाम् ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीकृष्णाचार्यविरचितो
त्रुसिंहप्रबन्धः समाप्तः ॥

[B. D. 280.]

1251

भार्गवचम्पू of रामकृष्णसूरि.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 14; about 15 lines to a page.

A Campūkāvya in 7 Stabakas by Rāmakṛṣṇa, son of Tryambaka. It is published at Bombay in the Grantharatnamālā.

It begins:-

श्रीपतिं प्रणमद्वन्द्वारकवृन्दाभिनन्दनम् ।०

It ends:-

इति श्रीमद्भक्तशिखामणिश्रीरामाध्वयसंभूतश्चम्बकसुतराम-
कृष्णविरचितभार्गवचम्पौ सप्तमः स्तवकः समाप्तः ।

[B. D. 256.]

1252

भागीरथीचम्पू of अच्युतराय मोडक.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 49; about 16 lines to a page.

Bhāgīrathīcampū, describing the circumstances of Bhāgīrathi's arrival in this world, in seven chapters, was composed in Śake 1736, by Acuta, son of Nārāyaṇa, surnamed Moḍaka. The poem is printed in Grantharatnamālā.

It begins:—

श्रीहेरवल्लरस्वती गुरुपत्रहेशक्षक्षीपति०

It ends:—

इति श्रीभगद्वाक्यग्रमणक्षीरादिविहारिश्रीमद्वैतवै(?)
दिवारमणसूरिच्चरणसरोजरेणुना मोडकोपनान्ना अच्युत-
शर्मणा विरचिते भागीरथीकथाख्ये चरपूकान्ये गौतमी-
भागीरथ्यवतरणग्रधात्मा सप्तमो मनोरथः । संपूर्ण काव्यं
चेदामिति०—

[B. D. 256.

1253

रामायणचम्पू of भोजराज and लक्ष्मण.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 39; about 16 lines to a page.

Rāmāyaṇacampū of Bhojarāja and Laksmana is published with the commentary of Rāmacandra by the N. S. Press, Bombay. See I. O., No. 4043 and Peterson, Reports, III. p. 361.

[ZZ. B. 4.

1254

साहित्यतरङ्गिणी of कृष्ण.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 12; about 15 lines to a page. Incomplete.

Sāhityatarangiṇī is a Campūkāvya dealing with the story of the Mahābhārata, by Kṛṣṇa, son of Raghuṇātha. It is printed in the Kāvyamālā. Our MS. contains only five Sargas and eight verses of the sixth. The Sargas have 57, 35, 46, 37 and 56 slokas respectively.

Begins:—

मौजीयज्ञो० ॥ १ ॥ कालोद्यन्० ॥ २ ॥ वाणि त्वदीय० ॥

[B. D. 256.

(C) Prose compositions.

1255

कादम्बरी of वाण with
टीका by भानुचन्द्र and सिद्धचन्द्र.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 150; about 19 lines to a page. Incomplete.

Bāṇa's Kādambarī with a commentary by Bhānucandra and his pupil Siddhacandra, the Jain Pandits at the court of Emperor Akabar. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 270.

1256-1257

दशकुमारचरित of दण्डन्.

$10\frac{1}{2} \times 4$ and $13 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 88 and 18; 10 and 17 lines to a page.

The MS. contains only the Daśakumāracarita proper without the Pūrvapīṭhikā. Often published. The second MS. is incomplete. The first is dated Śake 1687.

[B. D. 207 ; 279.

1258

दशकुमारचरित of गोपीनाथ.

$14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 72; 16 lines to a page.

Das'akumāracarita as revised by Gopinātha. He adds his own metrical Pūrvapīṭhikā which consists of three chapters treating of Kathāprārambha, Puṣpodbhavacarita and Somadattakathā in 146, 398 and 133 slokas respectively. Even the conclusion in prose, is his own. For quotations, see I. O., No. 4070.

[ZZ. B. 4.

1259-1263

पञ्चतत्र of विष्णुशर्मा.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$; $14 \times 8\frac{1}{2}$; 10×4 ; $9\frac{1}{2} \times 4$; $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting; foll. 84; 99; 160; 47 and 76; about 10-15 lines to a page. The first is dated Samvat 1851; the third, Samvat 1582, the last, Samvat 1825.

These are five MSS. of the Pañcatantra in the ordinary recension. The first three contain the complete text; the fourth contains the first two Tantras, and the last contains only the first Tantra.

Pañcatantra is edited and translated into English by J. Hertel, in the Harward O. Series, 1912 and Reconstructed and translated into English by F. Edgerton, in the American Oriental Series, 1924.

[B. D. 301; ZZ. B. 4; ZZ. C. 27-28; S. C. 10 and B. D. 11.

1264

पूर्वोदन्तवर्णन.

$8\frac{1}{2} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; about 12 lines to a page.

This is an attempt on the part of some Pandit to give in brief, the history of India's rulers both ancient and modern.

Begins:—

एवमतीतानां प्राचीनपण्डितां च यथार्थं न तु वर्तीतं (?)
नाष्टयुक्तं तथा चात्र कुमारिकाक्षेत्रे महाभारतमेव यथा-
र्थोदन्तवोधकं ॥

Ends:—

इंग्रेजसंज्ञास्तु युरोपखण्डान्तर्गतहृष्णपण्डितेशीयलन्दननराधि-
पविक्षेपियाख्यमहाराजकन्धायाः क्षम्पनीनाममण्डलीनृपाः ॥
तदेषामधुना सार्वभौमत्वं तथापि स्वधर्माबोधेन सर्वोपद्वरा-
हित्येन च यवना ॥ शके १७४० ॥ तदा ब्रह्मावर्तक्षेत्रे श्रीग-
जातीरे क्षारा——here the MS. breaks off.

[B. D. 91.

1265

प्रशस्तिति of चन्द्रचूड़.

$8\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; eleven lines to a page.

Pras'astitati is a composition intended to show the different forms of addressing persons of different positions, composed by Bhaṭṭa Candra-cūḍa in Śaṅk 1632. The Pras'astis are given in the following order:—

पण्डितश्रावणस्य, विद्वत्प्रभोः, विदुपः, सामान्यप्रभोः,
मुत्रस्य पितरं प्रति, भार्याया भर्तारं प्रति, सर्वप्रभुसाधारण-
प्रशस्तिः, हिन्दुसुरक्षसाधारणचक्रवर्तिप्रशस्तिः संन्यासिनः.

Ends:—

इति श्रीविद्वन्मण्डनचन्द्रचूडभट्टता प्रशस्तितिः
समाप्ता ।

दन्तभूपमिते शाके विलुप्तावाश्विने शुभे ।
रवौ नागतिथावेतां प्रशस्तिमलिखत्सुधीः ॥
बासोवपेज सिगियं ॥ (?)

[B. D. 65.

1266

प्रशस्ति.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 12; eight lines to a page.

Another treatise on the same subject.

Begins:—

श्रीमन्नन्दनन्दनपरिचरणपर्यायपर्याहामर्याद०

On fol. 9b, a reference to Vaidyanātha, author of अलंकारचन्द्रिका on कुवलयानन्द is found.

End:—

श्रीमन्महाराज इति राजप्रशस्तिः ।

[S. C. 10.

1267-1268

भाषामञ्जरी of धुण्डिराज.

10×4 and $14 \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 25 and 8; 8 and 18 lines to a page. The first MS. is dated Śaṅk 1718.

These are two copies of Bhāṣāmañjari, which describes in simple prose, the busy household life of a Brāhmaṇa on a festive day. The author is Dhunḍirāja, son of Raṅgabhaṭṭa. For quotations, cf. I. O., No. 4109.

Begins:—

नत्वा श्रीपतिपादपद्ममर्ल०

The first MS. does not contain the last verse i. e. श्रीरङ्गभट्टः; the second has got it.

[B. D. 131; ZZ. B. 4.

1269-1270

भोजप्रवन्ध of वल्लाळ.

$11\frac{1}{4} \times 6$ and $8\frac{1}{2} \times 7$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 68 and 61; about 23 and 13 lines to a page.

Two copies of the Bhojaprabandha of Ballāla (end of the 16th century, cf. Winternitz, Geschichte, III. p. 352). It is published by the N. S. Press, Bombay.

[B. D. 32 and 159.

1271

माधवानलकथा of आनन्द.

$10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1578.

This is a love story composed by Ānanda, pupil of Vidyādhara. Published by P. E. Pavolini. Our MS. contains the story in the longer recension, for which, see I. O., No. 4083.

Ends:—

इति विद्याधरशिष्यानन्दाभिधानविरचितं माधवानल-
नाम नाटकं संपूर्णम् ।

[B. D. 208.

1272

वासवदत्ता of सुबन्धु.

$9\frac{1}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 46; about 10 lines to a page. Dated Saṁvat 1692.

Vāsavadattā is a romantic tale by Subandhu. Edited by Hall, 1859; also published with commentary in the Vani Vilas Series.

[B. L 11.

1273

वेतालपञ्चविंशति by बलुभद्रास.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 53; ten lines to a page. Dated Saṁvat 1754.

Vetālapañcavīñśati (cf. Winternitz, Geschichte III. p. 330) in an abridged form by Vallabhadāsa. See I. O., No. 4096 for quotations.

It begins:—

प्रणय शिरसा देवं गणनाथं विनायकम् ।

[B. D. 112.

1274

सरस्वतीकुटुम्बवाग्विलास.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 2; eighteen lines to a page. Dated Saṁvat 1800.

An artificial Sanskrit composition consisting of about 56 s'lokas, dealing with different topics in the manner of the Subhāṣitas.

Begins:—

काश्मीरदेशादायातं सरस्वत्याः कुटुम्बकम् ॥०

Ends:—

खी उंवच प्रभवति यदा तस्य गेहं विनष्टम् ॥ ५६ ॥

इति श्रीसरस्वतीकुटुम्बवाग्विलासः संपूर्णः ॥०

[B. D. 7.

1275

सिंहासनद्राविंशिका.

$11 \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 16; 13 lines to a page. Dated Saṁvat 1573.

Sinhhāsanadvātriñśikā is a collection of 32 popular tales connected with King Bhoja of Dhārā. For remarks on it, see Weber, Indische Studien, XV. p. 185 ff. and Winternitz, Geschichte, III. p. 336. Our MS. breaks off in the midst of the story of the 20th Putrikā.

Begins:—

पद्मापयोधरतटी× × × × सुदित्तुरो मधूसूदनस्य ।

अक्षानुरागमिव खेलदनङ्ग× × × × ॥ १ ॥

× × × कुलकलकलेन वाचालः ।

आशीर्वचांसि नमतां ददान इव गणपतिर्जयति ॥ २ ॥

× × मधुना भनसि जनरङ्गनाय द्राविंशसिंहासनपुत्रिका-
विवित्रालापकौतूहलमनोहरो गद्यपद्यमयकथाप्रबन्धः कथ्यते ।
उक्तं च । कवीश्वराणां ॥

The first two verses differ from those found at Weber, Indische Studien, XV. p. 209.

[B. D. 32.

1276

सुबोधकादम्बरी of देवकृष्ण.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 8; fifteen lines to a page. Dated Śaka 1791.

A very abridged form of the story of Bāṇa's Kādambarī by Devakṛṣṇa, son of Madana.

It begins:—

पुरा विदिशानगर्या शूद्रक इति नामा राजा बभूव ॥०

It ends:—

श्रीकृष्णपादजलजद्वयमृद्गवृत्तिः

श्रीमान्बभूव मदनः कविपूजिताद्विः ।

श्रीदेवकृष्णतनयः प्रबभूव तस्म
कादम्बरीं स्य विदधाति सुबोधिनीं सः ॥ १ ॥
इति श्रीदेवकृष्णविरचिता सुबोधकादम्बरी समाप्ता ।
[B. D. 275.]

1277-1278

हर्षचरित of वाणभट्ट.

$15\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{4}$ and $13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 29 and 16; about 15 lines to a page.

Two incomplete copies of Bāṇa's Harsacarita. Repeatedly Published. It is translated into English by Cowell and Thomas, London, 1897. Edited with notes by Prof. P. V. Kane, 1918 and also by Prof. A. B. Gajendragadkar, 1919.

[B. D. 262.]

(D) Drama.

1279

अङ्गदविष्ट (दूताङ्गद) of सुभट्.

$11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; twelve lines to a page.

Dūtāngada, a short drama presenting the story of Āṅgada's mediation with Rāvaṇa, composed by Subhaṭa, who lived under Kumārapāla of Gujerat. See I. O., No. 4189 and Winternitz, Geschichte, III. p. 244. Published in the Kāvyamālā Series.

[B. I. 19.]

1280

कंसवधनाटक of कृष्णपण्डित.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 30; sixteen lines to a page.

Kañsavadha is a drama in seven acts, composed by Kṛṣṇa Pandit, son of Nr̥siñha, at the request of Giridhārin, son of Rājā Todarmalla, the minister of Akabar. See I. O., No. 4175 for quotations and also Winternitz, Geschichte, III. p. 246. Published in the Kāvyamālā Series.

[ZZ. B. 5.]

1281

कर्पूरमञ्जरी of राजशेखर with
टीका by धर्मचन्द्र.

$10\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Fol. 7-76; about twelve lines to a page. Dated Samvat 1816.

Karpūrramañjarī, a Prakrit drama in four acts by Rajas'ekhara, the author of Bālarāmāyaṇa. The work is edited in the Harward Oriental Series by Sten Konow and Lanman. Rājas'ekhara lived about 900 A. D.

The commentary is by Dharmacandra Gaṇi, pupil of Jinasāgara of the Kharatara Gaccha. Jinasāgara established a sect of the Kharatara Gaccha in Śāṁvat 1686; see I. A. XI. p. 250. The first 6 folios of the MS. are lost.

It ends:—

इति श्रीखरतरगणनं श्रीजिनसागरसुरिश्चित्यचा० धर्मचन्द्रगणिविरचिता महाकविश्रीराजशेषरविजितमितश्री-कर्पूरमञ्जरीमहानाटिकाटीका संपूर्णा ।

संवत्सरेष्टादशपोडशाख्ये चैत्रस्य शुक्लप्रतिपत्तिस्ताहे ।

अलीलिखत्करणो ब्रह्मदासः श्रीकर्णमिश्रार्थमिदं सुउस्तम् ॥

[B. D. 65.]

1282

कल्याणसौगन्धिक व्यायोग of नीलकण्ठकवि.

$7\frac{1}{2} \times 6$ inches; Devanagarī character. Foll. 66; nine lines to a page. Dated 1923 A. D.

A copy of a drama in one act, called the Kalyāṇasaugandhika Vyāyoga, ascribed to Nila-kantha and recently discovered by Venkata-nātha Vidyābhūṣaṇa. It describes Bhīma's exploit at the capital of Kubera, in connection with the winning of the Saugandhika flowers for Draupadī, and his meeting with Hanūmān afterwards.

Begins:—

(नान्यन्ते ततः ग्रविशति सूत्रधारः)

आसीथः स्वनिवासशैलुलनादीतः प्रसादान्मुखो

लङ्केशस्य संसंभ्रमाचलसुतासंल्लेषसौख्यप्रदात् ॥

हृष्यं यस्य शरोद्धृतवहे जातं पुराणं अयं

सोयं सुरघश्चाङ्गमण्डितजटाभारो हरः पातु वः ॥०

तदस्य नीलकण्ठनामः कल्याणसौगन्धिकं नाम०

End:—

०पायाशृपः सविजयोयमजातशङ्कुः ॥ इति कल्याणसौगन्धिकव्यायोगः ।

[S. C. 19.]

1283

धर्मविजय of काञ्चन.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 6; eighteen lines to a page. Dated
S'ake 1782.

A drama in one act, of the kind of Vyāyoga, representing the signal victory gained over the Kauravas by Arjuna, at the capital of King Virāṭa written by Kāñcana, son of Nārāyaṇa Vāgiśvara, at the command of King Jayadeva. It is published in the Kāvyamālā Series.

[B. D. 280.]

1284

धर्मविजयनाटक of भूदेवशुक्ल with
टीका by भवानीशाङ्कर.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 30; about 20 lines to a page.

A drama in five acts, composed towards the close of the 18th or the beginning of the 19th century by Bhudeva Śukla. The commentary was composed by Bhavāni Śaṅkara, the author's pupil, in 1813 A. D. For quotations see I. O., No. 4182-83 and Weber, No. 1561. The text is published in the Grantharatnamālā, Bombay, 1889.

It ends:—

नवत्वेष्टसुधांश्वदे शंभुनैतद्विभाणितम् ।
मार्गमस्तककृष्णायां पंचम्यां पुस्तकं सुदा ॥ ५ ॥

इति श्रीमद्भवानीशंकरविरचितायां धर्मविजयव्याख्या-
यामर्थदीपिकायां पञ्चमोङ्कः ।

[ZZ. B. 5.]

1285

नरकासुरवध of धर्मसूरि.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 8; about 18 lines to a page.

Narakāsuravadha is a drama in a single act by Dharmasūri, son of Parvates'varasūri. The subject of the piece is Kṛṣṇa's victory over the demon Narakā. For quotations, see I. O., No. 4185. For the author's Sāhityaratnākara, see No. 161 above. Bālabhāgavata, another work of the author is mentioned here.

It begins:—

कस्तुरीपरिदिग्धमुग्धकमलावक्षोजबुद्ध्वा श्रुतो ।

[B. D. 256.]

1286

पार्वतीपरिणय of वाणभट्ट.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character.
Foll. 7; about 20 lines to a page. Dated S'ake
1787.

A drama in 5 acts representing the marriage of Śiva and Pārvatī, ascribed to Bānabhatta. As regards the authorship, see Winternitz, Geschichte, III p. 248. Published by the N. S. Press, Bombay.

It begins:—

आदौ प्रेमरुचायिता हरमुखव्यापारलोला शनैः०

[B. D. 278.]

1287

प्रबोधचन्द्रोदय of कृष्ण with
प्रकाश by रामदास.

$13 \times 5\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll.
71; about 12 lines to a page. Dated Samvat
1812.

Prabodhacandrodaya, an allegorical play in six acts composed by Kṛṣṇamisra son of Viṣṇu, for the sake of Kirtivarman of Candella, who reigned between 1050 and 1116 A. D. See Winternitz, Geschichte, III. p. 252 ff. The commentary is by Rāmadāsa, son of Viṣṇuyaka; cf I. O., No. 4139. Published by N. S. Press, Bombay.

The com. begins:—

रामं विनायकं वन्दे सदानन्दं गुणाकरम् ।
संसारतापसंहारकारणं विनावरणम् ॥ १ ॥०

It ends:—

इति श्रीमद्भविनायकात्मजदीक्षितरामदासविरचिते
प्रकाशात्म्ये प्रबोधचन्द्रोदयनाटकव्याख्याने जीवन्सुक्षि-
निष्पणं नाम षष्ठोङ्कः ।

[B. D. 48.]

1288

मालतीमाधव of भवभूति.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting.
Foll. 26; sixteen lines to a page.

Mālatimādhava of Bhavabhūti. Edited with
notes by Dr. Bhandarkar.

[ZZ. B. 5.]

1289-1290

सिद्धाश्वानखण्डन of रविदास.

$12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ and $14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī character. Foll. 6 and 5; 12 and 18 lines to a page.

Two copies of a short allegorical play in one act, by Ravidāsa who was patronised by a king of Dvārakā. The drama was revised in 1813 A. D. as is seen from the concluding verse. Cf. I. O., No. 4200 for quotations &c.

Begins:—

श्रीदेवी वः सुखायाखिलजनजननी पार्वती पावनी स्यात् ॥

Ends:—

इति श्रीकविरविदासविरवितं सिद्धाश्वानखण्डनं नाम नाटकं समाप्तं ॥

नवरसवसुशशिवर्षे कार्तिककृष्णदले
भूतदिने द्वुधवारे सूर्यपुरे विमले ।
शोधः समजनि शंभुद्विजनः क्षन्तुमलं
मतिमन्तः कुर्वन्तो वसुधातलममलम् ॥

[B. D. 31; ZZ. B. 5.

1291

मुद्राराक्षस of विशाखदत्त.

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 32; sixteen lines to a page.

Mudrārākṣasa, in seven acts, by Viśākhadatta, son of Mahārāja Pr̥thu. For the date &c, see Winternitz, Geschichte III. p. 210.

[ZZ. B. 5.

1292

सुदितकमुद्रचन्द्र of यशश्चन्द्र.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 11; about 18 lines to a page.

A drama in five acts by Yaśas'candra, the son of Padmacandra and grandson of Dhanadeva of the Dharkaṭa family. It depicts the great controversial fight between Devasūri, the leader of the S'vetāmbara Jainas and Kumudacandra, the leader of the Digambara Jainas, ending in the defeat of the latter, at the court of Jayasiṅha Cālukya in 1124 A. D.

It begins:—

श्रेयः कुड्डलमांसलां त्रिजगतः कुवन्तु वो बालताम् ॥
कर्त्तानेकप्रबन्धानामन्त्र प्रकरणे कविः ।
अतनन्द्रः काव्यसुद्राष्टु यशश्चन्द्र इति श्रुतः ॥ ७ ॥ ०

[B. D. 181.

1293

मृच्छकटिक of शूद्रक.

$12\frac{3}{4} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 194; about 7 lines to a page.

Mṛcchakaṭika of Śūdraka. Often published. Translated into English by Ryder (Harward Oriental Series, Vol. IX). As regards the relationship between Bhāsa's Cārudatta and the Mṛcchakaṭika, see Winternitz, Geschichte, III. p. 201 ff. and Morgenstierne, Über das Verhältnis zwischen Cārudatta und Mṛcchakaṭika, Leipzig, 1921. Also cf. S. K. Belvalkar, Proceedings, First Oriental Conference, vol. I. p. LI ff.

[B. D. 43.

1294

रत्नावली of श्रीहर्ष.

$13\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{4}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 18; about 14 lines to a page.

Śrīharṣa's Ratnāvalī is often published. It is translated into English in Wilson's Hindu Theatre, II. p. 255 ff.

[B. D. 256.

1295

रामनाटक.

$9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 11; thirteen lines to a page.

A very inferior kind of drama in one act. The author takes verses from different dramatic works and proposes to arrange them so as to suit in the context. The name of the piece is doubtful; the subject is an ordinary love-story.

Begins:—

सीतासौमित्रिकैकेयसुहृत्माहतिसेवितम् ।

रामं नीलांडुजश्यामं पूर्णकामसुपासमहे ॥ १ ॥

संगृथ सत्कविश्लोकान् हरामि गुणिमानसम् ।

स एव समरे शूरः पराक्रेणापि योद्धवान् ॥ २ ॥ ०

[B. D. 65.

1296

लटकपेलनप्रहसन of शङ्खधर.

$10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 9; about twelve lines to a page. Dated Samvat 1653.

A drama of the species of Prahasana in two acts, ascribed to S'āṅkhadharā, who was patronised by Govindadeva. Published by the N. S. Press, Bombay. The author lived in the 12th century; see Winternitz, Geschichte, III. p. 263.

[B. D. 157.]

1297

वृषभानुजानाटिका of मथुरादास.

$11\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 30; nine lines to a page.

Vṛṣabhānūjā is a short dramatic composition in four acts, containing the love story of Rādhā, daughter of Vṛṣabhānu, and Kṛṣṇa, by Mathurādāsa. Published by the N. S. Press, Bombay.

[B. I. 21.]

1298-1299

शाकुन्तल of कालिदास with अर्थयोतनिका by राघव.

$14\frac{1}{2} \times 9$ and $13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24 and 68; about 17 lines to a page.

Two copies of Kālidāsa's Śākuntala in the Devanāgarī recension. The second contains the commentary called Arthadyotanikā by Rāghavabhaṭṭa and is dated S'āke 1783. See Winternitz, Geschichte, III. p. 213 ff.

[ZZ. B. 5 ; B. D. 275.]

1300

शिवग्रामण्य of रामचन्द्र.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 14; eighteen lines to a page. Incomplete.

An incomplete copy of a drama called S'ivagrāmaṇya. The MS. contains three acts and a greater portion of the fourth. The plot is based on the Pauranic legend of God S'iva's exclusion from the sacrificial share by Dakṣa and the consequent fight between the two, death of Satī,

S'iva's marriage with Pārvatī &c. The author is Rāmacandra.

It begins:—

गणेशं जगदम्बां तां सप्तशृङ्गनिवासिनीम् ।

पितरं च्यम्बकेशानं तद्गत्तान्नौमि देशिकान् ॥ ३ ॥०

ततः प्रविशति नारदः । (विद्वेषे इति पठित्वा सचिन्तं)। चिराय खलु कलहं विना क्षुधितमिव मै मानसं यतः । पुन-विचिन्त्य । के खलु कलहनाटकीयसूत्रधारमन्वेषयामि अथवा सूत्रधारस्तावदहं भूयासं नायकस्तावदन्वेषणीयः सचाभ्युथा-तुकामः प्रशस्तः यतः ।०

(स्मृत्वा सहर्षम्) ईदरिवधश्च सांप्रतं दक्षोऽति । ततस्म-भिगम्याभिलिप्तिं संपादयामि इति परिक्रामति । ततः प्रविशत्युपविष्टो दक्षः ।०

नारदः—अस्ति ग्रामण्यं नाम महानुपायः तच्च सामादि-चतुर्विधोपायानन्तर्भूतमपि महते कार्याय प्रभवति ।०

तदप्यवान्तरभेदाद्वृतिधर्म् ।

साक्षात्रामण्यमाद्यं स्याच्छाद्यीयं तु द्वितीयकम् । उपासनाजातिकर्मग्रामण्यालि सहस्रशः ॥ १९ ॥

दक्षः—(सपरितोपं)

आर्यं तदादिश्यतां कीदृशं ग्रामण्यं शिवे योजयामि ।

नारदः—शूद्रयताम् ।

ग्रामण्यस्य इहं मूलं कलहः संप्रकीर्तिः ।

अतिच्छिद्द्रेण केनापि पूर्वे संपादयतामसौ ॥ २० ॥

कलहेत्तरं कर्मग्रामण्यं शिवे प्रयोज्यम् ।

बहिष्कृतैः पिशाचैः इमशानवासिभिः सह ।

वसत्यतः शिवो मखे न देवतान्नमायुयात् ॥ २१ ॥

इत्येवमाद्योष्यतां जनेषु ।०

[B. D. 279.]

1301

शङ्खारकोशभाण of अभिनव कालिदास.

$10\frac{1}{2} \times 4$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 24; eight lines to a page. Last folio is lost.

A dramatic composition of the type of Bhāṇa by Abhinava Kālidāsa of the Kāśyapa family; see Burnell, p. 173b.

It begins:—

यः समाहृत्य सुदृशां स्तनपीठे धनुर्धरः ।

सुक्षे शङ्खारसाम्राज्यं सरः स रत्येषु वः ॥ १ ॥

नान्दते सूत्रधारः ।

यमालोक्य स्वसिन् मणिमुकुरभासि स्तनतटे०

अस्ति काश्यपगोत्रतिलकभूतः कश्चिदभिनवकालिदासो
नाम कविः । तस्य कृतिं शृङ्गारकोशं नाम भाणं प्रयोगगते
दर्शनार्थं लिप्रानुपस्थासेहम् । सप्रश्रवयम् ।

अहुबद्धकामसूत्रः प्रतिपदमुक्तिन्नरसमयूखभरः ।

कण्ठेषु ललितगुम्फो भाणोयं भवतु भूषणं विदुषाम् ७

[B. D. 208.

1302

श्यामलाभाण of चिन्तामणि.

$13\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī character. Foll. 58; about 17 lines to a page. Dated Śake 1787.

A dramatic composition in one act, of the Bhāṇa kind, describing the various activities of people during the Navarātra festival in the city of Kolhāpura. It was composed by Cintāmaṇi, son of Jīva, during the reign of Śāhu, son of Śīva, and the fifth descendant of the great Śīvājī, in Śake 1748, at Kolhāpura.

It begins:—

सिन्दूरागुरुलेपनाय विगलदानाय नानामर—

त्राणायासुरमर्दनाय गिरिजाप्राणाय विघ्नरये ।०

नान्दते सूत्रधारः । सर्वतोवलोक्य । भोभोः० कोलहा-
युरसंजिकार्यं नगर्यमवतीर्णयाः साक्षाद्विष्णुस्वरूपायाः
श्रीमहालक्ष्म्याः शारदनवरात्रमहोत्सवकैतुकसमालोक-
नाय० भोसलान्वयवारिलिपिचन्द्रमसा जगन्महितभूमा
शहाजीचृपतिना विहितपालना करवीरनामनगरी ।०
किं ब्रूय ।० किमपि रूपकमभिनेतव्यमिति ॥ सूत्र० भूषणं
विविन्द्य । किं नाम रूपकमभिनेतव्यमिति । सरणमभिनीय ।
भोभो सभासदः । इदैव खलु ।

क्षोणीवल्लभवल्लभो गणितविद्राजन्यजीवात्मजो
घीमान्स्वीयपितृव्यपादकमलासंप्राप्तकागमः ।

साहित्यादिकलाकलापचतुरः शाणिडव्यगोत्राम्भा—

नवधेरिन्दुरिवावभूव जगतीमोदाय चिन्तामणिः ॥३॥

निर्माणं तुपथ(?) लिङ्गभव्य

नानारसं विमलमन्तरहृष्टकविभिर्विधप्रकारं

भाणं लघुं सुलभमर्पितवान्पुरा माम् ॥ ४ ॥

यत्रच ।

युष्मक्षेत्रावंतसः शिरितलतिलकं श्रीनिवासाधभूः पूः

तत्रस्यासीर्थं देवद्विजसुनिभगवस्त्रविद्वृष्टतेन्द्राः ।

किंचान्ज्ञातिशूद्धागमहृदयविदो वारवध्वादिवध्व-

स्तद्वृष्टिक्षेपलुषाखिलशुभमतयो गोचराः कायिनोपि॥५॥

तर्हि तेनैव श्यामलाभिषेन भाणेनाद्य भवादशां सामाजि-
कानां श्रीतिपात्रं भवामि ।०

It ends:—

शासति शिरितलं शिवसूनौ

शाहुनांजि शककृच्छ्वराजात् ।

पञ्चमेष्विभवेदनगेन्द्रौ १७४८

ज्येष्ठवद्यग्रतिपद्यस्तिलोभूत् ॥ ६७२ ॥

इति श्रीमज्योतिर्विद्राजकुलतिलकायमानजीवज्योतिर्विद्य-
उच्चिन्तामणिविरचितः श्यामलाभाणः समाप्तिमगमत् ।
शके १७८७ क्रोधनामसंवत्सरे । श्रीमतां रावजीमहाराजानां
मूलप्रतेर्लिपीकृतोर्यं ग्रन्थः ॥ शके १७८७ क्रोधनामावृद्दे
भाद्रपदशुक्रादश्यामत्र मुम्बायां प्रविष्टश्च ॥

[B. D. 278.

1303

हनूमन् नाटक (महानाटक).

$14\frac{1}{2} \times 9$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 35; seventeen lines to a page.

Hanūman Nāṭaka in 14 acts. See I. O., No. 4147 and Winternitz, Geschichte, III. p. 243.

[ZZ. B. 5.

1304

हनूमन् नाटक (महानाटक).

$9 \times 4\frac{1}{2}$ inches; Devanāgarī handwriting. Foll. 93; about 8 lines to a page.

Another copy in 15 acts. Act XV consists of praises offered to Rāma by celestial beings, in 22 s'lokas.

It ends:—

रचितमनिलपुत्रेणाथ वाल्मीकिनाथौ

निहितमस्त्रतपुण्यं प्राज्ञाहानाटकं यत् ।

सुमतिनृपतिभोजेनोद्भूतं (तत्) क्रमेण

प्रथितमिह हि विश्वं मिश्रकाशीश्वरेण ॥

इति श्रीब्रह्मादिकृतस्तुतिवैकुण्ठविजये नाम पञ्चशोङ्कः ।

See Winternitz, Geschichte, III. p. 244.

[S. C. 10.

PART VII.—STOTRA.

N. B. Important Stotras are marked with asterisks ; quotations from these are given below.

No.	Name	Source or author	folios & lines	size	place
1305	गुरुपद्धति	from पञ्चपुराण	5× 8	9 × 4	B. D. 233
1306	कालीस्तव (seven)	„ रुद्रयामल	15×10	10½×5½	B. D. 33
1307	*कृष्णकर्णमूरतस्तोत्र	by विल्वमङ्गल	23× 6	9 × 4½	B. D. 140
1308	गणेशकवच	from गणेशपुराण	1×25	8½×4	B. D. 213
1309	*गणपतिस्तोत्र	composed Sam. 1785	10× 7	10 × 4	B. I. 143c
1310	गणपतिक्रत्नमोचनस्तोत्र	Be:- स्त्रामि देवदेवेश०	2×23	6½×3¾	B. D. 203
1311	गणपति and मङ्गलस्तव	Be:- महादेव०	1×15	7½×4½	B. D. 107
1312	गणपतिसहस्रनाम	from पञ्चपुराण	24× 6	9½×3½	B. D. 233
1313	*गणेशसहस्रनाम with खद्योत	from गणेशपुराण com. by भास्करराय	34×15	8½×4	B. D. 172
1314	गणपतिस्तोत्र	by वेदव्यास	4× 8	6 × 4	B. D. 203
1315	गायत्रीसहस्रनाम	from रुद्रयामल	12× 9	10 × 3¾	B. D. 206
1316	चन्द्रकवच	from ब्रह्मण्डपुराण	4× 7	5½×3½	B. D. 203
1317	ताण्डवस्तोत्र	by शंकराचार्य	3× 9	7½×4	B. D. 180
1318	त्रिपुराहृदय	from रुद्रयामल	5× 9	8½×4	B. D. 79
1319	„	„ दक्षिणामूर्तिसंहिता	22×10	8¾×4	B. D. 79
1320	त्रैलोक्यमोहनकवच	„ रुद्रयामल	9× 7	8½×4	B. D. 213
1321	दक्षिणामूर्तिकवच	×	6× 7	6½×4	B. D. 189
1322	„	from चिदम्बरनटतत्र	8× 7	6½×4	B. D. 189
1323	दत्तात्रेयमहासिद्धिमत्र		7× 6	5½×3½	B. D. 203
1324	दशाहरास्तोत्र	from भविष्योत्तरपुराण	8× 5	8 × 3½	B. D. 180
1325	देवीसूक्त	„ रुद्रयामल	23× 7	5½×3½	B. D. 203
1326	धनदाकवच	„ „	3× 7	6½×4	B. D. 189
1327	नृसिंहकवच	by प्रल्हाद	4× 8	8½×3	B. D. 182
1328	नृसिंहस्तवराज	from रुद्रयामल	4×10	8½×3	B. D. 213
1329	पञ्चमुखीहनूमस्तकवच	from सुदर्शनसंहिता	9× 7	6½×4	B. D. 189
1330	„		6× 7	5½×3½	B. D. 233
1331	परमहंसस्तोत्र	from डामरतत्र	6× 7	9½×4½	B. D. 233
1332	*पीयूषलहरी	by धनराज	5× 4	7½×4½	B. D. 233
1333	प्रत्यज्ञिरासूक्त	of theप्रिप्लादशाखा	36× 7	6½×4	B. D. 189
1334	„ „ कन्दकविषि	×	23× 7	6½×4	B. D. 189
1335	„ „ „	×	16× 7	6½×3¾	B. D. 203
1336	„ „ (तत्रोक्त)	from कुडिकातत्र	31× 7	6½×3¾	B. D. 203
1337	„ „ „	„ चामुण्डाशूलपाणितत्र	6× 9	6 × 3¾	B. D. 22
1338	प्रत्यज्ञिराहृदय	Be:- मन्दरस्थ०	7×11	8½×4	B. D. 213
1339	*प्रणामस्तोत्र	by इयामवेद	2×11	9 × 4½	B. D. 140
1340	बन्दीमोचनस्तोत्र	from सुदर्शनसंहिता	5× 7	6½×4	B. D. 189
1341	भवानीसहस्रनाम	„ रुद्रयामल	21× 7	9½×4½	B. D. 221
1342	मणिकर्णिकास्तोत्र	by शंकराचार्य	2×31	8½×4	B. D. 169
1343	महाकालीप्रकरण	from रुद्रयामल	4× 7	6½×4	B. D. 189

No.	Name	Source or author	folios & lines	size	place
1344	महाकालीहृदय	from रुद्रयामल	7× 7	6½×4	B. D. 189
1345	महासूत्युंजयजपविधान	×	5× 8	7½×3½	B. D. 200
1346	महालक्ष्मीहृदय	from आथर्वणरहस्य	25× 8	6½×4	B. D. 189
1347	*मातङ्गीकवच and मातङ्गीस्तोत्र	from रुद्रयामल by शंकराचार्य	8× 7	5½×3½	B. D. 203
1348	यमगीतास्तोत्र	from स्कन्दपुराण	3× 9	7½×3¾	B. D. 180
1349	राधासहस्रनाम	,, रुद्रयामल	22×10	7¾×4	B. D. 140
1350	राजराजेश्वरीस्तोत्र	by शंकराचार्य	3×11	8×4¼	B. D. 179
1351	*लघुस्तव	,, लघवाचार्य	5× 8	10×4¼	B. D. 191
1352	ललितासहस्रनाम	from ब्रह्माण्डपुराण	32×10	8½×4	B. D. 213
1353	ललितासहस्रनामावलि	×	22×14	12×6	B. D. 283
1354	*वायुस्तुति	by केशव	18× 7	7×4	S. C. .10
1355	विष्णुपादादिस्तोत्र with सुखबोधिनी	text by शंकराचार्य, com. by परमानन्द	14×17	13½×8½	B. D. 279
1356	विष्णुसहस्रनाम with टीका	text from पश्चपुराण, com. by शंकराचार्य	57×12	14×5½	B. D. 135
1357	विष्णुसहस्रनामावलि	from महाभारत	15× 7	9½×4½	S. C. 10
1358	वीरेश्वरस्तोत्र	,, स्कन्दपुराण	2× 9	8½×4½	B. D. 213
1359	शान्तिस्तोत्र	,, रुद्रयामल	4×10	5×3½	B. D. 203
1360	*शारदास्तोत्र	by ब्रह्मा	2×15	5½×3½	B. D. 189
1361	*शारदास्तोत्र	by ब्रह्मा	5× 8	9×4	B. D. 233
1362	शालिग्रामस्तोत्र	from भविष्यपुराण	4× 8	8¾×4½	B. D. 140
1363	शिवपञ्चश्चरीअष्टक	×	1×17	9½×4½	B. D. 221
1364	,, and निरञ्जनाष्टक	by शंकराचार्य	2× 9	7½×4½	B. D. 47
1365	शिवसहस्रनामावलि	from महाभारत	16× 7	9½×4½	S. C. 10
1366	श्रीतलाष्टक	,, स्कन्दपुराण	2×10	8½×4	B. D. 182
1367	"	,, "	12× 6	5½×3½	B. D. 203
1368	इथामलादण्डक	by कालिदास	4×10	8½×4	B. D. 187
1369	इथामासहस्रनाम	from रुद्रयामल	4×14	10×4½	B. D. 232
1370	श्रीसूक्त	×	2×10	8½×3¾	B. D. 182
1371	षडाश्चायस्तोत्र	×	6× 6	6½×4	B. D. 203
1372	संकटहरणस्तोत्र	by शंकराचार्य	4× 8	6½×3¾	B. D. 203
1373	*सरस्वतीस्तोत्र	by आश्वलायन	5× 9	7×4	B. D. 180
1374	सिद्धलक्ष्मीस्तोत्र	from ब्रह्माण्डपुराण	7× 7	6½×4	B. D. 203
1375	सूर्यकवच	,, स्तोत्ररत्नाकर	2× 8	8½×3½	B. D. 213
1376	सूर्यसहस्रनामस्तोत्र	from भविष्योत्तरपुराण	6×13	10½×4½	B. D. 195
1377	,, नामावलि	×	11×11	10×4½	B. D. 303
1378	*सौन्दर्यलहरी with टीका	text:-शंकराचार्य com:-कैवल्याश्रम	61×10	13×5	B. D. 48
1379	*स्तवमाला	×	47× 8	9×4½	B. D. 140
1380	हनूमदस्त्रस्तोत्र	×	2× 8	8½×4	B. D. 182
1381	हनूमस्तवक	from ब्रह्माण्डपुराण	7×10	8½×4	B. D. 213
1382	हरिद्रापार्थिवपूजा & महादेवाष्टोत्रशतनाम	×	3×10	8½×4½	B. D. 233

No. 1307:—See I. O., 3900–3903; Our MS. contains only the first of the three S'atakas.
This has 112 S'lokas. Bilvamangala, the author, lived in the 11th century;
see Winternitz, Geschichte, III. p. 124. Also cf. No. 1177 above.

No. 1309:—Begins:—सदानन्दाकारं० The MS. is dated Samvat 1797: fol. 9 is missing.

Ends:—स्तुतिस्त्वेषाचिश्चेश्वरवरनगर्या निवसता

शरेभागेन्द्रबदे १७८५ विलसति विभोविंकमशकात् ।

सधौ सासे अके भवइमलतीर्था विरचिवा

मया यष्मत्वीलै सखयत सदाच्छादिश्च निर्गी ॥ ५३ ॥

No. 1313.—Bhāskararāya was the son of Gambhirarāya. He lived in the beginning of the 18th century. See above No. 920.

The com. begins:—**मोऽमो हः प्राप्तं**

It ends:—**संप्रदायज्ञसे श्रवणोत्तो लोकानाम् ।**

समयादिकुरामरुद्धाता लाकवान्विषः ।
मव्यविस्त्रक्तवादं विदोतो विरोचिर्विश्वामी ॥३॥

No. 1332.—Begins:—अये सार्वगंडे भवत्यनिभृते नहुन्ते।

Ends:—**अ**प्पै**त्ती** पासा अ किंवद्दमीपासा अ किंवद्दमी

धावद्धना पुण्या शुभवरदपायूषलहरा
यदेषा श्रीधर्माहत्त्वापोत्तिवा ।

No. 1339:—Begins:—ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं नामः । It contains 12 stanzas.

No. 1347.—मारडीसोऽ्य by शंकराचार्य begins:—करुणीसोऽन् पा-

No. 1351.—See Bod., No. 1477 (7) and Aufrecht, Leipzig Catalogue, p. 139. The Stotra in our MS. which is at least 300 m. long, has 121 stanzas.

No. 1354:—The author is Kedāya, son of Subrahmanyam, a full name of Mallikārjuna.

No. 1354.—The author is Kesava, son of Subrahmanyam.

No. 1360.—*Degus*.—**कुँझा ब्रह्माचारसारभमद्या जगद्वापनाथ**
No. 1361: This ~~specimen~~ differs from the last one. This was sent by S. C. Mitter.

Beginning—प्राणविद्याविद्या

Ends:—कमलमूतनयामुखपङ्कजः।

No. 1373.—Sarasvatistotra of Āśvalāyana consists of 10 R̥gvedic Mantras namely VI. 61. 4; V. 43. 11; I. 3. 10; I. 3. 11; I. 3. 12; I. 164. 45; X. 71. 4; VIII. 100. 10; VIII. 100. 11 and II. 41. 16, together with 10 more s̥lokas in the classical Anuṣṭubh metre. The Phalas'uti at the end consists of 15 stanzas and ends as follows:—हनुष्मान्यत् हनं विज्ञाप्तं देवम्.

इत्याद्वलापग इदं गजगादि इच्छा:
स्त्रोतं समस्तफलभौग विदावभवत् ।

एतत्प्रथमा गतिदायन्त्रूपात्
एतत्प्रथमा गतिदायन्त्रूपात्

सन्द्यास वाञ्छितफलान्यपयाति शीघ्रम् ॥

No. 1378.—See Bik., p. 245.

No. 1379:—See I. O., No. 3943. Our collection contains:—सारणमङ्गलस्तोत्र; मनःशिक्षा of रघुनाथ गोस्यामि; चैतन्यदेवस्तोत्र; महानन्दचत्वारधासखीस्तोत्र; कृष्णस्तोत्र; प्रणामप्रणयस्तोत्र; राधाष्टक; राधाकृष्णटक; यमुनाष्टक; ललिताश्चराधासखीस्तोत्र; प्रेमामृतरसायनस्तोत्र; हरिकुमुमस्तवक; सुकुन्द्रसुक्रावलि; चाटुपुष्पाज्ञलि; चैतन्यशतनाम; लित्यानन्दचन्द्राष्टोत्रशतनाम; अद्वैतचन्द्राष्टोत्रशतनाम; गौरभावामृत; राधाकृष्णचिन्हमाहारम्य and शिक्षा.

INDEX OF WORKS

(Vols. I and II.)

N. B. The figures refer to the numbers of MSS.

अमिपुराण	892	अष्टाङ्गसंग्रह	162	आहिककमलाकर	668
अमिषोम औद्धात्र	542-543	अष्टाङ्गहृदय with सर्वाङ्गसुन्दरी	163	आहिकचन्द्रिका	669
अमिहोत्रहोम	544-546	अष्टाध्यायी	27-29	आहिकपद्धति	670
अङ्गदविष्टि	1279	अष्टाध्यायी with काशिका	35-36	आहिकप्रयोग	671
अज्ञानबोधिनी	1094	,, with शब्दकौस्तुभ	37	आहिकसूत्र (गौतम)	651
अतिपित्रेष्टिहैत्र	547	अष्टावकर्गीता	1098	इन्द्रजालतत्र	429
अस्यग्रिष्ठोमादिप्रयोग	548	अष्टोत्रीदशाक्रम	347	उत्तिरन्नाकर	103
अथर्ववेदपदपाठ (शौनक)	457	अस्तोदयाधिकार	214	उत्तङ्कर्दर्पण	166
अथर्ववेदसंहिता (पैष्पलाद)	456-456A.	आकाशमैरवकल्प	832	उत्सर्गकमलाकर	672
अद्भुतशान्ति	749	आगमकल्पलता	808	उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग	756-760
अद्वैतसिद्धि	1095	आप्रयणहौत्रप्रयोग	550 ; 555	उदकशान्तिप्रयोग	761
अनन्तव्रतकथा	750-751	आप्रयणप्रयोग	553-554	उदारराघव with टीका	1162
अनेकार्थतिलक	89	आप्नीध्वप्रयोग	551-552	उद्ब्रातुव्यायथित	562
अनेकार्थध्वनिमञ्जरी	90-91	आतुरसंन्यास	755	उपचारसार with गृद्धप्रकाशिका	167
अनेकार्थसंग्रह with टीका	92	आत्मज्ञानोपदेश	1111	उपदेशकाण्ड	898
अनेकार्थसंग्रहशेष	93	आत्मतत्त्वविवेक	1011-1012	उपदेशसाहस्री with टीका	1101-1103
अन्तर्मातृका	789	,, „ विवृति	1013	उपनिषत्समुच्चय	472-473
अन्येष्टिपद्धति	665-666	आत्मबोध	1094	उपवनविनोद (from शार्ङ्गधरपद्धति)	1229
अन्योपदेशशतक	1161	आत्मार्क्षबोध	1099-1100	उपशमप्रकरण with टीका	1121
अन्वारम्भणीहैत्र	549-550	आत्रेयसंहिता	164-165	उपाङ्गलितापूजा	792
अभिधानचिन्तामणि	94-100	आथर्वणरहस्य	816; 856-857	उल्लुष्टवादिमुखकीलक	299
„ „ with टीका	101	आदिल्यपुराण	998	ऊहगान	563
अमरकोश with टीका	102	आदिवराहपुराण	958-959	ऋत्तक्ष्वव्याकरण	483
अमृतनाद उपनिषद्	470	आधानउद्भातुत्वप्रयोग	559-560	ऋग्वेदपदपाठ	438-440
अमोघनन्दनीशिक्षा	9	आधानकारिका	556	ऋग्वेदप्रातिशाख्य	484
अयोध्याखण्ड	893	आधानप्रयोग	557	ऋग्वेदवर्णकम	484
अयोध्यामाहात्म्य	894	आधानादिहौत्रप्रयोग	558	ऋग्वेदसंहिता	435-437
अर्कविवाह	752	आपस्तम्बवृद्धसूत्र	644	ऋक्संहिता with सायण	441-447
अर्चिरादिमार्गविभव	1132	आपस्तम्बश्रौतसूत्र	502	एकादशीनिप्रयोग	764
अलंकारातिलक	125	आपस्तम्बश्रौतसूत्र with वृत्ति	503	एकादशीनिर्णय	763
अलंकारमञ्जरी	126	आशौचसंग्रहविशच्छ्वोकी	667	ऐतरेय आरण्यक	468
अलोपनिषद्	471	आश्वयुजिप्रयोग	561	ऐतरेय ब्राह्मण	458-459
अवधूतप्रतीता	1096	आश्वलायनगृह्यकारिका	648	„ „ with भाष्य	460
अवधूतानुभूति s. अष्टावकर्गीता		आश्वलायनगृह्यसूत्र	645-646	ओषधिनाममाला	168
अवनित्यखण्ड	895	„ „ with टीका	647	औपासनहोम	564
अविमुक्तनिरुक्तिसार	1097	आश्वलायनश्रौतसूत्र	504-508	कंसवधनाटक	1280
अश्रव्योदयापन	753	„ „ with टीका	509-512	कंसवधमहाकाव्य	1163
अश्रव्योपनयनपद्धति	754	आषाढमाहात्म्य	896	ककारादिकालीसहस्रनाम	810
अश्वशास्त्र	427	आसुरीमहाप्रयोग	809	कक्षपुट	811

कथासरित्सागर	1164	कालीसहस्राक्षरीमन्त्र	818	कौशिकगृह्यसूत्र	649-650
कदलीव्रतकथा	765	कालीस्तव	1306	कमदीपिका	819
कपिलाषष्ठीव्रतकथा	767	काव्यकल्पलता	130	कियाकलाप	79
कपिलाषष्ठीव्रतपद्धति	768	,, with टीका	131-133	क्षीरार्णव	404
कपिलाषष्ठीव्रतपूजा	766	काव्यप्रकाश with टीका	134-135	क्षुरिकोपनिषद्	474
करञ्जानीतच्च	865	काव्यप्रदीप with उद्योत	136	क्षेमकौतूहल	170
करणकुतूहल	216-219	काव्यानुशासन with टीका	137-138	खद्गमालामन्त्र	820-821
,, with टीका	220-221	काव्यालंकार with वृत्ति	140	खण्डप्रशस्ति	1180-1181
करणकौतूभ	222	काशीखण्ड with टीका	903-904	,, with टीका	1182
करणप्रकाश	223	काशीनित्यषोडशयात्रा	769	खेटकृति	227
,, with प्रभा	224	काशीमाहात्म्य	905	गणकप्रकाश	228
करपञ्चाङ्ग	225	काशीमाहात्म्य s. नीलमतपुराण		गणपतिकृष्णमोचनस्तव	1310
करवीरमाहात्म्य	899	किरातार्जुनीय with टीका	1168-1169	गणपतिखण्ड	909
करवीरमाहात्म्यपुराण with टीका	900	कीर्तिकौमुदी	1170	गणपतिसहस्रनाम	1312
कर्णचम्पू	1243	कीर्तिलता	1171-1172	गणपतिस्तोत्र	1309; 1311; 1314
कर्णूरमङ्गरी with टीका	1281	कुण्डकल्पद्रुम	414	गणपाठ	31
कर्मदीपिका	673	कुण्डपरिमाण	415	गणरक्षमहोदधि	80
कल्पसूत्र (tantric)	812	कुण्डभास्कर on कुण्डोद्योत	416	गणहोमप्रयोग	569-570
कल्याणसौगन्धिकव्यायोग	1282	कुण्डमण्डपकौमुदी	417	गणपतिसारसंग्रह	229-230
कविकल्पद्वयम्	78	कुण्डमण्डपदर्पण with टीका	418	गणेशकवच	1308
कवीन्द्रचन्द्रोदय	1165	कुण्डमण्डपलक्षण	419	गणेशसहस्रनाम with खद्योत	1313
कातच्छव्याकरण with टीका	21-22	,, with टीका	420-421	गद्दनिप्रह	211
कात्यायनश्रौतसूत्र	513	कुण्डमार्त्तण्ड	422	गदविनिश्चय s. माधवनिदान	
,, with टीका	514	कुण्डरत्नाकर	423	गयामाहात्म्य	910
कात्यायनीशिक्षा	2; 13	कुण्डार्क	424	गरुडपुराण	911
कादम्बरी with टीका	1255	,, with मरीचिमाला	425	गर्भमनोरमा	379
कादम्बरीकथासार	1166	कुण्डोद्योत with कुण्डभास्कर	416	गाथासप्तशती with टीका	1183-1185
कादिमततच्च	813	कुमारसंभव	1173-1174	गायत्रीपद्धति	822-823
कामकला	814	,, with टीका	1175-1176	गायत्रीपुरश्चरणपद्धति	824
कामसमूह	1167	कुमारिकाखण्ड	906	गायत्रीपुरश्चरणविधि	825-826
कामसूत्र with जयमंगला	127-128	कुवलयानन्द	141-142	गायत्रीरहस्य	827
,, प्रौढप्रिया	129	कूष्माण्डहोमप्रयोग	566-568	गायत्रीसहस्रनाम	1315
काम्बोजप्रकाश	1149	कुल्यरत्नावली	678	गायत्रीसाम	571
काम्येष्टिविधान	565	कृष्णकर्णमृतस्तोत्र	1177; 1307	गारुडपुराणान्तर्गतवैद्यकशास्त्र	171
कायस्तोत्रपति	902	कृष्णचरितामृत	1178	गार्मीसंहिता	300
कालज्ञान	394	कृष्णशतक	1179	गीतगङ्गाधर	1186
कालज्ञानविचार	169	कृष्णमाहात्म्य	907	गीतगोविन्द	1187-1190
कालतत्त्वविद्येचन	674	केतुदयकल	300	,, with टीका	1191-1193
कालनिर्णय	675-679	केरलीग्रन्थ s. जातकचन्द्रिका		गीतासार (ओङ्कारमाहात्म्य)	897
कालिकापुराण	901	केशवीशिक्षा	3	गुरुपद्धति	1361
कालिशावर	829	कोकिलामाहात्म्य	908	गुरुमन्त्र	828
काली नदशनित्यामन्त्र	815	कोदण्डमण्डन	428	गृह्णानिसागर	679-680
काली-घदशीशीत्यं	816	कौतुकचिन्तामणि	226	गोत्रप्रवरनिर्णय	681
कालीपूजापद्धति	817	कौलादर्श	877	गोदानप्रयोग	770

गोपालकारिका	572	जातककल्पवल्ली	349	तिथिनिर्णय	308
गोपीनीति	942	जातकचन्द्रिका	350-352	तिथिनिर्णयोद्धार	309
गोरक्षशतक	1073	जातकतिलक	353	तिथ्यादिकामधेनु	242
गोरक्षसिद्धिहरणे दत्तात्रेयसिद्धिसोषण	829	जातकपद्धति	354-356	तुलस्युद्धाहप्रयोग	773
गौतमीशिक्षा	13	,, with गणिततत्वचिन्तामणि	357	तृचाकल्पपद्धति	774
गौरीथामल	818	जातकप्रकरण	358	तृचाकल्पविधानप्रयोग	835
ग्रहणलिखनानुक्रम	231	जातकाभरण	359-360	त्रिकाण्डमण्डन	688
ग्रहप्रबोध	232	जातकार्णव	361	,, with टीका	689
,, with उदाहरण	233	जातकालङ्घार	362	त्रिकूटारहस्य	836
ग्रहफला	348	जातकालंकारकर्म	363	त्रिपुरसुन्दरी उपनिषत्	476
ग्रहभावप्रकाश s. भुवनदीपक		जातिविवेक	684-685	त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति	837
ग्रहयज्ञ	771	जातिस्मरणतीर्थमाहात्म्य	914	त्रिपुरसुन्दरीपूजासंक्षेपपद्धति	838
ग्रहलघव	234	जाममजरी	1196	त्रिपुराहृदय	1318-1319
अग्रागमकुत्तहल s. करणकुत्तहल		जीवत्पितृकर्मनिर्णय	686	त्रिपुरी	1111
घेरण्डसंहिता	1074	जैनेन्द्रव्याकरण	23	त्रिवेणिका	143
चक्रराजन्यास	830	जैयिनीयन्यायमालाविस्तार	1087-1090	त्रिशतीस्तोत्र	1305
चण्डीस्तोत्रप्रयोगविवि	831	ज्ञानेश्वरीसारावृहद्वृत्ति	974	त्रैलोक्यमोहनकवच	1320
चतुर्वर्गचिन्तामणि (प्रतिष्ठायण)	682	ज्योतिर्निबन्ध	258; 315	त्वरितस्त्रद्विधान	839
चतुर्विंशतिमतव्याख्या	683	ज्योतिर्विदाभरण	235	दक्षिणकालिकासंक्षेपपद्धति	841
चन्द्रकवच	1316	ज्योतिषम्	8; 9	दक्षिणकालीमहायच्च	840
चमत्कारचिन्तामणि (भावाध्याय)	301	ज्योतिषकल्पतरु (लौकिकस्कन्ध)	302	दक्षिणामूर्तिकवच	1321-1322
चम्पूरामायण	1253	ज्योतिषब्रह्ममाला	303-304	दक्षिणामूर्तिसंहिता	842
चयनप्रयोग	573	ज्योतिषसारसंग्रह	305	दत्तात्रेयमहासिद्धिमञ्च	1323
चरकसंहिता	172	ज्योतिषेमस्तोमयोग	580	दस्यन्तीकथा	1244-1247
,, with टीका	173	तत्त्वचिन्तामणि with टीका	1014-1030	,, with टीका	1248
चरणव्यूह	485-486	तत्त्वत्रय	1133	दर्शपूर्णमासकारिका	581
,, with टीका	487	तत्त्वबोध	1106	दर्शपूर्णमासप्रयोग	583-587
चलार्ची	772	तत्त्वबोधिनी on सिद्धान्तकौमुदी	44-46	,, , प्रायश्चित्त	588-589
चातुर्मास्यप्रयोग 574-575; 577-578		तत्त्वमुक्तावली	687	,, , यजमान	590
चातुर्मास्यमाहात्म्य	912	,, s. मायावादसंदूषणी		,, , हौत्रप्रयोग	582; 591
चातुर्मास्यज्याजमानप्रयोग	576	तत्त्वचिवेक	1104	दशकुमारस्त्ररित	1256-1258
चातुर्मासहौत्र	579	तत्त्वसमाप्त with टीका	1065-1067	दशरथललिताकथा	775
चिकित्साकालिका	174	तत्त्वालोक with टीका	1105	दशरथललितापूजा	776
चौरपञ्चाशिका	1194-1195; 1204	तत्त्वराजतच्च	813	दशहरास्तोत्र	1324
छन्दःसूत्र	113	तत्त्वसार	834; 848	दशाङ्गललितात्रतकथा	777
छन्दोमझरी	114	तर्कभाषा	1032-1033	दानखण्डोक्तदानमञ्च	778
छन्दोनुशासन with वृत्ति	115	,, with टीका	1034-1035	दानचन्द्रिका	690
छन्दोग्योपनिषद्ग्राम्य	475	तर्कसंग्रह with टीका	1036-1088	दूताङ्गद	1279
जगत्क्षेमिणीमालामञ्च	832-833	ताजिकवर्षकल्पद्धति	306	द्वगर्गल	243
जगन्नाथमाहात्म्य	913	ताजिकसार with टीका	307	देवताध्यायब्राह्मण	461
जटाधिकार	488	ताण्डवस्तोत्र	1317	देवीभागवत	916
जटापटल (व्याडि) with टीका	491	तामीमाहात्म्य	915	देवीमाहात्म्य (सप्तशती)	917-918
,, (हयश्रीव)	489-490	तार्किकरक्षा	1039	,, with टीका	919-920
जयमङ्गला (on कामसूत्र)	127-128	तिथिकल्पद्धम	236	देवीसूक्त	1325

देशीशब्दसंग्रह with वृत्ति	104-106	निष्ठुपशुवन्धप्रयोग	595-599	पाण्डुरङ्गमाहात्म्य	929
दैवज्ञवल्लभ	310	निर्णयतत्त्व	313	पाणिनीयपरिभाषा with वृत्ति	49
द्रव्यगुणशतश्लोकी	175	निर्णयसिन्धु	695-696	पाणिनीयशिक्षा	6-10
द्रव्यशुद्धिवीपिका	1137	निर्दीपवास्तु	411	पातञ्जलमहाभाष्य	47-48
द्वारकामाहात्म्य	921	नीतिमयूख	697-698	पारस्करगृह्यसूत्र	652
द्वादशाह ऊद्ग्रात्वप्रयोग	592	नीति and शुक्लारशतक	1197-1199	पाराशारीशिक्षा	11
द्वादशाहस्राम	593	नीलमतपुराण	925	पार्थिवपूजनपद्धति	847
द्विरूपकोश s. शब्दभेदप्रकाश		वृसिंहकवच	1327	पार्वतीपरिणय	1286
धनञ्जयविजय नाटक	1283	वृसिंहचम्पू	1249	पाशककेवली	386-387
धनदाकवच	1326	वृसिंहप्रबन्ध	1250	पिठोरीत्रतकथा	783
धनुर्मासमाहात्म्य	922	वृसिंहस्तवराज	1328	पिण्डपितृयज्ञप्रयोग	603
धनवन्तरीयनिघण्डु	176-177	वृसिंहायुताक्षरमहामत्र	846	पितृमेध	462
धर्मकारिका	691	वृसिंहोत्तरतापनीय उपनिषद्	478	पितृसूक्तमन्त्र	604
धर्मविजयनाटक with टीका	1284	नैषधीयचरित	1200-1202	पीयूषलहरी	1332
धर्मशास्त्रसंग्रह	692	न्यायदीपिका	1040	पुनराधाननिमित्तानि	605
धर्मसर्वस्व	693-694	न्यायविन्दु	1041	पुनराधेयप्रयोग	606-607
धातुपाठ	30	„ with टीका	1042	पुरुषार्थप्रबोध	699
धातुपारायण	74	न्यायसंग्रह with मञ्चा	76	पुरुषोत्तममाहात्म्य	913; 930-31
धिकोटिकरण	244	न्यायसार with टीका	1043	पुष्टिप्रवाहमर्यादा	1138
धूर्गनि or धुरगान	594	न्यायसिद्धान्तमञ्चरी	1044	पुष्टिमार्गलक्षण	1139
ध्रुवभ्रमणयच्च	245	„ with टीका	1045	पूर्णदीक्षापद्धति	848
नन्दिकेश्वरकाशिका with टीका	81	न्यायसूत्र	1046	पूर्वमीमांसासूत्र with शावरभाष्य	1091
नन्दितात्वा with टीका	116	„ with टीका	1047-1048	पूर्वोदन्तवर्णन	1264
नरकासुरवध	1285	पञ्चतत्त्व	1259-1263	पौण्डरीकप्रयोग	608
नरपतिजयचर्चा	380-384	पञ्चतारास्पष्टीकरणसारणी	246	प्रकृतिखण्ड (of ब्रह्मवैवर्तपु०)	932
नर्मदामाहात्म्य	923	पञ्चदशी with टीका	1107-1109	प्रक्रियाकामुदी	38-39
नलचम्पू see दमयन्तीकथा		पञ्चपादिकाविवरण with टीका	1119	प्रणामस्तोत्र	1339
नवग्रहफलानि	364	पञ्चमहायज्ञपद्धति	781	प्रतापनारासिंह	700-703
नवग्रहस्थापना	779	पञ्चमुखीहनुमत्कवच	1329-1330	प्रतापस्त्रद्यशेभूषण	144
नवग्रहाधिदेवताप्रतिदेवता	780	पञ्चरात्रागम	922	प्रतिष्ठानमाहात्म्य	933
नाभिविद्यामन्त्र	843	पञ्चापथ्यनिघण्डु s. द्रव्यगुणशतश्लोकी		प्रतिष्ठामयूख	704
नारचन्द्र ज्यौतिषसार with टीका	311	पदार्थमाला with टीका	1049	प्रतिहार	609
नारदपुराण	986	पद्धतिभूषण	314; 365	प्रतोदयन्त्र	245
नारदसंहिता	312	पद्धतिरत्नावली	366	प्रत्यज्ञिरात्मन्दक्षिणी	1334-1337
नारदीयशिक्षा	4;5	पद्मपुराण 894; 899; 902; 926;		प्रत्यज्ञिरापुरश्वरणपद्धति	849
नारायण अथर्वशीर्ष उपनिषद्	477	934; 980; 985; 1004; 1009.		प्रत्यज्ञिरासूक्त	1333
नासिकेत उपाख्यान	924	परमहंससंघ्योपासन	782	प्रत्यज्ञिराहदय	1338
निघण्डु	15; 16	परमहंसस्तोत्र	1331	प्रदोषनिर्णय	784
नित्याकवच		844 परशुरामकल्पसूत्र s. कल्पसूत्र		प्रबोधचन्द्रोदय with टीका	1287
नित्योत्सवनिवन्ध		845 पराशरपुराण	927	प्रमाणलक्षण	1050
निमित्त	385	पराशरस्त्रिति	658	प्रयागमाहात्म्य	934
निरञ्जनाष्टक	1364	परिभाषा	34	प्रयोगरत्नभूषण	705-706
निरुक्त	17-19	पवनपावनप्रयोग	600-602	प्रयोगरत्नभूषण	610-611
,, with टीका	20	पाण्डवगीतास्तोत्र	928	प्रयोगविवेक	82

प्रयोगसार	612-613	ब्रह्मसिद्धान्त शाकलीय	248-249	भोजप्रबन्ध	1269-1270
प्रवरण	707	,, (by ब्रह्मगुप्त)	250	मकरसंकान्तिफल	315
प्रशस्ति	1266	ब्रह्मसूत्र	1113	मङ्गलप्रतकथा	791
प्रशस्तितति	1265	,, with शांकरभाष्य	1114-1118	मणिकर्णिकास्तोत्र	1342
प्रस्थानमेद	1110	ब्रह्माण्डपुराण	830; 924; 933; 960-	मण्डपकुण्डसिद्धि	426
प्रह्लादसंहिता	921		963; 1001	मण्डलदेवता	792
प्राकृतलक्षण	83	ब्रह्मावास s. अविमुक्तिनिश्चिक्षार		मण्डलविचार	316
प्राकृतोम	529-530	ब्रह्मोत्तरखण्ड	940-941	मण्डलीकनृपचरित	1210-1211
प्राणप्रतिष्ठामन्त्र	789-790	भक्तिरत्नावलि with टीका	1150	मतपरीक्षा	1159
प्रायश्चित्तकुत्तृहल	614-620	भक्तिसूत्र	1151	मतोपन्यास	1160
प्रायश्चित्तप्रदीप	622	भक्तिहंस	1141	मत्स्यपुराण	957
प्रायश्चित्तमयूख	708-709	भक्तिहेतुनिर्णय with टीका	1142	मथुरामाहात्म्य	958-959
प्रासादमण्डन	405-407	भगवद्गीता	968	मदनपारिजात	710-711
प्रासादोद्यापनप्रतिष्ठा	785	,, with टीका	969-973	मदनबोधिनी	1212
प्रास्ताविककाव्य	1203	भगवत्त्रामकौमुदी with टीका	1152	मदनविनोदनिधण्टु	179
बड़ालीमहामन्त्र	850	भगवत्सिद्धान्तसंग्रह s. ब्रह्मसंहिता		मध्यमखण्ड (of ब्रह्माण्डपु.)	960-961
बन्दीमोचनस्तोत्र	1340	भद्राशान्ति	788	मध्यसिद्धान्तकौमुदी	50-51
बालबोध with प्रकाश	1140	भवानीसहस्रनाम	1341	मन्त्रकल्पलता (part of)	६६२
बालबोधिनी	1111	भगवत्पुराण	942-945	मन्त्रचन्द्रिका	855
बालान्तराविधि	851	,, with वासनाभाष्य	947	मञ्चमहोदयि (part of)	886
विल्लेणचरित्र (s. चौरपञ्चाशिका)	1204	,, सुबोधिनी	948-954	मलारिमाहात्म्य	962-963
दुधभूषण	1205	,, श्रीधरी	955-956	महाकालसंहिता	810
बृहज्ञातक with टीका	367-370	भागवतमुक्ताफल	1153	महाकालीप्रकरण	1343
बृहत्कथामञ्जरी	1206	भागवत्स्तोतसंग्रह	946	महाकालीमहाविद्या	856
बृहत्तिथिचिन्तामणि	237	भागीरथीचम्पू	1252	महाकालीयत्र्यधारण	857
बृहत्पाराशरस्मृति	659	भामती on शांकरभाष्य	1117	महाकालीषोडशापात्र	858-859
बृहदारण्यकवार्तिकसार	1125	भासिनीविलास	1207-1208	महाकालीहृदय	1344
बृहदेवता	492	भार्गवचम्पू	1251	महादेवाष्टोत्तरशतनाम	1382
बृहद्योगयात्रा	388	भावदीप	371	महादेवी with दीपिका	254
बृहदथन्तरसाम	623	भावशतक	1209	महानाटक (s. हनूमन्नाटक)	
बृहत्प्रारदीयपुराण	935	भावस्वभाव	178	महानारायणोपनिषत्	479
बृहसंहिता with विद्वति	247	भावी प्रायश्चित्त	625	महान्यास	793; 860
बौधायनगृह्यसूत्र	653	भाषापरिच्छेद	1051	महापुरुषविद्या s. जगन्नाथमाहात्म्य	
बौधायनश्रौतसूत्र	520-525	,, with मुक्तावली	1052-1055	महावल्लेश्वरमाहात्म्य	964
बौद्धाधिकार s. आत्मतत्त्वविवेक		भाषामञ्जरी	1267-1268	महाभारत	928; 965-978
ब्रह्मखण्ड (of ब्रह्मवैतर्पु.)	936-938	भास्त्रतीकरण	251-252	,, with टीका	965; 967;
ब्रह्मचारितत्वोपप्रायश्चित्त	786	भीष्मस्तव	975		969-978; 977-978
ब्रह्मतर्कस्तव with टीका	1112	भुवनदीपक with टीका	372	महाभारततात्पर्यनिर्णय	979
ब्रह्मतुल्य s. करणकुत्तृहल		भुवनेर्थर्थर्थनपद्धति	852	महाभृत्युज्यजपविधान	861; 1345
ब्रह्मत्व	624	भूगोल	253	महारुद्रपद्धति	713
ब्रह्मयज्ञ	787	भूतडामर	853	महार्णव	712
ब्रह्मवैतर्पुराण	905; 909; 932;	भूतशुद्धि	789-790	महालक्ष्मीहृदय	1346
	936-938	भूशुद्धि	790	महाविद्या	1056
ब्रह्मसंहिता	989	मैरवप्रद्यावतीकल्प	854	महाविद्याकवच	862

महावैश्वानरसाम	626	यमगीतास्तोत्र	1348	राक्षसकाव्य	1220
महाक्रतसाम	627	यसुनाष्टकविवृति with टीका	1143	राजमन्त्रनिर्णय	258
महाशक्तिन्यास	863	याज्ञवल्क्यशिक्षा	12	राजराजेश्वरी घोडशाक्षरी	866
महाषोदान्यास	830; 863	याज्ञवल्क्यस्मृति	660	, , स्तोत्र	1350
माधमाहात्म्य	980	, with मिताक्षरा	661	राजवल्लभमण्डन	408-410
माण्डव्यशिक्षा	13	यूक्तप्रश्न	393	राधासहस्रनाम	1349
मातज्जीवकच and स्तोत्र	1347	योगचिन्तामणि	1081-1083	राधिकाविनोद	1221
मातज्जीमन्त्रपद्धति	864	योगतत्त्व उपनिषद्	480	रामकृष्ण (विलोम) काव्य with टीका	
माधवनिदान	180	योगतरज्जिणी	183-184		1222-1224
, with आतङ्कदर्पण	181-182	योगयात्रा with विवृति	389	रामतापनीय उपनिषद्	481
माधवानलकथा	1271	योगरब्बाकर	185	रामतापनीय (उत्तर) with टीका	482
मानवगृहसूत्र with टीका	655-656	योगवासिष्ठ	1121	रामतारकवद्विनिरूपण	985
मानवमैत्रायणीय शुल्वसूत्र	537	, श्लोकसंग्रह	1122	रामनाटक	1295
मानवश्रौतसूत्र	526-538	योगशतक	186	रामनामाहात्म्य	1154
, with टीका	529-530	योगशिखा उपनिषद्	480	रामरक्षाप्रयोग	867
मानवीयपरिज्ञिष्ठ	657	योगसमुच्चय	187	रामार्चनचन्द्रिका	868
मायावादसंदूषणी	1135	योगसूत्र with व्यासभाष्य	1075	रामाश्रीशतक	1226
मार्कण्डेयपुराण	981-983	, भाष्यटीका	1076-1077	, , with टीका	1225
, (parts of)	917-920	, with राजमार्तण्ड	1078-1079	रासपञ्चायामी	943-944; 950
मालतीमाधव	1288	, , मणिप्रभा	1080	स्कमाङ्गदचरित्र	986
मालाध्वजाधुदाहरण	493	योगिनीदशा	326	स्फक्तपद्म	714-715
मिथ्याज्ञानखण्डन	1289-1290	रघुवंश	1214-1215	स्फ्रग्यामाहात्म्य	987
मीमांसाबालप्रकाश	1092	, with मलिनाथी	1216	स्फगीत	945
मुक्तावलीताजिक	340	, , दिनकरी	1217	स्फजप	453
मुद्राराक्षस	1291	, , श्यामलभाष्य	1218	स्फन्द्यास	860
मुद्रितकुमुदचन्द्र	1292	, , जनार्दनी	1219	स्फन्द्यासभाष्य	794
मुहूर्तपरीक्षा	429	रतिमञ्जरी	145	स्फपद्धति	716-717
मुहूर्ततत्त्व	317	रतिरहस्य	146-147	स्फयामल (portion of)	836; 840
मुहूर्तदीपक	318	रत्नपरीक्षा	430		858-859; 867
मुहूर्तमार्तण्ड	319-320	रत्नसमुच्चयपरीक्षा	430	स्फलघुन्यास	795
, with मार्तण्डवल्लभा	321	रत्नावली see देशीशब्दसंग्रह		स्फसंहिता (रेवामाहात्म्य only)	988
मुहूर्तमाला	322-323	रत्नावली नाटिका	1294	रेवामाहात्म्य (from स्फसंहिता)	988
मुहूर्तमुक्तावलि	324	रमलोकर्ष	390	रोमकसिद्धान्त	259
मुहूर्तराज	325	रसगङ्गाधर	148	रौद्रीकरण	796
मूर्याध्याय with टीका	519	स्सतरज्जिणी	149	लक्ष्मोपद्धति	718
मृगारेषिप्रयोग	628	, with नौका	150	लघुचिन्तामणि	238-240
मृगारेषिहौत्र	629	रसमञ्जरी	151	, , सारिणी	241
मृच्छकटिक	1293	रसमुक्तावली	188	लघुजैनेन्द्रसूत्रपाठ	24-26
मैधवूत with टीका	1213	रसरत्नमाला	189	लघुजातक	373
मौद्गुल्पुराण	954	रसराजशंकर	190	लघुधर्मोत्तरसूत्र s. न्यायबिन्दु	
मक्षिणीप्रयोग	865	रससंग्रहसिद्धान्त	191	लघुनिधण्ड (ओषधिनाममाला)	168
यजुर्विधान	494	रसहृदय with टीका	192	लघुवाक्यविवृति	1111
यज्ञतत्त्वसुधानिधि	629 A	रसाणवसुधाकर	152	, , with पुष्पाङ्गली	1123
यज्ञराज with टीका	255-257	रहस्यत्रयसारसंग्रह with टीका	1134	लघुरथामलामन्त्र	869

लघुस्तव	1351	विवाहपटल	331	वैद्युरहस्य	202-203
लटकमेलनप्रहसन	1296	विवाहवृन्दावन	332-333	वैद्यवल्लभ	204
ललितापरिशष्टि	820-821	,, with दीपिका	334	वैद्यविनोद	205
ललितार्चनचन्द्रिका	870	विवेकधैर्यश्रय with दीपिका	1144	वैद्यविलास	206-207
ललितासहस्रनाम	1352	विश्वकर्मप्रकाश	412	वैद्याकरणसिद्धान्तरत्नाकर	43
ललितासहस्रनामावलि	1353	विश्वकोश	107-108	वैराग्यशतक	1197-1199
लाव्यायनश्रौतसूत्र	539	विश्वार्द्दर्श	720	वैशेषिकसूत्र	1057
लिङ्गपुराण	989	विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्र	875	,, with प्रशस्तपादभाष्य	1058
लिङ्गमाहात्म्य	895	विश्वालयाङ्कतत्त्व	873	,, उपस्कर	1059
लोकसारयच्च	260	विष्णुधर्मोत्तरपुराण	996-997	वैश्वदेवप्रयोग	798
लोहपद्धति	193	विष्णुपादादिस्तोत्र	1355	वैश्वात्म्यरहस्य	999
बडवानलमालामन्त्र	871	विष्णुपुराण	993-995	व्यङ्गेशमाहात्म्य	1000
वराहपुराण (part of)	1000	विष्णुपूजापद्धति	876	व्यवहारमयूख	726
वर्षतत्त्व	261	विष्णुभक्तिकल्पलता	115	व्याकरणखण्डन	84
वर्षफल	327-328	विष्णुसहस्रनामस्तोत्र	1356	व्याख्याप्रवीप	109
वर्षफलपद्धति	329	विष्णुसहस्रनामावलि	1357	व्रनवन्धप्रयोग	799
वलयच्च	245	वीरचिन्तामणि	431	व्रतराज	722
वसिष्ठकल्प	861; 872	वीरमित्रोदय	721	व्रतार्क	723-724
वसिष्ठशिक्षा	13	वीरसिंहावलोक	194	व्रतोद्यापनकौमुदी	725
वाक्यपदीय with टीका	52-53	वीरेन्द्रकूत्तहल	877	शकुन	394
वाक्यवृत्ति with टीका	1124	वीरेश्वरस्तोत्र	1358	शकुननिर्णय	392-393
वाग्भटालङ्घार	153-154	वृत्तजातिसमुच्चय	117	शतपथब्राह्मण	463-465
,, with टीका	155	,, with टीका	118	शतशोकी with चन्द्रकला	208
वाजपेय उद्घान्तव्यप्रयोग	630	वृत्तरत्नाकर	119-120	शब्दकौस्तुभ	37
वाजपेयस्तोमप्रयोग	580	,, with सुकविहृदश्यानन्दिनी	121	शब्दखण्ड	1060
वायुपुराण	910; 923	,, with सेतु	122	शब्दभूषण	85
वायुस्तुति	1354	वृत्तशत	335	शब्दभेदप्रकाश	91; 110-112
वाराहसंहिता	243	वृत्तिवार्तिक	158	शब्दरूपावलि	32-33
वार्तिक	1035; 1077	वृद्धअत्रिस्त्रिति	663	शब्दशोभा	86
वार्तिकसार	1125	वृद्धवाग्भट (s. अष्टाङ्गसंग्रह)		शब्दानुशासन of हेमचन्द्र	64
वाल्मीकिरामायण	990-992	वृद्धिशिवाम्बुकल्प	878	,, with स्वोपज्ञटीका	65-71
वासवदत्ता	1272	वृन्दावनमाहात्म्य	998	,, with व्युत्पत्तिदीपिका	72
वासिग्रधर्मशास्त्र	662	वृषभानुजानाटिका	1297	,, with टिप्पन	73
वास्तुप्रकाश	412	वेतालपञ्चविंशति	1273	शब्दानुशासन of शाकटायन	
वास्तुविधिकम्	797	वेदाङ्गज्योतिष	214	with विन्तामणि	87
वास्तुसार	411	वेदान्ततत्त्वसार	1136	शम्भुहोराप्रकाश	374-377
विंशदङ्कमप्रत्ययोग	873	वेदान्तसार	1126	शाकुन s. शाकुननिर्णय	
विष्टुलकुड्डाच्छारसारभाष्य	1155	,, with सुवोधिनी	1127	शाकुनतल with टीका	1298-1299
विद्वधमुखमण्डन	156	वेदान्ताधिकरणमाला	1128	शाङ्करदिग्बिजय with डिण्डम	1227
,, with टीका	157	वैद्यककोश	195	शाङ्करीपद्धति	879
विद्यागणपत्रिपूजापद्धति	874	वैद्यकबाड	196	शाङ्कायन आरण्यक	469
विधिरसायन with टीका	1093	वैद्यजीवन	197	,, ब्राह्मण	466
विनाशकशास्त्रित	719	with टीका	198-199	,, श्रौतसूत्र	540
विवाहन्द्रोदय	330-330 A	वैद्यरसायन	200-201	शान्तिकमलाकर	730

शान्तिमयूख	727-728	श्यामलादण्डक	1368	समयमयूख	741-743
शान्तिरत्न	729; 731; 732	श्यामलाभाण	1302	समरसार	397
शान्तिसार	733	श्यामारहस्य	884-885	समराङ्गणसूत्रधार	413
शान्तिस्तोत्र	1359	श्यामासहस्रनाम	1369	समासचक	34
शावरतच्च	829	श्राद्धकल्पसूत्र	517-518	सरखतीकुटुंबवार्षिलास	1274
शावरभाष्य on मीमांसासूत्र	1091	श्राद्धप्रयोग	801	सरखतीस्तोत्र	1373
शारदास्तोत्र	1360-1361	श्राद्धविधि	736	सर्वतोमुख-औद्घातप्रयोग	636
शारीरकभाष्य of शंकर	1114-1118	श्राद्धसंकल्प	802	सर्वपृष्ठासोर्याम-औद्घातप्रयोग	633
शारीरकरहस्यार्थतत्त्वप्रकाशिका	1120	श्रीकृष्णाश्रयस्तोत्र	1145	सर्वपृष्ठासोर्यामसाम	634
शार्ज्ञधरपद्धति	1228-1229	श्रीरामचरित काव्य	1233	सर्वपृष्ठेष्टि	635
शार्ज्ञधरसंहिता	209	श्रीविश्वार्चनपद्धति	886	सर्वप्रायश्चित्त	804
शालिग्रामस्तोत्र	1362	श्रीसूक्त	1370	सर्वशास्त्रार्थनिर्णय	744
शालिश्चूकमहिमा	1001	श्रीस्थलप्रकाश	1006	सर्वसिद्धान्तराज	264
शास्त्रसिद्धान्तलेशसंग्रह	1129-1130	श्रुतबोध	123	सर्वानुक्रम (क्रक्ष)	495-498
शिवकवचप्रयोग	880	श्रोतप्रायश्चित्तचन्द्रिका	621	„ with टीका	499-500
शिवगीता with टीका	1002	श्रौताधानलघुपद्धति	632	„ (यजुः) with टीका	501
शिवग्रामण्य नाटक	1300	षट्पञ्चाशिका	338	सहस्रभोजनप्रयोग	805-806
शिवपञ्चाशरी अष्टक	1363-1364	,, with टीका	339	सहायाद्रिखण्ड	1007-1008
शिवपुराण	1003	षडाम्बायस्तोत्र	1371	साहृद्यकारिका with टीका	1068-1070
शिवपूजन	800	षोडशकला	395	साहृदायसूत्र with टीका	1071-1072
शिवयामल	326	षोडशपदार्थी	1061	साद्वस्त्रसाम	637-638
शिवरहस्य	881-882	षोडशयोग	340	सावरमतीमाहात्म्य	1009
शिवरहस्यखण्ड	898	षोडशाक्षरीमन्त्रप्रयोग	887	सामविधानत्रायण	467
शिवसंहिता	1084	संज्ञातच्च	262	सामवेदसंहिता	454-455
शिवसहस्रनामावलि	1365	,, with टीका	263	सामुद्रिकतिलक	401
शिवालयमाहात्म्य	1004-1005	संज्ञानिघण्ट	341	सामुद्रिकशास्त्र	402-403
शिवोक्तपद्धति	883	संन्यासनिर्णय	1146	साम्बपञ्चाशिका with विवरण	1234
शिशुपालवध	1230	संवत्सरफल	342	सारसंग्रह	211
,, with टीका	1231	संवित्रप्रकाश	396	सारखतीप्रक्रिया	54-58
शीघ्रबोध	336-337	संस्कारकमलाकर	737-738	„ with टीका	59-63
शीतलाष्टक	1366-1367	संस्कारभास्कर	739	साहित्यतरङ्गिणी	1254
शुक्जातक	363	सिंहावलीताजिक	340	साहित्यमञ्जूषा with टीका	160
शुकनीति	432-433	सिंहासनद्वार्णिशिका	1275	साहित्यरक्षाकर	161
शुक्यजुर्वेदपदपाठ	451-452	सङ्कटहरणस्तोत्र	1372	सिद्धद्रूतकाव्य	1235
,, संहिता	448-450	सङ्कटायोगिनीपूजाविधि	844	सिद्धसिद्धान्तपद्धति	1085
शुल्वसूत्र (see मानवमैत्रायणीय०)		सङ्गीतोपनिषेष्टसार	434	सिद्धान्ततत्त्वविवेक	265
,, of काल्यायन	515	सङ्ग्रहपठकरपद्धति	888-889	सिद्धान्तमुक्तावलि	1052-1053
,, , with टीका	516	सज्जनवल्लभ	343-344	„ with टीका	1054-1055
शृद्धकमलाकर	734-735	सन्ध्याभाष्य	740	सिद्धान्तमुक्तावलि with टीका	1147
शृङ्गारकाव्य	1232	सन्ध्याविभूतिधारण	803	सिद्धान्तशिरोमणि and	266-287
शृङ्गारकोशभाण	1301	सन्निपातकलिका	210	commentaries	288
शृङ्गारतिलक	159	सप्तकोटिमञ्चोक्तीलन	890	सिद्धान्तसार्वभौम	289
शैषाधानपद्धति	631	सप्तपदार्थी	1062	सिद्धान्तसुन्दर	290
शौनकस्मृति	664	,, with टीका 1063-1064	,, with टीका	,, with टीका	291

INDEX OF WORKS.

सुधीरजनयन्त्र	245	स्कन्दपुराण	880; 893; 895;	खात्मसंवित्युपदेश	1096
सुबोधकादम्बरी	1276	896; 898; 903-904; 906-		खातुभवादशे	1131
सुभाषितसंग्रह	1236	908; 912; 914-915; 929;		हठयोगस्वरशास्त्र	1086
सुदृततिलक	124	931; 940-941; 964; 987;		हनूमत्कवच	1381
सुश्रुतसंहिता	212-213	999; 1005; 1007 1010.		हनूमदस्त्रस्तोत्र	1380
सूक्ष्मिभुन्दर	1287	स्तवमाला	1379	हनूमदिग्बन्धमालामञ्च	891
सूतसंहिता with टीका	1010	स्तोत्रसंग्रह	1148	हनूमान् नाटक	1303-1304
सूत्रपाठ (पाणिनीय)	34	स्तोमप्रयोग	641	हरविजयकाव्य	1241
सूर्यकवच	1375	ब्रीपुरुषजन्मकुण्डली	378	हरिद्रापार्थिवपूजा	1382
सूर्यसहस्रनामस्तोत्र	1376-1377	स्थालीपाक	642	हरिलीला with विवेक	1157-1158
सूर्यसिद्धान्त	292	स्फुटस्तोक	345	हरिवंश	976
„ with टीका	298-297	स्मार्तप्रायश्चित्तोद्धार	745-746	„ with इन्दुचन्द्रिका	977
सेतुबन्ध with टीका	1238-1240	स्मार्ताधानप्रयोग	747	हर्षचरित	1277-1278
सोमप्रयोगरत्नमाला	639	स्मृत्यर्थसागर	748	हस्तिजनप्रकाश	1242
सोमवतीव्रत	807	स्यादिशब्दसमुच्चय	88	हायनरत्न	346
सौत्रामणिहौत्रप्रयोग	640	स्वराष्ट्रक	2; 14	हिरण्यकेशीयप्रौत्सूत्र	541
सौन्दर्यलहरी	1378	खरूप	1111	होमपद्धति	643
सौरपाराणिकमत्समर्थन	278	स्वरोदय	400		

INDEX OF AUTHORS

अखण्डानन्द	1119	कणाद	1057-1058	क्षेमेन्द्र	124; 1206; 1242
अगस्त्य	430	कमलाकरभट्ट (jy.)	265; 297; 353	गङ्गाधर	272; 418
अच्युत उपाध्याय	109	कमलाकरभट्ट (dh.)	668; 672;	गङ्गाधरभट्ट	1185; 1210-11
“ मोडक	1160; 1252	695-96; 729-32; 734-35		गङ्गाराम जडे	150
अच्युताश्रम	1154		737-38; 744	गङ्गेश उपाध्याय	1014-1020
अजितदेवसूरि	260	कल्याण	236; 1186	गणपति	1195
अनन्त	1167	कविकान्तसरस्वती		गणपति रावळ	632
अनन्तदेव	553; 575; 665;	कविचूडामणि	720	गणेश	234; 237-40; 334,
	714-715; 1152	काकंभट्ट	302	362; 366; 1066-67	
अनन्तदीक्षित	713	काञ्चन	1225		
अनन्ताचार्य	491	काल्याण	1283	गणेशदास	1061
अनुभूतिस्खृण्प	54-63	कामदेव	145	गदाधर	868; 1013; 1023-27
अनंभट्ट	1086-1038	कालिदास	123; 235; 1173-76;	गुणविनय	1182; 1248
अप्पय्य दीक्षित	141-142; 158;		1213-20; 1298-99; 1368	गोपाल	118; 572
	1093; 1112; 1129-1130	, अभिनव		गोपीनाथ	554; 664; 685; 1258
अभयचन्द्र	299	काशीदीक्षित	1301	गोरक्षनाथ	1073; 1085
अभिनन्द	1166	काशीनाथ	671	गोलहण	73
अभिनवकालिदास	1301	कुक्कोक	336-37; 1155	गोवर्धन	633
,, भोज s. मदनपाल	179	कुमार	146-47	गोविन्द	192; 393; 396; 422
अमरचन्द्र	88; 130-133	कुम्हकर्ण	529-30; 648	गोविन्द ठकुर	136
अमरसिंह	102	कुलनाथ	1191		
अवधूतराम	1235	कुलार्के	1184	गोविन्दभट्ट	1099-1100
अष्टावक्र	655-656; 1098	कृष्ण	1056	गोविन्दराम ठकुर	191
आदिनाथ	810	कृष्णपण्डित	222; 278	गौडपाद	1068
आनन्द	1271	कृष्णभट्ट	740; 1280	गौतम	651; 1046-48
आनन्दगिरि			578; 1254; 1287	गौरीकान्तसार्वभौमभट्टाचार्य	157
आनन्दतीर्थ	475	कृष्णनन्द			
आनन्दपूर्ण s. विद्यासागर	979	केदारभट्ट	834	चण्ड	83
आनन्दबोधेन्द्रसरस्वती	1121	केलरी वेङ्कटादि	119-22	चडेश्वर	293
आनन्दवन	868	कैशव	1002	चतुर्भुज	192; 967
आशाधर	143	कैशव दैवज	1035; 1179;	चन्द्रचूड	1265
आश्वलायन	1373	कैशवभट्ट	3; 306; 353-56	चरक	172-73
ईश्वरकृष्ण	1068-1070	कैशवसामी	1249; 1354	चिन्तामणि	291; 390-91; 1302
उत्पल	247; 339; 368; 389	कैशवाचार्य	1032-35	चैतन्यगिरि	876
उदयन	1011-1012	कैशवार्क	612-13	चैतन्यवन s. रामानन्द	
उदयसौभग्य	72	कैयट	819	छलारि नरसिंह	748
उपमन्तु	81	कैवल्याश्रम	332-34	जगद्वै	401
उमानन्दनाथ	845	कोधीशभैरव	47-48	जगन्नाथ	148; 484; 1207-08
ऋषिभट्ट	739	क्षीरस्वामी	1378	जनार्दन	855; 1105; 1219
एकनाथ	228	क्षेमराज	853	जयदेव	1015-18; 1187-93
कक्षाभट्ट	1243	क्षेमशर्मा	102	जयराम	1049
			1234	जयसिंहसूरि	1043
			170	जयपीड	35-36

जानकीनाथ	1044-45	नागराज	1209	प्रल्हाद	1327
जिनप्रभ	93	नागार्जुन	811	प्रवरसेन	1238-40
जैसिनि	1091	नागेश see नागदैववित्		प्रशस्तपाद	1058
ज्ञानराज	289-91	नागेश काळे 41-42; 47-48; 136	बलभद्र	346	
ज्ञानेन्द्रसरस्वती	44-46	नागोजिभट्ट	831; 919	बलाल	1269-70
ज्योतिर्विद्राय दाजी	900	नारद	4-5	वाणभट्ट 1255; 1277-78; 1286	1113-15
डलहण	212-13	नारायण	231; 319-21; 418;	वादरायण	1147
द्वृष्टिराज	359-60		474; 509-10; 573;	बालकृष्ण	42
दोष्ट	736		647; 666; 679-80;	बालंभट्ट पाथगुंडे	
तर्कसिंह	1016		705-06; 716-18; 1192	बिल्वमङ्गल	1177; 1307
तालवृत्तनिवासी	503; 511-12; 608	नारायणभट्ट s. नारायण		बिल्हण	1194-95
तीसटाचार्य	174	नारायणतीर्थ	1069	ब्रह्मगुप्त	250
तोरो रुद्रेव s. रुद्रेव		नारायणाचार्य	1012	ब्रह्मदेव	228-24
त्रिमळ	126; 175; 184	निलानन्द	264	ब्रह्मा	1360-61
त्रिविक्रम	1244-48	नीलकण्ठ 86; 261-63; 298; 416;		ब्रह्मानन्दभारती	699
त्र्यम्बक	574; 584; 599	697-98; 704; 708-09;		भद्रेजिर्विक्षित 37; 40-46; 681; 683	
दण्डिन्	1256-57	726-28; 741-43; 965;		भद्रवाहु	385
दाजी	160; 900		971; 1282	भरत	399
दानविजय	85	नृसिंह	282-83; 286	भर्तृहरि	52-53, 1197-99
दिनकर	167; 733; 1054-55;	नृसिंहसरस्वती	1127	भवभूति	1288
	1217	नृसिंहाश्रम	1104	भवानन्द	1228-29
दिवाकर	314; 357; 669; 690;	नृहरिसप्तर्षि	330-330 A.	भवानीशङ्कर	1284
	745-46	पक्षयर	1015-18	भानुकर	125
दुर्ग	20	पतञ्जलि	38-39; 1075-80	भानुचन्द्र	1255
दुर्लभराज	401	पद्धनाम	220-21	भानुदत्त	149-51
देवकीनन्दन	1140	पद्मपाद	1118	भानुपण्डित	343-44
देवकृष्ण	1270	पद्मप्रभ	372	भारवि	1168-69
देवनन्दी	23-25	परमानन्द	1355	भावसेन	21
धनपति	1227	परशुराम	812	भावा गणेश	1066-67
धनराज	254; 1332	पाणिनि	27-31; 35-37	भाविल	1212
धनेश्वर	275	पिङ्गल	113	भासवेन्न	1043
धन्वन्तरि	176-77	पीताम्बर	747	भास्कर	122
धरणीधर	10	पुञ्चराज	59-61; 374-77	,, नृसिंह	129
धर्मकीर्ति	1041-42	पुण्यराज	52	भास्करराय	920; 1313
धर्मचन्द्र	1281	पुण्यानन्द	814	भास्कर लौगक्षि	1049
धर्मदास	156-57	पुरुषोत्तम	1137; 1156	भास्कर सोमयाजि	638
धर्मभूषणचार्य	1040	पुरुषोत्तमदेव	49	भास्कराचार्य	216-21; 266-87
धर्मसूरि	161; 1285	पूर्णानन्द	1135	भुवनसुन्दर	1056
धर्मोत्तरपाद	1042	पूर्णानन्दगिरि	884-85	भूदेव शुक्र	1234
द्वृष्टिराज	1267-68	पृथुयशस्	338-39	मोजराज 413; 1078-79; 1253	
जटनानन्द	814	पृथ्वीधरचार्य	852	मण्डन सूत्रधार	405-11
नरचन्द्र	310	प्रकाशात्मयति	1118-19	मथनसिंह	210
नरपति	380-84	प्रगल्भाचार्य	1019-20	मथुरादास	1297
नाग दैववित्	282-33; 318	प्रज्ञानानन्द	1105	मदनपाल	179; 294

मधुसूदन	969; 1110; 1161	यादव	233	वल्लभाचार्य	948-53; 1138; 1140;
, ठकुर	1017	युवराज	1233		1145-47
, सरस्वती	1095	योगीन्द्र	324	वल्लभदास	1273
ममट	134-35	योगेश्वर	947	वल्लभदेव	1231
मलयेन्दु	255-57	रघुनाथ	206-7; 322-23; 327;	वसन्तराज	392-93
मलिनाथ	1168-69; 1175; 1213;	499; 577; 588; 610-11;	वामट	153-55; 162-63	
	1216	614-20; 670; 674; 1013;	वाचस्पति	84; 181-82; 1070;	
मलिषेण	854	1022-30; 1144; 1146		1076; 1117;	
महादेव	242; 254; 371; 598;	रघुदेव भट्टाचार्य	1021	वाणीनाथ	1196
	1054-55; 1162; 1179	रघुरामीर्थ	673	वात्स्यायन	127-29; 1047
महाक्षपणक	90	रघुवीर	425	वामन	35-36; 140
महामुहूर्लमण्ड	1225-26	रङ्गनाथ	295-96	वासुदेवेन्द्रशिष्य	1106
महावीराचार्य	229-30	रत्नचन्द्र	116	वाहनीपति	1018
महीदा० s. अनुभूतिखरूप & महीधर.		रत्नाकर	1241	विजयानन्द	79
महीधर	516	रविदास	1289-90	विज्ञानभिक्षु	1077
महीप	89	राघव	227; 309; 1298-99	विज्ञानाचार्य	1071-72
महेन्द्र	255-57	राजर्षिमण्ड	301	विज्ञानेश्वर	661
महेश्वर	91; 107-8; 110-12; 335	राजशेखर	1281	विद्वल	426; 519; 951-53;
माघ	1280-31	राम	. 226; 488		1138; 1141-43
माणिक्यचन्द्र	134	रामकृष्ण	43; 190; 271; 482; 686;	विद्यानन्द s. विजयानन्द	
माधव	178		1107-9; 1251	विद्यानाथ	144
माधवकर	180-82	रामचन्द्र	38; 39; 397-99; 419-	विद्यापति	202-03; 1171-72
माधव हुक्के	414		421; 678; 1221; 1300	विद्यारण्य (s. माधवाचार्य)	1107-09;
माधवसरखती	1064	रामतीर्थ	1102-3; 1120		1128
माधवाचार्य	676-77; 1010; 1087-	रामदास	1238-39; 1287	विद्यासागर	978
	1090; 1227	रामानन्द	903-4; 1080;	विरहाङ्ग	117
माधवाश्रम	1131	रामानुज	1132-33; 1136	विशाखदत्त	1291
मान्धाता	712	रचिदत्त	1031	विश्वकर्मा	404; 412
मित्रमिश्र	721	रुद्र	159	विश्वनाथ	263; 356; 417; 423;
मुकुन्द दैवज्ञ	167	रुद्रदेव (तोरो)	700-03		621; 722; 1048;
मुनीश्वर s. विश्वरूप		रुद्रभट्ट	198; 1030		1051-53
मुरारिमिश्र	1034	लक्षण	1253	विश्वरूप	288
मेरुतुङ्ग	22	लक्ष्मीदास	287	विश्वानन्द	877
मेहशाल्मी	1038	लक्ष्मीधर	1152	विश्वेश	308
मोषदेव	278-74	लघ्वाचार्य	1351	विश्वेश्वर	710-11; 1098; 1124
मोहनभट्ट	1163	लीलाशुक s. विल्वमङ्गल		विश्वेश्वराठि॒	62-63
म्यूर जॉन	1159	लोलिम्बराज	197-99	विष्णुपुरी	1150
यशवर्मा	87	लौगक्षिभास्कर	1049	विष्णुशर्मा	1259-63
यदुनाथ	808	वनमालिभट्ट	1193	वीरसिंहदेव	194
यशोधर	127-28	वरदराज	50-51; 1039	वीरेश्वर	270
यशश्वन्द्र	1292	वरस्त्रि	186	वेङ्गटनाथ	1134
याज्ञवल्क्य	494	वराहमिहिर	247; 367-70;	वेङ्गटेश	350
याज्ञिकदेव	514		388-89	वेङ्गटेश्वर दीक्षित	585
याज्ञिकनाथ	351-52	वर्धमान	80	वोपदेव	78; 208; 888-89;
					1153; 1157-58

व्याडि	491	शिवनारायणदास	1240	सुबन्धु	1272
व्यास	1075-77	शिवादिल्लि	1062-64	सुभट्ट	1279
व्यास केशवराम	168	शिवानन्दभट्ट	864	सुमतिहर्षगणि	307
व्यास गणपति	187	शिवानन्दसरस्वती	1081-83	सुरेश्वर	193
व्यासदास s. क्षेमेन्द्र		शृङ्खक	1293	सुल्हण	121
व्यास परशुराम	827	शौनक	492; 891	सुश्रुत	212-13
शङ्कर or शङ्करभट्ट	205; 416; 424-25; 537; 723-25	श्यामल	1218	सूत्रधारमण्डन (s. मण्डन)	
		श्यामवेद	1339	सूर्यपण्डित	279; 1222-24
	824; 1092	श्रीकण्ठ	324	सूर्यदास (s. सूर्यपण्डित)	
शङ्करकवि	1232	श्रीकृष्णन्यायवाचीश	1045	सोढल	211
शङ्करमिश्र	1059	श्रीकृष्णसरस्वती	1165	सोमदेवभट्ट	1164
शङ्कराचार्य	475; 782; 822-23; 972-73; 1094; 1101-03; 1111; 1114-17; 1123-24; 1317; 1342; 1347; 1350; 1355-56; 1364; 1372; 1378	श्रीकृष्णचार्य श्रीधर श्रीनिवासभट्ट श्रीवल्लभ श्रीहर्ष षड्हुरशिष्य	1250 955-56 244; 303-4; 310 1200-2; 1294 500	सोमेश्वर हनूमान् हयग्रीव हरिदास हरिभट्ट	356 135; 1170 1180-82 489-90 1139; 1143 199 307
शङ्करानन्द	470	सच्चिदानन्दनाथ	870	हलायुध	113; 518
शङ्कर	1296	सत्यप्रबोध s. विद्वेश्वराचिंघ		हस्तिश्चि	204
शतानन्द	251-52	सदानन्द	1126-27	हारीत	164-65
शबरस्खामी	1091	सदाराम	636	हाल	1183-85
शम्भुनाथ	169	साधुभुन्दर	103	हृदयसौभाग्य (s. उदयसौभाग्य)	
शम्भुराज	1205	साम्ब	1234	हेमचन्द्र	64-75; 92; 94-101; 104-06; 115; 137-38
शर्ववर्मा	21-22	सायणाचार्य	521; 629 A	हेमहंस	76
शाकटायन	86; 483	441-47; 455; 460;		1255	हेमाद्रि
शाकलमल	1162	सिद्धिचन्द्र			667; 675; 682;
शापिंद्य	1151	सुखानन्द	427		1157-58
शार्ङ्गधर	209; 431; 1228-29	सुधाकलश	434	हेलराज	52
शिङ्गभूपाल	152	सुन्दरदास	1149	होलीर	501
शिवदास	173	सुन्दरदेव	1237		

Index of Authorities quoted in Works under notice.

N. B. The figures refer to the numbers of MSS.

अगस्त्य	321	आपदेवी	679	कल्याणवर्मा	357
अगस्त्यपटल	226	आपस्तम्बभाष्यकार	665	कश्यप	4; 389; 702; 747
अगस्त्यसंहिता	808; 845; 870; 876; 1149	आपस्तम्बस्त्रृति	720	काठकगृह्यसूत्र	678
		आर्षकभाष्य	714	काणवन	688
अग्रिसृति	683	आर्षिषेणि	321	काल्यायन	426; 572; 692; 720;
अङ्गिरःसृति	720	आर्लेखनमत	618		747
अण्डुला	715	आशादित्यभाष्य	714	काल्यायनशृण्य	321
अथवेगृह्यपरिशिष्ट	678	आश्मरथ्य	618	काल्यायनीतत्र	831
अद्भुतसागर	678	आश्वलायनकारिका	615	कामेनु	518
अद्वैतविवेक	143	आश्वलायनस्त्रृति	720; 747	कामन्दक	389
अनन्तदेव	519; 702	इन्दुराज	124	कारिका	321; 740
अनन्तभट्ट	687; 715	ईशानसंहिता	808	कालतत्त्वविवेचन	678
अनन्तयाश्चिक	714	उज्ज्वलदत्त	1002	कालतरङ्ग	748
अपराके	610; 678; 715	उज्ज्वलनीलमणि	1178	कालनिर्णयदीपिका	321
अभिधानशीप	947	उज्ज्वला	740	कालरात्रिकल्प	876
अभिधानरत्नाकर	947	उष्मामरेश्वरतत्र	831	कालादर्श	678
अभिनन्द	124	उत्पल	321	कालिकापुराण	714
अभिनवगुप्त	135; 814	उत्पलराज	124	कालिदास	124
अमरकोश	978	उद्घट	135	काव्यप्रकाश	161; 1178
अमरानन्द	699	उपज्ञामकलिका	947	काव्यप्रदीप	143
अमृतसिद्धि	1081	उशनःस्त्रृति	646; 720	काशीदिक्षित	714
अमृतानन्द	814	ऋग्वधान	745; 748	काशीनाथ (au. शिग्नबोध)	226
अञ्जनचरित	135	ऋग्वशङ्क	686; 720	कुण्डकौमुदी	426
अण्व	321	ऐकादिकचातुर्मास्यपद्धति	518	कुण्डप्रकाश	702
अलंकारमीमांसा	947	कंसवधनाटक	161	कुण्डमण्डपसिद्धि	715
अष्टावक	537; 655	कथाकौतुक	135	कुण्डरत्नाकर	426; 715
आगमकल्पद्रुम	808	कपर्दिकारिका	706; 715	कुत्तक	135
आगमचिन्तामणि	947	कपिल	870	कुमारखासिन्	537; 655
आगमदीपिका	947	कपिलपद्मरात्र	715	कुमारिल	135
आगमरत्नाकर	947	कमलाकर	487; 702; 703	कुलचूडामणि	808
आचारचिन्तामणि	714; 715	करणप्रकाश	226	कुलग्रकाशतत्र	870
आचारतिळक	1137	कर्क	518; 688; 714	कुलमूलावतारतत्र	845
आचारदीप	518; 669	कर्मकौमुदी	714	कुलशासन	870
आचारत्र	669	कर्मतत्त्वप्रकाशिका	1137	कुलांग्रेव	808; 845; 870; 876
आचारादर्श	669; 714	कर्मदीप	688	कुलूक	519; 1137
आत्माराम	1081	कर्मविपाकर्क	519	कुलकल्पतरु	518
आदिलपुराण	426	कलशक	124	कुलाचिन्तामणि	678
आदिलरहस्य	947	कल्पतरु	678, 714; 736; 808	कुलतत्त्वार्णव	678
आनन्दबोधाचार्य	683	कल्पसार	573	कृष्णकर्णामृत	1178
आनन्दलहरी	870	कलोलकरण	226	कृष्णकेवलिका	339

कृष्णभट्टीय	669; 706; 1137	गोविन्दविलास	1178	ज्योतिःप्रकाश	321; 706
कृष्णरहस्य	947	गोविन्दार्णव	692	ज्योतिःसागर	321
कृष्णनन्द (on लघुभट्टारिक)	814	गौडनिवन्ध	725	टोडरानन्द	714
केशवदैवज्ञ	357	गौतम	389; 720	बामरकल्प	831
केशवसामी	577; 615; 616-618; 621; 688	,, (श्लोकगौतम)	683	दोढपद्धति	714
कैयट	537; 683	गौतमभाष्यकृत्	518	तत्त्वसारसंहिता	683; 714
कौविदानन्द	143	गौतमीतत्र	702; 876; 1149;	तत्त्वकृत्	1149
कौण्डिन्य	618; 686		1178	तत्त्वराज	577; 610
कौशिकसमृति	720	गौरीतिलक	725	तत्त्वसार	808; 864; 870
क्रमदीपिका	1149	गौरीसंवरणागम	947	ताराभक्तिसुधार्णव	748
क्रियासार	426; 702; 870	चक्र	124	तारारहस्यवृत्ति	845
क्रोडतत्र	831	चण्डेश्वर	220	तालवृन्तनिवासी	808
क्रोधभट्टारिक	814	चतुर्विंशतिमत	610; 678	तिथितत्त्व	618
क्षीरसामी	827; 1002	चतुरशती	814	तिथिदर्पण	608; 702; 714
खण्डखाद्य	226	चन्द्रिका 135; 308; 671; 683; 748		तुङ्गीर	692
गङ्गाधरपद्धति	714	चमत्कारचिन्तामणि	308	तुम्बर	124
गणेश दैवज्ञ (नन्दिग्राम)	357; 518	चाणक्य	389	तैत्तिरीयभाष्य	4
,, (पार्थिपुर)	357	चामुण्डातत्र	876		748
,, (son of डुण्डि)	357	चिदम्बररहस्य	814	त्रिशत्‌श्लोकी	135
गणेशविमर्शीनी	426; 808	चिदानन्दवासना	814	त्रिशिकाशब्द	665
गन्दिनक	124	चिन्तामणि	321	त्रिकाण्डमण्डन	814
गन्धर्वतत्र	808	चूडामणि	321	610; 615-618;	
गर्ग	321; 714	चैतन्यचरितामृत	1178	665; 686; 703; 715; 745	
गवाक्षतत्र	808	चैतन्यस्तवकल्पवृक्ष	1178	त्रिपुरार्णव	808; 870; 876
गागाभट्ट	518	छन्दोगपरिशिष्ट	678; 688; 703;	त्रिपुरासार	870
गायत्रीकल्प	715		725; 736; 1137	त्रिविक्रमशत	1081
गायत्रीभाष्य	740	छागलेय	686	त्रिष्यलीसेरु	226
गार्यसंहिता	808	जयद्रथामल	870	त्रैलोक्यसार	678; 702; 706
गालव	947	जयन्त	669; 706; 745	दक्षस्मृति	426
गीतगोविन्द	1178	जातूकर्ण	321; 686; 720	दक्षिणादाननिर्णय	720
गीताभाष्य (metrical)	814	जावालि	321	दक्षिणामूर्तिकल्प	519
गृहस्थधर्मनिर्णय	947	जीमूतवाहन	678	दक्षिणामूर्तिसंहिता	870
गृह्यकारिका	321	जीवशर्मा	349	दत्तसमयदीप	808; 870
गृह्यपरिशिष्ट	321; 610; 683; 686; 702	जीवेश्वरविवेकागम	947	दत्तात्रेय	678
गोत्रप्रवरमङ्गरी	681	जैमिनि	618; 947	दशरूप	947; 1081
गोपाल	521; 573; 577; 610; 613; 615; 618; 621	ज्ञानमाला	671; 725	दानकेलिकौमुदी	161
गोपीभ्रमामृत	1178	ज्ञानलिलिता	808	दानमयूख	1178
गोपीराज	321	ज्ञानार्णव	808; 831; 870	दानविवेक	519
गोभिल	720	ज्ञानावच्चर	947	दामोदर	519; 690; 714
गोविन्दराज	548	ज्योतिर्विवरण	321	दाहपद्धति	665
गोविन्दलोलमृत	1178	ज्योतिषार्णव	226; 321	दिनकरोदयोत	519; 703; 1137
				दिवोदासीय	678
				रीपक	124

दीपकाचार्य	947	निल्यनाथ	699	पूजापटल	669
दीपिका	308; 678; 702	निल्यसंहिता	870	पूजाप्रदीप	808
दुर्गोत्सव	678	निदानमकरन्द	947	पूर्णयाग	808
देवपद्धति	714	निदानसूत्र	615	पूर्णपद्धति	808
देवयजनशीषिका	321	नियोगेश्वरकारिका	947	पृथ्वीचन्द्रोदय	669; 678; 1137
देवयाज्ञिक	577; 588; 610; 618;	निर्णयदीप	678	पृथ्वीधराचार्य	947
	665; 714	निर्णयसिन्धु	669; 678; 690; 702;	पैदाच	720
देवरात	577; 588; 610; 615;		714; 1137	पैठीनसि	686; 720
	618	निर्णयमृत	618; 1137	पौलिशसिद्धान्त	321
देवल	321; 720	नीलकण्ठ	689; 702; 714	प्रक्रियाप्रासाद	519
दैवज्ञनितामणि	302	गुसिंह	321; 610; 615	प्रचेतस्	686
दैवज्ञमनोहर	226	गुसिंहपञ्चरात्र	947	प्रजापति	321; 613; 616
दैवज्ञवल्लभ	321	गुसिंहपुराण	1178	प्रणवकल्प	748
द्विविधगणितसार	519	गुसिंहप्रसाद	678; 692	प्रतिष्ठासारसंग्रह	426; 808; 870
द्वैतनिर्णय	519; 678	गुसिंहाश्रम	1002	प्रत्यभिज्ञासूत्र	814
धर्मतत्त्वावलोक	687	नैष्कर्म्यसिद्धि	699; 1081	प्रदीपरत्नाकर	947
धर्मेषुत्रिका	1081	पञ्चपादिकाविवरणकार	1002	प्रपञ्चसार	715; 808; 819; 827;
धर्मेष्रीप	321; 669; 678; 686;	पञ्चरात्र	426; 876		864; 870
	702; 714	पदार्थादर्श	702; 725; 1002	प्रभाकर मीमांसक	673
धर्मेष्वत्ति	519	पञ्चपुराण	1178	प्रयोगदर्पण	739
धर्मेसारसुधानिधि	669; 683; 699	परमहंसाचार्य	947	प्रयोगपारिजात	615; 618; 669;
धवलनिबन्ध	678	परमानन्दयोगी	814		678; 681; 683; 702; 706; 714;
धारेश्वर	720	परशुराम	426		745; 845
धूर्ते	577; 588; 610; 615; 618;	, कारिका	714	प्रयोगरत्न	519; 669; 714
	665; 715	परशुरामप्रताप	679	प्रयोगरत्नमाला	610; 616-18
ध्वनिकार	135	परशुरामीय	748	प्रयोगसार	426; 519; 671; 870
नन्दिकेश्वरतारावली	1081	पराशर	389; 692	प्रबचनसारोद्धार	947
नन्दिकेश्वरसंहिता	876	पराशरजातक	357	प्रशमरति	947
नन्दिपुराण	678; 702	पराशरसंहिता	226	प्रशमरहस्य	947
नरेन्द्रनगरी	54	परिमल	124	प्रश्वज्ञान	339
नागदेवीय	1137	पवनयोगसंग्रह	1081	प्रह्लादपञ्चरात्र	947
नाथानन्द	814	पशुपति	518	प्रायश्चित्तचन्द्रिका	588; 610; 745
नाममाला	135	पारमेश्वरतत्त्व	1081	प्रायश्चित्तप्रदीप	703
नायक (भट)	161	पारस्करपद्धति	736	प्रायश्चित्तप्रदीप	588; 610; 616-18;
नारद	4; 321	पारिजातेश्वर	808		665; 679; 745
नारदपञ्चरात्र	947; 1149; 1178	पार्थिवचन्तामणि	725	प्रायश्चित्तप्रश्व	616
नारदसंहिता	821	पिङ्गलमत	426; 808	प्रायश्चित्तसार	703
नारदस्मृति	720	पितृभूति	714	फेट्करितत्त्व	870
नारदीश्वपटल	226	पितृमेघपद्धति	665	बाण	124
नारायण	612; 648; 665; 669;	पुरश्चरणचन्द्रिका	715; 808	बिल्वमङ्गल	1178
	678; 686; 702; 714; 745	पुराणसंग्रह	702	बृहत्पर्वमाला	307
नारायणपञ्चरात्र	808; 870	पुराणसमुच्चय	308; 678; 687; 714	बृहदौतमीय	1178
निगमकल्पतरु	315	पुलस्त्य	686	बृहद्वाय	748
निगमपरिषिष्ठ	714	पुष्पसारसुधानिधि	845	बृहद्यात्रा	321

बृहद्रास्तुपद्धति	321	भूपालवल्लभ	321	महीधर	715
बृहदिष्णु	686	भृगु	321	माण्डव्य	321
बृहन्मनु	686	भैरवतच्च	870	माण्डव्यपटल	226
बृहस्पति	720	भैरवानन्दसंहिता	808	मातङ्गमनुकोश	864
बृहस्पतिजातक	339	भोजराज	135; 161	मातुदत्त	597
बौधायनभाष्य	688	भौमक	124	माधव	308; 610; 615; 616;
बौधायनसमृति	720	मङ्गनाथ	321	625; 639; 669; 678;	
ब्रह्मकल्प	827	मङ्गल	135	683; 740; 745;	
ब्रह्मतर्क	748	मण्डन	308	808; 1002	
ब्रह्मतुल्य	321	मत्स्यसूक्त	808	माधवभट्टीय	831
ब्रह्मयामल	725; 947	मदनपारिजात	683; 692; 714; 827	मानवसंहिता (tantric)	699
ब्रह्मशंभु	321	मदनरत्न	665; 669; 678; 702;	मानसोळास	808; 1081
ब्रह्मसंहिता	1178		714; 725; 747	मार्कण्डेय	720
ब्रह्मसागर	62	मदनविनोद	179; 748	मालिनीविजय	870
ब्रह्मा	683	मध्वविजय	748	मिताक्षरा	518; 519; 610; 665;
ब्रह्माण्डपुराण	1178	मध्वाचार्य	748	667; 678; 683; 714;	
ब्रह्मार्क	226	मनु	720	745; 1137	
भट्ट नाथक	135; 161	मच्चकोश	845; 947	मुकुल	135
भट्ट नारायण	124	मच्चदर्पण	870	मुक्ताकण	124
भट्ट मित्र	135	मच्चदेवप्रकाशिका	827	मुञ्जादित्य	226
भट्टोजि दीक्षित	519; 669; 679	मच्चप्रकाश	671	मुहूर्तचिन्तामणि	845
भरतमुनि	1178	मच्चब्राह्मणभाष्यकृत्	688	मेघमाला	302
भर्तुमेष्ठ	124	मच्चमङ्गा	947	मेधातिथि	673; 720
भर्तृयज्ञ	714	मच्चमहोदधि	831	मैत्रायणीयपरिशिष्ट	686
भर्तृहरि	124	मच्चमुक्तावलि	426; 808; 870;	मौडीपटल	321
भवभूति	124		1149	द्यालुगि	321; 357
भवस्वामि	572; 577; 610; 612	मच्चरक्षावलि	808	यज्ञतच्च	577; 610
भविष्योत्तरपुराण	687	मच्चरहस्य	947	यज्ञनारायण	350
भागवतसुबोधिनी	143	मच्चराजानुष्ठुभविधान	683	यज्ञपार्ब	616-618
भागवतामृत	1178	मच्चहेत्वर्थप्रकाशिका	827	यच्चप्रकाश	179; 294
भारद्वाजगृह्य	610; 616	मन्थानचूडामणि	947	यम	321; 720
भारद्वाजस्त्रभाष्यकृत्	688	मन्थानमैरव	947	यवन	321; 349; 389
भारवि	124	मरीचि	686; 720	यशोवर्मी	124
भार्गवार्चनदीपिका	678; 702; 1137	मर्यादासिन्धु	1137	याज्ञवल्क्य	321; 692; 720
भावचूडामणि	808	मलिकार्जुन	293	यामलोद्धार	808
भावार्थदीपिका	1178	मलिनाथ	113	यास्क	537
भावी प्रायश्चित्त	679; 703	महाकपिलपश्चरात्र	426	योगबीज	1081
भाव्यकार	736	महाकल्प	715	योगयाज्ञवल्क्य	673; 683; 686;
भास्करव्यवहार	226; 321	महादाननिर्णय	808	720; 978	
भास्त्री	302	महापश्चरात्र	714	योगरत्नकलिका	947
भीमपराक्रम	321	महामच्चतत्त्वप्रकाशिनी	81	योगरत्नसमुच्चय	166
भुजङ्गवली	870	महारुद्रपद्मिकृत्	714	योगिनीतच्च	702; 808; 845; 870
भूतडामर	808	महार्णव	487; 610; 669;	योगिनीहृदय	426; 808; 870
भूतमैरव	808		715; 870	रखुनाथ	715

INDEX OF AUTHORITIES.

377

रघुराम (रामसिंह)	673	लक्ष्मण उपाध्याय	518	विद्यानाथ	143; 161
रघूतमस्तमिन्	748	लक्ष्मणाचार्य	426	विद्यारथ	615; 699; 1081
रङ्गराज	665	लघुगार्यपटल	226	विद्याशंकर	699
रतिरहस्य	143	लघुजातक	321	विद्यासागर वादीन्द्र	699
रत्नकोश	308; 321	लघुप्राशार	702	विधानपारिजात	715
रत्नप्रकाश	226	लघुभट्टारिक	814	विद्युधराजसरस्ती	699
रत्नमाला	302; 321; 747	लघुविष्णु (श्लोक)	702	विहृष्णपद्माशिका	814
रत्नसागर	845	लघुस्तव (of शंकराचार्य)	870	विवाहपटल	321; 714
रत्नाकर	124	ललितमाधव	1178	विवाहप्रियह	673
रत्नालोक (of भास्करराय)	845	ललितोपाख्यान	814	विवाहउन्नदावन	226; 321; 687
रत्नावली	321; 389	लङ्घ 293; 321; 678; 725	124	विशुद्धिकारिका	947
रसप्रदीप	143	लाटडिण्डीर	135; 161	विशुद्धेश्वरतत्त्व	808
रससारसंग्रह	814	लोलट	572; 720	विश्वकर्मा	426; 870
रसामृतसिन्धु	1178	लौगांशि (स्मृतिकार)	610; 688	विश्वकोश	947
रसेन्द्रचूडामणि	699	लौगांशिकारिका	135	विश्वनाथ	519; 714
रहस्यागम	814	वक्रोक्तिजीवितकार	135	विश्वरूप	699; 720; 947
राधवभट्ट	426; 702	वस्तस्मृति	720	विश्वामित्रसंहिता	822
राधवानन्द	135	वल्लट	124	विश्वेश्वरपञ्चरात्र	947
राजमार्तिष्ठ	321; 808	वसन्तराज	321	विश्वेश्वराचार्य	947
राजमुगाङ्क	349	वसिष्ठ 4; 321; 426; 692; 720;	135	विश्वेश्वरीय	665
राजयोग	1081	वसिष्ठपटल	870	विष्णु (श्लोक)	683
राजशेखर	124	वसिष्ठकल्प	827	विष्णु	692; 720
राम (a.u. कलोलकरण)	220	वसिष्ठपटल	226	विष्णुकल्पलता	808
"	262	वसिष्ठसंहिता	226; 808; 1149	विष्णुचन्द्र	389
" दीक्षित	808; 814	वस्तुनाग (बहूच)	688	विष्णुतीर्थीय	748
" वाजपेयी	426; 516; 537; 679; 702; 715	वाक्यप्रदीप	1002	विष्णु दैवज्ञ	357
रामकृष्ण	357	वामट	124; 321	विष्णुधर्मागम	947
रामाजससरस्ती	699	वाघूलि	625	विष्णुपुराण	1178
रामविनोद	262	वाचस्पति	715; 1002	विष्णुभक्तिचन्द्रोदय	692; 1137
रामाण्डार	616; 639; 703	वामकेश्वरतत्त्व	808; 814; 870; 947	विष्णुमिश्रभाष्य	714
रामानन्द	702; 1178	वामन (वैदानितन्)	135	विष्णुचामल	725; 947; 1149
रामार्चनचन्द्रिका	669; 678; 808	वायवीयसंहिता	808; 870; 1071	विष्णुरहस्य	678; 947
रावणार्जुनीय	124	वाराहीतत्त्व	688	विष्णुसंहिता	947
रिस्तु	124	वासुदेव	808	वीरदेव	124
रुद्र	135; 389	वास्तुप्रदीप	714	वीरसिंह	519
रुद्रदत्त	588; 615; 618; 703; 706	वास्तुसात्र	321	वृत्तशत	321
रुद्रपद्मति	714	विज्ञानभैरव	321; 426; 519; 715	वृत्तिकृत	588; 610; 625; 648
रुद्रयामल	678; 714; 831; 845; 870; 947	विज्ञानललित	808	वृद्धगर्ग	321; 389; 678; 686; 747
रुद्रानुशनपद्मति	725	विज्ञानेश्वर	518; 618; 667; 669;	वृद्धपराशर	321; 702
रेणुकारिका	610; 714; 747		673; 720; 740; 808;	वृद्धमनु	692
लक्षणसंग्रह	226	विद्वधमाधव	978; 1002	वृद्धवसिष्ठ	683
	426; 870	विद्याधिपति	1178	वृद्धटेश	720
	95		124	वेदोगरायपद्मति	618
					714

INDEX OF AUTHORITIES.

वैजयन्ती	597; 978	शिवपञ्चरात्र	947	सत्याचार्य	226; 349
वैद्यनाथ	321; 714	शिवरहस्य	678; 725	सत्याषाढ	613
वैष्णवायनसंहिता	808; 845; 870	शिवसिद्धान्त	947	सदाचारचन्द्रोदय	1137
वैष्णवसंहिता	808	शिवसूत्र	814	सनत्कुमार	426; 678
वैहायसपञ्चरात्र	1149	शिवागम	166; 678; 725; 876	सनत्कुमारतत्त्व	808
वौपदेव	683; 702; 845; 1002	शिवानन्द	814	सप्तरक्षपटल	226
व्यक्तिविवेकसार	135	शिवार्चनचन्द्रिका	855	सप्तर्षिमत	714
व्यवहारतत्त्व	321	शिष्यधीमहातन्त्र	293	समयाङ्गमातृका	808
व्यवहारमयूख	519	शीघ्रबोध	226	समरसिंह	346
व्यवहारसागर	321	शुद्धिमयूख	1137	समराङ्गण	321
व्यवहारसार	321	शुद्धिविवेक	702	समुद्रकर	714
व्याघ्रपाद	720	शुद्धाचारशिरोमणि	714	सरखतीरहस्य	947
व्यास	321; 692; 720	शूलपाणि	519; 610; 616; 702	सायण	588; 683; 706
व्यासनारायण	669	शूद्धारतिलक	161	सारसंग्रह	426; 864
व्रतार्क	519	शेषसूत्र	610	सारसमूच्य	808
शक्तिकुलार्णव	863	शौनक	747	सारावलि	321; 706
शक्तियामल	845	शौनकपरिशिष्ट	702	साहित्यदर्पण	143
शक्तिसंगमतत्त्व	845	श्यामल	124	साहिल	124
शङ्करभट्ट	519	श्राद्धकल्प	736	सिद्धान्तकौसुदी	143
शङ्करसामी	143	श्राद्धकाशिका	714	सिद्धान्तगर्भ	179; 294
शङ्कराचार्य	673; 947	श्राद्धदीपिका	714	सिद्धान्तप्रकाश	293
शङ्करानन्द	814	श्राद्धसागर	679	सिद्धान्तभाष्य	577; 588; 610;
शङ्कुक	135; 161	श्रीकिंठ उपाध्याय	736; 870	615; 618; 639	615; 618; 639
शङ्खधर	518	श्रीतच्छसद्भाव	814	सिद्धान्तरहस्य	357
शङ्खस्मृति	720	श्रीधर	10; 148; 230; 321;	सिद्धान्तशिरोमणि	321; 714
शतद्वयी	588; 615; 616–18; 703	श्रीनिवास	519; 1137	सिद्धान्तशेखर	426; 702; 706;
शाबरस्त्रामी	655	श्रीपति	855	715; 808; 845; 870	715; 808; 845; 870
शब्दकोश	947	श्रीसंहिता	226; 321; 702	सिद्धान्तसंहिता	1149
शब्दकास्तुभ	10	श्लोकशूल्व	808	सिद्धान्तसार	293; 808
शब्दनिर्णय	947	षट्कर्मचन्द्रिका	715	सुदर्शनाचार्य	740
शब्दरत्नाकर	947	षट्कर्मचन्द्रिका	740	सुन्दरीरहस्यवृत्ति	808
शब्देन्दुशेखर	10	षट्क्रिंशन्मत	610; 683; 720	सुवोधकारिका	747
शम्भु (all. कामधेनु)	518	षट्शतीमत	870	सुभगोदयवासना	814
शाकलकारिका	610	षड्गुरुशिष्य	321	सुमन्तु	686; 747
शाङ्करकारिका	947	संक्षेपशारीरक	683	सुयज्ञ	10
शातातपस्मृति	686; 720; 747	संवत्सरप्रीपि	678; 714	सुरेश्वर	673; 683; 947
शान्तिमयूख	702; 714	संवत्सरचिन्तामणि	947	सुव्रततत्त्व	876
शारदातिलक	426; 715; 747; 808;	संवर्ते-	321	सूर्यदैवज्ञ	357; 519
	864; 870; 1002; 1149	संस्कारकौसुभ	519	सूर्योमल	947
शारीरभाष्य	720	संहिताप्रवीप	321	सूर्योदय	321
शार्ङ्गधर	166; 321	सङ्केतपद्धति	870	सेतुमाहात्म्य	683
शालीकनाथ	621; 625	सज्जनबल्भ	226	सोमशंखु	426; 808; 870
शिल्पशास्त्र	321	सत्यवत	683; 686	सोमशर्मा	4
शिवदैवज्ञ	357	सत्यसूरि	321	सोमसिद्धान्त	845

INDEX OF AUTHORITIES.

सौत्रामणितत्र	845	स्मृतिरक्षावली	321; 669; 678; 683;	हठयोग	1081
सौभरि	947		714; 745; 1002	हयग्रीवपञ्चरात्र	426; 702
सौभाग्यहृदय	814	स्मृतिसंग्रह	669; 678; 706; 745;	हरदत्त	678; 681; 683; 827
सौरधर्म	725		748; 827; 1002	हरिभक्तिसुधासूत्र	1178
स्तवमाला	1178	स्मृतिसुच्चय		हरिवल्लभसुधोदय	1137
स्मार्तपरिभाषा	740	स्मृतिसार	683; 827	हरिहरभाष्य	321; 714
स्मार्तान्वार्यचूडामणि	678	स्मृतिसारसमुच्चय	683	हर्ष	124
स्मृतिकौस्तुभ	678; 702; 714	स्मृत्यर्थसार	321 519; 610; 665;	हलायुधभाष्य	714; 736; 1137
स्मृतिचन्द्रिका	616-18; 665; 681;		669; 681; 683; 687;	हारीत	720
	683; 692; 714; 827		702; 706; 714; 745;	हेमाद्रि	308; 519; 669; 771;
स्मृतिदर्पण	678; 714		1137; 1149		678; 683; 702; 725;
स्मृतिदीप	669	खच्छन्द	814		845; 870; 1002
स्मृतिभास्कर	683	स्वात्मयोगप्रदीप	699	होमसारोत्तर	870
स्मृतिमज्जरी	745	हंसपारायण	808	होरामकरन्द	357
स्मृतिरङ्ग	748	हठप्रदीपिका	1081	हौत्रालोक	615; 618